

SE ROMÂNĂ
3418

RĂSPUNSURI
LA
CHESTIONARIUL
LINGUISTIC
1884

1
ARGEȘ.
BOTOȘANI.
BRĂILA.

3418.

Judeţul Argeş.

Cuprinde comunele: Ţoaia.

1.) – Curtea de Argeş. ——————————

2.) – Groâblejti: ——————————

3.) – Slobozia: ——————————

———————— × ————————

– Lucrat după moartea lui P. P. Hăşdeu, în Ianuarie 1908. –

BIBLIOTECA ACADEMIEI

La ghicitoare pentru seară 12

Te stea
Steluța mea,
Toate stelele ca stea,
Tu-te ca sboară cruciș
Și curmeziș,
Peste văi,
Peste obâi,
Peste dealuri,
Peste maluri!
Și cu cordea te facă
Colacu
Zvârcolacu!
Ca-te face unu balauru
Cu 12 limbi de aurú!
Cu limbile ca mi-le pișcă,
Cu coada ca-l mi-l mișcă!
Spre mine ca-l mi-l urnească,
La mine ca-l mi-l pornească,
Cu soroc,
Fără soroc,
Dar plină de noroc!

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Acest ghicitoare se face mercuri spre joi și sâmbătă spre [illegible] se dicanta, se desfășură cordeua înfășurată pe degete [illegible] și noptea să se pună cordeua sub capătâiu, ca la [illegible] când se va scula din somn să nu se uite pe [illegible] merge ideua, că altfeliu se mărită fata și [illegible] unu, numai e vădană vrajitoarea.

culeasă de la [illegible]-de-Argeș). [illegible]

Răspunsuri

Relatate la Întrebările propuse în Dotația Carol I-cum
Casa Românească Locuitori în Comuna Grabicina; Plasa Le-
ți; Județul Argeșu. Anul 1884. Decembre 12.

1 Întreb. 5. Poporul apasă forte multu Tonul nu mai asu-
pra Cuvintelor scrise în Dotație.

Întreb. 23. Poporul face din peste Carpați ziua; hiere în
locu de fier, hiere în locu de fiere (mădulariu ce se cuprinde la ...

Întreb. 31. Emancipațiu pronunță: pisca în locu de
ploca în loc de ploca. ect.

Întreb. 41. Poporul moare pe e adica: Viezure în loc de ...

Întreb. 49. --- face ampert în locu de perdut, gast-ga...

Întreb. 94. Ciobanii zicu Colibă unde stă ad Iarna, Stână unde
stă vara și face brenza; ér unde stau Baci; Coverca.

Întreb. 111. Țesaturile de lână se zicu pănură albă sau
vărgată după colóre; ér cele de cânepă se zic de fuior de
vară și de Iarnă.

118. Hainele Bărbătești se zicu, Iacheta (vara), Cojoc (iarna),
Pălărie, pepteni (facuți de pele de oaie în pepteni și spate cu ...
flori), Chimir (încinsoarea). Ciorecii, izmene, Călțuni
ne scurte și ghete.

Întreb. 119. Hainele femeiesc se zicu: Fotchie, ...
Catrafus lucrate cu flori de mătase sau lână ...

...ți lungi decât ...
...ca la palmă care ...
...Crăiuță unsă de ...
...cu flori mocanta ...
...ceva Vaca sau Bou. ...
...cu flori și flutari ...
...cu ușă cu lungimea ...
10. Întreb. 168. La Sante ...
...le poruncește ...
...și le închide ...
...zile.
11. Întreb. 169. Sântu ...
...vede pe Domnu ...
...Întreb. 20. ...
...ce ...
...cu fluturi de hârtie ...
...ca ...
...ca este o grădină ...
...de Sultan, de Sultane ...
13. Întreb. 203. Zâna ...
...și Crapu Vaza ...
...se aducă apă.
14. Întreb. 204. Sperietoarea ...
...Acest cuvânt ...
Învățătorul. Preotul Școalei Negreșu. Școala ...
Comuna Grăiuță. P. Servitu ...

Școala ... 21 NOE 1907 22

Învățătorul

Am vegheat ... pe Zâna Dobrișanului ...
... mișcate în mai multe ...
... cunoștință cu mulți din sătenii ...
... cuvântare ... ei bătrâni. După cuvântare ...
... și bătrânii ... există pe aici nu ca pe la noi ...
... toate ustensilele ... vechea ... nu cunoaște ...
... și așa ... la ... în ...
... cunoștință ... cu ...
... cu unu sau mai multe sensuri.

1) pe veche a 2lea rostește pe ... ca ...
... numai în Margaritar, în locul de Mărgărit ...
4) ... cuvintele: Zână, fată, Mază, numai ...
... zeză se ... cu ... ci ... fată ...
5) Vocala e neaccentată ... ca ...
... ex. Românu și Domnu.
6) se ... .
7) ... ni se mai în ... cum ... ex. ... pentru ...
... cuiu pentru ... ni
8) ... Testele cuvinte ... cari ... se mai ...
... iepure, urechi, pui ... de Iepure ... .
9) Nur.
10) ... u.
11) ... u
... vorbă cuvinte ... ca ...
... cuvinte ... .
... în ... ... mai bine ... mai ...
... ex. ... vorba ... o ... vorbă
... În ... se ...

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

150 Dracu omoară și numește acest spirit rău. Când cineva
în chipul cel în forță de femeie, negru, cu ochi
foc în chipul cel în față este negru cu ochi
Cu pietre pe la piept cu unghii și cu păr
Dracul mai numește și pe omorâtorii de
Dracul mai numește și pe cine vine răpunte pe om
și dracului Dracul. Cine vine răpunte pe om
cute la cutare ca este gata Dracu și acesta
Dracu răpuși.

151 Popa Dracul. Zice că dracu finește pentru
rândurile cum ne că scrisă toată viața

152 Este dracu toată Cărți cum Dracu ca
noptea și de mai numește și Laimarg

153 Armica

154 Alei umblă

155 Căpăruda este: Când vin ursoaie vara, în timpul de
Despre o înțeleasă că de 9 sau 10 ani să luăm
2,3 rânduri și față de la mână și torna apoi
și ea casa știută acesta este căpăruda.

156 Șarpele se numește un fel de serpi care
Crocodilul și Cobi locuiește în apă. Când o fată
sau un fiu are Dragoste de cine va că
și aduce și se numește Șarpe sau primă

157 Nu.

158 Bezgaia este Când o fată sau femeie se în

160 Cu multe alte rețete. Din poștă sau mort
Colindele. Copii în seara Anului nou
se Duna în turme pe la case sau Fanarii și pe
împreună Pământul și Stăpânul până pe la noaptea
și aduce pomeni pân toată Ziua. Când Luminatul
Om și asin umblă până când se face Ziua toți
Din casă în casă.

161 Zâna Ziua Dupa poveștile oamenilor este o fantomă în
forțelor sau al vițeilor.

164 Când cine-va să îi vrea o față bună sau este bolnav
aduce și Ceru la acela mencinoase cașale de cu babi,

Cu Ghiocu sau ca castile și la asemenea
atențiune în carne și apoi sau se Rezolvă.

165 Cuvinte în poveștile Bolilor De omu sunt Cinci Lingura
(Stăpânul) Frigurile Anghina sau Gălbenarea
și o plină.

166 Împreună Bolilor de viță sunt Ura care e sau
matrice, parasit, Lanțuri, una la cei

167 e Ziua Frigurilor Ziua că este Rău reținută sau Ipelu
sau Din Causa Vrăjilor

169 Cumcă el Ție ca mulțat la care se cunoaște că cei Rău
și că el fulgeră și tună.

170 Ș. Ție este mai înșemnată pentru Frica ce au Fetele
Când Trăiesc

171 Ziua Dupa Zâne și noapte Dupa Cantarea Colindelor
și Dupa Lucrări și Lumină

173 Jaru cumcă Mercurea Vinerea și Luminează sunt
mai morți

174 Mercurea și Vinerea le arătăsesc mai morți și ca Ziua
De poștă și Duminică și de sărbători și Duminicile

176 Nu.

177 Le Când pricesc că unii se închină Când și pun Lumânare

178 nu se pomenește nimica despre aceste

179 Nu.

180 Cumcă Arivăți Când bate Vreme ploi sau ninsoare
și că această este ucigătoare mai și Vieți și trăiesc
Goliș și că Baltăreața este care este bolele.

181 Vânturile se numesc: Calbi, rece și mare puternic
și rigalie

182 Nu.

183 Cumcă cinci Cori cunte în aer umblă

184 Fapte este un vierme mare și înfloricat cu tepi pe
elu și acela Zice că e popește, numește Cuțitului este Când
o femeie care este de Rău de viță plăcută descântă pe
numelui va Soi pus Cuțitul

BIBLIOTECA ACADEMIEI

187 Cuvinţă este o Ştiinţă femeile ştiu că este Luna la
a bate pe bărbaţi, şi Cuvinţă mascul sunt nişte
facători de rele pentru care omeni Joacu se bat
Aer ce sunt în fiinţă nouă pentru a face în gură
proprietăţi

188 Ştiu un obicei fără numai la casatul semănă
189 bine şi că resultează şi Joacu manevrile celu mai bu
sabiă scoate ochii la efigii pentru a face farmece
a lua lapte de la alte vite

191 vinţu turbat ăli numesc acelu acelă de cari can
poate cutiuri

192 Foc de Cer ăi zic la Cometă cari ocazi ocazi
Cinu ştiu că aud Foc când efigii îngeri cheamă Lidu

193 Curcubeul este semnul de legătură de Dzeu cu Noe cum
când se apropie acelu numai plouă

194 Roa pământului este un fel de cucuruz cu foile late
groase de un verde închis şi fructul lui este ca legătu
se mănâncă pe Ierna şi asemănă porumbu, mei, ovazu
şi tutun cu vin. Când acestea toate sunt bune semnu
în belşugare.

195 Mincatore este o Zi în 22 Aprie în care fermecătorii
ştiu că îau sporiu câmpului şi laptele de la vite

197 Limba ferelor se ştie că numai Zeiu o cunoaşte
toate prin el le face Cuvinţă

198 Poeţii sunt nişte feţi cari se duc şi ei la mor
la ginere şi Dau şi ei Nunti, şi Colaceri, sunt flăcăi
Călăpşi cari fac alergăturile la nunţi

200 Popanul crede că Dupe faptele sale vorfi ori la bine
ori la rau cum că Raiul este o Grădină frumoasă
în care cu toţii feţii de omi şi iadu este o închisoare
Despre care Dzeu îşi întoarce privirea

201 Un Domnu venitu nou sau de curând ureche pe strom
202 Esire cu plini este cu isbândă unde se duce, şi cu Zeiu este
o rea întâmplare.

203 Câţeauni ce numesc pe acei păgâni cari mănâncă pe
omeni de vii mai curând pe Turci îi numesc.

206 Popend Dzeu mănâncă Dupe cum că aduce
voaşi ploaie mare Lunile se va întuneca bine
Se va schimba în Sânge şi toate pământul
nu şi pălăpoitoa de Zeiu de pedepse.

Cea ce am audit Eu eu Din gura poporului
acest am şi scrisu; iar cusururile ce mi-au mai
scăpat rămâneţi cu bine cu iertăciune, mai ca popo-
nitu şi pentru acest nam auzit nici ce cu

1885 Ianuarie 27.

Ioan Dimitrescu

Romeo Slobozia
Ilarie Catinca-Jilavescu
Gilbert Negoiu.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Județul Botoșani.

Cuprinde comunele:

foaia

1)- Brătenii. _____

2)-

BIBLIOTECA

165
Tribunalul ... Ilfov
Secția ... a ... Tribunalului ...
21 MAI 1907
Judecător

Domnului B. P. Hasdeu

București

Primindu la 4 Ianuar a c. unu exemplariu din „Istoria românilor sub Carol I" pentru la dată limbei române, ce îndatorire de a răspunde la cîte-vă întrebări privitore la proprietatea sa, și în urma ce privesce credința superstițiosă a populațiunei noastre credințeli lucrurilor cînd achiziționate de obicei vin-cam ore în ce fel de zile de joi până a la marți și cari de altmintrelea, după cum ne spune diferă de locu la cele ale lucrurilor înșiși din Moldova și Basarabia, în privința lucrandului nu pot afla nimic, de oare-ce lucrurile au monopolizat - așa dicendu, în cat pentru mine din lume nu le-ar trebui a cauta pe ordinea ca îndată ce l-aș cumpăra și-ar pierde influința - valorea întreinsa. Resumu: Pe cum dată cătându a fi scrisoarea și ordinului și necesita mencionarea Cuadernaru, răspunde la cât se privesce limbistica în localitate cum și a supra cestiuniloru de a carora deplina garanda - excludu ori și pe cele de o scurtare durata de cari de altmintrelea nu ași avea o influința reala de cat asupra corespondenței. -

Întrebările

1 Ă mascumbatu se pronuncia în: frau, leau, ducau, pau, rau, nau, bucau, ... iu, malău, saie - sub, o sari, stramă, nimă, pană, lamă ete. -

2 - 3 Toți cuvintele etimologice terminate în ă se pronuncia cu â: mână, pînă, dună, dă-nă, dărămă - dărmă, sîrmă, rînă, lucă, trucă, varpă, cepă, capă, scumpă ete iar ă cele din penultima și antipenultima se conserva moderne: pănă, pănă, pă-riă, căunu, căumasu, căcuna, cărbuna, păpădie, rădăcină, cărmanu, mănă ete.

4. Se pastreaza sunetulu curatu a lui ă în: cară, fată, mască, la, da, - pronumile, față, - cară, cavă, varpă ete - -

5 Ce are ă aunul se pastreaza în toți cuvintele în care sentabuimlagă: domnnu, cu-verbu, seu, rogu, cepă, domnită, dobă, sobă, fieu, rieu, meu, meteru, semnu, fine, o-mălu, deu, tiocanu, beu, meșu, celluru ete. -

6 Numai verbu cumblă cu derivatele de cate-va alte: îmbla, prumblă, împlă - pro umplă, umplătura, strumenat - pro strumenatu; iar unghiu nici cum unghe - unghe, fran-ghiă - i final pro e ete.

10 Ce pronumă ău final numai în substantive ca: domnă, omă, ... loporă moceră, socră, ete. D.e. Îmi doru capă, de ace mașă, fumu ăsu prin ... ... ete

11 S finală, lungită și subțiată la cei subdezvoltați și unii adjective ce atribuie, la pluralul ce
barbatesc d-e: omu bun-buni, subțire, cei fugu, boi sărați, dragu ele sunt ca la o III par
singură a verbelor și unguentă III 1 p. c. fac-boni-ați. Nomi-duc, fenes-bine, vaca
15 gă, epuită fugi, rămâi aude bini ele. Unele vocale din diftongului ea. Sunde diftongului: coarde, moarte, pioarde, soarte,
tă, toarte, roată, moare, coace, floare, omoară, fulgere, dulcoare, cuchiceare, științeare, ce
17 Diftongului ea se apropie mult de ie ce: drag-e, case, dricas, fricați, dăruș, lugă, bine
18 Nău. Adaugă mă ea e final ca și ea: dede, be, ze, ie, dați-e dă, are, ele. verge ce
19 lungită, ce: părți-bucăți, despi, epuri, părinți, arată, dămi, urmi, dați-e / ține dmn / urmări ele
20 Toți numiți cetățeni pe ea final și: dede, be, ze, ie, dați-e dă, are, ele. verge ce
21 Nău mea. Doi mușcă unor vocali mumbo altora pentru simfonie: vreie, ie-ele
22 bui, știe, ele. dau pribegiceo mea în pagubă altora ne droabire în diftongului ea: aud am
auzăm, facăm, frumăcu, dacă, semnea, timăie-verșuli fiecăruia ele. — —
18 Numai ă.
19. Ia. Semnează, proprie, obrăznie, copcea, ogoare, regonat, gagagi ele. —
21-22. Pucăa dreptului mbe dumbelui ă. Doi cuvinte polisyllabe unde e repetare de c diverși:
rea-lui, ogeu, respătăcire ele, mai dulci în ie final și înșpăimântul unor cuvinte: rușpie, ru
23-25 Nău. Le prefase în uă: ar-foru, ciocu-fiu, ie-fe, carbo-fierbe, ele. —
26. Numai în hulpe, hulpași, hulpași pre vulpinu, holbura-vulbura-la ape și alte cele ca
29 Nu în gh ce în g de numai în unele: gre pronț dulci, gă cele mură, ungie de unghiuță
que pe copaci, giu-viu, gura-ura cuspa, de bărzăuță: ingrijovadura, ele. —
33 Ia. Gură-gru gri, mănânci: ungropiuri, ungiuri-la ramuri, giug, giucă nuci o vede în aș pr
34. Ia-adghina, ungă, ungă, ghiță-ă/ghiță-ă/ngă-nobi, bangbiori, bangbia, ghiuță, ghiță
35 Tot Ia-una unde schimbă a cuvată în ă.
37 La pluralele diferite subdezvoltării de o unor alte cuvinte-verbe dominate de singulare:
Ia-ghete, ciupki, ciuche-ciupi, cumbie, noki, ciuki, ciorthi, ciorkiria, ciotkica, ciotkica, ținea
inșpima, știe, ciuchi, și excepțiuge cuvintele acestui plural face în uri; Ia: ciop, ciuap, ciuap, ciuap
38. Nie, nuc nu ace pronunțiată în cel forte mâle se auzit un gh. Ca: ghiol, ghie, ele.
39 Nu. Pronunță la pronunțe ghie Ia: ghie dați-o mie de ție. —
46 Pharaonu, cuplurii, voitoru, Saponanu, bargbiosu ele și în cele numerală ab-dedicate ca și dzgu
47-48 Nu-le pronunțe ciucat.
49. Numai numele bunele ele, ele, cu excepțiune mănunchi, bunătă-de cele colorate. —
50-58 Cuvintele întrebuințate în toate părțile de țeu a Moldoveei, ce pentru minerale și medale amo
din localitate numerație diferit cele pentru cealte comune nu au alte numiri proprii. —
54. Prețioasele cuate din lumea minerală sunt numerose ca: faine curate ca cristalu, pâpuce
frumoși ca aurul, care se fură, grei ca plumbul, alți ca varul, - ca cride, limpede ca cristalu - de g
nu ie din loc ca abiatra, Stalactitul ca diamantu, cuite ca arde ele.
55-60 Deci minele descoperite mai deosebit pentru mineralele cum ca și a exploata - aflătorei ele. în
ele dealtfelu - de forte puține de pătrate numerile nu ași conoaște pe cele din localitățile mele
ce pe forțe de livrări.
61 Grau, oz, ovăs, secară, alac, orzoica grau de vară, banat, ghiorca - lupu, hrișca, ovăs-negr
63 Numai mpământ pegulos. Are se numește pentru toți cele roșcă; pentru cele albe excepțiunea
cele negramoși - a cărui simțire se diftonghează în ă la cel de caspu, cât prin goldarea cele ce importa
cele ce se numește prime —
64 ă: grasă, pasă dă, trifoiu, ovăzariche, ciucpu ciorei, holbura, rogoș, nagara, ciucpu
ciucpu de tobole, știre, mohorii, chiți palamida, hemeiu, grauroi, prapanacu, negi, ghiocelu

Sănă, cumbra ispurchei, bruchiu, limba broaței, lapticu, papadie, susaiu, lupleb cornelu, deacu, de
voinicese, cucuta, susaiu, baraboiu, mazăre, urzica, ce merlo, cu rumbedina, ragoș, sdub, frasin, pe-
pene, ciulin, holbura, traista ciobanului - klapa bucu pastoru, morcovi de camp - mărunțe și bilcoru,
din rosu, coda vacii, ele. de - numai cum nu îl cunoscu nici babanii. —
ierburi medicamentoase carbe bei ladi - cornutura de claviță pentru bucurie de oaie, bogu, bucheanu - obligeli, pojarnița - cent (tucheu), malba, cumașaiu - laurel
pentru, mașalaoa, matrăgună, lemnoriță, mac, amuraru, șpang, cerș pamântului, pădu
gina, carba avaminoasă - p. vadumadura, crapurie, capuș, ami degete, buruiană mari, dulcana,
iarba neagră, morisor, ruda, ele. —
flori și buruiene aromatice Sânjmeș - cruș germanică, romonița, ochiu boului, rodu vacii
cubolina ovului, dădă, lăptoasă, sovadura, crucea, brandușe, lăcrămoare, clopoței, sovarf, dragoste
inile, romaninului, trandafiri, mintă-negră, rău-a tămâi-cruda, dințișori, dimineșe, șofran, bucuroș
mesageți, bujorei, ochiței, cimbru, Marțion, galbata, rumânească campulung, lumanarica, undrișoș
romonița, bazagele, barba împăratului, lemnu domnului, mondișor, gura paparului, rochițele
condrea - domni, urechia șoricului - myosotides - ele. —
Doi ele numește, mult ca bade, usual ca deandura, uzat ca scripce, frumoș ca flori
par ca și cuvinte de omenii nalți și slabi, urât ca chipeșu, ele.
Can ca bou, bivol și ghiorlău, rabdador ca magaru, dulcișor de obraz ca porcu (ș) șiret ca lu
pes, streatoriu ca mața, isbit ca magaru, la loc ca urdu, blând ca oia, nevinovat ca mi
lelu, pașnic ca linște animalelor frumoș și grași ele. —
Pe umeliu meu pe nevinovatul meu, e supărat ele, de nămu parte de ce mi voiu la Dzeu, dămi sara
ahii, să mi trăiască, să adăugiu pene mare, să nu ieu din casă ele ele. —
Dadat Dzeu, vezgată cruce, trădătoar din cenimu (ș) să le ved chinuș, rabi, la podu
ini obezi; să nu mai ajungi vergișelul, pricepătelul, mangozelul ele. ele —
Bringea în 4, 6 și 8, oma, oaia, în nucă, porcu, de-a ulița, de-a oalea, de-a baba ologa, în d
ședi, pentele, bumbi, morișca ele. —
Omulu moare, animalele chiorăe.
Nu se știe cauza, de numește de dumnulu rebelu.
Celelalte în genere sunt dorelile ce nisce semne date de Dzeu omenilor pricepându-i de ceva nem
ceia viitoru se atribuie mănăcarei varzelbeilorei. —
Prin diochi omenii înțeleg înțelepciune în rău asupra a bel ce e frumos, gingașu, cau unu lucru rău
care se atribuie celoru rău ce care sunt îndestulați unii oameni; ași face unii din acestia fel mai
puți frumoși sau o vace a fața, numai de rad trebuie să o înlemple ceva neînțelegere celor rădăi; de o
se ieu măsuri împotriva contra diochiului, legându-se unu ață roșu-panglice, la copii, vaci, mâ ce
ani pielea fe diochiați; sâcu în limpezi vădere să scuipe asupra lor de să dea cu bățul descărcare
le și să nu fie de diochiu; în fine sunt câte fe întemplat a se dovedi cine-va (ceva) atunci să
descânte de diochi dangându-se de ț cărbuni în apă pe carți amestecu cu unu fer-genunchiu
unu cuțit, apoi se dă de fumândului să bea și să se spele. Sau de nu ce poți face atunci să bea
apă asupra lui de pui de gaine, meiu deasupra ele. Influința diochiului să exercită și asupra lu
crurilor - de când începe a merge pene ele, până când se ține a descompune.
Strigoii sunt nu se omeni au cade care după moarte pornesc și umblă noaptea și bate pe
rău mai ales rămășitorii. Stafie sunt cumbrele unor morți umblă în noapte.
Să facă morțăcănare cuviincioasă de după dorința lui. Să nu fie [illegible]
ierburi din descântece ale cărui supreme morbe [illegible]
Auzită cum se stafiile de oameni și animale și carne cumbra lui
rilor și alte vitalități spre a nu se strică de cărți omenești

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

766

113

In acestu cadiu sunt sonse
respunsurele date de Gheorghe Ve
col invetatorul scolei gradu I.
din comuna Brihuesci, plasa
Siretiului, judetul Botosani, la
cele 206 intrebări prevădute in
brosura intitulată Dotațiunea
Corolii I.

1885 Fevruarie 24.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Comuna Brihuesci.

Respunsuri. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

1. Poporul pe aici rostesce curatu pe a, fără alu trece în ă, în cuvintele malaiu, manta, tava, saca, basma etc. —

2. Pe aici diosebirea între sonurile ă și i (â) este, că ă se rostesce în cuvintele: mănușe, cătușe, pănușe etc. - iară î în cuvintele, începutu, înpăratu, și â în cuvintele: câne, gâză, gânji, cârcă, mânza etc. —

3. Cuvintele unde se aude mai bine sonul â sunt: cârcelu, câne, cânipă, cârligu etc. -

4. Pe aici se rostesce sară, masă, fată etc.

5. Pe aici cuvintele în care poporul rostesce pe o ne accentatu sunt: Român, comun etc.

6. Pe aici se zice: umblu, unghiu etc. —

7. Pe aici nu sunt cuvinte în care i să se rostească în ni; ci se rostesce astfeliu: tuiu, cuiu, straiu, maiu, teiu, hleiu etc. —

8. Pe aici nu sunt cuvinte în care i să se
móe în li, ci se rostesce ast fliu. maiu, taiu ș.
9. Pe aici nu se rostesce aa sau oo, ci a și o.
10. Pe aici se rostesce u întregu la sfarșitul vor
bilorŭ omu, pomu, locu, nucu, cucu etc.
11. Pe aici se rostesce i întregu la sfarșitul cu-
vintelorŭ omini, faci, taci, zaci etc. ——
12. Pe aici nu se zice mente, mormente mene;
ci minte, morminte, mine, vine etc. ——
13. Pe aici se rostesce bine diftongulŭ oa la
cuvintele oală, oaste, coală, coase etc.
14. Pe aici diftongulŭ ea se rostesce bine ca
să se auze e și a, în cuvintele: eapă, eadoch
15. Pe aici nu suntŭ cuvinte unde să se pue é
sau ea în loc de e, ci se zice: sae, plăcere și leg
16. Pe aici se zice e în locŭ de ea / é / de. țese
iară nu țése și vre, iară nu vrea etc. ——
17. Pe aici nu se observă nici o particula-
ritate în privința vocalilorŭ. ——
18. Poporul pe aici rostesce pe Z de Dumnedeu. —

19. Se rostesce cum am arătatŭ la întrebare 18.
20. Sau arătatŭ la respunsurile de la # 18. —
21. Pe aici poporul nu rostesce pe rr; ci nu-
mai pe r de roșie, racu, rodŭ, para, rutăch
22. Pe aici rr nu se rostesci. ——
23. Poporulŭ pe aici prefface pe f în h de
hin, herŭ, herb, hină, hie, cohei etc. ——
24. Sau arătatŭ la # 23 mai sus. ——
25. Pe aici se rostesce cenŭ în locŭ de fenŭ.
26. Pe aici poporulŭ prefaci pe v în h, în
cuvintele hulpe, răhnire etc. ——
27. Pe aici nu sunt cuvinte în care să se prefa-
că h în v. ——
28. Pe aici poporulŭ rostesce literele arătate
mai sus în cuvintele hulpe și răhnire fără
se simță diosebire de sonŭ. ——
29. Poporulŭ pe aici nu prefface pe v în g. —
30. Pe aici nu se rostesce giu în loc de viu. —
31. Pe aici în rostirea cuvintelorŭ vinŭ și allă,
v nu pere. ——

BIBLIOTECA ACADEMIEI

32. Pe aici în cuvintele sfeșna dușa și rețea nu se rostesce va, pentru ua. —
33. Pe aici poporulu nu deosebesce ș de gi, ci le rostesce una în locu altei în cuvintele ținere și giurați, în loc de ținere și țurui.
34. Pe aici se rostesce: ghine, cerghi, corghi, pentru bine, cerbi, și corbi etc. —
35. Poporul pe aici rostesce pe ki, în loc de pi în cuvintele kica, chicioru, chieptu. —
36. Pe aici se rostesce cept și cicioru în loc de piept și picioru. —
37. Pluralu de la vorba lup se rostesce astfelu pe aici: lupi, lupchi și luchi. —
38. Mie, pe aici se rostesce nie și pluralu nilor.
39. Poporulu pe aice rostesce: ni-e/1000/ de e o nie de lei, și în loc de mie/mine/ rostesce nie de ne dați nie o nie (1000) de lei. —
40. Pe aci se rostesce n și r în vorbele pâna și pâra etc. —
41. Pe aici n nu se prefa[illegible] în r, la rostirea vorbei faimă

42. Pe aici poporul nu amestică ș cu s în rostirea vorbiloru. —
43. Pe aici poporul nu amestică pe s cu z. —
44. Pe aci poporulu nu amestică pe ci cu gi. —
45. Pe aci nu se face schimbare de consone. —
46. Pe aici poporul rostesce: fluieraru, mâncător, ajutor, cuptor, vechitoru etc. —
47. Pe aici poporul zice: l'amu vêdutu, i-amu datu, ni-amu întâlnitu etc. —
48. Pe aici popoporulu zice: ominii mergu, copiii dormu, muerile tacu etc. —
49. Pe aici poporulu zice: mânăle și mânurile. —
50. Pe aici se zice: iarnă, primavară, vară, tórmă, omătu, gheață, poledița și arșiță. —
51. Cuvintele întrebuințate pe acole privitore la poziținea locului sunt: mare, tău, gârlă, hălăștău, baltă, iazu, munte, movila, dâlme, codru, pădure, vêdiu, vale, dealu, văgăună, gropă, și ghizunie. —
52. Numirile locuriloru pe aici sunt. —

Corespondentu
I. Petrescu
Secretarulu Comunei Brădeni
Județulu Jud. Dâmbovița.

1887 Februar 10

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Delu moru, Mandreștilorū, Vadenilor, Hrișca-
nilor, Butanilorū, Bursuceniloru, Corocăeș-
lor, Hancei, și Baiși. — Singura, pâna,
epanca, purcăriça, cheltaniu, corcoveile etc.
53. Cuvintele întrebuințate pe aici privitore
la meserale sunt: cheatră, bolohanu, croh-
54. Poporul pe aici nu asamănede nimicu
cu: aunu, argintu, fenulu și costonulu. —
55. Părțile arburiloru pe aici se numescu:
rădăcină, turchină, vârf, craci, crengi,
crengușa, frunze, mugure și flori. —
56. Numerele obișnuite pe aici ale arburilor
sunt: stejaru, fagu, ulmu, mestecân, arin,
brad, carpân, gingastru, plop, tingu, călin,
mălin, alun, măciesu, salce, răchită, salbă
móle, sconușă, teiu, socu, frasin, paltin,
cacadâr, corn, sălcâm, ciritelu, păducel
57. Numirele arburiloru roditori pe aici sunt:
prunu, zarzaru, nucu, cireșu, vișinu, meru, pe-
ru, perșu, goldanu și curcudeu etc. —

58. Numirele strugurilorū pe aici sunt: albi, roșu,
negri, plăvăuetc. ———
59. Pe aici nu știe poporul cum se cultive viea
de órc-ce nu esistă. —
60. Numirile vinuriloru pe aici sunt: alb, roșu,
și gălbau, poporul zice că vinu albe este bun. —
61. Numirile feluritiloru grâne pe aici sunt:
păpușoi, grâu, orzu, ovăsu, sacară, hrișcă,
malaiu mamunțel (meiu) etc. —
62. Numirile diferitiloru legume pe aici sunt:
bob, mazire, fasole, linte, morcovi, cartofi, pin-
trijel, ciapă, praji, rădichi, sfecle, spanac,
usturoi, pallagele, leustenu, marari etc. —
63. Numirile arburiloru, plantiloru, legumelo
întrebuințate pe aici se întrebuințaze și pe aiurea.
64. Numirile diferitiloru buruieni, erburi și
flori pe aici sunt: mătrăgună, ciumu-
haiu, măsălaiu, cornutăi, scaiu, lo-
bodă, crucea pământului, urzică, susai,
lăptucă, sinzeană, drobu, curcubetică,

BIBLIOTECA ACADEMIEI

sovarvă, curpăn, bozu, sudore calului, barba ca-
prei, rădichioară, laptele cânelui, nereca urșu-
lui, seara mâței, umbra epurelui, turiță, lu-
minarică, sulcină, cucută, baraboi, dediță,
ninta broștei, iarbă mare, scai voinicesci,
cimbrișoru, cucoare, antonică, steghie, macriș,
schini rotați, săcărâcă, pălămidă, inită,
ghizdei, cânepa vrăghiei, pelin, pelinița,
urzică creață, urzică mortă, holbură, măza-
riche, iarbă grasă, nalbă, măturică, ciulin,
brusturu, captalan, știrigete. — Numele ce-
burilorŭ pe aici sunt: brișoi, troscotu, pănu-
șite, puriu, păiușu, patlagina, mohoriu, ră-
gozu, chinu etc. Numurile floriloriu pe aici sunt:
floarea soarelui, gheorghină, văzdoage, ochișele,
bunghișoriu, răchitale garofe, flore de hanag,
inișoriu, toporași, clopoței, viorele, dediță,
lăcrămiore, ciubotica cucului, șapnicu, crin,
busuiocu, pasca găinei, șofranu, albăstrele,
bună deminetă, cafe, ochișele, floarea zinei,
floarea ușinei, nalbă mare etc. ——

65. Pe aici poporulu nu asemăneaze florele
cu anemalele sau cu altu ceva. —
66. Numirele diferitelorŭ hiară și dobitoce pe
aici sunt: boi, vaci, cai, epe, berbeci, oi, țapi,
capre, măgari, măgărițe, ghiholi, ghiholițe,
porci, scroafe, motani, mâțe, câni, cățăle, lu-
pi, lupoice, hulpoi, hulpoice, epuri, epuroice,
bursuci, veverițe, capăi, ogari, guzganu, șoreci,
ariciște. ——
67. Pe aici cuvintele inprivința feluriloriu cai
sunt: cai romănesci, arăbesci, mocănesci și
muntenesci. — vârsta cé mai inaintată a
calului póte fi până la 30 ani. — Colóre
pănului la cai este: neagră, roșe, albă,
sură, cenușie, murgă și castanie. ——
Calu când este micu se numesce manzu. —
68. Pe aici cuvinte inprivința feluriloriu
boului și vacii sunt: boi și vaci moldove-
nesci; colóre pănului este: albă, negră,
roșe, porumbă, balană și muhurie. ——
Boul când este mic se chemă ghitalu. —

Boul și vaca póte se traeasca 20–28 ani.–
69 Cuvintele pe aici inprivința berbecilu
și a oi sunt: oi bârsane, stocoșe, crețe, și
țâgăi.– Colórea lânei este: albe, neagre,
lae, brumarie și roscată.– Ea ajunge într.
vârstă de 15–18 ani.—
70. Pe aici nu sunt capre și nu se vorbesce nimic
de ele.—
71. Pe aici cuvintele în privința canelui sunt:
câne de casă, de vânatu, și de turmă, elu
ajunge în vrâsta de 18–20 ani; Colórea lui
este: albă, roșe, vânată și pătați.—
72. Pe aici diferitile feluri de șórici se numescu
guzani, șorici de câmp și nișinari, colórea
lorŭ este: roșietica, vineție și albie.—
73. Pe aici cuvinte înprivința pisicii sunt: c
dânsa este facută de Dumnedeu pentru ca
să stârpéscă șóricii, care facŭ mari stră-
căciuni.– Colórea dânei este: alba, negre,
roșe, vânată și cenușie.—
74. Pe aici feluritele feluri de vermi sunt:

vermi de pământ, de gunoi, de lemnu, de cânu,
de păpușoi, de hrenu și de flori.—
75. Pe aici feluritele feluri de insecte sunt:
gâze, țințari, bondari, calu dracului,
vaca dómnului, buburuze, lătăușe, cara-
bani, gândaci verzi, albine, vespi, gârga-
uni, furnici, păduchi, purici, fluturi, oniș,
paingâni, cărăbușŭ, gârgarițe etc.—
76. Pe aici cuvinte despre gâscă, rață, leba-
dă, hulubu (porumbel), turturica, cocoșŭ
și gaina sunt ca Dumnedeu li au facut
pentru hrana omului.—
77. Pe aici cuvinte privitóre la albina sunt:
că este făcută pe a aduna mierea și ceara.—
78. Cuvinte pe aici despre ursŭ sunt: că
elŭ este o hiară sălbatica, care traesce
mai cusamă pe la munți.—
79. Pe aici despre vulturu se zice, că este o
pasire spurcata, care traeste pe la munți
și câmpii și fiind-că elŭ este mai tare din
tre pășiri, se numesce și împăratu.—

BIBLIOTECA ACADEMIEI

80. Cuvinte privitóre la cucovencă pe a-
cole sunt: că are niște pere înprejurul
clonțului, prin care cunósce când móre
omulŭ. —
81. Pe aici despre corb și ciorà se zice că
sunt niște pasiri sălbatece. —
82. Cuvintele pe aici privitóre la merlă, stu
ciocâlie, rândunică, vrabie, cuc, și pătârnic
sunt cape dânsele li au făcutŭ Dumnedeu, pe
tru ca se înfrumusețăsca pământul. —
83. Pe aici nu se spune nimicŭ despre cocor
și barza (cucostârcŭ). ———
84. Pe aici nu se spune nimicŭ despre brâ
scă, aricĭu și vezură. ———
85. Cuvintele privitóre la șopârlă cu felurĭ
ei și la șerpe cu felurile lui, pe aici sunt
Despre șopârlă se zice că este făcută d
Dumnedeu pentru a stărpi diferitele in
secte vătămătóre plantelorŭ; ele sunt verz
cenușĭ și roșietice. — Despre șerpe se
zice pe aici, că elŭ a fost dracŭ și

de aceea când muscă pe cine-va este
veninosŭ — Colóra lui este cenușie și roșcată.
Cel mai veninosŭ șerpe pe aici este vipera. —
86. Cuvintele privitóre pe aici la melc, la
scoică, rac, paingân, omidă, fluturŭ, că-
ustă, grĭu, furnică și lipitóre sunt, că pe
ele Dumnedeu li au făcut, pentru ca să
înpodobéscă pământul. —
87. Pe aici numirele felurĭților pesci sunt
somn, nințușĭ, clean, crap, știucă, lin, ca-
ras, ocheană, beldiță, costrașĭ, porcușori,
vârluga, chișcari și chișuga. —
88. Pe aici poporulŭ nu asemănează ani-
malele cu plantele nici însușirele lorŭ. —
89. Sunul sau glasul ce scot diferitele hiara
sau dobitóce sunt: omul răcnesce, boul
ragi, calu necheaze, óia sbeară, porcu
covițesce, lupu urlă, ursul mornăesce, ța-
pu țipă, bivolu mugesce, câncle bate, mâța
neună, șoriciĭ țiție, rața ocăesce, gâsca
gâgâesce, cocoșu cântă, găina cârcăie.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

șerpele șuieră, broasca orăcesce, vraghea, cio-
cârlia și presura ciripescu, ciora cârâesce,
cocostârcu clămpăesce, cucu cântă, cucca
cotcodăcesce, pichiua strâgă etc. —
90. Cuvintele privitore la vânători sunt: ca doi
și se duc pe câmpuri pentru a vâna sălbă-
tăciuni de lupi, vulpi, epuri, drochii etc. —
91. Țipitile și strigătile ce se facu de vânători
pentru a li vini câinii sunt: șueratu din
degitu, turluitu din bucium și împuscatul. —
92. Numele câinelor de vânatu pe aici se
chiamă: capăi, ogari, prepelicari și spițti. —
93. Cuvintele pe acole împrivința pescăriei
sunt: că pescanii se duc se prindă pesce. —
Instrumentele pentru prindirea pescelui
pe acole se numescu, volocu, ciorpacu,
crâsnicu, năvod, etere, vârșe, coșu și undiță.
94. Cuvintele privitore pe aici la ciobănie
sunt: cosmagă, bordeu, stână, târlă, perde
și țarcuri. — Uneltele ciobăniei se numescu
dârje, fluieru, chimeru, prâmeliu, cuțit,

suvacu, lule, germaniu, mărgele, nastru, zale,
cață etc. — Hainele lorii se numescu: căciula,
manta, cojocu, camesi, ițari, ochinci și glugă. —
Despre pășune se zice: la imașu, suhatu și
câmpu. — Brânza se numesce sburată și ca-
cavalu. — Lapte acru și lapte dulce se zice. —
95. — Pe aici ciobanii numescu vitile ca și cei
alți ciobani și omini din țară. —
96. Câinelorii ciobănesci pe aici li se dau ur-
mătorele nume: hoțu, ursu, corbu, târcu, etc.
97. Ciobanii nu facu nici o diosebire pe aici
între câinii ciobanesci și cei de casă. —
98. Pe aici ciobanii împărtășescu diua în modu
următoriu: diminéța, deamédi, chindie și sara. —
99. Pe aici ciobanii asemănéze cu casu, un burete. —
100. Pe aici ciobanii nu au cuvinte, care se nu
le întrebuințeze cei alți poporani. —
101. Cuvintele întrebuințate la plugarie pe aici
se întrebuințaze și pe aiurea. —
102. Deosebitile câmpuri lucrate și nelucrate

BIBLIOTECA ACADEMIEI

23 v

pe aici se numescu: lanuri, pârlóge, sărături, semănături, nireşte, băhnuri şi plaişte etc. —

103. Deosebitele unelte ale plugăriei pe aici se numesc: plugul, boi şi plugarii. —

104. Una câte una deosebitele părţi ale plugului pe aici se numescu: plasu, cornile, bârsa, cuţura, grindeiu, cucoşu, ferul lung, ferul lătiş, cotuga, proţap, tângală, cătuşe, tândală, gugiu, podhonita şi lopăţele etc. —

105. Una câte una diosebitele părţi ale căruţii pe aici se numescu: coşu, draghinii, carambi, spetezele, răscólele, scara, cercei, lese, dricurile, vârteju, perinóce, leuce, gemănări, inimă, splina, osie, róte, hlobe şi chelnă etc.

106. Una câte una deosebitele părţi ale morii pe aici sunt: róţele, crucele, cupele, măsălii, crâng, pârpăliţa, coşu, ladă, chiscóe, fusu, lăptocu, staghilă, zinţi, chetrele, vesca, ulucu, chiscurile, broşca şi slobozitoriu. —

107. Deosebitele meşteşuri cunoscute pe aici

24

sunt: sumănăria, cojocăria, ciubotăria, ferăria, rotăria, dulgheria, pânzăria, scorţăria şi zidăria etc. —

108. Uneltele de dulgherie pe aici se numescu: toporu, bardă, sfredelu, gélău, cuţitóe, rângla, hirisău, broscă, lambari, tuşchire, dreptar, scăunóe şi teslă etc. —

109. Pe aici uneltele de ferărie se numescu: ilău, barosu, ciocan, cleşte, pleaftură, chilă, nicovală, răzuşu, foi, jignă, ţonc, unghiuţă, priboi, tocila şi şurubelniţa etc.

110. Pe aici uneltele de zidărie se numescu: ciocan, mistrie, cumpăna, dreptarului, lopatica, zimţitorii şi perica. —

111. Deosebitele ţesături ţărănesci pe aici se chiamă: sumăni, laiceri, păritarii, pânze, saci, ţolu, iţari, scorţă, pâslă, brâu, ştergariu, traistă şe macaturi etc. —

112. Deosebitele unelte de tors, ţesut şi cusut sunt: furca, fusu, stative, chingi, sul, slobozitor,

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

B4v

carafe, lopățică, sul, vatale, spată, iţele, scipi, tălchici, vergele, zăvoru, brățare, furcei, urzitori, letcă, teghie, suveică, mosoiu, lunți, și răschitori etc. —

113. Pe aici nu sunt cuvinte privitori la plutire. —

114. Pe aici deosebite arme cu care se servescu sătenii sunt: pușcă, pistol, cuțitu, topor, bardă, coșe, baltagu, spagă, furcă de feru și măciucă.

115. Pe aici se zice că învechime nu esistă arme. —

116. Cuvintele întrebuințate pe aici la ale casei sunt acele întrebuințate în totă țara. —

117. Pe aici se întrebuințaze cuvintele: omulu mănânca pâne; iară boul mănâncă fân.

118. Numirele hainelorŭ la sâteni pe aici sunt: suman, manta, cojocu, mintean, ilicu, cătaveică, iţari, camașe, ismene, căciula, ciubote, ochinci, botini, papuci, polcă, bască, palton, fustă, rochie, cătință, batistă, tulpan, scurteică, șalu, barizu, ștergari, cărsincă, bondiță și pregitore etc. —

119. Numirele podobilorŭ fumuesci pe aici sunt: mărgele, inele, brațeu și cercei. —

120. Numirele mai deosebite ale mâncarilor pe aici sunt: plăcinte, chiroște, friptura, zamă, gălușce, plachie, răcituri, brânze etc.

121. Cuvintele privitore la înrudiri pe aici sunt: tată, mamă, frate soră, veri, cumnați, hini, cuscri, cumatri, nepoți și strănepoți etc.

122. Numirele deosebite ale bauturilorŭ pe aici sunt: vin, rachiu, bere, și must. —

123. — Cuvintele privitore la căsătorie începând de la logodnă sunt: când un flăcău se in sóră se duce cu nânașu-seu, cu părinții și alte rude la fată și logodescu, apoi după ce trec trei sâptămâni, se ducu nirele, cu nunu și nuna la nirésă și de acolo la bisnică, în care se cununa tinerii; după aceea; iară se duc la nire, unde petrecu trei dile; jucând și cântând, după aceea se respândescu ómini pe la casile lor și așa se facu nunțile pe aici.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

124 Poporulu pe aici intrebuințeze următórele jurăminte: se chiorască, se nu aibă parte de ce se rógă la Dumnedeu, se crăpe etc. ——

125. Pe aicĭ poporulŭ intrebuințade următórele ocări: ucigăte crucea, batăte Dumnedeu, mâncatiarŭ bóla, mâncatiar corghiĭ, futus cruca ta etc.

126. Pe aicĭ poporul cunosce numai un singurŭ jocŭ copilarescu d.e hopa! țuca; hopa! țuca etc.

127. Pe aicĭ vasile pentru gătirea bucatelor se numescu: ciaun, óla, tingire, tigae și altele. Pentru punerea pe masĕ sunt: castron, scafă, strachină, talgiŭ, farfurie și tipsie etc. Pentru ducirea în câmpŭ sunt: oală, cohită, racli și traistă etc. ——

128.- Cuvintele privitóre la gătirea bucatelor sunt: d.e am se facŭ borșŭ cu fasole, mazere, bob, hrighi, urzice, crupe, pasatu, etc. —

129 Diosebitele feluri de cântece, care le cântă poporul pe aici sunt: doina, cântecŭ de lume, de amorŭ, de jale, de bucurie,

soldătescŭ, haiducescŭ, de dorŭ și de mângâere. —

130. Pe aici cuvinte privitóre la jocul de cărți nu esistă. ——

131. Pe aici poporul cunósce următórele dănțurĭ: dănțul corăghiescu, moldovinescu, căzăcescu, ungurescu și rusescŭ. —

132. Instrumentele de muzică pe aici se numescu: scripcă, cobze, flautŭ, cimpoĭ, fluerŭ, trisca, armonie, bucium și soldĭ. —

133.- Cuvintele privitóre la înmormântare sunt: că după-ce móre cine-va, șede trei dile în casă, apoi îlŭ duce la biserică îlŭ prohodesce, și după aceea îlŭ duce la cimitiru, unde îlŭ bagă în groapă și îlŭ astupă. ——

134. Pe aici nu facĕ poporul nici o diosebire între sufletŭ de om și sufletŭ de dobitoc. —

135. Pe aicĭ se facĭ deosebire între móre de om și între móre de dobitoc d.e. omu a murit, iară câne a chersitŭ. ——

136 Pe aicĭ credințele poporului împrivința cugetului, a minții și a gândirei sunt: că Dumnedeu li a dalu și numai elu știe. —

137. Poporul pe aicĭ înțelege frumos ore-ce pe lume, care își are tote însușirile cuvenite. Lucru cel mai frumos pe lume este omul.

138. Părerea poporului pe aicĭ împrivința este, că ele sunt sufletele ómeniloru. —

139 Una câte una deosebitele stele se numesc pe aicĭ așa: Sóre, lună și stele simple. —

140 Partea cea albicióse a cerului de nópte pe aicĭ se numesce drumu roghiloniĭ. —

141 Poporul pe aicĭ, când este eclipse de lună zice că o mănâncă vârcolacii. —

142. Vârcolacii după credința poporului de aicĭ, se zice că sunt dânșii un felu de draci.

143. Pe aicĭ se dice diochi când un om sa îmbolnăvitu fiind că sa uitatu altu la elu.

144 Omenii pe aicĭ zicu, că zâni se numescu și se numesc mai demult niște ómeni frumoși. —

iară zâne nisce fețe frumóse, care nu se mărito. —

145 Pe aici nu se spune nimic despre dîna Cozințana.

146 Pe aicĭ nu se cântă, despre lădă și mamă. —

147 Pe aicĭ poporul nu cunosce zîna cu numele Filma. —

148 Pe aica nu se știe ce este dragaica.

149 Pe aicĭ despre stirigoĭ se zice că sunt sufletele ómeniloru, care au facut rau pe lume cât au trăitu; iară despre stafie se zice că sunt un felu de draci. —

150. Despre dracu se povestesce pe aicĭ, că mai naînte au fost îngeru, elu se mai numește: dimon, dihanie, nefărtat, scaraoschi, faraon, nichipierce, ucanel și iudă. —

151. Pe aicĭ se zice că tot omulu trebue se aibă ursită, adică bărbatu fumee și dâmsa bărbat. —

152. Pe aci poporul despre dânsele zice, că sunt niște vânturi rele; însă despre ismene nu povestesce nimica. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

153. Pe aici nu se spune nimica despre joimarica.
154. Pe aici poporulu crede că în diua de Sântu Ion botezelorul este o sărbătore ca tote sărbătorele. —
155. Pe aici nu se vorbesce despre papaluga.
156. Pe aici nu se vorbesce despre sburători. —
157. Pe aici nu se vorbesce nimicu despre turcă sau turcă. —
158. Pe aici nu se spune nimic despre brezoe.
159. Pe aici nu se vorbesce nimica despre borboi.
160. Pe aici nu se umblă cu colinda, ci numai cu uratu inspre diua de Sântu Vasile. —
161. Despre pricolici se zice că sunt nisce draci.
162. În bazmele și credințele de aici, despre zmei se zice, că au fost niște omini mari și tari; însă balaurii nisce șerpi mari, care aveau câte 12 capete. —
163. Pe aicĕ nu se spune nimic de omini roșii. —
164. În privinta vrăjilorŭ pe aici nu se spune nimica, de-óre-ce nu sunt vrăjitori. —

165. Cuvinte inprivinta bolilor de om pe aici nu sunt, ci numai că ele sunt date de la Dumnedeu.
166. Cuvinte pe aici inprivinta bólilor de vite nu sunt, ci că ele sunt date de la Dumnedeu. —
167. După părerea poporului pricina friguriloru pe aici este: văceala, ostineala, ferbințelĕ, somnul mult și mâncarea mucedă.
168. Pe ici poporulu povestesce despre Sântu Petru că au umblat cu Dumnedeu pe pământ.
169. Pe aici nu se povestesce nimic despre Sântu Ilie, ci numai că este cu trup în ceriŭ. —
170. Pe aici poporul socotesce mai insamnați pe Sfinții Archanghili Mihail și Gavriil. —
171. Pe aici poporul inpărțesce diua astfelŭ: dimineța, dereiza, și sara; iară nópptea inmodŭ următoriŭ: diuasară, mezu nopței și despre diuă. —
172. Pe aici diua dintaiu a fie carei luni nu porta nici o numire. —
173. — Pe aici poporul socotesce sfinte tote dilele saptămânei. —

174. Poporul pe aici povestesce despre sfânta Mercuri, Joiu, Vineri si sfanta Duminecă, că sunt nisce fumei sfinte. —

175. Pe aici poporul spune că lui Dumnedeu îi sunt plăcute tôte dobitôcele si păsările de pe pământiu. —

176. Pe aici nu sunt locuri, padure, ape sfinte.

177. Poporul pe aci pe aici privesce ca sfinti pe sôre luna si tôte stelele. —

178. Pe aici poporul nu vorbesce nimică despre zorilă si murgilă. —

179. Pe aici nu este nici un blăstam cu pomenirea Dunarei. —

180. Prejudiţiele poporului pe aici inprivinţa vântului sunt că elu este făcut de la Dumnedeu.

181. Deosebite vânturi pe aici se numescu: vânt din sus, din josu, de la dealu si de la cazacu. —

182. Pe aici poporul nu cunósce altă rugaciune decât cea besericească. —

183. Pe aici poporul, când cade o ite zice, că au murit un om. —

184. Pe aici poporulu nu vorbesce nimic de fapte cum pancera degetului celui micu a cutitului se dzorea de argint viu. —

185. Pe aici nu se ştie nimic cum se face legarea si desfacerea ploilorui. —

186. Pe aici poporulu dice, că mama padurei este o baba bătrână. —

187. Pe aici nu se spune nimic despre curca si cucoşu. —

188. Poporul pe aici are obiceiu ca în diua de an nou, boboteaze si a lasatului de secu, se peţuca. —

189. Pe aici nu scotu babele ochii la sfintii zugrăviti pe biserica. —

190. Pe aici nu se vorbesci nimic de pasurile cu ciocul de focu. —

191. Pe aici când turba vreun câne se zice, că a datu un vânt turbatu peste elu. —

192. Pe aici nu se vorbesce despre toca din ceriu. —

193. Despre curcubeu se spune că este un semn, care arată, că nu va fi vreme rea. —

194. Pe aici rodu pământului se numesce se numesce tot ce ese din pământu.—

195. Pe aici când este aprope de ase faci ḑiua se numesce mâncătore.—

196. Pe aici nu se vorbesce de focu lui Sân-Medru.

197. Pe aicĭ nu se vorbesce nimic despre iarba fiarelorĭ. ——

198. Pe aici nu se vorbesce nimic despre pecândeĭ și colăcerei.—

199. Pe aici se zice ca cocoșu este cèsornicu casi. ——

200. Despre raiu poporul crede, că este o gradină frumóse unde se înveselescu sufletele celorĭ drepți; iară despre iad, că este un lăcuințe ma

201. Pe aici nu se spune nimicŭ de cel alt tărâm.

202. Când este luna nouĕ poporul zice, că este craiŭ nou.——

203. Ișirea cu plinu pe aicĭ poporul ziŭ isplică că are sei mergă bine; ișirea cu dișertu, ca nu i va merge bine. ——

204. Pe aici nu se vorbesce de spiriduș. —

205. Despre căpcâne se zice pe aici, că era nisce omini care aveau capetele ca de câne.—

206.- Despre vremea deapoi poporul dice, că va fi sfârșitul lumei. ——

Fine.-

1885 Fevruarie 24.—

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

762

R 109

Răspunsu.—
la
Dotațiunea-Carolu I.—

Vizat de noi la facerea
inventarului astă-zi 24 NOE. 1907
Judecător

BIBLIOTECA

Răspunsu

la

Dotațiunea Carolă I.E. - programa - privitore la Adunarea datelorŭ și unoru Obiceiuri observate la poporulŭ Românŭ.-

Ca întrebările ce mi s'a pusŭ în numita programă, amŭ respunsŭ la acele chestiuni, de care amŭ avutŭ deplina cunoștință, întrucâtŭ privește limba, tot-care obiceiuriŭ credințiŭ, munciŭ casnicŭ, jocuriloră, simțeminteloră și tradițiuniloră cunoscute poporuluĭ din Satulŭ Cătămărăștiŭ Județulŭ Dâmbovița.

Am pusŭ în capetele [illegible] numerulŭ corespunzătoriŭ cel chestiuniĭ cerute, precum urmeză:

1.- În privința pronunțăriĭ cuvintelorŭ se observă că, în locŭ de ă se aude e: negreșitŭ, preșitŭ, pașeĭ, pe, pe-a-sa, masa, mesiĭ, penecheleĭ, epoca, pe ațiŭ, peteĭ (cotoneĭ de la fațiță), gabeta, beltagŭ, ieremida, cesarmă, pertu (pentru), remu, cegaeŭ, cepatne, betalie, berma (de la bamaua), pemjatlie, bimoatate, eatușa, statură, ș.c.l.

2.- În locŭ de ă se aude ă ca: pământŭ (diŭ ți pomântu), mâzere, eâne, eâșlegŭ, cântecŭ, cântaruĭ, pândalmaĭ, erâmiziĭ, hârgăre, bâtrânŭ, Românŭ, fânerețiŭ (de la fânŭ), mâzgă, cărligŭ;

3.- Adese-oră prin schimbarea formeĭ cuvântuluĭ schimbă și înțelesulŭ lui: prefăcendu pe l în u d.e. putŭ face putere (putința), 2 oră = durere din mână = a omeni, cornă = cuvântu;-

10.- Pe mai observă că, cuvintele care de dreptŭ [illegible] articulu l, prunta cuvintele fără articulŭ (l) apărându pe u finalŭ ca: du-lu omenitoriŭ fără ca: popone, omu, calu (din calulŭ), vișne, lucu, cuțitu, plumbu, tepone, cosone, satu, târgu, oraș, cenduĭ, tu, fucu, (în locŭ de fusulŭ), ușone, hornu, cuibăru, lumu, drumu, [illegible]

11.- Asemenea cuvintele care la [illegible] primescŭ articulŭ i, nu-lŭ mântă; li apare pe finală [illegible] locului ei a fiĭ i articulŭ

Răspunsu

la

. Dotațiunea Carolu I – programa – privitore la Adunarea datelorŭ și unoru Obiceiuri observate la poporulu Românŭ. –

Pa întrebările ce mi-a pusŭ în mumita programă, amŭ respunsŭ la acele chestiuni, de care amŭ avutŭ deplina cunoștință; întru cătŭ privesce, limba, totŭ-care obiceiurilŭ, credințe, munci agricole, lucrurile, fințiloru și lucrurilorŭ cunoscute poporului din Colulu Călmățuiu – județulu Brăila –

Am pusŭ în capulu fie-cărui respunsŭ a numerulŭ corespondetoriŭ ală chestiunei cerute, precum urmeză:

1.– În privința pronunțărei cuvintelorŭ se observă că, cu ală se aude în cuvintele: mare, pară, arătare, pasă, face, fată, masă, mare, pomătură, bătrână, fată, fată, bătrână, la fazitoriŭ, galbată, baltagŭ, cocomidă, catarămă, pantaloni, cămașă, căpătână, batalie, basma (de la bannară), hamfalie, lumatate, catușă, statură, s.c.l.

2.– În locŭ de ă se aude ă ca: pământŭ (dinŭ ă pomântŭ), mâne, cânepă, câșlegi, cântecŭ, cântară, prădalniciŭ, crăciunŭ, hăinuțe, bătrânŭ, Românŭ, fânațiŭ (de la fânŭ), mânjŭ, cărligŭ.

3.– Adese-oră prin schimbarea formei cuvântului schimbă și înțelesulŭ lui; prefăcendŭ pe l în ll d.e. patŭ face pulțe (pultința), Domŭ-dure din morŭ = a omorîtŭ, cornŭ = cornutŭ. –

10.– Se mai observă că, cuvintele care de dreptŭ primescŭ articulŭ l prenumța cuvintele fără articulŭ (l) apăsăndŭ pe ll finalŭ ca dulŭ însoțitoriŭ face ca: poporu, omu, calu (din calulŭ), locu, bou, cuțitu, plumbu, toporu, cosoru, satu, tăsău, orașu, condeiu, fusu, (în locŭ de fusulŭ), ușoru, boroiu, cuibăru, lumeu, drumu, etc.

11.– Asemenea cuvintele care la pl. își primescŭ articulŭ i nu-lŭ prenumța; ci apasă pe i finalŭ (genul boulŭ și a fiu i articulŭ ca

Omni, pomi; barbue; pământ (în loc de pamînt); pepeni; pieptene; colaci; cozonaci (ci); copaci; cubici; cuvinte; porci;

13.— Diftongulu ea în pronunția poporului se pare a se auge mai multu la cătu ă: eală; ceală; coasă; școală; moare, moară, ceste, cioară; ciesare; pensare, porcară; coscare, încare; zorzare, piscare, rîcătoare; — primitoare, călitoare; icone; eae, s. o. f.

16.— Diftongulu e se aude curatu în cuvintele: țece, țesu (țiesu și tesu), țeapă, țerbe, plăcere, petrecere, peșce, țede, prapeștură, ființă, țeastă, țerînă; Vețeșu, Vețetu, plaiu, obrăzu, cărmozu. Lampira (lamtrina, lămpina), ziua; Vețeșu, Vețetu, plaiu, obrăzu, cărmozu. Lampira (lamtrina, lămpina), ziua; Vețeșu, Vețetu, plaiu, obrăzu, cărmozu. Lampira (lamtrina, lămpina), ziua;

19.— Diftongulu ă se aude ca: ţară, mîzmică, groznică, otrăpnică, mădrău, dzînă, adzimă; dzînă, dzău,

20.— În mole cuvinte diftongulu ă se aude amestecatu cu d=dz ca: Dmădrău, dzînă, adzimă; dzînă, dzău,

23.— De obicinu tote cuvintele gramaticelu trebue spusă cu ă-lu în locurile poporului în genere cu h ca: ţieră (în loc de ţieră), hîrbă, hîrbă, hîrbă,

61.— Dintre grâne cunoscu: grâu; orzu; ovesu, porumbu (sau dusu) și pătlăgica, fasolea, cartofi; mălaiu mămăligă meiu și pearăngă.—

62.— Dintre legume cunoscu: bobu, mazărea; mazărea mănăstirea; roboții; lintea; fasolea cu speciile lor; fasole grase, albe, albe ochiuri galbene, negre; bombene (ce au mărimea ouălor de ormâie); coperezi (ce cresc crescu în casă și vecinătăți și bibile lungărețe și ristitate)— cimechia; bulgăresu și pamătuesu; bancalele (sau și bandrabureș); morcovu; ridichia; pentrușelu, usturoiu, pagina; macu, morcovi (sau și morcovi); pătlăgica (castraveți) harbuzi, pepeni; cimbru, cermușa; spele, gulie, ridichie.

63.— Printre multe flori erburi și lemne care ele mai multe cresc sălbatice, și multe din ele au fostu cunoscute poporului în primăvara mamicei și întrebuințarei lor.— Din ele cunoscute aresta sau: Dintre flori: Floarea de tei, de lemâniță, de soci, de nalbă mare, de lumânărica, de viorele și frunza de mintă crețu întrebuințate de poporu ca ceaiu contra tusei și durerei de cap.

Dintre buruiene: Pelamida, cu floarea galbenă, crește pe țarine. Floarea de pelamidă fiarta și amestecata cu unt de lemnu, e unsu cu ea mânecile den unt de pelamidă întrebuințată pentru tăieturi și răni rău de pe corpu.—

Trăpușorielu, crește prin locurile mlăștinose, are floarea albe frunza; frunzele lungărețe și crestate pe margini; întrebuințata la băi și clisme contra bolei; în poponi numita Lăptița (sau și fluierul de crăbătun pe corbu).—

Ruta și Fotărea întrebuințata de poponi în beutură contra durerei de inimă.—

Armurariu semănă la frunză cu cimbrul, cu floarea albastră, frunza frunzăia fiarta tot; fiarta cu zeriță, se întrebuințeză ca beutura la vitele ce sufere de bolea numita Armurariu.— Leuștean crește prin grădini; tufa; se întrebuințeză frunza lui fiarta și amestecata cu pecuna și albușu de ou, bătuta bine se dă la vite contra înflaturei.—

Drăghiță crește pe locuri, are floarea galbenă, când se coace frunza o mică pasăre.— Acestu burcană fiarta și amestecata cu tărâțe acră dă culoarea galbenă, și e întrebuințata la boitulu lemnuriloru și fierăturiloru în galbenu.—

Foișorului crește pe costișe, are floarea albastră ca nu-

rosu floarea.— Acesta flore amestecata cu frunză de cremă și se pisează, colorizeză obrazu în roșu.—

Rostopasta, u e verde în fața tulpinii mulțe, are floarea galbină și frunzele crestate e întrebuințeză contra frigurilor; pisată se bea sau se aplică la capu, mâni și picioare.—

Tapniciu este tufă, are frunza crită și floarea albă ca la busuioc, are aseamă întrebuințare ca și cunoscuții.—

Iarba lui Iatină crește pe bălți; rădăcina lui lasă e roșie ca rugina, și este întrebuințată contra colințurei.—

Floarea de Nisferă (Românească) din asarica flore față dulceță; bune contra tusei.— Se găsește pe apele stătătore la adâncime mari.—

Mutătoarea crește pe lângă gardun prin grădini și în fie-care ană se mută din locu, are floarea galbenă, dă fructe negre de mărimea cornișori; frunzele ca a viței; pisată este bună contra durerei de cap.—

Iarba Mare crește pe deșuri; tulpina semi-lemnoasă, înpotă, are floarea galbenă cu rădăcina mare, este cunoscută de poponi fine ai săi rădăcina, uscându-o apoi prin casă.—

Pecriu Voinicescu e o tufă cu frunza lată verde-închisă, în timpulu deminețe lasă mici fețe de apă, se o întrebuințeză fine a spăla ochii ce ce suferă de durere de ochi.— (Este pentru ele mai multe buruiene și erburi remâne a le studia în natura, observându-le și întrebuințarea lor).—

65.— Semănăturile ce face poporulu cu multe legume sunt: cetu semadoniu, visiniu, cafeniu, madniu, ce face la hârtie, obraji la ruyele,

67.— În privința felurilor de cai deosebescu: Cai moscănești ce au coama groasă și pârâie.— Cai Turcești cu corpulu robuștu și picioarele grâse. Cai Ungurești se sunt mici.— Cai țineți bine le dau: telegarzi cai de grajdiu; or celoni răi țineți li dau: mărțăgi.— Cai crescuți deosebescu: mânzu când sugu la ișa până de la naștere până la 1 ană, mioară ce intra în al II-lea ană până la maresu Străjniciu (la este crescut și rotunjește coda și coama - strajnicu); ce al III-lea ană e trăsnaș, pe al IV-lea e patrarău și în al V-lea ană Cheșarău.— După aceste deosebiri: cai

61.— Dintre grâne cunoscu: grâu, orzu, ovesu, secara, porumbu, fasolea, linarea, cânepa, macu, mărarea (mărariţa) şi pătrunjelu.—

62.— Dintre legume cunoscu: varza, morcovu, sfecla, napi, ridichi, ceapa, usturoiu, spanacu, salata, fasole cu păstăi late, fasole cu păstăi rotunde, fasole albe, alte soiuri, gulbine, negre, lobodă (se aă mărimea unui arbore de ornbă); coprăcei (se cresc prin locuri cu umbră şi libele lungarete şi ţepoase).— Cunoscu bulgăreşu şi romăneşu; sparcele (păstăi şi boabele); mărarea, ţepa pământului, usturoiu, pagina, macu, morcovi (păstăi şi morcovi); fasole (cafanaţi) parloage, fameţi; cimbru cunoscu; sfecla, gulie, ridichia.

64.— Sunt multe flori erburi şi buruene care ele mai multe cresc sălbatice, şi multe din ele nu sunt cunoscute poporului în privinţa mirosului şi întrebuinţărei lorŭ.— Din ele cunoscute arătu aice: Dintre flori: floarea de teiŭ, de lemăniţă, de soc, de salbă mare, de lumanarica, de ciocârlie şi frunza de mintă crestă sunt mult întrebuinţate de poporŭ ca ceaiŭ contra tusei şi durerei de cap.— Dintre buruene: Şoşarniţa, cu floarea galbenă, creşte pe ţarine.— Floarea de şoşarniţă fiertă şi amestecată cu lut de lemnŭ, e cunoscută sub numele de: Lut de şoşarniţă întrebuinţată pentru tăiatură şi alte rane de pe corpŭ.—

Crăpunicelu, creşte prin locurile mlăştinoase, are floarea albă spinoasă, frunzele lungăreţe şi crestate pe margini; întrebuinţată la băi (şi clăbuci) contra bolei; în poporŭ numită: Urzică (sunt fiiŭ de crăpătură pe corpŭ).—

Ruta şi Pătrăşca întrebuinţată de poporŭ în băuturi contra durerei de inimă.—

Armurariŭ lemănă la înfăţişare cu cruşamirea, cu floarea albastră, frunza spinoasă creşte totuşi.— Fiarta cu zarzăre, şi întrebuinţăza ca băutura la ritele ce suferŭ de bolile numite: Armurariŭ.— Leuştenu creşte prin grâne, tufă; se întrebuinţăză frunza lui fiarta şi amestecată cu peşcură şi albuşu de ou, bătută bine se dă la rite contra înflaturei.—

Drăghiţa creşte pe şesurŭ, are floarea galbenă, când se coace formăză o mică păstaie.— Acestea buruiane fiarte şi amestecate cu peatra acră dă culorea galbenă, şi e întrebuinţată la boitulu lânurilorŭ şi ţesăturilorŭ în galbenŭ.—

Poverzulŭ creşte pe costişe, are floarea albastră ţenută mi-

roşŭ flămândă.— Creşte flore amestecată cu frunză de cruşă şi pătrunjelu, colorează albastră în roşu.—

Rostopasca, e o mică în totu înţelesu omului, are floarea galbenă şi frunzele crestate e întrebuinţăza contra friguriloră; fiarta se bea sau se ţâne la capŭ, mâni şi picioare.—

Fapniciu creşte tufă; are frunza crită şi floarea albă ca la busuiocu, are aceiaşi întrebuinţare ca şi cruşamirului.—

Iarba lui Fatimă creşte cu tală, rădăcina lui lasă o roşeaţă ca cuşniţa, şi este întrebuinţată contra dălnitureiŭ.—

Floarea de Năfărŭ (Plămâna) din asăriia floare face ţuiuţ, bune contra tusei.— Se găseşte pe apele stătătore la Dunăre mari.—

Mutătorea creşte pe lângă garduri prin grădini şi în fie-care anŭ se mută din locŭ; are floarea galbenă, dă fructe negre de mărimea bobiţeiŭ; frunzele ca ale viţei; fiarta este bună contra durerei de sabă.—

Iarba mare creşte pe şesurŭ, înmulţire semi-lunoscu. Înfăţişare, are floarea galbenă cu rădăcina mare, este cunoscută de poporŭ ţine şi este rădăcina, uscându-o afumă prin casă.—

Fecriu Voiniceseu e o tufă cu frunza lată verde-închisă, în timpulu deminetei lasă mici feliŭ de apă, se o întrebuinţăza ţine a spăla ochiŭ ceŭ ce suferŭ de durere de ochiŭ.— (Căută pentru ale mai multe buruene şi ierburi remâne a le studia în natura, observându-le şi întrebuinţarea lorŭ).—

65.— Asemenările ce face poporulu cu multe vegetale sunt: ceiu trandafiru, visiniu, cafeniu, măslinu, are faţa ca hârtia, obraji ca ţuţele,

67.— În privinţa feleriloră de caĭ deosebescu: Caĭ moscăriţi ce aŭ coma groasă şi parosică.— Caĭ Sasseŭ cu corpulu robuştu şi picioarele groase. Caĭ Ungureşti ce trimită mieiŭ.— Caĭ Turcu bine le dicu Calegarĭ sau caĭ de grajdiŭ; ar celoru reŭ trimeţi le dicu mârţoge.— Caĭ roşcaţi deosebescu: mânzu când suge la apă păsuă de la mamă cum la (oaie) înţărcată ce intră în al II-lea anŭ (la mamescu străinu (la ăsta mată-şi rădăţa coda şi coma— străinciu); ce al II-lea anŭ e ţiitoru, pe al II-lea e pătrarŭ şi în al I-lea anŭ cinciarŭ.— Dupe culore deosebescu: cai

bun; albi; mari; negri; darje; deosi; morgi. – când are ore-o pată albă în frunte zic: dîcu bălgui; când are mai multe bete pe corpu de chiamă bîngui; și dacă are spată albă la vre-multi din prietini zic: pomtămoguĭ. –

68. — În privința culoriĭ boulu zic a vreĭ descrieri: Bor încornorăți cu cornele mari și lasate în bătaie; Ormînești care au corpulu micu cu grumadi, cornele mici. – Bor de rămăș Semănești cu trupulu mare și cornele subțiri. – După vrîstă: vițelu (de la nastere pînă la mîĭ anĭ), mînată se întra în al IIlea anu zic dîcu mînzatu; pe al IIIlea anu bomtoru când e pe 4, 5, 6, 7, 8, ște anĭ zicu că e de 1, 2, 3, 4, 5 rițe s.a.m. După cu boi descobesc: pormbi; hulubi; cenu, galbenu, cudalbă (albă-albă); negru, balanu, lubernu floreanu, și cîrlonu (când are o dungă neagră de a curmezișulu corpuluĭ). – Vrista o mai cunosc după dinți și de vîrtelonu de pe corne. –

69. — Berbecii și oile le descobesc după mărimea și culoarea lînei: cei cărnești (țurcane), ce au lîna mare și pîrosă, și moldovenești ce au lîna mică. – apoi țigăi; albi, negri, brumării și pași (deși și chistrui). – și cornute și ori fără corne (țiște). – Berbecii stau mîre și mai totu timpulu anulu pînă la Sîntu Maria-mare (Adormirea Maicĭ Domnu), atunci se alegu și facu cîrdu deosebitu care mîne la Bărăgănie. – În Bărăgănie stau cîne la cîn-Medre (Sîntu Dumitru). – Păstorulu berbecilonu lu mînă cu mîna și Bărăganu. – După vrîstă: Mielu se chiamă de la nastere și pînă la alegerea lui dintre oĭ; când giu că prîmu oile pe brînza (aceasta o facu la Dumineca-mare). – De aice mielulu se chiamă cărlanu pînă la vrîsta de 2 anĭ, în al IIlea anu face mieĭ și se zice că e de mîĭ mieĭ. – Păstorulu cărlanilonu lu mînă Cărlănaru. – Păstorulu oilonu se chiamă Ciobanu; celu care stă de obște la stînă, și bate, stînge caseiu și brînza lu mînă Baciu; ĭar celu care pîrîșiază cu ciobanii să păstorească oile bine și înarîpește ca să fie în deajmeă cele trecătore la stînă se chiamă Ceuterariu. – Armele ciobanilonu cu care apără oile de lupi sînt Cîrnu; mînați cîrnu de stînă, Dulăi sau cîrnu ciobănești. –

71. — Pe la noi cunosc următoarele soiuri de cîni: Cîni de casă, cîni de vînătu (cățăi); prepelicari care prîndu prepelițe; dulăi sau cîrnu ciobănești, cestăi e mai micu cu pîrulu creță. – În privința culorei deosebesc:

roșu, albi sură, negru, gulmați (care au o pată albă în fruntea gîtului), prepeliți (pete albe cu roșu sau negre). –

72. — Dintre șoreci cunosc: șoreci de casă care au culorea vînătă și șoreci de cîmpu ce au culorea roșie cu o dungă neagră pe spate de la capu pînă la coadă. – Cîrcanii care sînt vînăți și ei mai mari de cît șoreci. – Urîtmașii șoreciloru sînt pisicile (mîța) nevestuica (dîcu și helgea). – Despre nevestuica, poporulu are credință, că dacă o ar încerca cine-va s-o ucidă, ea ar muri și vr-o vită din care prîmă ar mînca. –

80. — Ață ce crede poporulu despre cucuvae (cucuveaua), când ea sboră și scote unu strigătu ca: chiu! chiu! chiu! dîce că prevestește schimbarea timpuluĭ în bine. – Ĭar când se aședa pe vre-o casă și strigă: cucuveaŭ! cucuveaŭ! cucuveaŭ! dîce că, prevestește morte și că are să moră cineva din casa aceea. –

81. — Când vădu că vinu stolonu de cîori și se aședă pe pămînt în apropiere de satu, spunu că are să fie timpu rîu; ĭar când se prîndu pe copaci strigă: car! car! car! dîcu că prevestescu căldură. –

82. — Despre cîocîrlani când să duce sus în cerîu, dîcu că ține vara; ĭar când se apropie de casă cîntîndu-și prima și strigă: chirchiță! chirchiță! spune că ne cam lumă de ploă, prevestește gerîu mare. – Când vinu cîrdurile dîcu că le (sporpie vara. – Când rîndunelele cirîpescu prevestescu ploĭ sau mîndre. –

83. — Venirea cocorilonu și-a cocostîrcilonu dîcu bucurie cunoscînd că au scăpatu de iarnă. – Credu că dacă vădu întîĭ primăvara mai mulțĭ cocostîrcĭ dîcu că au să dibă mai mulțĭ bucățonĭ în anca vară la cîmpu. – Apoi când se aședa pe casă facîndu-cuibu sînt a zice șase șapte, – poporulu are credință că dacă cineva ar mbla la cuibu să-i ia vr-unu puiu, – atunci cocostîrcelu de cîne dă ar ola foc casei. –

84. — Pe la noi se cunosc cîte-va soiuri de frăște: brădea răsîrită, brădea pestrită, brădea de grădină, brateulu (brateulu) de pădure verde-deschisu. – Când ele se duce pe copaci sau pe garduri și strigă: căr! căr! căr! prevestește îndată ploe. – Se mai crede că dacă cineva găsește în casă vre-o brădea dîce că-i făptă (cumă rîu). – Brădea cu coada (țiștosă) e întrebuințată pentru băutura la vite și zice că din asta se moraș vita. –

lui, albi, mări; negri, dargi, deşiri, murgi. – când are vre-o pată albă în frunte zic ghiu[ă] bolpu; – când are mai multe bete pe corpu de chiamă bălţat; şi dacă[u] are spată albă la vre-multă din picioare zic: pom bătut; dacă[u] are şi pete albe pe spată şi pe coame, zic: bălţat. –

68. — Ar primăvara cornile boului şi a meiţei descresc: Boi ungureşti cu cornile mari şi lăsate în laturi; buzăneşti care au corpulu micu şi greu, cornile mici. – Boi de câmpi românească cu trupulu mare şi cornile bătrânite. – După vrâsta: viţelu (de la naştere până la mâu anu); cornile botrânite. – După vrâsta: viţelu (de la naştere până la mâu anu); tărâţa îndată se mută în al II-lea anu în ghiu mânzatu; pe al III-lea anu jumătate; în al IV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al III-lea anu jumătate; în al IV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al IV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al V-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al V-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al VI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al VI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al VII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al VII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al VIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al VIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al IX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al IX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al X-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al X-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XL-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XL-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XLIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al L-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al L-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al LXXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XC-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XC-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al XCIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al C-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al C-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXL-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXL-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXLIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CL-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CL-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXIV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXV-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXVI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXVII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXVIII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CLXXXIX-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXC-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXC-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXCI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXCI-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXCII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXCII-lea anu în ghiu[ă] vită; în ghiu[ă] boi mânzatu; pe al CXC

85. — Dintre pești amintesc: știuca de câmpu și știuca de apă (știuca de stâlă); - dintre șerpi de câmpu aŭ întâlnit ca: dauă șerpi de câmpu dintre cari unul e mai mare, șiind ca trebue să fi mâncat pe cel

85. — Dintre degetele cumosce: degetele de cămpu și gerbele de afară (dinu afară), — dintre gerbele de cămpu au cătimea cea mai gătuce pe cămpu dobe linia drace, dicu ca trebue să fi mușcatu pe cineva și de aceea pământulu mi-lu mănâncă, de temu ală nu-mi vede nora și de aceea pământulu de se dă. —

87. — Dintre părțile cumosce: cohaniu (cohomița), porcușoru, urechiușa, dărăgașa, fluieru, sarasău, lemnu, cruci, limi, mână și cornu.

88. — Asemănările se face potrivitu cu mădulările animale omu. (ca cinera e cam ficatu pâine. Lâna ficatu ca ficatu; blănu ca oca; unghiile ca mâța; mațele ca baulu; creerii ca câinele; cănd cinera e coce mușcă pământulu (dicu) greu de obrăgu ca porcului sau are cinstea porcului; — părul ca cuha (cum cuhna); ochiu verde ca broscuțului; — nasulu ca allina; — urechia ca cocostârculu. — Ațe ca mâi rigne de ceu.

89. — Asemănările ce facu poporulu cu unele animale omu. (ca): boulu mugește, rage; broscuța orăcăe și cuvită; oca sbiară; calulu nechează, hărțește; cățelulu urlă; soricelu mormăește (moracește); câinele latră (bâu de latră), urlă; soricelu mormăește (moracește); câinele latră (bâu de latră), schiaună; mâța miaiește; șoricelu piuie (piunește); mâța meaună, miorlăește; găsca dăgăește; găina cârcăe, cotcodăcește; cucoșu cântă; cucuștu cântă - cața oneșce (oarește).

91. — Titlurile întrebuințate de vânători: cornu mâi felin de cură-tun din gură cău din cornu spre a spărie vânatulu și a chema câinii. — Câniu cu care vânătoru se ajută la vânatu se numescu cobori și prepelicari.

102. — Numirile ce dau cătemi pământuloru după soiulu lorii: pământu de arătu cău mănoșu; pământu de imașu, care cuprinde: petrișu, nisipișu, lutu și cărătură; pometu cău rădi. — Pământulu de arătu în localitatea nóstra i-lu deosebescu, în: cărăște (pământu gras); sacărișie (pământu slabu ammecu pentru sacară); brișcornița (bunu pentru brișcă); — Lutăria locului mede se găsește lutu galbinu; — locului mede creșce iarba i-lu numescu și mede, creșce rogozu i-lu ammescu bahnă (bahnișu).

103. — Numirile ce dau deosebiteloru părți ale plugului sunt: Cotiuga alcătuită din o osie purtata de 2 rote în care este mortisatu grindeiulu fixu de care se atimă țimpla boiloru; topornița cău toporișca ce este găurita și cărligata în care se pune bardița și este o bucățică de lemnu trebuitore la plugu. — Cât protapu e mâi cărligu de care se leagă potenguțulu și cheșcupa se vede grindeiulu legatu tare prin plotenge prin mulă cău două cue înfipte în grindeiu. — În grindeiu e mortisatu fierulu limgii ce mormă brazda; apoi bârsa, cornele, plazulu; în capitulu de naințe a plazului e mortisatu fierulu latu ce trage pământulu mormentatu de fierulu limgii; în fine poleța cău cormana care aține brazda. —

105. — Părțile din care se formeză mâi rară, din patrue róte, două osie, osia de naințe și osia de napoi. — Oseile se țimu prin țimnă și gemenări; ce-dă legate de osia de napoi, peste care cade pe nasculu de napoi. — Cuiulu mortisatu în osia de naințe, în mijlocu căruia se afla locului pivatoru alu inimei. — De asupra cuiului este peninsculu de naințe, țimendu-se de gnă prin vârtegiuțu. În vârtegiu sunt mortisate dracsinile și pamortina (podulu cărului) de cumpeniu și la mijlocu cărului se afla scara de care se leagă bețele osiei de napoi. — Înmâța grindeiului este vârtegiu pe care cade osia de napoi. — Înmâța grindeiului este vârtegiu pe care cade bețele osiei de napoi. — La capitolu scării legata prin lanțe de o bâță osiei de naințe. — La capitolu de naințe a protapului e cătușa, meds de arimă fugului boiloru prin mâi cuiu ce se chemă cuiulu din fugă. —

107. — Dintre meșteșugări cunoscu: cobolăria, dimenărie, curălăria, croitoria, stolaria, rotăria, bătrânia, ferăria, țesătoria, scorțăria (facerea de scorțuri), pânzăria, și linguriția. —

111. — Mai tote țesăturile nóstre țerănești cunoscute în localitate sunt facute de femei: Dintre țesături de lână: dimanu. — de mâțe (haute de pe mâță), de notimi, dimanu lați și alți (dicu și de ală); lăicere, scorțuri, perini (peri de lână); — Din cânepă facu pânzăturile de câți, scorțuri, perini (peri de lână); — Din cânepă facu pânzăturile de câți, scorțuri, perini, lodru. — Din bumbacu: șervete, fețe de masă în ogóre (dantele), proșope (prosóbe). —

112. — Uneltele întrebuințate la lucrarea pământuloru: de terau fierea și calișu, — la dogmatu: ceanmu, letca, morsecu (ciocanu), pentru țesutu: stative, calcige, ițe, speta, lumica, dulu (suveica), mardu și trepitore. —

113. — Numele ce dau cătemi hainiloru lorii: dimanu, mantia, cătrinița, cojocu, pălăria, bernevu, itari, pantaloni, mâini (fiind-că pe ală), mintenu (dicu și sfenta), bumbuzu ce e cea mâi lungă de cătă ală), mintenu (dicu și sfenta), bumbuzu ce e cea mâi lungă de cătă

mintenu), pălăria; brâu; cămeșă, cară; ciobote, opinci; cioarpi (făcuți din șumană de oâă), ceptuni; bocnă; bocșeni; șipci; cameș și ițmene aceștia e îmbrăcămintea bărbaților. - La femei se observă cu îmbrăcăminte: catrința, poleă, paltonașu, basmă, fustanelă, barigă, șalu, teuhiă; rochie, fustă, cătrința, prigitoa, brâu, colanu, papuci, obielile, pestelniță și cămașă. -

119. — La podobe la femei se observă: cercei, mărgele, inele, peptene de capă, brățelete (ce-i mai dicu și brățele). -

120. — Mâncarea bună pănă acuma e compusă din amestecul elementelor ce sunt alcătuite. -

121. — Dintre beuturi cunoscu: apă, vinu, rachiu, romă, bere și bragă.

122. — Se consideră ca rămâni: tatu și mama ca numesc pă rinți; copiii acelușa pământ se numesc frați. - Copiii a doi frați sau surori se numesc veri primari. - Copiii a doi veri se numesc veri cărți, cumnatu, cumnată, noră, nepotu, strănepotu; - mumă, bătrâna, soacra, soră, nepută (mumică) moșu (matușa); - oamenii între ei se numesc cuscri, și cumătri. - Cei ce botează sunt numiți fiu mumesc mânașu.

Câți privește de chestiunea pusă la 121/120 avem de a studia mai au de amănuntele spre a răspunde la multa chestiune în detaliu, ca: mâncarea, ospețele și cumătrii întrebuințate la celebrarea multora

124. — Semnele ce le întrebuințează oamenii între ei: dă-i cuiva ochiu; dă înțelesu; - să nu vadă soarele; - să moară chiorii; - dă mi-ți vedă mormântu; dacă mori așa cum așa ș.a. Jurămintele întrebuințați cu cuvintele de zeu. -

125. — Dușă natura omului omu și ocările ca: bagio cumă, deămnăvie, cotrința, isoda, spurcățiune și alte multe, - de are vro pasiune zi dice: bâtiunle; hoțule, talharule, curvarule, strengarule, bleștematule, tâcăloșule, porcule, etc. —

126. — Dintre jocuri copilărești se cunosc: la fete jocul cu papuși, cu care închipuesc cele trei stări ale omului preum: mașteri, mnți și îmormântări. - Despre îmormântarea papușilor după cum credu, că în timpurile vechi, fetele ducându papușile închipuite ca morte, la hotare, făcându-se dintre ele preoți, vasceali și cununile boerești și le îngroapă și dacă în ceea ci se întâmplă ca ploi ciua că a plouatu fiindcă a fătut a murit și la hotare

Se mai observă: jocuri de a cucu, celui legați, de a mucu, ului chiosca cu pui, tuscă (împletiturî mui lerate și o joacă în care la morți sau pringhiu, legându-ochii unuia și-l bat până găsește cine l'a bătut). - Câți jocuri cu mingea ca: pârca, mina și tiu fumte de bâtă - mai mult a fi cerea de casuță și alte. -

127. — Vasele întrebuințate de câtemi la pregătirea bucatelor, ciaunul și hârgâiacul în care fierbu mămăliga; meheteu (cuțitoru) cu care mestecă mămăliga. - Oala, țigaia și lingura în care deosebitele mâncări; - bancuri ale puse masă se servesc de; străchini, linguri, farfurii, furculiță, cuțite și servete de masă. -

131. — Dintre dansuri cunoscute în localitatea noastră sunt: hora, sau moldoveneasca (în care a prinde de mâni flecarii și fetele și formează o roată); - brâulu ei-l joacă mai multi flecarii prinzându-se de brâe încrucișându mânele la spate; Cărășelu, ciocârlia, cusăsca, comfiticasca, țigănesca, unguresca, căreticului, polca, alunelu și gâinelui mâței. -

132. — Instrumentele muzicale cunoscute la noi: cetera, cobza, chitara, flautu, trâsca, fluieru, țelinca (făcută din coajă de chita) și bucsinu întrebuințate de ciobani. -

135. — Când more vre un om dicu c'a murit și când more un animalu, dicu ca a pierit ori a crepat. -

139. — Dintre stele cunoscu: steaua ciobanului ce o vede înti noapte la răsăritu soarelui, - gâinușa, calea robilor (numescu dunga ca albăstrirea cerului, - luceferulu care se vede se ivește înainte de răsăritu soarelui mieu, - luceferului care se vede pe cerul înainte de răsăritu soarelui. - Când se întâmplă să vadă poporulu căzându-o stea, dicu că are se cadă mui împăratu (o împărăție) și când cu fumu că-i aprope sfârșitulu lumei, și că la oremea de atunci are să rămâe unu păstoriu și o turmă (adică mui împăratu și o împărăție). -

141. — Când se produce ulița de foc sau de lână poporulu are credința că le mănâncă oricelaciu, ce-i închipuesc a fi fiarele de pământ mari. - Ce câtă se produce ulița mai multe ori atâta dicu că-i mai multi oricelaci. - Când le rănește omu că curge sânge, și că mănâncă o mare mulțime dintre lume. ——

143.— Prin diochiu înțeleg când se mira cine-va de cum prea frumos (de mult bun, de mult calu-te) caută altuia de cum îmi dete Dzeu fiiu (luceafăr din lume) și dacă îi se întîmpla ceva rău, dicu că-i diochetu. Pentru care înțelesu-i zic descântătoriu următoriu, cu care apă de la fântâna părăsită a o întrebuința la alte necesități, de ica din casa cui dicu nemenționată; în acea apă stinge nouă cărbuni de pe vatra lui dicu dată acei cărbuni dau deasupra, dzicându să bolnavului îi dicheteu.— Apoi dice ore-care cuvinte și face niște cruciuri, frecându pe rotul stomacului cu mâna,— în urmă dă bolnavului să guite de trei ori din acea apă, i-lu varsă pe la tâmple, pieptu și mâni.— De acea se vede adese-ori legată-cate o cordiea roșie la coama cailoru, de care pot-cineva a se superstiția că nu fie diochetu.— Descântătoriu spusă mai sus îl întrebuințează și la animale.—

144.— Cata-se povestește poporulu despre Strigoi (Strigoice), că și unii oameni se fac strigoi după morte de păcatele lor strigoi.— Dzeu ca strigoii în nopțile ce Sfântulu Andrei și Sfântulu Georghe ese la hotare și se bată, pentru aceștia oameni merge cu usturoiu toate mâncărurile ce-i pe la porți și toți mănâncă usturoiu în acele locuri; și [illegible] se nu mănânca usturoiu fiindu strigoi. [illegible] ungu limbile meditelor lor și urechile,— pre a nu le lua strigoii că se bată cu ei.— Dacă vre unu strigoi moare, în acele locuri se dzice că-i cata-mă parcă pe mormentu de a mu-lu lasă să trăiască.— Adoua di dimineța descoperu parcă, fiindu că capitalu parcă ce a fost înfipte prima de strigoi.— Despre Kazie credu că este prin privire și prin alte locuri necunoscute și că se arată în felurite chipuri.—

150.— Despre Dzeu fiindu că se arăta în multe chipuri ca: om, cățe, cane, șerpe, cău, calu, omu, și cândva se mazare asemenea malu fiindu că au vădutu pe Dzeu.— Dzeu că îndată se vădi asemenea lucruri să înfricoșeza semnulu crucii.— Asemenea credu că nu-i bine a se uita cineva înapoi când merge singuru noptea Dzeu.—

160.— Pe la noi se petrecu Colindele în cara fiare creștinu de copii mai alesu între ruși.— Și în seara de crăciunu îmbla flăcăii cu scripcari pe la case zicându că îmbla după daru Sfântului, și cântă înaintea de împăratu.— Mai multe

cânta Malanca după cum:

Doma vremea, bună vremea
Doma vremea cu Malanca,
Nu primiți Malanca în casă?
Că Malanca-i frișcuță
Și iarna și ține gerosă.
Tăiu Malanca de-a crăpat
Domnița-voastră doamna-ți da.
Arde focu după deal
Cu para de leuștean,
Și cu fumu de omelu
Că mi-i fie Malanca sănătoasă.

Când mare la gâtu mărgele
Pe la mână bumbușele
Și pe degete inele.
Busuioc verde în răsărit
Răsadită de-o fată mare
Astă-vară vro plăcută
Buduroc de uscată
Și l-am plătită de la dată
Cu bani de pe sărutată.
La mulți ani cu sănătate
Că-ți mai bune decât toate.—

161.— În primăvară se obșervă: în sara Sfor Sfântului Ioane, fetele umblă pe la zarduri și mănăstiri parcă înspăimântă de la mulți până la alții parcă, și dacă ale gâlcă parcă e cioturi și arbuști, dicu că aci își aibă barbați frumoși și bogați; iar de unii arbuști parcă fără cioturi și frumoși, zic că aceia barbați săraci și urâți. Totu în acea sară fac așe cu oleacă o punu în câte fântâni pe mănăstiri cu apă, în care punu și ace cu cap de pe rochia lor, și lasă acolea până dimineța. Dimineța — ce-ta de a găsită apa, dicu că după mărețiu are că-i a bine.—

Asemenea când cineva voește și îi dă se mă lupte cu care, mai întâiu face vrăji să vădă dacă-i acela lucru folosu rocu.— Și iată cum: ia mâu și pui în care tornă nouă bucăți de apă și-lu lasă așa până noptea.— Adoua di dimineța mâu din nou și dacă a prăsită mai multă de cum puse sară cineva dicu că are să-i meargă bine în acelu locu.—

168/169.— Despre Sfântulu Petru și Sfântulu Ilie povestescu că și au fostu oameni muritori; însă prin faptele lor plăcute lui Dumnezeu, i-au luatu în ceriu, unde dau faptu Sfinți.— A mărginea porții ceriului Petru cheile porților ceriului.— Și când ploae ca să deschide porțile ceriului numai în noptea spre ziua Sfântului Ilie i-a datu sarcina ploii tunetului, fulgerului.— Când se produce tunetu dicu că Sfântulu Ilie se duce cu caleașca la Dumnezeu.—

170.— Despre sfântulu Dumineci poruncescu eu a fostu harabagiu
ci pe ori-ce ceriteri mutarea pe Dumineca de Tomă nu are
ci pe ori-ce ceriteri mutarea pe Dumineca de Tomă nu are
plata;- pentru minunea ce eu credindo, care strigandu a ceiltu a-
plata;- pentru minunea ce eu credindo, care strigandu a ceiltu a-
pă si foci: pentru ispitele si credinta la nestramutata catre Dum-
pă si foci: pentru ispitele si credinta la nestramutata catre Dum-
nezeu au fostu la ceriuri; mode sa faceta sfârtie.-
nezeu au fostu la ceriuri; mode sa faceta sfârtie.-

171.— Satemi împarte ziua de la resaritu si pene la apunerea lui
171.— Satemi împarte ziua de la resaritu si pene la apunerea lui
in chipulu urmatoriu: Asfintesu orisiu (corresp-unde cu ora 8½); apro-
in chipulu urmatoriu: Asfintesu orisiu (corresp-unde cu ora 8½); apro-
pe mare (corresp. cu ora 11); amiaza (cu ora 12); ashindia (cu ora 4
pe mare (corresp. cu ora 11); amiaza (cu ora 12); ashindia (cu ora 4
post. meridi); si asfintitulu soreluy.- Noptea o împarte: în amurgul
post. meridi); si asfintitulu soreluy.- Noptea o împarte: în amurgul
serei (cand se ingana ziua cu noptea); - mizulu noptei (corresp. cu ora 12);
serei (cand se ingana ziua cu noptea); - mizulu noptei (corresp. cu ora 12);
resaritulu (dupi mizulu noptei); si porutu ziliu (cand e aprope de ora-
resaritulu (dupi mizulu noptei); si porutu ziliu (cand e aprope de ora-
rizea soreluy.-
rizea soreluy.-

177.— Soare si Luna omeni-le numesc de poporu ca sfinte, ca intre Dum-
177.— Soare si Luna omeni-le numesc de poporu ca sfinte, ca intre Dum-
nezeu si ele e amicitia. Sfantulu Soare si sfanta Luna.- Despre Luna
nezeu si ele e amicitia. Sfantulu Soare si sfanta Luna.- Despre Luna
ce aude ghicindu; Sfantulu Soare si sfanta Luna.- Despre Luna ce
ce aude ghicindu; Sfantulu Soare si sfanta Luna.- Despre Luna ce
ca si ece ca si Soarele are lumina si proprie, si ca pamantulu nu
ca si ece ca si Soarele are lumina si proprie, si ca pamantulu nu
le misca; si Soarele si Luna le misca impreunulu lui.-
le misca; si Soarele si Luna le misca impreunulu lui.-

180.— Poporulu crede ca ventulu e cu case materiale si este inchisu
180.— Poporulu crede ca ventulu e cu case materiale si este inchisu
intr-o casa si dentu cu hotaru de feru.- Cand se intemplu for-
intr-o casa si dentu cu hotaru de feru.- Cand se intemplu for-
tuni mari si ce ca: Imparatulu Jadrei diavolulu da resunlentie
tuni mari si ce ca: Imparatulu Jadrei diavolulu da resunlentie
contra putiri Dumnezecesci si ca vrea sa pieardu lumea.- Dara
contra putiri Dumnezecesci si ca vrea sa pieardu lumea.- Dara
ventulu bate (in locu de Vasilie) i-lu mmeseu vintisoni; dara e
ventulu bate (in locu de Vasilie) i-lu mmeseu vintisoni; dara e
eara mare mare si dicu ventu, si dara Vasilie este tare i-lu
eara mare mare si dicu ventu, si dara Vasilie este tare i-lu
mmeseu furtuna.- Semnele ce dau venturiloru dupe locutu
mmeseu furtuna.- Semnele ce dau venturiloru dupe locutu
pe mode dupe ca: Ventu de la Rusu (Moscali), de la Ungurn,
pe mode dupe ca: Ventu de la Rusu (Moscali), de la Ungurn,
de la Nemtu; de la Turcu etc.-
de la Nemtu; de la Turcu etc.-

186.— Despre Mumma padurei si-si inchipuescu ca ceva supra-natu-
186.— Despre Mumma padurei si-si inchipuescu ca ceva supra-natu-
ralu.- o magnina pusta mareuna mare, c'mi tupu mallu si gro-
ralu.- o magnina pusta mareuna mare, c'mi tupu mallu si gro-
su cu capu, meini si fetiere urieseie.- Si ca ea imbla prin padure
su cu capu, meini si fetiere urieseie.- Si ca ea imbla prin padure
mmai nopticia, cand se aude vuitu putemieu ziua; ca ea imbla
mmai nopticia, cand se aude vuitu putemieu ziua; ca ea imbla
prin padure.-
prin padure.-

193.— Despre Curcubeu crede poporulu ca elu e semnulu datu de
193.— Despre Curcubeu crede poporulu ca elu e semnulu datu de
Dumnezeu ca nu se va perde lumea prin potopu nieu datu, si
Dumnezeu ca nu se va perde lumea prin potopu nieu datu, si
cand i-lu vedu pe ceriu au prejudetia ca preveste vreme ploiosa.-
cand i-lu vedu pe ceriu au prejudetia ca preveste vreme ploiosa.-

200.— Despre Arcu si-si inchipuescu ca o omenina sfinta fumeasa au feliu
200.— Despre Arcu si-si inchipuescu ca o omenina sfinta fumeasa au feliu
de pamu fumegu si cusletele mortiloru se prefacu in chipuri de pa-
de pamu fumegu si cusletele mortiloru se prefacu in chipuri de pa-
seri, sbora de pe pomu, pe pomu, si pasarele ceanta feliu de feliu
seri, sbora de pe pomu, pe pomu, si pasarele ceanta feliu de feliu

de cantice fumeasa;- ir despre Lacu si-si inchipuescu ca ceva
de cantice fumeasa;- ir despre Lacu si-si inchipuescu ca ceva
uritu si reu si spunu ca acolo arde focului (vomei) de sbetie,
uritu si reu si spunu ca acolo arde focului (vomei) de sbetie,
si cusletele pacatosiloru se chinuescu in focu si in pacura, si
si cusletele pacatosiloru se chinuescu in focu si in pacura, si
imprejurulu focului stau pazitorii iadului cu cadide gole si mi
imprejurulu focului stau pazitorii iadului cu cadide gole si mi
lasa a esi din iadu.-
lasa a esi din iadu.-

202.— Despre Graiu-nou dicu, cand este patrarculu intaiu alu lu-
202.— Despre Graiu-nou dicu, cand este patrarculu intaiu alu lu-
nei, daca se arata in forma lacerei si sta cu mu cornu
nei, daca se arata in forma lacerei si sta cu mu cornu
in josu, are ca sie secetu sau gerii mare (de-e iarna); ir da-
in josu, are ca sie secetu sau gerii mare (de-e iarna); ir da-
ca sta cu cornele in susu si cu mijlocelu spre pamentu dicu
ca sta cu cornele in susu si cu mijlocelu spre pamentu dicu
ca are sa fie ploe multa.-
ca are sa fie ploe multa.-

203.— Cand cineva plica pe mai Drumu si in cale-i trece pe
203.— Cand cineva plica pe mai Drumu si in cale-i trece pe
de-nainte mai altu cu desertu (sacu) de pilda cu cofele Ducan-
de-nainte mai altu cu desertu (sacu) de pilda cu cofele Ducan-
Duse la apa;- i-lu blastema dicendu: sa-i crape cercurile
Duse la apa;- i-lu blastema dicendu: sa-i crape cercurile
sa mu porta Duse apa in cofe (alte multe).- Indata se trabuesce
sa mu porta Duse apa in cofe (alte multe).- Indata se trabuesce
si sa tene ca mi-ia merge bine pe Drumu; adeseori multu
si sa tene ca mi-ia merge bine pe Drumu; adeseori multu
se intorce chiar din Drumu si lasa-l sa mearga cand ti ca
se intorce chiar din Drumu si lasa-l sa mearga cand ti ca
poru inainte, ca sa nu-i dica: ca mi esi popa mai
poru inainte, ca sa nu-i dica: ca mi esi popa mai
inte mare stamu morga bine.- Daca se intempla ca cu
inte mare stamu morga bine.- Daca se intempla ca cu
pe drumu sacu nu isbutesce in aparerea lui, dice ca ia esitu
pe drumu sacu nu isbutesce in aparerea lui, dice ca ia esitu
popa si cutare cu Desertu (sacu) si de aceea nu i-a mersu bine.-
popa si cutare cu Desertu (sacu) si de aceea nu i-a mersu bine.-
Era cand ti ece cu plinu se bucura si dzice ca are va-i mer-
Era cand ti ece cu plinu se bucura si dzice ca are va-i mer-
ga bine in intorcinderea lui, si daca isi isbutesce aparerea
ga bine in intorcinderea lui, si daca isi isbutesce aparerea
sa dice ca i-a esitu cutare cu plinu.-
sa dice ca i-a esitu cutare cu plinu.-

BIBLIOTECA

Acestea amu chestiunele la ceare amu respunsu, in scur-
Acestea amu chestiunele la ceare amu respunsu, in scur-
tulu timpu ce mi sa datu spre ale aduna, unele obiceiuri,
tulu timpu ce mi sa datu spre ale aduna, unele obiceiuri,
credinti si puetine schimbari dialectice de limba forte
credinti si puetine schimbari dialectice de limba forte
in gura poporului chiar satului Calinesti judetului
in gura poporului chiar satului Calinesti judetului
Botosani.- Mi reservu a aduna pe catu va fi posibilu
Botosani.- Mi reservu a aduna pe catu va fi posibilu
si alte obiceiuri ce se vor mai gasi intre catani.-
si alte obiceiuri ce se vor mai gasi intre catani.-

Calinesti-1885 Februare 12.-

T. Theodorescu

Cetățeanca de față esprimă cheltuiala pentru cancelaria Învățătorului școlii din Cot. și comuna Calinești plasa Drăgășani, județul Romanați adevereză prin regulă. —

12 Februarie 1885. —

Învățător G. Gheorghiu

110

Răspunsurile

privitore la limba și literatura Română, date de Învățătorului comunei Cocorăni, județul Romanați după chestionarul dlui P. Hăjdeu.

1885 Februarie 8/24

Văzut de noi la facerea inventarului astă-zi 21 NOE. 1907
Judecător

Intrebările și respunsurile privitore la limba Românească

1.– Ce cuvêntu poporulŭ de acolo rostesce curatu pe ă celŭ decurmatu fără a-lŭ trece în ă, bunoră oră malaiŭ, iar nu malaiŭ sau malŭ?
– Se aicĭ rostesce poporulŭ curatu pe ă în cuvintele: sdraiŭ, craiŭ, alaiŭ, mai pai, rai, trai, frai, vrai, sai, dai, și altele.

6.– Se dice óre unblu orĭ înblu? Unghiŭ orĭ înghiŭ? Sau cum altmintelŭ se dice?
Poporulŭ pe aicĭ dice înblu, la tote perfectele dela singuritŭ, cât și la cele dela înmultitiŭ, și rostescŭ unghiu, nicĭ de cum înghiŭ. – de ex. unghierĭi.

23.– Poporulŭ de acolo prefacĕ elŭ óre pe ĭ în h, de ex. hie pentru fie, hierŭ, pentru fiere, herbe pentru ferbe? – Da, poporulŭ acolea dice, hierŭ, hierbe, hinŭ, hiară, în loc de fiară sălbatică, hiere, pentru fiere, hiintă, în locŭ de fiintă. –

26.– In ce cuvinte prefacĕ horcorulŭ de acolo pe v în h de ex. hulpe pentru dulbe, văhnire pentru văvnire? Da pronunță pe v în h de ex. hespe, în loc de vespe, hierŭ, în loc de vierŭ hierŭ în locŭ de vinŭ.

28.- Poporulu de acolo rosteste elu óre despre trîna fără semnu deosebire de omuri fie lupe, óre cum despre lupe? Sîntu deosebiri de nume imponenturarea cuvintelorŭ unde l se prifăce in h.- Aşa se dice: fierbu, fierbi, fierbe, dimai plăcut auzitu.

29.- Tote cuvintele poporulu prifăce pe z în j, incuvintele: gie, in locu de viia, ce dă struguri, şi poi gie, in locu de pasere ce vie; gin, in loc de zin.

34.- Poporulu de acolo rosteste elu pe bi ca ghi? Da, rosteste: ghine, in loc de bine; cerghi, in locu de cerbi; cerghi, in locu de cerbi. —

35.- Poporulu de acolo, rosteste elu pe pi ca pe ki? Dimcontra rosteste pe ki in ste pi. de ex. chiciorŭ in locu de picioru; chieptu in locu de pieptu; chiele in locu de pile; chei in locu de pei. —

37.- Cum se rosteste pluta lulu de la lupu, şi de la popă?- Se rosteste lupchi, popchi.

39.- Poporulu de acolo rosteste elu in acelocea chipu mie (voaq) ei mie (pentru mine) in fraza: nu mi-a datu mie, omie de bine.?
Rosteste in locu de mie, gnie; in locu de mene gneu; in locu de miere gnere; in locu de mielu gnielu. —

147.- Ce povesteste poporulu de acolo, despre strigoi sau strigoe şi despre stafii şi tote ce se deosebesc acesta sîntŭ de altele? Poporulu pe aicea dice despre strigoi, că sîntu omeni, cari au codoe şi despre strigoés sau strisoice, că asemenea

sîntu unele femei cu codoe- şi in locali unde se află asemenea strigoi, poporulu crede că, numai sîntu mari ucigetori, şi mai plinu de cât atunci când strigoii sau strigoicele se ocalda in apa.
Şi poi pe aicea se mai vorbesce pe aicea şi despre morovi, se crede că este facutu din copii nebotezati- cari dupace cadu in pamentu, sapte ani, in pamentu,- şi dacă in acest timpu, nu torna aghiazmă pe mormentu, loc pe care botezaza, apoi aceea copiu se face morovi.-

Despre stafie (stahie) se crede că, unii zi dau, măsura umbra unui omu, pe la spate, pe la cimitire şi apoi ochiaste in urma cu cine nu se impacă- şi umbra aceasta in urma se face stafie. —

143.- Ce intelege poporulu acea numitulu d'achiu, şi ce povesteste in acesta privintă?
Despre diochiu se dice că, unele mame, cari, poi ce şi intarca copiii, apoi dupa mult timpu, iar in tarcu la titi- şi acesti copii cand sunt mari, diochie cand se uita la cine va de aici, urmeaza a le pune omenii condeie rosie la cari luni la crestetu, sau langa condeie la coada vocelorŭ, cand fata, ca cu nu se diochie, asa e credinta toparului.-

142.- Ce sunt vacolacii, dupa credinta poporului şi cum se mai chiama? Ce dice că,

rendo femei, tocmai noaptea la lumina lunei
și acelui tortu de face vărcolaci și mănânca
luna noaptea - deci e credința poporului, că
numai pe aici, nu au vărcolaci.

163.- Ce spune poporul de acolo, povestește ceva despre omenii roșii și ce anume?
Nu povestește altă ceva, decât numai, că
oamenii roșii, sunt răi ca inimă.

201. Ce este spiritismul? Se înțelege deci, dracului
131.- Ce feliu de dansuri cunoște poporul pe acolo, cu
cuvinte privitoare la ele? Se aici sunt dansuri
le: troparelului, prestandaua, briteluiu, ursăș
și polca. -

132.- Cum se numește pe acolo, diferite instrumen
te de muzică, cu părțile din care sunt?
Ca instrumente de muzică pe aici sunt: flu
erul, trișca, scripca, cobza și flautul. -

135.- Este ore vre-un cuvânt deosebit, când se
vorbește despre morți, de om, bună-oară; omu
mare și dobitoc mare? Este deosebire
căci, când pere un dobitoc, se zice: „a pe
rit ca un dobitoc". Când moare
un om atunci se zice, „a murit sau
a adormit".

184.- Ce înțelege poporul nostru prin numerea cu
rului și durerea de cocoașă? Prin corp
înțelege, dracu, trimeș prin descântec, ce
care cunoș spre aceste rele. Tot des
pre numerea cuitului și durere de cap nu
nu este nici o părere.

190.- Ce cunoș poporul cu ciocârlia de foc? Despre rațele cu ciocârlia de foc, zice poporul, că sunt boieri cari le mănâncă și ea și necăjește odată.

193.- Ce crede poporul despre curcubeu? Crede că, atunci când el se arată pe bolta cerească înseamnă ploaie va fi seninul lunii, și nu va mai ploua cu pe tru. —

195.- Ce este mâncătoarea? Prin mâncătoare înțelege poporul scularea scularea de dimineață înainte multă de zori de zi

197.- Ce e iarba fierului? Este una iarbă cu care păsărelele de rele, și când un celui de descântec, dacă cu dânsa ca catele și ușele.

199.- Ce este ciocârlia Carei? Poporul zice că, la unele care, cari sunt roșcate, se află ciocârlia Carei și auzi adesea dându în pământ: „tica, tica" - că poporul explică că, acesta este un feliu de mus cute împărate, care toate din ar pământ

200.- Ce credință are poporul despre rău și despre iadul? - Despre rău credința poporului este neschimbată, că despărțirea fiu este la veșnică, sufletele drepților vor trece în rai, iadul va rămâne locul de pierire. - Dar despre iad înțelegi un fel nestiință

mei adâncă, care este în fundul pământului, unde după morte merg sufletele tuturor oamenilor răi, și acolo stau în focul acela veșnic.

202.- Ce înțeleg cu Raiu-nou? Se înțelege luna, la începutul ei, și oamenii, când o văd pe cer, fac cruce și cari în mâini de trei ori-și țin așa vreo trei ore și a doua zi sunt sănătoși și veseli și n-au nici o durere în mâini-și capul și cătușa. —

203.- Cum își explică poporul eșirea cu plinii eșirea cu semn? - Când cine va întâlni pe cale pe o femeie, om sau copilul cu coșarul după adică cu plinii, și zice că, nu merge cu plinii - cari că, merge spre plinii și prin urmarea dat spre plinii nu și.-

201.- Ce este vântul turbatu? Adică că, este unu vântu în timpul anului, mai cu osebire primăvara, și când bate atunci fac oamenii și celelalte animale rău în ziua, cât ține bătaia, și după 40 de zile se sue în capul animalului și de acolo dată turbă.

183.- Cum înțelege poporul căderea stelelor? Înțelege că, câinele cel mare mănâncă în acelu momentu.

178.- Ce știe după părerea poporului Zorilă și murgilă? Zorilă este numele unui bou pe care vaca, l'a fătatu în zori de zi, și de aceea se chiamă Zorilă. —

Și murgilă de asemenea numele unui bou, fătatu de vacă, spre seară, în amurgu. — De aici dară, vine numele de Zorilă și murgilă.

171.- Cum împarte poporul ziua și noptea, neuniscându împărțirea precisă în ore sau ceasuri? Ziua o împarte pe soare, când e vremea senină; ca poporul zice: că soarele e la prânzu, când este o parte a zilei; la amiază, când e jumătate de zi; la toacă; când mai este până la asfințitu. Noptea o împarte după stele și luna, precum și după cântarea cocoșului.

167.- Cum povestește poporul de acolo despre Sf. Ilie? - Zice că, elu umblă prin nouri cu care de foc, cu roate de foc și cai albi de foc - și că, îngerii merg înaintea lui și tot cu palaș de nouri, și apoi rotele dela căruța sfântului, a-pingându-se câte odată se apară și fulgeră.

168.- Cum povestește poporul despre Sf. Petru? Dice că, elu are dată de ozeni cheile dela ușele raiului - și când sufletele omenilor buni au a merge la raiu Sf. Petru ca portaru, trebue să disue unu raiului, și i-au dat Sf. Petru ozeni chiar raiului. Cu unei clipe credincioase a zeu —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

119.- Cum se numesc vasele pentru gătitul mâncării, pentru punerea lor pe masă și pentru ținerea lor la câmpie? Vasele pentru gătitul mâncării se numesc ceaune (căldări) oale și pentru punerea lor pe masă se numesc blide - și pentru ținerea lor la câmpie se numesc toți oale și străchini cu lingură. -

120.- Ce feluri de veșminte obișnuiește poporul de acolo? - Veșmintele obișnuite ce aici sunt: haină cuscă, mânecă-te-ar vermii, haită-te taca, haită-te dracu, neisăte cusca, luate-ar dracului. —

121.- Ce feluri de încălțăminte obișnuiește poporul de acolo? - Încălțămintele obișnuite aici sunt: opinci, ciorapi, obiele, ghete, cizme, papuci. —

122.- Care sunt pe acolo numirile deosebitelor haine? Sunt: vinul, rachiul, berea, mustul de poame, mustul de pere și mustul din tescovină. —

123.- Care sunt pe acolo numirile deosebite ale mâncărilor? Sunt: Scordalia, unii zic de mai care, preparată din o ceapă fiartă și tocată fain

și apoi pusă oloiu sau unt de bou, otțet și puțină sărătură; pe alții sau botoșani o fac numai cu otțet, sare, fain de grâu turcesc și puțină brânză; amestecă se toate apă cleștată spre a se mânca pâinea; apoi de înșiruesc cu străchina, pentru câte va minute se pun în tava cu perlite. — Plachie (pilaf) nu am găluște. —

118.- Care sunt pe acolo, una câte una numirile hainelor la câini, și bărbătești și femeiești; Numirile hainelor lor bărbătești sunt: cămașa, cojoc, șepteni, ițari, bernevici, ițari de mână, și pantaloni. La femei: rochie, fustă, poleică, catasică, catrință, șeiortică, pantofi.

119.- Ce se obișnuiește la ei când unul altuia își dorește ca mâncarea unuia, ori ce ar fi, să o prisosească unul altuia, ori ce ar fi, mai ales mâncarea de dulciuri și mâncărurile? - Când omenii mănâncă, se dice: „Șadi la masă“ și dulciurile mănâncă. -

114.- Cum se chiamă deosebitele arme, cu care se servesc câinii? Armele cu care se servesc câinii sunt, pușca, pistolul, baltagul, unii feliu de secure cu coada lungă, toporul și chiar ciomagul. —

112.- Cum se chiamă deosebitele unelte de țesut, torsu și cusut? Uneltele de tors sunt: furca, fusu, stative, sulul, vatala și sucitoarea; cele de țesut: sulul, vatala și sucitoarea; cele de cusut: acul și sulul. —

111.- Cum se chiamă deosebitele feluri de țesături țărănești, covoare, prânzeluri etc.? Țesăturile țărănești sunt: pânză îndoită, împătură, meiniș

și în șapte și preacurate servite, prosoape și față de
mese, apoi tot cea cortine se numără și cununii
lăicere, itarii, scoțe, brâie, itari și bete.

104.- Cum se numesc unele, câte unul, de obicei părțile
ale plugului? Grindeiu, plaiu, cornele, bârsa, po
lița cari coarna, fierul, unghiul și cotinga.

206. Ce crede poporul despre vremea de apoi? - Cre
de că, atunci când soarele se lumea, are să fie unu pa
ra de mare pe pământ încât va arde de geoti
și apoi va bate unu vântu mai întâiu și va nă
pe boi până la oapoi, acolo se va prosti
și vântul va bate de patru ori, și va lua
pământu de pe lângă și va curăți atunci vite
rea lui - și după arderea focului, iar va bate un
vântu ca să curățească tot ce este necurat. După
aceea vor veni pe ozeni ei toate morții vor învia și vor
fi judecați; îngerii olui vor trumbița în patru
părți ale lumei - Atunci vor sta toate apele, va
fi secetă - hami vor fi așa de mulți încât vor
otrăvi cu apa, și oamenii în veci se vor
duce la lumi și aceia vor fi ai dracului. După
atunci va umbla și Sf. Toader cu coliva pe
pământu, și aceia ce se vor duce la dânsul vor
fi ai lui ozeu - de aceia se zice că, se duce coliva
la biserică, de Sf. Todeni în postul mare

210.- Ce sunt căpeăunii, cani căteăunii și cumu
altu felu se chiamă? Căpeăunii se mai chia
mă și copeăunii, de de mult se zice că, mân
cau oameni - ei aveau un obiu în ceapă și

altului în față. - Oamenii le făcea lor focu
carul cu dânsu pe la și când veneau cop
căunii - îngropau oamenii loru la cap, fără a-l
mai întoarce - și oamenii se răcau în pământ
dar nagații, niște paseri, țipau de amăra
lor și era gaciți.

114.- Ce este rodul pământului? Poporul
prin rodul pământului înțelege altu
ceva, de cât tot ce produce pământul.

192.- Ce înțelege poporul prin tăcea din cerîu? Se
zice în gura poporului: „el știe și tăcea în
cerîu" - adică unii oameni sunt cunoscători
tuturor, știu mult și deaceia zăcie că știe
și tace în cerîu.

177.- Poporul privește cu ce știu pe soare și
pe luna? Privește ca știuți numai pe soare.

178.- Ce felîu de dobitoce sau paseri socotește po
porulu ca mai plăcute lui ozeu? Cele pase
rile și dobitoacele sunt plăcute lui ozeu
pentru că nu fac păcate.

183.- Ce dice poporul despre fiecare zi a săptă
mânii, adică le socotește pe toate de bune
și, or face între ele vreo deosebire?
Da face deosebire; așa merecurea, Vinerea și
Lunea rumânâncă de frupt, căci e păcate;
căci altmintrelea ar avea poporul și nu i-ar
merge bine ——

137.- Cum înțelege poporul frumosul și care sunt
după părerea lui, lucrurile cele mai frumoase

în lume? Lucrurile cele mai însemnate sacele de pe pământ, sunt sănătatea și veselia.

110.- Cum se numesc uneltele de tâmplărie, materialul și apucăturile tâmplarului? Uneltele sunt: meseria, ciocanul, mașina, cârpanul, cumpăna și nasadzarin - materialul: lemnul, cărămida, pietra și nisipul - apoi apa.-

109.- Cum se numesc uneltele de fierărie, materialul și apucăturile cu lucru ale fierarului? Uneltele sunt: Ciocanul, pleașfura, cleștele, bacsiul, toaca, ilănul, cumpănița, potcovarul, materialul: fierul și cărbunii - apoi apa.-

108.- Cum se numesc uneltele de dulgherie, materialul și apucăturile cu lucru al dulgherului? Uneltele sunt: toporul, teslghiana, toporul cu tăiș, gealăul, fețuitorul de geală, pristrocul, rigla, spuntarul, ghiul, dalta, răzuitul, sfredelul și vinchelul; materialul este: lemnul.

107. Cum se numesc deosebitele meșteșuguri cunoscute pe la noi? Ciubotăria, dulgherie, tâmplărie, croitorie, cojocărie, cumătărie, olărie, zugrăvie, zidărie, rotărie, lutărie, rogojinărie.

103.- Cum se numesc deosebitele unelte cu sens de plugărie? grapa și oticul.-

14.- Care sunt pe acolo, cuvintele privitoare, lună-ună, felurile de locuință ciobănească, uneltele ciobănești de la stână ciobănească, vorbe despre hrănire, despre boli și lăpturi, cu felurile lor și cu chipurile de ale lor? Locuința ciobanului se chiamă: șa, coșmagă, coșălărie, șentărie, și ponde; uneltele sunt: găleata, ciocanul, cupa, budaca cumarnicul, strecătoarea; pășuni bune și

pășuni slabe, brânzeturi și lăpturi de vară și de toamnă - brânza se face prin închegarea lapteluiCu chiag - și laptele se face fierbând laptele dulce mai întâi, și pus în putine se închegește.

102.- Cum se numesc deosebitele feluri de câmpuri, cultivate și necultivate? Câmpul cultivat se chiamă; cel necultivat: pârloage, fânețe, imașuri, și ripi sau ponoară.-

16. Ce feluri de animale se țin pe acolo, câinele ciobănesc, câni de stână, câni de oi.

95.- Ce feluri de animale dau ciobanii viteloni care se deosebesc pe unii de alții? Oile se mulg și se chiamă mânzări; apoi cârlanii, cai pele, berbecii și cantara, cai cârduld e

61.- Care sunt pe acolo numirile felurilor grâne, orzu, ovăz, și dacă sunt vre unde numiri neobicinuite pe aiuri? Felul grânelor sunt grâul turcesc, grâul de hanat, ghirca, grâul înblătorin de vară și de toamnă; felurile grâului: ovăz alb și ovăz negru - felurile orzului: orzu de rând, orzu patru rânduri orzoaică.-

57.- Care sunt numirile cele mai neobicinuite ale corbonilor roditori: nuc, mănuș, mănuș domnesc, mănuș cu tulpina, mere mălăiești, mere tomnatice, mere lemnoase, mere tomnatice, mere lemnoase

84.- Cari sunt pe acolo, cuvintele privitoare la ea, și felurile ei, la arieș, la vieșure?- Brâsca cu coada, broasca, țestoasa? broasca roșie, broasca curată și broscuțele.

63.- Care sunt pe acolo cuvintele împrovinta câinelui, felurile, colorea și altele? Felurile câinelor sunt: Ogari, cupăi, câini de casă, câini de vi, de tei; Colorea lor e: câni albi, roșii, vinați, pestriți, negri, cenușii, vineta lor și până la 20 ani. —

64.- Care sunt pe acolo, într-unu numări pe cât se pote mai mari și cu deosebire, pe cât se pote mai la mărime, numirile diferitelor lucruri, ierburi și flori? Lucrurile sunt: stini, loptinga, lubodă, pălămida, grâu turcesc, tăiș, papucică mătrăgună, cucută, cop de raită, lemnul, capitalau, lozu, Zenna, Sita Cinei. Ierburi sunt: trascolu, coada șoricelului, chipu, tulpină, Viorele, cucoș, sudorea calului, cumonoasa de inba caprei, barba ursului, nalba, dalbă nopții. — Flori: garofe, vizdoge, trandafir, liliac, rose, roșe bărbunagu, cubotice cucului.

65.- Cum se numesc pe acolo deosebitele feluri de semeni? Soreci de casă, cenușii; șoreci de câmpu, cenușii, nărăți, roșii și galbini; apoi șoricei, cârtiță. —

66.- Cum se numesc pe acolo deosebitele feluri de vermi? Râma, câinele balei, cariu, vermi de hrănu, vermi de hopușeni. —

67.- Care sunt pe acolo numirile peșteloru, peștii? — Crapu, caș, caramă, știucă, chișcariu, costrașu, cobiu, plătică, somnu, porcușoru, șuarlugă, belvită, moreană și Zencanu.

71.- Care sunt tipetele sau strigătele ce obicinuiesc cu cătonii, fie înprovinta vănatului, fie una câinelor de vănatu? Strigă cu lucrumul cașu connul și cu cucul.

72.- Ce feliu de munți sunt pe acolo, câinelor de vănatu? Semănescu: cupăi, ogari, și ciere policarin.

73.- Care sunt pe acolo cuvintele împrovinta peșteri? Cuvintele cătelele, cucu ciopacu, vănea etrele, vulcanu, și cârcinicul apoi undița, și estica. —

(va urma.)

Q 106

Cercului
Pentru cercetarea datelorŭ
privitóre la
Limba Românŭ. –
1865. –

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Învĕţătorului Şcolei de băeţi
din
Comuna Cristeştii plasa Co-
şuloa judeţulu Vâlcanŭ
Ion Zorilăescu

1. Aceasta curată alui a ne accentatu, se face in cuvintele următóre: malaiu, vardari, caracu, Caran, cascavalu, hambaru, cacadáru (arbust), jaraticu, zahar, si altele. II. Ada malaiu. Coce Vardariu. Am vedut un caracu, care ducea un caranu. - Su in hambari jaraticu se prejesc cascavalu. Zaharulu e dulce. -
3. Asemenea in cuvintele; saca, fiara, basma, manta, aba, barda ete. -
Sonulu a se aude in următórele cuvinte: határu, targ mandratu, mandri, brandre, uratu, cacáru, mormant, sfantu, gatu. II. Fa-mmi un határu si haide cu mine in targ, se vand un mandratu si un mandri, e apoi foi da o oca de brandre. - Omulu cacáru e uratu pana ce intra in mormantu. Mi dore gatu asa de tare incatu me temu, ca m'a lua sfantu.
4. Ori in ce cugetare figurandu cuvintele; sara, fata, masa casa, se rostescu asa dupa cum suntu scrise si nici decum, séra, feato, mésa, dau alt-felu. -
5. Alte cuvinte in care se schimbe pe o in u nu se afla, afara numai de cele următóre: murari, cucosi, si cu coro. II. Murariu dela mióra are un cucosi mare cat o cucóra. - In tote cele alte cuvinte o se rostesce curatu. -

BIBLIOTECA ACADEMIEI

6. Ființele de umblu și unghiu nu se intrebuințaze, căci pentru a inlocui pe celu întâiu se pronunțe așa; „Tóta nópte.a am îmblat și nimicu n'am aflat"; iar pentru al celu alu doilea se inlocuesce astfelu: Un colțu de pămîntu. Un clin de porțavu. Un cotlon pentru mâțe. și altele.
9. Rostirea lungă a vocaleloru se face in timpulu când cineva este mâniosu sâu plinu de necazu. D. Faa vina aice. Ada apa. Dute de aice. Eși afara. Vina mai degrabă. Mergi de aice. si altele. — —
10. Rostirea intrega a lui u dela sfârșitulu vorbeloru se face, când acea vorba este urmata de un demonstrativu. D. Omu istu tare-i bunu. Porcu celu e gras. și altele. — Asemenea in versuri c'am de obiceiu se face acesta rostire lunga a lui u. D. Frundzulița cumbrisoru, am iubit un puișoru. Miteleu și frumuseleu, Ca un puiu de huleleu. —
11. Rostirea lui i dela sfârșitulu cuvinteloru, iara-și cam de obiceiu se face intrega. D. Ducі la greu. Țini la drumu. Mergi inte și altele. —
13. Rostirea diftongului oa se face. audindu-se mai multu ce va a D. Strânge chicioarele. Ada ulcioarele. Un cârdu de cioara. Vino ni coa. Ogoarele între
14. Diftongulu ea se rostesce mai multu ca ia. D. Pune ciaunu și fa mâncâligă. Am se-ți facu o pâruiala. O ciata de hoți au trecutu pe aice d'intre care unu era ciacâru. Ce ciapa frumósa! —
16. Cuvinte in care poporulu se rostesca pe e in loc de é sunt acste: șese (sése), șepte (sépte), vre (vrea) și me (mea). D. Șesa boi. Șepte vaci. Elu vre se meargă. Acesta-i căciula me. —
17. Alte particularitați nu se observa afara numai in privința vocaleloru e și i, care de multe ori se pune unulu in locului altuia. Asemenea a cu ă de multe ori se confunda. D. Multe case și frumóse! Un carâd d'a păseri. —
18. Deosebirea lui z de dz se face și se intelege forte bine, căci in cuvintele: cazacu, cazanu, guzanu, prazniculu, hazulu, z se aude curatu; iar in cuvintele: dzara, dzama, dzarnă, frundza, brândza, grundzuri, cobedza, dzahar, dzice, z se aude in unire cu d și chiar pare ași și cu ț. —
19. Z in cuvântulu Dumnedeu este pronunțatu in totu-de-una in unire cu d și nici de cum z curatu. D. Dumnedzeu ține de tote și Dumnedzeu le și îngrijesce. —
20. Cuvintele ce se ceru in acestu paragrafu, s'au aratatu la № 18 de mai susu. — — —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

23. In privinţa schimbărei lui ţ în h, la poporulŭ de la ţară nu se observă acestă; dar între cei de oraşe se observă dicerile următóre: hiria este amară. Da la herbe la foc. Aerulŭ este mai slab de cât otilue.

25. Sonurile ţie şi ţi ca ş nu se rostescu; dar ca ci în mai multe cuvinte. Pl. Cerulŭ se mŏe în foc. Le tare cerbe ŏla! Ţa ci de când mănânci. Ciŭ cenatoş. Proeiră, beŭ gin proeiru (roşu amestecat cu alb).

26. Prefacerea şi în locuirea lui v în h se face în cuvintele următóre: hulpe, hultur sau haltan, bolohan, rohna. Pl. Am vĕdutŭ o hulpe, care trecând peste un bolohan de peatră, impedicându-se cu mero de trei ori d'a boi. Te-ai repedit ca un hultur şi l'ai luat de păr. Şi vidut cu rahna la mine şi mi dóre capu. Te chihniţe tine vinulŭ peste vĕră. — —

28. În privinţa cuvintelor vulpe şi hulpe, vultur şi hultur, bovan şi bolohan, chihniţe şi chioniţe rostirea sonurilor se face fără asĕ simţi; ĕr în privinţa lui ţie şi hie, totde-una cel întâi este în locuit cu „cie". Pl. Tot ar ci dă dór ci. Cât oi ci ş'oi mai trai, cie ori-cum ar ci fata mare n'oi iubi. —

30. Rostirea de giŭ pentru viŭ se face în dicerile următóre: Am fost şi am vĕdut boul, sau chior şi omul despre care mi-ai spus dar încă-i giŭ nŏ murit. ——

31. V la începutulŭ cuvintelor nu pare nici odată fără a fi înlocuitŭ cu altă literă, dar înlocuit cu ge sau gi în tot Peauno. Pl. Bunŭ gin amai bĕut. Încă-i giŭ nŏ murit. Gita mare, gitul său gitica, un cap de gită se numără; căci când e ger afară şi giodesce hrana trebue se dai şi la una şi la alta. Îndată ce giorelele au eşit de sub frundze se vede pe ei şi pe colea câte un germe. —

33. În locuirea lui j cu gi cam de obicei se face de către poporu, şi chiar între ei numai gi se întrebuinţaze în cuvintele următóre: giur, giurământ, giug, giuncani, giupân, giucărie. Pl. M'am dus la gioc cu carul cu patru giuncani, unde am găsitŭ un giupân de omuşoru, ce mĕ tot lua cu râs. Ei i-am dat o giucărie şi elŭ atunci a început a se giura că mi-mi vor fi ginere.

34. Rostirea lui bi ca ghi se face cară-ci ca de obicei şi mai mult aşa se usează. Pl. Ghine că t'ea adus Dzeu. Ghine ai venit. Ghinele meŭ numai Dzeu l'ŭi ştie. Se te ştie ghinele bunicăi. Asemenea pluralului mai multoru fiinţe Pl. am vĕdut şburând cu cârdŭ de corghi. La munte sunt ţi mulţi corghi. Omenii orghi se duc de mână. Cuvântul de orghi se mai întrebuinţaze în modŭ de poruncealŭ către un vas pus cu apă se fiarbă la foc; carucea ĕi dice: Dă orghi acuma, că ştiu, că nu-ĕi călţi la fundŭ. — Corghicea boului este vânoasă; căci trage carulŭ cât de greu. — La ocne sunt gireţi de Drogh. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

35. Rostirea lui pi ca chi se face in următórele cuvinte: Chieptu, chicioru, chilă /pilă/ chieperi, chiatră, chilug, ochinu /opin/ ochită și altele. —

37. Pluralulu cuvinteloru: lupu, popă se rostesce in tot-de-una lupchi, pochi; și nici de cum in altu-felu. —

38. Mie și mieu se rostesce mai de toți ca mnie, și mneu. Afară de aceste in tóte cuvintele următóre se róstesce Me-ea mne R. Dămnio mnie. Un mneu frumos. Dumneata-tu-i bun băet. Mnerea tare-i dulce. O mnerțe de grâu. Un mnertic de făină. Aprinde lumnina se-ă vadă in case. Morre mninune só mai in tâmplatu! Mâță mnâuna. Mnirile și mnireasa se cunună. —

39. Rostirea frasei privădută in acestu paragrafu se face de catra ceo mai mare parte așa: „mnia dat mnie o mnie de leu.“

40. Prefacerea intre vocale alu n in r se intâmplă in Dicerile următóre: Para aice-i hotarulu meu: eu dau runa. rusca acestu calu. In loc de pâna și nimâne. —

41 Cuvinte incare se schimbe poporulu pe r in n nu s'au aflatu; iuse in cuvântulu fănina sau fărina. Eu eu fina cu totul și pe r și pe n și dicu „făină.“ —

46. Rostirea cuvinteloru privădute in acestu paragrafu se face precum urmédie: fluieratoriu, mâncătoriu, agiutoriu, cuptioriu, vorbitoriu, cântătoriu, mergătoriu și altele. —

49. Poporulu de aice nu dice, nici mânile, nici manule și nici mânurile, ce ci intrebuințaze forma următóre: mână, mânile. R. Mă amuncit de mână. Mioa rupt mânăle. Tóte aceste cuvinte se mai intrebuințaze și indereile următóre: Mână boi la plugu. Vaile mânăle mai de vale. — Mă spălu pe mâna și altele. — — —

50. Cuvintele ce pe aice se intrebuințaze in privirea climei sunt: Tare-i frig. Tare calbu. Afară-i réce. Afară-i orsitu. Mare inadușala 'i astă-di. Ceme ca dni oita (cănd ploi mocu) Tórnă ca ce cofa (ploe torențiala) Bate chiatra (grindina). Mânia lui Dzeu (furtuna more). Promoroacă a cadut. Bolditza a căduț pe copaci și pe vie. Ger, pacla, negura, Ceața, turbiru și altele. — — —

51 Cuvintele ci s'ór crudi afi fudiu cunoscute pe aiurea in privinta posiției locurilor sunt: Só umplut gârla de apă. Só prăbușit răpo. Acesta apo nu-i odânca, caci 'i un heleștiu. — Mosuroiu de furnici. — Un chiseu de dealu. Du-i mai pe colniciu. Dă-te mai pe dare. Urcate pe dâmb. A fugit iepurile in hucag. In lunca sunt călnie. Unbolohanu de piatră. Pe hârtop 'i buroi iorbo. Ogorul meu e ingust ca o jerghiute seu delnițe. Pascu oile pe gavan. Du boi la păscut in cieri. Tóte cuvintele intrebuințate in acesta intrebare sunt cunoscute pe aice.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE FONDUL ION AL BRĂTIANU

52. Numirile locale de pe aicea sunte: În alghia, oprostîne ca o covată. În șesul țarne. În silisce unde dzi vechime au fost sat și s'a stricat mutându-se oamenii de acolo. În dumbrava, locu unde a fost pădure cu copaci rari. — În ursóia locu unde trăia mai de mult urșii. În ungurói, în podișu, la Livadă, în furnicari, în ghilănesci în lipoveni, în țiberu, în groapa popei și alte numiri.-

54. Asemănările luate de popori fluate / dzi lumea minerală sunt: grâul curat ca aurul. Acest lemnu s'au acest ome tare ca feru. Limpede ca apa. Acest om'i bun ca sarea 'n tóte și altele. —

55. Numirile ce se dau pe aicea la părțile arborilor și aplantelori sunt următórele: Rădăcina, cu vițele și mustățile Tulpina / trunchiul / cu cója. - Țupa / corona arborelui / cu Craci, crengile, ramurile, mugurii, florea, și frunzele. Apoi inima copacului s'au partea ca dzi mijlocul copacului. Toți asemenea și 'n privințe plantelori aceste numiri.

56. Numirile ce pe aicea se credu ași puține intrebuințate ni privințe arborilori sălbatici sunt: Salba, móle. Cătinu, călin, dărmoz, lemnul canelui, coceadării măcieși, și porombrelu. - - —

57. Alte numiri nu sunt, mie cele ci so credi ași pe aicea mai puțini intrebuințate sunt: Sorbul un copac sălbatic. Ni privințe prunului sunt: perji, curcudelu, și zoldone. —

58. Varietățile de struguri, cum și numirile ce pórtă fie-ca re varietate pe aicea sunte următórile: struguri de pómă franțeuse, se cóce mai 'nteiu și este bună la mâncare fiind dulce, boghițile ei sunt mărunte și cva transparente. Struguri de pómă groase, mari la boghite, dulci la mâncare și se intrebuințadze mai mult pentru vin. - Struguri de pómă felurae, ierasi dulci la mâncare. boghitele au o pelite cam vârtose pentru care lucru acesti struguri se strâng ci ca cládóriu pentru iarna. - Struguri de pómă galbana rari la boghite și buni pentru vin. - Struguri de țirtira sau pasarescă buni ierasi pentru vin. - Struguri de pómă verde sau vinose, care conține multă apă în ei și se intrebuin țaze la vin. Struguri de busuioca cu color galbâne și buni pentru vin. + Struguri de pómă coâmă sau țițe caprei, care se strânge numai ca cládóriu. Ci Struguri de pómă negră, care se imparte ni doua ni struguri deși la boghite numite bătuți și 'n struguri tari la boghite. - Struguri ingenere când sunt mari se dice, ca sunte cât nisce purcei, când sunt mici le ci dice, ca sunt nisce ciărci. - Când nu sunte copți bine lesi dice ca sunte agurido, când sunt dulci și buni la mâncare li se dice, ca sunt cum'i mesa ce de bere. —

59. Alte cuvinte întrebuințate pe aice în privința viĕi nu sunt mici ca cine-va se aibe o vie, toc mai întâi cârligi dri o vie cu vite rămurite și pe aceste cârligi le îngroapĕ în pământ toamna în mâce groapi numite copce și din acele cârligi resar vlăstari; care pânĕ îngrijeți în timp de trei ani ĕi dau apoi rod. La lucrarea viĕi se întrebuințaze cosorul cu care se curaţe vita de cărcei, o apoi cu care se îngroapĕ vita în pământ peste iarna haragii la care se lĕgă vita, și mlejo sau țeul cu care se lĕgă vita de haragi și chitonogul cu care se îndreaptă haragii. - La culesu asemenea nu se întrebuințaze vorbe ne obișnuite, ce numai mai mult mâce strigate „haide la cuibor, adecă cu ce culesu poma se vinĕ și o torne în cuibor unde cu un bâtă numit mustuitor se sdrobesc strugurii și apoi se pun la caleat în călcători, de unde curge în dejo și apoi se torna în vas mustul. - Tot natura cea întâi în vas se face cu o chioră mare ca semn că el e ales se fie veselu. - Patru cute de butuci de vie se dice ca este un pogon, două cute o jumătate de pogon. Una cuto se dice o cârtă și 50 de butuci se dice jumătate de cârtă. — Anmul Tireo sau scolirea viĕi se mai face și prin boteș, care vie locuțe prin boteș, mai degrabă de rod.

60. Numirile ce porta vinul pe aice în privința colorei este: albu, roșu și profiru (roșu amestecat cu alb). În privința gustului se dice, ca este bun, rĕu, acru, dulce, se dă la băutu, este grețos și că are gust bun. - În privința tăriĕ iar dice: spirtos, apos, slab, și tare. - În privința păstrărei se dice la cel acru că-i bun pentru vară, cel mai dulce și mai spirtos pentru iarnă și care e tras de pe drojdii îi dice răvaci. - - -

61. Numirile grâncior pe aice sunt aceste: Grâu, orzu, ovăs, secară, hrișcă, popușoiu, malaiu mărunțelu (meiu) și păringelu. -

62. Numirile legumelor că și de crudi așa pentru întrebuințate pe aiurea s'au chiar ne cunoscute sunt: Cărăbule s'au bandrabure (cartofe). -

63. Numirile de arbori, de grâne, și legume, care în țară se întrebuințade cu un alt nume sunt: arinul (anin) malaiu mărunțel (meiu) piperele (crastavete) harbuzulu (pepene verde) Zamosul (pepene galben) Curechiulu (vardă) și ciapa, care porta numirile următore: țurtele, hagimă, harpacică etc. - - -

64. Numirile pruncm și descrierea diferitelor bureni, ciuperci și flori, ce să află pe aice și care sunt cunoscute sunt următorele: care se descrie pe rând mai la vale. -

a/ Buruenele Cimbrisoru, o burueana cu floreo roșie și forte mirositore. - Busuiocul cu floreo albe și mirositore, core se intrebuințade și de fițioe la focereo aghuniei de catro preut. Mascalaiul, bun pentru aspimat la durerea de mășele. - Brusturul, care face o caiu și care serva ca calindari pentru poporani, dicând: ca daca frunda brusturului e cât un frunticie, atunci a e bine a semănă popusoi de vreme. - Știrul porcesc și știrul rosu ce îl mănâncă și omenii. Brânca, buna de umflaturo porcilor la gât. - Malbă albă și roșe ambele bune pentru ceaiu. - Lobodo care se face cu bors și se mănancă. - Cucuta o burueana otrăvitore. Drogheta, intrebuințată la boiolor galbană. Isoravul la boiolă negra, Foldeala, la galbană. Antonica și hanosul ce se intrebuințade la velințe. - Curcubitica planta otrăvitore. Susaiul ce baieții îl mănâncă. Pălămida o planta ce se gosesce prin holde. Urzica, care are de trei feluri, urdica mare ce se și mănâncă de omeni, urdica creață sau țigănesca și urzica morță. - Bozul, core face un felin de pomă negra. Pelinul, pelinița și pelinul calului dau core se foe vara mături și mor purecii. - Barba mare ce se intrebuințade în loc de fumenturi. - Barba lui tatem ce se intrebuințade la velințituri. - Rojornita, buna pentru

BIBLIOTECA ACADEMIEI

tăituri amestecată cu unt-de-lemnu. Tunica, Otrăvitel bune pentru vetămătură. Potbalu și capitalan, bune pentru arsături sau fripturi. - Patlagina, tămăduitore de orice rane. Limbărica, buna de ceaiu pentru tuse. Romanita buna tot de ceaiu de tuse și de spalat la rane. - Leordeo ce se mănânca intocmai ca usturoiul. - Ciapa ciorei burueana otrăvitore. - Pur, ce se mananca ca și ciopa lăuci degete, intrebuințato foarte ca curățenie. - Barabou, slăbănog pentru reumatism. Mastragunu, cu care se face vraje de dragoste și chior de urât. - Negrii ce se mănâncă. Ciulinu sau holera, buna pentru diarie. - Trucea pamantului buna pentru fierbere. - Scai vinetesc bun pentru ochi și chior pentru barbați cond patimesc de scurgeri chior acute.

b/ Hierburile. Holbora, Ghiocelul, Craciunatica, trifoiul, Umbra iepurelui sau sparanga. Căpșune, troscot, drob, chir, barba ursului, Mohor, hărăgica, clocotici, păpădii, pipirigu păuni, stuh, papură, panusile, rogoz, tif, sindiana, Codo vacii, Sulcină, coda șoricelui, maderichi, Sudoarea Calului.

C/ Florile. Trandafirul, liliacul, rudă albo, roșe și galbene Gherghina, Vezdoge, Ochisele, barbo imparatului, Inies unele Crin alb și galben, Stânjinei, Sunătoare, rosmarin, Lemnu domnului, Calapor, Mintă, Nasu curcanului, Garofa, Albestimea Catinca, roseta, Mosca, Diramie, Foese, Ghiata, Oleandru

Clopote, viorele, ciobotica cucului, toporasi, albostrele
gura leului, chica vomicului, ochiu boului, răchitica,
căpuse, corburi, galbinele. etat. 7

65. Metaforile sau asemănările luate de popor din lumea
vegetală sunt următorile: Acestu om este inaltu cât
un bradu, albu la fate cum i crinu, rumenu ca
trandafirulu - galbân ca ciara, uscatu ca scândura
desiccatu si desertu ca cucuta. - Am vedut o fata frumosa
ca o garofita, frageta ca o viorica si dragalase ca un ghiocelu.

67. In privinta calului se dice: calul e gândulu omului. - Calul
nici odata se nu-lu crezi. Calulu numai atâta nu-i
flamând cat duce drumul. - Felurile de cai pe aice sunt
cai mici numiti de munte si cai mari sau de lucru.
Pâna la septe ani se cunosce binu despre vrastoa; cei mai
departe nu se ohte siguru. - In privinta manaturei ese
strigo, de! hii! si altele. - Calul când e micu se numesce
mânzu, la doi ani strajnicu, la trei ani tretiu, la patru
ani patrariu si la cinci ani cincariu. - Când o iapa se
bate (sileasimoa) cu un magariu, atunci mândul se
chiama catâriu. - In privinta colori sunt: Roib,
murg, suru, negru, soricin, rosat, alb, deriu,
pântanog, bradu, tintatu, cu stelute. si altele.

68. In privinta baului si a vacei se dice: Boulu e stâlpulu gospo-
dariei, vaca asemenea e satulu casei. - In privinta manaturei
lui strigo ingenere hai; cor la boi lisi dicu: hain, cala sau
tala, si chinapoi. - Felurile sunt dou; boi si vaci mari la cor-
ne si nalti in picioare numiti ungurasce, sau câmpene si boi
si vaci rotunde sau delo pamânt numite moldovenesce. Dou-
ta, când sunt mici se dicu vitei (ghite) la anul al doilea mon-
zati; la anul a treilea gornitori si in aforeit giuncani, boi si
vaci - La patru ani boi si vacile au tot-diuna de lapte schimbat
si atunci se dice, ca a inchiet. - Colorile sunt: plavani
galani, hulub, porumb, murg, galbân, cudalb, negru,
rosu, ghilani si florcani. - Cornele sunt: Tapose, zeble
se, adusi, latise, butace, flenchise si cercelate. —

69. In privinta berbecelui este cuvântul „hurdoa", ce insem
neda o dicu numai asupra berbecelui; cor in privinta oei
nu este altul de cât „bâr". Berbecele si oi'o când sunt
mici se numescu melu si melute, la doi ani se numesce
cârlan si cârlanoi, la trei ani terseu si mioro se
impreuna berbece si oi - Felurile sunt ca moldovenesci,
mocanesci si tigaile si stogomance - Colorile lor sunt
dupa lâna carea ce se da numirile urmatore; albe, negre
lae, saina, rose, brumarie, si galbue. —

70. In privinţa ţapului şi caprei, când se strigă la ei spre a se întorce de unde-va li se zice „Ţi hariém“ Amberi, când sunt mici se numesc eţi, la doi ani se numesc vatue şi în urmă ţap şi capră. – In privinţa porcului când vrem se îl chemăm le zicem: ţoca, ţoca sau goţanoi, goţanoi. – Partea barbătească ne guguiată se numesce ger; cor porcă femeiască scroafă. – Când sunt mici se numesc purcei la doi ani godini sau godaci şi în fine pore şi scroafă. – Colorea lor este albi negri, tarcaţi, vargaţi, roşi şi prestiţi asemenea copile sunt: albe, negre, rose, tarcate şi sure.

71. La câne de obicei se strigă când vrem se fugă cuvintele „Tibi şi hareţi“ Ei se impart în trei feliuri, dulai de oi şi de care coter ai bănci şi câneci de vânat, care iarăşi se subimparţi în copoi, prepeliceari şi ogari. – Colorea lor este, negro, albi roşi, vineţi tarcaţi şi guleraţi. – Când sunt mici se numesc căţei sau ţinei şi în urmă cătelandru pe urmă a poi pela începutul anului al treilea se chiamă cône şi câţe.

72. Când măţa se strigă îi zice: „pâs, pâs“; şi când se alungă îi zice „căţi“. – Partea bărbătească se numesce motani sau coţoi. –

73. Şoreci se impart în două în şoreci vineţi care trăesc mai mult pe lângă case şi şoreci roşi care se găsesc mai mult pe câmp. Pe lângă aceştia mai sunt şoreci de pădure numiţi moşenaşi şi guzanei care mai adesa se găsesc pe munţi. —

74. Pe acea suntu ca şi pe ori-care loc o mulţime de vermi, insecţi ce au numele lor cunoscut cuntu următorei: Rămo ce mai adesa ori se vede în urma ploilor târându-se pe pământ. – Omidoc, care mănâncă frunda pomeloru şi alţi care se joacă fluturi. – Cârcele babei un verme pufos, şi de mai multe colori; roseat şi negru. Vermi graşi, care au o colore alba şi se găsesce în urma pluguluiu pe brazdă. Vermii de popuşoi, vermii ce se găsesce prin legume, Carii care se găsesce în lemn şi alţi core ce face mustele numite gespe. Şi Vermii ingenere de rane şi de inputiţituri şi au descompunerea animaleloru. – —

75. Insectele cunoscute şi care mai toate poartă un singur nume de gâze şi au gujulii, sunt următorele: Vaca domnului o insecta rose cu pete negre. Struchioc, core face se alerge vitele. Albina, ce face mure, cu multe ei trântori. Gespea, core face miere prin scorburi de copaci. – Gărgăunul şi au Bondarul ce face asemenea faguri prin Copaci şi chiar în pământ. – Fluturi de tote colorele. Gărgăriţa ce se face în bob mazere şi linte. – Musce de case, Ţintarul, Păduchele, ce se imparte: în păduchi de cap, în păduchi de haine, de vită, de pore şi de pasere. – Puricile – Bloşniţa, Cărăbuşa

grierului, Buharul un gândac more cu corne lungi, core é'n stare o strînge cu corne încât se nu pot sufer. - Calul Dracului sau apoi o insectă more, ince în forma bivolului. - Rubarușca, o insectă rose și galbănă cu pete colorate, care adesa când o ved fetele și copii, die urmatorele: Rubarușe rușe ncotro-i sburca, intr'o colo m'oi insura. Locusta, cea mai lacomă insectă. - Molia, Cocașelu, Ja-ganul și Furnica, carii cu cât die cu atât ea este cu mai vrednica din lume. de óre-ce die cu gura o volum mai mare de cât corpulu ei. Pănjenul cu spicile lui. -

76. Gâsca și rața se alunga cu cuvantul „hali" când o strigă gâsca cu die „hâsca, hâsca"; cu rața „uti uti". Gaina și cocoșul se strigă cu „pui pui" și se alunga cu mei sau huși. Curcile se strigă copiu, copiu și hulubii „gâli gâli". - Lebada nu se știe. - -

77. Albina este privita ca cea mai harnica ființă, ele se țin în cate mai multe la un loc în un vas de lemn numit stubeu. Mai multe stubee alcătuesc o prisacă, și celu ce ingrijesce prisaca se numesce prisacari. - Albinele în timpulu verei roiesc, adica ies alte albini tinere din stubei, core prindându-se de prisacari se pun în alt stubeu și atunci acest stupu se numesce roiu, core cu rasi mergându-i bine dă și acesta alte albini și formédie un al treilea stup numit paroi cu roiu din roiu /.

78. Cuvinte în privința arcului, când este pus de catra un nour: „Dihor mare". Lupulu, core este alu mai îndrăsnetu animalu din câte se află pe ciua, când voim se jugă îl strigă ho! teo! și atunci el juge. În privința celor alte vetbătăcuni nu se știe altu strigat sau vorbă decât tot cele de mai susu. - - -

79. În privința pasarilor răpitore mai în generalu las ele strigă cuvintele urmatore: i hai! - hai! - - - -

80. În privința corbului și ciorelor bătrâni die, când le chiacă vre un dinte din gura asvârlindul, cuvintele urmatore: Ciora, ciora dela móra cu faina 'n pólă. Nu-ți un dinte de feri domnului de óteli. -

82. În privința ciocârlii se aude între copii cuvintele urmatore: Ciocârlu din gârlu, adu-mi mare bucurie dela lista Margaritei. Drilo snopului Ghiorca buoiosului. - În privința rândunicei se die că vorbul seu ar fi acesta: Tindro, mândro, cui 'n grindă și grăiesce pasarescu și între noi limba turcesca. - La alte pasari nu se știe. -

84. În privința broaștei nu există nici o dicere: decât ca ea este bucuroasă de Maica Domnului, core umbla și se tângue pe drum în timpulu restignirei; și când peste obrazu acestei ia dis: „De te mai tânguesci mâncă, căci eu am avutu trei copilași și au venit o rotă josporâtă și au

ceii pe toți odată, sărăpând numai unul la trup ghe
bozlu, la cap lungăitul, la ochi boldiții și la picioare cucă-
nățeli. Do aceste cuvinte de mângâeri Marco Ghi o e
crede un popor ca arfi Dagoslovitó se nu se inputărească nici
odată. - Speciile ce sau putut observa pe acee sunt: Broscu
de baltă in părțile in broscă verde și broscă vânătă, ne-
gricioasă. - Broscă de pământ. Broscă de picătro ce se gă-
sesce pe sub pietre. - Protelul verde care se găsesce
pre burieni și copaci. - Și Broscă cu covată / tuet /
Pentru aceii nu se știe Dicori; ori vițeniile pe acii nici esista.
85. Șopârlele ce sau putut observa pe acee sunt două specii: Șopâr
la verde și șopârlă vânată-mohorâie. Ele sunt privite ca
jugulie bine făcătore. - Speciile ale lor însemnate de serpi
care sunt cunoscute sunt următorele: Șerpile Vânătu, șer-
pile negru și șerpile roșu; care are asemănarea cea
rămoi mari și este celu mai reu. - Cuvinte osebite fri-
itoré la șopârle și serpi nu se știu. - - -
86. Cuvinte fruitore la scoică, raci, fluenjini, omidi, fluturi
gnieni și lipitore, nu sunte; dor la melci se dicu deacâtre
copii când li vedu: Culbecu, culbec sloté córne boerescu și
te du la fântâne le și bea apoi ori unde, și te du la Dumne
zeu și bea apoi tulbure. - Asemenea când gasesc un mo-
șinoi de furnici, înbală în gură un băț, și dic: furnico
furnică, o ieșt bunico un obcesu și mia trimis o ei doi -

borsu. și atuncea bățul acela înbălat și peste care au bă-
cutu furnicile în mai multe părți, este ăceea ca o detul. -
87. Pești ce se află pe aicea pórtă numirile următóre: Crap,
Carasu, Știucă, Linu, Costrași, porcușori, Chiscari / șpori / O-
chiani, Zoreani, platici și suduci; ori în generalu toți
sunte nici toți se numesc „chitici.“ - -
88. Metaforele sau asemănările luate din lumea animală au
le următórele: Acestu om e tare sau voinicu ca un urcu.
Este siretu ca o vulpe, mănâncă iute ca lupu, laconu și mult
ca porcu. - Acesta femee e rea ca o scorpie, prostă ca oiea. -
Bătutu acesta e urechetu ca măgarulu, boldit ca broscă și
tace cum tace chiticu. - Vântulu bate ca un șerpe și Fo-
culu este cât un tătaru. -
89. Sunetele sau glasurile, ce scotu fie care animalu și care sunt
cunoscute sunt cu numirile următóre: Boul și Vaca rage. - Calul
nechiade, - Porculu grohăesce. - Câinele bate, latră sau hămăesce
și trehnesce. - Mața miaună. - Capra behăhăesce. - Oia ob
ră. - Păserelele cântă sau ciripescu. - Găscele și rațele găg
esce. - Găinile cotcodăcescu și cârcâe. - Cocoșulu cântă. - Cura
le chiue. - Ursulu morăesce. - Lupulu urlă. - Șoreculu țițe
Pichirico / bibilico / țărărăesce. - Șerpele șuieră. - Broștele
orăcăescu. - Mustele sbârnâe. Albinile bâzâe. - Fa
rele cărăescu. - Fulgulu tunesce. - Cât alte numiri
nu se știu. - - - - - -

BIBLIOTECA ACADEMIEI

90. Cuvintele privitóre la vânoat sunt: haitasulŭ, care se face cu omeni mulți. - Voicăritulu, când vănătorulŭ îmblă fără copăi. - Jono, care se face cu copăi. - Si pândoa, care se face nóptea stând vănătorulŭi în un locŭ în calea vănătului si atunci împușcă când vede vănătulu viniudu. - -

91. - La haitasi se întrebuințade cuvintele de: hó! tea!, haide mai ceatălă-i méi, fui méi nu lasa si altele. - La privinta cornilorŭ lui face îndemnare cu cuvintele: haide, haide, catŭ, catŭ si a strigŏ cu cornulŭ sau bucsumulŭi. - Când vănătorii se retăcuesci unii de alții prin pădure, apoi ei spre aci ne'n, tălesi de vânat se strigŏ prin monătorul cuvânt repetatu de hop, hop, sau prin corne. - - -

92. Numele câinilorŭ de vânat nu este limitatu, ci fie-care după plăcere pune nume lor câne; insa cele mai întrebuințate sunt: dudasi, cobza, dinolo, colțun, trombasi, corbuta, hectori, midol, bajan, clempusi si altele. -

93. La privinta pascării sunt: pascării cu vârza si cosulŭi, cari se facŭ de mlaje sau logie. - Plasile cu cotețule, care sunt făcute de stuh si asedate în apă în formă de burduv. - Undi. La care prinde numai câte un pesce pe rând. - Volocul în pletit de sfară. - Nevodul asemenea de sfară insa este lung si pana la 200 stânjini, cu care se face pascării cele mai mare. - Si Crasnicul un instrument patrat de pândă cu două córde de lemnŭ în formă de arcuri cruciși, cari tăi acea pândă întinsă când se pune în apă. - -

BIBLIOTECA CENTRALĂ REGIONALĂ

94. La privinta ciobănii sunt mai întâi ciobanii, care se împartŭ în sectari sau bacie, care este celŭ mai bătrân, mai cuminte si în sama carora sunt în credințate oile, ce se împart în doi cu lapte sau mânderi si stârpitu. - Ciobanii care păsuesc de oile numindusi acesta lucrare mai ales dimineața „pomelă Strungariul, care dă oile în strungă si ciobanii le mulgŏ. - Mulsóna oilorŭ se face în nisce vasi de lemn ce sŏ numesc gălețe. Din găleața se torna în budacă si acolo si închiagă cu chiagul, apoi se strânge cu lopățica, se ea în strecătóre, se pune pe hârzob si sŏ strânge cu ciatlaul se nu rămâi deci în brânsul. - Apoi bine svântat se pune pe comarnic sau feliŭ de pod. - Zerul de sub casi se fierbe si din spumă ce sŏ face pe de asupra la fiert, se face urdă, iar cel alt zerŭ se jintuesc si strecurându-se face iarăși. - Obiectile ce pórta ciobanii sunt: bățul sau dârjaua, Cațŏ cu care prinde oile, strichelele cu care le slobŏde singe, glugă în care pórtă mâncare si la cazŭ de vremi rele opune pe cap. si tuhărca care o îmbracă iarna de frigŭ. - Tot tachatul stânei, care se împarte în camera de locuit de timut fruptul, strungă si pardosala sau plasa oilorŭ este încredințată în sama sectarului, ce are numai acesta trebo si a regula strângerea fruptului, cum si tinerea socotelei cam câte câte frupt mai ales brânză a esit de fie-care oe în cursulŭ unei veri. - -

95. Numele ce ciobanii dau oilor sunt: Cerculata, curruta, cacivra, bucalae, stelute, cu dalba, ochisica, stogose, capriţa, balute, paserinica, ciula, beleingate si alte. -

96. Cânei ciobănesci pe acea porta numirile următore: Jolda, Bereu, ursu, dolca, gacitor, doba, piu, sirbu, lupu, uţiu, Chiparusi, valachi, codau, torozan, cărăbuşi, mândro, ovrom, tăreusi, vedea, niantu etc. -

97. Altă deosebire nu faceu în privinţa cânelor, de cât dicu, că cânele bun pentru oi nu se ea după lup, ce numai li alungă puţini si în urmă se întorce la turmă, căci altii sunt proşti; fugăresc lupul si alt lup vine si strică oile. —

98. Împărţirea oilor si a nopţei de catră ciobani si chiar de catră eţem porta numirile următore: La contători; la mânecâte si pe vremea pornelei, adica cam pela 3 ceasuri si ceva după medul nopţei. - Zori de diua, revarsatul oilei, si dimineaţa e timpul pe când rescare sórele. - Aprândul mie pela 6 ciosuri, Aprândul more pela 8 ciosuri, sub amedie pela 10, amedie pela 12, după amédie pela 2, echinóţii pela 4, strămutatul pela 7½ si nópţea sau diucsara pela 8, pe vremea evlarei pela 9½ sau 10, medul nopţei pela 12, contători: 2 le pela 1 ½ si acesta împărţire e numai în timpul verei mai multe audita, căci iarna se trece aceste numiri fora amor si bine observate. — — — — —

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

99. Metaforile luate de ciobani sunt: acest om este o lână cu oaco, ţipă ca capra, se isbesce ca berbecele si altele. —

101 Cuvintele întrebuinţate pe aice împrivinţa plugarei sunt: Taie bine brasda se nu faci gresi. - Ţine tala sau hăisco. - Dă, bris în brazdă. - Înguge la borona sau grapă. - Se boroneşce bine, (când se formă bulgorei) se ară bine când (când se resfarmă mărunt) si altele. — —

102. Semănăturile feluri de câmpe lucrate si ne lucrate porta mai multe numiri, aşe, când pământul este lucrat în o întindere mai mare se numesce loanu de grâu, de orzu, de popuşoi etc. O hotă mai mică si mai ales a ţeranilor osteni, se numesce Ogóră - Parte de pământ, ce o lucrade cu angajament ţeranul la proprietari sau arendaşi se chiamă în genere cirtă. - Semenătura bucatele de pământ ce să cosesce si se strânge fân se numesce Fânaţe. - Cele ne lucrate în timpul unui an se numesc Pârlóge. si când nu e lucrat mai mult ani atunci ea numesce de Telinoi, iar când e lucrată se numesce moină. por Sapa cu care se prăsesce, secera cu care se secera, cosa cu care se cosesce si feluritele masine. —

103. Uneltele sau sculele de plugărei sunt: plugulei, borona sau grapa, e

104. Uneltele plugului sunt: tângala ~~de~~ în care se pune jugul boilor, căreca cu care se anină tângala de cotinga, Cotinga compusă în róte, osie si lopatica (regulator), Grindeiul cu potângul (ţăpul), Cucosul de care se anina potângul, Cucura sau polita care resfarmă brazdo; Vârsa, Cornele, plazul, cocoşele, ferul lăcii si cuţitul. —

105. Deosebitele părți ale căruței poartă numirile următóre: Hlobele între care se pune calul, coșul, care se compune din Draghiu sau carâmbi, mi speteze, din rescóle din tabut și din pomortim sau pardoscalo de jos. - Rótele care se compun din butucu, din schitó și din cișlane. - și brâcnile care se compune din oște, din gemenari, din pernóce, din inimă, din lucu și din șplin sau șalele. —

106. Deosebitele părți ale morei poartă aceste numiri: stavelo, care oprește apa, hamzaurile sau ulucele pe care curge apa la róte, Rótele de apă care sunt formate cu cupe, rótele cu mășele, grindeiul pe care sunt aședate ambele róte, crânguł sau șurul, care stă cu un capăt în sus în piârpâlite și cu un alt capăt în jos în țigae ambele de fieri. - Petrele în număr de două una deasupra numită alergătóre și una de sub numită dicătóre, Vasca, care este aședata în prejurul petrilor, Coșul în care se pune grâule și covata în care curge fâina. —

107. Deosebitele meșteșuguri sau meserii cunoscute pe la noi sunt: Ciobotari, cojocari, croitori, cumănari, agricultori, dulgheriu, Corlți sau fierari, curelari, dugnari, boingiu, scortari, olari, strachinari, mangalagiu | teri, scripcari, cobzari, fluerari, butnăriu, chebrariu și cărămidariu. —

108. Uneltele de dulgherie se numesc: toporul, barda, teslo, cățitóia, ferestrăul, dalta, gealău, șpedelul și drepturul. Lucrările la lucru, când ca un lemn mai întâi se chiamă că îl hălesce, apoi îl cioplesce cu borda, îl rețede cu ferestrăul, îl dăltuesce cu dalta, îl șpedelesce sau îl bortesce cu șpedelul îl gelueșce cu gealăul și îl îndreptéde cu dreptarul. - Lemnurile se sfredelesc cu sfredelul și se alămuesc cu lambarul. - Tóte uneltele unui lucru întreg fiind făcute atunci se pun fie-care la locul lor numindu-se acesta lucrare „meșteșugul“.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

109. Uneltele de fierărie sunt: foculu, clanțu, nicovala, barosulu sau ciocanul celu mare, ciocanul cel micu, ciocanașul de potcovit, pribonul, clestele de focu, clestele de cai, cuțitoiu de curățitu copita calului, pila, clestele de banco, borulu și pleștura. Materialulu de lucru se mai chiamă și marfă. - Lucrările la lucru sunt: Pune focul ca să joc, bate cu barosul, domóle focul cu pleștura cu apă, fă cutura bună ca nu se cunosca unde-i lipsește focul cu altul, fă ghivintul bun, mai chilestel se încapă, spargeli cu pribonu și altele. —

110. Uneltele de zidăriu sunt: cumpăna sau firul cu plumb, dreptariulu, bistriua, netedítórea, ciocanul și tiparul sau pruba. - Materialul este cărămida, lutul, nisipul și varul, care nu au altu nume de cât material. - Lucrările la lucru sunt: ado cărămidă fă bruftuleala, așade bine caramida, mai cioplesce cu ciocanul, pune cumpăna și vedem doca firul e drept. - Fa tencuială, tencuesce trage cu dreptarul și netedesce cu netedítorul. În urmă după ce se usuca tencuiul, verunesce cu vară cu perie sau badana. —

111. Deosebitele feluri de țesături țărănesci se numesc: macaturi, laicere, scorțe, sumani, ițari, traiste, saci, tolbi și brâe și catrința. —

112. Pentru ca cine va se torcă i trebue: lâna, cămpa cau in din care se facă caier pe acest caier îl pune in furcă si îl torce cu fusul de pe jos îl face ghem, îl resucesce cu un alt fus mai mare, ce se numesce Drugă, si pe urmă îl răschie pe răschitoare, îl zolesce sau îl spală, îl drapănă pe vârtelnite puindul pe mosor, de aice trece la tesut făcându-l firi, care fire se pun in suveice si apoi se tese. - Firul tras din furcă, resucit, depanat încă se numesce tort. - Uneltele de tesut sunt: stativile, care se compun din două sule, vatale, tălpigi, slobăzitoare, zevoi, fuceu, spătele, scripti, nodorari la sulul de dinainte, si varga la sulu de dinapoi, vergele si chiptenele pentru scorte. - Apucăturile la tesut sunt: după ce tortul sa depanat, se urdesce pe urzitoare se invălesce pe sulu de dinapoi, se nivădesce prin ițe si spată se leagă gura de nodorari si apoi se apucă de tesut. - Prin coada carea pe tălpigi firile urdite si invălite pe sul trec unul pe lângă altul si atuncea se chiamă „rost". - Pentru cusut uneltele necesare sunt: materialul de cusut cu acul, ață, degetarul si farfiile si atunci lucrul se face. — —

113. Cuvintele ce s'ar crede ași pe acuma pentru intrebuintate, privitoare la pânzeturi sunt: ciobaca, seica si dubasului. —

114. Deosebitele arme cu care se servesc ostenii sunt: Pistolul, pusca, cutitul, spada, ciomagul, baltagu, si ghioaga.

115. Armele obisnuite la romani in trecut erau: arcul cu sageți, palosul, hangerul, buduganul, cartaganul, spada, toporale, sulitele si cosele. — — — —

116. In privința cuvintelor pentru intrebuintate pe acuma sau chiar ne cunoscute, privitoare la ale casei sunt armatorele: sala se mai zice tinda, beciul se numesce zemnicu, curte se numesce casa proprietarului, ograda se numesce imprăsturo de prin prejurul casei, puțu nu se dice ce numai fântână. - Asemenea lucrurile armatore se dicu: sedi pe pat, pe divan sau pe laițe. - Pune bledele in blidare, adica oale, strachinile, talgerile cau sahanele si linguritele. - Ște ale altle cuvinte ce ca privădu in acesta intrebare sunt cunoscute si pe acelo toți sub aceste numiri. —

117. Mâncearia animalului se numesce „Mâncare", cor ală omului se dice ospatare sau scole la masa.

118. Numirile hainelor bărbătesci sunt: cumană, cacula sau cuenă, pălărie, cojoc, bondite sau bondă, minteanu, cojoc scurt, contași sau cojoc cu fețe de postav, itari, bernevece, izmene, cămese si cămeșoi, brâu, cură latoc, cură inguestă sau fașie, opinci, ciobote, colțuni si obele, cor ale femeesci sunt: tulpan, tacâm, casinică, baridă, stergar, șalu, rochie, fusta, catrinte, prigitoare pestiman, comese, brâu, colțuni, ciobotele, papuce, scurtică, si catavelcă. —

119. Numirile podobelor femeesci sunt: salbă, bratere, inele, cercei, tei, tuchi, margele, cercei, hurmuzi, bolduri, trosuri, flori de gradină si flori artificiale si flutieri. — —

120. Numirile mâncărilor sunt: borșu cu corne, borșu cu legume, fripturi sorniale sau galuște, pilav sau plachie, chiftele sau parjole,

BIBLIOTECA

BIBLIOTECA

răcituri; ciorbă se rece, păpănași, zdrențași sau chiroște, plăcinte, etc. dele și mărite. și altele. —

121. Băuturile ce se întrebuințade pe acia sunt: vinul, rachiul, berea, braha, mustul de bere și pere și apa. — Pelângo aceste mai sunt: romul, vițeoc, lichiorul, șipermenț și șampanie; insă aceștea de țarani nu se beu fiind scumpe.

122. Cuvintele privitore la înrudire sunt: tatoc, mama, frate, soro, moș, moțoroc, bunicul, bunica, verul, véro, nepotul, nepotoc, cuscrul, cuscra, socrul, socra, cumnatul cumnată, nanașul nanașoc, finul și finoc. —

123. Cuvintele privitore la căsetorie sunte: Mă însor, mă căsetoresc, voesc amă strînge la casa mea și altile; - căsetoria deobicei pe acie casi pe atte locuri; însemnăde însoțirea a o pereche de ómeni barbatu și femee, care mai înainte chior știu și înțelesi spre a face acestu pasu. - Ceremonia sau petrecerea ce o fac ei ce se căsetoresc se numesce „Nuntă" La se începe în chipulu următori: Tănărul, ce voesce a face nuntă ia pe lângo dănsulu, părintele seu, sau o altă rudenie, și pe unulu sau doi gospodari, care se chiamă staroste sau lehăi și mergându la părinții fimerei sau a mirese se înpacă înprivința nuntei, când pe fată îi căsetoresc cu tănărul cu core ei sunt dusi, aceste cerere se pronunțe, că dacă părinții voesc ada fata dupoi tănărului cutare, și dacă fata voesce a merge dupa dănsul, și se lă aibă de bărbat. - Aceste fiind sfârșite cu bine atuncea batu palma și se dicu că a făcut pe trebe. - După acestea miile se duce la odi sau două la mireasă și acolo mireasa i crosce cămeșa de mire unde apoi în unire cu mai multe neamuri beu „adalmașului". - Adalmașul fiind sfârșitu se înprăscu pe care îngrijindu-se de pregătirea formalităților civile. - Începe o nuntă cu tot înadinsul se face de Zimbătă sara, care nópte o petrecu toto umblând dela mire la mireasă și dela mireasă la mire cu schimburile pe adoa di. - Făcându-se diua Duminecă dimineața se duce ei în car sau sanie tras de 4-6 boi și merge la biserica chiuind și înpușcând, unde se cunună, și apoi merg cu toți nuntașii la casa părinților mireseî unde este pregătite o masă numită „de cununie" Aici sedând la masă, la sfârșitul mesei se aduce o găină fripto întregă pe care mirele trebue se o rupă și înparte pe la toți meseni, care după ei Mănâncă acea bucata de friptură se scolă toți în picioare și încep a juca țerăneșe se toți de mână, jocul numit „De trei ori pe lângo masă" dicând cuvintele următore: „De trei ori pe lângo masă, de casa reulu din casă. de rămâne bine, se trăiască mirele. - se trăiască și mireasa, se povățuiască casa". - În urmă apoi cutotii iarăși ținându-se de mână cu șaro din casă jucând jocul numit „dantelu" înbrunta carele jocu trebue ași cam de obicei mirele cu mana și mirele

cu mireasa. - Dupo acesto mireasa cu casa nu mai are voe s-intro caci incepe aisse incarca destroa, fiind aduse din care de catro flecai cate un singur lucru si cu cea mai mare chioro, pe care cum le asade numa in carn si sa gatesca de deum spre casa mirelui. - Inainte de pornire parintii miresei se pun afaro pe unu scaun si pirele si mireasa cu de ingenunche in antro loc si cu altu cu numit vornicu le cere ertaciune si blagoslovenie pomenindu-i cum din cuvintele urmatore: Ascultati cinstite nuntasi si voitu cinstiti imprejurasi. - Dzeu o facut cerul si pamantul, luna si tote numai cu cuvantul. Apoi luand terno din pamantu o facutu pe stramosul nostru Adam, din costa lui Adam o facut Dzeu pe stramosa nostra Eva pe care i-o dat o lui Adam De sotie, si Dzeu atuncea ca blagoslovit se co imultasca co stelele cerului si ca nasipulu marei, si aso ne-am trasu din nem in neam din om in om si din rudita in rudita pana o ajunsu vremea si la acesta done tinere mladite, care au cadut la o voitu picioare si sa rogo de ertare, co rogo cu smerenie se le dati blagoslovenie. Si mai mai alte cate-vo cuvinte cu care incheie ertaciunea, dupo care tinerii se ridica si saruta mana parintilor si apoi pornescu cu toti la casa mirelui, unde destra se descarca iaro-si cu acea ceremonie cu care o incarcat. Dupo aesta pornescu prin satu intocte partile vornicii cu garafe cu rachiu de poftescu pe gospodari la masa co hore

unde adunandu-se stau la masa, si la sfarsitul mesei unul din vornicei pune done pahare de vin sau de rachiu si le inchina pe rand la fie-care. - Numindu-se aceste pahare „pahare dulci" si pe care toti trebue se le platesca cu cat vocse si pote. - Inchinarea paharalor dulci se face cam cu cuvintele urmatore: Buna vremea, buna vremea, cumatre, jupane sau domnule, catre sara o inserat si noi paharute dulci nam inchinat, si o fost vremea mai di de mult si noi nu neam pricaput; asa, co dupo cum suntem slugi suntemu buni si de batut. - Poftimu paharute dulci de vin din Odobesci, cum le bei cum le platesci; Aduse prin cara mari mocanesci, si poposite prin Cotnari ca si varati mana in buzunari, ce dati un galbanu de ei mai, de nu un galban macara un Imperat se-mi cumpar si eu un ilic sau doi-o done trei rubele ca celelalti mai manunchi. - Poftim de primitu si nouo nu ne banuitu; caci cum le-ti gusta coroj tu capata, ai jungo si cata si tot un galban i ola.. Apoi celor ce sunt adresate, le co ge capu; unii mai di obicei asa: Ve multemesc! Multemesc la batrani cala parinti si la tineri co la frati, aso de fel. musetu pricum cantao un gangurel ni ti on varf de pelt. nelu, din guriti canto si din orechiore bate, se chiore si ca

67r

braçă. Nuntaşii se prade chiscu de copile frumăşele, ochisele, gingaşele
ca şi o nórte nemurale. - Apoi bea din pahar şi doi din acel pahar
la toţi inprejuraşi ca să se guste. - Lăutarei le conta şi ei joc, po-
nă mântue de băut cu toţe paharele dulci. - Facându-se diua
se inprăştie pe la casele lor cu toţii şi pe după amedi Luni
pornise cu cu nuntaşi doua jenci îmbrăcate turceşte şi cu lăutari
a hopoi prin cat şi achema din noi la nuntă luni sara la
cinerop, unde intre alte bucate pune şi strachine cu amestecu
cu pâne şi toţi mănâncă cu lingura acea mancare numi-
tă „sovar" şi de care toţi se fac că se frig dicând că e fer-
ţuprăstindu-se şi dela acesta petrecere apoi în Duminica
următóre merg tinerii cu părinţii mirelui şi alte rude
la părinţii mireseî unde iar beu şi mănâncă chemă-
dase acesta treabă „cale primare" şi asa nuntaşii
sfârşita cu obiceiurile spuse. şi încă alte multe obiceiuri
124 jurămintele ce poporulu întrebuinţaţe pe aice sunt: Dzeu, se mi
mai ajung, se chiorăscu, se mi sara ochii, se plesnesc, se fi
adracului, se n'am parte de impărtăşenie, se năpăr porţile
de casă şi gospodaria mea, se nâm parte de cununie şi alte
125. Ocările sau bajocurile ce intrebuinţa de poporul de aice
multe din ele sunt prea groselane, şi pe unele din ele
mai nu-mi permit ale exprima; dar ele mai obicinuite
se fie adracului, se te ardă focul, drute la dracu, injuraturile d
cruce, icona lumânare, biserica, Hristosul şi altele. —

126. Jocurile ce să obicinuesc intre copii sunt: jocul de a minge
la care alte cuvinte nusunt decât, dau-o la mine, pune cu botez,
jocul de a porcu unde e sapată în pământ a gropă ce să
numesc gogeri şi toţi piăsesc se nu dee cel ce paşte porcu în
gogeri. Cuvinte deosebite la acest joc nu sunt: - Jocul de a bi-
jorcu, unde un copil amige şi cei alţi se ascund, şi pe cel ce l'au
prins cel ce a amigit apoi acela amige. - Jocul de a ochi lega-
ţi prin case, unde unul şi leagă ochii şi cei laltu fug prin case
şi nu-i prindă. - Jocul de a cloşca, la care unul se face cloşcă
şi cei laltu se ţin ca pui de cloşcă; cât unul numit „ulie"
se răpede şi luptându-se cu cloşca tot prinde câte un pui,
până ce i prinde pe toţi, şi apoi pui se dau după cloşcă
cipind-o şi strigând „căr cloşe" de ci nu ia padit bine. -
Jocul de „halea halea" la care se prind de mână toţi copii
şi la un capăt şi la cel alt se pun doi vis-a-vis, şi intre aceştia
se schimbă cuvintele următóre: „halea halea, ce ţi trebă calea?
se deschidă porţile lui Basarna Vodă. Da de vană, ce mi da?
un căţelu şi-un purcelu şi pe D. de un picior, şi atuncea pe cel
ce e lângă cel din căpăt îl dă, care trebue se treacă între pi-
cioarele pe sub mânele tuturor până ce ajunge la cel alt
căpăt, unde stă până ce toţi au facut ca dânsul. Apoi
pă ce să mântue toţi, atunci unul din capete se face cal
şi toţi se înşiră în prejurul lui, dicând: ca înveliţe
pănă; iar cel alt capăt trebue se descălece până

127. Vasele pentru pregătirea bucatelore în genere se numescu: de legău, tingire, ciaune, tavale si altele. - Pentru punerea bucatelorŭ la mase sunt: Strachine, castrone, talgere dău farfurie si altele. - Pentru ducerea lor la cîmp sunt tot aceste, pe lîngă care multe caŭ un felŭ de vase de lemn numite „Racle".

128. Cuvintele privitore la pregătirea bucatelorŭ sunt: Pune de mămăligă. - Adă brandă. - Toarnă borcu. - Da foc la ólă se fiarbă, pune carne, Gusta se vedĕ dacă e bun. Toarnă mămăliga. Mestecă. si altele. —

129. Cîntecele ce se jócă pe aiesta între poporŭ sunt: Rusesce, polcă, ciobănesce, ungurésca, galaţanca, moldovenéscă, muntenéscă, Hora saŭ Moldovenéscă, cimpoiu, Pelincă, Sîrba, Herlăncă si altele; cor pe care le cîntă din gură, si care se cîntă maĭ tot pe acela si versurĭ sunt: Frunduliţa de pară, frunde verde Tarsomie, frunde Verde Liliac, frunde verde de alun, frunde verde Busuioc frunduliţa foĭ de Tei si altele. — — —

130. Cuvintele privitore la jocurile de cărţi sunt: de tine numai cu cărţile, i merge ca cărţi; i curge carteo, lă favorésca altele. - Intre poporul de jos acest joc nu se obicnuesce, audind că cineva a perdut, isi dice: Apierdut averea cărţi, Abatut averea la talpi, a datŭ pe fante, pe ásu si altele. — — —

131. Danturile saŭ jocurile ce se întrebuinţade pe aice sunt mai multe; insă inprivinţa celorŭ ce se întrebuinţadĕ si ce-care dicerĭ din gură sunt: La ungurésca se dice: Ungureanŭ cu sumanŭ sunt, le te faci din teafăr mut? Si bautu apoĭ din Prutu, si acum te faci zdrenţosu? Unguru-i cu gura mare, dar dă nu muşcă tare. Unguru-i cîine fără dară nu-i prime jdios. - Ungurénŭ din trei hotară ade în pod si în pisca în cioră. - La ciobanescă se dice: Oi se raru ciobanaşi, cum mia duce cara casi, demineţă urdu dulcu, Me scrută si se duce. - Ciobanaşi cu oile, batămi-te ploile, Ciobanaşi din cea stână, unde joca se detună. - Ciobanaşi cu glugă în spate, jócă pamantul desparte, Unde jócă un ciobanŭ, nu creste iarba un anŭ si altele. - Cînd se jóca sîrbesce se dice cuvintele următóre: „Paşte sîrbulŭ oile si sîrboica caprele". Unde-i joc de fleacă-i, parcă-i o turmă de meĭ, Unde-i joc de noşnege, parcă-i tărlor de berbeci si altele. —

132. Instrumentele de musică cele maĭ preferabile între poporă sunt: Scripca (vióra) cu strunele în numer de patru, subţirea mijlocile si bangu. - Arcuşul, care se trage pe strune si Cobza iarăsi cu strunele, care se bat cu o pană de gâscă.

Pe lângă aceste mai sunt: fluerul mare de ciobănie, fluerul mic
cu dop, și trișca. Apoi cimpoiul, chitara, fligorno, trombeta bour
133. Cuvintele privitóre la înmormântóre: sunt sumnedeu și lui este. Să
fie țărîna ușóra. Să-i fie sufletul în împărăția cerului și altele
Când unui mort îsi face o pompă frumóse, apoi se dice: Mândru
lă mai duce, sau la dus fórte urât ca pe un calic și altele. Asemenea
mânca când ni urma mortului se dau de pomană lelii ce a-
primitu tubue se dică „bodaproste“. —
134. Deosebire între sufletul omului și al animalelor esistă fo
te mare căci alu omului se dice, că și după móste mai trăi
ește; iar al animalelor piere pentru tot de-a una. Cass
fórte frumóse nume deosebitu nu se știe. —
135. Omul când e bolnav și aprópe de móste îsi dice: trage
de móste, se lupta cu morțea și în sfârșitu, a murit,
a reposatu și la ertatu Dumnedeu; iar animalul când
e bolnavu îsi dice; tânjesce, gozesce, chipocesce și în s
sit a perit, a crăpatu. — —
136. În privința augetului și agândirei, credința poporului este d
așa în Istocauno cu augetulu curat, și chiar departe de lucrur
le necurate și spurcate. - Asemenea mintea și horocrulu sunt
cele întâi bunuri ce le póte avea un om, pentru care lucru
chiar părinții când închină pe copii lor îi rivațe adice. Să
somne minte și noroc, și mă padesca, ferindu-mă de
augetarile cele rele. — — —

137. Frumosulu înaintea poporulu este tot lucrulu, care pe lângă plăcere
bunătate, facere de bine se poseda și o colóre o au fate deosebita, alt-
felu nu póte fi frumos decât ca altu lucru mulțaforce lui. De unde
unii dicu că frumos ca corcli, ca luna și stelele, altu lucru nu este.
Apoi de a doua tréptă este aurul și primavara. —
138. În privința stelelor credința poporulu este tot felu, ca ceea ce
tai mărime alore sunt și cât orcle mică de trăsură, și ca ele
sunt lumanările lui Dzeu, care le ține pe tóte bțite de cerîu, apoi
în privința scopului se dice că își-core om are o stea pe cerîu și
că, când omul móre îi cade și steaua. - De unde este și vórba
„îți cade stéua de ne vie la mine“. —
139. Stélele pe care le cunósce poporul și la unele au óre-care lucru-
suntu: 3 Luceri, de diua, de cuoară și de mediul nopței, dicem în
privința lorn nu au. - Gâinusa, sau constelația celor 7 stele, în pri-
vința căria este similitura următóre: „Are o latnică patnică și
ácia latnică patnică, are septe latnicele patnicele“. - Razele sau
fata cu coromâslo, care se dice că merge la apa. - Crucea cu
mare și cea mică. - Cumóra, o fudelul și horo. - Carulu
sau ele 7 stele dela miadenópte, asupra căruia se pose
tesce urmatórile: dicându-se că pepelea și ar fi spurcatu
că până la diua va împinge acel corn până în drumulu
orbilorn, și nu la împins. - Apoi este mănastirea și stâna
ciobanului, care resare la apus și mai înainte de fole—

140. Partea cea albicioasă a acelui de nópte se chiamă „drumulu orgbi-
lorŭ“ si multe o numescu si „crângulu Timpului“, ear cu porestele
despre acea parte poporu nu se tie. — —

141. Intunecarea sórelui si alunei („eclipsa“) este privita ca un semnu
reu dat de Dumnedieu pentru ómeni. - Acesta si intunecare se nu-
mesce „mâncarea varcolacilor de sóre si Luna“. —

142. Varcolacii dupa credinti poporului sunt nisce balauri mari
care cand le este fóme, manancă soarele sau pe luna sau pe sóre
si apoi se rózâ lo Dzeu se le facă iorăsi. - In privinti la pu-
marii sau a nosteri varcolacilor este o credinti in popor, ca
sustine ca acesti varcolaci se fac când femeile dau in fa-
milestul sau in mesticatorul ce mestecă mămăliga. —

143. De dischiul nu este altă ceva de cătu intarirea lacomiei a unu
om la altulu, sau chiar si la un animalu; insa nu intarirea
turor omenilor face reu, ce numai acelora, care pe cându
erau mici, mumă lor intrecandu-i dela titi doue sau trei
dile, pe urmă dau óre-care inprejurare este silita se-i de
iara-si titi. - Un astfelu de om se numesce „intors dela ti-
si acesta este reu la ochi. — In contra deochiului este
cântecului, prin stângerea a 9 cărbuni aprinsi, in apă ne-
cuputa, adica cam este adusa dela fântana. - Când se stân
carbunei se dicu cuvintele: nu sting carbunei; dor sting d
ochiul, rahna, si pocitura, din crestetul capului, din sfâr
nasului, din pieptu, din vine si din tóte inchieturile. - Apoi
acea apă cel descantat se sporlă si putina leu de 3 ori pe 3 locuri

144. Fine cunoscu poporul pe Tonica „fata frumosa“, despărasi vetejandu,
gâvanite si altii; insa nu cu numele de Fini ci ca veteji. Despre
ei porestele ca ancii Zmei, balauri si ca apoi cu mai veteji
omeni. - Cât despre Fine nu cunoscu de cât pe Fino Doroloa
care era fórte frumosa. —

145. Despre Cosenzana se dice ca apostu cea mai frumosa si mai
intelépta Fină, care spre a putea scăpa de cei ce o răpise, i-o in-
gelat si tot ea dus la alu ei iubit. - Poporulu o numesce Elena
Cosenzana, din cauza florei cântate, septe inpărati ascultă. —

147. Joia, la nunti se cântă a doua di dupa cununie, adica Luni
Cântarea acesta se face Zărei insa se atribue Iunesei, căci de a
cum nu-i vor mai fi ca la părinti ce cu totul alt felu, - despre
„Mana“ acesta nu se scie. — —

149. In privinta strigoilor se porestește, ca acestia ar fi chiari
dintre omeni, care pentru asi strigoi au dinapoi la gâle o coadă
sau aprope de seduchi, si sunt primesdiosi, căci se dice ca
indata ce te-a pocit strigoiulu, te răbusesce dingele pe nas
si pe gura. - Tote inprivinta strigoiului se mai dice ca in
noptea cea spre sfântulu Andrei, toti strigoii se duc la
Jotara si sa bata cu limbele mulitilor, pentru care la
era poporulu strânge aceste obiecte in acea nópte si
pe lângă acesta fii-care om trebue se mănânce usturoi.

Asemenea în privinţa strigoiului se dice că după mórtea lui el
vine acasă şi supără pe urmaşi, pentru care lucru acelui ce să cred
afi strigoi îi înfige un cuţit pe mormânt în deptul inemei şe
atuncea nu mai ése de acolo. – Stafiile sunte umbrele ómeni
lorŭ sáu a animalelorŭ puse de cătră ţidari pe când aŭ făcu
o ţidire, şi pe cât timp o menesce se ţase acesta videnie ca
ţece. – Stima se chiamă totŭ un felŭ de vedenie, despre ca
povestescŭ că acesta ar fi ţiind de vre-o comóroŭ. – Moro
sáu copii neboteraţi, cari la 7 ani după îngropare se fac mo
asemenea se vorbea despre Catarohi, care nu se ştie ce este. –
150. Dracului Este totŭ ovedenie; însă cuidată, care umblă spre
face numai reŭ. – Elŭ se arată în chip de om sáu şi alt chip,
o statură mică, cu fesŭ pe cap, cu ochi roşi, cu luleá şi în
situ încrucişate nemţesce. – Totŭ în privinţa lui se dice, că ar
un fesŭ, care când îl pune pe cap nu-l vede nimene.
151. În privinţa ursitei se dice, ca face de urâtă celui ce nu pl
se să căsătorească, adecă: face un descânteceŭ, că acelui ce s
partea celui ce să descânta se nu pótă sta pe locŭ, ci s
nă se să însoţiască cu elŭ sáu ea. – Din vechime se po
tesce ca acestŭ descântec avea un mare efectŭ, omor
dea-se pe mulţi ce era căsătoriţi cu alte perechi şi d
urmă tulburá ce eşi de sote pe acelŭ descântat. –
descântece se povestesce, cŏ se făcea în pădure cu ni

bucăţi de lemn de carpen în forma de pene ascuţite şi bătute
în o ciótă sáu rădăcină de copac, dicându-se cuvintele următóre
nu bate în ciótă, ce o bate în capul cutăruia, şi nici în cap dor i-o
bate în spate, şi nici în spate, ce i-o bat în peptu, şi nici în peptu
ce în tóte încheieturele, şi în urmă se dice că bate muă în inima
în urma căria ése din ciótă sânge, proba că contra carnia să
făcut aşi muriţi. – Astă-di aceste descântece pe aice nu se
ştie ce numai se povestescŭ. – Cât despre ursite se dice că
sunte părţile împărţite chiar de Dzeŭ pentru fie-care omŭ,
având tot barbatulŭ ca de ursite trei femei.
152. Ele sunte nisce lucruri rele, care rădică pe ómeni în aeru şi-l
ducŭ departe. – Învârtiturile de colbŭ ce să făcŭ vara pe drumuri
se dice de popori că sunte ele, pentru care lucru să serbede o dă
în acestă privinţă spre a nu fi luaţi de ele. – Dânsele sáu dicându
se cunosce sub numele de „reumatism". — —
Borboselle sáu bojgónele sunte felurite descântece de făcu
reŭ unuiŭ altuia de cătră babele ce le cunoscŭ. – Borboselle
se mai dicŭ şi vorbile ne reschicate bine, sáu ne ştiute pe
care le vorbescŭ ómenii beţi; cărora lise dice că borborescŭ. –
Colindele pe aice şi chiar prin împrejurime se petrecŭ numai
în sara de 31 Decembrie, dicându-se că umblă cu plugul
şi acesta ţine mai alesŭ ţinerimea şi copiii, care umblă

Duminica în privinţa strigoiului se dice că după mórtea lui el
vine acasă şi cupără pe urmaşi, pentru care lucru acelui ce să cre
apoi strigoi ie înfinge un cuţit pe mormânt în deptul inimei ş
atuncea nu mai ţine de acolo. - Stafiile sunte umbrele ómen
lor sau a animalelor puse de către diavoli pe când au făcu
o dihire, şi pe cât timp o menesce se face această videnie ia tă
ice. - Stima se chiamă totu un felu de vedenie, despre ca
povestescu că acesta ar fi stând de vre-o comóră. - Moro
sau copii nebotezaţi, cari la 7 ani după îngropare se face mo
Duminica se vorbea despre Catarói, care nu se ştie ce este. -
150. Dracului este totu ovedenie; însă cuidată, care umblă spre
face numai reu. - Elu se arată în chip de om sau şi alt chip, a
o statură mică, cu fesu pe cap, cu ochi roşii, cu lulea şi ins
site încrucate nemţesce. - Totu în privinţa lui se dice, că ar
un fesu, care când îl pune pe cap nu-l vede nimene.
151. În privinţa ursitei se dice, ca face de ursită celui ce nu pó
se să căsătorească, adecă: face un descânteci, că acelui ce a
partea celui ce să descântă se nu póta fi sta pe locu, ci s a
nó se să însoţiasca cu elu sau ea. - Din vechime se pov
tesce ca acestu descântec avea un mare efectu, omora
du-se pe mulţi ce era căsătoriţi cu alte perechi şi în
urmă trebuia se ieşi de sote pe acelu descântat. - A
descânteci se povestesce, că se făcea în pădure cu nişe

bucăţi de lemn de carpăn în forma de pene ascuţite şi bătute
în o ciótă sau rădăcină de copac, dicându-se cuvintele următóre
Nu bate în ciótă, ce o bate în capul cutăruia, şi nici în cap dor i-o
bate în spate, şi nici în spate, ce i o bat în peptu, şi nici în peptu
ce în tote încheieturele, şi în urmă se dice că bate una în inimă
în urma căria ieşe din ciótă sânge, proba că contra cărui a să
făcut aşi muritu. - Asta-di aceste descânteci pe aici nu se
ştie ce numai se povestescu. - Cât despre ursite se dice că
sunte părţile împărţite chiar de Dzeu pentru fie-care omu,
având tot barbatulu sa de ursite trei femei.
152. Ele sunte nişce lucruri rele, care rădica pe omeni în deru şi e
ducu departe. - Învârtiturile de colbu ce să facu vara pe drumuri
se dice de poponi că sunte ele, pentru care lucru ei serbedă o dí
în acesta privinţe spre a nu fi luaţi de ele. - Dînsele sau dis
se cunosce sub numele de „reumatism". — —
Borboselе sau bojgónele sunte feluriţe descântece de făcu
reu unuiu altuia de către babele ce le cunoscu. - Borboselе
se mai dicu şi vorbile ne reschicate bine, sau ne înţelese pe
care le vorbescu ómenii beţi; cărora lisc dice că borborosescu. -
Colindele pe aici şi chiar prin împrejurime se petrecu numai
în sara de 31 Decembrie, dicându-se că umblă cu plugul
şi acesta îi face mai alesu ţăranului şi copii, care umblă

ni acco sară pe la ferestrele ómenilore, cu clopote si alte
obiecte spunând din gură feluríte urături d'aŭ felicita
Colindele se face numai pe la Rusi in sara de 24 Decem
brie cântându-se florile dolbe si spunând alte cuvinte ad
hoc ale nosterei lui Isusu Hristos. — —

161. Tricolicului se vorbesce ca era o fiinte rea, care pând
pe pământe ca se duce de acase si apoi si mergând la
cele case mânca copiii insitându-le matile prin cu
le de pe parete si pe ferestre. —

162. Basmele sau poveștele acestă-di nu se mai spun duc
ca de amusatie; insa in vechime erau crediute ca adev
Este incă existo in popor credinto ca e bine ase spune
te o poveste de óre-ce apoi nu se póte aprinde de acu
casa lucrul cel reŭ (Draco). - Eară erau nisce chi
de omeni fóte puternici pe core cu mare anevointe
gâsa câte un veteazu se potă birui, si acesto prin
inselaciune si cu ajutoriu de undevo. — Balaurii
dicu ca erau nisce serpi, care umblau cu ofaleo in
riu si cu unu pe pământu. — —

163. In privinto omenilor roscobani si cu parulu ros
se dice ca acestia sunta din semintia lui Cainu
sunta insemnati ca primidioși, de unde esis
chiu in popor proverbul „de te feresci de omul ro

164. In privinta orajilor celu intaiu obicenu este ca celu ce ei orajesce
se nu fie intinatu, adica cat se póte se fie mai curatu. - Orajii
se face feliuri ca se fie dragalasce, femeile se orajescu si li imbraca
barbatii si altele. —

165. Cuvintele cu privinto bólelor de om sunta: zace la patu, zace pe
picióre, sede trónitu, abea suflă si altele. - Bólele sunta: Jregu
rile, tusa, orbaltatea, durerea de cap (Deoânsele, buba neagră, bezica
cea rea, lungoarea, tifosul (scărlatina sau dughina) Versatul, Ce-
iculu, râia, reul copilor si altele. —

166. Cuvintele cu privinto bólelor de vite sunta: Acesta vaca sede
lata, caci fiind gîtuita la mâncare nici nu se mita. - Alent
bou, cal, etc. este pălită de bólă. - Bólele despă cum se numesc
pe acco sunt: Umflatura, cingerâtura, armararia, bóla de vite
(ciuma), si durerea de gura si picióre (febra aftósa). - Pentru cai este
bólele numite: buba mândului, răpciuga, Jelacul si umflatura.
Pentru oi, Versatul, cingerâtura si galbana. Pentru porci, bóla
de gura si picióre si bâlnca (umflatura la gâtu). —

167. Dupo părerea poporului de pe aice, tóte bólele provin din nu to-
gare cu sama bónd si mâncandu mai multe lucruri ce
producu bóle, sau din dormiri sau somnuri pe afara.
Cât pentru holera, ciuma, si epilepsii si ciuloa ca acste
bóle nu provin decâtu numai cu ertarea lui Dzeu.

168. Cu privinta lui Sfantulu Petru poreclescu, cà elu au umblatu
Dumnedieu pe pamàntu, facàndu multu bine omeniloru, adica a
via mortii, oindeca de bòle si altele. — —

169. Cu privinta lui Sfantul Ilie poreclescu, cà are o putere fòrte m
re, càci elu umblà prin nouri cu càruta cu cai, cu bicciu de f
fulgerand, tròninda si detunànd. - Asemenea se crede intre p
poru, cà lui Sfantul Ilie ior fi luat Dzeu o mànà si un picior
spre a avea mai multàna putere. - Totu despre Sfantul Ilie d
cà elu intrebà pe Dzeu cànd e Diua lui, si elu i spune cà me
na ventu, apoi dupò ce au trecutu i spune cà atrecutu. -
Acesta amàgire i-o face Dzeu, càci daca elu ar sci adevaratu
e diua patronului seu atunci elu prin tròsuri si detuna
ar pràpadi lumea. —

170. Toti sfintii sunt zocotiti si serbati de càtra popore; insà
core se crede asi cei core se resbuna mai de grabà pentru
neserbare cuntu: Foca, atria di dupà Sfantul Ilia, ca
este primejdiosu pentru foc. - Sfantul Petru si Pavelu le
fiune serbatu pentru gròndinà. - Sfàntulu Andrei serbà
pentru fiara sebbatica. - Sfantul Haralambie pentru
si proorocul Ilinio sebatòriu boiloru. —

171. De ordinariu diua se considera din resaritu si pànà la a
titu si nòptea dela asfintit si pànà la resarit. - Ziua
mai imparte in Dimineata, aprànd, amédie, achindii
sara. - Nòptea se imparte in Pecusarà, pe oremea ca
ri, medul nopti, màncatea, sau càntatori, si dori de diu

168. In privinto lui Sfantulu Petru porestescu, cà elu au umblatu
Dumnedieu pe pamântu, facându multe bine si rencilorù, adicà
via morte, cindecà de bòle si altele. —

169. In privinto lui Sfantul Ilie porestescu, cà are o putere forte
re, càci elu umbla prin nouri cu càrutu cu cai, cu bicsu de
fulgerându, tronendu si otunându. - Asemenea se crede intre
poni, cà lui Sfantul Ilie cà se luatu Dzeu omenu si un pecu
spre a sea mai putinu putere. - Totu despre Sfantul Ilie
cà elu intàlnesce pe Dzeu càndu e Dziua lui, si elu i spune cà
na venitu, apoi dupà ce au trecutu e spune cà a trecutu
desta amagire i-o face Dzeu, càci dacà elu ar sci adevarulu
e diua patronului seu atuncea elu prin trosuri si detu
ar prapadi lumea.

170. Tote Sfintele sunt sacrate si serbate de catra poponi; inse
core se crede asi cà core se resbuna mai de grabu pentru
neserbare sunte: Foca, adica di dupà Sfantul Ilia, e
este primeidiosu pentru foc. - Sfintul Petru si Pavelu
Dumne serbatu pentru grindina. - Sfantulu Andrei serbatu
pentru fiara sebatore. - Sfintul Haralambie pentru
si porcul Dumio sebatoriu boiloru. —

171. De ordinariu diua se considera dupà resarite si pànà la a
fitie si nòptea dela asfintitu si pànà la resarit. - Ziua
mai in parte in Dimineatia, aprandi, amédie, achindi
sara. - Nòptea se in parte in Pecusara, pe vremea c
rei, medul nopții, màineatea, sau càntatori; si dupà de du

173. In privintu dilelor septamànei facu urmatòrele deosebiri: Dumi
nica este diua cea mai scumpà a unei septamani, in acestu di nu
se lucrédie nimicu. - Luneà, este diua in care e bine a se incepe ori-ce
lucru si pe core multu o postescu mancàndu secu, mai alesu cei cu
oi, core in acestu di nici nu dau numica dupà caci, chiori si focu. —
Marti, este diua in care nu este bine a se incepe lucru fiindcà
e rèu de napaste. - Mercuria si Vineria se postescu, in acestu
dile femeile mai alesu vineria, nu core nu opalu si altele joculu si
Simbata sunt dile asupra carora nu escita nici un deceu. —
In privintu dilelor septamànei se dice cà de glumu printre femei,
Luni, luniu, Marti macoreà, Mercuri bate popa in cercuri, Joi pentru
noi, Vineri pentru cà Duminecà, Sumbata ne lànu si Duminecà do
cà alteia popa si om lucra si noi.

174. In privintu Santei Mercuri, Santei Vineri si Santei Duminece
porestescu, cà acestea ar fi nisce maice, care sedu prin padu
ri pustie prin chilii sau care si care facu multe bine celor
ce dau intàmplare a jung si resbat pànà la dumesile. —

175. Dobitoacele si pasarile cele ce se crediu asi mai placute lui
Dzeu sunte: Asinul care este Binecuvintat de Dzeu, Bros
cà care este blagoslovita de maica Domnului si Melcu
si porombelul sau Turtelutul. —

176. De aici si chiar pe alte locuri nu sunt locuri proveti cà asia
te, afara numai de Sfantul Munte din Grecia. Afara de acesta

și mai numesc ca locuri sfinte toate mănăstirile de
peste, și la care poporul merge odată pe an la hramuri
177. În privința cărții și a Lunei chiar mai în general
catra popori se dice: Sântul Soare și Sânta Luna.
178. Zorile și murgilă, ca ființe existente acestor două ființe nu se aș
nice nume sciute se dau boilor, care sunt fatați, sau
cute în zori de ziua sau sara în amurgului. — —
179. Vrăji au blestăm nu există în [illegible] care se fie pomenită Luna
nice se dice când cineva este mâncat pe altul. Atunci
celui ce nu e mâniet „O Lunare pe mine, nu e tu ce ca
s'ăi în pace". —
180. Prejudecățile poporului în privința vânturilor sunt:
credu că aceste ar fi nisce ființe, care au cinstire și
departe țări de locuința oamenilor. Pentru care lucru
dicu că nu e bine ași ascute pare gardului și nici
pune spini pe gârdul căsei căci ele se agață și se umple
181. Vânturile ce suflă pe aici au numiri după direcțiunea din
suflă așa sunt: Vântul cel bun, care suflă cam de la Apus,
suflă primavara, ori Vălsce codrul și usucă glodul spăr
și grâturile. — Carnacul care suflă iarna despre Nord
te cel mai rece vânt. — Crivățul care suflă dela Miază
și Vântul de Miază-di sau Boreilă în urma carora
țeptă numai de cât ploie. ———

182. Rugăciuni afară de cele bisericesci sunt foarte
rea rugăciune: Îngera, Îngerașului meu ce mi este dat
de Dumnedeu, ve nă cu atâle aripioare, me învelesce, me
încălzesce și pe urmă mă adorme. — Cruce în case,
Cruce în mase, Cruce-n cuspatru colțuri de case, Cruce în
locului care me culeu. În urmă dic și cuvintele următoare:
feriștene ține, de cumă, de holeră, de foc, de pâtesi și de tote
morte nepraznice, cum și de vesnica altoru nemuri. —
183. În privința căderei stelelor poporul se explica în chipurile
următori: Ei susțin, ca fie-care om când se naște, îndată
tă și pe cerin apare steaua lui, care stă acolo până ce omul
more, când în acelu momentu și steaua lui e căduta. — —
184. Faptu, intre popore se crede ași o vrâtate, care fiind trămis
cu farmecătorie altuia îi pricinuesce mult reu supărându-lu.
Se crede intre poporu, că îndată ce cineva ar fi supărați de asemi
nea vrâtate se i dica nisce cuvinte prin care se li spurce
și îndată se mântuce de ele. — Când un om se ține de
altul fara ca acesta se să pâtă ascunde sau îndeparta apoi de
multe ori ise dice: „Mai! ce de tine nu mi pot spanta ca de un
fasptu"! — Despre pumnul cuțitului nisce ace ruginite, nisce
pentru dara de argint vrii se dică că daca acestui
metalu și ar da la cineva în mâncare, ca să fie —

si mai numescu cu locuri sfinte tote mănăstirile de
pestie, si la core poporul merge odata pe anu la hramu
177. In privinta córelui si a lunei chiar mai in general
catro popori se dice: Santul Soare si Sânta Luna.
178. Zorile si murgila, ca esistente acestu doue fiinte nu se
insa numele acesta se dau boilorii, core sunt fatati sau
cute in Zori de diua sau sara in amurgulu. - -
179. Intre un blestam nu exista in fos core se fie pomenita Luna
mai se dice când cineva este mâncat pe altul. Atuncea
celu ce nu e mâniet „ V Lunare pe tine, nu stiu ce ca
s'élu in pacu". -
180. Spusecatile poporului in privinta vânturilor sunt:
credu ca acestea ar fi nisce fiinte, core au simtire si se
departe tare de locuintele omenilor - Pentru core lucru
dicu ca nu e bine ase asculte pare gardului si nici
pune spini pe gârd caci elu se ogarie si se umple
181. - Vânturile se suflo pe alese cari numire dupa directiunea din
suflo aso sunt: Vantul cel Mare, core suflo cam de la Apus
suflo primavara, ses Valese codrul si usuco glodul spoi
si gheturile. - Caracul core suflo iarna despre Resa
te celu mai rece vânt. - Crivetul core suflo dela Miaze
si Vantul de Miaze di sau boreila ii urma caruia
tepta numai de cât ploie. ———

182. Rugaciuni afara de cele bisericesci cunosce pe urmato
na rugaciune: Ingeru, Ingerasulu meu ce mi este dat
de Dumnedeu, ve nu cu atate aripiore, me invelesce, me
incaldesce si pe urma me adorme. - Cruce in case,
Crucea in mase, Cruce-n cuspatru colturi de case, Cruce
loculu core me culcu. In urma die si cuvintele urmatore
feristere Ane, de cuima, de holera, de foc, de potopu si de tota
morte neprasnica, cum si de venirea altoru nemuri. -
183. In privinta caderei stelelor poporul se esplica in chipulu
urmatoru: Ei sustine, ca fie-core om când se naste, unda
ta si pe cerin apare steaua lui, core sta acolo pana ce omulu
more, când in acelu momentu si steua lui e cadiuta. - -
184. Faptu, intre popore se crede asi o vietate, care fiind tramisa
cu farmecatore altuia ii pricinuesce multu reu suparandula.
Se crede intre poporu, ca indata ce cineva ar fi suparatu de asemi
nea vietate se i dica nisce cuvinte prin care se lu spuna
si indata se marturisce de elu. - Când un om se tine de
altul fara ca acesta se se pota ascunde sau indeparta apoi de
multe ori ise dice: „ Mai ce de tine nu me pot framenta ca de un
fusteu?! - Despre pumnu cutitului nuse stie nimicu; nice
pentru daraca de argint vrin se dica ca daca acestu
metalu s'ar da la cineva in mâncare, casi fu —

mănănce apoi acelu cade la Zacare sparg ând
corpulu prin mai multe locuri si apoi in ocurt Dimp
more.- Ca medicament contra arsitelui vin este lap
dulce, ce trebue bault indata ;ce cineva s'or cinti a
de asemenea hrla.- -

185. Legarea ploilorŭ este mesteşugulu de a sti cinova cu
de facu spre ana ploa pe unde acelu cine va or voi
Cum se face acestu mestesug, cum se celu de Desleg
nu se stie, ca tote, ca forte multi se vorbesce in a
privintu.- Intre poporu pe aici esista o credinte adica
candu nu ploue mult timp, atuncea fetele fac o papus
un chip de femei si pe acest chip luery ele cu tote bocinu
si lu ingropa in pamantu si in urma acestei lucrari ar
ploe.- Apoi fiera cineva de undeva o icona si pe acesta
ge si oda in tu fantana si atunci ori se astepta ploe.- C
asemenea fiera nopte o grapa si luery de o dau in o apa
si atuncea ei credu ca va ploa.- Alle diecemi de legare
si desfacerea ploilorŭ nu se face si nici chior se stie.

186. Mama padurei se chiama o batrana, pe care omenii ei da
o credeau asi in padure, ca o stapana peste ea, si care de mu
ori facea reu celorŭ ce dormea dni intamplare noptea in padure
taiu, se afla oburiceana cu acestu nume ce ea intrebuintaza ca

188. Asupra anului nou poporulu nu are nici o credinte; nici co
obiceiuri de acesta di sunt: urăturile in sera ceea dni antea an
lui nou si felicitarile d'au semanatul de adonu dr.- Tot lo
anul nou face, calindarul plugarului ce se face asa: se ia 12
paturi de ciopa se pun de rand in cinindu-se cu numele lunilor
si apoi in ele se pune sare, si in care paturu se topesce sarea in ca
luna va fi timpul ploos, si in care nu, accetos.- In privinta bolteş
nu au nici un obicei; ori la lasatul seculu au obicei de apoc
bucatele cele mai bune pe care mancandule, si urma lor
trebue se mănănce si un ou, ca semn ca ei pora poetule
nicei, adonu di de epolocanie trebue se bea rachiu si altele.—

190. Pasarile au ciocului de focu se credi asi nisce pasari care vorŭ esi la
sfarsitulu lumei si vor cisti sugand dinjelu celor ce pe atuncea vor fi in

191. Vantulu turbatu se credi asi vantulu celu mai de susu, care se afla
deasupra tuturor vanturilorŭ si pana la care se dice ca numai co-
carlia se pote inalta de unde apoi amestecate cade jos

192. Toca dni cariu nu se stie se este; nisi o dicatore ale inprivinta
omenilor celor destepti si priceputi, cerora le dice „ Acesta ste
tote, bo chior si tolo dni cariu ?.-

193. In privinta curcubeului se crede, ca acesta este facuta de Dzeu
si ca cand acestu semnu se arata, atuncea ele bea apa.-

dîn vreun rău sau lacu. - Și dacă cineva ar duce cuiva
chi până la locului unde curcubeulu bea apă atuncea
prefăce din barbatu femei și din femeiu bărbatu. —

194. Rodulu pământului nu se știe a fi altă ceva decâtu; prosu
sâu recoltile, ce se râu din urma unei semănări. —

195. Mâncătorea nu este altă ceva decâtu ase seulo cineva
cu nópte și afăce mai multe trebi până la diuo. —

197. Iarba ferălore nu se știe ce este; insu se vorbesce despre
ba talharilore sau iarba ferălore, care dacă cineva o p
dă deschide ori-ce incuitore. - Pentru a avea acestu co
se crede a o dobândi in chipulu următoru: se cauta
puiu de arinu și pe care îl închide cu un felin de ingr
ditura, la care dacă vine arinulu, tatălu sau mum
puilore și nu póte intra la pui se duce se aducă acu
iarba și lipindo de ingrăditura indata se o farmo. - A
acea iarba luându o cineva și punându o in palma
acea mână deschide ori-ce felin de incuitore. —

199. Cocosarculu de case, care adesa se aude tăcăind in p
mai de multe se credi ași un serpe numit „serpele de
care e de culóre albă; insi arta-di acestu credinte in
desfare, dovedindu-se că acestu nu este altă decâtu, c
care rodu in lemne mai alesu la casele de bârne.

Tot ca cocosarculu de case se mai socóte și cocosulu, adecă
ca tocă la case se considera și câncle. — —

200. Cea mai mare și cea mai ne strămutată credinte a poporelu este
impreuna existarea Raiului și Iadului. - Pe cându intâi Toți își dorese
alu dobândi, inchipuindu-și ași o grădina frumose, cu feluriți
pomi roditori, și păseri cântătore, in mijlocelu carora se afla
felin de felin de bresie pline și pahare pline unde numai dreptu
stau și se veselescu. - Câtu despre alu doilea Toți se fereșcu
căci in elu presupunu ași cele mai ne pomenite chinuri. —

201. „Pe ad-lalt tărâmu" pe aici nu se dice, ci acestu dicere se inlo-
cuesce cu dicendu „pe cea altă lume" adecă unde Toți voru merge
dupo móte. —

202. Prin cuvântul de Craiu-nou se intelege luna nona, adecă
când luna este in justa se numesce asa. - Un obiciu ce se ob-
servă in acestu privinte este: de anuse spune in case acestu
vorbă in acelu timpu și de ase dice cuvintele următóre: „Craiu-
nou, Craiu-nou sanătos ni'ai găsit se nătos se ni lasi". -
și chiar cuvintele despre Craiu-nou se so spue in case decâtu
un barbatu și nici de cum de către femei. —

203. Când cineva porneșce de acasa spre a merge unde va
pentru ore ce interesu, și dacă se intâmplă ca tocmai

77 v

în acelu momentu se-i iasa unuiu cu cofele deser
mergând la fântâna se aduca apa; atuncea celu p
nitu cu interesu dîce că nu ore se-i mérga bine, ad
niare se isbatesca la cea cei pornit s'au chior das
ar isbuti insa cu mare dificultate.- Esirea cu pl
este când cele ce mai sucu s'au aratatu or fi d
contra, adeca esirea celui cu cofele or fi când v
dela apa.- Atunci se dîce că i va merge bine.-
Totu ca mergere de nu este con[illegible]derata intre po
esirea iepurelui si a preotului Popa care arunca
in urma lui si sumuiag s'au cu un bulgare.-

204. Spiritusulu in poporu e privitu ca jumatate d
draculu, pe care daca cineva voesce a'lu prosedo,
esce un ou părăsitu Sîmăndulu 40 de dile sub
subsuora adeca sub o mânia si apoi dîndu acelu ou
cu un pui, ce trebue ţinutu in ôla roşia si nouă z
Tr'insa trebue se fie corji de ciapa, care pui cr
cându face multe servicii celui cu ei. -
mórtea stăpânului adeca acelui cu ei, sp
tusulu se vinde cu Doue parale la o altu p
sona, ce ar voi alu cumpăra. — — —

205. Căpcăunei, cătcăunei s'au capcâneï dupoi cum pe aiei
se numescu se povestesc coi apostu nisce fiinţa, ce
mâncau omeni.- Totu ca pe capcâni poporulu Ro-
mânu si pe tatari, cu osebire ca in privinţa totatarilor
se sustine de ei coi aveau un ochiu in ceafa, si asa
de chiu nu puteai cu nici un feliu se te ascundi.-

206. Vremea de apoi se crede ast, când vâ veni a do-
ua óra Aristos pe pământ se judece lumea.- Po
porulu crede coi atuncea voi fi frica mare.- Fie-care
din poporu mai ales batranei ori-de-câte ori ei vedu
pe lume esindu câte un lucru nou pe care ei nu l'a
vedutu si priceput, ei indata dicu că o'a apro-
piat vremea d'apoi fiindu c'a inviet dracul pe
pământ.- — — — — — —

BIBLIOTECA CENTRALĂ

761

Q 108

Văzut de noi la întocmirea
inventarului de astăzi 1. NOE 1907
Judecător

Adunarea Datelorŭ

privitóre la

Limba Română

din

Comuna Poiana-Lungă

Plasia Siretului Districtulŭi Botoșani

1885.

Răspunsuri
la
Adunarea Datelorii privitóre
la
Limba Românei

Adunate din gura sătenilorŭ din Comuna Șeovna — Lungă Plasa Șiretiu Județul Botoșani.

La întrebarea. 1.– Poporulŭ de aicea rostește cuvintele pe a ceĭ ce accentuați, fără al trece în ă ex: mălaĭŭ, calŭcă. —

„ 4.– Poporulŭ de aicea dice: sără, fată, mase; iară nicĭ cumŭ sără, fătă, măsă. —

„ 6.– Se dice: îmblŭ și umblŭ, unghiŭ sau unghĭŭ. —

„ 7.– Se zice: întâiŭ, cuiŭ, straiŭ, călcâiŭ; iară nicĭ cumŭ întâniŭ, cunĭŭ, călcâniŭ ș.a. —

„ 8.– Se zice: taĭŭ, puiŭ, opuĭ, urechiĭ; și nicĭ cumŭ taĭĭ, puiĭ, opuĭ ș.a.

„ 10.– Poporulŭ de aicea rostește întregŭ pe u de la sfârșitulŭ cuvântuluĭ fără articulŭ și cu articulŭ, precumŭ omu și om, facu și fac, macu și mac, tacu și tac ș.a. — — —

„ 11.– Poporulŭ de aicea nu rostește întregŭ pe i de la sfârșitulŭ unuĭ cuvântu, ex: oameni, faci ș.a. ci rostește scurtŭ ex: oamenĭ, facĭ, tacĭ ș.a. —

„ 12.– Se zice: cuvinte, minte, mormînte, vine, mîne; iară nu cuvonte, monte, mormonte, vone, mone ș.a. —

„ 14.– Diftongulŭ ea se aude mai multŭ ca ia, de cătră ca ea. —

„ 15.– Se rostește: plăcere, lege, merge; iară nu plăcere, lege, merge, troce ș.a. — —

„ 16.– Se rostește simplulŭ e în locŭ de e ex: eșe în locŭ de eșe, ere (veste) în locŭ de eré ș.a. —

La întrebarea 19. – z în Românește se rostește totu așa ca z în prăznicu –

23. – Poporulu de aicea prefăce pe t în h s: ex: hie, pentru fie, hercă pentru ferică, herbe pentru ferbe: ct.

25. – Semnele fie sau fă se rostesce ca ci s: ex: cie în loc de fie, cerci în locu de ferți; asemenea și t se pronunță în unele vorbe ca ci s: ex: haccie în locu de hartie ct.

26. – Poporulu de aicea prefăce pe v în h s: ex: in cuvintele: hulpe în locu de vulpe; asemenea mai prefăce v în gi s: ex: ginâ în locu de vinâ (vinovăție) ginovăție, de vesi (mascuru), gite în locu de vite, gie în locu de vie (vite) ginâ în locu de vinâ ct. –

33. – Se răspunde, că poporulu de aicea nu deosebește pe j de gi s: ex: zicu: giucrii în locu de jucrii, giudecata în locu de judecata, giosie în locu de josie ct. –

34. – Se răspunde că poporulu de aicea rostește pe bi ca s: ex: ghiene în locu de bine, cerghi în locu de cerbi, în locu de corbi ct. –

35. – Se răspunde, că poporulu de aicea rostesce pe pi ca k s: ex: kieptu în locu de peptu, kiecioru în locu de piciorul, kiele în locu de piele, kilâ în locu de pilâ ct. –

37. – Se răspunde că pluralulu de la lupu și de la prop se rostește: lupki în locu de lupi, proctii în locu de propi ct. –

38. – Se răspunde, că m se prefăce în n în vorbile: s: ex: nelu în locu de mielu, nere în locu de miere, nei în locu de miei, ct. –

40. – Se răspunde, că pe aicea se prefăce n între vocale în r s: ex: în vorbile: ședi aici pâră ci roni, în locu de pana ci mui ct. –

58. – Se răspunde, că numirile stringurilorum de aicea în Românesce (Dmâitre) plâme, pârcrecuri, rima rangu-

La întrebarea 60. – Se răspunde că numirile pomilorum de pe aicea sunt: rin tămâiosu (bisericii) cu colórea albă, vinu roșu, vinu pelinu albu cu gustulu amărâu, vinu proclin cu colorulu roșietecu. –

61. – Se răspunde, că numirile grâniloru de pe aicea sunt: grâu, orzu, secară, ovăsu, nisca, meiu (malai-mamontolu), rapite (rachite), inu și canipă. –

62. – Se răspunde că numirile legumiloru de pe aici sunt: fasolă, mazere, bobu, lintc, coapă, nasturci, pătrunjelu verde (curechi), cimbru, morcovu, pastarnacu, telină, leuștenu, sfecle, rădichi, cartofe, mărolu, praji și hatmatichie. –

64. – Numirile buruenilorum și a florilorum sunt: cărba mare cu foile lungi și late cam scămose, acăria rădăcina fiindu resecată, se întrebuințăze pentru afumatu în case răspândindu unu mirosu plăcutu. Maselarița, asemenea este o buruiană care face unu felu de gogoșă în forma unui solțu și forbându-se cu rădăcina ei cu totu se întrebuințăze ca medicamentu pentru durere de măsele ținându-sa cu ingură căldute. – Cumăhaiu și Satlagina iarăși niște buruene, care se întrebuințăze ca medicamentu foile lorui mai cu samă la rănî aplicându foile lorui verdi pe rană, darâ se pastrează și uscate pe iarnă, și atunci muiate în puținu apă căldute se moc și se potu întrebuința. – Brusturele (coltitatorue) asemenea este o buruiana care are nici foi forte mari și creste naltă de unu stalu de omu, face o floare roșiatica, care uscându-se ingrămă-se face ghimpose și se ține reaiu. – Dintre alte cuntu: ecliștele, văzdóge, bărbine (guerulice), rodu-lu mintei (iarna buruenu), calapăzu, romaninu, tranzafiri, neghiori, mușcatu, cațavencului, barba ursului, cartofu ct. –

La întrebarea 67.— Se răspunde că numirile ce se dau cailor sunt: cai, armăsari, iepe, mânji, fetoare care merg până la 3 ani; fetoare care merg pe 4 ani; caloarele sau cele albe, merg, merg, merg, albini merg, dar albini, merg, merg, merg

La întrebarea 113.– Se răspunde că numirile întrebuințate pe aicea pre-
nitore la vînătoare sunt: lunte, rîobacă, năsălă și porcă-
114.– Se răsbunne că terminile arme ne care se servesc
cumătorii ne aicea sunt: puscă, pistolu și cîine
la nevoe și ciomagu, coca, toporulu ș.a.–
116. Numirile întrebuințate privitore la alte casă sunt:
pătrie, acoperimîntu, poartă, gardu, ogradă, foreați
curtea, cuptioru, cocioroă, (traga) de tras cu, scaun
dobe, laițe, zăvoiu, grindă, cuie, fantînă, mese
ole, stăchini, talgire, hărgăi și pocrișă.–
118.– Numirile hainelore la barbați și la femei sunt
la barbați; cămeșă, cojocu, cojocelu, itari, bernă
cimeră, opincă (ochinoă), cebote, căciulă (cusmă), pă
și mînușe; la femei: testemeliu, bariță, tasiță
șalu, fustă, șoleă, cuntoică, catavaică, cibotele, pă
și cibote.– — —
129.– Numirile de rădăcine pe aicea sunt: hora-poloa,
itelă, mărăcină, mesenă, brumăcă și hora Sînt
132.– Numirile instrumentelore de muncă sunt ur-
tore: scorpeă, robă, fluieră și teleincă.–
138.– Părerea poporului de aicea în privința stelelore ce
că ei credu că este stele sunt pe carî atîta om
sunt pe fața pămîntului și că fie care om
are steaua lui și cîndu cade o stea ține că
muritu unu omu. Ei le numescu: cloșca cu pu
cari, luceafărulu de ne sară, de ținuă și fata
coromîsla (cobilița).– — —
140.– Despre partea cea albicioă a cerului de nopte, po
mulu de aicî ține: că este drumulu de lapte, altfel
necuh rătăcuș și altă drumulu lui Traianu (Tr
141.– Despre eclipse sau întunecarea sorelui sau a lu
poporulu de aicî ține: că mănîncă vîrcolacii
felin de bălauri care se răpădu pe rupă din cere și

La întrebarea 143.– Despre dîrchi poporulu înțelege astă-fel: că dacă cineva
este întorsu de la fete adecă înșelatu neavîndu o dată și
poate este-va până nu începutu vorba altu-cîte, și acela
se dice omu care dîrche și că ori da ce sară la ciine vină
muta cu lăcomie și apoi mora fără ca voe adresa amîndo
că lui dîrchi, trebue numai de cătu se urmeze cîrmă
cum vău.– — —
149.– Despre strigoi poporulu de aicî povestește, că cumîtu dincolo
care nu mîța bine nu ași mîncatu usturoi, și ași avutu cădă
și după ce morî se fatî strigoi și cum dice mormîntu în
nopticea spre Sfîntulu Andrei, și unde găsescu moliile pe
afară (în care bătu femeile rămîpa) le ese și se duce la ce
pămîntile dumnuliu și se bate până se umplu de sînge
și că adonă de ziuă, că trebue să se găsască la răspîntiile
drumurilore ce unu semnu ceva; și apoi sara de Sînt
dreaș, femeile își strîngu moliile de pe afară, ca se nu
le ție strigoii. Tote în acea sară femeile trebue se pună
mîncare cu usturoi nu mai de cătu și trebue se mă
nînce toți cîți vorî fi în casă, mîncîndu în același
timpu, usile, ferestile gura omului, a vobei ș.a. în cru-
șișe, astu-felîu că în vîndu strigoiulu nopticea, ce fată
a usturoi și se fugă de la acea casă se nu supere
intru nimica. Aceste cumîtu tote cîte se povestescu des-
pre strigoi.–

Despre stafie (stahie stăcie) se povestește că este o
umbră ce se ție de la unu omu sau animalu și fiindu
o ridicu în unu pîdu ore-care și cu la biserică fumuri
case, ș.a. și după cîtă-va vreme ese acea umbră și se ție
de unu omu și îl rupă, mai nu cumîtu nopticea
cîndu mergu cu o lumînare în pămîntu sau aiurea
unde este forte ne o umbră, ține că dacă o vede
ge lumînarea, dacă de cercă umbra și care nu bate
dacă-i de bocece, ele înfrînge pe pedu ce merge nopticea
a cola ește; acesta este totul pă despre stafie.–

La întrebarea 150.- Despre dracului, poporul sătesc, că are fi
ei o sfântă ca un chipeș de om, însă cu coarne
că este negru ca păcura și tăciunile are coarne și coa
cu unghie subțiri ca niște bâte și că de multe ori
sare bușea și ia figura diferitelor animale și m
care apoi multe ob.-

152.- Despre Zile lunatice poporul, că este unii răi
răi, care când ar vrea pentru unii anumiți, însă câți
face acte-fără ca să dăuce în totă lumea.-

163.- Despre oamenii răi, poporul istorisește, că omul
rău este celui mai periculoși și dușmanoși în
ori ce afaceri ce ară avea cine-va cu dânsul.-

164.- În privința vrăjilor este obicaiul aicea că: fetele
în seara spre ajunul Vasile și Sf. Andrei, se stau
cât mai multe la unii locuri, și se leagă câte un
pe rămuri la vale și una din cele lăsate o duce pe
cu acești legați la gardul ogrăzii și privește în
pară în mână și începe a număra de la ar
pară înainte până la nouă, și cele de al no
pară dacă este victoroasă, ziceu că are să fie fată
este bogată, iară de este naltă și neteadă, ziceu
are să fie cotolă sărac.- Asemenea mai
pe mașe în sare, unii fleptene, o hârie și unii sfoară
și merg câte una iarăși cu ochii legați la acea m
și pe cea ce nimerește mâna mai întâi, așa-i va fi
cinstită soță, adecă de va nimeri mâna pe fleptene
va fi fătoniță ei soță vrednică și colțată, de va nim
pe pară, îi va fi bătăușă și de va nimeri pe sfoară
îi va fi tânără și frumoasă.- — Toți în acea
sară mai merg câte una și la ocolul mă
cuiloni și strigă la ei astfel: 'celui': arolui, 'mi îl
anu', geolui 'la anu' arolui 'la trei' și ascultă
cui lumea aminte, dacă va mormăi geolui la

strigarea întâi ziceu că are să se mărite în acelă an,
ăi răspunde mormăi la strigarea a doua are să se mă
rite la anu și dacă geolăește la a treia strigare are să
se mărite la trei ani, și dacă se întâmplă ca mormă
ceilalți să nu răspundă la nici o strigare din acele trei
ătunce fata se întoarce de la ei foarte tristă și d'abia
tămâ pe lotrii animalii. Această rugă o fac și fe
cârii de pe aici nu numai fetele.- —
169.- Despre Sf. Ilie poporul povestește că este luatu de
Dzeu cu trupul la cerîu și că, când tună ziceu că
Sf. Ilie se primblă cu trăsura și face mutulu acele prin
mașină.-
171.- Poporul de aicea împărtește ziua și nopțile astfel:
de la răsăritul soarelui și până la amiadă, ziceu că ai
de la amiadă până la apusul altă jumătate ziuă, și de la amiadă până la apusul
mâinele care face o ziuă; de la apusul soarelui și până
când auzi că cântă cocoșii ziceu că au trecut jumă
tate de nopte și altă de aici înainte până la răsărit.-
173.- Despre fie care di a săptămânii, poporul de aicea
face deosebire, căci: Luneea, Marțea și Vinerea le pos
tește, la unii chiară prin posturi nagu ne mănâncă
nimicuri în acele zile nici apă până sara.- —
174.- Despre Sf. Luni, marți, miercuri, joi, Vineri, sâmbăta
și Duminică, poporul zice, că ară fi niște sfinte
sfinte, la care fărădară rugăciuni ară mijloci la
Dzeu pentru aie asculta ruga lor.-
175.- Despre pășori, huhubulu (promumbelulu) îl consideră
ca sfânt, o pasere bine cuvântata de Dzeu.
177.- Poporul de aicea, privește ca sfinte pe Sore și pe Luna
căci chiară în vorba lor zicu: că au răsărit sfân
tore sau sfânta lună sau au asfințit.-
181.- Zecimile mântuiri pe aicea se numesc: grâu de
vaceritu, de oi, de miere și ei de ceea ce rămâne

mai dicu și vântu de la răsărit, de la turcu și de la
meazănoapte

188.– Asupra anului mai o babotează și a lăcătușilor de seceri
seteniĭ aĭ credințe, și cuiva anului mă este mare
semnu de mai multă frigure și bucurie de mai mare
mai îndelungată viață. De asta și ei, după ce s-au
mai îndelungat în toți. De asta și ei, după ce s-au
vru câți e-ce grămadă cu clopotele, tălăncile, lăn-
bubaĭ (vârfumă o pentură la gură cu opele și în mijloc
bagă câte-va fire de păr de cal și adate cu apa s-
cernăluite le trage și face unu cuneiu groșu după
vă fi și pustina de mare, și aceaste numesc ei dobi
prevestindu secerișu tânărului anu pe la feresti
cu mărături frumoase.– Despre babotează, mă
ună fetele și flăcăiĭ, au cercului că dacă se întâm
se cadă joru în ziua de babotează când se întoc
de la biserică, dicu că au să se mărite sau are se
cete fetele în acelu anu. Asemenea mai au cr
fetele, că dacă vor videa în ziua de babotează cal
zicu, că au să mărite anulu acela.– Despre
cuțitele de seceri, au mare credințe în genere to
locuitorii de aicea, căci ei dicu că prin prostu D
bărbu arta lăcatile, punându-se prin aceasta
frânare.– — —

190. Despre fulgerile cu cercuri de foc ce au de
unu ziuă ei, credu că aprope ne fumitelu
mei Dieu va trimete asemenea feceri, sp
a rupe pe cei păcătoși, pentru ace pune pe
căinte.– — —

191.– Despre vântulu turbatu ziu locuitorii, că
fi unu vântu caldu vară, care când de pe
orcu, îlu face se turbe.– — —

193.– Despre cercurile, dicu seteniĭ că ară fi semn
de bolnavi și că dacă cineva din fete sau f

194. Despre corba șoarelui, dicu seteniĭ că este o pasă
care are gâtu ca gâsca, și care numai hoții are în-
măștice, și că ei cu acea corbă au aceiași oricare
muitori câtu de tare fiindu, numai atingându cu
acea de lucrătore.– Totu ei spunu, că aricelu are
fumte-o gâtu și aduce acea corbă, și iată cumu: vă
vinem ună ală de culcușulu unui aricel și vintămu
și îndată ca se aibă puii mici și moi ca lâna
se nu fie în culcușu și ce se fie duce după hrană
unde-va, atunci îndata acelu ce au datu de dăm
ție, se facă o închisăre cu mâcă beț și cuțelușe
cum în prejurulu culcușului și se închida puii,
punându și o mică portiță pe care trebue se
o aibă gata, și pe portiță acea se pue o mică
lăcătică ce o vine de formă pe care asemenea
trebue se o aibă cu cine, și după ce au încuiatu
lăcătica ii se dau la o parte la pândă, și de
rândulu aricioica la culcușu și vădându-și puii
închiși se învârtește prin împrejuru câtu se
învârtește și în cele din urmă, după ce vede
că nu poate se intre în lăuntru, se întórce și
se duce până ce dă de corba șoarelui, și gă-
sindu rupe o foe cu gura și se întórce la cuc
cuțelușe și îndată ce ajunge atinge corba
acea de lăcătică în câtu se formă de totu, ba
încă și portița o svârle din locului ei; astu-
felu ziceu seteniĭ că hoții își procura acea
corbă numai cu mirodeliĭ aceștia, și dicu
ori ce încuietori câtu de puternice ară fi.–

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Zambrebarea 199. | Despre cășaprecelă cași poporulă crede că
este unu felă de sarpe albă, care lovește cu
rețe case, ne fiendă veninosă, și că ele cu
totulă are bășcu în pămîntă cîtă de mică
sorniculă de pămîntă, și ziși că e noroculă ca
lovi acelă șarpe. — —

202. — Despre ceară nouă, au mică mai cu samă
ză cetitorilă la diseăritulă șentru ploșnițe
șanduchi de lemnă, deșuntă de trei ori nă
ceară nouă în case, ploșnițele apară și lăsînă
ușa casei acelui ce în acelă timpă pe care
șesîndă. Altă felă mai au ereșă, ca
nu vie cîne-va de afară cîndă vede ceară
și se șpune în case să laă vățuțe, că zicu
streșă ploșnițe. — —

203. — Despre eșirea cu pîinea înainte și eșirea cu secu
ponulă cu pîică astă-felă: cîndă cineva întîlnesc
drumulă seă mergîndă și ăi ese înainte care
o coșă cu apă pîină, dîce că are se i meargă bi
se umble în pîinea și cîndă ăi ese cu deșertu îna
înainte zicu că are se le meargă răă, iară de
șopulă la care elă e hotărîtă se și ajungă. Ș
cîndă întîlnescu unu preotă pe drumă de
zicu că are se le meargă răă în diua aceea; dacă
e cu căruța și vede pe un preotă, trebue se în
de cîtu 2-3 fire de fînă sau șae din căruță și
dușă elă, zicîndu că rămîe sau șaguba se ia
căuta în aua di, sau fie șopii și de elă se se
cu aceste vorbe dicîndu-i, se mîngîe că șote m
să voră căuta nimică și că le va merge bine
drumulă seă. — Tote asemene cîndă le ese
înte, iarăși dicu că e unu comună de șaguba
de un răă oșecare. Earăși cîndă le ese de di

mainte unu jidanu, dicu că are se le meargă bine în
drumulă în care umblă șopiile și că ăi se umple în bine
și se întîndă și umblă forte reulă. —

204. — Despre șpiridușă, ne mînca medi că e unu diavolă și elă
îne au o rușine o forte mai mare de cîtu diavolulă.

205. — Despre căpcăuni sau căpcăuni unmă dice șopulă
de aicea, unu omă felă de omeni, care mai nă
de lege, mai frică de Dieă și nici nu scie cîte șostule în
nșta lună; sunt cei mai murdari, că mănîncă și
animale chiară și nu mai știu cei șaștele
în nșta lună. —

206. — Despre vremea de apoi, șopulă crede, că aș
șitulă lumii are să se nască împărați una în contra al
tia și au să bată șînă va eși una mai șuternică care
va stăpîni lumea întreagă, adecă va fi o turmă și unu
șăitoră. Apoi zemne au se mai fie despre șinitulă lu
mii după unmă zicu toți ei că voră șica șoii stelile
de pe cariu înșremă cu luna; apoi au se mai vie șoarea
cu vocelă de șeră, are se trîmbețe Adamă și în urmă
are se fie unu cutremură forte mare în cîtă are să se
răstîrne toți de pe fața șămîntului și lumea cu totulă
atunci se va șerde. — —

Fine. 1885 Ianuare 16 file. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Regatul României

Lucrare literară 111

Chestionariu în dialectu.

inventariului aşă-zi
Judecătoriei

1/- Intrebu.- In ce cuvinte apune finalulu de-acolo, ne-tiesce cunoscu pe a celui necunoscutu, fără a-lu trece în ă, bună-óră malaŭ, iar nu mălaŭ, ş altele ?-

Resp.- Locuitorii din Comuna Fântânelele, Judeţul Botoşani, în pronunţia vorbeloru, de regulă, aplică accentulu pe penultima şi ante-penultima; cu tote acestea, unii aplicându accentulu şi pe ultima, voru la rămâne omonimă în sensu.

Cuvintele subliniate, din Propoziţiunile şi Frasele următore, probeză cu destulă crudităte, exprimarea locuitoriloru antisipaţi, s.e.: malaŭ; omeniĭ de ţeră, să hrănescu cu malaŭ.- Canaŭ, amu fostu la târgu, se-mi cumpăru unu canaŭ mare.- Stan- sau dunu chiu se-mi aduce, o manta de la moşu meu Pară, mâne, i-mi va schimba, vr-o câte-va parale.- Sacà, dulgheriului, i-mi va tocmi o sacà.- Garanţie, pentru a fi Perceptoru, mi-amu depusu garanţiu la Casieriu.- Vatavu; mosiliu meu aŭ intratu vatavu, la moşie.- Carnavaliŭ; pote nu voiu veni, în carna valuliŭ acesta la D.V.- Dalacu; calulu meu, aŭ pe ritu alaltă-eri, de dalacă.- Canaliŭ; in curtea casei nóstre, amu vroitu se-mi facu unu canalu.- Capac, chetroanlui va pune săptămâna viitore, unu capacu la soba.- Casapiŭ; săptămâna acesta, aşteptu să vie, un casapiŭ cu carne.- Vacariŭ; vătemiŭ înerediutaza, tote vitele loru vacariului.- Pacatiŭ; omeniŭ ce fură, face pacatiŭ mare.- Pastratiŭ; volariŭ bunu, păstrezà bine lucrurile loru.- Patratu; suprafaţa acesteĭ cărţi, are forma patrata.- Pasatiŭ, omeniŭ cumpără pasatu, pentru hrana loru.- Paseriŭ; cele de pe lângă case pa- seri, sunt blânde; iar cele din pădure, sunt sălbat-

Hambarŭ, prin hambare se pastrezĕ, multe lucruri trebuitore omului. - Balanŭ, niutŭ unŭ cânĕ. balanŭ - Balteagă, rĕtele mergŭ, să bea apă din balteagă - Bucată, Jeranulŭ taie, bucata, cea stricată. - Antolŭ, mi-amŭ adusŭ, unŭ antolŭ de ... Basma, vecina mea, va ţinute vĕnulŭ meŭ, o frumoasă basma. - Batistă, nepotulŭ meŭ au primitu astă-di, mai multe batiste bune - Saltarŭ, stolnicul lucrezĕ unŭ saltarŭ, la masă. - Balama, mosulŭ meŭ, mi-au lucrat din târgu o balama, fiind că ia stricatŭ cea veche. - Dragalaŭ, omulŭ vĕnicŭ e dragalaŭ, la mulţi din cunoscutorii seĭ. - Canarŭ, acestu canarŭ, cântă prea frumosŭ. - Papagalŭ, acestu papagalŭ momiteşte forte bine, grauliţe umane. Magazĭ, Gheorghe încă de eri, iaŭ dusŭ să vândă pe magazinulŭ fratelui seŭ. - Trandafirŭ, Primă-vara iĕ prea frumosu trandafirulŭ, multămindu vederea nostră. - Galetă, ciobanulŭ de la stână, mulge oile în galetă. - Paharŭ, scolarulŭ modestu, aŭ umplutŭ unŭ paharŭ cu apă, dându-lu ĭubitorului seŭ Învĕţătorŭ. - Jarafă, copiiĭ jucându-se aŭ stricatŭ, jaraf a cea nouă. Barbatŭ, aŭ vositŭ la noi unŭ mentinosŭ barbatŭ, din satulŭ vecinŭ. - Calamară, toţi scolariĭ aŭ cumparat câte o calamară nouĕ. - Bacalŭ, prietenulŭ nostru ia făcutŭ bucalŭ. - Canafŭ, Calulŭ nostru, are un canafŭ frumosŭ. - Hambagiu, amŭ plecatŭ din Botoşanĭ, la Iaşĭ cu hambagiu. - Malacŭ, vine malaculŭ, cu bivoliĭ de la păscutŭ. - Calapară, Fetele mergŭ la joc, cu calapară. Cătaveică, Femeele pârtă ĭerna cătaveică blănită, pentru a conserva căldura animală. - Batalama, copilulŭ meŭ aĭŭ crapatŭ, de la Scoală o batalama; iar noi amŭ vĕdutŭ pe ... mosulŭ-copile, cum aĭ îndrăznitŭ să rupi, balamaua, fratelui teŭ. - Pascarŭ, vatmanulŭ acela, aŭ fostŭ unŭ seemetŭ pascarŭ. - Pastramă, când am fostŭ la dughenă, am cumparatŭ o bucată de pastramă

Baltagŭ, veninduŭ unŭ meşteriŭ până la pârta, amŭ luatŭ de la dânsulŭ, unŭ mare baltagŭ. Căpitanŭ, lipsindŭ unŭ căpitanŭ de la stupi, banii chemaţĭ pe prisecarĭ, se mi-iaŭ facă. - Cravată, când me voiu duce, în dughina cea din apropiere, amŭ se-ĭ aduceĭ o cravată. - Vasdóga, copiĭ de la ţară, să jucă vara, cu vasdóge. - Calaraşŭ, sluga mi-aŭ adusŭ de la Spiţerie, bun calaraşŭ. Stanina, mi-aŭ pieratŭ mai multe măsele, înse stanina, cea stricată, aŭ zdrobitŭ, bărbieralŭ cu cleştele seŭ. - Jalbarŭ, tiranulŭ Ungurŭ, aŭ calificatŭ totŭ-da-una pe Românulŭ Transilvaneanŭ, de talbarŭ. - Sarnacadelă, unŭ copilŭ vĕdindu-mĕ, mi-aŭ datŭ o frumosă sarnacade. - Zaharŭ, în ţera nóstră, se fabrică multŭ zaharŭ, rivalisându cu celŭ din străinătate. - Blastamatŭ, copilulŭ aŭ blastamat pe părintele seŭ, că nu laŭ datŭ la Şcolă. - Zaharicale, copiiĭ avuţilorŭ, mănâncă zaharicale. - Spalatŭ, scolarulŭ iaŭ spalatŭ pe mâni, de cremă visinată. - Calare, visitiulŭ aŭ eşitŭ astă-di calare, pe calulŭ stăpânuluĭ seŭ. - Calendă, elŭ aŭ aşteptatŭ, calendă pentru nuntă. - Calindarŭ, omeniĭ docţi aŭ împodobitŭ cu principiĭ, mai multe calindare. - Crapatŭ, dêlulŭ de lângă satŭ, a crapatŭ astă-nópte, de unŭ mare cutremurŭ. - Frapatŭ, amŭ fostŭ frapatŭ, de ostă poesie patetică. - Fracturatŭ, piciorulŭ acestuĭ soldatŭ bravŭ, îmi mai multe bucăţĭ, aŭ fostŭ fracturatŭ. - Calcatŭ, niutŭ la piciorŭ rănitŭ, de când mia calcatŭ, calulŭ moşuluĭ teŭ. - Papatŭ, acest copilŭ aŭ papatŭ, toţi banii tatâluĭ seŭ. -

Innaintatu; amu portu la dansulu, cand fusei
innaintatu. - Cadseu; au trecutu prin satulu nostru,
unu vainiciu sagaiu. - Bardasu; lemnele acestea
mi le-a luatu unu bardasu, ce mi la trimesu
amiculu meu. - Vatraru; focul la tramu serve-
torulu cu unu vatraru. - Prapastie; cailulu au
datu astanopte, prin prapastie. - Catana; eu
amu vediutu, pe o catana din tara nemtiului.
Casatu; alegirea nostra din Comuna, sia casatu. -
Matasa; mi amu cumparatu o palanie de buna
matasa; - Castaniu; acestu scolaru, e cu parulu
castaniu. - Maraniu; in boreu sa pune Maraniu, ca
sa fie gustosu. - Grataru; din urma mi amu facutu un
grataru, de friptu carne si peste. - Varsatu; mi ai var-
satu multa cerneala din calamara. - Satana; unu spi-
ritu reu, capata epitetulu de satana sau demonu. -
Vargatu; mosiul meu, are unu cane vargatu -
Ramasu; Scolariulu au ramasu in urma, cu lectiunea -
Cadavru; mergendu la vanu, amu datu peste unu -
cadavru, necunoscutu, mutilatu. - Galantu; amu zarit
unu ciocoiu, tare galantu. - Incadratu; tabloulu de ei
era frumosu incadratu. - Zadarnicu; mi au portu
drumulu de alsalta-eri zadarnicu, fiindu-ca nu
vamu gasitu acasa. - Varatu; Ungurulu au portu,
varatu Otomanuluiu, una nuta patru-deci si cinci
de ani. - Rafinatu; strabunitului Horia, au portu
ucisu la 16 Februarie 1785, cu o cruditate rafinata. -

3) Intrebu. - Care mutu cuintele, unde sa aude mai
bine sonulu a ?
Respunsu. - Sanitoriu din unuita Comuna pronum-
ta asa: mormentu; in acestu locu, mi voiu gasi
mormentulu meu, locululu de repausu vesnicu. -
Sapandu; pe tolboca satuluiu sapandu, un taranu
dete peste o camora. - Romanii sapandu pamentul,
au aflatu mai multe anticitati, din vremea gloriei
loru intru nemurire Romanu. -

Caranatu; taranul caranduu fanul seu, sau ruptu ca-
patatulu carului. - Carandu mi pojjia; multe perderi
amu suferitu. - Ducendu; doi tarani ducandu unu
vasu cu apa, au picatu josu, platindu cumpu, asta ne
bugare in sama. - Mergendu; asta-di mergendu la
scola, amu vediutu doi scolari, invitandu-si lectiu-
nele loru, cu multu devotamentu demnu de lau-
Gemendu; scolariulu pe care bomu vediutu eri gemu
asta-di sa afla, in prada morte. - Facendu; Invetato
rulu zelosu, facendu studia cu multa serios-
tate, chestiunele stiintifice, ce lu ocupa. -
Calecandu; unu taranu calecandu, peste unu osu
de serpe, i-sa pricinuitu mare adversitate, si
suferinta fisica. - Sgaitae; un scolaru obraznic,
incontinua sgaitae usa, salonului de Closu. -
Vijae; vierulu grozavu fiindu in miscare, vijai
tului seu produce suarete auditive. - Pagaunu; si
pagaunulu sa umilia inaintea lui Dideu. Parae; noap-
tea cate o data, parae grinda. - Jandeste, tanerulu in
florile junetei sale gandeste, cu perspicacitate
la viitoru. - Rapeste; unu vulturu eroinaindu,
rapeste vre o caita va pusu. - Cane; unu taranu, sa apa
ra de unu cane turbatu. - Frantu; nota a frantu na
intai pe Closca, apoi pe Horia. - Pamentu; taranulu
cumparu, Primo vara pamentu de aratu. - Pandeste,
vanatorulu sub unu tufaru pandeste, pe nenoroc
tulu iepure; ior tigrulu, pe nefericitele fiinti,
supuse lui in sorte. - Panza; nevasta unui taran
au tesutu saptamana trecuta, o panza de inu.
Paine; voiu trimete, dupa o paine, daca-ti e foime. -
Paratu; acestu periculosu omu, au paratu pe negie
sulu seu. - Vantu; eri au suflatu vartosu, unu
vientu de la Razariu. - Vrabiu; o prasere sau pusu,
pe unu stogu de fanu. - Tarae; in timpul re
colei, revolutionarulu tarae, pe asupritorulu
seu. - Batlanu; sta pe malul baltei unu gar
bartu de anu, Batlanu. -

Plânsu; Horia când aŭ muntu-nu țiaŭ plânsu, nici nu aŭ suspinatu, - ci aŭ expiratu ca unu eroŭ, alu răbdărei. —

4). Intr. - Ce dice óre: sară, fată, masă ete., ori seră, fetă, mesă și altele?

Resp. - Poporulu din localitate pronunță așa: sarĕ; vaŭ merge în astă-sară, la mosulu meu, ca să vĕdu modulu petrecerei, ce va avea locu. - Fată, unu orășanu sau insuratu cu o fată, de la țara. Sacară, agricultorulu aŭ sămănatu sacară, în timpul iernei. - Masă; scolarulu i-și învață la masă, lecțiunea sa. - Nóiu stămu la masă, de regulă la 12 óre. - Samă; scolarulu nu a fostu cu bagare de samă, când învĕțătorulu preda lecțiunea. -

5). - Intr. Se dice óre umblu ori înblu? unghiu ori înghiu? sau cum altu-felu se dice?

Respunsu. - Umblu; de câte-ori umblu la scóla, mă întâlnescu cu tine. - Unghi; curtea scólei, are forma unui unghi. - Umplutu; superiorulu meu, mia umplutu de bucurie. Umbletu; calulu meu merge la umbletu, fórte bine. - Umflatu; boiu unui țeranu, mergêndu la păscutu, aŭ datu peste nisce rogozu-și umflându-se aŭ peritu; mare e întristarea nevestei și copiloru sei! —

137). Intreb. - Cum înțelege poporulu frumosulu, și cari suntu, după părerea lui, lucrurile cele mai frumóse în lume?

Resp. - Poporulu din localitate, crede că acelu lucru iĕ frumosu, ce place la mai multi, s.e: o Biserică, unu iarmarocu, unu târgu mare, o Scólă, o livadă înverzită, unu trandafiru, o

unu câmpu de Primă vară, unu cânteu frumosu, o garofă, Religia, Stința, Poesiu, Musica, Pictura ete. -

141). Cum privesce poporulu eclipsa ori întunecarea sórelui sau a lunei, și ce povestesce despre acestea?

Resp. - Poporulu din localitate crede, că varcolacii mănâncă sórele și luna. -

142). Intr. - Ce suntu vêrcolacii după credința poporului și cum se mai chiamă?

R. - Poporulu crede că vârcolacii, suntu niște balauri.

143). Cum înțelege poporulu așa numitulu diochiu, și ce povestesce în acestă privință?

R. - Poporulu crede, când cine-va face unu lucru de contemplatu, și fixindulu cine-va, să îmbolnăvesce tare - pentru a să însănătoșa, se descântă apă nĕîncepută, pune 9 cărbuni în apă; cărbunii cei buni, stau în suspensiunea apei; iar cei reĭ sa așază la fundu, - bea bolnavulu de 3 ori cruciș, cu stiula sau altu vasu; apa apoi o varsă, pe unu câne sau o prepe de la gardu. -

149). Intr. - Ce povestesce poporulu despre Strigoi sau strigóie și despre stafie, și prin ce sa deosăbescu aceste ființe unele de altele?

Resp. - Poporulu crede că, cine nu mănâncă usturoiu, devine strigoiu cu códa. În sera, spre Sfântulu Andreĭ, strigoii ĭesu de să batu la hotare, cu limbele de la melițoie. Tatu spre sara Sf. Andreĭ, unui ómeni faci pe la ferestri, cruci cu usturoiu, ungu cornele vitelorŭ, prin podu, pórtă, în credința, să nu se apropie strigoii de casă. -

Stafia iĕ o ființe mai mare, cu albu îmbracata, deplétită, arătându-se pe la clădiĭ mari

Stafia merge ca și omulu, să nu se uite nópte, când merge cine-va, peste umerulu stângu. Când să face o zidire, trebue o se lua umbra unui omu sau animalu, punêndu-se la temelie, și acea ființă de la care sa luatu umbra, trebue să móră. –

150). Intr.- Ce povestesce poporulu despre dracilu și cum îlu descrie?

R.- Omenii din localitate, credu ca draci, au fostu ingeri întunecoși, și sau suitu cu unii gradu mai sus de câtu Ddeu. Atuncea Ddeu, au ordonatu lui Sf. Ilie, să dea cu tunu in ei. Când Sf. Ilie au datu cu tunulu in trânșii, au cursu ca ploia din ceru, pe pamêntu, și sau numitu draci. Draculu îi îmbracatu, cu straie strimpte negre, pe capu cu fesu roșu, in picióre cu ciuboțe. – Povestele despre draci, suntu indefinite.

151). – I. Ce povestesce poporulu despre urîte și cum le mai numesce?

R.- Poporulu crede ca, fata sa duce in pădure cu o baba la o ciótă, luându cu dânsele 9 pene de lemnu, și unu fusu părăsitu; cele 9 pene le bate in periferia ciótei; iar fusul la mijloculu ei, zicêndu baba la fie-care batae, în inimă, capu sau alte părți ale corpului, referindu-se aceste meniri, asupra rivalei, ce trebue să móră mai pe urmă. –

152). – I. Ce povestesce poporulu despre ielele sau dânsele și despre iêzme și cum le mai numesce?

R. – Ielele suntu trei dragalașe dracóice de draci, mare, mediocră, mică- când vêntulu rădica in sus colbu, paie sau altă-ceva, poporul crede ca acele suntu ielele. In acest timp, cine va a- lându-se în apropiere, trebue se-și faca cruce. Ielele mutește, asurzește pe omu, și numai cetirea religióse, îlu póte vindeca. – Fine. C. Mandinescu

1885. Febr. 7

107

Respunsu

La parte din intrebările puse în estionarulu Domnului B. P. Hasdeu relativ la adunarea datelorii privitore la limba Romănă culese din poporu în comuna Rângheleștii, plasa Stefănești Districtulu Botoșanii

de

Gh. Th. Sirețeanu

Invețatoriu scólei gr. I din Rânghileștii

1885 Ianuar 24

Visat de mine spre a fi folosit la lucrarea [illegible] 1907
Judecător

Respunsŭ

La parte din întrebările puse în cestionarulŭ Domnuluĭ B. P. Hasdeŭ relative la adunarea datinilorŭ privitore la limba Română culese din poporŭ în comuna Rănghileștiĭ, plasa Ștefănești Districtului Botoșaniĭ.

I. № 25

Mai tot de a una locuitorii selenĭ din astă comună prefac în cele mai multe cuvinte sonurile ție sau ți în ei, nici o dată însă în ș. D. e. eie/ție/ cerbe/țerbe/ cin/țin/ ciară/țiară/ ciucă/țiucă/ cirtă/țirtă/ cer/țer/; din întelesu numai se cunoște ce însemnează cuvântu ciară de la albine/ în propositiunea: O ciară sălbatică au intrat în prisacă și au resturnat un stubeiŭ cu ciară. Asemine vor die carii mai desŭ cerŭ d. e. Mĭ-aĭ tamă la cerŭ și m'am impedicatŭ de un cerŭ etc. —

I. № 26

In următorele cuvinte poporul prefăce pe ț în h,

Rutturĕ (rutturĕ) hurt (rutĕ) horbește (vorbește).

J. N°30

Se rostește ge și gi în loc de veș și vi în urmă
rle cuvinte: gin (vin) gișine (vișine) gier (vie
gilă (vilă) gis (vis) gicol (vicol) gilă (vilă
gidră (vidră).

J. N°34

În cele mai multe cuvinte se rostește ghi în
loc de bi. d.ex. alghină (albină) vraghie (vra
erghi (erbi) ghine (bine), se aude câte o dată
și inghitŭ în loc de inbitŭ.

J. N°35

Poporulŭ spune pe pi ca ki și de cele mai mul
cuvintile ce trebuese începute cu p suntŭ spuse cu
d.ex. cheptene (peptene), chiper (piper), chept
(peptŭ), chele (pele) chie (pie) chisatŭ (pisatŭ
chiatră (piatră), schinare (spinare) schin (s
chiatră (piatră), schinare (spinare) schin (s

J. N°37

Pluralulŭ de la snopŭ face snochi, nap
pl. nachi, lupŭ pl. lupchi, popă pl. po
plopŭ pl. plochi, asemine persóna II sin
a idicativului presentse spune nachi în l

J. N°38

Dicŭ dă-nĭ în loc de dă-mĭ, nie în loc de mie
nielŭ în loc de mielŭ.

J. N°39

Pronumele nie l spunŭ nie asemine și nume-
ralulŭ nie, d.ex. nia dat nie o nie de lei.

J. N°51

Cuvinte puțin întrebuințate pe aiuri sunt:
la grópă mare mai dice: hârtopŭ și ponorŭ
varfulŭ unui dealŭ se mai dice și holmŭ
o peatră mare se dice și bolohanŭ.

J. N°56

Numele arborilor selbatici: păreu ciutei, gladiș
și feștelină sunt aprópe necunoscute în
alte părți.

J. N°64.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Buruienile mai mult cunoscute pe aicĭ
sunt: Iarba lui Iatin se întrebuințadă pen
tru vatămătura și pentru sclintitură, linci
degete se întrebuințade pentru bube, Malba
mare și Malba mică bună pentru scaldatorĭ

Spândul o plantă a cărui rădăcini se întrebuințade mai cu samă la cai contra bólei numite dalac dându-se abiat se beu cu oțet cât și pus drist sub pele la peptu. Mărulanu-plantă destulu de venenose, dar care se întrebuințade contra dureri de mănele în următoriulu mod: fierbe în o óle nóue mărulan, apoi stoi[ne]sce minte, apoi pătimașul se pune cu gura cătă în așa mod ca aburii se i vină în gură. Planta Laurus porcus sau mărū gheimpos pe aice o numescă ciumaharu cuvântu ciumaharii se întrebuințade ca figuri în vorbire de ex. n'am mâncat ciumaharu. Tot în mod fig. se întrebuințade și numele plăstelorū: mătrăguna, cucuta, ceapa pe care poporul le cunóște și le crede veninose. Potrôca se întrebuințade contra frigurilor, iarba grasă și pătlagina întrebuințade pentru tăieturi, tot contra tăieturilor se întrebuințade flórea plantei numită pojarnița. Bozulu plantă

ce[re]ște pe lângă garduri și șanțuri se unta pentru scaldatul copiilor asemenea copiilor când se urdeu dasca se frecu cu bodu tru durere de gură, sovârfulu se usită contra coriloru. Drobita și poltiarla plantele cu care teranele boiseu scutele de lână. cu póla Ștei Mărici și cu cimbrulu se frecă stubeile în care se punu albine cu sulcină și romănița se face ceiu pentru luse. Cucubitica și corobaticulu se întrebuințade pentru scaldatu; aceste suntu plantele mai multu cunoscute și întrebuințate de popor ca medicamente; iar plantele ce se cultivă prin grădini pentru ornamentu sunt: nuia albă și rose ochiselele, văidoágele, busuiocululu lemnulu D-lui etc. —— Ciupercile și burueni mâncănce sunt: hrighii (hribi) hulughitile popenchii, gălghiorii, rușcovii,

nicorești, opinteci, brundari, pânișóre, etc.

I. N°76

Păsările în privința cărora poporul crede că
cea bune: Găstele când gâgâesc în timpu
nopții, se crede că ară o prevestire óre ca
cucoșul când cântă la ușă se dice că au
vie óspeți, dacă cântă cucoșii când e p
se crede că plóie va sta, căr dacă cânt
când e vifor și frig îndată va urma
vreme bună.
Gaina dacă cântă ca cucoșul arată o p
vestire ră, un om de la acea casă va m
gaina care cântă astfel îndată e p
de și femeia stăpână o ia din fund
căsei și o dă peste capă până la u
dacă ajunge cu códa la ușe îi tae co
ear dacă ajunge cu capulă, îi tae cap

I. N°78

Despre lupă se crede că mănâncă
o vită sau pe unu omă numai atun
când e trimes de Dieu.

De aceea nimeni nu póte se se jeneasca
de lupă. Iarna mai cu samă dacă se
închidă vitele, o facă aceasta pentru a
le feri contra frigului nici de cum con-
tra lupiloră.
În privința lupiloră este următóre
credințe în poporă: Acel care umblă
cu peptene în ziua de Sfântul Andrei
va fi mâncat de lupă, de aceea mai
cu samă femeile se jerescă în acea
di nu numai de a nu umbla cu pep-
tenele, dar nici ai pronunța numele.

I. N°80

Bufnița este privită ca o pasere preves-
titóre de rău când cântă pe casa vre-unui
om. Cu tóte aceste nimeni nu cauta se o omó-
re, dicu că ă păcată.

I. N°82

Primăvara când vre-un om aude pe cucă
cântându, o spune cu placere la cei ce nu
l-au auditu, dacă l'aude cântându.

în față sau la dreapta ca arată o mu
mire crede că va ave un anu bunu, a
pătiră dacă îl aude cântându în
sau în stânga crede că este un sem
rau.
Dacă se întâmplă să aibă vre un
bani ni pâne la el când au ang
cucului îi cumpără un ban și o bucă
pâne, având credință că prin
la fel că anul va fi mănos.

J. N 83

Cucostârcul e privit ca o pas
ce aduce norocu la casa unde stă
își scoate pui nimeni nu caută să
omore. Se crede că dacă iar str
cineva cuibul cucostârcului ar aduc
și ar pune locu la acea casă. —

J. N 84

Dintre toate animalile făcute
Dumnedeu poporul crede că

J. N 126

Jocurile copilărești cunoscute pe aice
sunt. I= De aniorca la acest joc se
pun mai intâi copii în rând unul
din ei merge la fie care și atingându-le
cu mâna pronunță pe rând cuvinte
le următoare: una mara, două para,
tria ruga, cinciuruga, solomonu, co
cotoru, cinghilita, podoghita, giuru
clanta; la acel ce au căzut cuvântul
din urmă aniță; Stă cu ochii închiși
până ce ceilalți copii se ascund, apoi
merge de îi caută și de găsește pe vre
unul îl fugărește și dacă îl prinde
îl atinge cu mâna și dice ca la tăet,
acel tăetu trebue se aniță și ceilalți
se ascundă. — II= Dea pânda
încălcita. La acest joc copii se
strâng rotă ținându-se de mâna
unu de altul, la capete se pun cei mai

broșca e bine cuvântata ca după mórte și nu se strice.

O varietate a broștei numită broștee când o văd ómenii întâi primăvara o cercetă și îi dă drumului.
Broșteculu-e privit ca arătător sigur al timpului; când e secetă și se aude cântându broșteculu se crede sigură că va ploua.

I. A. 89

Glasulu ce scotu jeluritele soiuri de animale și chiamă: boulu rage, mugește, rămâălnește și boncălnește; porculu grohăește și covitește, câinele latră, bate, hărâe, urlă și schiaună; ear celelalte animale n'au de cât un singur nume pentru glasul ce scotu.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

I. Nr 94

Locul unde se află adăpostite tot
uneltele trebuitore cioabanilor pen
fabricare brânzei se chiamă stân
Strungă se numește locul pe unde
trec oile spre a se mulge, omul
care le mână în strungă se chiam
strungariu.

Cioabanul mulge oile într'un v
mic numit cupă care se află p
într'altul mai mare numit
leată. Laptele mulș se tórnă p
o strecurătóre numită sitișcă în
putină în care se pune chiagul
lasă ca ½ ceas apoi se mestecă cu
lopățică până se strânge brân
Însă apoi casul se scóte și pun
într'o strecurătóre făcută din pân
de cânepă sau de lână care se

pune deasupra unui instrument nu
mit hărhobă, după ce sau scurs
coșulă de zer se pune pe o leasă
de nuele numită comarnic spre a
se svânta, după ce sau svântat se pune
în putină și sare și se bate cu unu
instrument numit brâu sau bur-
ghidău.

Zerul de după casu se ferbe într'un
vas care dacă e de scheje se numește
ciaun car dacă e de aramă se chiamă
căldare, în toți timpul cât ferbe zer
se mestică cu un băț care se numeș-
te tăunjeriu; cu o lingură mare
numită polonic se strânge din zer
fert care se chiamă jintiță urda,
și se pune în strecurătóre urmându-se
apoi casu cu casulă.

Partea stânei unde se pune casulă
se chiamă cosmaga.

BIBLIOTE

I. N. 104

Deosebitele părți ce compun plugulu sunt: grindeiulu de care se ține celelalte p
cornele ce servesc la conducerea plugului d
către plugariu, barsa servește a vări plug
mai adâncu sau mai în fața prin ajutoru
unoru pene, cuceru ajută la resturnatul bra
dei; în fine ferulu latu și ferulu celu lung
cotinga compusu din o osie cu două rote, un
mai mare și alta mai mică ½ osie se
află prinsu un micu protapu care se con
la tânjala la care trag boi. — Grindeiu
plugului este prinsu de cotinga prin
ajutoriulu unui gâmțu care se chiam
potângu, care se anină în tr'un cuiu
numit cucosu; partea cotingei ca
se prinde de tânjala se numește câl
partea cotingei compusu din o bucata
de lemn rotunda care e prinsa de osie,
micul protap se numește cocârtalău.

I. N. 105

Părțile din care se compune carulu sunt:
Cosiulu în formare cărucia întra dragbinii, sp
tedile și carâmbii; spitedile se afla puse între
dragbini și carâmbi; scândura ce servește pen
tru fundulu cosului se numește pomostina;
pomostina se afla prinsa de scara și vara
ta în partea dinainte a cosului care se nu
mește perinoc; sub perinoc se afla drieu
rile cu osiea de care se ține protapul cu cruce,
Dol. de perinoc se ține și șplina pe care se
afla inima care trece și prin perinocul
de înapoi; de drieurile de înainte și de îna
poi se afla câte un gâmț care legat unulu
de altul formează ceea ce se numește
córba carului; de perinocul de înapoi
și țin gemânarile care se afla prinse
în tr'un cuiu la jumatatea inimei.
Rotile în compunerea cărora intra
sohiile care sunt vârate în butucul prin
care se vară osiea, car împrejurulu sohi-
tilor se afla ciolanii.

ca să nu iasă rotile din osii se află pu
la capătul osiilor cuie care sunt lega
prin niște lanțușele de lemn care sunt
rate în osii; partea lemnii care se afla
vârâte în osie se numește cercel; car
pe care se lasă draghinii e legată de
ei prin niște curele numite rânei;
capetele scării sunt legate de capul o
de înapoi prin lămbi, asemenea capăt
osiei de înainte e legată de cruce prin lăm
prin dricurile de înainte se află ș
două urechi în care se află vârât
capăt al protapului pe care se a
pusă cruce; partea de deasupra
protapului de care se ține jugul
numește hărmăzărel.

Jugul se compune din cerghiea car
Lemnul de deasupra lemnul de des
se numește pohărnicioară două lop
se află la mijloc; iar de amândou
părțile jugului se pun răsteile

Părțile din care se compune sania
sunt tălchile (tălpile) făcute din lem
lungi aprope de un stânjân, la par
lea de dinainte sunt puțin curbate
în sus pe care curbătură e pusă și
prinsă în cue cruce ferice; la par
tea de deasupra a fie căr tălpi
se află câte o dăltuitură unde se
pun picioarele ferice; deasupra pi
ciorelor se află oplenele la capătul
cărora este earăși făcută câte o dălțu
itură unde se vâră tepușile; miloc
ul opleanului de dinainte este dălțu
it și în acea dăltuitură se înfige o
bucată de lemn numită chisea care
e prins de cruce prin tr'un cuiu
capătul chiseului e vârât în urech
le protapului. Protapul se leagă
cu două gânguri de care se țâne că
te unu ciatlău ce să dă pe sub cruce
și pe sub opleanul de dinainte legându

I. № 112

Deosebitele unelte întrebuințate de
rarele la tors și țesut sunt: întâi mă
toiului și melița pentru scosul poz
ției din cânepă, ragila pentru alesu
bucăți din șnur și perie pentru cu
titul șnurului; șnurului făcută
îl-pun în furcă și cu ajutorul fusu
cânepa se toarce și se prefăce în ață
de pe fuse se depănă pe ghe
de pe gheme se strânge (răsche) p
calcapă numită și răschitoră; pe ca
se despărțesc firile în numărături
și jghiuite (10 numerături). De pe ca
se urzește sau pe urditor sau pe g
Uneltele întrebuințate la țesut sunt
letca pentru pusul firelor de pe ca
pe mosóre, lucala pentru pusul p
lor pe țegă (țevi) ce se pun în suve
Stativile între care se pune sulul de îna
pe care e urdită pânda, și sulul de

dinainte pe care se pune pânda țesută
ițile prin care trec firile vărâte prin
spată ce se află puse între vatale.
Talchigii (talpigii) ce servesc pentru
schimbatula rostului, deasupra ților
se află puși scripți ce servesc asemine
pentru schimbatula rostului și care
sunt legați de furcei puși deasupra
stativelor. Sulul de dinapoi se în
vârtește cu ajutorul unui băț lung
numită slobodtoriu; iar sulul de
dinainte se învârtește cu ajutorul unui
lemnișor dăltuit la un capăt numit
Zăvor prin care trece o lopățică cu
mai multe bortiele.
Firile ce trec prin ițe și prin spată pentru
a nu se înscâmoșe se ungu cu mănyală
care e compusă din tărâțe oparite cu
apă în care se fierbă mlădițe de vișin.
Întâmplându-se ca se nu meargă prin

ite și pată-tóte fîrele ce sunt puse
pe sululu de dinapoi, atunci cu fîre
remase se face un ghem care în limp
tesutulu se chiamă mănduu.

J. Nr 118

Numele hainilor bărbătesti ale ostenilo
sunt: Camesi, izmene, itari, bernevec, mes
brâu, curea, clic, mintiană, spenter, burn
cojocu, cojocelu, palărie, căciulă, opinci,
nii, bumbacu și ciubote. iar hainel f
mestii sunt: cămesa, fustă, polec
rochie, brâu, cingatóre sau șutóre p
telesi, paltón, palton, basma, tulpa
taché, testemelu, șalu, colțuni ciubotele
ciubote și papuci.

J. Nr 119.

Sunt probabil ce se vădu că în alte pă
portă femeile, pe aici s'au remasu
de cati mărgelele pentru gâtu, cerce
urechi și rar se vede la unele câte un

Județul Brăila.

Cuprinde comunele:

foaia

1.)- Cazasu. _____

2.)-

BIBLIOTECA ACADEMIEI

ite și spate - toți fiecle e unt puse
pe sulul de dinapoi, atunci eu fiec
remase și face un ghem care îl bag
[illegible] și chiamă mănduș.

S. A# 118

Numele hainilor bărbătești ale ostenilo
sunt: Camesi, ismene, itari, bernevec, mes
brâu, curea, ilic, mintean, șpenter, burn
cojoc, cojocel, palărie, căciulă, opinci, o
nii, bumacki și ciubote. Iar hainel f
mestii sunt: cămeșe, fustă, polcu
rochie, brâu, cingatore sau șutore p
tele, palton, pălțonaș, basma, tulpa
tachit, testemel, șalu, colțuni ciubotel
ciubote și papuci.

S. A# 119.

Am în podobeb e și vadă că în alte pă
portă femeile, pe aici și au remas
de cătă mărgelele pintru gâtu, cercei
urechi și rar se vede la unele câte un

Arhiva Națională a Republicii Moldova

mar. cel de la unu capătă strigă
la celalalt mai portar deschide po
i se respunde a cui porți? a lui
Vodă, unul strigă ce dai vamă,
respunde de cel mai mare: un că
i un purcel și pe X. de un pui
(aice pronunță numele copilu
de alături) atunci doi dintre cei
se apucă de mână și toți ce
copii trecu unulu câte unulu
sub mânile lor care tot dau cu
nă în ei strigând că tese unul pă
deste ca fie care să fie atins c
se nu se facă lătunoe, după
au gătit de tesut se învârtesc
cu toții strigând că învălesc ap
să împrăștie.

III De a corabiea. La acestu joc
pii se împartu în două rânduri

unu rându se punu josu și celu altu
rând se punu în brațele loru, apoi cei
de desubt apucă de urechi pe cei de
brațele lor strigând și rărând, dacă
se întâmpla ca vre-unulu se fie cam
tare tras de urechi strigă nu blo-
bănati tare corabiea că se prăvale.
Jocurile cu mingea, de a draculu
dea mărgica se facu ca și în alte
locuri.

S. N. 127

Vasile principale ce servesc la gătirea
măncării zetenilor sunt: Ciaunulu
în care se face mămăliga, ceaunul
se pune pe chiroste când apa fer-
be și se pune faina de meștică cu
un băta numită melesteu și culeșeu
vasele în care se pune mâncarea ca
de fearbă la foc se numescu: olă

ulcică, ulcea, hârgău, țiițoae, ț
ită, țingire, vasul cu care se acoperă
ólele când ferb se numește fiert
și poceriș, frigarea pentru frip
cărnii se chiamă țiglă, vasul
care se ține apa se numește cofă, c
el și cóciță, vasul care se ține
se numește solniță, vasele în care
pun murături se numesc: put
putină și poloboc, vasele în care
plămădește pâinea se numesc
covată, covătică și cherșină, la cov
mare îi dicu albie, covatica
că cu coadă se chiamă căuș; vasele
lemnu în care se pun bucatile ca
se dicu în tarină se numesc vas
car acele în care se pune mâncarea,
masă se numesc blide.

Numire diferitelor bucate cunoscute
de tenitori sunt: borșulu care se crede că
nu se face acum după tot cel ample, tăia
tele ce au servit la acrire borșului se nu-
mesc huște, gălușele pentru post, car ă
căsligi se numesc sarmale. Pilavul se
numește cându e făcuta cu oredu, car când
făcută cu pasat se chiamă plachie, măn-
carea făcută din carne cu ceapă se nu
mește ihneluță; burtă tăetă mănunt
se numesc tocană. muștiu se chiamă
usturoiu pisat și amestecat cu apă sau
oțet. Cartofele numite barabule și
bandrabureee se fac cu borș, cu carn
prăjite, cu usturoiu și cu oțet. covasc
se chiama mâncare făcută le post
în făină de papușoiu și de grâu cu
apă și care se mănâncă după ce
se acreste. Curechiul care se mână
că ferbe verde și murat. dacă se lasă mă
runt și cându se pune la murat se chiamă
corc

Ouăle prăjite în grăsime sau unte
numesc scrobiţă. Chişleac se chiamă
laptele prins după ce s-a luat smân
na de pe el, din care se face brânza
deretă, terte cu pasat, tomagi şa
cu oredă se numeşte şerbuşcă. Al
dul copt cu brânză şi chiamă plăc
cas la poştă văcărin, aluatul fer
cu brânză se numeşte coltunaşi şi c
roste, turte subţiri făcute din fain
de popuşoi cu chişleac şi brânză
numesc alivenci, faina de păpuşo
când e mare se chiamă crupe cu car
fac găluştele. mămaliga făcută cu
fără (crută de sub unt) se numeşte b
muşă. intestinele mari de la mascuri
late bine şi umplute cu pasat crupe sau
oredă amestecată cu carne se numesc
cheşte, cari intestinele mici ce se ămplu
mai cu carne se numesc cârnaţe.

din capete şi picioare mascurului se
face mâncarea rău numită racituri
Cighir se chiamă prapurul melului îm
plută cu maiu şi cu ouă şi care se pune
şi se côce, când se pune rândă
o bucată de mămaliguă şi se côce pe
foc şi se chiamă urşu. Borsuleţ cu
carne se chiamă ţamă. Ţerii fierţi cu
cartofe se numeşte înăcreală şi zorghi
tură. Perge fierte cu zămburi cu tot
se numesc chiselite, fără zămburi
se chiamă tocană, resturile ce rămân
din slănina topită se numesc jumere
mâncarea făcută din carne cu ceapă
şi cu oţet se numeşte şi anghimakh
turte mici făcute din carne tocată
şi fripte se numesc chiftele.
Laptele acru, făcută din lapte dulce fiert
în care când se pune puţină smântână
ţipre o zi sau două se dice că se coreşte

Laptele dulce când se fierbe și se acreșt
fierbe-și dice că se serbedește sau s
coraśleste. Jame din carnea de pas
sau de vite fiarta numai și făcuta
cu tocmagi se chiamă ciorbă, car
nea rasol. Salata se numește a
făcută din castraveți verdi tăeți
amestecați cu crapa și cu bors cr
când borsul se fierbe numai cu p
tine buruieni verdi / marar, pintrej
crapa, lobodă sau frunde de sfecl
chiamă borș holtei, afară de a
te mâncările ce se obișnuesc mai mu
unde curechiu și pepeni murați, diver
legumi ce fasole, bobu, linte, mazare,
care se fierbu mâncându-se dulci,
jute sau cu borș.

Când more unu omu după ce l'a scaldă și l'a
îmbracă l'punu pe laiță sau pe masă, în
mână îi punu o cruce de ceară pe care pun
un ban spre a servi la cumpanare (cântu
pe ceea lume, apoi fac o lumânare de
ceară lungă cât mortulu numita tocagă
pe care înainte de a o aprinde o trecu prin
mâna dreaptă a mortului. Ori cât de
bogat ar fi acela ce au murit, când vine
cine va străinu afară de acei de casă, după
ce scrută icóna de pe peptulu mortului
îi arunca un banu.
Legatura ce au servit la tmirea pici
relor până ce independenții privitori
cu bărbare de somnu ca să n'o fure ore
o babă vrăjitore, și crede că cu acea
legătură se pot face vrăji, în nici un
chip mortulu nu se îngroapă cu picioarele
legate.
Mortulu când se pune de pe masă în sicriu

Le șterge pe obraji de trei ori cu o ba
ma udată cu apă care apoi se dă de pom
nă.

De la casa mortului până la cimi
Le dau de pomană 24 bucăți de pân
numite poduri peste care trece sufle
prin acéstea se închipuesc 24 vămi c
crede că sunt în vădduhuri până la c
Le ce ce au săpat groapa li zic Să pu
ie o gaină.

Sufletul mortului se crede că st
în casă 40 de zile în care timp unii p
în fie care sară un pahar cu apă
o lumânare aprinsă crezând că suf
vine și bea apă. După 40 zile se cred
că sufletul știe la tóca bisericei pân
i se pórtă parastasele.

I. A° 141

Înștiințare sórelui sau a lunei e pri
vită de popor ca un lucru de spaim
ca un semn de mare rău ce un rebel ce cr

că se va întâmpla.

I. A° 142

Când se întâmplă eclipsă poporu
dice: cată mănâncă luna / sau soarele / vă
colacii. Unii dicu că vârcolacii se sue
la lună sau la sóre pe ață ce sau în
cât Duminica, ear alții credu că pe
ață ce se tórce la lună.

I. A° 143

În privința deochiului se spune că
numai acei óameni pot a deoche cari
sunt înfiorși de la fire. Se crede că omu
omu deochiat dacă nu se va descân
te îndată i se póte întâmpla chiar
mórte. descântecul pentru deochi
se face în apă rece în care se pune câți
va cărbuni aprinși și se zoptește câ
te va cuvinte în care nu e nimic de r
măcetu, bolnavul gustând puțină apă
de acea cu cărbuni descântată are a
tote credințe, că îndată se face bine

109 v

I. Nr 144

Nu se cunóste pe aici numele vre-un
dini se crede numai că dinele sunt
niste fete nasdrăvane că ele au âm
pe până Nr. 1 — în limpuri vechi, ca
acel dine când voiau, puteau să
Jacă păseri și că ele erau cele ma
frumóse din tóta lumea, că ele de
îmblau pe pământu dar nu er
cunoscute de nimeni; dacă ar fi
întâmplat se le cunóscă cine-va
ele dispăreau 'n pustiuri.

I. Nr 147

La nunți când se ia peteala d
pe capulu mirese căutarii cant
Jacă mireasă nu mai plânge
Lado, Lado că la maica-ta te-oiu
ce Lado, Lado; când o face plapu
pere și răchita vr'unele ete. spunân
la fie care strofa cuvintele Lado, La
nu știu însă ce însemnează

Când tună ómenii dicu că îmblă
Sfântul Ilie prin nouri cu căruta,
tóta puterea trăsnetului o atribuesc
Sfantului Ilie.-

Ómenii bătrâni nu mănâncu mere
până la Sf. Ilie (20 Iulie) ca se nu
bată peatra grânele, asemine pe
copii nu-i lasă se svârle mere în râu
până la Sf. Ilie

Dacă se întâmplă se bată peatra
femeile închidu ușa după ce mai în-
tâi au svârlitu afară cociove și
lopata înfingându între ele toporu.

I. Nr 180

Întâmplându-se o bata vântulu vre-trei
dile de-a rândulu ómenii dicu că sau
spânduratu cine-va; car când ploua
multu dicu că sau înecat óre cine.

Când e vre-un vârtiesu (curentu de vântu)

110r

omeni dic că acel vânătu nu e curată

I. Nº 183

Dacă cineva vede căzând o stea, spune că
acelu momentu au muritu un omu se
crede că fie care omu are steaua sa.

I. Nº 185

Despre legare ploi zic unii următorii: În Maria mg hutata
niste locuri unde se află balauri mari
locurile acelo descântându-se de niste oa
numiți Solomonari, ghiața străng
atât de tare pe balauri în câți ei zac cu
parte din ghiață în nouri împreună c
solomonarii ce iau descântatu și ori
unde cadu și pe unde trecu acei nouri u
piatra. În tote țerile se află omeni ca
se înțelegu cu solomonarii și acei pri
ajutoru unei prăjini de alun cu care au d
Dar broșca în guru Șerpelui și cu niște d
face intoc grindina îndreptându în cotro voe

I. Nº 149 111

Poporulu de aice crede ca ceva forte
adevărat că dacă o femeie gre/în-
cercinată va fura ceva, locul unde
ascunde lucrul furat rămâne ca
semn în a cea parte a corpului ce
pitului ei o face; așa dacă pune
un semn pe pieptu, dacă din întâm
plare va pune lucrulu furatu la
spate, copilulu ce se va naste va fi cu
códa și prin urmare strâgoi. Credu
ta aceste e atât de mare în cât ni
dau spus chiar numele unei femei
ce trăiește acum în acesta comuna și
pe care la sealdatu au văduto altă
femei că e strigoica, despre ca
re spune că la timpuri hotară
te ametiste se duce pe câmpi și bate
cu altele de feluri cu apoi vine

acasă plină de singe până se stie
ce își vine în simțiri cel ce i-au
tămplat. Se spune că toți strigo
sunt o lună barbată și o lună femei
Despre Stafii se spune
Dacă se face o sare, o pivniță,
biserică sau ori ce altă clădire
dită, nu are tărie până nu dide
măsura de pe umbra vre unui om
animal sau o pasere - și dacă
acea măsură s-dide. După 40 de
ținte de la care sau luată măsur
more și își ia locuința s-dită u
se arată la o óră s-timpului no
Oamenii însă credu ca Stafii le nu
le face nici un rău, de strigoi ma
au mare teamă mai cu samă s-de
spre sf. Andrei când dicu că Dom
strigoi se strâng și se bat în cruci

Poporul crede că dacă cine-va
face unui nic gardu împrejurulu
cimbulu unde o arici-sică are pui, ea
caută prin tóte chipurile ca se case
de acolo, merge prin păduri și câm
pii până ce găsăște earba Jerelor,
cu care dacă atinge numai gardulu
din prejurulu puilor, cade, și ea
pui se duce lăsându-acolo earba
Jerelor, pe care dacă o ia cine-va
și o pune sub pele în palmă póte
se deschidă ori ce încuitóre.

J. A° 205

Când oamenii se iau de vorba
pentru Strigurile trecute pomenesc
și despre căpcâni - Spunu că

eau niște ómeni răi ce veneau din a
părți pe aceste locuri, prădau și
omorau tot ce le eșau înainte, și
că de acești ómeni numiți căpeăni
nimeni nu putea scăpa fiind că
aveau un ochiu în frunte și unu î
ceafă și ori în ce fugea omul c
căni-l vedeau, îl prindeau și îl m
eau. De multe ori confundă nu
mele căpeăni cu tătari despre car
spuneu eam același lucruri. —

S. M. 206

- Fel. de feliu de închipuiri își fac o
nii despre vremea d'apoi. Unii d
că la vremea d'apoi are se fie un
vântu mare care are se rădice p
ómeni ca pe pene de pe pământu

și când ómenii au se ajungă până
la o înaltime óre care în cer au se
mănânce de vii niște paseri cu cloanțe
de fer; iar în locul ómenilor au se rămâne ele alte animale

Unii spun că la vremea d'apoi
Dzeu are se iee apele de pe pământu
și ale se le înlocuiască cu movili
de bani, cei îmbătați au se alerge
la aceste movili crezând din depărtare
că sunt ape - aceste are se ție 5-6
dile, apoi are se vie Dzeu cu apă pe
pământu de vândare; asemenea di
Diavolului, la Dzeu are se fie apa
mai scumpă însă are se ție șase
iar la Diavolu are se fie optină îne
ori cât ar lua cine-va n'are se se satur

Oamenii cei buni au se cumpere
apă de la Dzeu iar cei răi și sgârciți
de la Diavolu. —

1885 Ianuar 24

Învățătoriu
Ștefănescu

Rânghilești Dstr. Botoșani

88 VII

Stimabile Domnule Hasdeiu,

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Mi grăbescu a respunde, cu deosebită respectu, la carta postală ce amu primitu de la Domnia Vóstră, și a da lămuriri amănuntite asupra cuvintelorŭ hărbarŭ și pandelă.

1. Cuvêntulŭ hărbarŭ se întrebuințéză fórte desŭ în vorbire prin și se dice despre porci când mănâncă cu lăcomie ori-ce.

Se mai întrebuințéză și între persóne în modŭ allegoricŭ, când bure-óră unŭ omŭ este prea obraznicŭ sau când dă năvală se ocupe totŭ ce nu'lŭ interesézăpe chiar. d.es. 2 sau mai multŭ vorbescŭ și acelŭ ce vine dé se amestecă în vorbă i-se dice hărbarŭ; - sau

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

când unii mănâncă și aceia ce se pune la masă nechemați, i se dice iarăși hărbarii, - sau când unu omu caută și resecheză diferitele lucruri din casele pe unde se duce, se dice iarăși că este hărbaru, - și în alte împrejurări de felulu acestora.

2. Cuvêntulu pandelă asemenea se întrebuințează mai în tote țilele de toți locuitorii d'aici, mai cu sémă de muncitorii din orașulu Brăila. Elu se intonizăză pe silaba a 2a. - Prin elu se înțelege meduluă țilei. - Câte o dată se pune și ca nume de omeni sau de femei. d.es. Pandele sau Pandila.

Acestu cuvêntu póte că își a luatu nascere de la străinii veniți sau carii veniau la Brăila pentru comerciu, și iată cumu: muncitorii din Brăila lucrau la încărcarea sau descărcarea vapóreloru, corăbieloru etc. sosite în portu, până când o pandelă sau drapelu sau steagu care era ridicatu se lăsa josu, adică la meduluă țilei, când după unu ciasu sau 2 se ridica și iarăși începiu să lucrieze, - și se póte că acestu cuvêntu la împrumutatu numai locuitorii ce veniau pe la porturi ca să li desfacă productele loru agricole, fia din latitu cunoscerea lui

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

când unii mănâncă și acelu ce se pune la masă nechematu, i se dice iarăși hărbaru, - sau când unu omu caută și rescolesce diferitele lucruri din casele pe unde se duce, se dice iarăși că este hărbaru, - și în alte împrejurări de felulu acestora.

2. Cuventulu pandela asemenea se întrebuințează mai în tote dilele de toți locuitorii dară mai cu sémă de meseriașii din orasulu Braila. Elu se intonéza pe silaba a 2a. - Prin elu se înțelege medulu dilei. - Câte o data se pune și ca nume de omeni sau de femei. d.es. Pandele sau Pandela.

Acestu cuventu póte ca își are luatu nascere de la străinii veniți cari veniau la Braila pentru comerciu, fiindcă cumu: muncitorii din Braila lucrau la încărcarea sau descărcarea vapóreloru, corăbieloru etc. sosite în portu, până când o pandela sau drapelu sau steagu care era ridicatu de la josu, adica la medulu dilei, când după unu ciasu sau 2 se ridica și iarăși începeau să lucreze, - și se póte că acestu cuventu la început numai locuitorii se vorbiau pe la porturi ca să își desfacă produsele lor agricole, și apoi la latitu cumodarea lui

1165

În comuna de pe lîngă pos-
teste cuntu lămuririle ce
le poftă de ea.—
Sunte cu tota stima
A Voastre Vostre Servi

T. N. Popăian

Invetatoru Comuna
Cazasu jud. Braila

1885 Octombre 18.

632

Intrebat pentru D.

117

D 87

Văzut și aprobat spre
investigarea dată astăzi 21. NOE. 1907
Prefectul

Respunsuri
la

„Cestionarulu pentru adunarea „
„datelorŭ privitore la limba Romănă “
„ de Domnulŭ B. P. Hasdeŭ “

întocmite de T. N. Popăian învĕtătoru
în Comuna Cazasu, plasa Vădeni
județulŭ Braila.

1885

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

116 v

în comuna de pe lîngă porturi
fiecare cuntu lămuririle ce
le potu da eu.—
Cuntu cu tota stima
Al Domniei Voastre servu

I. N. Vojnărescu

Invetatoru Comuna
Cazasu jud. Brăila

1885 Octombre 18.

632

Intrebat pentru D.

Vezi d
Inventar
Fo

Respunsuri
la

„ Cestionarulu pentru a
„ datelorŭ privitore la lă
„ de Domnulu B. I. V

Respunsuri la întrebările cu A°:

1/ In nici unu cuvîntu, afară de pronumele mâslinu în care la sunetu se pe a dupe ă, — dar mai multu pe a.

2/ In cuvintele: bârsă, frântă, crângu, târgu, sânu, fânu, lână, până, trânge, brânci, brâncă, când, dând, mârâe, pârâe, dârâe, sgârîe, încrâncă, mâncând, bucurând, sunând ș.a. tar se aude mai multu în cuvintele carii ûndată dupe â începu cu n sau r.

4. Se dice: sfră, fată, masă, bantă, varză, bardă, negră, blăgă, trebă, sdrență, pită, ghiță. —

5. Sunt: borșu, coșu, mosu, romu, somnu, tronu, domnu, pomă, omu, cortu, mortu, portu, tocu, socu, cocu, torcu.

6. Se dice numai: umblu și unghiu. — Câte odată umblu.

7. Nu sunt p'aicî. —

8. Nu sunt p'aicî?

9. Nu se audă. —

10. Poporulu dice rostesce fără u sau numai cu ă, afară de cuvintele: socru, cuscru, tîzu și numele propriu: Sandu, Staicu, Neacșu, Dragu, Stanciu, Radu, Neagu și alte. —

11. Nu se rostesce.

12. Se dice numai: cuvinte, nemînte, minte, vine, mine, tine

13. Se aude de potrivă dar mai multu a decât ă

14. In totu deuna se aude mai multu ca ia de ex. mai vergă, purcă, nuiă și forte puținu se aude și în ca de ex.

15. Nu sunt p'aicî. —

16. Nu sunt —

17. Nu o particularitate. —
18. Cuibu nu-l pe Z.
19. Dumnedeu îl spune cu Z iar vorba pra Zpre
e scrisă și cu S. d. es. Spasitelu.
20. În nici unu cuvîntu aicea. —
21. 22. Nu în sunetul cuvintelor numai i.
23. Aicea se pronunciă numai hie, hier, herbe,
hiară, hiind-că, hiere, hire. — Sunetu forte
rar acea ce scrisă cu f. și sunta considerată
ca stîndu vorbe radicale sau că e mai
cultu. —
24. Nu sunta.
25. Nu.
26. Se dice și colpe și hulpe, vuetă, huetă: etc.
27. Nu.
28. da.
29. viu, viră, vin, vine
30. Nu.
31. Nu pare, dar se înlocuesce cu gh. d. es. ghienă.
32. Nu se aude.
33. Deosebesce pronunciând pe g. pe j. (d. es. jurii, genere
34. Da, pronunciându: corghi, ghine, cerghi, borghi, etc.
35. Da, pronunciând: chiept, chiciora, chipota, chimnita
chititu, etc.
36. Nu rostesce. —
37. Se rostesce și luchi și lupchi, alt-fel nu.
38. Se rostesce: gnila, gnie (adică cu sunetul nasal; limbal și
guturalu)

39. Da rostesce totu una. —
40. În nici o vorbă nu schimba pe n dintre vocale în n
41. Nu prefacе pe r în n.
42. Nu le amestecă. —
43. Ele amestecă d. es. sdreanta, rostesce și Zdreanta, ogăre, Zgău.
44. Nu amestecă.
45. [redacted]
46. Rostesce: fluerar, mănător, cuptior ajutor, obor, moru,
oboru, Croitor, văpsitor, negustor, și. alte. —
47. Nu repeta pronumele ci, dice: l'am vîrut, te-a bătut
i-am datu, ne-am întalnitu. —
48. Are, punînd adesea subst. în plural și verbu în
Iar tau vice-versa. —
49. Coporulu întrebuințeaza numai forma mănile. —
50. Sunta: primă-vără, vără, tomnă, iarnă, gnețul verei
(adică căldură mare) Zăpadă, poleiu, viscol, arșita,
clóșa, lapovigkița. (gu. — dădică gh.) —
51. Vorbele: dălmă, gruiu, cărșia nu se cunoscu pe aice —
52. La unu micu dial, îi dicu muche, asemenea prispă (care se
face împrejurul casei servindu-le de scaunu, și lavita
53. Vorba colțoată nu este cunoscuta.
54. dicu: galbenu ca aurulu, rosu ca ficul (par), tare ca
iute ca otelul, tare ca fierulu. (în Sotcova de la Cr
55. dicu: copacu, pomișoru, a încoltitu, i-a datu tehicu
56. — Nu au alte numiri. —
57 Când pomii dau róde multe, îi numescu mănoși.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

58. Sunt: bujaschie cu bobe mari și gustoase, cornă, alba și neagră forma lungăreață, tăta vacii au bobele forte lungi, tămâioșă, cornita

59. Pleșita, șapată, culeasă, arăcită, ingropată. —

60. Vină neagră albă, profiră roșie, — acru, năsprită buba, tăiată, — tare, slabă, (facră), ca borșu

61. Grâu, orză, ovăz, ghircă, grâu, secară, po rumbu, păpușoiu rapita. Mei, [illegible]

62. Bobu, fasole, linte, varză, praz, ridichie, gulie sfeclă, conopidă, ciapă, usturoiu, padbagele, dumă ardeiu, mazăre, brecaiu, -

63. Nu sunt.

64. Cicore, sditiu, brebenă, mândrusaim, bussuiocu, isma, gălbinele, roșete, lălele, papădie, lobo garofe, ochiu boului, chiră, mușcata, șibou micșunea, trandafir Zorele, verbine meacu, —

65. Naltă ca unu brad, tare ca unu Stejaru, frumoasă ca o rosă, car unu crinu, tănără ca unu bobocu far'că-i unu trandafiru. -

66. Lupu, ursu, șurbecu, maimuța, cata, bou, vacu, viu, cerbu, epure, vulpe, porcu, scrofa, caine. -

67. Surù, murgu, roibu, bălanu, roșatu, negru, - Românescu, arab ungurescu, Românescu, - etatea - cea mai mica 3 ani, cea mai mare 25 ani.

68. Bălanu, negru, roșu, 15-20 ani, plăvanu a murgeciu a, bălanu

69. Bălanu a, negru a, - buzate a. —

70. Albu, negru, - porcului i-se dice bărbarù.

71. Câinù de casă, de stână, de vânatu si unù altu soiu forte mare albi, negri, pestriți, roșii, galbeni, - 20 ani.

72. Se numesce pisica, mâța, cotoiu, - motanu.

73. Șoricei guzgani, ghiorlani, șorecu grei, roșii etc.

74. Omide, vâme, vermi de porumbu, de carne, de brânza.

75. Locuste, gărgărița, musca, paianjinu, țânțaru, fluturu, musca calului, -

76. Nu alte cuvinte de câlu ca le sunta folositore pentru cuiu loru si pentru carnea loru. —

77. Le sunta folositore pentru musca loru si pentru ciara. Conducatorea loru se numesce mâtea.

78. —

79. La corcoiu de pice Ciocoiu, apoi mai este si Manca

80. Pe casa unde cântă Cucuvaea, dicu că e o prevestire de mortea vreunui din casă

81. Despre corbu dicu că e pudutu; iar ciora strigătore, se asamănă cu ciorile.

82. Când vine ciocârlia prevestesce începutul primăverei si când ca cântă pe susu, ci li esplică ca plece la plugu, la plugu. - Asemenea si despre Cucu. -

83. Despre Lucori si Berbe dicu că mersul acelora merge bine care va vedea mai întâiu primăvara cu soțu. - Asemenea fetelorù le prevestesce că se vor mărita deca va vedea cu soțu, cu riu nu.

84. Despre broscă dicu că e păcatu a o omorâ, ci dicu ca e sfântă si de aceea nici nu se impute. Când more. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

85. Despre șopârlă cred că e păcatu a o omorâ, despre șerpe însă nu.—

86. Despre broaște când vine multe, zic ca prevestesc resboiu. Păianjinu cine îl omoară îi se cântă de 3 păcate, fiindă că e tors mai subțire de cât pânza lui.—

87. Crapă, stucă, moruna, cega, bibanu (ghibanu) platica, obleță, caracudă, nisetru, linu, știpari, baboiu.

88. Vorbesce grâu ca unu urdu, caii grasu ca unu vora, sau grasu ca unu porcu, hărbaru ca unu porcu, naltu ca o cămilă, sirotu fricosu ca vulpea, fricosu ca șoarecile, prostu ca unu boiu, murdaru ca o vracă sau ca o scroafă, subțire ca unu țâpu.—

89. Boulu mugesce, rata măcărâsce, porculu guiță, câinele latră, lupulu urlă, pisica miaună, harza clănțănesce, broscă răcăesce, urșulu morlăe, șerpele șuieră.—

90 —

91. Pentru câini fluieră, —iar pentru vânatu dicu: olea, olea haidea.

92. Copoiu, bocsu. — iar numele boiu este Lișu, dilau, Parisu.—

93. Pescarii, pescăriță, pescuitu, depozitul de pesce se numesce Chichană.—

94. Stână, ferbătore, stungă, cumarnică. — Cașanu galeți, cheguitore, crintă, învelitore. I mulge tapteleu în unu cheagu, lu pune în velitore în crintă, zerlu în foc, și scote urda urda o pune în Zăgarnă o pune la prepeleacu de la șerge, iar de la crintă ese cașu, pe care apoi îl pune la dospit.

95. Brocață, lucălae, bela, ochiasă, cornuta, buzata.

96. Dulaiu, grivanu, hotu, bupu.—

97. Au fătu berzelnițe ne fiind multe pitice.—

98. În 3 parți: de dimineață până la 8 se chiorna brânza de la 8–12 se chiaina rameiu și apoi seara.—

99. Naltu ca unu lălău, albu ca caișu, negru ca cărbunu.

100. Ciobanii între ei se înțeleg cu chiote. — așa bunăoră când pleacă de la stână, se dicu mâncare la ei cu oile din câmpu sau din pădure, el mai întâiu dă unu chiotu, cel-l-altu respunde iarăși printr'unu chiotu și așa fel cât înțeleg și în la depărtare.

101. Arătura, agricultura, sapa, frământată, brazdeată, frământată, etc.

102. Mirese, pârembiace, silisce, frământu negru.

103. Plugu, carâta, grapa, boruna țăngălă.

104. grindeiu, plaiu, fieru laiu, fieru limgu, bârtă, cormana, cornele oiței.

105. Hotelu, osiele, leocile, scaunele, cuiu de inima, cruceie, codârla, scoți inima, cărâmbi, oistia, ulubele, roata, mânușile, dejumeaua

106. Oițele, grindeiu, opritore, arepele, nouă, schimbatu, mioriță, mioară

107. Plugaș, rotaru, Rotaru, cismaru, croitoru, ferariu, dogaru, tâmplaru, curelariu, văpsitoru, căruiumaru, lucrătoru de căruță, comerțantu de producte, magazineriu, dragomanu, ministru.

108. Țesla, barda, toporu, rândeua cu 2 și cu 1 fieru, ferestrău, îndreptare, compasu.

109. Nicovala, ciocanu (baroni), clește, foc, cărbuni, cuțitu, chirpidelu

110. Mustra, rândeaua îndreptarea, dârgea, ciocanu, îndreptătoru, mielatoru, gălăta

111. Pandă, scorțe, foaie, tol, velința, inu, cânepă, fl... rochiu, alerotaru de totu felul

112. Țesbonu, furcă, fusu, chinicuange, scripte, sulun, vrâtelnițe, fusenți, ițe, vârtelnița, furcica

113. Lumtre, vâsla, barcă, vaporu, stegu, remorcheru, ... ciamu, corabie.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

114. Nu le dă alle numiri de cate: pușcă cu 1ț cu 2 țevi,
115. Arme cu dreptate și cu tarcă
116. Lupi de groapă) asupra fiarelor, cum le fluieră sau talpa

117. Nu este deosebire de cât Iepure de oaie.
118. La bărbați: pantalon, flanea, anteriu, cojoc, itari, lemnă, ilic, căciula, palarie, opinci, ciorne, ghete, cizmă, brâu, oameni, cămașă, iubă, piatură, cheba, mintean, jiletcă, surtucu, Palton, la femei, rochie, fustă, poleă, poleată, Curteica, ilicea, calbintă, marama, cercei, fesă, bonjure, paltoan,
119. Salbă, brățări, inele, cercei, ilețe, galbeni, ace de cap, bețe, bețe.

120. Ciorbă, fertua, borș, friptură, friptură, ciulama, Coleră, Piftie de pește, saramură cu ardei și cu mămăliga. — Proverbu: Saramură de pește mămăliga prăpădește. —

Vinu, rachiu, basamacu, oțet, apă, braga, bere,
122. tată, mamă, mătușă, unchiu, văru, vară, socru, soacră, cumnat, cumnată, fini, nași, cumetri, ginere, nepoți.

123. Logodnă, ciaiță, brad, veliță, nunta, cununia, rachiu, plăcinte, spălăcania.

124. Dieu, mă jur pe de am mai scumpă, — să mor. — pe ochi. — să n'apuc ziua mă mișcu până colo —
125. Trăsnite-ar să dă, luate-ar dracu, paiba, afurisiți, plesni-ar, mâncate-ar — câinii (lupii), polemniți ar
126. ochii, măgar, porcu, țicălosu, putoare, păcătoșii la călugări, la mija mija puturoșa, la dracii, la mușchii, la Dracu, la prostia, la soldății —

127. Strachina, tingire, căldare, farfurie, tigae, putineiu, castronu, blidariu, oală, cinichea. —

128. Gastroane, cărate, preparate (când mult rumpu) scumpu de a face. —
129. Cântecul lui Ghiță Catanuță, hăidmeasa, de horă, doina de casal, în urma cărora și de lume (amoroase)
130. Cântecu la cărți pagubă la alte jocuri. Cine învață a juca cărți le deprinde și cu viclenia. —
Cartofori, jucători. —

131. Calușarii deca joacă împrejurul unor bolnavi de minte și alți feți, le fac bine ca și bolnavii.
132. Fluieru, caval, flasneta, lăută, dobza, trompeta.
133. Dă-ți să-l erte. Să-i erte Dă-ți-ar păcatele, Să-i fie țerina ușoră. —

134. Nu face.
135. Nu. —
136. Când cuta zice, mi-a luat fuga mințile. —
137. Dorește, femeia, florile, bogățiile, cailor.
138. Zice că fie care stea este unu suflet de omu
139. Cumoșcu: cară, dosca, horă, fata cu cobilițe
140. Unii zic că este lapte versatu de la vaca lui Dădeu; alții drumu robilor, orbilorii. —
141. Dicu că îl mănâncă șvărcolaci, și că trebue să mănânce vreo cățeare de popore sau rosă și cinsă, secetă. —
142. Sunt unele serpi cari sunt facuți din oameni întorși cu de bilețiș. —

143. Când să mâncă de o persoană, altă persoană capătă rochiu și nu i trece până el nu i dește fleșcându-l cu apă, cântu deleman pe foc.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

144. Povestesc numai în basme, că ar fi nisce femei forte frumose, ce au putere supra umane, ce că ar fi având și aripi. —

145. Se povestesce ca despre câine să-l mai dice Ibana codânjane din poveste.

146. Nu.

147. Nu sunt cunoscute. —

148. Se povestesce ca până în ziua dragaicii se culeg buruienile și florile bune pentru leacuri. —

149. Strigoi se fac din omuri cari se spurcă, iar din fiile din omeni a căror umblă se prinde în rău la Oladeni mari. Strigoi cu noptea sub diferite figuri se fac rău celor l alți oameni cari se pot face iar omeni sau rămân morți dacă se tem de ei și se apără. —

Că ei fiind îngeri au fost pedepsiți de D-zeu și blăstămați în Iad care îl începuesce în pământ sau subpământ și ca numai de frica sfântul Dlu știe, căci îl lovesce cu sfoara lui cu biciu. —

150. Că sunt 3 ursite și că ele dăruesce on cărui născut o sorte bună sau rea, de acea în timp de 3 nopți după naștere se pune pe masă mâncări ce șed toată noptea, iar dimineața le ia nășele, și că ele ursite nu se pot desface nici de D-zeu. —

152. Se numesc numai ele, umblă pe sus, sunt nevăzute și cântă forte frumos, se lasă pe la răsărit și pe câmpii și joacă, pe unde pun carba nu crește, iar în mijlocul horei lor este bună de leacuri. —

153 Numesce joimarița, ca este o femee care s-a vrăjit și pedepsesce pe fiecile cari nu lucră joi seara spre vineri.

154 In fiua de 7 Ianuarie, ziua Sf. Ion Botezătorul numesc și Iordanu. In acesta o cărcumă sau casă particulară unde beau și mănâncă, de mai numesc și ziua babelor. —

155. Intr'una din zile după paște, poporul se udă cu apă, unii nici nu lucrează ținând de vatăre, și aceasta pentru a fi vina ploioasă.

156. Sburătorii se face din dragoste, că fetele, înamorate de câte unul flăcău care ar muri sau care e dus departe, în timpu de nopte vine și le chinuesce și a ce și se cunosc chiar și Vânătăile și mușcăturile sărutatului. —

157. La bredaia de la Crăciun unu mosu se numesce la

158. Boodaia se face la Crăciun unii opuși îmbrăcați unul o piele de țapu unul altul ca arap, și ea baba îmbrăcată femeesce și unu nou.

159. Nu se scie p'aici. —

160. In seara ajunului de la Crăciun, tineri umblă din casă în casă și colindă.

161 Se chiamă Crecolicii, și se arată oamenilor noptea pe la 12 ore.

2. Se cred ca adevărate, și că ar fi existat cu chipuri balauri cu 12 capete, 2 unu cu arapi, cu 12 arapi, Fata-frumosu. etc.

3. Nu povestesce. —

164. Toți poporul daici se teme de Crăși, ca el fiind având puterea de trecia minții unui om Drag pe verde averea de l omoră chiar mai tote femeile dupaici se pretind a ști ceva. —

165. Se numesce bola copiilor și ori ce ce o are nu poate vindeca nici o data. —

166. Nu se scie. —

167. Ca vinu pentru rănile omenilor ca poste de la D-zeu. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

168. Ca Sf. Petru ar fi cel ce deschide de la Raiu.
169. Ca Sf. Miercuri nu ce dă ploe ca se plimbă cu trăsura
si cai de foc si ce bine când trăgnesce gonesce
pe drau carii numai de foica lui este.
170. Ca la Sântilimon de calatorese vira, ci la
Pitrapun se duce bunzele si iarna incepe.
171. Sanzu mica la 8 ½ pandele sau namedi la 12 m
chindie pe la 4 p m. — Când cântă cocoșii
e 12 m a 2 cântare câtu la 2 m. si a 3 p
la dua sau aprope de ziua.
172. Nu porta.
173. Sociatesce ca mai spinte pe Marcurea si Vineri
174. Despre Duminica povestesce ca tocmai sa
o dobândească fiind ca si Dsau sa o dobândească
175. Romanii, parumbii si multi.
176. Nu.
177. Da.
178. Ca ar fi fiinse omini mari carii trăiesca în
padure si ca unul are putere da face noptea
lungă si altul ziua lungă.
179. Nu, — dar dau Dumnedeu de malu.
180. Ca ar fi nisce omini si ca când sufla sa bată
ventu, asa luna ora Ciuiata austru. este.
181. Ciuiata, austru, de batta, de munte, furtuna, vifole
182. Nu. — dar se roga cu rotbele lor, cându sănătatea
183. Ca ar fi murind unu omu.
184. Ca aiestea provin din putorea vrăjitoriilor
185. Ca se mpropa în furment caramida si astfel un
fote ploua, iar ca sa ploua fau vrajetorile
prin desantece.
186. Si închipuesce o femee mare care respund ceilor
ce umbla prin padure.
187. Nu se sche p'aicea.
188. La anul nau copiii si chiar si omini se ineca fara
la bobotteadă se intrau calari si la lacu tatilor
de sera lua si mancinca mai multu de catu
altu data.
189. Nu se scie p'aicea.

190. Nu se scie p'aicea.
191. Ventul de asupra pamentului la o naltime fort
mare se numesce turbata si ca el bate asa de
tare in catu mobunesce pe ei ce sai sui la ce
192. Nu se scie p'aicea.
193. Ca undeta ce se vede pe cerul e semnu ca
nu mai ploue. — si ca el ce fi bou lui 4 dzi
194. Ceea ce produce tote plantele, se numesce roda pamentu
195. Nu se scie p'aicea
196. Nu se scie p'aicea
197. Ca ar fi o iarba cu care se pote sparama lacute
forte de fier si ore ce incuetori, dar nu se gasesce de
198. Colacerii sunta flacai ce insotesca calari pe
nuntasi de la unu sioru la altu.
199. Ca ore ce casa ar fi având ciasornicu in
perete, carele inca nu bate in totu d
si când bate e semnu rau.
200. Ca tote ce paratuesca se duc in Iadu unde e fo
si dracii carii le chinuesca, iar
line se duc in Raiu unde sunta ingerii
sau sfintii si unde traiesca line
201. Ca ar fi sub pamentu o alta
202. Nu se cunosce p'aicea.
203. Ca i merge line si izbandesce in affacerile celui
ce i ese du plugu, si i vintu
204. Ca este dracu, i mai dice si necuratu
205. Se numesce sau se dice numai Ca
ci ar fi fosta omini mari, carii mancau carne
de omu.
206. Ca are sa vie judecata lui D. când
fie care omu care a traitu in lume
si va da cuntu de faptele sale si
va primi resplata de la D

Sfintia

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Brăila — No. I

Comuna 430

Caetĭ.

Caeciu

De răspunsurile, cuvintele numerilorŭ respective din Imprimatul "Dotațiunea Carolŭ I-iu Programŭ pentru adunarea datelorŭ Privitore la Limba Română

de

B. P. Hașdeŭ

Invĕțătorŭ.

P. Michăescu

1884 Decembrie

Pl. Bălții
Jud. Brăila
21. NOE. 1907
la facerea
BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

1 = Mărtaou, cantaŭ, capaou, calcaŭ Etc.
2 = La noi chipul de a rosti al poporului se apropie întocmai corespunzêndu cu Dialectul Românilor mijlocale rostindusă regulat amêndouă aceste vocale acolo unde sînt chemate EE: Răbătură, legătură, frumoasă Etc și înguștu, mîna, pîrîcîune, Etc.
3 = Ţîc oleo! (espresiune femeéscă cînd se miră a spaimă; și, care se aude adesea). —
4 = Se ţice: seară, sată, masă Etc. —
5 = Idem: Domnîmŭ, iar Românŭ, se ţice regulat: Rumînŭ, și mai rară: Rămîna și Rîmînu. —
6 = Idem: umblu, unghiŭ Etc. —
7 = Nu sîntă. —
8 = Idem. —
9 = Aaoleo (espresiune femeéscă, cînd pare că afirmă, aducêndusi aminte despre ceea ce e vorba, bună-óră: aaoleo! bine ţiei, despre nemeo lom este vorba?). —
Și o se ţice lungŭ atît de Bărbaţi cît și de femei cînd ei se cred asiguraţi în ver-o afacere a lor, și, cînd mîele din urmă acei ce conduceu afacerea se gătesceu domnindŭ, jucînd, căzînd Etc, și tradă

hăi, atunci có expresiune de desnădăjduire
aoolcooo! aoolcooo! Eu mĕ ţineam că mi
ţi isprăvit, şi cînd tu ..... —
10= Nu se întîmplă. —
11= Idem. —
12= Se ţice: cuvinte, minte, mormînte, vin
mine. —
13= Curată. —
14= Idem. —
15= Nu sînt, - ce deosebire cuvîntul, miare
(miarge), ce îl ţieu Moscanii/Românii Transil
16= Nu sunt; dar se usĕţă pentru ţéie cu
sase, şapte, şi orea pentru vre. —
17= Că: a, i şi o se prommnţă în unele cuvi
cu o prea mare putere, adecă că: nu se p
munţă numai ast deschide gura potrivit
guleĭ şi cînd vocea potrivit uoullii, ca să ex
munte aşa cum se ştie de toţi; ci cum ţie
o putere cînd cu o puternică răsuflare, ca
cuvintele: hăimerĭ, hait, haitĭ, ce le pădinduc
h dela început, atunci d rĕmîne ase pronu
có putere mai mult de întreit precum:
murĭ, art, artĭ (dela artagi). —
Apoĭ i precum se ştie lo mînatul cailor. -
o cînd se dă cu hó! hó! (ó! ó!) la vre un cî
sau alt cev. —

18= Numai pe ţ. —
19= Întocmai. —
20= Nu sunt. —
21= Deosebeşte precum: róţă, rrac̆ etc. aşa
le pronunţă ucrtosu, - şi cînd r este prin mij
locul cuvintelor sau la ţine se ţice móle. —
22= În toate cuvintele ce merg cu r. —
23= Preface. —
24= Nu sunt. —
25= Nu se rostesce. —
26= Nu se preface alt fel cumva, ci se ţice: vulpe, răvine etc.
27= Nu ştiu. —
28= Sînte în ţie şi hie. Şi se ţice vulpe, iar nu hulpe. —
29= Il preface în cuvintele: ghiu în loc̆ de viu,
gheru pentru ţieru (porcului pentru prăsilă),
ghie pentru vie, ghită pentru viţă, etc dar ţicînd pe
acest gh. dim sun natural usat pe aceste locuri şi
mai prin tot Romănio de mijlocu. —
30= Nu se rostesce. —
31= Nu pere. —
32= Nu se aude lo Românĭ, ci lo Bulgarĭ. —
33= Deosebeşte forte bine. —
34= Întocmai! —

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

1265

hiei, atunci có expresiune de desnădăjduire
aoolecooo! aoolecooo! Eu mĕ ţineam că mi
şi isprăvit, şi cînd tu ..... —

10= Nu se întîmplă. —
11= Idem. —
12= se ţice: cuvinte, minte, morminte, vîrs
mine. —
13= curată. —
14= Idem. —
15= Nu sînt, - cu deosebire cuvîntul, mîrţ
(mîrţe), ce îl ţieu Moscanii/Romînii Transil
16= Nu sunt; dar se usĕţă pentru ţĕse cu a
sase, şapte, şi vrea pentru vre. —
17= că: a, i şi o se pronunţă în unele cuvin
cu o prea mare putere, adecă că: nu se p
munţă numai ast deschide gura potrivit
guleĭ şi cînd vocea potrivit uoulĕi, ca să e
munte aşa cum se ştie de toţi; ci cum ţie cu
o putere cînd cu o puternică răsuflare, ca
h dela început, atunci a rĕmîne ast pronun
có putere mai mult de întreit precum:
nuri, art, artĭ (dela artagĭ). —
Apoi i precum se ştie la mînatul cailor. - şi
O cînd se dă cu hó! hó! (ó. ó.) la vre-un că
saŭ alt cevo. —

= Numai pe Z. —
= Întocmaĭ. —
= Nu sunt. —
= Deosebeşte precum: róto, vracĭ Esp ast
le pronunţă uĭtoşi, - şi cînd r este prin mij
locul cuvîntelor saŭ la fine se ţice mólĕ. —
= În tóte cuvintele ce încep cu r. —
= Prefac. —
= Nu sunt. —
= Nu se rostesce. —
= Nu se prefac alt fel cumvo, ci se ţice: vulpe, răvine etc.
= Rebătĭ. —
= Cîmte în ţie şi hie. Şi se ţice vulpeĭ aĭ nu hulpe. —
= Il prefac în cuvintele: ghiu în locu de niu,
ghieŭ pentru ieĭerŭ (porcului pentru prăsilă),
ghie pentru vie, ghită pentru viţă, Esp dar ţicînd pe
unde gh. dim sun natural usat pe aceste locuri şi
mai prin tótă Romînio de mijlocu. —
= Nu se rostesce. —
= Nu pere. —
= Nu se aude la Romînĭ, ci la Bulgarĭ. —
= Deosebeşte fórte bine. —
= Întocmaĭ! —

35= Întocmai. —
36= Vîe se rodește. —
37= Boi, porci, lupi, lucii și lupoi. —
38= Cei din sau pr. ca să zică așa niște [illegible]
cunoscute cu cele menționate la #. 29. —
39= Întocmai. —
40= Vie prefăce. —
41= Idem. —
42= Vie. —
43= Idem. —
44= Vie se cunoasce asemeni schimbări. —
45= Vie, ei: plugar, mîncător, ajutor, cuptor, [illegible]
46= Vie, ei: Iam vĕzut, iam dot, neam întîlnit, [illegible]
47= Vie obiceiul. —
48= forma: mîinile, mîinile și mîinili mele. —
49= Vie știu. —
50= Monilele leat fi făcut Dzĕu numai dup[illegible]
gustul obiceiului, care pentru la întrebarea [illegible]
vinitoți « cum ăi putea-ți me sau așăzo pămîn-
tul mai bine, plan sau altfel cum-va? Țăranul
acest cĕl drăgaș cu nărilĕ, Dealuri și văi
spre ase mai do și el juste cap la întrebare
Dacă mi poți cuvîntul: că omorîndu-se sau be
tînduri dar comite păcat asemenea unui omu
Dăpotrivă. Atunci albino tăcînd pe lângă asi-

13 Iun

arpusă că plan eŏt face; dar ariciul adresîndu-se
la ea îi zice: Taci muscă, mîncătear omenii
C..... și, după porunca Dlui îndrese broșca
apendă ascoșă pamînt pe care Dzĕu îl plă-
mui după cum propune sau zicea ariciul
(Mie plăcut acești acesta cu atăt mai mult
pe ĕst ca este culesă din gura bătrînilor fără
nici o cunoștință). —
Vizinii se mai zice: cotuni și cotumi. —
32= Vie sunt. —
33= 1ul Aurul este primit ca regele celor alte mitale,
al 2lea argintul, al 3lea Arama și al 4lea fusul. —
34= Apa se pote zice că: un păru (din cap) este
aurii. — Apa ăind pisă prin mecanismul pliș
se zice că are colorul argintiu. —
35= Poporul zice la trunchiul Pomului: lemnul
gros al arborelui, apoi crăngi, părților ce țin
de trunchiu; rămuri, părților ce stau pe crăngi
și rămurele părților ce stau pe rămuri apoi rum-
ge și părți din pămînt rădăcină. — Cor plan
ți lemni sau gaiul în sus la ce sor fi pă-
mîntului, și mijoș rădăcină, apoi stînje sau
ți ce și la arbore mușcă. —

apucă cu plan să facă; dar aricând adreseadese
lo cu ăi zice: Taci muscă, mâncătear omenii
C..... și, dupe porunca Dlui îndrese broasca
mui dupe cum propeseșe sau zicea Aricium
pe cât ca este culesă din gura bătrânilor fără
nici o cunoștință). —
Vițiună se mai zice: cotuno și cotună. —
52= Nu sunt. —
53= 1ma Aurul este privit ca regele celor alte metale,
al 2lea argintul, al 3lea Arama și al 4lea fenul. —
54= Aco se póte zice că: un păr (din cap) este
auriu. — Apo când pică prin mecanismul plăi
de zice că are colorul argintiu. —
55= Boporul zice la trunchiul Pomului: lemnul
groș al arboreluĭ, apoi crăngi, părților ce țin
și rămurele părților ce stau pe crăngi
ze, și părți din pământ rădăcină. — Iar plan-
mânturi, și mușă rădăcină, apoi stinge sau
foi ca și la arbore mușcă. —

56= Tot acele care se știu de toți, cu atât mai
mult când pe aicĭ nu avem decât câteva și plop
57= Nu sînt numiri de felul acesta. —
58= Cutine numiri de struguri avem pe aicĭ,
oare ce puțini cultivează vița și acesta m
mult cât o numire de grădini, — și, dar varie
țile ce s'a observat sunt: 1) Corno albă mare
puțină, se vede că nu'i priește locul; căci n
ți țin'o la o rasă mai bună, dar cu toate acest
nu se vede de cât la preo puțini. 2) Corno cu
chioară, forte rară, struguri negri cam albicioș
și 3) Corno călană și de ceo negră de mărim
mijlocie precum și în ciorchină și bun gust
dar care nu trece varietatea 1a. —
59= Nu sînt. —
60= vinu roșu, proșiniu, proșiniu, proșiniu deschis
vinu din roșu-comunu și vinu albu, având c
cum ar fi tulbure, vinu gingirliu (gingiliu, v
proșiniu deschisu), — iar cât despre țărie și gust
pot zice ceva când puținele vinuri ce sunt s
consumă de câtre cârciumari de pe când este d
căci nare proprietatea de a dura mai mult.
61= grîu, orțu, ovăzu, meiu, porumbu și rapiță.
62= Mazare, fasole, linte. —
63= Nu sunt. —

64= a) Buruieni: stuzu, pațuri, țiperigu, Maleațet,
ieturice, rogozu, alionu, cucuta, țipicu, rusinea
țetii, chizdu mâță, cicore, sulchinu, nalbu, scaeți,
lipanu, pluta, unghia gâiței, rugi, pălămidă, ur-
talpa gâștei, troscat, nalbu mică, motoru, cos-
tiței, picioru, lobiță, alior mică, mătrăgună, pula calului,
lero, ghimpi ce se mai zic și colții balei. —
flori: unețele, căltunași albaștri, rochea rîndu-
nicii, ochiul boului, umbra epurelui, ochiul epu-
relui, păpădie cu floare ca ce se numește de
toți copiii popacei, sudaiu, — apoi de grădini sunt:
te, limnul Dlui, șopranu, iarba boului, — apoi
lin cele dela orașe ca ca să zicu așa domnicite
și până nu casa țeranului nostru sunt: gorofe,
mușcată, ismă bună, tufănică, liliecei, berbinu,
căltunași etc. ce cam pe la ferestre se păstrează. —
65= Nu sînt. —
66= Urșu, lupu, vulpe, epure etc (nu zic toate căci
se vor arăta la #le de mai josu). —
67= Caii sunt: roibi, murgi, negri, șorgi, vineți ro-
tați, vineți, șoricii, brezi, pinteni, murgi sunt

închisă și Deschisă; roiliă asemenea, apoi pătă
împrejmuita oiului mai pot fi și castrat cînd
casină amerșă la o lapă. — Cînd Calul e vîrs
de unu anu se numesce Mînzu; de doi ani
mînzu; de trei ani Fetnu, apoi de cei cal
4. ani, de 5. ani Exp. Iar întru cît nu este
ginit se numesce Armăsaru, — și Deca se ju
ginesce se chemă Calu. Deosebit de aceasta
Calul este locuit de popor ca oricîte animale
ca gîndul lui, de aci și respectu în menajiu
lor precum și la dramu de cele alte animale
ce mai are omulu. Poporul mai zice: că
calul nu se mănîncă ca alte animale cauza este
că nu se scie despre care parte a încălicat
parte despre care nu încălicat femeea la ca
de paqueli și cînd ăr vinde de bătrîni ca cele
alte vite. NB. Caiior lise Cunoscu vîrsta dupe dinți. —
68. Boii și Vacele sînt: Bălani, murgi, vinete cu
se mai zice și pomunchi, murgi-roșii, floriu, tun
bălțati. — Cînd e vîtă de un anu se numesce mînz
viței, pînă la doi ani se numesce mînzat; pînă
trei împliniți se numesce junecu sau gonicoiu,

de ci peste unu anu se numesce Rumîn
viței, apoi de doi viței Exp. — Deca se lasă ne
mîntu se numesce Rugă și Rîncău Deca se
numai unu coiu. —

69. oile sînt: Rîrsane, țigăi, moraenesci. Ele
se numesce de către ciobani: Rele, comuta,
roșie, țigancă, țurcana, ochesa etc. dupe vedere
sei la parteo capetei. — Cînd este mieiu se nu-
mesce Mieiu și Mica (mieiu și grea), apoi tot
unu acest anu către toamnă dupe ce sî înțerc
ile se numesce Cîrlani. În primăvară se
numesce: parteo masculină berbecu și cel alt
secu Mîțoiu (gnițoiu). apoi în anul viitor
se numesce Berbecu și oae; iar doca Berbecu
se întorce se numesce Batoiu. Parteo femeiină
dupe miorî se numesce oae dun mieiu;
doi ani se numesce oae de doi mici Exp. Tot
ce se mai pote zice despre oae este co: ca
este animalul blagoslovit de Dzu. —

70. Capra se numesce parteo femeiină și ceo mas
culină se numesce țapu. Puii lor cari mașoi
tate își cîte doi la fătat, se numesce țîgi. Ca
pra este prinsită în vechi poporelul co simbol

al rățelui, așa că în strigătul ciobanului
Case întoarce ise ține: Ța drage do colo ce a
tot ea ar fi animalul sub figura căruia drac
se face adesea. —

Porcul: Partea femeiască se chiamă scroafă,
când sunt mici se numesc purcei și când
mai mărescu spre finele anului se nume
și grăsuni, - al 2lea an se numesc godinaci
și al 3lea an se numesc godinaci când
odată și sunt porci de trei ani, - Deaici înc
parte masculină lăsată pentru prășilă se
numesc Vieri; iar cei alți ce sunt pentru
sfeclă se numesc masculi; - Ei sunt de
loie Bălani, Sivi și pătați și unii roșii. —

77. Câinele este privit ca credincerul omului
ci sunt de mai mulți: a/ Câini de oi, de grozime
forță extraordinară și lo păr de diferite cu
până mare (stocoși). b/ Câini de casă, ce cei de
Dar printre cari și multe corcituri cu ogar
și toleri. c/ Ogari pentru vînatu. și d/ toleri. —
Când sunt mici se numesc cățeri până la u
ani, până când se și cunosce, că nu rădică pi

rul ca de obicenul celor mari, ase pisă. Și
tot în acel anu spre finiet când glasul său lo
mai nemenesc și castelandri, aceasta cu de-
sebire celor mecănesci și celor de casă luptîn
sunt nici, - și se prăjesc aerese forte delico
bine, ca numai prin case, și acesta stîngînd
ca pisica pentru a vîna epuri. — Virsta lor
Repinde în mare parte și de tratarea ce au în
se face că: ci dar și rugînd pentru înmulțirea
familiii Stăpînului, că fie care copil ar avi cu co-
dul pentru Dînși. —

72. Pisica este privită în popor ca o vietate,
că ar dori să rămîie în casa Stăpînului nu-
mai o babă chioră, căreia ior putea luo mă-
sine din mînă; căci să observat cum de ce babă
când se află sub masă spre alua din mînile
Stăpînului, și mai mult cere că nici nu voește
să steo când ar vrea să prîndă. — Când sunt mici

se numesc Tot pisici și mai rar pisoi.
Cotând se numesc partea masculină. Trăi
prin Case, culcându-se unde găsesc mai cal
precum: la vatră, dacă e mai ușoară, pe
lângă sobă dacă e mai domenicită. —

73. Șoareci mici de casă sînt stricători, prăsi
duse dacă se obicinuesc cu Valde grăunți p
chiliburile locuitorilor, ce sunt de obicinuit a
lipite cu casele lor, - apoi dacă ar mai fi
pe lângă Case și câte un Bordeiu cercuit
drept Pivniță, din acei mici șoareci mai-cum
prăsesc ca prin minune și șoareci foarte mari
de e frică și pisicii ai mai vîna, numindu-se
acestia ghiorlani. - Apoi Șoareci Moldovenești mai
mici ca ghiorlanii, având o côdă mai lată
și groasă. - Apoi de cei Pestriți, cari par-că ar
numai la unele timpuri cespre ce prin mă
ne, despre cari mulți spuni că de pun și ca
prieină, sărind mușe la omă, - mergând alt
în cârduri ca ostiași, așa fel că oamenii au pu
supunerea că: aceasta ar fi prevestind un mare
războiu, că ar isbucni un războiu crîncen

Cotrupenere poscitură că ar fi cesistat când cu
războiul Russo-turcu-Românicu, să poată întrerupi
având asemenea șoareci în cârduri. —
74. Tot vermi, dar cé Vaselime din ce proprie ei
Buno-ură: vermi de lapte, vermi de bănuță,
de carne etc. —
75. Tot cu numirile lor cunoscute după côte știu,
și pe cele ce nu le cunosc, le trecu pe toate
sub numirea de: Gîndaci, fie cu aripi sau fără.
76. Că găsesc din neamul sarpelui prin prestul ceiu,
Vaste ar fi din al broscelor, lepădînduise capul
cînd se tae spre mîncare, și ceva mai mult
cu găsit cugetând că: unde curge sau ar pica
grăsime dela Vață pe pămînt, se găsesc acolo
broscuțe. - Iar cît despre porumbel și turturică, le
păstrezo un simbol de iubire, dovedindu-se acésta
și din multele lor basme. —
77. Că albina ar fi blagoslovită de Dzeu, ce produ
cé acea céră spre întrebuințarea cultului cre
dincesc. - În unele basme poporale se văd ce
precumi cu albina ficîndu-se: „Fugă, mîncatea
ceiu prin stîncei făcute din pulinei întregi -

de cîte oameni, ce le fac mai toți creșc
torii cu mîe ghimă sau căpăcior în lemn
se mai face altă dată, cînd nu se ține
cont cu acuma de bâduri, și din urăscuri sa
cuiele (rumeri cu degetul micu de gróse),
luând numirea acestor coduri făcute, de fîrn
sau fîrneri, în cărora se pune cîte
una praschie cu de cășă, spre aservi de scară
sau mai bine zis de sprijinul fagurilor.
Musca (căci așa se numește în genere) este de 3
feluri: a) Mătca, care e numai o albină lucră
(lucrătore), ce așază sau fidesce ori formeză
fagurii. - Și se mai zice că albina matcă n
se atinge nici de cum de miere, ori să și u
pe cum-va aripele măcar. — Alții oameni n
ce trebue a merge cu cîrpă aprinsă, producînd
acel fum care le e neplăcut lor; și ridicînd
stupul bineșor, iau fagur de miere, și îl așaz
la locu tot bineșor! b) Albinele lucrătore care
care și dă în primirea mătcii, ce zingură o
așază. c) apoi sînt trîntorii, tot cu albinele
dar mai voluminóse, mai mari, cari zăd cu

ielesugă și mănîncă, făcînd cîte odată mare
zăbavă între ele spre ase curo de trîntori
și din care albinele cău adesea învingătore,
dar rîvnă; căci acel cu care a împreunat
se înamîcă, lăsîndul în corpul lor, móre și
albina, și astfel ulciul merge spre scădere,
de aci dar să văzut că mulți stăpîni dibaci
(cei ce păzesce cu leafă) cunoscînd trîntorii
se pune cu degetul la urdinișă (acea bortiță
pe unde intrînză sau umblă albinele) și îi omo-
ră, și cu chipul acesta aduce folosu ulciului
(stupului). — La Roitul (înmulțitul lor) se observă,
că eesiește în ulciu o neliniscre neobicinuită
și atunci stăpînul are grija de pregăti unu
alt ulciu, mîrînjindul pe dîn întru cu miere, spre
ase prinde roiul îngrabă după ce ese din ulciul
ce bine să roiască. —

78. Că Vulpea în popor are privirea de viclenă
sau ilenă? —

79. Despre Lăcustă se zice că obiciór cerca pe
unii vînători pentru aprinde sau a vîna pe
alte păsări din sborul lor. —

80. Că Cucuveaua (așa o numește poporul) c
o pasăre a nopții, ce menește drău. (Ste
mieri cineva dela casa pe care stă și cânta
și deci, când o vădu o huiduesce și când nopte
chiar din casă dacă o audu. —

81. Că Corbului îți clocește oule în luna lui Faur
sau Făurariu, când numai atunci înghează cu
corbului ce i mai țicu și corcanu. —

82. Că ciocârlia ar fi un vestitoriu despre agricultur
(asupra plugăriei) cu cântatul său de primăvara
țiind așa oamenii: Ați la plugu, ce ne apucar
ciocârlia tot mersatu. —
Iar cât despre rândunică dateță unii bătrâ
cam în astfel de modu: O unu moșu cu bar
de mână afară afară, care căutându mormântul
'io găsit unu Vădeuche, la spusul fetii moșului
espunsă sol lase acolo tăte face mare, spre ar
ce scurteică din pelea lui, așa să și facă. Moșu
poi apus la ghicit, că cel care va ghici scurteica
Din ce este, acelo va deveni bărbatul fetei. Atrecu
vreme multă, nimeni nu puteo ghici. Atunci
spt deaspusu unui nemernicu de argat, spre asp
fecioriului de bacsi acesta; dar argatul său slug

nu să dusă, ci aghicit el moșului, că scurteica
te de pele de pădeuche. moșu atunci îi dat pe
fiesu, dinsa căsătorită acum cu el, la trimis
că; aduce apă dela unu puțu; iar ca mort
mort după el, în dar bătrâi și acăjut în puțu.
el (căpățel) în același moment sărit cu căele
ele în gâtă, care să și lipit în capo ei. Ca
așa, fiind fata singură, mă curaiu de tine; dar a
dată cu ca ție aceleași vorbe și căele. Fata tăc
tând că acelea vorbesce, numai voiu să vorbească
a stat ca mută și ia luat lumea în cap în
pâine cărbătesci însă de lemnu, unde să găsit mai
târziu de chiar fecioriul bacului întro căpiță de fân
fără să cunoască astfel că trăgând bacul la acea
căpiță pentru pâine și mâncând acolo, le dă și cu
nile sări pâine din când și, vedea că car vin și
ne sătuu, atunci de nimă dar observă, și când
vede unu bătrâi cum ia pâinea cânilor din gură
în dosul căpiței; bacul degrabă sărind și când în
acel lemn vede o ființă femeiască, o ia numai
de cât și aduce acasă la el punându găscărită. Tot
întâmplat acelo logodesce și bacul, atunci fiind nevoi
tăte ca și ea să cerne la facere și cărăcu unor
plăcinte; ca având ocaziune favorabilă când ca bage

80. Că Cucuveaua (așa o numește poporul) c
o pasăre a nopții, ce mănâncă drău. (Are
mucri cinere dela casa pecare stă și cântă
și deci, când o vedi o huiduesca țipând nopte
chiar din casă bacă o audi. —

81. Că Corbului îi clocește ouăle în luna lui Faur
sau Făurar, când numai atunci înghează ma
corbului ce i mai ziceu și Corcană. —

82. Că ciocârlia ar fi un vestitoriu despre agricultur
(asupra plugăriei) cu cântatul său de primăvara
ziceau așa oamenii: Ai la plugu, ca neapucat
ciocârlia dat mesatu. —

Iar cât despre rândunică Dateță unii bătrâ
cam în astfel de modu: „Unii moșu cu barb
de mână ahea afară, care căutându mormântul m
a găsit unu Păduche, la genunchiul fetii moșului
aspunsu-să-l lase acolo tocmai pace mare, spre a
de scurteică din pieptul lui, așa și făcut. Moșu
pe apoi apucă la ghicit, că cel care va ghici scurteica
Din ce este, acela va deveni bărbatul fetei. A trecu
vreme multă, nimeni nu putea ghici. Atunci
apt deaspunsu unui nemernicu de orgat, spre aspun
fecioralui de bacău aceasta; dar orgatul său slugă

me să duce, ci aghicit el moșului, că scurteica
te de pele de păduche. Moșu atunci îi dat pe
fiică, dimpreună căsătorită acum cu el, la trimis
să i aducă apă dela unu puțu; iar ca mort
mort după el, în dat bătrâi și acăzut în puțu.
el (căzutul) în același moment sburr cu căle
sele în sus, care să și lipit în ceafa ei. Ca
dată cu ea zise aceleași vorbe și căle. Soția sim
țind că acelea vorbesc, nămai voit să vorbească
a stat ca mută și ia luat lemnu în cap în
peine bărbătesci însă de lemnu, unde să găsit mai
târziu de chiar fecioral bacului întru căpiță de fân
căpiță pentru plăcă și mâncând acolo, le dă și ei
nilor săi pâine din când și, vedeo că ear vine și
ne sătul, atunci se nimă dar observă, și când
vede unu buturugu cum ieu pâinea cânilor din gură
în dosul căpiței; bacul degrabă sărind și când în
acel lemn vede o ființă femeiască, o ieu numai
de cât și aduce acasă la el punându-o giuncăriță. Tot
întâmplat acelo logodesce și bacul, atunci fiind neces
tote ca și ea să cerne la facerea și cocerea unor
plăcinte; ea având ocaziune favorabilă când ea baga

plăcintele, se adresează celor din ceafă ei: Cătră
dețeă joșii să mîncați plăcintă? Ce gata se vede
fiind, îndată ca prin minune fură și aceștia
în tolbă; aceăpat Sfe de, nă mai vorbit, și ba
cul pe lângă ea fiind mai adesea căci se pu
rea șmunțică unde se înnecelise și ea; căci acum
vorbea, haț! căi pune mîna bucu pe după gît
spre a o căruta, dar ea răsuna rîndunică m
mînile lui galerate precum se vede cu roșu pe
le gît. — Copiii mici după aici; cînd sunt m
tăi de așătănu cuiburi de păsărele, pe acel al m
tumicii îl mai jeresc, sub cuvînt că mîsa (mumă
'ie fiesă că; rîndunica îl blestemă așa: "Tată-to
turei, mătă nu furci, copilași în căldănuși!" —
83. Despre Berzii există următoarea fiăție
că: unu omu odată din rea credință a ucis
Puiu unei Berze tăindule capu. Dzu văzînd
ca pe acest omu cher, căl transforme într-un b
Dzu pe cînd se ducea la viței într-o seară. — Apo
ască el aștetuat tată vara; cînd apost pe luci, să d
și el cu berzele, acolo cum să întîmplat apost
pămînț la gazdă într-un bordeiu unde se afla o fem
barză cu niște copilași, și toți auzind nasurile tăc
omul bărzii întrebă fiind în conversație, că de ce

copiii sunt cărni, iar femeea barză îi răspunde
cum cher, el este care asăvîrșit acest fapt; și a-
tunci el se căit îndestul. — Apoi în urmă
pul său împărdatul Berzilor, ducîndose la dom
mu cum apost mai înainte. — Doaci și respe
tarea lor cu dioselire cînd vinu și își facu
cuiburi pe casele țăranilor. —
94. Că ce ar fi blagoslovită de Maica Dzu: "să
fie acesta se vede fiesă într-un basmu ce; fie
că este basmul lui Dzu, și pe care ce fiice că
mu Mocanu condițiunud al spune în 40 de file
Dzu rîndu, căte odată seara, aveo ai fată o oae
ahui doi mieluși cu totul și cu totul de amu,
și, dar spăndul el, a 40 le seară se 'io fi venit
lui, ce nă voit al mai spune, că aveo după pă-
rerea lui nu o să; mai fete cînd, și cînd
că culot Dimineța agăsit aceo fată cu miel
săii morți lîngă ea, cu lînă acum pe ei. —
fată dar acel basmu popular Dzesen: "apost
un Nunuțu mare și aluat un topor mare și
a făcut o Biserică mare cu 9 uși și cu 9 altare

și cu 9. Sâlcioare. Maica Dlui venea și în Biserica
intra, carte în mînă lua, carte mare carte
mică, carte mileștinică, cînd ceteu lăcrămile
îi curgeu, cu basmaua le ștergea, mai tumu
se lua de unu se face; cînd în altu intra
se uita pe pîine înmulțea pe pîine înfoșu, pe
zău de Mău, unde pe Ioan Sânt Ioan, frăgi
le pleca calul la mală, și înțeleșu: adeu Ioane
Sânt Ioane, nu cumu-vo-i văzut pe unde ai tre
cut, fiul meu păcătosul cerului și al pămîntului
Nu l'am văzut, dar ana auzit că l'or hi prinsu
căinii le jidovi, și casnă că aco chiar ca ala nie
nâm văzut nici nâm auzit. - Maica Dlui
cînd pleca, cîmpul înverdea, florile înflorea
codrul înfrunzea, atunci Maica Dlui pleca, și
începe ploae umbla, iată o broască încale, și
ce tot gumbli maica Dlui îi zise broasca, Maica
preciste îi respundea: pe fiul meu, și am au
că l'or hi prinsu căinii de jidovi, și casnă ca ac
chiar ca ala nici nâm auzit nici nâm văzut
și broasca îi respunse: tu plângi un hiuleți, și
eu am cântat 9 hiuleți și cînd atuncea roată în
călcat (roata) și amurit cătești 9. - Taci tu Broască,

Dracu și Iost, broască să rămâi, și leu Dumnău
apoi de lângă tine și scarbă să nu-i fie. Maica pre
ciste pleca, cînd cîmpul înverdea, florile înflorea
și florile înflorea, atunci maica Dlui pleca, cînd
codrul înfrunzea la pîine în mahu, pîine plin
de Mău, de mărăcine se roga: mărăcine,
mărăcine, toate punțile să treceu pe tine,
dar mărăcinele nu vrea, atunci preciste
îl blestemă: Mărăcine, mărăcine, mărăci-
ne ai Iost, mărăcine să fii, să le ară pă-
te tine, să-te tae, să-ți crească pămîntul cu tine
și să te arunce, să te bage în foc, - la leu
maica Dlui mai încolo, a ieșet o călcioară.
Călcioară! Călcioară, toate punțile să treceu pe tine; căl-
cioara să plecat și atuncea maica Dlui peste ea,
în mahu din colo a dat și a blagoslovit: călcioară!
Călcioară! să fii blagoslovită la oți ruane în
toate de florii, să se înceapă lumea toată cu tine.
Maica Dlui pleca, cînd pleca cîmpii înverdea,
dul înverzea și florile înfloreu, maica Dlui atun-
ci pleca, lăcrămile îi curgea, cu mîna stîngă
le lua și pe cîmpi le sfărîma tot grîu verde ca fiare
și cu mîna dreptă de leu tot mai ca face, cînd

și cu 9. Sâlțoare. Maica Dlui veneo și în Biserica
intra, carte în mînă luo, carte mare carte
mică, carte milostinnică, cînd ceteo lăcrămă
ii curgeo, cu basmaoa le ștergeo, mai frumo
se floare de aurii se făceo; cînd în altarii intro
se uită pe pămînt înaintea pe pămînt înpoi, pă
rînd de Maică, vede pe Ioan Sânt-Ioan, frăgi
de plete calul lo mală, și întrebă: oleo Ioa
Sânt Ioane, nu cumva-i văzut pe unde ai tre
cut, fiul meu Făcătorul cerului și al pămîntului
Nu l'am văzut, dor am auzit că l'or hi prinsu
câinii de jidovi, și casnă că aco chim co alo nie
nam văzut nici nam auzit. - Maica Dlui plec
cînd pleco, cîmpul mieselea, florile înfloreo și
codrul înfrunzeo, atunci Maica Dlui pleco, și
încăce încolo umblo, iată o broscă încale; și
ce tot umblă maica Dlui ii ziseo broscă, Maica
precista ii respundeo: pe fiul meu, și am auzi
că l'or hi prinsu câinii de jidovi, și casnă co ac
chim co alo nici nam auzit nici nam vazut
și broscă ii respunseo: tu plîngi nu hiuleți, că
eu am auzit 9 hiuleți și cînd atrecut roată mie
călcat (roto) și amurit câteși 9. - Taci tu Broscă,

Calcai și fost, broscă să rămîie, ci leo Dumine
după de lângă tine și cerbă să mi fie. Maica pre
cista pleco, cînd cîmpul mieselea, codrul înfrunzeo
și florile înfloreo, atunci maica Dlui pleco, cînd
se blăstămeo la pîine în malu, pîine plin
mărăcine, fote punte să trecu pe tine,
dor mărăcinele nu vreo, atunci Maica precista
îl blestemo: Mărăcine, mărăcine, mărăcine
ne ai fost, mărăcine să fii, să leo omu pes-
te tine, ci te tae, să tărască pămîntul cu tine
și să te arunce, să te bage în foc, - Maica
maica Dlui mai încolo, a ieșet o călcioră.
Dlui mai încolo, a ieșet o călcioră.
cioră! călcioră! fote punte să trecu pe tine; fot
ciora că plecat și atrecut Maica Dlui peste ea,
în malu din colo a dat și a blagoslovito: călcioră!
călcioră! să fii blagoslovită-la oți mai mare
tale de florii, să se încingă lumea toată cu tine.
Maica Dlui pleco, cînd pleco cîmpii mieselea, co-
dul înfrunzeo și florile înfloreo, maica Dlui atun
ci pleca, lăcrămile ii curgeo, cu mîna stîngă
le leo și pe cîmpii le sfărlea tot grîu verde ce fiia
și cu mîna dreptă de leo tot mai ce făcea, cînd

dăsurgea la cîinii de jidovi, poarta închisă. De cu piciorul stîngu, poarta se clătină; dă cu piciorul drept poarta se deschise, cînd cîinii de jidovi sta la masă, bea și mîncă, și jice către ei: ați jidovă: Mario la masă? ospătați voi, ca niște cîini de jidovi ce sunteți. Ați închinat urăm pe creștinii de unde l'am băgat noi. Ați urăt voi ca niște cîini de jidovi ce sunteți. Atunci să înnoiește creștinii de unde l'am băgat noi. Cînd ședeau ăștia ce l'mîncăm, șezut de 3 zile și 3 nopți, să adună oștenii cu oștenii, pentă cu pentă, să întrupă cum a fost și să duc pe luptele de chinii și o bate din aripi și pe care cum nu le împestrițați, pe cari cum nu le lovi nu le orbi, atunci nici atunci; vezi peștele ăsta șezut de 3 zile și 3 nopți și rămasă numai o parte, și nu mai strachină ca înbalsă, atunci nici atunci; vezi bine numai acesta în paparu, cînd să face pomă și din pă mă strugure la viță, atunci să înnoiește creștinii de unde l'am băgat noi. Dină bine nu ședea, toate bune se făcea, cocoșul pe luptele strachinii de ouă și din aripi bătea; pe cari cum îi lovea îi împestrița, pe care cum îi lovea îi orbea și de atunci încoace sunt mulți jidovi chiori și împestrițați, și creștinii a înviat de unde l'a fost băgat cîinii de jidovi (și lo-mele basmului adogă și acesta:) cari a ști și li spune la săptămîna la luna, cînd să aduce aminte, să'l ieu îngerul de mîna dreaptă, să'l duc pe cărarea dreptă, peste mese întinse, fă-clii aprinse și pahare pline. Cari ești și nu aminte, să'l ieu îngerul de mîna stîngă, să'l duc pe cărarea strîmbă, peste mese desarte, fă-clii stinse și pahare desarte. —

Basmele sunt: vioase, ce trăiesc la întuneric, și de apă, apoi unele vezi picioale mai lungi, cînd departe. — Despre aiceea să vorbit la №. 57.-

85. Sopîrla neagră-mucedă, și unele vezi-galbene pe șintece, cari se observă că sînt și mai rele. Capetii sunt negri, și, de multe ori cînd se vădă grămădeți mai mulți la unu loc băgîndu-se sau încolăcindu-se unii prin alți, poporul jice că atunci ei sunt pentru casă face din spumă ce produce aceă peatră scumpă, și pe cari dacă o înghiță unul din ei, acela provine încetul cu încetul șarpele cu aripi numit Zmeu, care apoi

pleacă sburând prin văzduh. —

86. Castrând ţeutarii porcu un deosebit sim
că el ar fi furat peimul ce ar fi trebuit
tat în luciul mănuncilorului lumei. Popoul
mai ţice că ovreiul luând odiniöră ovreica
lo bătae, aceasta ar fi putut scăpa numai în
racu sub porcu ceea ce popoul ţice ovreică
(stomachul racului). — Din contra paiangenul
este priiat reu, şi că isar crede cineva reu păcate
daca îl omoră; căci el sar fi întocmit nopini cu
Maico preciste de al face şi mai curăţie. —
Iar cît despre furnică, ea este privită de poporă
representând pe omenii harnici. —

87. Crapă, ştiucă, ghibană, caracudă, plătică, co
şalău, ghigorţu sau moşi, ochină, avat, dom
şi lombricii celui mai mici, Mormă şi ceaă. —

88. Nu se ţice. —

89. Boul mugeşte, vaca sbiră, calul rîncheză, oaca
sbiară, capra behăeşte, porcul grohăeşte, cîinele lat
lupul urlă, ursul mormăeşte, vulpea latră şi chiă
neşte, piţica mierlae, Rata măcăeşte, gîsca gîgîe,
curca chineşte, găina cîrcîe, cocoşul cîntă şi ap
ambii cotcodăcesc, şarpele şuieră, tiparul ţîşă,
ţanul mieşte, musca bîzîe şi bîndănul sbîrnîe. —

138

90. Preumblare cu deosebit gust. —

91. Cîne ogarii se adresăză şi cu privire spre
pune: hăiti! hăiti! hăideo, hăideo! şi huideo!
apoi cîne epune: Ocolo! ocolo! şi se ţice că el
atunci stă în locu, se pitieşte. — Iar ogarii se
numescu cam: Puico, mărgean, sargană şoa
prepelicari, şi ogarii pentru Epuri. —

92. Copaă, pentru Crepelişi, ce se mai ţice şi
închipuirele la estremităţi (parte întinsă se
numeşte leasă) aşa că pestele venind pe lîn
gă coteţul ce este drept (leasă), mergînd pe lîn
pote esi; apoi venind pescarul, îl scote cu mîn
formă de ochiu) şi pune în juncheiu, un alt
coteţi, ce este închis de tote părţile, spre a sto
cogul. — b) Se vînează cu plasa ce este făcută di
ţă ochi plăsii, agăţînd la parte plăsii, ce vine
dăsupra, plute; şi de ceo de desupt, plumbi sau

BIBLIOTECA

139

cărămizi legate, spre a o ține la fundul apei când a vrea pentru vânat. La acăs mitalele ei are două lemne numite cleci; iar stânga mai groasă pe sînt înfipți ochii pl deasupra precum și cei de despre se numesc oberi (singular face oberă). - c) Nevodul, ce este tocmai ca o plasă; dar mult mai mare, cu care se vânează, cam de obicei când apele sînt mai adesea pe ghiață. o parte a nevodului se numește Matița. - d) ce se mai numesc și odoróbe. - e) cu oriile pe la Dunăre. - f) cu vârșile și g) cu undița. -

94. La locuința ciobănească: a) se zice Stână, unde ședă stăpînul cu oile spre a le stână. - b) Strungă, unde se leagă oile spre a mulge. - c) Coteți, umbrarul unde stau ciobanii de le mulgă. - d) unde se ferbe jeru pentru urdă se zice herbătore. - Vătul cel pórtă în mînă unu ciobanu se zice Bîtă. - omul ce are toată grija întro stînă se numește Bacîu. - ce care păzește oile de mulsă, se numește Jărar (dela mînjări). - cel care păzește mioarele se numește mioraș. - Dum Berbecii, Berbecuș. - Dum cîrlanii, cîrlănașă. - Dum sterpele, sterpană. - Laptele mulsu, jumîndus în vasu lăculețu numit Jăgîmă, locolo închegat, îl strînge cu mînule și spum sertîndul și tăindul fiiu, este cașul pe care îl conservă în saramură cu jeru sulțire; Dacă voește aji pentru brînză, îl frămîntă pe acel vasu de lemgere numit crintă și atunci se zice cășl Jănțuește; (de cel bine), îl face la herbătore și jîntul ce se află cîrmită, strînge urdo, ce o regu cu jeru ce tot și apum la putină se face și jînt acru. - Acum cașul bine storsu numit cașu dospit, îl face în brînză dospită. - Laptele dă și grosu făcut pentru iarnă numit și covă dă și tot pentru lapte cum îl mulgu dela oi și tot pun în putini unu peste altul. -

95. Curmeiu, roșie, bela, țigancă, ochesa, buzata,

ţureană, deosebit că le mai dă şi numiri generice precum: oi ţurcăni, oi bîrsane, ţigăi, moroseneşti. —

96. Bulăi, arapă, corbeciă, neamţă, pîrşol, şi mai adesea după culoarea păr. ălui: roşcă, negreă, bălan, lăţoşă, mustos etc. —

97. Nici odcosebire. —

98. În 4 conace: peănă la 8 sau 9 óre dim. şi "Diminéţa" dela 9-12 prînzu. dela 12-4 Namézja, şi dela namezi peănă seara chindii sau toca. —

99. Nu sunt. —

100. Lung: Nó! care adesea o pune mainte vorbei întrebătóre: Nó mai stane? Nó ce ţăfi? dămi o ţîr de brînză şi o leac de sare. (Namézjă (ce zn sau Nn). nim, ca care îţi striga cîinii. Fîrtoc pentru frate

101. Că plugăreo este ceo mai pretuită mes ce póte aveo un Rumînă (Rómână). —

102. Cîmpie; dacă pămîntul este tare, ne spo de mult timp de pluguri, se numeşte Ţe nă; dacă aceo cîmpie numai de cîţi

ani nemţ umblată de pluguri, se numeşte Groşie (o adoua ţărîe după Telină); apoi Groşie o a treea slăbire a ţăriei. Pîrloagă, dacă e de doi trei ani în odihnă şi mijine cîmpie mireşte pe care apoi recolte în anul curent, ar, cel lucrat mijeme se numeşte Lobă, şi în special Cîle şi tarlale. —

103. Plugă, Coame, cămeţă, jugă, tîmpală, circei, furcă, casmo, grebllă, Lopa, seceare etc. —

104. grindeiă, cóme, plazăă, bîrtă, căleiă, teleg. oie, cue, cormană, oliţe, Jugani, tîngeli, res. tee, ferul cel lotă sau cel tudre şi ferul cel lung sau cel mică, policióre, Janchită, cuie din jug. oie, cue, Greşie, chisen, inimă, seînduri (ag. ţi, cereani, legăturile leoţilor, lăncă, lanche sau cruce cămeţei, spline, prepoţapă ce se mai Zice şi protăpă. —

106. Le numesc: Coți, prijnelu, petre, chisăe, covată, grindeiu, zăță, dreiți, măsele, stăvilă, beceu, răscocinu, țeică, lom, vârteți, fusă, țigae, ghie, clește, Babaoa, învelișu, țeară, pod, furcă, părită, ciocane, —

107. Dulgherie, cismărie sau ciobotărie, circiumărit, croitorie, economia vitelor, stupărie, pescărie, v. nătore. —

108. Rindea ciopelitore, geatău, îndreptător, cumpănă, ferăstrău mare, ferăstrău mic, — Tot ce ține de lucrul se zice: porniță și un șeperu. —

109. Ciocanu mare (barosu), ciocanu de mână, broștur (praștură), clește, năsoroală, foi, cuțită, cleștе mare, mânghinea, masă de șurupuri mici, burghiu de chim, liță, țocilă. —

110. Mistrie cu care omu mănâncă mămăliga și netezește. —

111. Scorță, rindea, foițe, tolu, perno, masă, prostire, d. șagă, șervetu sau ștergare (prosóape), pânză, plapomă. —

112. De pernă aparținând: fețe, cuțău, pănuzalcă, odeiou, cadea și coderița. — De războiu aparținând: vatale, spată, ițe, sule, suveitor și întorcător sau fârțe, postu, scripți, pânză având rosturi, mâini de vatale, ață, b. calug. —

113. Lemnu aparținând: rișlă, sticiu, opăcinu, edecu, usn.

crivacă. — 16

114. Mai mult cu coțu, cuțit, pușcă pentru de mână. —

115. Ce se știe. —

116. Că jidanile se ridicau mușchine pe temeiul mă- sură ce se lua dela vrun om, care până în 40 zile mureo, devenind stafie acelui jid. — Despre beciuri se vorbește că ar fi prinzând stafie tot din privința ji- dului clădit pe baza unei umbe de om. —

117. Tot ce la om se zice la dobitoacele carnivore că mâncă; iar la cele erbivore se mai zice și pasc. —

118. Părțile casei: ițari, dulvări, dimii, poturi, șalvari, pan- taloni, flanea, pălărie, bâtă, cipici, galoși, pantofi, hibă, șubă, dulamă. — Femeiești: cimbet, testemel, marama, coniță = fesă, cercel, băeri, salbă, mărgele, brățări, inele, roche, stricători, pistelcă, corți, bâtă, brâcile sau bete, colan, cureo, ilicu, — deosebit că moda de orași se imitează ma- întotdeauna de fițele de azi. —

119. Le spuse la N. precedent. —

120. Ceapă, usturoiu, prazu, cartofi, fasole, linte, bobu, var- zăcere, mărarea, tărcuțe (pe la pluguri în postul pastelui), peșce, raci, carne de porcu = gâlnați, frigare, prăjitură, slănină cu șăiuri (coleșă), ciorbă de pui, de gâscă cât o-

dată prin toată veselia secului, dar carnavalul îl duce mâncarea cu ciorbă de porcu și varză; plăcinte, ouă, unge, ună, brânză, lapte, pâsat, tescă, ozine, jin pomenită pest 8te. —

121. Vinu, rachiu de drojdii, hasamaua, tejico-rapă. —

122. Că cred în rudirea prin lo al glo neam; că amest care de neamuri ar aduce bâlo rudă-reo "să stâmă de rudă reo" B. dar astăzi trecu multi peste acea ta margine până ase jinoi. — cu cele sufletesci ase menea. — deme se face călcări. —

123. Mai întâiu se trimit un pâiet două femei din pa din acelaș comună, ajungând acolo, după óre care ar voi fice: apoi să fie și ștau acasă, noi dalt fel suntem gata, și nâmem ce fice, plăcău ne place atunci petitorele se întorna acasă cu bucurie, Apoi totul plăcăului nu întârzie dâse întâlni cu cel alt al fetei, beau împreună, cinstind mai mult cu plăc încungurați și unul și altul de cero neamuri din parte unde un mult întârziesen dânsii amânți subiect întâlnirii lor, așa fel că mai câu regulat seara de toemălă. După întorcerea lor acasă, se simte mo

doctor cel cu foto, ada de 17 ține printr-un om al său, ca să mérgă până la cutare (omul cu plăcău), și spune că mâine cutare să vie spre a lui (cu 10 sau 12 gri). Apoi pentru seara hotărâtă fie care sunt pre gătiți și încungurați de neamul lor, fiecare că cel cu foto să prigătească și de masă și vinu, pe când cel alt merge numai cu ploșca în mână, cu plăcău și neamurile, acolo ajungând dau „Bună Dimineața soacre mare, ise răspunde mulțumind carăși cu soacre mare, ise șesu pe pat, apoi din vorbă în vorbă, vinu la subiec tul cerut, și mai întâiu de tóte cău ase vedea băeți și ai întreba despre plăcere și pe unul și pe altul și primindele răspunsul afirmativ, îi dă un altă plăcău hotărâre întâiu festrea feciorului, apoi cel cu foto; primindu-se acesta dau ploșcile la bătă, în care timpul se vorbește și despre cine, datorie mai mult a soacelor cu stolnicesele, — Apoi se scoate dorurile Mirese (gaticile) dar care de obiceiu mai de multe ori aduce și Dimineța, după cum Mireasa tace și bătă mâna tuturor din casă și ginerică, apoi, se face

și cu flăcăii ce se adună unguri, și până seara
vine flăcăii din sat la joc; apoi seara
la Duminică se duce rachiu și pâine la nuntă,
aceasta și socrului despre mireasă. După amă-
zi se pregătește un bradu cu deosebite hârtii
colorate și cercuite mai tot felul cu fleșpele de cătă
unii flăcăi despre ginerici, apoi cam din aceeași
se duce unul cu el numai cu lăutarul, dară
la botează 4 ori 6 cotrici, sau patru turtele cápte
și împlorate cu teavă de tuștă. Acel flăcău ce duce
bradul are legată peste căciula sa la cap doi trei bâți
de unu ce este dar al mirești din partea ginerică,
ajungând la nuntă, aceasta îi pune și dânsa la ca-
pătâiu și cu nuna, cu toți merg spre casa mirești
ei ajungând fetele și jeștile, după Sunt Duminică
și fetele mirești; după care flăcăul cu bradu înaintea
până mireasă înfață Mirești, ce stă împrejurul pe pat

14206

o schimbau între ginerica cu mireasa, primind
ginerica o batistă în schimbul inelului ce ia dat
la botează și până când vorbesc numai de jumă-
nuntei și formalitățile cerute. Iar începerea nun-
tei se face de joi, astfel: la Duminică, când
cul de flăcău toate neamurile și mai cu semă pe
cele ce au să alerge, și facă treabă, ceea ce se num
stolnici sau trebătorii; iar ajutorii lor se numesc
că stolnicesc. De după amiază joi când un b
și fată bună de părinți, și îi pune de cerui tâm
aurului de vită, din care până se face cât vo
ci lungi numiți cornuri și doi mai mari numi
de brațe, ce ornează ase do de socră/mama gine
jupânesei mirese când vin dela Cununie, joi sea
vin flăcăi lui sat la ginerică și joacă cât pot până
încaș, apoi ca să îndestuleze pe toți le mai dă la
rul și afară, și mai joacă vreun ceasu și apoi se duc
mână ajuc numai stolnicii cu stolnicesele. - Viorei du
naneți se duc la risipită dară stolnicesc. / cât / cu
te trâiu între pereche de lăcași la spinare și la
utanul după ele, apoi fete după ei Cununa ceaș
vestită deja de când dară fete despre jupân Gh

însoțită de o altă fată; mireasa încungiură cu un
fîrîu de roșu bradul de trei ori, când pe urmă îl
și lasă legat pe brad acel fîrîu; flăcăului îi se dă
de mireasă o batistă pe umărul drept, și el îi
dară de bani, și în urmă un săruț de mînă ce
case este mai micu, și se retrage mai la parte unde
nuna îi ține hetecle și leftii spre ca să fie pe mireasă
după ce mai întîi îi face cruce cu ele, în timpul
acesta și mesele sunt deja aranjate, pentru fete deo-
sebit unde are să vie și mireasa pe care o aduce
nuna înte fete; apoi urmează cîte două rînduri vechi
ori din partea ginerelui precum și din partea mirelui
tot două pînă la stolnici, - După masă fetele cîn
horă și cînd lăutarul crede că nuna își făcut pofta
obiceiul mirelui, vine cîntînd pînă la mireasă care ia
pe Mireasă de mînă, o duce la horă, jucînd Nuna din
te Mirese, apoi hora se începe Nunească, în mijlocul
horei în timpul acesta nu stolnici stă cu ploscă, umplu
de 3 ori cu pahar, dîndul Nunei pe care ia îl
cu vaește după de margenea horei, - învîrtindu-se ho
de 3. ori, o despinde și ducînd mireasa în casă, în
vîrtește și acolo hora de 3. ori, și tot nunească,

lăutarul ese afară spre a ține hora pînă seara,
cînd luînd pe nuna o duce acasă la ea, și acolo
se joacă earăși horă de flăcăi și fete, și earo so-
cînd urmează ase sfîrși. - Dumineca earo vine flă-
căi la ginerică, și rade unul dinte ei, în timpul
acesta lăutarul cîntă unu cîntec, ce provoacă la
glumă, așa fel că și inimile cele mai împetrite
plîngă, isprăvindu-se cîntă flăcăilor și joacă unu
ceasu două; deaci lăutarul se trimite la Nunu cu
mai mulți stolnici și stolnicese să joace și să mă
și joacă, fiind chemate la Nunu neamurile sele,
luînd un ceasu două, de unde întorcîndu-se, se
trimit din nou la socrul cu fata, unde asemă-
nea se urmează ca și la nunu. - Duminică di-
mineța, mai întîiu decît răchiu la nunu drept ves-
te a cununiei, se întorce trebuitorul cinguță și
ne gătește căruțe dela socru cu ginerică, pornind de
aci cu tote femeile și fetele cu steguleț să fie legate), vinu și pe la Nunu și îi ține asemenea
și cu doi colăceri (doi flăcăi călări), plecă cu toții la locul

cu mireasa, și nu se apropie până ce nu joacă
apa: Aci flăcăul care adus ceaunul și ó fată le
pe mireasă, amândoi iau o găleată cu prund aținat
la hainele găleții și cu buzunarii umpluți de lăutari
ce cântă până la puțu, scot apă și vinu înapoi
Dinaintea ușei, aci flăcăul însoțit de mireasă, fra-
ți și alți doi trei ce se mai găsesc joacă hora, vâr-
tind de trei ori din apă adusă ce șade în mijlocul
horei, apoi cei doi calăuzi cu o ploscă dela nuntă
ce se lasă până la ușa locuinței, urează mult cu bu-
nă dimineța cinstiți oaspeți mari și mici ceea ce se usu-
ță mai în toate părțile, și în urma cărora lasă la
ambii calăuzi caților câte o batistă la frâne în
urechea calului, și se întorc înapoi la nuntă, ocolind
duși unul pe de o parte, cel altul pe cea altă de 3 ori
apoi pornesc cu totu venind până dinaintea ușei
și deodată se dau jos cel dintâi din
căruțe cu darurile ce au: hainele de mireasă dela
nevastă și covorul dela nuntă, și după ce varsă apă
spre ei flăcăul și mireasa de 3 ori; flăcăul amenință sp
a asvârli găleata pe casă. — Nunta cea dintâi înain
tează la ușă unde pune mâna dasupra în prag
și mireasa îi dă darul o basmo sau un șalu; ap

dau nuntă asemenea, surorile de gineri și cele al
te neamuri ale lui asemenea spre aprinși câte un
șalu. În lăuntrul, două soțioare ale ginerică și mu-
ierile tuturor cîteși 4. de prostire ce are îmbrăcămin-
te mireseî, pe sub care mireasa trebue să se pe-
dicheze: vecinul de 3 ori, se petrece de 3 ori, după
care se îmbracă de nuntă cu hainele ce s'o adus.
Masa este aranjată acum pentru astă mesecă
și poftiți de socrul cu mireasa, acesta ce se nu-
mește Logodnă. Ginerica cu socru-său și nuntă
stau cei dintâi în frunte sau în capul mesei
ce drept onóre, în timpul acesta hora se află
în toată splendórea când trebue să și joace ginerii
amândoi împreună cu nuntă: Mai întâiu se a-
duce mireasa, și după ce s'o învârtit de 3 ori îm-
jur din mijlocul horei cu vinu ca la bradu, lă-
sând cântând se duce să aducă și pe nuntă dela
masă cu ginerile împreună, ce să prind laiță
mireasa îndreptă împreunându-se de mână cu mire-
să printro batistă înadinsu, și cu regulă că la fie
care învârtitură a horei dela același loc de unde
la prinsu să desfacure batista odată până de 3 ori
unindu-se acésta tragere prin mireasă); apoi flăcă-

alu cu brada, vine și ii despărțește, jucîndu-
între ei, învîrtindusse horo odată; numa cu
mireasa pleacă în casă, mai rămînd numai
cu ginerica, cînd din acel moment se și schim-
bă horo numească începînd cu horo dreptă învîrtin-
dusse numai odată și mergu și ei în casă. - NB.
În tot timpul cît stau la masă pînă nu jucă
se, iată ce se petrece: se cinstesc cu rachiu u-
nul pe care: traiu bun să le dea Dșu, să ca-
tă nuna parte de fini și finii de nași etc. a-
poi se aduce bucate, cînd fiind gata, nunul ră-
pe unul din meseni să spue rugăciunea mesei,
atunci toți se scolă cu capetele descoperite, și în
urmă se pun la mîncare, lăutarul cîntă, u-
te un cîntecu cespre de masă; după ce au mî-
cat puțin se aduce o găină friptă cu furculița
în găină, ginerica dănuește madinsu și înfige
nunu invită pe ginerică a o frînge, dar mese-
glumind face: frîngio bine jupîn ginerico, și
dă ca parte în socru-to și cu alta în nașu-t
să le arăți că ești vrinică; apoi aceași stol-
nică mai pe urmă vine și cu mireasa și fi-

ambii de față, pe un taleru pune mireasa o batis-
tă și ginerica un inelu și sucind taleru de 3. ori
se luănduse și jucînduse dupe ordinea sucinei, așa
cel ca atuci ora inelul ginericăi îl ia mireasa și ba-
tista mireasei o ia ginerica, și se duce miréso în
casă, se face danul pe unu taleru ce trebue să ai-
bă puțină sare și o bucată de pîine, se numără și
numu în mîno lo amîndoi ce ținiu obatistă, și li-
se torno banii acolo, turnîndusse tot odată de că-
tră nunu cu un pahară sau poloscă vinu peste
bani și jucîndusse: Sporul lu Avram, alu Isacu și a
lu Iacovu, apoi mototolind banii cu batista în
mînile sale, odă în mîno ginericăi, carî și în-
cepu asămuta mînile tuturor omenilor și femeilor
pe lo masă; iar miréso capată lelo fie care bărbat
și femee cîte un micu bacsișu, apoi finindusse
cu masa și nunii trecînd în casă, și ceii tinerii ce-
tăcînd cînd cu pahanul bocilor și nunilor, apoi
îngenuche mireasa pe o pernă înaintea casei și gi-
nerica numai do parte, apoi cîte un țigănuș
dacă se află pe aci îl chem, sau peali cineva care

ACADEMIA

ție să spun Deslegarea timerilor, și luând un pa-
har cu vinu în mînă spune cum ziseiu des-
legarea, ce e cunoscută multora și în urma casia
de de unu și socru bacsișu celui ce a urat, și de-
aci pleacu la Biserică, intră la cununie, în timpul
acesto lăutarul cîntă înaintea Bisericii și pe-
pleacă tot fiind și aci ca și mai înainte, se face
o poră frumoasă, în timpul acesto alți stolnici iau
petecele miresei și venind cu ele pe la Biserică
la duce la ginerică, esind dela cununie, se pun
earăși cum a venit mîncare și pornesc, chiuind
dupt la socrul mare (al ginerică), aci este gătit
viță a pară fie oți cum ar fi, destul ci aci se poftesc
în fundu unui și socrul mare, lisa tornă apă pe
mîni și pentru ase șterge mireasa trebue ale
fie cămu: nunatlui și socrului cîte unu servet,
că na cum-va nimu numai mîncară ace mai d
și la vro altă sărăcie despre el, dase do daru și a
celuea. Intră mireasa și deaci dusu și pe nunu ace
a înserat. Acum stolnicii pleacu dupe omeni pentru
nuță asa masa-mare, cînd început aveni parte
din oameni, aducu cu lăutarul și pe nunu cu omeni
sei, deaci iasă ear masă, iar rachiu, lucate, s

lăutarii, dar cu alte chiceuri: dupe ce ș-a luat din ma-
să, se aduce luminările dela cununie la oameni, dupe
care se face daru, îl ieu numai ginerica, și cînd pleacă
oamenii îl îmbulgăresc cu pîne dela masă, apoi o
stolnică vine cu daruile la unu, socru și frebăto-
rii, și le împarte cu niște vorbe prea pline de glu-
me din partea lăutarului, în timpul acesto ce
mireasa se petrece altceva: dupe ce s-a ispră-
vit cu ginerica dela masă, unu duce pe mireasa
să s-o culce (așa zice poporul), aci numa însoțită de
două trei femei ale ei și cîte vo stolnicese, deso-
că pe mireasă și lăutarul cîntă de jale: "Cînă
est cu jetele și azi cu nevestele zic!" și apoi o la-
să singură pentru asta cu ginerica, unde în cîn
în cînd unui stolnicu, ce are acestă grijă, pentru
că el trebue ase la socru cu rachiu roșu dimineță;
și, dupe un timp cînd află un răspunsu afir-
mativ se duce; și, din înțelegerea cu socrii că merge
bine treaba sau nu, stolnicul pune în tro tresă un
pahar de rosu (nărădnat) și cu busuiocu me-
le la masă jucînd și strigînd cu: hăp! hăp! - preacă
busuiocu pe la oameni, și esă afară îndreptîndu-se

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ "CAROL I" DIN CRAIOVA

spre cireșmă cu nuiele (mai, ce le obicinuiă de
vadră vină și Mercuri mai pe urmă repeta ce
te o oca vină (cât ar voi), petrecuiă noptea ace
cât vacanță; ăi stolnici în timpul jocului la cireș
mă aduce o tavă încărcată cu pâine și lucate fo
frumuzică. — Mai dimineța pela 9-12 se face
veliță mirească sau îmbrobodirea (legatul la cap)
Dună stolnicească dela soacră cum din casă în casă
femeii spre oameni la legatul mirească, și strângându
aduce și pe mumă cu lăutarii și cu femeile ei; dân
cul casei, punând și o pernă spre așădare mireasă
spre, și stolnicu aduce pe mireasă ai se mai așază
și o masă, având pe ea un taler cu un pahar cu v
Dună cornuri ori două lucăți de pâine, o aglindă, un
pieptene, și începe mumo a o peserca cu pieptenele
apoi o împletește mumo și cu altă de dată, udându
ța (cruță) de vină, la sfârșit ădăle ișe în modă cu lână
și înă, mestecă să aibă parte de ăi și să toarcă cânepă
și făcându cruce cu ce are să lege la cap, o îmbro
bește, tot odată o gătește cu tel, lefă, cercei, inel, ce i
care pe acea mireasă și pe care le aduce din camera
nopțială; apoi luând mireasa apă torno pe tace

mureș, ace spălo și le dă Joimeri, o joacă învăr-
tind hora de 3 ori numească. B. hora el Joc pe urmă
lupe ce mireasa sărutat mâinile lo toate femeile,
și o scoate afară în altă odae ace întâlnu cu ginerică
ia femeilor lisa de cite două rachiuri și câte o pâine
de pâine și cași ca să meargă la cireșmă unde și
acea Joacă, lupe care Joacu și femeile mezecașe repeta
cu câte Zece bani. — Dupe acăst se trimite un stolnic
cu stolniceasa și lăutarii, cu rachiu roșu la socru
mare cu un buriaș cu rachiu și pâine cu vin
ar stolniceasa îmbrăcată cu hainele mirească, plă-
și strigând și jucând: hip! i! hip! Dună Dimine-
de chemați, se face cărăși masă: rachiu, bucă-
și lăutarul cântă, ce dă Joc, de obicinu un franc,
ește stolniculu bani ascuțiți, cum și lei la
ăilalți Joimeri mecanu: un șterga și femeii cele
o cinică sau o basma, până ce dau de acestea în
mâna ginerică. — Mai seara la cinul mare
ească masă, lăutarul este gata așezat la rachiu
pentru apoi la un Crap (așa de numește acestă modă

spre cinstirea cu această cinste, ce le obicinuiă de
vadră vinu și Mesenii unul pe unul rețenea ca
te o ceo vinu (cât ar voi), petrecend noptea ace
cât vacanse; noi stolnici întimpul jocului la cină
nă aduce o tavă încărcată cu pâine și bucate fi
fiu mijlocul. — Iară Duminecă în ziua 9-12 se face
nelile mirească sau îmbrobadirea (legatul la capi)
Două stolnicese dela socră chem din casă în casă pe
jemei spre aceea la legatul mirească, și strângându
aducă și pe mumă cu lăutarii și cu jimeile și
gindase toate câte s-au chemate, așază o putină în mij
cu cași, puind și o pernă spre așădare mireasă
spre, o stolnică aduce pe mireasă ași se mai așe
și o masă, având pe ea un talerii un pahar cu
Două cornuri ori două bucăți de pâine, o aglindă, un
pieptene, și începe mumă a o descurca cu pieptenele
apoi o împletește mumă și cu alte 10 doto, ubindu
ță (cosita) de vinu, la urmă își adulă ișe înnodă cu lână
și înă, mențindă să aibă parte de ei și să le crească cinipe
și făcându cruce cu ei are să lege la capă, o îmbro
bete, tot odată o gătește cu tel, lefă, cercei, inel, ce
care pe ceea mădă și pe care le aduce din camera
nopțială, apoi luând mireasa apă toarnă în tuci

mureă ace spălă și le dă dureri, o face nevăs
tină horo de 3 ori numească 3 horo el face pe urmă
lupe ce mireasa scărutat mâinile la toate jemeile,
și o cește afară în altă odae ce întâlnii cu jimerice,
ar jemeilor leia de câte două rachiuri și câte o pâine
de pâine și ceă ca să mergă la cinimă unde și
ei mereă vinu ceași două. — Chiuna dă 4 ce vinu și
ceea două, lupe care face și jemeile mergeaș repede
cu câte șase bani. Dupe aceste se tinute un stolnic
cu stolnicease și lăutarii, cu rachiu vesu la socru
cu soța cu un luricași cu rachiu și glosu cu vin
stute cu florile mireșei și cu mokagul de seară,
ar stolnicease îmbrăcată cu hainele mireșei, plă
e cerând și jucând: hip! i! hip! Apoi Duminecă
te sosu mare, pâine acolo, unde oamenii sunt de
e chemați, se face earăși masă: rachiu, bucă
te și lăutarul cântă, ce dă banul, de obicinu un franci,
ise dă stolnicului bani cuviți, cum și lei le
ulite bani precum: un ștergar și jemeii ale
e cumică sau o basma, bani se dau de aceste în
mino jimericăi. — Iară seara la cinul mare
ceași masă, lăutarul este gata cosit de rachiu
ntru aci la un Crop (așa se numește această masă

unde carăși se aplă oameni acestiți: mănîncu
și beau, vinu fort cu ardeiu sau piperu (deaci u
crop adecă: în fort, în undă), se dă dans și joacă
afară Itele: socrul lo spinare cu lioca cănuței
și cu traistă lo șold; iar socra cu itele dupe
gîtu; vinu apoi tinerii, le iau îi scapă de acele
lucruri, dupe ce ajucat; în timpul acesto un jocu
mare arde vatreu și copiii sîrie prin spațiu lu
Dupe jocu se așază tot afară lo lumino focului, pe
o lăviță, socrii și nunii. Socra aduce colaci în b
tu și dîndu în mîna mireseî, acesto îi dă naște
(numeș). Apoi tinerii dau cu pocalul vinu la oa
lo rînd, începînd întîiu mireasa și isprăvin
tot așa; și se bucură numai cu lăutarul și un stop
nicu acasă. — Nuntașii dupe lo nameji umblă
nicii sau trebătorii dupe omeni pentru o altă mas
ce se numește: lo plăcinte. Aci carăși rachiu
bucate și lăutarul cîntă vreun cînteci bătrînești
le masă — le dă dansul, apoi carăși vorniță rachiu
și bucate cînd ce și aduce plăcinte de cătră chiș
tinerii; merg lo circiumă și nunu dă întîiu vin
apoi și oșteniî refenesco lor și stau pînă cînd
vrescu. — N. lo ste mesele nuntei ca și lo plăcin

Dupe dasă, se mai dă cu rachiu și un rînd de bu-
cate. — Mercuri toți joco este a stătnicilor petrecînd,
bînd și mîncînd, și strigînd: Bună dimineța socru
rade și nunu rade. —

24. Jocu, jucați maica mășii, nu știu, lo nunu
parte de ce mai ruga, să mă bată Dzeu, Dzeu
pre legea meo, pre legea meo, să fiu al dracu
lui, să mi sară ochi din capu, să mă trăsnă-
scă Dzeu, să nășungă cutele fi. —

25. Jucați crucea cu....., Dumi paște, Dzeu
mare, stea, praznicu, Dumineaa C....., lumi-
nă etc. Jucați părinți în C....., Jucați în M....,
ți ca.... M...., etc etc. Jucați în C....., Jucați

26. Cînd sunt mai mici: Jucați cu păpuși și bă-
cuți cu biciuri și cu trosticie făcîndu-se că sunt
jaie de cinci case băcești, cu bețe toți în mînă
și fie care avînd așa pază o gaură, să dacă ar
de cu bațu în joacă ce este un ou, ori o gîlă
sau vreun ciot de lemnu rotund, să aibă tot o
dată grija să mi-l apuce cel care o aduce la fine
(o altă grupă mai mare, ce trebuie ase bage acolo)
și tot așa o lovește cînd unul cînd altul, pînă cînd

unde carăși se aplă oameni acestiș: mămuca
și beau vinu fort cu ardeiu sau piperu (deaci un
crop adecă: un fort, un undă), se dă dom și joacă
afară Ștefu: socrul lo spinare cu lioca cănuței
și cu traistu lo șold; iar socra cu iștele dupe
gîtu; vinu apoi tinerii, le iau ii scapă de acele
lucruri, dupe ce ajucat; intimpul acesto un foc
mare arde mereu și copii ședie prin spatzo lui.
Dupe joacu se asazo tot afară lo lumino focului, pe
o lăviță, socrii și mumă. Socra aduce colaci de tr
ți și dindui în mîno mireseî, acesto ii dă naște
(nume). Apoi tinerii dau cu pahaul vinu la oa
lo mumă, începînd întîiu mireasa și isprăvin
tot ea; și se bucu mumă cu lăutaru și un ste
nicu acasă. — Mortî dupe lo nameji umblă d
niceî sau trebătorii dupe ômeni pentru o altă mas
ce se numește: lo plăcinte. aci carăși rachiu
lucrate și lăutaru cîntă vrun cînteu bătrînesc
de masă. se dă danu, apoi carăși vinejă rachiu
și lucrate cînd ce și aduce plăcinto de către chi
tinerii; mergu lo circiumă și mumă dă întîiu vin
apoi și ceilalți cefenecare lor și stau pînă cînd
vrecu. — N. lo ate mesele muntei ca și lo plăcin

Dupe danu, se mai dă cu rachiu și un rînd de lu-
cute. — Mercuri toță ziua este a stolnicilor petrecînd,
cîntînd și mîncînd, și strigînd: Rumă luminată soare
rade și nime rade. —

24. Ție, Jupîn maico măsi, nu știu, să nu-mi
parte de ce mai rugă, să mă bată Dzeu, Ție
pre legea meu, pre legea meu, să fiu al dracu
lui, să-mi sară ochi din capă, să mă trăsnă
ca Dzeu, să nu ajungă cutele zi. —

25. Jupîn cucoș cu M....., Dumă paște, Dzeu, lumi-
nare, stea, praviță, Dumnicar P.... în M...,
26. Jupîn părinți în C....., Jupîne în C..... M...., etc etc.

26. Cînd sunt mai mici: Jupîne cu păpuși și bă-
ieți cu bicinuri și cu trosticioare făcîndu-și cîte
cai, cînd sînt mai mari cu joace un joc ce se
face de cinci case băeți, cu bețe toți în mînă
și fie care avînd așa pază o gaură, să dacă ar
dă cu bățu în joacă ce este un ou, ori o gîlă
sau vrun ciot de lemnu rotund, să aibă tot o
bețe grija să-mi apuce cel care o aduce la joc
(o altă groapă mai mare, ce trebuie ase bage acolo)
și tot așa o lovește cînd unul cînd altul, pînă cînd

acel ce are grijă a o aduce la fine și aapucă și el vr'o gaură oresunde alt băiat, și atunci intră aceste la pórcă. —

Deamascunsele: ce constă: că numărîndu-se toți toți, peresțe că se rămîne unul, acesta se pune cu mînele la ochi la unu locu numit leagă, și, și cînd cei alți să ascunsă, se duce ai căuta și el, și aceia fugind din fostă lui prin toate părțile il ză̆păcescu, că nu știe la care să se Deo al prinde, căsîndu-se astfel acesta pînă prinde unul și il cunoscă pe corp pînă ce nu ajunge la leagă, și atunci scapă, fiindu-se cest alt leagă. —

Petrecul: se înțolesesc toți copiii cîte doi doi; iar din cei mai mari înșeliți înaintea celor alți degetele (că ei să înțelesi pe două degete, că cau vo spue cestu deget este al meu, cel alt deget, este al celui alt), și prin acésto se facă două cete adversare în presensul unui bețișoru înfipt, păzindul cei ce să ostăndiți prin unul din ei ce a ridicat la vorbă salto. Unul, ce însemnéză întrarco la ciocanu iar dreo ero că ridice Palmo, ero să fie pe din

apoi. Cum ficu păzescu ce din cîntau cel bețișoru, căsi cînd să ar lua de cei din apoi, se chémă că în tăcat pe toți delo țeșu, delo ciocanu, și atunci leo făcut o Babă, sau leo băgat un purice, dreo ar fi periți din amîndouă cetele cîte unu sau doi, se înveresce ca părțile să fie întregite și una și alta, atunci se strigă: Verzi în Verzi, și se joacă pînă cînd rămasă la ciocanu ori în apoi numai unul, și atunci se iau în gonă cel delo țeș sau ciocanu, trebue al atinge din fugă cu piciorul (să tac); iar fugarul să ia pe dinainte, și se fice că la luat, și astfel pînă se întîlnu, și facu un Purice, o Babă. ———

Deo Babo-orbo. Mai mulți copii se numără ca și la deamascunsele, și unul care rămîne se pune Babo-orbo, legat că basma la ochi, și aleargă prin casă sau cosară cu mînile întinse să prindă pe vre unul, și atunci ascăpat punîndu-se cel alt. —

Deo Mamo Gaco. Mai mulți copii se înșiră unul de cingătoare altuia delo spate, iar unul dinpor se fice că este Gaio, voește alor puișori

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

zicând: gnic-că țiu leu un puișor, - cel alt ca-
e înfruntea șirului de capăt răspunzând ca cloșca
zice: gnic-că țiu scîte un ochișor, și luând'o
legă ascută-asvîrle zicând: dute că teo luatu
Mîta dela tîrgu (cutare) haină, și acela făcând ca se
duce, - cloșca cu puii a sucește odată zicând: tu
trei colăcei, pîno veni mamo gaco cu tigaea și în
trodată, strigînd a hî! a hî! iar gaco zice: gnic-că
țiu leu un puișor, - cloșca răspunde: gnic-că ți
scîte un ochișor. cu așa se urmîză pînă a fini
dinspre codă toți puișorii, și car se repetește. —

Dea Borșu: 4 inși se iau cîte doi de mînă și
cu condițiune, ca doi să alerge după cei alți doi
și dacă vor prinde amîndoi mîna pe unul din cei
alți doi pînă ce tovarășul său nu ajunge mai în
tăiu, apoi intră cei alți doi la borșu, și tot astfel
mereu, - Poate fi borșul și în șase și în opt inși. —

Tamparachița: ce este un joc al fetelor, dar se
amestecă și băeți, însă tot fetele cîntă: se fac
partide, se pun înșirate față către față și cîntă
o partidă: "Da le voi mai multe, la noi mai pu
ține, Tamparachița mea, - apoi ceo altă partidă

răspunde cîntînd: "Dacă vă par multe, veniți la
noi; tamparachița mea, apoi ceo dintîiu: de
noiu ne place, vin (cutare) încoce, tampara-
chița mea, - și tot astfel pînă cînd se car dintre
partidă înbalta, și vice-versa. —

Dea cacîuliță: joc, 15. băeți pun pe unul
la spate, și tot ca la damascunele prin numără-
re, unul care anumește, se pune cu capul în poalele
băcatului la spate, iar cei alți toți ocolesc cu degetul
arătător zicînd: Dîz ță ță! Dîz ță ță! Dîz ță ță! și în același
timpu pune unul degetul pe spinarea lui, atunci a
cestă și pleacă cu toți să folosească cel care astă cu ca-
pul în la spate, la un alt băeat pus iar de împă-
rat, zicînd către el: Dle, mia băut bereo și meo fu
tut mereo. Împăratul zice atunci: care e ala?
folositorul se uită să ghicească, și mai mult cu grija
la capa mai iute dintre ei; și dacă il ghicește a-
seapat, de nu, il iau copiii întruna cu cacîuliță
lor la bătae (căci trebue așeți, ei și toți cu capu
tele tot descoperite) în bună în capă, și ori pe unde
îl ajungă; și acesta se urmîză, pînă cînd cel băeat
ghicește pe cel care apuse degetul pe el la începutul lor

și când mâne creștinul, dispare și ea
[illegible] și că ele ar fi după cum sunt și oamenii
[illegible] cu nume rău caracter, așa sunt și ele mai
[illegible] mărimea lor. —
19. Luceafărul de ziuă, cel de Dimineță, Cane, Cloș-
ca, fata cu cobilița, carnea, hora, drumul robi-
lor sau calea rătăcitilor întimp de robie. —
20. Drumul Robilor: că în vremea de demult ce
robea Românii de către turci și se vindeau cap.
cămilor ce erau cu două guri: pe una mâncă și
mod am auzito astfel: Doi tineri și fete mari
fratele omului și cumnată femeei lui, apoi robiți
de către turci și vânduți căpcăunilor, acestia în
toată Dimineța apoi frigând câte un ou — așa ob
bă a căpcăunilor, ce lipseau pentru puțină vre-
me, vrând să frigă întracestii trei pe rând, în di-
minața aceea aseară, și io zis: ședi fată pe lopată
lor fata io răspuns: ședi mătușă dă-mi acolo
altfel că bobo jumătate ce arate fetei, fu asvârli-

și atunci ascăpat el, și o pățește cel alt. —
127. Ceaunul, Pirnae, căldare, tuciu, ligae, căldă-
ruș, tingire, apoi străchini. —
128. Nu se știe. —
129. Tudor-Tudorel, Leliul Regat, Dabo novaeu, ghiță
cățănuță, sub pôle de codru verde, ce fumegă cu
bote, Lelița săpliță, apoi hori: hora dreptă, ho
ga, Bine, hora Carol, Sirba, ceardeșu, dehioșu, gre
ceasca, hora nouă, hora mândă păști etc. —
130. Că ar fi un leneș mare, care le[illegible]
131. Nu se știe. —
132. Nu sunt. —
133. se zice: Dzeu cât este. —
134. face. —
135. Nu cunosc. —
136. Că minte, e mai superioră de cât cele alte. —
137. Asupra finților, când sunt mai străcleri, pa
că dau lipiciu, pe vino mâna, procedând și nic
trăsuri ale corpului bine aranjate. — Iar asupr
vitelor, când sunt grase, se zice că ău fruncea
138. Că stelele una câte una ar fi ale fie cărui
creștin; și scopul ar fi, că omul dela naștere
că și aibă o stea, ca și mântuitorul cristosu

că boboc de cotnă joacă și astfel ascăpat joacă pe toți cîți mai erau rămași, și cu toți dfugăt să scape din copriseul căpcăunilor, numai noptea, a rohiii pe calea lactee, numită de popor: Drumul robilor, iar fiii stau ascunși de teamă căpcăunilo ce i urmăresc, pînă au ajuns acasă. —

141. Că întunecarea Lunei ar proveni dacolo, că a mănîncă zmeii, și cînd se întîmplă acest popoul bate cu două fiare în mînă, ca să pearză zmeii. —

142. Că ar fi copiii legădați de fete mari. —

143. Că poate cher să mîrîe cineva de deochiu, a ceasta ar fi provenind dela oamenii întorși dela ți (de două ori), așa dar, să văzut de multe ori efe tul deochiului, în cher, au văzut cum un Rău d cheat fiind, face zeă întreagă, bea să pus foale și d ochi peste capii, și dacă să descîntat Rau de deochiu io făcut, dimineața nu-i-amai fost nici un rău. —

144. Ileana cosînzeana, cosită de aură. —

145. Se povestește basmul cu Arghiră. —

146. Nu. —

147. Nu. —

147. Că în vechime să fost făcînd din fetele Romîne

Drăgaice, și joacă din casă în casă spre ase căpăta. —

149. Că strigoii ar fi provenind din oameni morți, e din ne bună pază ar fi făcut vrun cîine, pisi că, găină sau altceva peste mort; și dacă nu ar fi văzut aceasta, apoi cel mult dela 40 zile după mórte se face strigoiu de post bărbat, și strigoe de post femee, și că venind noptea la casa de unde ăste unul-unul pînă ce îi isprăvește pe toți, și a poi se mută pe la alte case, tot neamuri deale sele. — Și, la din contra, dacă se vede făcînd asemeni lucruri, lese fac din coada lor și se pune în sicriul mortului, — și atunci nu mai vorbă asemenea rău. —

Că stafie ar fi provenind din masura luată dela vreun om sau femee și care să fi dat în temelia vre unei case sau biserici și trăește la locuri ascunse sau feri te ale acelei familii, lunăi-ori prin biserici și case ce să mai mult pentru mare timpă, așa fel că la ca fuși intrînd din ai familiei, le sufla noptea pri luminări și aceste mai cu semă prin biserici. —

NB. Aceste măsuri se luau spre ase pune în temelia fiului, pentru ca să fie temeinică acea clădire. —

150. că îl văd negru ca un omu altfel și cu cărne albindui numai ochi în capu, având gheare atât la mâini cât și la picioare și cu pinteni, apoi că ear și prefăcându în capră rîgne în ori ce fel de vită se închipuește, numai oae, nepățind ea, fără lină, făcând pricazuri omenilor din vaiinta lui Dzeu, și că atunci omul făcându-și cruce pentru locuri singuratece precum: răspântii, pe unde spre îndreptarea creștinului se și pun cruci, ca aducându-și aminte de Dzeu și făcându-și cruce, se înfricoșează și capitâ reminăteli pentru drumu. b) pe la comori unde sunt bani îngropați. — și în fine că la pre unele persone se zice că ear și procedând spre ace slugi de el, cumpărându-se după le nemți prin de cleți mici și prin mercare nisă mai întâiu ca că nu ear sperie de el, la câte va năluciri ce îl face înpresură, și numai pe preț de două parale apoi ca sal lepede, face pământ în buzunar o bani cu monedă ce mai gata să pice, și cine îl trage, ear căpăta acela, și el întâiu ar fi cenzurat, ear deu nar puteu face acasta, încât din urmă Deavolul se leagă de acea familie și îi omoră pe

toți, apoi pe lumea ceo-altă sunt cu totul în stăpânirea lui. —

151. Că ar fi trei ființe destinate de Dzeu de mai pe toți pruncii a 3a zi după nascere, ceare; când se și pregătește de mumo copilului împreună cu Moșă o mășuță, pe care se pune o turtă sau o pâine, o ceapă, sare, o litră vinu, câți vor găsi și salbo de aură a mumei, ce șăd toto nopțe cu lumânarea aprinsă. Dimineța le ieo mâncările se zice că vin în nopțe acceo la ferestro și mănâncă traiul copilului: cu minte, cuviință, cu norocu sau fără, vârsta etc. și că depinde mai mult cumu vo crești cea mai mică. —

152. Că sunt niște ființe ce merg dar care pe-că nu ating pământul, și că deca ar întâlni în calea lor ființă omenească și ăsta place, îi sfărâmă luându-le câte unu picior, mâna etc. (acesta ar fi proveninț din rugăciunea ce au ele asupra acelei ființă). Apoi că alții numai că dau în locul lor și lasă câte un picior, mâna etc. și apoi acești nenorociți se caută de ele, descântându-se pe la femei meștere, păzind cu mare grijă a nu ajunge cu descântecele; căci mai rău se sfârșesc. —

1745

Zegmele sunt niște figuri noptiale dupe popor
foarte slabe, de unde și vorba: eșeri slab ca o Zazm
153. Acesta ar fi o figură noptială asupra fem
ilor, ce vine în unele nopți pe la femeile n
harnice, cu țăle speriie și ași apuca de lucru
154. Se zice că acésta este ziua femeilor, cînd ele
cred mai mari ca bărbații; se adun în cete
Dau la băuturi; dar ce e mai mult, că pun
dela fie care câte ceva de ale mîncării și pleacă
pe unde audu că a eșit câte un negustor sa
câte un boerii ce îi zicu ciocănii, și năpustesc
peiri în foile lui, pretinzîndui pentru ploconul
adusu de ele, câte va ocale de vinu, cu care pe
trecu apoi toată ziua și nopte peno despre ziuă.
155. Paparudo. ofacu țigancele țiganilor trecători
le acei netoți cu costuri, se împodobescu cu a
ziei și alior, și o altă țigancă mai naturi că
tă și ceo altă joacă spunînd și ea din gură la
cîte un versu. femeile Românce tărnă jucătorei în
timpul jocului, apă pe capu sau cu țeu de la
sau chiar lapte, dupe care o bărnesțe cu ceva n
lăi, lapte etc. dile mîncării. — Cu aceasta ro
nul rămîne plin de bucurie, că Dzeu va ude

30

pămîntul cu ploe și se vor face bucatele. —
156. Sburătorul se zice cîr și provenind, din dragoste
ce ar purta fata sau flăcăul asupra cuiva, și ne
putînd ași ajunge scopul, visează adesea tot iubi
tul (a) sau cugetă), apoi vine adeseo tot iubi
tul pe cosu și negresit pe cînd fata sau flă
căul dorme, îl bîntue cu iubitul, piscîndul și
muscîndul, lăsîndul osteneit de tot. — Acest sbură
tor pentru iubirea ce poartă se face și vizibil, ju
cînd chiar la horă, cunoscîndusse numai pe acea
că nar avea popo la nasu, — Spre ase putea des
lăsa pătimașul de el, urmezo, că de cînd se visează
că spune visul său la alt cineva dimineța, și un
alt leacu mai este, cînd îl vede cineva venind
și a intra pe cosu să înfigă un cuțit înpămînt
și car se depărtezo. —
157. Nasa știe. —
158. Dzeu
159. Dzeu
160. De cumu se spune pe postul crăciunului,
flăcăii au grija dă înnoapte colinde, și de pe la

Sf. Nicolae, doi ceteșeni negustori dupe la ora
în sat la vro gazdă, și ceiă vine al colindă, a
ceștia cum ziceu numai celor ce nu sunt din sata
lor. — Apoi în nóptea de crăciun dupe ajunu
copiilor, se pornesc flăcăii în 3, 4 cete și în nóp
ceo aceștia trebue kăl ispravnicéscă spunîndu co
fugă côte unu colindu de pereștro pentru ase ac
giero pe limineță, — apoi la limineță în ziua de cr
cineva umblă earăși pelo tóte casele tot în cete, c
să completeze colindarea de ieri și să își ia tó
plată, strîngend cu frosebire dupe unde sunt fe
colaci mari, cari cu pâine împodobiți, unși cu miere
mușchiuri de porcu, ce le strînge unul din ei numi
le dîngă lapă, și cu din acestea petrecu ne întrerup
mai tóte sărbătorile crăciunului. —

161. Nu știu bine. —

162. Că șoreci ar fi provenind din șărpi, care ar fi
înghițit pentro totdeauna cu ofaru ei, și dupe care
dîe mai mult timp la o grópă, se hărănește și
prinzînd cu fîcînd aripi, zboră în aeră, pre-
tîndusse cu norii cerului conducîndu dupe el.
Iar în casele lor adesea se vîd, că ei se răpe

de pământeo unor pete 31 și pe cari nu mult trece,
și trebue sâle facă spre a se ineli cu ele. — Ziem-
lene că ei sunt fórte frumoși, un Bătrîn mi-a
spus odată că el a vîzut odinióră un șoreu
nóptea pe întunericul de pocu pe când se pășea
prăzuind vreste orzu de bătutul rațelor sălbatece,
el îi dicam dată acreșut că vro sâ-l fuga, și când
se apropie pe dósupro lui, vede o înfățișare
de omu, sucind din cap dupe aspectul șar-
pelui când la dreptă când la stînga și cam în
sus, — afost sau se vedea lungu ca un omu
având aripi, că frunte înaltă și ochi fórte ne-
gri, iar fața luminosă ca soarele când țiganul îl
scóte din pocu spre a-l bate cu ciocanu. — Spre
pântece parea mai înroșcat, din ce în ce în
spre cădo mai înegrind. Mersul sau zborul lui
în șuncelă, așa fel că la șuncelele ce făcea, părea
că rămîne lumina, care apoi earăși l'aprindea. —
Pe Balauri îi cred fórte mari și cam galbeni-cenu-
ș. 163. Am auzit zicîndusse numai într'un basm al
lor, de rosie-împărat. —

164. De obiceiu se prinde fórte rău, și încă în așa
fel, că nici să ise ieu din mîna ei cena de jucat. —

165. Dumn și pe mine dise și întâlni cu ei. —
166. Le cred, par-că ar fi figurate, și că în com-
tra lor nu se póte nici unu bucă. —
167. A Șiguților din mâncare cu lăcomie a
supra fructelor verzi (necópte), precum și din
abstineți etc (din neglijență). — A Epilepticei pro
veniră din speriături și din vorbe rele cu dos
cu, ce ágăst prilegi le vinu ceasă réu de
lăcui în acel anu. — Că cholera este o bólă, ce
póte numi a Românilor; închipuindă figurat ei
femee cu secera în mână și care când lovește a
nfige drept în capul omului. — Ciuma ar fi bóla
ce se póte numi a turcilor, cum se și face: că
de când să dus turcii dupe locurile acestea să d
și ciuma cu ei, închipuindu-se cu niște femei
slabe cu capul gol și pașin pășă (mici codițe) ș
având câte o mulțime de copii pe cari i porță pr
niște căruțioare trase de ele, având încă și câte o
cósă mănună ca care tae co la bucatele dupe cim
Ciuma se portă de omeni pe la case altor omeni
ca prin visă, și vedeo apoi adevărat adeor fi. cum
că muriau din acei omeni; iar seara de observo mu
că se ngrămădeau Cânii cu lătratu și atunci la ele

a lo, și cine căr fi întâmplat să vază cumu
astfel, trebuea sau ță de réu, căci altfel nuneo. —
VP. că el ar fi umblat cu Dzeu pe pământ, și
auzi că bodată aluat și Dasă psalme dela mu
mă, la care trăsese în călătoria lor ca să
adihnéscă în nóptea aceea; căci nu mai gă-
sise alt unde va, de óre ce era prea târziu în
nópte și așa văzuse o lumină mică de lătu-
riu unui sat la un bordeiașu, lucrându-se, gă-
si numai o femee cu mai mulți copilași și
bărbatu-seu lipsă, fiind un mare hoțiv (craiu)
lesă la circiumă. Dzeu și Sf. Petru, ceea ai lă-
so numai cât să odihnéscă; femeea dupe ce
zise că nu i bărbatu-seu acasă și că o că vine
beatu, îi primi; când iată că și aude venind
un omu cântând dela circiumă negresit cu ciuru
o dróe, o lae dupe el, intră întinde, vede pe ca-
cei omeni dormind pe când nuneo el, întrebă
că cinesă? femeea respunse că cu niște călăraci
bătrâni, că ne mai putând de osteneală, îi alăsat
să odihnéscă în acel pat, — dar omul în beția
ce io fi venit se ducea și dă o palmă celui bă

165. Domn și pîrîndusă Dóce și întîlni cu ei.—
166. Le cred, par-că ar fi figurote, și că în
for lor nu se póte
nici unuĭ lucrŭ. —
167. Ai frigurilor Din mîncarea cu lăcomie a
cupsa fructelor verzĭ (necópte), precum și din
ostenelĭ etc (din negligență). — Ai Epilepsiei pr
venind din spaimă și din vorbe rele cu dr
cu, ce agiută prilejŭ la vrîme ceașŭ rĕŭ d
lăcuĭ în acel anŭ. — Că cholera este o bólă, ce
póte numi a Românilor; închipuindŭ figurat
femee cu lecea în mînă și care cînd lovește
înfige drept în capul omului. — Ciuma ar fi bol
ce se póte numi a turcilor, cum se și zice:
de cînd s'o dus turcii dupe locurile acestea s'
și ciuma cu ei, închipuindu-se cu niște femei
slabe cu capul golŭ și puțin părŭ (mici codițe
având cîte o mulțime de copiĭ pe carĭ; póte
niște cărucióre trase de ele, având încă și cîte
cósă numnă ca care tae co lo lucatele dupe cîm
Ciuma se póte de oamenĭ pe la case altor ómen
ca prin visŭ, și vedeo apoĭ adevĕrat adevo și cu
că muriŭ dinș acelĭ ómenĭ; iar seara se observo mu
că se îngrămădeaŭ Cîniĭ cu lătratu și atunci lo

ce da, și cine căr fi întîmplat să vază cinĭ
astfel, trebuea săĭ fie de rĕŭ, căci atŭfel muoea. —
168. că el ar fi umblat cu Dzeŭ pe pămînt, și
omŭ, la care trăsese în călătoria lor ca să
odihnéscă în nópteа aceea; căci nu mai gă-
sise alt unde va, de óre ce era preo târziŭ din
nópte și aso văzuse luminŭ nicĕ de lătu-
rĕ unuĭ sat lo un bordeașŭ, ducîndusă, gă-
si numaĭ o femee cu maĭ mulțĭ copilașĭ și
bărbatu-seŭ lipsŭ, fiind un mare hețiv (craĭŭ)
dusŭ la cîrciumă. Dzeŭ și Sf. Petru, ceru ai lă-
so numaĭ cît să odihnéscă, femeea dupe scu-
zele că nuĭ bărbatu-seŭ acasă și că o să vie
beatŭ, nu-ĭ primi; cînd iată că se aude venind
un omŭ cîntînd dela cîrciumă negresit cu cinĭ
o drăce, o lae dupe el, intră înlĭntrŭ, vede pea-
cei ómenĭ dormind pe cînd mînca el, întrebă
că cinĕșŭ? femeea despunse că-ș niște săraci
bătrînĭ, că ne maĭ putînd de ostenelă, nu-ĭ lăsat
să odihnéscă în acel pat, — dar omul în hețiu
ce io fi venit se ducă și lă o palmă celuĭ dela

margenea pateleu (Fântâlnită). Sf. Petru fiind
poste țeme de mai multe palme, trecu la pe
te ași mai asigurat; dar omul fise: nu dau
să dau o palmă și celui dela perete. —
Altă dată Sf. Petru mergând până dumnă cu Dl
cristosu, iată două fete mari că cosesă la ma
laiu. - Celei dintâiu care aveo mai puțin de
numeri, ise leste: Bună dimineța fată mare,
leste că ei isprăvești, dar ea drept respuns
Mulțumim Dvoastre, osă ispravnesem vrând ne
du Dzeu. Mai înaintând Dl cristos cu Sf. Pe
lete și la ceai lalță Bună dimineța ca la ce
tățue, și tot că: seleste fată mare că să ispră
acesta respunse: Numai dacă ovreo Dzeu ca
prăvnesem, iar altfel de locă. In drumu lor, Dl
cristosu fise lui Sf. Petru: văzuși Petre? fata ce
postața mai nuică nu să ispravnescă nici până
De sără, iar ceai lalță cu lucate mare, se va
duce de vreme acasă, căci anespuns bine.
așa ași fost, că fata cu postața nucă na ispra
vit, iar aceea cu postața mare a isprăvuj; căci
inimă grijovă dădusse peste aceea cu postața m
numai tăzzul il până, pe când ceai altă cosea.

altă dată Sf. Petru, car cu Dl cristos fiind (căci
aceea amândoi umblă), vroiau să treacă o apă,
aci îi ajunse un omu cu Carul cu 6 boi și nici
trecu, când colo un sărac cu doi bodleni și el im
jumă îi chemă și îi trecu dincolo, când în mal
îi muse unul. Bătrânii deja sosise la un sat (că
case pe om în urmă), când se pomenește cu el
fine dat speind că îa murit un bou, dar uneha
cu (Dl Cristos) fise: întoarce și vezi că nu i mort
ci dorme, ba e mort fise omul. cristosu fise:
nici de cum nu este mort, apucă de urechi că
se scoală. Inapoindusse omul, făcu așa, se scula
boul. - Toate acestea până nu întâmplă, Dl cris-
tos le spusese lui Petru, că așe câse întâmple
(de până nu treacă încă apa). —
Altă dată eraș cu Dl cristos, ajungând într-un sat
când colo că popolesau tocmai-niște la un sbor
(horă), și lumea cum este ea zăpăcită începu
de de Bătrâni cu hohot ca nebunii, ba dinduse
și cu ho! ho! Atunci unul din Bătrâni, care era
cristos, cerând un baston dela ei, le fise acă:
Dră voi cunoșteți voinici, cu (cinstiți toți ăsta

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE 159

în pământ și sătești voi, ei toți începură în
rîsu atrage botul, dar nu putură nici unul,
uncheașe numai cât puse degetul cel micu îl
se și apa începu a gîlgîi, astfel că în mecu
inundație satului au locu, — Lumea toată de
sbor fugiră înspăimîntată, care încotro văz
ră cu ochii, și se înecară toți acei oameni, deși
du numai o beată vădană pe o movilița d
marginea satului având o grămadă de copii
cărții îi spuse uncheașul de seara; căci numai
lo ea găsise să nice noptea trecută, și cari bin
ni și aci făcu minune: femeea de săracă ce e
nu dădea dumîncare copiilor de cât odată p
și dimineța; iar seara cu adormitul copiilor
prin amăgirea ce le făcea că baligă în vatră
pa, căci adormea pe toți. În acea eră ca în
dânsa băgase carăși o baligă; uncheașii fiin
acum de față ziseră vădanei: scoate femeea turc
să mănînce copiii; femeea respunse că nu
turtă, ci o baligă tot o bătătorește aci pănă s
culea copiii; căci alt fel nâmu cele face, nâm
cum îi mai ajunge său căpătui; dar unul
din bătrîni (creștin) stărui cu tot înadinsu

fiind că e turtă, și scoțind femeea ca să în-
credințeze, cînd este o turtă din cele mai mari
albi ca poța lui cristos, o puse și mînei toți
pe Dzeu la dînsa. — (Cejonul zice, că acel
înecu ar fi balta albă de azi, presupunînd
că la zile mari se aud cocoși cîntînd prin
apă (aud cari în bani la Dzeu). —
Eg. Că Sf. Ilie fiind însurat, din îndemnul deavo-
lului, îș omorît nevasta și un copil sau doi;
Atunci el să depărtat. a trăi într-o baltă, de unde
se milesnea de trecea peste o apă pe mai mulți;
Astfel odată pe cînd mestecă mămăliga, unde că
chiță cineva al trece, și deacinduse nu vede pe ni-
mini, făcîndusse aceasta de 3 ori; Înțelege Sf. Ilie că
aceasta ar fi o ispită diavolească, începe ase ru-
ga lui Dzeu să leo pe deavol sub mîna lui, Dzeu
auzindu rugă îl orîndui al urmări cu săgeata
în timpul ploei, și deaci Sf. Ilie cu mare necaz
fiind, într-o căruță cu cai de foc începe al urmări,
și atît tuna, că se stărpeau femeile de grîje, atunci
Dzeu îi luă oparte de trup lui Sf. Ilie, că că dracu

BIBLIOTECA

mai încet, însă tot urmărind pe Dracul în veri-
169. Mai întâiu e Maica Dlui, ca născătoarea
Mântuitorului. Sf. Petru, ca cel care a umblat
cu Dzeu. Sf. Ilie pentru ploe. Sf. Neculae ca
degrabă ajutătoriu atât pe apă cât și pe uscat
le rugo ce ise face. —
170. Întocmai ca și ciobanii; iar asupra mun-
cei în trei conace: Pênă le nâmeji două și
pênă seara una. — Noptea o împart astfel:
Decusêră = timpul decând asfințit sórele și pâ-
nă le 2 sau trei ceasuri din nópte. Deaci și pâ-
când cocoșii sau mezul nopții = cocoșii întâiu.
Apoi cocoși al 2lea și al 3lea când ce și face ziua
ce se numește: Zorile pênă ce răsare sórele. —
172. Nu pórtă, decât lui Sf. Vasile ise mai zi-
și Sânvăsâiu. —
173. Nu le socotește de potrivă: De luni o respe-
tează cu deosebire și pentru mâncare; căci mul-
dela sineși o postesc sub pretestu că este bin
Apoi multe femei o țin și de: rău de urâtă (co-
nu poco le vie pe la uși) zicându-și când vine
ne-va: ce o fi mai căutând și asta, astăzi lu-

va? Cevr mai mult, femeile în această zi nu
iesu nici aude dela gâini din cuibare, că ar urî
gâinele cuibarul lor. — Marți nu începe
ori ce lucru ar fi din nou, ci mai mult să
isprăvească cu ce început de luni. — Mercuri
se respectează pentru postu. — Vineri Dem pre-
cum și de lucru numai asupra cusutului. —
174. Nimica. —
175. Din Animale oaco și din pasări Cocoșul
fiind-că, când cineș aude țâca din ceriu. —
176. Avem o cruce în comună, mai înspre nord
și cu poșta la șuso; unde, multe vite bolnave:
Oi te, de tele, taie, pênă și din oameni, ducân-
duse și ocolind'o se lecuesc. —
177. Îi prinvesc. —
178. Ziua și Noptea, ce unii le prinvesc și ce lezme-
le nopței. —
179. Nu este. —
180. Vânturi dela nord, îi zicu Crivățu, celui opus
acestuia = Austru. Celui dela răsărit = Soare ră-
sare și Băltăganu. - Celui dela apus = Soare apune

160v

și Munteanu. — Apoi celui între nord și est, îi
ziceu = cornul caprei, și celui între nord și vest
îi ziceu: bate vîntul dela Tetriță. —
181. Tot cele precedente. —
182. Cuvîntul acesta: Doamne Iisuse Cristoase, mă
îndură Doamne Sfîntișorule — Iartă păcatele
Tatîi, mamii și Nașului care mă botezat și
în calea lui Dzeu mă dat (apoi zice) Lumile
tălui și al fiiului și al Sfîntului duh, amin. —
183. Cum să explicat la # 138. —
184. Prin fapt, se înțelege, nescare-va vrăjit sau fă
mece, presupunînd că ăr putea pune în mîn
care sau băuturi, avînd necaz pe el, și, deaci
se îmbolnăvescu, mai adesea ascunzîndu-se pe
picioare. — Pentru cutitului, se face trimitîn
dul, pe cine are necaz (îl urește). — Iar cît des
pre arginții viiî îl urîtesu și merge toemai la
acel omu, care apoi se îmbolnăvește, și îi ese p
trupu bube. Etc. —
185. Nu știu. —
186. Că ar fi o Lazmă, de nopte ce lumește prin
păduri, bătrînă fiind. —

Sf. Circovii, înțelegi că sunt filipii: aceștia sunt
sau se ținiu de tămă dela 3-9, atît înainte
cît și pe urmă de Sf. Filip dela începutu secului
de postul Crăciunului, ținîndusă astfel, că ni-
ci se mănîncă, nici nu ce dă cenușă afară, ori
alt cumu-va foci ase do pelo vecini, că ar
mînca lupul viiu în cîmp; căci mai ce vină în
aceste file nici vorbescu cumu-va de lupi, și da-
că ar aduce vorba vreun copil, ei îl poprescu
ziînd: lasă în colo, numai spune, fiindcă
tro în gură. — Apoi se mai țin alți filipi
pe primavără Doamne Dumn. —
B. Că facu plăcintă cu sorți de lemnu, închipuin-
luși tot soiul de viie, precum și Rustaiu cu Vîn,
Norocul, Lemn Etc. și care bucată nemeri în gură
cînd mănîncă, acelo vo avea parte de acel soiu
care găsit. — B. Acești sorți îi facu dintro mucă
ce luato dela vreun băcat cu sorcova, ce sa fă
cut mai întîiu în acea dimineță și să fi fost
de părinți buni. — La Boboteză flăcăi toți călări
precum și copiii, mergu pînă la ușa cuoții vecini-

cii după ce au eșit poporul, ca preotul să
le boteze Caii și pe ei, și deaci alegîndu-se
cei cu Caii mai buni, se iau la întrecere
Tot întracistă fi, se ica de către toți buni
apoasmă dela Biserică și adusă în sf. Lă-
ței botează și vitele precum și pasările. —
Lăsata secului-mare (cel de postul paștilor)
In toată săptămîna aceea, se colăcește: părin-
ții și Nașii, de către feciori și finii lor, ce-
sunt întrun sat cu ei; Apoi Duminică dim-
neță (lăsata secului) începu mai cu toți așa vi-
cu colaci neamurile lor. Această vizită o fac
să și să certe, luând cu ei cum am zis și u
colaău de casă, pus într-o basmă și bărbatul
ploșca cu vin, cînd ajung la cel pe care îl col
cesc, îi femeea colacul în mînele femeei de ga
ce trebue să întorcă tot în basmă darul de
(doi trei golgani), face sănătăși de mînă, cei
mici la cei mari, apoi la masă stau
toți ca vrăi de ceasă, și se gătesc de plecare
acum și dau ploștile unul altuia (cei mai

zicînd: să mă crăpe
sau loc; mamă, nene etc. și ie răspunde:
să fii crăst de lumea toată, dela Dumnezeu până
la oae apune, asemeni și de mine, să post să
ieșpănească și plecă cu toți. —
92. Nu este pe aici. —
93. Nu știu. —
94. Că acest vînt, ar fi stînd deasupra noastră
într-parte cea mai de deasupra (de sus) și unde
nici o pasăre nu ajunge în zborul ei, decît nu-
mai ciocîrlia și rîndunica cîte odată și atunci
cade moartă (turbată), pe care rămînînd căinii
bîzăie și vita mîncînd pace. —
92. Că și acolo, ar fi tocă, urmînd oreclă de
Biserică, și slujbă, și pe care tocă numai Cocoș
audă noptea, și atunci încep a cînta și ei. —
93. Zicînd că este bînul lui Dzeu, pe care l ara-
că nu vor mai perde pămîntul. —
94. O buruiană, care se face numai în partea
nemților. —

195. Nu știu. —
196. Deem. —
197. Că acésta de altfel nu zăr fi vězând, ci numai Atiecul; dacă iear închide cuibul cu ceva fieră, atunci el găsește acea carbă și peticând pe acel fieră zăr despace și poate intra. — Că unii hoți ar fi procedând după la implantéză întrun deget, cu care, numai dacă numai zăr atinge de vrun lucrăt, zăr despace ce și ar putea liniștit să fure tot. —
198. Pocîndeă se numesce oamenii cei ce joacă naintea nuntei când merge la cununie, și dela Biserică înapoi. — Apoi colăceri se numesce, deosebit de cei vorbiți la nuntă, încă doi sau 4, ce vin înaintea nunteă, dacă ce ar veni din alt sătu cu mireasa negresit. —
199. Când, presupunând o liniște mare întro casă în timpul nopței mai cu seamă, și cu deosebire în casele vechi; se aude cum fie la singură tote un tacăt de ceasă. deaci: Ceasornicul casă

200. Numind Raiu după credințele și visele lor de adesea când îmbolnăvesc și când atunci vid ca aceea Raiul, pe care îndeosebi ne-o de către un uncheașă cu barbă albă vădit tot verdeță și cărări asemne prin iarbă mare ce se despace și întro parte înnalță când merg și cu ape și zăeri frumóse, ce pot face tote frumusețea ca întro frumósă grădină. — Iar Iadul ar fi ceva întunericului, unde ar fi mărtul; aci e locul unde vor petrece cei ce au rele, muncă îi așteptă, — În convorbirile lor adeseori îi auzi că tot prin acestă grădină săă Raiu au vězut pe cutare și cutare, că unul pe ici pe colo, că altul, căruia nu iar fi făcut romano cu tótă inima; ar fi stând la mo- că, dar pe ea, buccate negre și nucegăcate; la că altul care ar fi dat vacă de romano, și nu iar fi dat cu tótă inima; pe lumea ceea laptă, a- cea vacă ar părea slabă și vițelul rebegit pe lân- ă ea, când la din contra este frumósă ca o vidiche

BIBLIOTECA ACADEMIEI

și cu nițelușul jucîndusse de grăsuleanu. — Mai cre
că morții esa mainte celor din rău morți, ți
aci aprobi că cred vremelnicește raiul sau a
ceo grădină închipuită; căci nu'ți ținuți ni
meni dise duce și întelni cu unii și cu altii,
și dar un alt raiu, adeveratul raiu împa
ritio de susu a cerurilor, după finitul lumei. —
201. Întelegend Lumea ceai lalta și se duce omul
după ce more, că sufletul, acel în al omului
rămînînd afi înveci trăitor pe ceo altă lume sau
pe cel lalt tărîmu. —
202. Nu știu. —
203. Albine, maindejă în caler ceapucat, mergînd
albine, însplin, ișiuiește în scorburile sîle cuiburi
lor esiend cu secu, se crede contrariul, și se în
toarce înapoi blestemîndul: secatar capsul." —
204. Nu se face pe aici. —
205. La chip cam ca omul și avînd două guri; pe am
mîncînd și pe ceo altă lepădînd ósele. —
206. Că se va da dreptă plată atît celor buni pre
cum și celor răi, dupe faptele lor, — și, că va
mai și mult, dupe diferite semne arătate și
nînt pentru fără de legele omenilorŭ. —

finit P. Michăescu jun

436

No. 7. 165

Caetu

Pentru

Vizat de noi la fădarea inventarului astă-zi 21. NOE. 1907

Prefector

Adunarea datelorŭ Poporului

a Comunei

Pota lungu.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Braila

1 Poporulu de aici rostesce pe ă, ieră nu pe a neaccentatu
D.e. mălaiu, ier nu malaiu. —
2 — — — — — —
3 — — — — — —
4 Aici se esprimă sară, fată, mamă, ieră nu séră, fétă
mémă. —
5 Poporulu de aici pronunță și Românu și Rumânu.
6 Aici se pronunță și inblu și umblu, precum și unghiu
și ùnghiu. —
7 Aici nu sunt cuvinte in care ni să se móie in i și se dică fiică
8 Nu sunt cuvinte in care li să se móie in i și se dică iepure.
9 — —
10 Nu se pronunță nici odată u intregu de la sfârșitulu unui
cuvêntu fara articlu. D.e. nu se dice omu, ci omu. —
11 Nu se pronunță i intregu, ci prescurtatu D.e. ómeni ier
nu ómenĭ, faci, ier nu facĭ. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

1867

12 Aici se pronunță cuvinte, morminte vine, me; iéră
nu cuvente, mormente, vene, mene. —
13 Diftongulu ea se pronunță curatu ó; iéră nu oa. —
14 Diftongulu ea se pronunță ca ia; ier nu ca ea. —
15 Aici se pronunță curatu lege, plăcere, merge; iéră
nu lége, plăcére, mérge. —
16 Poporulu de aici pronunță é accentatu D.e. ședze
vré; iér nu ședze, vre. —
17 —
18 —
19 Z Se rostesce ca Z in cuvintele Dumnedzeu, prăz-
nuire. —
20 —
21 —
22 —
23 Poporulu de aici pronunță pe h in locu de f. D.e. dice
hie in locu de fie, herbe in locu de ferbe, horbă in loca
de vorbă, heru in locu de feru. —

24 —
25 —
26 Aici se pronunță he in locu de v. D.e. hulpe in locu de
vulpe, horbă in locu de vorbă, răhnire in locu de röv-
nire. —
27 —
28 Poporulu de aici rostesce deopotrivă fără a simți deosebire
intre sonurile hie și fie D.e. hulpe, vulpe, horbă, vorbă
29 Aici se pronunță de locuitori in locu de v. pe g. D.e. ghin
in locu de viu, ghino in locu de vino, ghie in locu de ție
ghermi in locu de vermi. —
30 Poporulu dice in locu de viu, giu, ghiocin in locu de vioin.
31 —
32 Poporulu de aici rostesce: steaua, ḑua, réua; ier nu stéia,
reia, diva. —
33 Aici se pronunță jeru in locu de giuru, jinere; ier nu
ginere. —
34 Poporulu de aici pronunță pe ghi mai multu de câtu
pe bi: D.e. dice ghine in locu de bine, cerghi in locu
de cerbi, corghi in locu de Corbi. —
35 Poporulu de aici esprimă pe chi in locu de pi D.e.
chieptu in locu de pieptu, chiciora in locu de piciore,
chiperu in locu de piperu. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

36 Nu se pronunță nici cepta, nici cicior pe acole.
37 Clanțalua de la lupi și popii se pronunță de popora lupchi, pockei.
38 Mie și Mielu se pronunță Nie și Mielu.
39 Poporula de aici nu face nici o deosebire între mie (1000) și mie (pentr mine).
40 Până se esprimă de popora până
41 —
42 —
43 —
44 —
45 — — — —
46 Poporula de aici rostesce fluvrariu în locu de fluerare, mâncătoriu în locu de mâncătoru, ajutoriu în locu de ajutoru, captoriu în locu de captoru.
47 Poporula pe aici nu are obiceiulu de a dice lam vědutula, ci lam vědutu.
48 Poporula de aici pronunță ómenii merguri în locu de ómenii merge, ómenii dormu, ér nu dórme.
49 Aici se pronunța și mânile și mânule și mânurile, dér mai multu se pronunță mâinile.
50 Cuvintele întrebuințate de poporu pe aici privitóre la Clima: ceață, gheață, policiu, aniță.
51 Cuvintele întrebuințate de poporu privitóre la

positiunea bună ori rĕ a locului sunt: locuri bune, locuri ripóse, locuri pietróse, locuri buruenóse.
52 —
53 Cuvintele întrebuințate de poporu privitóre la minerale sunt: pietră, bolovanu, auru, argintu, feru, aramă.
54 —
55 —
56 Cuvintele privitóre la numirile arborilorn selbatici sunt: stejaru, ulmu, frasinu, plopu, alunu, teiu, carpânu.
57 Numirile pomilorn roditori pe aici sunt: pâru, mâru prunu, Persicu, cireșu, visinu, zarzâru, nucu.
58 Numirile strugurilorn pe aici sunt: struguri de pómă bosiocă, de pómă corná, de pómă negră, de pómă albă de pómă grásă, de pómă frâncliie.
59 —
60 Numirile felurilor de vinu sunt. Vinu albu, vinu negru, Vinu dulce, acru, pelinu.
61 Numirile felurilorn de grâne sunt: grâu, secară orda, ovĕdu, porumbu, rapiță, meiu.
62 Cuvintele întrebuințate de poporu la numirea legumilorn sunt: bobu, mazere, fasole, linte nóuta.

63 —

64 Numirile deseritelorŭ buruieni intrebuințate pe aici sunt: dintre ierburi Lobodă, trifoiu, pălămidă Susaiu, mustaru, șteghie, neghină, măderică. — relativu la flori sunt: trandafiru, roseță, micșunele Crini, bosioacu, Călapăru, cimă, flori selbatice sunte: Coda lupului, rochița rondunelei, toporașu, degetei. —

65 —

66 Numirile necunoscute pe acole ale feluriteloru fiare și dobitâce sunt: veverița, Vulpe, lupu, ursu, iepure, Bursuca, Coprioră, cerbă, boă, taurŭ Porcu, Mistreț. —

67 Cuvintele intrebuințate pe acole in privința Calului sunt: se dice că calulu este gândulu omului: la felulu lui: bunu ori reu, la vârsta lui: unu Calu bine ținutu ajunge până la etatea de 30 ani, relativu la colore calulu este, bălțatu, roibu, surla, negru, albu, șargu și pintenogu.

68 Cuvintele intrebuințate in privința boului și vacei sunt: mari, mici, iera in privința colorei sunt, bălani, murgi, negri, boltați, cutalbi; iera

relativu la vârstă, pote să trăiască până la 15 ani. asemenea se dice și despre vaci. —

69 Cuvintele in privința caprei sunt: capra este unu animalu stricătoriu, relativu la colore este albu, roșie, negră, relativu la porcu: elu este unu animalu murdaru, la colore este albu, negru, pestriță, porculu pote trăi pana la 7 ani. —

70 Cuvintele privitore la numirile berbecului și a oi sunt, berbeci mari, berbaci mici, la colore albi negri la fele, tigăi, țurcani. asemene se dice și de oie.

71 Felurile de câini sunt: câini de oi, câini de vinat, de casa și câni leseși seu mutetei; iar relativu la vârsta unu caine pote trăi pana la 7 ani. —

72 —

73 Peaici felurile de șoricei sunt: mici, mari, care se mai numesku și gurlane. —

74 Deosebitele feluri de vermi sunt: vermi de mătase, verme de pământu. —

75 Deosebitele feluri de insecte sunt: musce, scarabusi, albine, musce mari séu bândari, fluturi de deosebite colori, albi, rosii. — —

76 Cuvintele despre gâscă sunt: se dice, că când gâscile incepu ase clălda atunci are se ploue, iera relativu

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

1694

77 Cuvintele privitóre la albină și la creșcere ei:
D.s. albina lucratóre, trântori și matca. —
78 Cuvintele despre urs sunt tóte așé: ursu, lupu, vulpe, corbu, vidra, veverița, bursucu. —
79 Cuvintele privitóre la ulii, șoimu corocii sunt tóte așé. —
80 Cuvintele privitóre la bufnița sunt: Poporul de aci considera bufnița ca un ce Divinu, căci déca cânta nópte pe casa cui va se intristédie tóți din casa, dicu ca are se móra unulu din ei, seu are se li se intâmple altă nenorocire. —
81 Cuvintele relative la cicorlie; se dice când incepe se cânte ciocârlie se face véră, iér cele lalte paseri se chiamă tóte, merla, sturdu, randunica, vrabia, cucu, potârniche). —
82 cuvintele privitóre la corbu și la cióra sunt tóte așe. —
83 Cuvintele relative la bordă și cucoru; se dice ca aceste paseri când vinu la noi se face vara. iéra despre bardă se mai dice ca când cineva i iar strica cuibulu, i dă focu la casă. —

170

84 Cuvintele relative la bróscă sunt: se dice de popora că bróscă când cântă are se se strice vreme; relativu la ele sunt: bróscă de apa, bróscă de uscatu, și bróscă țestósă; iéra la aricin se dice tótu aricin. —
85 cuvintele privitóre la șopârlă, se dice că când ar vede una ar dormi pe câmpu și vér una șérpe ar veni la densula, șopârla i dă de veste mai inainte prin gâdilaturile ce i face omului spre a se trezi; iér la șérpi sunt: șérpe de câmpu, de pădure de pusiță care este fórte mare numitu și șérbelu boa viperă. —
86 —
87 Numirile feluritilor pesci sunt: crapula, știuca, ghibani, lina, morunu, somnu, păstrăvu, caraș, losos, lipan, Piscari, mréna. —
88 —
89 feluritele gâsuri ce scotu deosebitele fiare și dobitóce: Lupulu urla, lersula Moráe, calulu nechiadă, oia sbéra capra behăesci, câinele latră, pisica meauna, vulpe latra. relativu la paseri: găina codocesca, rața măcăresce, prepelita cânta, gâsca gâgăesce, curca chiorâe, pupăda cântă. —

90 —
91 Strigătele privitore la vânătâre sunt: din corn, din gură spre a înțelege ogari și a mâna prada spre vânător. —
92 Numirile ce se dau pe ani câinilor de vânat sunt: ogari, copoi, —
93 —
94 Cuvintele privitore la ciobani sunt: o pod, o turmă, o ingrijă de oi; ar la numirile lor: Bacu, Strungar, mocanu, ar la brânzeturi sunt: caș, urdă, smântână, urcta, . —
95 Diversele numiri ce dau ciobanii oilora spre a se deosebi una de alta sunt: Mioră, laie, balae, ochesica, ciula, . —
96 Numirile ce se dau pe ani câinilor ciobănesci sunt: peasta cu, bredoiu, frumuesache, corbu.
97 —
98 —
99 —
100 —
101 —
102 —

171

103 Deosebitele unelte întrebuințate la plugărie sunt: plug, grapă, boruină. —
104 Deosebitele părți ale plugului sunt: grindeiu, cormână, bârtă, plăsău, fieru, mieu, fieru mieu, cornele, otiugu, Cuțigă, tânjala, jugu, răsteie, policioră, cârceiu. —
105 Deosebitele părți ale căruței sunt: rotele, coșu, cercei, leucle, perînocu, vârteju, furculiță, inima, scara, cuca, lombile, chilnele, prelapu, janchita, jugu. —
106 Părțile nuorei sunt: Rotele, fosedele, coșu, grindeiu
107 Deosebitele meșteșugurei cunoscute la țeră sunt: Copocărie, cismărie, rotărie, munca câmpului, petrărie, lobărie.
108 Numirile uneltelorau de dulgherie sunt: toporu, barda, teslă, sfredelu, lingură, ferăstrău, dalta, —
109 Numirile uneltelorau de fierărie sunt: foi, ciocanu, nicău, praftură. —
110 Numirile uneltelorau de dichărie sunt: brediue, mestrie, ciocanu, campană. —
111 Numirile feluritelorau țesături țărănesci sunt: covură, cercelu, scorță, pândă de inu, de cână, de bumbacu, sumani. —
112 Deosebitele unelte de torsu sunt: furcă, fusu, mesoru; de cusutu sunt: acu, ață, degitaru, de țesut sunt: resboiu, spată, vatale, suveică, scripți, iță,

113 Cuvintele întrebuințate la plutire sunt: luntre, vâsle, pluti, seică. —

114 Deosebitele arme cu care se servesc sătenii, și care le a păstrat de la Romani sunt: arcu, sulița, pușca, pistola. —

115 Cuvintele păstrate de sătenii de la Românii sunt: arcul, sulița, flinta, barda, securea;

116 Numirile privitóre la ale casei sunt: ușe, fereastră, poarta, acoperișu, vatră, laviță, patu, scaunu, putu, curte, mese, ôle. —

117 Relațiu la mâncare omului cu animalulu în timpul verei este deosebire, ca boulu pasce iarbă, pe când omulu mănâncă, ieră altu felu nu este nici o deosebire. —

118 Numirile hainelor bărbătesci și femeesci sunt: cuman, itari, catrinte, căciula, talpoiu, pălăria, chebe, Zăbaunu, antereu, mintelaun, cojocu, scurteică, polca, bondă, sorțu, șoricei. —

119 Numirile podóbilor femeesci sunt: salba, brățari, inele, mărgele, cercei. —

120 Numirile mai deosebite ale mâncărurilor sunt: pilavu, ciorbă, rasolu, bulionu, supa, ciulama. —

121 Numirile mai deosebite ale băuturilor sunt: vinu roschiu romnu, țuică, vinu roșu, pelinu. —

122 Cuvintele relative la înrudire sunt: tata, soră, cumnata, cuscre, veri, nepoți. —

123 —

124 Jurămintele întrebuințate de poporu sunt: Dcu, se fie mâgaru, se fiu câne, se'mi sâră ochiu. —

125 Ocările întrebuințate de poporu pe aici sunt: bătăe cruce, Dumnedeu, nu ți rușine. —

126 Jocurile copilăresci întrebuințate pe aici sunt: Joculu cu minge, cu pórca, pochiru, călugărele.

127 Vasele pentru gătirea bucatelor sunt: ôlă, ceaun, tigae, tingire, căldaun; ieră pentru punere pe masa sunt: strachină, farfurie, solnița. —

128 —

129 —

130 Cuvintele privitóre la jocu de cărți sunt: cinci, tabinetu, pradata. —

131 Dănțurile întrebuințate de poporu sunt: troica, horo, brâu, schiopa, ruseăca, letica. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

132 Deosebitele instrumente de musică sunt: Fluer, cavala, fuerulcă cimpoiu, vioră, orcușulu, strunile.

133 —

134 —

135 Intre morte de omu și animalu nu cunosce popo-
rulu de aici nici o deosebire. —

136 —

137 Frumosula se înțelege de poporu după fizio-
nomie și după trăsurile feței. —

138 —

139 Deosebitele stele ce cunosce poporulu sunt:
Cloșca, luceferu, carulu mare, micu, sfredelu
rarita, cobilița, drumulu robilorum,

140 calea albicioșă a cerului pe care unii o nu-
mescu calea lui Traianu se numesce pe aici
calea laptelui. —

141 Intunecare sórelui și a lunei poporulu dice
că o mănancă vîrcolacii. —

142 —

143 —

144 —

145 —

146 —

147 —

148 —

149 Poporulu despre strigoi povestesce, că mai de multe ori
acești strigoi esu maintea omului nopte, prefăcîndu-se
în forma de omu și incepu alu chinui până ce'i vine
ăi minte se și facă cruce și atunci piere). —

150 Dracului dicu omenii că este unu felu de omu
care ese inainte nópte și incepe a tradi și a face
o multime de chinuri. —

151 Poporulu de aici dice, că ursitele vinu in cele trei
dile ale nascerei unui copilu și lu ursesca, unii dicu
că decă cineva sar pune la o ferestră și sar culca
seu ar stă desceptu ar audi totu ce spunu ursitorile;
ursita se crede de poporu ca unu ce sfântu. —

152 —

153 Joimarica este considerata de poporu ca o țigancă
urâtă și de acea a când o spune copiilorŭ se sperie
și mulți păriniți spunu copiilorŭ ca vine Joimarica
și ei numai de câtu tacu și incetédia din plan-
sulu lorŭ. —

154 —

ACADEMIA

155 Paparuda se considerâ de poporu ca o deitâ; caci in
ace di fetele mari si mici i facu o paradâ prin sat
de fete de balaru, pe lângâ aceste mai facu unu
chipu de omu de lutu 'lu imormântedâ séu
'lu arunca pe Piretu séu Alta apâ; apoi
incepu a se uda de la micu pânâ la mare cu
cofele plini cu apâ. —

156 —

157 —

158 —

159 Borboséle se dicu pe aici fructele necopte. —

160 Colindele se pitrecu pe aici destulu de frumosu,
cantându-se de toti copii si flacaii in séra spre
Crâciunu —

161 Incolicius este consideratu ca unu ce Dracescu si
'lu numescu turnu Dracu. —

162 Smeii se spune de poporu, câ au fostu unu felu de
omeni cu aripi, care fura câte o fata de Im-
pâratu si o pâstrau ascunsa intro pustietate,
unde nu strâbâtea fiintâ omenésca si nici
pasere nu putea trece pe acolo, asé de mare
putere, ce avea. —

163 —

164 In privinta vrâjilor poporulu de aici crede ca intr-
unu Dumnedeu, de babele, care sciu vrâji se tema
toti satenii, dicându, câ 'i farmeca. —

165 cuvintele privitore la bólele de omu sunt: anghinâ
gâlcile, friguri, tusa, atacu, tifosulu. —

166 cuvintele privitore la bólele de vite sunt: molima
lâlacu, versatu, bóla de gurâ, turba, singeratura

167 Pricina friguriloru este mâncarea de dimineta a
fructeloru verdi, pepeni verdi, mâncarea de corne
grasa in timpulu când este arsitâ. —

168 —

169 Poporulu de acole povestesce despre sântulu Ilie,
co elu o fostu unu sfântu, care produce tunetulu, fel-
geruliu. si elu face de trasnesce când plouâ, când
tuna tare, dîce ca se plimbâ cu trasura cu patru
cai prin cerulu Sfântu Ilie.

170 Sfintii mai sociotiti de poporu sunt: sfântu Ilie
sfântu Gheorghe si sfântulu vasile, dicu câ
acesti sfinti au facutu minuni le cele mai
marti. —

171 Poporulu de aici impartesce diua in dimineta când
incepe sórele, amiédia când este sórele in mediu-
si séra; asemene si nopte, in miedulu noptei. —

172 –
173 Poporulu consideră dilele de postu precum Mercuri, Luni
Vineri mai cu dile de serbătóre și celé de dulce
lucrătóre. —
174 –
175 Poporulu consideră dintre pasери mai plăcute lui
Dumnedeu pe Păunu, pe Graurulu și pe Merlă.
176 Aici nu sunt ape, movile, padure pe care
poporulu să le considere ca sfinte. –
177 Poporulu de aici considera pe luna (ca sfînta) nóue când
parte din ellu, se închină și sare in susu
făcându diverse gesturi. —
178 Zorilă se considera de poporu zorile mainte de re-
saritulu sórelui și murgila, după amurgulu sérei
179 Pe aici nu este nici unde blăstămu cu Batate Du-
mănezeu. —
180 Prejudecatile poporului de acole în privinta vêntului
sunt: se dice că vêntulu este din pômêntu, pe
o ţâura. –
181 Pe aici deosebitele vânturi sunt, vêntu austru, Vent
Zefiru, vêntu de Nordu, vêntu călduros. –

182 –
183 Poporulu explică căderea stelelorū ca unu lucru tristu
pentru țéra și când vêdu ca cade vro stea dice ca
are se fie resbelu. —
184 Poporulu de dareа de argintu vin se teme fórte
multu. —
185 Legarea ploii se face de unele babe cu unu băţu
de alunu cu care a scosu vro broscă din gura unui
șérpe și totu cu acelu băţu o și desleagă.
186 Marica Pădurei se dice la vro femeie cărâta
peste măsură. —
187 —
188 Poporulu de aici în séra spre anulu nou maiu fetele
mari facu pe ursita spre a afla pe acela care are să
o ia; bomenii fura 12 Cepe spre a anúnța timpulu
in anulu viitor și care cépă va avé apă, dice că
in luna acei a va ploua; iuse cepele le prestară
cu sare peste pelița cé subțire. —
189 –
190 Pasările Pici ciocanu de facu dîcu că sunt pasările
iadului, care mănâncă pe ómenii păcatoși. —

191 Vîntula turbatu dice că bate în luna lui Aprilie
când omenii se pădescu fórte multu. —

192. —

193 Poporulu despre curcubăŭ dice că când se cur cubăŭ
dice ca stă ploie. afara de acésta mai dice
că elu își pune unu capătu în apă și sórbe
tóta apa. —

194 Deferitele sămănături ce produce pământulu. —

195 Sculatulu de dimineța

196 Soarele lui Sân. Medru se dice colóra cé more
din luna lui Ilie, care se mai dice și a lui
Cuptoriu. —

197 Herba ferăloru este o planta, cu care déca
atingi ori-ce lacatu se deschide singuru, acesta
o véduta chiar de mulți locuitori ce aveau
cai în cânepu cu ferele în picióre și déca
trecea calulu pe lenga dêpsa se déschide tóte

198 Pachindii seu Colăceriș sunt nesce vestitori
care dau de scire la socru tatal fetei, că vine
nuntașii. —

199. Ceasornicula Casei se dice de poporu că
este unu șérpe de colóre albiciósa. —

200 Poporulu dice că raiulu este unu locu fru-

/.

/.

mosu, luminatu, unde merga omenii cei buni
și drepți; iéra iadu se dice că este unu locu
verósu întunecosu, unde se ducu omenii cei
pacătoși și déca intră acolo, numai véde
soarele și lumina dilei și sérpii vinu de le
suge sîngele, altii sédu în focu pănă
în crestetu capului, altii până la brâu. —

201 De alte pământuri

202 Poporulu prin cruci nou intelege luna
nóua. —

203 Poporulu esplica ésirea cu picióru dicêndu că le merge
reu și mulți se întorcu de pe drumu ce porniseră,
iér ésirea cu plinu dicu ca le merge bine. —

204 Lucru nedrătu. —

205 Capcâunii dicu că aŭ fostu unu felu de
ómeni, care avé doi alți dinainte și unul
din dărătu. —

206 Poporulu crede că lumea acésta se va perde
cei morți vor învia și se va face o alta
lume nóuă. —

Sfârșitu

No. 12.

Resumul lecțiunelor
din
Programa
pentru
Aducerea datelorii
privitóre la
Limba Română
1884.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Com. Filipești jud. Brăila
Învățătoru, D. Dimitriu

Vinit de noi la facerea
inventariului acestui 21. NOE. 1907

Com. Filipești 186 Jud Brăila

1. Mare, parĕ, maĭĕ, patĕ, pașă, casă, ect.
2. Rău, fiĭĕ, fînghie, rimă, întorsură, înțelĕ ect.
4. Séră, sémănă, fată, masă, și altele
5 dormimĕ, rotundŭ, podĕ, pomĕ, om, ect.
6 mblu, mnghiĭ,
7. nu sunt: întăiĭ, cuiĭ, straiĭ, călcaiĭ.
8. nu sunt: taiĭ, puiĭ, iepure, urechi.
9. nu se aude.
10. om, fac, lacŭ calŭ, boĭ
11. omeni, faci, laci, saci.
12 Cuvinte, minte, morminte, vine, mine.
13. Se rostesce curatŭ, audindu-se de o potrivă
14. se aude de o potrivă și ĕ și a
15 nu sunt
16 nu sunt
18 numai sonulŭ ă.
19 totŭ așa. –

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Com Filipești

21 întîmiu felu,
23 f sau fi se prefface in h sau hi osebit de
vorbele care și ar perde intelesu d e
hie, heu, heraŭ, herbe, hiru, sa hi fost
24 ficeoru, firfiricu, ființa, fidea, sofia
25 nu. —
26 hulpe
28 de o potriva.
29 pe v. prefface in gui que latinu: guiu,
guie guieru, guitelu guinu. —
30 guiu. —
31 nu ci numai și schimba emitu
32 nu se aude.
33 dosibesce d. e. puru, jime, joru
34 inlocuesce pe bi cu ghi la tote vorbile
osebit de acele care și ar perde intelesu d.
bibilica.

1) N. Simetul lui v dupa cum 'lu prefface locuitori ne putendu-lu representa atu pus pe qui care pari o fi asprisita de și nu perfect. —

Comuna Filipești

35. pi este inlocuit prin chi osebit de vorbele
care și ar perde intelesu cum d. e. pisina, pipa
36 nu, ci cheptu, chiceoru, chita, chila. —
37 lupchi, pochi.
38. Mie este înlocuit prin gni francesu d. e.
unu gnielu al gneu, diagnu și gnie.
39 în același Bipu, cu osebire de inlocuirea lui Mi prin gnie.
40 nu prefface
41 nu amesteca
43 amestica diu și prazniceu, hazu, barsa și diu
și prasniceu, hasu, barsa. —
46. nu, ci fluieraru, mancatoru, ajutoru, cuptoru
venatoru, paditoru. —
47. nu, ci l'amu vedutu, i-am datu, ne-amu
dusu, ne-amu intalnitu, ne-amu intorsu
48. merge, dorme, tace, sede. —
49. O forma: maini, mainele. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

51. vale, délu, muche, botu, pochină, chiseu, băsică (morila mică).
58 stuguri, albi, negri, córnă, tămăcósă.
60. albi, negri, roșu profir, acru, ciumărâtu, petrosu, tare. —
61. grâu roșu de vară, de tómna, ghircă.
62. nu sunt. —
63 nu sunt
64. scaeți, sulbină, pălămidă, cicóre, cimbrișor, lipani, măselariță, tutbacinnea cămeliș, mături, motu curcanului, căprița; — grâu sou, córna porcului, ibrișimi, orașnița, ghi-sdeiu, corovatieu, puru, barba caprei, latita ochiu boului, musățelul, vchea rândunicei, violele, brândușile, códa melușălului, brebenei, flórea sórelui, crăițe, gălbinele trandafirii, stoinjânei. —

67. mânzu, (de 1 an) notenu (de 2 ani) juganu (de 3 ani) calu; negru, murgu, roibu, șargu, sunu, vinătu, doresu. —
68. vitelu, mânzatu, gonitoru, jmncu, taurú seu buhaiu, bou; balanu, murgu, plavanu, porumbu, galbenu, priénu. —
69 mielu, cărlanu, tânsiu, berbecu, mioară, óe. — alba; négra; stogosă, sudrie și tigae. —
70. Ied, capra; ablă négră, roșie; — rămătoare porcu, albu, negru, roșu sivu. —
71. de Casă și de oi și de vênatu. —
72. pisica, cotoiu sau motanu. —
73. șoreci de câmpu și de Casă mici și mari.
75. fluturi, omide, paingăni, musca, lăcusta, gândaci, furnici, greeri, boiulu D-deu, pisi ca popi, musita (un fel de musce mici)
80. când cântă asupra Casei cuiva, semnu reu crede ca more cine va din Casă. —

Com Filipescu Jud Braila

87. brapu, stuca, somna, mormu, platica,
valau, linu, ghebamu, bosacu, caracuda
bega, cumbie, albisora, tiparu —
89. boulu si vaca mugesce, sbera, oracaie,
calulu nechedia, buhnedia, oea sfyera
porcu guita, grohaesce; rata macaesce;
gasca gagae, fiede; gaino carie, calcadaces
curca cheorcaeste; —
90 vinatore, prinda —
91 iotilu, hfui, hfui u na! sa! prindelu
92 Copoiu, ogaru —
93 balta cu pesce, Chirhana, pescarie —
94 perdea, stana, tarla, galeta, cupa, inse
gatore, cinta, cadamu; bata battagu, cata,
95 mandau, sterpe, miore, carlanu, barbec
96 Caini de oi —
98 prandu, namedea si Cimdie sau sira

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Com Filipescu Jud Braila

99 Sote, fartate si chiote u iu iu —
92 miriste, porumbiste prosie parlóga si
telina —
95. plugu, bouma, grapa
96 Roligie (rotile) carligu, schimbatore, grindu
potangu, coine, pladu, barta, cormana, fie
coghile si oticu —
105 rote, osiu, boitre gresie, virtepu, leoc scara,
inima, Cracu, splina, oiste si Codiele sau Chilne
106 babalacu, oiste, fusu, aripi, petre, cosu, pris
nelu, rota, capra; postavu, banita, mertecu
(sau luat moia de vintu).
107 plugarie, herarărie, dulgherie, cismarie,
Rogocărie si căreiumarie —
108 heastrau, topou, barda, tesla, dalta, schi
telnice, rindea, gelau, lemnărie seu heresti
lucrare —

Com Filipeşci Jud Braila

109. Ceocanu, năcovală, cleşte, fóle praftură; feru, cărbuni; — lucru.

110. Ceocanu sau tesla, mistrie, indreptaru lovată; caramidă; vanu, nisipu; — lucrare sau didărie

111. pândă; ştergare, mănămi, rochi, pustelci; asternuturi; macatu; scórta; velinţa; dimi; tolu; pologu. —

112. furcă; druga; pămêndalea; fusu; resboiu acu şi indréóa. —

114. pusca şi pistolu. —

115. pusca; pistolu, sabie, sulita, arcu, săgéta.

117. acelaşu cuventu; osebit de vite care cându sunt în câmpu se dice paseu. —

118. Cacula, palarie, gheba; cojocu; sarica; minténu, ţăbunu, pantaloni; ceóreci; itari; salvari; potoi cisme, ochinci; hileu; ghete, papuci; iminei

Com. Filipeşci Jud braila

basma, mavama; legătóre, fesu, brobóda; flanelă, paltonu, scurteica; roche, hondrocu, sontu; pistelcă, ceorachi, camaşa şi ismene. —

119. salbă (lefti) cerci, inele

120. ceorbă, hertuna, prăjătură, friptura; brânda lapte, ouă. —

121. vinu; rachiu (mastica; ţuica; tescovina rom, drojdi)

122. părinţi; fraţi; surori; cusci; socri; cumnaţi; mehi sau mosi; fini; cumetri. —

123. logodna (tomit) cătători; bradu, nunta, logodna, masa mare, mnerópu, plăcintele, ertaciunea nasilor, ertaciunea părinţilorn (cale primară). —

124. dcu, păcatu-sa amu, pa ochiu lu, să cheorască, să plesnéscă, să-lu bată D-dcu, să fie al draculu.

125. bată-lu D-dcu, tăsnilar, hiroi al draculu, lualar; (injuraturi de tóte lucrurile sfinte) iar femeile: păulilar, ardilar focu, plesnéi ochiu ect.

Comuna Filipești Jud. Brăila

126. Drichea, pórca, petreci, prochici, belea mincea, cai, ĕpurile; - baba orba, mija, borsu, lumânărica, ațișórele, inelul perdutu.

127. Caldare, tigaie, tingire, tava, óla; de pus pe masa: strachină, farfurie, talere; de dus: cofa, borcanu, putineiu. —

129. Corbea, zăeanu, Chiță Cătănuță, Negu bătrânu sub póle de Codru verde, Chira, Tudosa Tudorel, ...

131. Brâu, țigănésca, sirba, hopca, mucamaua florieica, mocăneuța, scheópa. —

132. Vióră arcuș, bobdă, flautu fluieru. —

134. Crede ca sufletul omului nu móre, iar a dobitocului se stinge odata cu mórtea lui

X de aceia îi dice duhu. —

135. Nu este. —

139. Cocu, cucea, rațile, fata cu covilița, cloșca cu pui, luceférnu. —

140. Calea orbilorui adica: nópte in călătorie se ou enteída dupa dĕnsa, iar altii îi dic: calea robilor spunĕnd-ca fiind mai nainte luați robi unii omeni și scăpĕndu din inchisóre și ne cunoscĕnd positia locului sau luatu pe acésta-Cale și au scapatu de mórte. —

141. Unii credu ca D-deu arata semne fiind supĕratu pe omeni, iar altii dicu, ca îi mânca vârcolacii. —

142. Sufletu de om, ese și se ridica în sus și mânĕnca luna și Soarele, in urma vine in forma de gândacu și intra in ele.

143. Copilu, om sau dobitocu frumosu rĕdĕndu-se de altul și cătend asupra lui cu pisma seu râvna, ilu dioche și trebue sa-i descânte, căci credu ca diochiul 'i róde inima și móre

145. Cea mai frumósa dintre dine. —

146. Nu cunósce.

147 Nu se cântă. –

149 Credu că se facu din ómeni morţi, peste care a trecut ceva, şi cară tóte némurile şi chérpe cu moţi din némuru ăl mănânca; de aceia au mare privighere cât şade mortul in casa; – iar stafiile se facu din omenii care îi chéma Stanu sau Oprea în modul urmator: Un Zidu ne închegêndu-se ise ia inima şi se Zidesce in Zidu, iar omul acela incepe a se usca ast-fel că nu ajunge 40 dile făcêndu-se stafie, cărio trebue să ise dea tot ce îi trebue, căci alt-fel face rău.

150. Dicu că este fiinţa cea mai urâta din câte a facutu D-deu şi vrăsmasul Cel mai mare a omului, că are córne, códa ect. – mai dic că aceia care facu averea repede au pe dracu, precum şi Vrăjătorii. –

BIBLIOTECA ACADEMIEI RAIONUL POPULAR ROMÂN

Sunt trei femei orânduite de D-deu, care rânduesce soarta omenilor cum au să ajunga: – când se naşte Copilul, una din ele dice hai să-lu luam, alta lasă-lu, iar a treia intrebă, da ce soartă o să aibă? atunci cele-l-alte respunde....

152. Sunt trei femei ce umblă prin deru, că au o întelnită cu trei mâini, pe care joca când se lasă pe pământu; unde a jucat rămâne iarba uscată, lăsând adesca in locu strachina şi lingura lor, se dice că când umblă, ea cu ele pe lăutarul sau fluieratoul, ce a îngropatu lăuta sau fluerul; Şi au puterea de a slăti pe omul peste care a trecut luandu-i o mână, un picioru, umplându-l de bube ect. de care nu se lecuesce până nu va cere ertare de la elle tot in locul unde la pocit, sau nu va descânta cine-va care ştie; – Sau Zesme sunt un fel de arătări (năluciri)

Tote astea au puterea numai până la Satatul Cocoşului.

Com Filipești — Jud Brăila

153. Că într'o Marți séra o femee ce torcea și care
avea pe mâsa móită de mult, se pomenește
cu dânsa pe ușă întrebând'o dacă mai are de
torsu, și dicându'i să caute căldarea să côcă
(oparéscă) tortu; ea ducându-se la naștâsa să
séră căldare a fost oprită a se întorce, spuindu
că aceia a fost Joimărița sau Marséra și vrea
férbă pe ea. — Și astă di multe femei nu tor
Marți séra. —

154. Unii omeni o crede ca o sfântă se arputea do
ploé și o și sărbătoresc; — iar băeți și fete de
ganu se gătescu cu bodii și imblă din Casă în Că
una cântând și fata jucând în bătătură, omen
mai cu séma femeile tóma câta o cofă cu o
asupra ei și crede că după cate-va dile trebue
să ploua. — Fetei îi dau câte o copae
mălaiu. —

Com Filipești — Jud Brăila

155. Fată sau flăcău sau femee fiind amuredați și
unul din ei muind, înecându-se, sau înecându-se
cu alta parte capăta sburatoru; adica chipul
acelui vine intra pe hornu și tota nóptea căs
nește pe acea femee sau fată, făcându-i tot Corpul
vênăt. —

156. Nu cunósce.

157. Un om, se îmbracă cu un cojocu pe dos, pune pe
ochi o masca, în Capu o piele de ispure cu urechi
le in sus, închipuind pe dracu, omenii dic că
de acela Care se face brezae fuge ângerii și este
lepădatu de D-deu 40. dile. —

160. Nóptea spre ajunul Crăciunului Copii se facu
cete și după cântatul Cocoșilor începu a imbla
prin Satu din Casa în Casa, dicându de trei ori
nétalaș (bima diminéța) iar in diua de ajunu
după namedi se facu cete atât Copii cât și

flăcăii ba şi oamenii căsătoriţi şi umblă pe
case colindându; atât pe stăpânul casei, pe
fata-mare, pe flăcău s.a.l. cu bani adunaţi
cumpără vinu, punu lăutari şi petrec; — În
ajunul anului nouă se face cară şi cete în
fie-care céta câte un clopotu, iar flăcăii şi câte
un plugu gătit cu bradu şi umblă colindând
În nóptea anului nouă umblă numai unu
eţiu cântă la ferestră un cântecu dis „Dăi Doamne . . . ", intră in casă şi sorcovesc omenii
precum şi vitele prin coşare. ——

161. Că se facu din mii copii născuţi din flori
şi care se schimbă in mai multe chipuri, dar
mai cu séma in lupi; — haita de lupi care
va area un tricolicu nu se póte prinde şi e
cea mai rea, mâncând pe omeni; când se intem
plă sa fie cunoscut şi scrijilat de cine-va făcu
duisl singe, atunci se prefacе éra şi in om.

162. Că au fost nisce fiinţi cu o putere mare.
163. Că oamenii roşi sunt de o fire rea.
164. Ţigance de prin alte localităţi vin şi insală pe
femeile cele simple, spunându-le sa le facă
de dragoste, sa le găcésca norocu, sa le facă
sa nu mai aiba pagube şi a.l.t. pe spusa
cărora pun mare credinţă. —
167. Pricina frigurilor, ostenéla; a epilipsiei ca sa
lipit dracul de el, a holerei şi a Ciumei ca
sunt nisce femei ce umblă nóptea prin sate
fiind trimese de D-deu asupra omenilor peste
care sa suparatu. —
168. Că este priimitor in raiu având şi cheile
169. Că umblă pa ceriu cu Caruţa şi cu Cai de foc
da ploe şi goneşce pe draciі. ——
170. Sfinţii Archangheli, sf. Nicolae, sf. Gheorghe,
sf. Dimitrie, sf. Vasilie, Cei âintâi că ca sufletele, iar
ce-lalţi ca mai plăcuţi-lui D-deu. —

com Filipeşcu Jud Braila

171. Doui, prîndu, namedi, Chmdie, sêrō, murgul sêrei, medul noptei, cântatul Cocoşilor, şi lăsarea diminetei. —

172. nu ştiu. —

173 dice ca mercurea şi vinerea trebue pădite cu mai mare curăţenie. —

175. oaea şi poumbei. —

176. nu sunt. —

177. Le crede ca nisce lucruri sfinte a lui Dzeu

178. O vita ce se arata in revarsatul zorilor şi apusul sórelui ce se repedea la omini de fiica carnia nu se scula de diminetă ca să nu se intâlnésca cu el; iar alţii cred c este sórele. —

179 femeele blăstema copiu dicând: beatér sărachiu Dunărei. —

180. La este un inchisu nimit mosu Crivăţ şi când vrea da vêntu, iar când nu, nu

Jud braila

Filipeşcu

Crivatu; Austru; Nimtenu şi Băltăretu.

nu cunosce, ci numai chemând pe sfinţi pe nume. —

Că fie-care om are o stea şi când cade cre una, crede că a murit cine-va. —

Dacă cuiva îi cade niscare-va bube pe corpu, dice că ia facut cine va, doco se implo alta bóla mai grea dice că ea pus cuţita şi móre atunci se ducu la alţi vrăjitori şi le dă argin viu descântat, şi cred că are putersa de a stri ca farmecile ce lea făcutu duşmanii lor. —

O rădăcina ce resce prin padurі şi care figura unei femei. —

Ceocoii. —

Cel mai de sus vêntu, astfel ca o pasăre asmgând până la dânsul turbéda şi cade jos, fiind foite tare. —

ACADEMIA ROMÂNĂ BIBLIOTECA CENTRALĂ

com Vilcpeşu Jud Braila

171. Doui, prânduĭ, nameadi, Chmdii, séră, mergul
séreĭ, medul nopţeĭ, cântatul cocoşilor, şi lu
şaul diminetei. —

172. nu ştia. —

173. dice ca mercurea şi vinerea trebue păzit
ca mai mare curăţenie. —

175. cuca şi porumbei.

176. nu sunt

177. Le crede ca nisu lucruri sfinte a lui D

178. O vita ce se arata in revarsatul zoriloru şi
apusul sórelui ce se repedea la omeni d
fiica carnia nu se scula de dimineţă ca
să nu se intalnéscă cu el; iar alţi cred c
este sórele. —

179 femeele blestema copiu dicând: beatér
şăcchiu Dumărei. —

180. Ca este un michéşu numit moşu Crivăţ
şi când trece de vêntu, iar când nu,

Jud braila

Vilcpeşu

de Bivolu, Austru, Muntenu şi Băltăreţu. —

nu cunosce, ci numai chemând pe sfinţi

pe nume. —

Ca fie care om are o stea şi când cade

una, crede ca a murit cine va. —

Casa luna zi cu niscare va bube pe corpu,

dic ca ia facut cine va, daco se intempla alta

Bólo mai grea dic ca ea pus cutita şi more

atuma se duce la alţi viaţtori şi le dă aşa

viu descântat, şi cred ca are putrea de a stă

ca femeile ce lea facut dusmanii lor.

O rădăcina ce nesce prin padure şi care are

figura unei femei. —

Cocoşii

bel mai de sus vêntu, astfel ca o pasare

ajungând până la dânsul turbéda şi cade jos,

fiinda foite tare. —

192 Că in Ceriu este o tóca ce se aude mmm
de Cocoşi şi indata incepu a cânta. —

193 Că este brâul lui D-deu, şi sta-plo

194 O plantă ce creste la munte, şi care a
închipuirea tuturor ródelor pământul

197 Un fiu de iarbă de colóre aurie sau ar
ce se crede, ca strica fierul când se pune al
rea şi spue ase putea pastra se scrigală la
degetu şi o pune in acea tăitura: —

198 Acela ce linguşăsce pe mi omeni cu
fluinta aşteptând vre un ajutoru sau m
locire de la ei; - iar Colaceri, flăcău ce es
călău inaintea nuntei, intrecându-se u
cu altul şi alergând dupa acela, car
portă ploscea cu vinu: —

200. Că in Raiu se afla tote bunătăţile
iar in Iadu din contra. ——

că sub pământu este alta lume, pe unde
mbla numai omei şi balauri. —

că când ese cu plinu le merge bine,
in intreprinderea ce facu; iar când le ese
cu seceu le merge rău, şi multi se intorcu
din Cale. —

Fiu de draci. —

Se crede ca in timpurile vechi au
fost un fel de fiinţi / omeni / ce mânca
pe om şi ócele esa prin cefă. —

Sfârşitul lumei. — Că atunci are să
vina Christos. să învieţe toţi morţii şi să
ii judece de faptele lor. ——

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

Amelator G. Dimitriu

No. 57

TEXTU

PENTRU

Braila

BIBLIOTECA ACADEMIEI

aparţinându lui

Com. Lucu Rudi

TIPARIA D. JONESCU, BRAILA

Respunsă.

1 Poporulă de aică pronunță pe a neaccentuată în cuvintele, mama, tata, rama, mare. —

2 Poporulă d'aică face deosibire între sonurile ă și â în cuvintele următóre, îndemânatecă, mâncare pentru ă sunt: Labă, sită, cărță. —

3 Poporulă d'aică pronță adevorată pe ân în acestе cuvinte ân: Cântare, câmpă, câinele.

4 Asemenea dice cuvintele seară, masă, fată.

5 Poporulă d'aică pronunciă pe o neaccentuată în cuvintele următóre: dormimă, bordeiă, cojocă, jocă. —

6 Poporulă de la noi vorbesce Umblu, unghie undită.

7 Poporulă d'aică nu întrebuințăză pe n în cuvintele întâiu, răă, cuiă.

8 Asemenea nu pronunță pe l̲i în i̲ ci dicu adevăratu p'i i în cuvintele următore: Iarcă urechie..

9 Pe la noi nu pronunță pe a̲ lungitu nici doi o̲o̲ ci din contră scurtu noi și pe a̲ în în haita, iota.

10 Poporulu d'aicea dice pe u̲ fără articlu în cuvintele omu, maiu, nucu și altele iar la verbe jocu cântu.

11 Poporulu de la noi nu dice pe i̲ ci pe ĭ facĕ, tacĕ.

12 Poporulu de la noi pronunță cuvintele, minte, vine, morminte.

13 Diftongulu o̲a̲ se rostesce în cuvintele grópă (groapă).

14 Asemenea e̲a̲ se rostesce se rostesce în cuvintele: peatră, iască.

15 Ai la noi nu se întrebuințeză i̲ în locu de e̲ ci dice plăcere, lege, merge.

16 Asemenea nu întrebuințeză pe e̲ în locu de e̲a̲ ci dicu

sése, vrea și altele.

17 Aci la noi nu se întrebuințeză particularități streine limbei nóstre.

18 Poporulu d'aicea nu pronunță d̲z̲ ci pe z̲.

19 Aci se rostesce z̲ ca și în praznicu.

20 Poporulu d'aicea nu nu conosce pe d̲z̲ ci pe z̲.

21 Poporulu de aicea nu pronunță doi r̲r̲ în locu de unu r̲.

22 Nu suntu cuvinte întrebuințate unde să se audă doi r̲r̲.

23 Poporulu de aicea prefoce pe f̲ în h̲ d. e. here, (fere) here, (fere) hie (fie) hiu (fiu).

24 Suntu cuvinte în care poporulu pronunță pe f̲. d. e. fata, foe, fumu, față.

25 Aci nu suntu cuvinte în care poporulu să pronunțe pe fie sau fi în ș̲i. c̲ă.

26 Nu suntu cuvinte în care se pronunțe pe z̲ în h̲.

27 Asemenea nu sunt cuvinte unde se prefacă pe h în v.
28 Poporulu de aicĭ dice pe hu în hulpe.
29 Nu sunt cuvinte în care poporulu să dică pe v în g.
30 Asemenea dicŭ viu în locŭ de jiu și giu.
31 Poporulŭ de aicĭ dice pe v la începutulŭ cuvîntuluĭ d. e. vinŭ și altele.
32 Aci poporulu dice curatŭ steaua, dioa.
33 Poporulŭ dicĕ curatŭ ginere și jurŭ.
34 Poporulu dice ghine, cerghĭ în locŭ de bine, cerbĭ.
35 Asemenea omenĭ dicŭ chicioră, chĕptŭ.
36 Nu se dice cicioră nicĭ (pĕptŭ) ceptu
37 Poporulŭ pronunță pluralulŭ de la cuvintele popi și lupĭ dicŭ lupchi, pochi.
38 Omenĭ dicŭ curatŭ mchiulŭ, mchie sau chiulŭ chie.
39 Poporulŭ de aicĭ face deosibire între 1000 și mie.
40 Poporulŭ de aicĭ nu pronunță nicĭ odată pe n în z ci dicŭ adevĕratŭ revărsatŭ iar nu revăzatŭ. (revanzatŭ)
41 Asemenea nu pronunță pe z în n.

42 Asemenea nu prefac pe ĵ în ș.
43 Asemenea nu amestică pe ș în z ci pronunță adevĕratŭ pe ș d. e. șĕdŭ (șezŭ).
44 Omenĭ de aicĭ nu amestică pe ci cu gi.
45

46 Poporulŭ de aicĭ rostesc fluierară, mâncătoră, ajutoră, Coptoră.
47 Poporulŭ de aicĭ nu pronunță voĭbe cu pronume ci curatŭ l-am vĕdutŭ, i-am datŭ, n'am întâlnitŭ.
48 Omenĭ de aicĭ pronunță Omenĭ mergŭ, copiĭ dormĭ.
49 Aicĭ poporulŭ întrebuințeză mai multŭ de a dice mâinele
50 Poporulŭ de aicĭ dice cuvintele vară, poleiŭ, toamna, iarna și arșița, Zapadă ghiață.
51 Poporulŭ de aci nu are altecuvinte deosibite pentru dicirile de la No 51 ce le întrebuințeză tote asemenea.

52 Poporulŭ de aicĭ nu are numiri neobicĭnuite.

53 Asemenea poporulŭ nu are alte numiri în privinta minaralelorŭ ci le numesce tolŭ asemenea dicendŭ aurŭ, orgintŭ, fierŭ, pocurăţi altele.

54 Ĭi nu au alte înţelesurĭ în privinţa minaralelorŭ.

55 Poporelŭ de aicĭ arborele ilŭ în parte în trei părţi, cea din pămîntŭ numindu-o rădăcinăă, cea din afară trunchiŭ şi în fine crăcile sau ramurile.

56 Poporulŭ de aicĭ nu are numiri neobicĭnuite pentru arborĭ sălbăticĭ ci ĭi numesce tolŭ asemenea stejarŭ, fagŭ, ulmŭ, şi altele.

57 Poporelŭ de aicĭ pentru arborĭ fructoşĭ nu are alte numiri ci tolŭ asemenea le numesce mărĭ, părĭ, prunĭ şi altele.

58 Poporelŭ de aicĭ nu are numiri deosibite în privinţa strugurilorŭ.

59 Asemenea poporelŭ nu are cuvinte în parte pentru culesulŭ viĭ.

60 Poporulŭ de aicĭ deosibesce vinurile după colorea lorŭ de exemplŭ: albŭ, roşĭ, proşirŭ şi oltele.

61 În privinţa grânelorŭ nu are alte cuvinte ci le numesce, grâu, orzŭ, ovĕzŭ, secarăă, grâu de tómnă şi altele.

62 Poporulŭ nu are cuvinte puţin întrebuinţate în privinţa bobuluĭ, fasolea, lintea ci tolŭ asemenea le numesce.

63 Aci la noĭ nu suntŭ cuvinte care în ţeră să se întrebuinţeze puţin în privinţa arborilorŭ, plantelorŭ şi a grânelorŭ.

64 În acestă privinţă florile se potŭ numera limba boulŭi, oculŭ ĭepurelŭi, cicórea, lipanŭ între florĭ se potŭ numera oraşniţa, sulfina, muşeţelŭi, ghiocelŭi şi altele.

65 Locuitorĭ de aicĭ nu au asemenĕe deosibiţi pentru a compara vegetalele.

66 Poporulŭ de aicĭ nu are alte numirĭ pentru
fiare ci numirea lorĭ proprie.
67 Locuitorĭ de aicĭ în privinţa calului numesc
calulŭ, după colórea perului, murgŭ, roibŭ,
negru, surĭ, bălanŭ ĭar în privinţa vârstei
se dice mânzŭ, notenŭ (notenă) calŭ în
putere şi póte ajunge până la 16 anĭ.
68 Poporulŭ d'aicĭ numesce vitele bou, vacă
în privinţa vârstei o potŭ cunosce după dinţi
şi córne; ĭar colorile lorĭ sunţŭ albă mur-
gŏi, închisă neagră, băltată, plăvanŭ.
69 În privinţa numirĭ a oiĭ şi a berbecului, ó-
menii numescŭ pe oi şi berbece ĭar în privinţa
colori sunţŭ albŭ, negru, stogoşŭ, tigae, fumurie.
70 În privinţa numirelorŭ a capreloră a porcelorŭ
sunţŭ capră cenuşiă, roşie, porcŭ albŭ, negru.
Poporulŭ d'aicĭ dice că porculŭ e bunŭ când are 2 anĭ.

71 Asemnea ómeniĭ d'aicĭ numescŭ, câinĭ, aĭ câinĭ
sunţŭ de maĭ multe felurĭ precum câine de ca-
să, câine de oi, ogari, copoiĭ şi coteiu.
72 Cuvintele pe care le întrebuinţéză ómeniĭ de
aicĭ asupra pisicĭĭ sunţŭ pisicŏ, cotoiu, mâţă.
73 Cuvintele cu care (numesc) locuitorĭ de aicĭ sunţŭ şórece
băltatŭ, vânătŭ.
74 Ómeniĭ de aicĭ numescŭ vermiĭ albĭ şi roşiĭ.
75 Ómeniĭ numescŭ d'aicĭ pe insecte precum
ţânţarĭ, muscă, furnică, ţâmnŭ, bou bălţĭ.
76 Poporulŭ d'aicĭ numesce deşerite poşerĭ pre-
cum, gâscă, cocoşŭ, găinŏ, rată, lebădă.
77 Poporulŭ de aicĭ numesce albină, ĭar creşa-
rea lorŭ se face în stupĭ şi se înmulţesce
prin roire.
78 Ómeniĭ de aicĭ numescŭ pe aceste animale
toţŭ, ursŭ, vidră, veveriţă.

79 Poporulu de aici le numesce totu cu numele loru
propriu adecă: vulturu, uliu, eretele.
80 Poporulu de aici le numesce cu numele loru propriu
precum bufnita, cucuvae.
81 Pasările corbu si ciora le numescu cu num loru propriu
82 Asemenea omenii numescu cu numele loru
propriu pe ciocârlie, rondunica, vrabie, cuc.
83 Poporulu de aici numesce pe acele pasări cu
numele loru propriu, cocoru, barza.
84 Poporulu de aici le numesce cu numele loru pro-
priu si prin a pelicanilor suntu: broscu or-
dinara, raioa si verde iar vieţuitele este nu-
mai de unu felu.
85 Poporulu de aici le numesce totu cu numele
loru propriu. Pelurile loru sunt: copii negri,
vorgati, galbeni. Leopârde suntu verde, galbene.
86 Poporulu de aici le numesce totu cu numele

loru propriu, melcu, paianjenu, reicu, racu.
87 Numerele pesciloru suntu: crapu, stiucu, caracu-
da, ghibanu si altele.
88 Aci poporulu nu asemăna fiarele cu alte însuşiri.
89 Sunetele pe care le scotu animalele suntu: ra-
ta macăe, Gâsca gâgâe, boulu mugesce, ca-
lulu nechează.
90 Poporulu de aici numesce cu numele loru pro-
priu
91
92 Omenii de aici numescu pe câine de vânătăre
coporu, prepelicaru, ogaru.
93 Aci poporulu le numesce cu numele loru adevă-
ratu si mai dicu Chirkana locului unde ob-
nă pescele pe care îlu prinde.
94 Poporulu de aici numesca pe omulu care pă-

ășesc oile ciobanii iar stîlul locuințî lorŭ este
unŭ bordeiu acoperitŭ cu stufŭ. Lucrurile lorŭ sunt
ciomagulŭ, zecchia, gluga, găleata, închegătórea
crinta și altele. Când mănă oile la câmpŭ dice
că le duce la pășune. Vara face o casă și o strungă
unde mulgŭ oile. Locuiŭ ocula coprinsŭ cu cășaș cu strungă
se numesce stănă. Laptele îlŭ închiagă și face
brânză, urdă, cașcaluŭ.

95 Ciobanii de aicĭ pentru ca să deosibéscă o oĭe una de
alta le dicŭ bucălaie, belă, comută, bugată, brepă, ro-
șie. Partea mașc. berbecŭ. Când mielulŭ ajunge 4½5 luni
și mai cu sîmă când îi intercŏ se dicŭ cârlanŭ, cârlonă, capra, țapŭ, iedŭ, iedă

96 Oamenii de aicĭ numescŭ pe câinii, core umblă după
oĭ, câini ciobanescĭ sau de oĭ. Acestŏ câini mai au
și alte nume precum Grivicu, Lupeicu, Bucolau, Roș.

97 Ciobanii de aicĭ nu face nicĭ o deosebire între câinii
de stănă, sau unŭ moscă.

98 Ciobanii împartŭ ḑiua în trei părți a de I-iu parte
a numescŭ dimineață, a II ameadă și a III seară.

99

BIBLIOTECA ACADEMIEI

100 Ciobanii de aicĭ nu are cuvinte pe care să le în-
trebuințeze sătenii.

101 Locuitorii de aicĭ ḑicŭ cu cuvintele lorŭ proprii.

102 Oamenii de aicĭ numescŭ câmpŭ pe acel ca unde
pascŭ vitele, iar locuiŭ pe care îl ară se numesce
toină (arătură).

103 Uneltele de plugărie sunt plugulŭ, grapa, sapa,
barona.

104 Plugulŭ se compune din grindiu, plasu, bârtă, cor-
monă, cârne rotile, ferulŭ, oticulă.

105 Oamenii de aicĭ numescŭ obiectele căruțĭ, ḑicu, carâm-
scorțe, oiște, rote, oșie, inimă, chiscŭ, scaunŭ ypliné.

106 Oamenii de aicĭ numescŭ obiectele morĭ, piatră
cosŭ, hambarŭ, aripe.

107 Oamenii de aicĭ numescŭ pe acela care lucrézŭ ferulŭ Ţigani (fiind-că mai toţi ferari pe la ţara au o colóre neagră şi îi numescŭ Ţigani) cari facŭ cisme îi numescŭ ciobotari (cismari) care lucrézŭ lemne dulgheréşti, care facŭ róte rotare, dogari.

108 Uneltele de dulgherie suntŭ: bardă, teslă, randea, sfredeu, dalta. Materialŭ, lemne, scândurĭ, lanţuri.

109 Uneltele de ferărie suntŭ: cleştele, foie, nicovală, ciocanŭ. Materialŭ este ferulŭ.

110 Uneltele de zidărie suntŭ: drisca, vorniţa dreptarulŭ. Materialŭ este varŭ, nisipŭ şi apă.

111 Oamenii de aicĭ numescŭ ţesăturĭ, ponză, scórţe velintă, obele, iţarĭ, pologŭ. —

112 Uneltele pentru torsŭ, furcă, fusŭ, pămăbzaleă doracŭ, răsboiu, vatale, spată, iţe, potlogĭ scripte, sulŭ.

113 Oamenii de aicĭ numescŭ obiectele pentru plutire, luntre, opacină, caicŭ, vârlă.

114 Oamenii de aicĭ le numescu cu numele propriŭ precum, puscă de vânatŭ, pistolŭ, revorverŭ.

115 Cuvintele păstrate şi acum suntŭ ciornogŭ, bată.

116 Poporulŭ de aicĭ le numesca cu numele lorŭ proprii, casă, curte, puţŭ, vatră şi altele.

117 Poporulŭ de aicĭ le numescŭ cu numele lorŭ propriu când mănâncă omulŭ, când mănâncă boulŭ.

118 Oamenii de aicĭ numescŭ hainele lorŭ pantaloni, flanelĭ, cojocŭ, cojócă, cămăşĭ, izmene, femeescŭ rochĭ, fârtă, manecarĭ.

119 Podóbele femeescŭ de aicĭ suntŭ, salbă, cercĭ, brăţare, córbă, inelŭ.

120 Poporulŭ de aicĭ numesce deosebite feluri de mâncărĭ precum ciorbă, fierturĭ, friptură, ţócănie, plachie, plăcintă.

121 Aci oamenii numescŭ băuturile spirtóse, vinŭ rachiŭ, ţuică, romă, tercovină, masticá, bere.

122 Oamenii de aicĭ le numescŭ cu num. lorŭ proprii.

123 Poporulŭ daci zicŭ relativŭ la căsătorie a însoti a luatŭ cu ploscа.

124 Poporulŭ de acĭ întrebuinţeză jurămintile următore ~~şi altă~~ cruce, crăciunu, sfesnicŭ şi altele.

125 Asemenea şi semnele locŭ jurămentele locăr. arzăte-foc, luate-ar naiba şi altele.

126 Copiĭ de aicĭ întrebuinţeză jocurĭ mama gaia lumânărica la drihi borcanaşului.

127 Pentru gătirea bucatelorŭ sunt tingirea cratiţa ligae Căldare pentru pusŭ pe masă sunt strachina Farfurie pentru ducerea la câmpŭ oală coşiă ligae.

128

129 Poporulŭ de acĭŭ numesce cantecile cu cuvintele următore foĭe verde sălcioară şi colindele precum Leroiŭ Dómne.

130

131 Cuvintele întrebuinţate de poporŭ suntŭ muşamaua, chindia, brâu, ţigănésca, nunésca.

132 Poporulŭ de aicĭ numesce obiectele de cantare precumŭ, vioră, cimpoiŭ fluerŭ, cavalŭ.

133 Omenii de acĭ zicŭ, îngropare înmormântare.

134 Poporulŭ de aci face ~~D~~ Deosibire între sufletu de şi sufletulu de dobitóce şi iată deosbim zicu că sufletulu Omului este nemuritorŭ pe câtŭ cel dobitocului zicŭ că este numaĭ unŭ aburŭ.

135 Omenii de aci nu facă nicĭ o deosibire între mórtea dobitocului şi a omului.

136 Poporulŭ nu face nicĭ o deosebire în privinţa cugetului, a minţeĭ, a gandireĭ.

137 În privinţa fenomenelor numescŭ lucrurile făcute bine asemenea Sórele, luna, stelele etc.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

138 Poporulŭ de aci crede că stelele după cerŭ suntŭ făcute ca să luminoze nópţea.

139 Óminiĭ de aci le numescă stelele după audirea lorŭ, luceferulŭ de diminéţă, luceferulŭ de séră, closcă cu pui, carulŭ, roiţile.

140 Parţea cea albă a cerului pe care o védŭ în timpulŭ nopţi o numescŭ calea robiloriĭ.

141 Poporulŭ de aiciĭ crede prin eclipsă de lună şi sóre dicŭ că o mŏnâncă zvârcolacii.

142 Prin zvârcolacii óminiĭ de aci credŭ că suntŭ nisce şerpi.

143 Poporulŭ de aciĭ dicŭ

144 Poporulŭ de aci nu cunósca nici o zână.

145 Asemenea de zâna Coconândina nu o cunoscu

146 Poporulŭ de aciĭ nu cunoscŭ nici o zână cu numele de „Filma".

147 În ocaziuni de veseliĭ şi de muntĭ poporulŭ

nu cântă nimicŭ despre Zada nici de Mana.

148 Poporulŭ de aci prin vorba Drăgaică cunoscŭ o plantă, care găsindu-o o pun prin case şi pe strĕşinile caseĭ ca să fi plăcuţi.

149 Poporulŭ de aciĭ înţelege prin vorba strigoi, óminiĭ morţi care din întâmplare li se năluceaŭ lorŭ. Prin strigi că suntŭ nisce fiinţe ce se găsescŭ prin diferitele caselorŭ.

150 Poporulŭ de aci crede că, draculŭ este o fiinţă care îndémnă de a face rĕu şi îlŭ descrie ca celŭ mai urâtŭ din lume.

151 Poporulŭ crede că zeriţele suntŭ nisce fiinţe ca la naşterea copiiloriĭ la trei dile vinŭ de'l ursescŭ şi mamele în acea séră punŭ totŭ ce are mai bunŭ lângă copilŭ ca să fie bine zeriţă.

152 Poporulŭ crede că ielele suntŭ nisce fiinţe ce umblă prin aerŭ şi dacă din întâmplare vre unŭ omŭ s'arŭ bolnăvi la câmpuriĭ spunŭ că ielele au trecutŭ pe deasupra lui.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

210 v

153 Poporulă de aci crede că este o ființă care vine
séra pe la case și umblă să vadă dacă fe-
mele lucrézā și în casă contrariă umblă cu o stra-
chină cu foc spre a da foc la căsă sau altă
ceva meiuerată.
154 Poporulă de aci crede că sf. Ioană au botezată
pe Ius Christosă după cum credă toți creștinii.
155 Poporulă de aci crede că la noua Joi după Pas-
te face ună omă din pământă pe care ilă îngroapă
și apoi în Joi de di se scólă fetele și ilă arunca
în apă. După acéa se pună și mâncare dicându-
că este pomână și pe urmă ilă udă.
156 Poporulă de aci nu crede în sburatori și nu scie nimică.
157 Poporulă de aci nu are cunoscință de Turcă sau Turcă.
158 Omenii de aci prin sérbătorile crăciunului ca să se
distreze se face din ei brezae.
159 Poporulă de aci nu conósce pe borbósele.
160 Poporulă de aci în diua de ajunulă Crăciunului

umblă cu colindulă, iar în ajunulă sf. Vasilie umblă cu
plugurelulă; însă numai flócăi.
161 Poporulă de aci nu cunósce nimică despre pricolicii.
162 Poporulă de aci crede despre balme că au fostă odată
adevărată și despre Jmei că au fostă nisce ființe ca-
ripi care stăpâneau lumea prin puterea loră
dar ostă-dă aceste credințe au dispărută.
163 Poporulă de aci nu cunosce nimică despre omenii roși.
164 Poporulă de aci ~~nică~~ nu cunósce nimică despre vă-
ițori nici n'are credințe în ele.
165 Poporulă de aci are cuvintele pentru bóla omului
durere de capă, de inimă, patimă.
166 Poporulă de aci în privința bóleloră de vite cunos-
că următórele durerea de gură și picióre, de splină
umflaturi din causa insecteloră și altele.
167 Poporulă de aci nu are nimică în privința
friguriloră, holerei și a ciumei.
168 Poporulă de aci spune că la începutulă lunei când

Dumnedeu umbla pe pământu era împreună cu sf. Petru.

169 Că a fostu unu omu dreptu și pentru bunătatea lui a fostu ridicatu la ceriu cu o căruță de foc și când plouă și tună dicu că sf. Ilie se plimbă prin ceriu.

170 Poporulu de aci are mai mulți sfinți ai lui bundu-le fie-carora fapte bune cum de exemplu sf. Nicolae lundu că a ajutatu trei fete spre a se mărita și altele.

171 Poporulu de aci necunoscându orele împarte ziua în cocoși și nóptia după cântarea cocoșului și arătarea luceferului.

172 Poporulu de aci nu dă numiri la ziua âintâiu a fie-cărui lunî.

173 Poporulu de aci face deosebire diferitelor sfinte mâneî socotindu vinerea și mêrcurea cea mai sfântă pe care le și postescu. Asemenea din

femei postescu luneа.

174 Poporulu de aci crede că sf. Mêrcurea, Joia și Vineria au fostu nisce ființe care prin faptele lorâ bune s'au sfințitu.

175 Poporulu de aci n'are credința că lui D-deu îi plac pasări nici dobitoce.

176 Poporulu de aci socotesce o cruce care se află la o depărtare de 2 Hectometre ca sfântă și cei care superă de cate ce-va se ducu acolo.

177 Poporulu de aci privesce ca sfinte pe sóre și pe lună.

178 Poporulu de aci n'are cunoscință de Zorilă nici de murgilă.

179 Poporulu de aci n'are blestieme adoptate ca Dumnêdeu sau alte vorbe.

180 Poporulu de aci (nu cunosce alte rugăciuni) crede că vêntulu începe a bate din porunca lui D-deu.

181 Poporulu de aci cunosce vêturile următore crivețu, austru, băltăreț, munteanu și altele.

182 Poporulŭ de aci nu cunósce alte rugăciuni de
cătŭ cele rostite în biserică.
183 Poporulŭ de aci esplică căderea stelei că a muritŭ cine-va
184 Poporulŭ de aci pe trĕ ~~căduse~~ darea argentului viu
crede că ise dă spre a se prăpădi asemenea şo-
prin punerea cuţitului.
185 Poporulŭ în privinţa legărei şi a deslegărei ploei
nu cunoscŭ nimicŭ.
186 Asemenea despre Mama pădurei nu cunoscŭ nimicŭ
187 Poporulŭ de aci nu cunósce pre Ciurica nici pre Circovii.
188 Poporulŭ de aci are de obiceiu ca la anulŭ nou umblă
cu plugulŭ, la bobotéză ómenii au de obiceiŭ de a
eşi călăreţi călări spre a boteza preotii.
189 Ómenii de aci nu au obiceiŭ de a scóte ochi
la vitele zugrăvite pe biserică
190 Poporulŭ de aci n'are idei despre pasările cu cĕrulŭ de foc
191 Ómenii de aci nu au idei despre vêntulŭ turbatŭ.
192 Poporulŭ de aci crede că, fórmarea mai multŏr

stele în formă de cruce dicu că este fóca în cerŭ.
193 Poporulŭ de aci crede că îndată ce se arătă curcubeulŭ pe care îlŭ mai numescŭ şi brâu dicu că nu mai ploue.
194 Poporulŭ de aci sub-numele de rodulŭ pământului înţelegŭ, grâulŭ, orzulŭ, ovĕsulŭ porumbulŭ şi fructele adică merele, perele, gutuile şi altele.
195 Poporulŭ de aci nu crede nimicŭ despre mănicătóre
196 Asemenea şi despre jocurile Sân-medre.
197 Prin acésta poporulŭ de aci crede că este o iarbă ce
cresce pre câmpŭ şi tâlharii o caută spre a o întrebuinţa la descuerea fĕrelore de la cai.
198 Poporulŭ de aci înţelegŭ că flĕcăii care merg în
cintea nuntii şi se ducŭ la socru, acestia sunt colocarii.
199 Poporulŭ de aci nu au cunoscinţă despre ciasomiculŭ casei.
200 Ómenii de aci credu că este o grădină unde se odih-

nesce sufletele omenilor celor drepți, iar prin iadu înțelegu gonirea sufletelor.

201 Poporulu de aci n'are obiceiu de a vorbi pe celu laltu țărâmu.

202 Poporulu de aci n'are cunoscința despre Crăciunu.

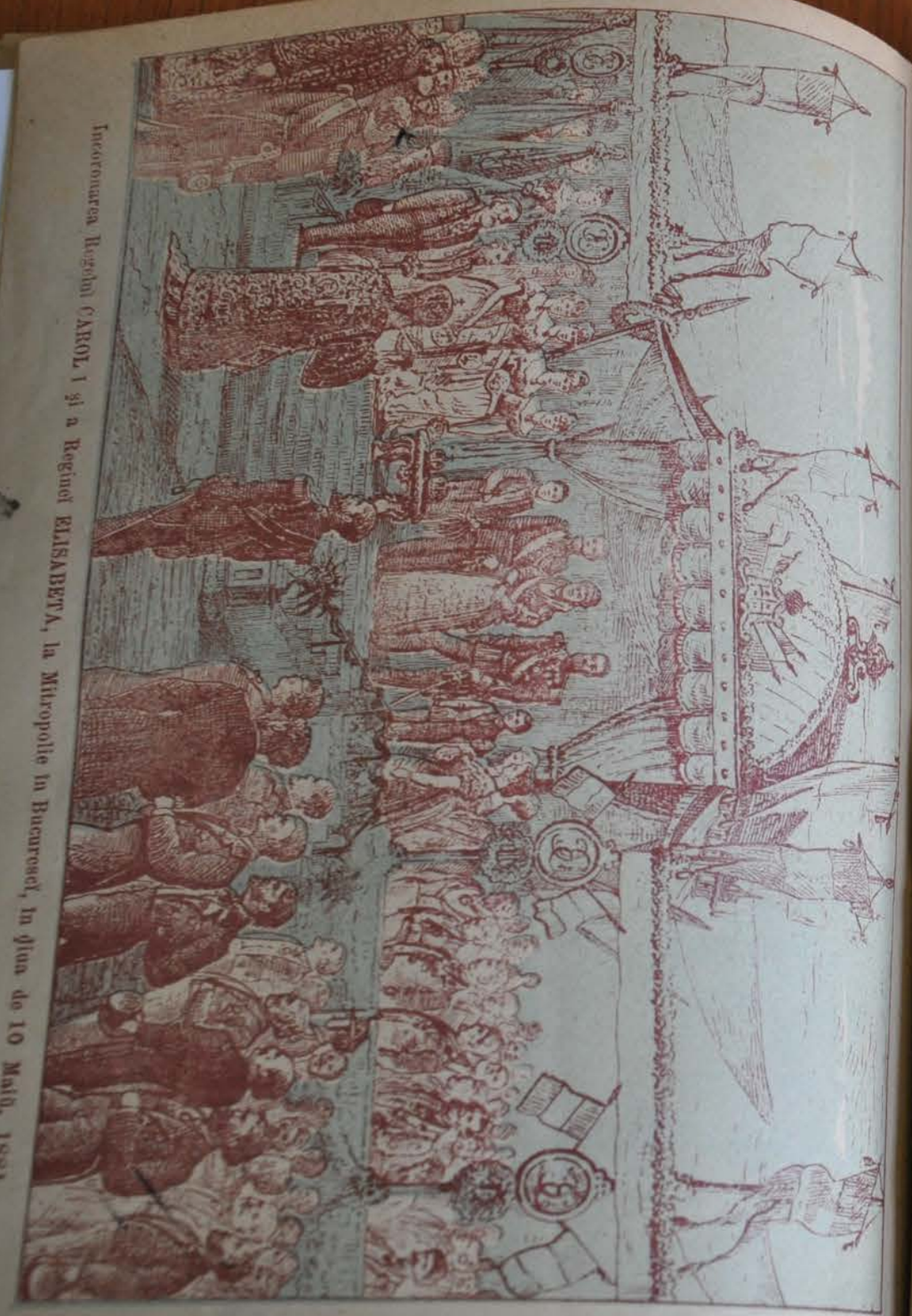
203 Poporulu de aci crede că, când iese cineva cu cofa plină dicu că îi merge bine, iar cu ea gólă dicu că este rău.

204 Poporulu de aci înțelege pe necuratulu.

205 Poporulu de aci înțelege nisce insecte și mai dicu când unu omu vorbesce vorbe urâte dicu că are capcâni în capu.

206 Oamenii de aci credu prin vorba d'apoi că era lumea mai bună și mai bogată.

BIBLIOTECA

Incoronarea Regelui CAROL I şi a Reginei ELISABETA, la Mitropolie în Bucureşci, în ziua de 10 Maiŭ, 1881.

442

No. 13

Acestă

Carte cuprinde:

OBICEIURILE

locuitorilor din Comuna

Calina plasa Câlmeşii Judeţiul Brăila

Învăţătorul Constantin Ştefănescu

1884 Decembrie 28

BIBLIOTECA

Dă deschis la facerea

Catului astă-zi 21. NOE. 1907

Judecător

Respunsuri.

Toponimele locale românești se scriu fără vre-o schimbare în ortografia lor, în nemărginitele cuvinte: moșie, fundătură, grădină, etc. și nu: mușie, fundătuie, etc.

Vezi respunsul.

Toponimele date, sunătoare, fântâna, moșie, bunătate, etc. se scriu în mod identic cu cuvintele corespunzătoare, adecă: fântâna, bunătate, etc. Toponimele date, sunătoare, bunătate, etc. se scriu cu ă, adecă: fântâna, sunătoare, bunătate, etc. Toponimele locale românești se scriu în mod identic cu cuvintele corespunzătoare, adecă: grădină, fundătură, etc. și nu: grădâne, fundătuie, etc. Toponimele locale românești se scriu în mod identic cu cuvintele corespunzătoare, adecă: grădină, fundătură, etc. și nu: grădâne, fundătuie, etc.

Fără răspuns.

Se vor cere în „Dumnezeu” se vor da tuturor câte cu
2 în propoziție; de ex. în altă mod.

Se vor întrebuința cu cari de figură de la cuvânt 2.

Propoziția rămâne în același mod.

Se va vede mai întâi cuvântul 2c.

Se vor cere în „Dumnezeu” se vor da tuturor câte cu
câte

Vezi 232 v

8. ine ĭ; ese de ex. se dice: laiu, juiu, igiene, ure-
" chie; é nu: latiu, jeutiu, tiganu, uscatie, etc.
9. Se mai amu modu, nu se crede cuvintele vocale
" a lungite, ca: aua, nici e, ca ea. —
10. Saparatu nu cadere pe u intregu la finea cu-
" vintelui, decâtu numai când dă următorulu e ĭ
" articulatu. — Ĭ ĭ ex. nu dice: annu, tanu, lanu,
" lanu, si altele, ci: annĭ, tacĭ, lanĭ, lanĭ etc.
11. Se se în locu de ĭ nici ĭĭ ĭ ĭ ĭ ĭ saparatu se
" cadere pe i intregu la finea cuvintelui; lanĭ
" ĭ ĭ; ómenii nu dicu: lani, tani, ex. ei dicu: lanĭ,
" Se se dice: cuvinte, mente, ornele, ei: cuvinte, mi-
16. Diftongulu, ea nu se cadere, fiindcă elle cade
" ĭ ĭ in pronunciare cade numai ea, pe pe patru
17. Diftongulu ea; nu se pronuncia tare; ci e ca
" de in ĭ; ex. ea. ĭn in locu de ea. —
" Se cadere cuvinte in cari pe parula e se alterna
15. pe e cu é; ese ex. cu imp. se dice: pleacea, mege, lege
" in nu pleacĭ, mégi, légi si altele. —
" Saparatu, in ordinea nu cadere pe e in locu de é; ex.
16. nume, dreptice: ese, septe, nre etc; ĭn nu ese, septe, nre

Fără respunsu. —

Se ordinea Z in „Dumnedieu" se cadere cându ea
e in fragerea; ce nu in altu modu. —
Se cuvintele in cari se fugage ĭ in locu de ĭ. —
Saparatu nu cadere pe e numai in trei modu. —
Se se cade nici in trei cuvinte. —
Se ordinea saparatu cadere pe g in loc. lanea cându
ea dice: lie, tiere, etc. in locu de: gie, giere, g. a.
Se cuvintele in care gie ein gi in nu saparatu in
lie sau li. —
Saparatu nu cadere pe ĭ in gi, ca ĭ sau ĭ. —
Saparatu cadere pe ĭ in h in următoarele cuvinte:
hie sau, hiepe, ĭrhuine, etc, pentru: nichemu, nuspecte.
Ca si cuvinte in cari h se pronunca in c.

Fără respunsu. —

Saparatu cadere pe ĭ in g in următoarele cuvinte:
ghilĭ, pentru ĭrtă; ghie pe ĭrie, ghilă pe ĭrtă (de ac. —
Se se cade cu nemenea cuvinte, ca: gin sau gin pentru ĭrin
Ĭ de la inceputulu cuvântului nu pote nici ĭă de la
ca sau se pronunciamu in cele două locuri. —

33. Cu auzulu: sună, țipă, fluieră, cântă, zgomotă, etc.
34. Poporulu pentru auzitu întrebuințează diferite cuvinte, ca: pentru auzire, ascultare, ascultă, ascultați, ascultați-mă, ascultați-mă bine, ascultați-mă bine de-aproape, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, și de pe ele, ascultați-mă bine de-aproape și de departe, și de pe lume, și de pe pământ, și de pe cer, și de pe stele, și de pe soare, și de pe lună, și de pe toate, și de pe tot, și de pe nimic, și de pe nimeni, și de pe mine, și de pe tine, și de pe noi, și de pe voi, și de pe ei, și de pe ele

57.
58.
59.
60.
61.

Instele fără colorare.

Numirele albinelor sunt următoarele: albinele albe, care formează majoritatea în orice loc, și este mai bune de toate în orice privință. —

albinele negre, care este cu mult mai răsboinice ca albinele albe, și din această cauză formează minor la număr, este foarte sensibile, și de un cules slab. — variațiuni în culoare se observă la locurile unde: albinele bălțate, albinele cu mijlocul roșiatic la culoare, albinele cu capătul și inelele roșiatice, albinele cu fâșie galbenă; numiri relative la culoare sunt: albinele bălțate cum și albinele roșii cum și sângele; numiri relative la talie: talie cum și spiritele, și de minute și rău, dicu că nu are ore, relativ la gustul se observă mici nu gustul lipicioase. —

62.
63.
64.
65.

Numirele deosebitelor plante sunt: floarea bor, ore, secară, mei, alac, răsinoc și ghimpe. — Ele sunt numiri relative la legume, ca nu le cunosc și altora. —

Nu sunt cunoscute nu numiri de arbori, plante, grâne, și legume cunoscute la noi, cari le altii se aibă altu înțeles. —

Numirile diferitelor, arbori, buruieni și flori, sunt cum următoarele: relativ la iarbă: trăcată, tău, altoa, iarbă cânelui, etc. relativ la buruieni: pelin, bozu, cucută, cădă oacii, lobada, susâiu, știrigă, urmă iepurelui, laptele cânelui, urmă potcoavei, pălă sântei Marii, etc. — Relativ la flori: garofă, bujoru, lemnul domnului, iasmă, buruiosu, hărăgeli, stânjinei, lăcrămioare, toporași, de tei, viorele, micșunele, trandafirii, roșeți, sângerină, lăsoru, cuișoare, nalbă, și capăcei. —

Metaforele luate din lumea vegetală sunt: relativ la arbori: bogat ca un stejaru, înalt cât un fălaș, slab ca teiu etc. — relativ la flori, bunăoară, par ca un trandafiri în obraji roșii ca garofă, și altele pe urmă etc.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

65. metafore relative la buoueni, „ amnosu ca pelinul,
„ viu ca leuștenculu și hecanulu; voinicu ca cucu
„ ta, și altele. —
66. Nu sunt numiri de ori-ce natura, cari se nu fiee
„ munc tacticos. —
67. Cuvintele in privința calului sunt: Calu rosu,
„ negru, sargu, pintenogu etc, puitanu, când e
„ de unu anu;
68. Cuvintele in privința taurului sunt: vitelu, manzolu,
„ junencanu, pasunatu, plăvanu, bălanu, etc. —
„ asemenea in privința vacei: vaca de doi ani, etc,
„ junica, plavana etc. —
69. Cuvintele in privința berbecelui și a oii sunt:
„ relative la berbece: mielu (până de unu) cântarosu (când
„ e de unu anu) tersiu, stogosu, negru, albu, etc. —
„ asemenea și in privința oii: mielușa, cârlanu,
„ banana, stanosa, ciutica, și culorea ca la berbecu.
70. Cuvintele in privința porcului și a caprei sunt:
„ relative la porcu: purcelus godacu, vieru, mistretu,
„ negru, rosu, balatau, bolegu, tigănescu etc.

70. cuvinte relative la capra sunt: stricătoru, ca capra,
„ sanitoru ca capria, edu, tapu, ciuta, pricosa, gelbuna,
„ vaniata, și rosie. —
71. Cuvintele in privința câinelui sunt: cățelu, cățea,
„ negru, rosu, albu, etc. —
72. Cuvintele in privința pisicei sunt: mintu (când e mica)
„ motanu, catoiu, cosca; ce mai dice: nu umbla cu
„ minta in capu ca îi se vedu unghiele; — asemenea se
„ mai dice: mata blandă ca acie rău (proverbe)
73. Numirile animalelor in privința șoricelui sunt:
„ șoricele de casă, șoricele de câmpu, guguștiucu, guzlanu,
„ cârtița și popândopu. —
74. Felurile de vermi sunt: vermi de mătasa, vermi
„ de rană, râme, vermi de pământu sau frântari,
„ vermi de fructe, și vermi de pomi sau și alte le-
„ gume. —
75. Numirile felurite de insecte sunt: paianjeni, muscă,
„ gândaci de casă și câmpu, mimunite, furnica roșii
„ și negre, țânțari, tăuni, gărgărițe, fluturi de
„ mai multe neamuri, albine, vespe, bondari, cari

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

75. vițăbuși, purice și păduchi. —
76. Câtu despre găscă, rața, lebădă, porumbelu séu
" turturica, cocoșu și găina și altele, nu li se atribue
" nici unu altu cuvêntu decâtu celu comunu. —
77. Cuvintele privitóre la albine și ceracea lóru sunt:
" albin lucrătóre, nelucrătóre séu trântori; mătca séu
" cea conducetóre lucrăcea; a poi roiulu stupului, ca-
" rățea de trântori, roitulu lóru, și se mai dice
" de poporu: „acelu ca albinile“. —
78. Cuvintele despre urșu, lupu, vulpe, cerbu séu ciutu,
" căprióra, vidra, iepure, veverița etc, sunt urme-
" tórele: relativu la urșu: urșu negru și albu, urșu
" ca urșu, etc. — relativu la lupu; puiu ca lupu, tare
" de colțu ca lupu etc. — relativu la vulpe: viclenu ca
" vulpea, și pielitoru ca vulpea. — relativu la cerbu,
" căprióra, vidra, epure etc, nu se vorbesce ca mai nainte.

79.
80. Fără respunsu. —
81.
82.

82.
84. Fără respunsu. —
85.
86.
87.
"
"
"

cîinesc, unelte numelătoare: relative la câini: u.u.u. na! na! mucarea! fiți, chep, chep. etc.

92ª — relative la mînatu, tó, tó, ta, tatatra etc. —

" — Câinii de mînatu pricepu unele cuvinte omenești; cafeau, ogarul și prepeliceru. —

93ª }
94ª } Fără respunsu. —

95ª — Ciobanii dau și lor unele cuvinte omenești după de-

" — sebire: mucuta, balaoica, tigaea, tătăuc,

" — ciuliea, teica, măndia, tiboica etc. —

96ª — Ciobanii dau cîinilor unele cuvinte omenești

" — ieu, Boeșoiu, Lupu, Hoțu, morcanu, etc. —

97ª }
98ª } Fără respunsu. —
99ª }

100ª — Ciobanii nu pricep cuvintele care ar nu fi o-

" — ritate și de sătenii. —

101ª — Cuvintele pricepătoare le schimbă ciobanii după

" — tulburu, după cercului cunoscinței sale. —

102ª — Deosebitele feluri de cîini le cunosc și re-

" — lucrurile ce numesc: prăștoga, tolaica, pușpuiu,

" — mărie, cădia iagului, etc; relative la cele lu-

" — crate, orzăria, etc; după felulu recolta ce pro-

" — crede. —

103ª } fără respunsu. —

104ª — Deosebitele părți ale plugului ce numesc: cârne,

" — grindeiu, plaiu, comănă, bârtă, ferulu mare

" — și micu, coteiga cu o stinghie și un cârligu; arenu-

" — mea și unu cocaiu de unde să țină grindeiu prin

" — potâncu. —

105ª — Părțile căruței ce numesc: proștoapu, budiei, pișp-

" — reșteu, cruce, lămbi, urechi, ramastica, căsecu,

" — cercăinbi, pleșnă, dricu, cercei, inimă, rote, pe-

" — dico, vârtegu, fundători și rește. —

106ª } fără respunsu. —

107ª — Meșteriile ce numesc pe la țara nostra: dulgherie,

" — zidărie, dichisia, cismăria, cositoria, și țără-

" — ria, — asemenea și olăria. —

108ª — Uneltele de dulgherie ce numesc: topor, barda,

" — dlugo, dalto, cuțitoe, sfredelu, cumpenu, ilău,

" — șezătoru, rindeaua, sfinzătoare și linițe. —

109. } — Fără răspuns. —
110. }

100 și 111. Feluritele țesături, îmbrăcăminți de muncească: cavăț, cadâlbi, pânza înnădată sau încheiată. — etc. —

112. Uneltele de lucru, țesutu și cusutu sa muncesc: relațiuni la lucru, fusu, furcă și răsăchitoru; relațiuni la țesutu: războiu, stative, suveică, vătală, ițe, sulu, epi și scrâncioabe; —

114. Numirea ce dă popacului omuli din preuntu, este: „ omu de vânătu, cevoloxu și pistolu. —

115. Cuvintele despre omele din trecutu, cumu: armă cu cremene, sau cu tigae. —

113. } fără răspuns. —

116. } Fără răspuns. —

117. Când e vorba de mâncarea omului și de mâncarea unii fețe, nu este nici o deosebire, fiindcă amândouă „ mâncă sau mănâncă. —

118. Numele hainelor, țesăturilor, fie bărbătești, fie femeești, cumu: relațiuni la bărbătești, cumu: cojocu, mintenu, șlancă, ițari, pantaloni și poltan; femeești: iacuda, pălărie etc. —

" relațiuni la ele femeești: cătăveică, polcă, rochie, giubă, fustă, rochie, catrințe; blueru, tarpoșu, șalu, capsonu, bariță, și pălăriuță. —

119. Numele podobelor femeești cumu: inele, broșe, cercei, salbe, colane etc. —

120. Numirile deosebite ale mădularelor omului: pilosu, nasulu, iene, sameșele, (gălue) supa, borșu, rărunchi, rărunchi, seroba, prăjituri, fripturo, etc. —

121. Numirile băuturilor omu: apă, vinu, rachiu, țuică, rumu, mastică, și altele. —

122. Cuvintele privitoare la îmbrăcăminte: față, ochi, ală, ureche, ochi, mâini, mâtură, cumătră, mână, mână, mână, cumetru, cumetră, și altele. —

123. Cuvintele privitoare la căsătorie cumu: logodnă, luarea mirelui, când joacă vodnicii, umă cu apă, plăcinte, rachiu, masa de mare, legarea mirelui și cununie; jucăriile ce ceau face: cozonaci și vornici, nuni și cocoși, mire și mireasă. —

124. Jurămintele uzitate de popoară cumu: Ț;

124. „preiata mea pe cineci mei, sa fiu al dracului, ca
„ chiorasecu, sa pleamecu, sa ajungu diua de mâne
„ sa mi fundeju tataru, apoi pe aveca si pe copii cu-
125. Popurlui intrebuintieja urmetoarele ocari: ce-
„ latoru la fetuci; ardete locului, fireai al dracului
„ te, caci ocarile sunt cu mai bine celatoare la ju-
„ dimite; barbatii totu asemenea. —
126. } Fara cu punere. —
127. Vasele intrebuintate pentru gatitu bucatelor,
„ si pentru punerea lor pe masa, si ducere lor cam
„ se numesecu: celatoru la gatitu: teva, tingire, ole,
„ gratacu, etc; celatoru la punere pe masa: — stacheti
„ lafurile, talgia, cartacu si tablite. — celatoru
„ la ducere la campu: ala, coja, si stacheti. —
128. } Fara respunsu. —
129. Cuintele ce le caruta popurlu se numesecu:
„ Mugunu-mugurlu, Feica stanco negra, Mazila,
„ Fii Romaniei, Feurlecu dundo dero, sarmi-
„ rico Turturico, Luntrazelu, si Stecinelu, etc.
130. } Fara cu punere.
131. }

132. Instrumintele de musica cu pitarile lor se numesecu
„ vioara, cobza, cimpoiu si clanaretu. — pitarile vioarei
„ se numesecu: otune, gatulu cu, si surupuri; pluru ar
„ cusu; asemenea se numesecu si ale cobzei; insa in
„ locu de arcusu, se servesce de pana. — cimpoiu,
„ are unu foiu si pliscpele; clanaretu are numai
„ pliscpe si unu nustiucu. —
133. Cuvintele fiiitore la immormintare sunt: cea lalt
„ mortului, punerea pe masa, manca cu tocagulu,
„ astarnaerea, punerea pe naitalui, punnea
„ pintrilor cu mercatu apa groapa, pachadulu,
„ stropirea si ingroparea. —
134. Popurlu nu face nicidia deosebire intre sufletulu
„ omului si alu dobitocului. —
135. Asemenea, popurlu nu face nicidia deosebirea,
„ intre cuvintatulu: „moartea omului si moartea boului
136. } — Fara respunsu. —
137. }
138. Parerea popurlui in privinta stelelor este: ei
„ dicu: ca stelele sunt nisi, dupa vedere, ele asiu-
„ tescu dimineata, si ucaru seara — aceste este. —

139. Poporulu numesce uzvrietorii stele: lucăferi de
" diuă, luceferi de nópte, zoritele, clasea
" stéua polară; ear portetele numesce despre de-
140. Sorti albicioși a omului, o numesce poporul
" drumulu, calea lactee. — și alte-va, nimica. —
141. Când va întâmpla eclipse de lună, déu de sóre,
" poporulu dice că aceste planete sunt mâncate
" de vâcolaci. —
142. Vârcolacii, după credința poporului, sunt unii
" ce finte de mărimea câinilor, cari câte dói
" mânca lumina și sórele. —
143. Diachiulu, după poporu, este dói la capu;
" ei dicu că diachiulu, când nasce, când nu, d. ex. în-
" tâlnindute, cumu finte, de ce te vei mira de ea,
" apoi siguru că aceea finte vă diáche. —
144. }
145. }
146. } ... ași nu do mai auzitu asemenea istorii prin
147 } popor. —
148. }

149. Strigoii, după poporu, sunt unii omeni cu câte doi
" dumi, ce dicu mórte unui strigoiu cu câte o,
" ei în fiu-care nópte, vine cu capa sicerului la
" casa de unde a plecatu, și nu da pace casnicilor
" loru; — și cine va scăpa de elu, va recomanda ei-i
" fate unu post prin ouuri. —
" Stafiile, după poporu, sunt nisce porcóe, de
" diferite colori, cari pâzescu comorile. —
150. Poporulu dice că deacelea vă nópten pe locuri-
" pierteri, pe unde a murit cine-va; și ele vă a-
" tace sub diverse forme, ca: câne, femei, copili etc
" și causéză diverse rele omului, ași d. ex.: lu mortisesc;
151. Poporulu dice că zorile sunt nisce femei, cari,
" când se nasce copilulu, ele vinu la ferestre, și-lu
" menescu cum să trăésca în lume. —
152. Poporulu dice că ielele sunt nisce fete mari,
" cari itau îngropate sub umbra arboriloru mari;
" și nópten se adunâ into unu anumitu locu de jo-
" că; și déca se va întâmpla vre o finte omenéscă
" la jocurile loru, ele îlu sehilodescu, îlu dostiguescu etc

241v

155c.
154c.
155c. Fără răspunsu.

156c. Poporulu povestesce asemĕtorile despre sburătorii
cu cĕruluceluceu: sburătorulu, cu capetele cerne-
ve din spaimĕ; și cine nóptea sub lumĕ de pa-
cĕ luminósĕ, și'le face diverse vătĕmĕtĕri pe corpu.

157c.
158c. Fără răspunsu.—
159c.

160c. Colindele se țiteu, cu se cuvine la colindu,
in ajunulu Crăciunului sĕrĕ, adĕtu fleccăii, cet
și copiii. —

161c. Fără răspunsu.—

162c. Poporulu spune că in timpurile vechi, Zmeii cu
balaurii, erau cele mai potemnice ființe de pe
pămĕntu, și cĕ totu ică dato ei lumea fete de
Imperatu; ro spune: că balaurii aveu cĕte 4 și
optu capete. —

163c. Poporulu numesce pe inecii copii, ca cei mai

indĕrĕdnici, mai cuprinzĕtori și mai bĕtăuși. —
de ce-i asa dice: „fugi de elu că-i cu păru roșu"
164c. Obiceiurile in privința vrăjilorn, sunt fórte numero-
róse: așa d. ex. dĕcă ică femeie bĕrbatu cu cu barba-
tulu seu, dice că'i-a facutu cine-va, și'și ceru tă-
ică babă ca se-i desfacă; — vrăjitorii se mai nu-
mescu și toți acei ce caută in cărți de jocu.
165c. Cuvintele in privința bólelorn de omu sunt:
diochiu, de cei cei, frigurĭ, lungóre, junghiuțe.
166c. Cuvintele in privința bólelorn de vite sunt: de cei
cei, singerĕturo, mușcĕturo de șerpe, bólă de splino,
talaru, aricin, surducu, tragănu, apa la picióre,
turbăcime, etc. —
167c. Tóte aceste bóle, poporulu dice că ieu de la D-deu. —
168c. Fără răspunsu. —
169c. Poporulu dice, că Sf. Ilie, ține cheea cerului, și numai
cându vre elu, atunci plouă. —
170c. Dintre toți sfinții, sf. Constantinu, este celu mai ca-
cotitu, sub cuvĕntu, că elu a scosu cruce din mare. —

171.a — Poporulu impărtesce diua si noptea in urmatorulu modu: relativu la diua: dimineata, prinsa amiaza, la vrea si sera; relativu la noapte: de sera, asfintitea luceaferului de sera, la mediulu noptii, (candu se si canta cocosii) resaritulu luceferului de sera, asfintitea si a doua.—

172.a — Diua din tai a fia-carei luni, vine mici diua numita

173.a — Poporulu nu face tocmai mare deosebire intre diele septamanei; ci dice ca tote sunt sante

174.a — Poporulu nu dice altu-nimicu despre aste diue de catu atata, ca candu cine-va, seapa de unu pericolu, poporulu dice: „ca a fugitu diua de pestea cui“

175.a — Dintre tote vietatile, poporulu voesce de spune pe urmetorele pasarei: „pe candu mica si pe cucu

176.a — Nu este nici unu locu, care sa fia consacrata de poporu ca santu.—

177.a — Intradevaru poporulu, dice, ca Joile si Luni a sunt

" — lucruri sfinte.—

178.a — Dupa parerea poporului, Joile, este candu se face

" — diua, si murgila, cand incepe a, mica ei mai dic
" — ca acestea sunt nisce fiinte, cari stapanesc deo
" — si dimineata; asi d.es. ei dicu, ca pana nu vreo
" — Joi la nu cas face diua, si pana nu vreo
" — murgila, nu se face sera.—

179.a — Cuvente nici una blestemu cu jurarea D-zeului; ci ei dicu: stupiditeatea sfintie, si altele.—

180.a — Poporulu, dice ca vocetulu, este si elu una fiinta; si cand bate tare se umple de sange de ce-
" — cle arboriloru.—

181.a — Deosebitele vanturi se numescu: „crivetu, austru, vesteju, sfantu, si alburelu (cand este pre mica)

182.a — Poporulu in adeveru cunosce nuorasi, afara de cele bisericesci, inse numai nisce nisce dicu, asi d.es. dice: „dau dumne minte si noroc“ apoi: multumima dumne de pane si de sanetate; apoi: Dumne! erta pacatele, parinti-
" — lor, fieti milo de tota lumea, fieti milo si,
" — de mine pacatosulu.—

183.ª Poporulu își esplică căderea stelelor în următorulu modu: ei dicu, că, când cade ună stea, atunci a murit unu, bogatu sâu seracu; după cumu e și steua de mare; sub cuvêntu că fiă-care omu își are steua, ua; — aceluiu bogatu, îi mai mare și mai luminósa; ér a seracului, i mai mică și mai întunecósa. —

184.ª } — Fără respunsu. —
185.ª }

186.ª Poporulu spune că mania pacluriu, este ună femeiă, de ună mărime ordinară, cu plete până în pământu, cari umblă nóptea prin codri. —

187.ª }
188.ª } — Fără respunsu. —
189.ª }
190.ª }

191.ª Poporulu dice, că dreptu în susu în direcțiune verticală, se află 24 de vênturi, și că alu 12.ª este

și vêntulu turbatu; ei dicu, că ca nu fie 24 de vêntu vêntu, Cu cărdiua sâu cu primăvéra până la cea-suso îndată ce ajunge de vêntu turbeză și cade jos, apoi în curându móre. — Și pentru viéu câne, ună mănânca, de unde și dânsulu turbeză (ară își explică poporulu turbarea câniloru)

192.ª } Fără respunsu. —
193.ª }

Poporulu are diverse credințe în privința cucubeului; ară își esplică unii dicu că Cucubeulu nu ploca, alții dicu că ună a ploe. — ér alții dicu că este ună ființă de ună mărime extra-ordinară având la gură unu micu bâcușoru. — și dacă l'ar duce ună femeiă cu bia apă d'acolo, se face barbatu; ér dacă este barbatu se face femeiă.

194.ª }
195.ª } Fără respunsu.
196.ª }

197.ª Poporulu spune că cârla lerelor este ună mică bucicuță, pe cari bâgându cine-va sub pelea piciorului, capătă proprietatea de a face cu acé-

177 — mâica, ori ce lacatu, séu zevor, numai atingându-
" — cuce. —

178 — Fără respunsu. —
179 —

200 — Totanulu dice că Tadulu este cică fumedenică
" — necuplicabilo, locuitu-séu stăpânitu numai de
" — draci; și sufletele păcătoșilor au merge în fundul
" — Tadului, fiindu supuse la diverse chinuri de draci.

201 — Fără respunsu. —
202 —

203 — Totanului și explică ședrea cu fluieru, séu cu zeu-
" — in următorulu modu: când unu omu fluieră la
" — vreun dracu, de se întâmplă să-i cază cine va
" — cu fluieru, dice, că acela îi mănâncă limba; ér de-i
" — eră cu deșertu, dice că i se rumpe inadinsulu. —

204 — Spiridușulu, este deacelu, sub formă de cioc-
" — ău mică fetișcică; și că acelu spiriduș
" — lolăsase, la judecăți, comerțu, și alte între-
" — prinderi; —— stăpânului său. ——

202 —
206 — } — Fără respunsu. —

Învățătoru. — Constantinescu

633 89 251

Respunsu

la intrebările din cestionarulu domnului

D. D. Hâsdeu.

Invetatorulu scolei din comuna Nazîru, plasia Văderi judecîulu Brăila.

Ilie Mocanu

Nazîru 1885 Aprilie 27.

21 NOE. 1907

Inainte de a incepe respunsulu la parte din intrebările coprinse în cestionaru, cimtu necesaru a da prin catera cuvinte explicare, ca să póta fi înțeleasa cele scrise.

Citindu cestionarulu, după parerea mé am impartitu intrebările în done: parte entaia suntu relative numai vorbirea

limbei poporului, si partea din urmă
au de scopu de a afla mai multe o
cuvintele de catu limba. —

Să fia bine intelesu că la intrebarile
relative limbei la care n'am respunsu
poporu vorbesce bine; éră la cele relative
multor obiceiuriloru, n'am respunsu nim
la acelea care nu sunt cunoscute de t
prin localitate. —

Asé intrebarile asupra carora am de
cunoscinta spre a respunde sunt urmetor

23. Se aici consona f. de la inceputulu
belora si cand este urmată de una
i si prefface in h mai totu d'auna, asé
dice: henu, herbe, hina, here, hicatu
binte, hiriu .... etc. in locu de ferù, fe
fina fere, ficatu, ferbinte, fiere .... etc
unele care le pronuncia bine ca: fesu, f
fecioru, felu .... etc. —

24.- In multe vorbe ci de la inceputu sau finea
vorbeloru se pronuncia ghi, asé sa dice:
ghine, poronghei, pelinghi, ghicitu .. etc.
in locu de cine, porumbei, preimbli, cicitu. etc.

25.- De multe ori silaba pi sa pronun-
cia chi asé sa dica chicioru, cheptu
chedica .... etc. in locu de picioru, peptu
pedica, peptene .... etc. —

27. Pluralulu multoru vorbe terminate in pi
sa pronuncia chi, asé sa dica: lupchi,
pochi, plochi, dulachi .... etc in locu de
lupi, popi, plopi, dulapi .... etc. —

94.- Locula unde au locuinta ciobanii adeca unde-si
prepara si conserva mancarea, hainele, uneltele
prepara branza .... ete sa dice stână
in apropiere de stană in timpulu verei este
o impraditura lunga dupa trebuinta unde se
baga oile mulgatore numita perdea si
care are in unu colta o dechidere numai cat
incape o oie numita stănuşă. —

BIBLIOTECA

852 bv

sub capetulu prindeiului, carligulu schimbă
si prepeléndu in care atatină jugarii m
carea si in fine protângulu care unesce jugul
cu cotiga. -
Tanjalaoiulu e compusu dintr'o cârcee ce, la unesce
de cotiga apoi mai are unu suplimentu numi
Tinjulitia. Tunjula are numai unu singuru
suplimentu impartu de susu numita cătușe
Jugulu e compusu din cerpiticie partea de
susu, policiora partea de josu si bulscele
le unescu. - La jugu se mai pórte si un
radiatoru special rade de noroiu numitu
aticu. - La jugu mai sunt răstelle
105.- Carutia se compune din: Protapulu cu
catâsa si jugulu inainte, si surechiele in
poi, si cruce de care se lega lambile. -
Oiturile compuse din rotele dinaintea cu
osiea pe care este asezatu perinoculu
si de ampra acestuia sta varteju, intre
osie si perinocu este chisculu ce are la

253

capetulu dinainte o gaura unde se fixeza protapulu si
capetulu dinapoi o scandura numita oplina;
pe osiea dinapoi este asezatu scamnulu.
Carulu compusu din pramatini spetieza, cercu
rotele scorte, fundatoru lenci si rancile
care unescu lencile in curambii. - Partea
dinainte si dinapoi a carutei este unita
prin unu lemnu lungu numitu inima. -
Carutele fara coșu se numescu Gaiocuri.
a unu capetu si cel-altu alu carului suntu chilnele.
118.- Hainele barbatesci se numescu: cisme, ghete
botine, care suntu ca si ghetele dara nau yurma
si sa incheca cu curea. cipici (iminei) se nau
curambi de lana, papuci si hileri sau botosi in ca
taminte turcesca ce acopere numai varfulu deg
telor. Hainele suntu: izmene, pantaloni, ciorie
facuti din dimie, si salvari (haina turciasca) apoi
camasa, jiletca, bonda camasoiu flanela, cojo
chebe, caciula si palarie. -
Hainele femeesci suntu. papuci. cipici, camasa fusta
sorțu, ilicu bunda, paltonu barisu tistimelu

Jîntul apoi să ferbe cu încetul în caldare
veste căndusă cu tăujerendu și astă-fel
capătamu jîntița, care cuprinde două părți:
partea brânzică numită urdă și partea
apoică numită zer. — La stână se mai
face și câte una cartiță lungă spre a prinde
oile numită cață și una pram — cu
mai multe crăcăni înfipte în despărțitură
numită prepeleac. —

103. — Uneltele sau sculele plugăriei sunt: plugul
propriu-zis, coliga, tăujalău, tăujala
jugurile și sarcele.

104. — Plugul propriu-zis se compune din grindei
care este partea cea mai puternică, cormele
în urma grindeiului, fulcatul jos și barza
unește plugul cu grindeiul, fierul lat
și fierul lung ce se fixează în grindei și în
fine ocașul unu cuiu gros ce stă în capătul
despre coliga a grindeiului.

Coliga cuprinde: rotele, osiea, brâsca a stă

stăpânu. Jesu în fundulu carnia pórta unu cercu de piapură grosu numitu concin. —

119.- Podóbele femeiesci sunt: salbă, lefți la gât cercei în urechi inele brațeri ~~ale~~ brocăi ș.a.

139.- Poporulu pe aici nu dă nici unu nume stelelor afară de catu luceferilor, dice însă că fiecare omu are o stea și cele mai mari sunt pentru regi și împărați și pentru boerii avuți, éra cele mici sunt ale saracilor. —

140.- Partea albicióră de pe ceru se dice: calea laptelui. drumulu robilor și arbilor și mai dice și drumulu țiganului și eata de ce; în vremea vechie a fostu unu țiganu saracu în ciarnă gré, elu sia dusu să fure pae de la oșiră și de la șiră până la Carden a facutu o de pae ce se vede și adi și de aceea D-deu l'a blastamatu ca numai din sarcină și dosagi să traiasca. Așé dice poporulu. —

141.- În urma unei eclipse sêu cutremuru de pamentu poporulu asiépta o bóla o fómete unu resboiu sêu altu cevasi rău.

142. Varcolacii sunt acele ființi abstracte ce și le închipue poporulu că manancă lumina lunei sêu a sórelui în timpulu eclipseloru. —

143.- Când pe neașteptate vine o durere de capu, durere în tótu trupulu sêu sangere de sânge din nasu, prepusulu este deochiu. — Nu totu lumea însă se dice ca póte sei că are patima a deochia ci numai acela în momentu de la fața (adecă după ce la ajunsu mania de la supu peste dóue sêu trei septemani începe ași da éra fața).

149.- Iata ce povestesce vulgulu despre strigoi: Ei sunt nisce ființi abstracte care can nascere din mortii aceia care în timpulu catu a statu trei dile mortu nu a fostu îngrijitu și din negligere de sêmă a trei sute feste ei vin un caine sêu pisica; indata dupa ce l'a îngropatu elu își formeză ocódă și în tóte nopțile eră din gróapa la 2 ceasuri după înserare și umbla în prejurulu casei sale adecă unde locuiră ellu până la cantatulu cocoșilor când fuge iute și se arunca în mormêntu. —

151.- Ursitele sunt trei ființi abstracte, care imediat după nașcirea unui prunc vin și prin consultație lor hotărăsc destinul noului născut.

152.- Zelele sunt o mulțime de ființi abstracte care cântim dantuesc, cântă joacă mai multe împreună și dacă cineva dă peste ele ele peste cineva acela cineva se paralizează. Locul unde joacă ielele rămâne fără iarbă.

153.- Când o femeia să pune morți zoră să torcă fără a gusta nimica apoi să dică ca îndată după culcare vine o mătăhala mare și îl pune pe fiapoma ei fără a o vede și ea nu poate dormi până la cântatul cocoșilor apoi și mai ales și cerul și alte multe stăpâniri îi face. Acé mătăhala este Joimărița

155.- A treia marți după Paști fetele fac un chip de om de pământ numită calușarul și îl duc ca pe morți îngropându-l la câmpuri; după trei zile adecă joi îl dezgroapă dându-l în bucăți prin puturile și apoi îl udă cu apă cu intențiune ca să plouie vară viitoare. În acé joi să dică ca este Sâpămdă.

156.- Când cineva are o spaimă grozavă acé spaimă se dică ca se face zburătorul și apoi vine de se ulcă cu ele

Toți strigoi să dice ca să fac și aceștia copii făcuți de fete mari, care după mórte muncesc în toată viața de vecinii mama lui pe tatăl lui și toți rudele lui.

Stafiele sunt niște ființi abstracte (vedute în totu dăuna spune poporul) ce se află prin fiecăruși prin dudurile și cladirile mari și sata cumu: Unu zidaru când se apucă să lucrede unu zidu are nevoe de o stafie și o capată în felulu următoru: fuse mașină unui animalu réu o mu chiamu cu o trestie și pune ace trestie în zidu eră animalulu mu moare imediatu peste câteva ore.

După ce se termină cladirea stăpânulu spre ase folosi de elu trebue ca să îngroape cont acelu duhu nevăzutu caci în casu contrariu el împedecatu de a intra înauntru sau de intră cu forța stafiea face zgomotu continu, hodorogesce prin toți unghiurile, cutremura pământulu care Acestu este o credință încarnată și este sigur că unii zidari își dau viața lucrulu dacă nu pune un

183.- Fiindu-că credința este ca fiere omu are o ste
apoi credința este că când móre omulu cu
fólna cade și ea asupra unei alteia omu si
numai ele mari nu védu când cadu ale inpara-
Tilom pe când a ómenilom sensați nu se mai vedu
când cadu fiind forte mici. —

191.- Diasupria tuturom straturilom de aeru cu la
partea de susu a atmosferei se dice ca e unu vent
prelinu si naturalicu continandu adeverat ger-
menu alu turbei numitu Ventulu turbatu.
De la elu ne vine turbá si esta cum: Fiindu-
ciocarlele prima-véra au instinctulu de a se
dreptu in susu ca sa ajunga la ventulu turbatu
si cand a ajunsu acelu ventu cade mórta jos
si ajundu cainii cu pisicele o manancă si
ei imediatu suntu lovîti de turbare si apoi
de la ei se transmite directu prin musucare. —

197.- Cand cineva gasesce nisce pui de aticiu si
si ea din cuibu puinandui intra ingraditura
nu departe, si inchidindu usa ingraditurei

si elu chinuesce ade ca ori nópte si are se
trece pana la mórte. -

165 si 166.- Inainte de a sa isi o bóla epizotica
de ómeni seu animale sa dica ca vine pe
acé localitate o baba batrana si sluta si
umbla prin tote bourile unde are sa fie mor-
si care o va primi si respecta acela va scapa de
bólu eara cine nu va respecta nu scapa cu viu
168. Indata ce incerca lupii se aduna in unu loc
anume hotaritu si acei cine cantă Petru si a
duce de unde va ea fiecare prada. —

169.- Sf. Ilie de la incaputu Dec. la insarcinat
cu tunetulu si elu si facia serviciulu cu ase
credinta ca cand tuna si munții se cutremura
In urma Dec. vedendulu ca e pré activu si supe
o mana si unu piciorusu apoi alu mai mutia; inse
da tota cinea si indeplinea serviciulu pana in urma
cand gratie ca a mai inbatranitu si nu pré poate

173.- Dilele de postu precum lunile, mercurile si vinerile
- suntu socotite mai puternice si in decursulu veacu
cand femeile nici nu cora nici torcu nu spala. -

256

cu unu lacatu, mamă juilom umblă
aduce imedeatu iarbă lanului și jumanolo un
jura pe lacatu sciata să descuc și juiți rapo
și diminéta cine să duce gasesce iarba pe
lacatu și se póte servi deschidandu cel mai
zicetu lacatu. - Să dice că și unele babe pot
sa gasésca acesta iarbă plecandu in razaritu
soarelui pe câmpu cand roua stralucé pe ierburi
ca diamantele sa nita în zare și unósce acea
iarbă dupo colore jumânduu de departe pe ea
cepetulu unei trestei sau vergi lungi. -
198. - Colăcerii suntu acéi tineri calari ce insoto
tescu nuntile țăranesci. —
203. - Dacă cineva pléca in orce parte in afaceri im
seriose si dise intamplare i a esitu cu seca
sa intorsu indaratu séu dise întâmplarea sa in
catu ui o chiamă pe dosu sau a intalnitu pe
broșcă, la vedi forte tristu stiindu ca va
umbla in zadarnu; iara cand, i ese cu plin
e siguru de reusita, totu asemenia cand
intalnesce lupu; insa iepurele este semnu de
pagubă. -

257

204. - Pentru ca cineva să facă avere mijlocul
celu mai eficace să dice ca este Spiridusulu
Elu se capata de la unu negutiatoru ce are
la dispositiune o multime de aceste ființe
abstracte țiindu-le prin sticle urcióre .... et
Celce i trebue să duce de să tocmesce avandu
in vedere și timpulu pe catu i la ea. In timpu
cat le ține pe spiridușu, stapanulu trebue
ve strictu ca la fiece prandiu din totu pasunulu și
din totu bucatica mancata antaiu sa rupă trepa
dandu-le apoi spre a manca spiridusulu caci
in casu contrariu platesce cu frantiala neingri
jirea sé. Stapanulu in totu timpulu catu pasesce
spiridusulu la tremite dupa bani și elu ia
banii pe furmalate ori de unde banu tremite
stapanulu seu. — Cand espiră timpulu, stapânulu
la léga in o basma buna și baga unu colțu in
cuiuvaru iara restulu atarna și umblă prin
adunari și cine i va fură batista aceea ră
mane cu spiridusulu și fostulu stapanu scapa
pentru totu dauna ramanendu cu averea. —

206.- Să dice că la finitulu lumei va
da unu focu teribilu, care va arde pamentulu
in prosime de 9 coți si voru arde tote vietatiele
si neurataniele si pe urmă va da unu vêntu
mare si va lua cenusa tota dincandu-in mare
si astu-felu fațiu pamentului va ramanea
urata. - In urmă Dieu va esi cu unu
paharu de vinu si cu unu cornu de prescură si
dracului va esi cu mîi de care cu pâine si cu
cutăie cu vinu si ambii voru fostii lumea
să manance si să bé. - Atunci tacamiții
si nesaturatii voru alerga la Dracu spre
a nu satura iară ceilalți voru merge la
Dieu si din o faramă de pâine se voru satura
pentru totă dauna iară cei de la Dracu voru
totu manca si nu se voru mai satura, si
care unde se va duce acolo va ramane. —

„Așă dice poporulu"! —

Comuna Nazîru plasa Vadeni jud. Braila
Invetătoru
H. Mocanu

Nazîru 1885 Aprilie 24.

237

N. 8.

258

Venit de noi la facerea
inventarului astă-zi 21. NOE. 1907
Judecător

Respunsurile Programei pentru Adunarea Datelorii privitore la Limba Română de Invetătorulu Scolei Nr. Comuna Rusetu, plasa Balta jud. Braila

1. Poporulŭ de aici rostesce curatŭ pe a celŭ neaccentatŭ
fără a 'lŭ trece în ă în cuvintele: manta, para, sara, oca
și în altele. -
2. Se aici în chipulŭ de a rosti alŭ poporului deosebirea între
sonurile ă și â sau î se cuprinde în cuvintele: Mărŭ, băr-
bată, cărăcĕ, cărată, mână, lână, mită, tărîtă și în
altele. -
3. Cuvintele în care se aude mai bine sonulŭ ă sunt: măn
tuire, mănăstire, topărlă, gărlă și altele. -
4. Pe aici se dice: sără, fată, mașă și altele. -
5. Cuvintele în care poporulŭ rostesce curatŭ pe ă celŭ neac-
centatŭ fără a 'lŭ trece în u sunt: mormîntŭ, morunu gos-
podin și altele. -
6. Pe aici se dice: umblŭ, unghiŭ și altele. -
7. Nu sunt pe aici cuvinte în care ni nu să muiatŭ în i. -
8. Nu și se dice laiu eră nu taliŭ adecă li să muiatŭ în i. -
9. Pe aici nu se audŭ vocale lungi. -
10. Nu se întîmplă ca poporulŭ de aici să rostescă întregŭ pe u
de la sfîrșitulŭ unui cuvîntŭ fără articolŭ și dice fac
eră nu făcu și altele. -
11. Pe aici nu se rostesce nici unŭ dată întregŭ i de la sfîrșitul
cuvîntului; și se dice omeni eră nu omeni și altele. -
12. Nu se dice pe aici: cuvente, mente, vene ci cuvinte
minte, vine și altele. -

13 Diftongulu oa pe aici se rostesce curatu audindu-se ambele
vocale una ca și alta. -
14 Diftongulu ea se pronunță și ca ia de exemp. în femeia și ca
ea în lumea și în altele. -
15. Nu sunt pe aici cuvinte în care poporulu să rostésca pe é ca
. eră nu placére, légе și altele. -
16 Nu sunt aici cuvinte în care să se rostésca é simplu unde
limba pune pe é de esp. sése, vréa și altele erá nu séce
vre și altele. -
17. Aici în graiulu poporului nu se observă nici unu particula
ritate în privința vocaleloră. -
18. Poporulu de aici cunosce numai pe Z singuru fără a lu
deosebi pe Ž de dz. -
19. Z atâtu în dumnedieu câtu și în prazniecu se rostesce pe
aici totu una. -
20. Nu sunt cuvinte pe aici în care să se audă dz ci nu
mai Z. -
21. Poporulu de aici rostesce pe ț numai într'unu felu. -
22. Nu sunt cuvinte aici în care să se audă ʒʒ. -
23. Poporulu de aici în totu de a una prefasce pe ģ în h.
ficónd: fieră eră nu ģieră și altele. -
24. Nu sunt pe aici cuvinte în care ģie sau ģi să nu se
prefacă în: hie sau hi. -
25. Pe aici sonurile ģie sau ģi nu se rostésco ca ģ sau ca ci
de ficiu fieru eră nu ģeră sau ceră. -
26. Poporulu de aici prefasce pe l în h în cuvintele: hulpe
pentru Vulpe și în altele. -

27. Nu sunt pe aici cuvinte în care h să se prefacă în ģ. -
28. Poporulu de aici rare deosebesce sonurile: ģie și hie și mai
în totu dea una le pronunță de ură potrivă. -
29. Poporulu de aici prefasce pe v în g în cuvintele: ghiu în locu de
viu și în altele. -
30 Pe aici nu se rostesce hie și ghiu pentru Vie. -
31. Nu pére pe aici v de la începutulu cuvîntului ca să se dică
în p. vinu. -
32. Nu se aude pe aici în cuvintele sténa réua și în altele aa
ca dicea stéva și așa mai departe. -
33. Poporulu de aici deosebesce pe j de gi și nu dice giurá
în locu de jurá și altele. -
34. Poporulu de aici rostesce pe k ca ghi și dice cerghi éra
nu cerbi, ghine p. bine și așa mai departe. -
35. Se rostesce pe aici pi că ki dicându-se kiept, kiciorn
eră nu piept, piciorn și altele. -
36. Nu se rostesce Cepte și ciciorn ci piept, piciorn și altele
37. Pluralulu de la Lupu și de la Popa se rostesce pe aici: Lupți
Lupți și Popi. -
38. Pe aici se rostesce: mie p. mie și mieli p. mieli. -
39. Totu în același felu se rostesce pe aici și mie (1000)
ca și mie (p. mine). -
40. Pe aici nu se prefasce n între vocale în l în nici unu
cuvêntu. -
41. În nici unu cuvêntu nu se prefasce pe aici l în n. -
42. Nu amestecă poporulu de aici pe j. cu ģ. -
43. Pe aici nu se amestecă ș. cu t. -
44. Ci cu ģi nu se amestecă pe aici nici unu fatu. -

13. Diftongulu oa pe aici se rostesce curatu audindusse ambele vocale una ca și alta. -
14. Diftongulu ea se pronunță și ca ia de exemp. în Jemnica și ca ea în Lumea și în altele. -
15. Nu sunte pe aici cuvinte în care poporulu să rostésca pe é ca unde limba pune numai pe e de exp: placere, lége și altele. -
16. Nu sunte aici cuvinte în care să se rostésca e simplu unde limba pune pe é de exp. dése, vrea și altele erā nu dese vre și altele. -
17. Aici în graiulu poporului nu se observă nici una particularitate în privinte vocaleloră. -
18. Poporulu de aici cunosce numai pe Z singuru fără a'lu deosebi pe Z de dz. -
19. Z atâtu în dumnedieu câtu și în prazniculu se rostesce pe aici totu una. -
20. Nu sunte cuvinte pe aici în care să se audă dz ci numai Z. -
21. Poporulu de aici rostesce pe t numai într'unu felu. -
22. Nu sunte cuvinte aici în care să se audă tz. -
23. Poporulu de aici în totu de a una prefface pe g în p. ficând: hieră erā nu fieră și altele. -
24. Nu sunte pe aici cuvinte în care fie sau fi să nu se prefacă în: hie sau hi. -
25. Pe aici sonurile fie sau fi nu se rostésca ca é sau ea ci de dice hieru erā nu cerbi sau cerū. -
26. Poporulu de aici prefface pe l în h în cuvintele: hulpe pentru Vulpe și în altele. -

27. Nu sunte pe aici cuvinte în care h să se perfacă în l. -
28. Poporulu de aici nare deosebesce sonurile: ghie și hie și mai tare una le pronunță de uă potrivă. -
29. Poporulu de aici prefacie pe v în g în cuvintele: ghiu în locu de viu și în altele. -
30. Pe aici nu se rostesce niu și giu pentru viue. -
31. Nu piere pe aici v de la începutulu cuvîntului ca să se dică p. viiū. -
32. Nu se aude pe aici în cuvintele steno réno și în altele ca dicu-steva și asa mai departe. -
33. Poporulu de aici deosebesce pe j de gi și nu dice giurau în locu de jurū și altele. -
34. Poporulu de aici rostesce pe li ca ghi și dice cerghiéra nu cerbi, ghine p. bine și asa mai departe. -
35. Se rostesce pe aici pi ca ki dicându se kiepte, kicioru nu piepte, piciorū și altele. -
36. Nu se rostesce bepte și bicioru ci piepte, piciorū și altele.
37. Pluralulu de la Lupu și de la Popă se rostesce pe aici: Lupi, popi și Popij. -
38. Pe aici se rostesce: mie p. mie și mielū p. mielū. -
39. Tótu în același felu se rostesce pe aici și mie (1000) ca și mie (p. mine). -
40. Pe aici nu se prefface n între vocale în l în nici unu cuvêntu. -
41. În nici unu cuvêntu nu se prefface pe aici l în n. -
42. Nu amestecă poporulu de aici pe j. cu ţ. -
43. Pe aici nu se amestecă ş. cu t. -
44. E cu ie nu se amestecă pe aici nici unu dată. -

BIBLIOTECA

45. Ne vorbi despre deschidere de vandóne pentru a-i
fura poporului de aici nu se aminte. -
46. Poporulu pe aici rostesce fluieraru éra nu fluieratu et
47. Poporulu de aici nu dice vêdutu lu ci vêdutu di altcev
48. Poporulu de aici are obiceiulu de a dice: ómeni merge
locu de ómeni merge di altele. -
49. Poporulu de aici dice mâinele éra nu mânurile di
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56
57

58 Numirile strugurilor pe aici sunte Córna cu bobite mai mari
di lunguréte di cu dulcéu tulce di Struguri albi cu bobite
rotunde di cu sucule mai acru di Struguri negri cu bobite
tote rotunde di cu sucu mai dulce. -
59.
60 Numele rîuriloru de aici este Focsani de colóre albe si
negre. -
61. Numirile grînelorn pe aici sunte: Grîu de Tómnă, de véră,
ghircu, arnăutu, orîzu, oviédi, meiu, porumbu. -
62.
63
64 Pe aici numirile buruienelorn: Láptile, Lulfina, Lipanulu
si Sălămida, éra-alu erburilorn: Trosculetu, Ghiocelulu Chi
rulu si grînisorulu si alu floriloru: Lémna, Calópă

cetu, galbinea, Crăciuli si esăitele. -
65.
66
67. Cuvintele in privinta Calului pe aici sunte: Că Calulu este unu
animalu domestiu cari se cresce pentru pamu si Calare ca póte
trai pênă la 30 de ani, de colóre murgu, negru, bălanu, roibanu, vara
petatu si de fele din téra. -
68. Cuvintele in privinta boului si Vacei pe aici sunte: Boulu se
cresce pentru jugu si pentru carnea lui, Vaca pentru lapte
si carne si prăsilă că póte trai pênă la 15 ani de colóre
cenusia, bălanu, negru, balatu si gălbuiu si de fele din téra.
69. Cuvintele in privinta Berbecilor si oiei sunte: Berbecii se
cresce pentru prăsilă lânu si carne si oiea asemene pen
tru prăsilă, lânu, carne si pentru brînda si laptele ei,
de fele din téra, vrîsta pênă la 10 ani de colóre albe si
negri. -
70. Cuvintele in privinta Caprei si a porcului pe aici sunte:
Capra se cresce pentru lânu, lapte, carne si prăsilă, felulu din
téra vrîsta pênă la 12 ani de colóre albă si negra cam duru si ru
cetu pentru Grădinea, carnea si părulu fiu si pentru prăsilă
de fele din téra, vrîsta pênă la 7 sau 8 ani si de colóre bălaiu
negru si cirui si potatu. -
71. Cuvintele in privinta Câinelui sunte: ca Câinele este unu
animalu credinciosu stăpânului său ce se cresce pentru paza
casei, a turmelor de oi si altele de fele din téra, de colóre
bălanu, negru si petatu si vrîsta pênă la 17 si 18 ani. -
72. Cuvintele in privinta Pisicei sunte: că Pisica este unu animalu
care vrea reulu stăpânului si se cresce pentru stărpirea
soricilor.
73. Felurile Soricilor pe aici sunte: Soric mic, mari si grasi.

74. Le aici numirile Vermilor sunte: Veremii ce se găsescu prin mîncă și alte legume și Rîmele ce se găsesc prin pămînt.

75. Numile Insectilor pe aici sunte: Musca, Omida, Molia și altele.

76. Cuvintele despre Gâscă, Rață ete pe aici sunte: Că acestea sunte nîoce paseri domestice ce se cresc pentru ouă, carne, fulgii lor. -

77. Cuvintele în privința albinelor pe aici sunte: Că ele ne fac miere și ceară și ca ele se înmulțesc fără oule ce le face mata și pe care le pune într-o căsuță fără Mieriș din care pețe cate va fi ele ca să aducă vre un fel de viermi și în fine peste câte va fi albină și care ele fără albină aduna viermi florilor și le depune spre a fi mai mierea, Mieile se află așezate prin grădini și prin alte locuri.

78 Cuvintele despre Ursu, Lupu ete sunte pe aici: Că sunte niște animale sau fiare selbatice dintre care altele fac rău, altele nu, altele se vînează pentru stărpirea lor, iară altele pentru carnea lor ete. -

79. Că sunte nîoce paseri selbatice care ne rapesc puii de găină mici și altele.

80. Cuvintele despre Cucuvae sunte: Că este o pasere ce le-esce mai ca sîma prin turlele bisericilor și care cînd cîntă pe unde va fi ce prevestesce mórte. -

81. Cuvintele despre corbu și Ciora sunte că ele mîncă animale morți care strică aerul. -

82 Cuvintele despre Mierla, Sturdu ete sunte: Că ele sunte niște paseri cari altele cîntă frumosu, altele stărpiesc insectele care ne fac rău, altele se vînează pentru carnea lor și altele. -

83 Cuvintele despre Cocoș sunte că elu ne prevestesce începutul de și Barza ale Verei. -

84. Cuvintele despre Broscă sunte ca ca trăesce prin apă, pămînt, piétră ete rabdînd frigul a și lipsa aerului și sunte de mai multe feluri Broscă comune, testóse și altele. -

85 Cuvintele despre Șerpe și Lopârla sunte că ele sunte niște ca leptele cure stărpiesc insecți ce ne fac rău și sunte

mai multe feluri: Șerpi comuni, Năpârca și alți asemenea Lopârla comună, Gusterulu și altele. -

86.

87. Numirile Pescilor pe aici sunte: Crapu, Știuca, Caracuda, Ghiănu, Somnu și Leșă. -

88.

89. Ce aici glasurile Boulei și sici se chiamă sbierete, alu colcăi nimicărit, alu Torsului Guițatu, alu Gascelor gârâitu, alu Rațelor măcăit și alu Gaiteloră Cîtcărăgite. -

90.

91.

92. Numirile Câinilor de vînătă sunte: Lupsi și Lăvri. -

93.

94

95 Ciobanii de aici dau aceleași numiri Vitelor ca și locuitorii.

96 Câinii Ciobănești pe aici se numesc câini de oi. -

97

98 Ciobanii pe aici împărtesc dimpreună ca și locuitorii adică în trei conace prîndiulu, namiedia și séra. -

99.

100 Nu aici nu au Ciobanii alte cuvinte de cele întrebuințate de Sateni. -

101

102 Nu aici cîmpulu neluerată se numesce vélna iară celu lucrată tărîsce.

103. Uneltele de plugărie pe aici se numesc: Plugu, Grapa, Coasa, Secera și altele.

104. Părțile Plugului sunte: Cornele, piciorulu, plazulu, bârta, Cormana, grindeiulu, fiérele, potîngulu și țelegele. -

105. Părțile cărutei sunte: Rótele, Briculu, codirlele, oistea, Cruceia cruciórile, scara, inima, craciu, spina, osiele și vîrtejulu. -

106. Părțile Morei sunte: Pietrele, Rótele, Vertejul și Cosurile. -

107 Meșteșugurile cunoscute la noi sunte: Cismăria, Rotăria, Fierăria, Dulgheria și Zidăria. -

108. Uneltele de dulgerie sunte: (Mistria și Ciocanulu și materialele Căramida) Țesla, rendeua, Toporulu și fierăstrăulu și materialele trebuințate. Cuie. -

261

74. Je aicĭ numirile Vermilorŭ sunte: Viermiĭ ce se găsescu prin carne prin mĭeluŝĕ şi alte legume. Rĭmile ce se găsescu prin fĭmĭeturĭ.

75. Numile Insectilorŭ pe aicĭ sunte: Musca, Omida, Molia şi altele.

76. Cuvintele despre Găscĭ, Rață ete pe aicĭ sunte: Că acestea sunte nĭoce paseri domestice ce se cresc pentru oaĭe, carne şi fulgiĭ lorŭ. -

77. Cuvintele în privinţa albinelorŭ pe aicĭ sunte: că ele ne dă mĭere şi cĭră şi că ele se înmulţesc în multe ce le face multe de pe ele le pune într-o mă căsuţă în Ulciŭ în care pot câte va zile ele se nască pot fi vierme şi în zine peste câte va zile albinĭ şi care ne dă albin adună viculu glorilorŭ şi le depune apre a formă mĭerea, Ulciŭ se află aşezate prin grădinĭ şi prin alte locuri.

78 Cuvintele despre Urs, Lupu ete sunte pe aicĭ: Că sunte nişte ce animale sau fiare selbatice dintre care altele fac rĕu, altele nu, altele se vînează pentru stărpirea lorŭ, cĕ altele pentru carnea lorŭ ete. -

79. Că sunte nĭoce paseri selbatice care ne rapescu puiĭ găinĭ mieiĭ şi altele.

80. Cuvintele despre Cucuvae sunte: Că este nă pasere ce le. esesc noaptea cu ţĭma prin Turlele bisericilorŭ şi care cântă pe unde va zice că prevestesce morte. -

81. Cuvintele despre corbu şi Cioră sunte că ele mănîncă animalĭ morţi care stric aerulu. -

82 Cuvintele despre Mierlă, Sturdă ete sunte: Că ele sunte nişte paseri cari altele cântă frumosu, altele stărpiesc insectele care ne fac rĕu, altele se vînează pentru carnea lorŭ şi altele. -

83 Cuvintele despre Cocoşu sunte că elĭ ne prevestesce [illegible] şi Zorile ale Zĭuĭ. -

84. Cuvintele despre Broscĭ sunte ca ca trăesce prin apă, pă. mînt, piatră ete rabdînd frigul u şi lipsa aerului şi sunte de maĭ multe felurĭ Broscĭ comune, testose şi altele. -

85 Cuvintele despre Şerpe şi Şopîrla sunte că ele sunte nişte ce reptile care stărpiesc insectiĭ ce ne fac rĕu şi [illegible]

262

mai multe felurĭ: Şerpiĭ comuni, Năpârca şi altĭ asemenea Şopîrla comună, Gusterul şi altele. -

86. Numile Pescilorŭ pe aicĭ sunte: Crapu, Ştiuca, Caracuda, Ghi- bane, Somnu şi Leşa. -

87.

88 Ce aicĭ glasuiţ Caulĭ şi cĭi se chiamă Obiceiurĭ ale calatei nun- tilorŭ, ale Botezuluĭ, Cuitatu, ale Jocurilorŭ în genunchĭ, ale Datinelorŭ nascutuluĭ şi ale Jocurilorŭ Călcâiŭ-Gite. -

89.

90.

91 Numirile Câinilorŭ de vînatu sunte: Copoi şi Lăvrĭ. -

92.

93.

94.

95 Ciobanĭ de aicĭ dau aceleaşi numirĭ vitelorŭ ca şi locuitoriĭ.

96 Câinii Ciobăneşcĭ pe aicĭ se numescu câinĭ de oĭ. -

97.

98 Ciobanĭ pe aicĭ împartu ţiua tot ca şi locuitoriĭ adică în trei conace: prîndiu, namiedĭa şi sera. -

99.

100 Se aicĭ nu au Ciobanĭ alte cuvinte de ale întrebuinţate de Sătenĭ. -

101

102 Se aicĭ câmpulu nelucrat se numesce Selnă iară celu lucrat Nisce.

103. Uneltele de plugărie pe aicĭ se numescu: Plugu, Grapă, Coasă, Seceră şi altele.

104. Părţile Plugului sunte: Cornele, piciorulu, plazulu, Cârtaţa, Cormana, grindeiulu, fierulu, potîngulu şi Telegele. -

105. Părţile căruţei sunte: Rotele, Drieculu, Coşirlele, oistea, Crucea cruciorile, Scara, Prima, Craciu, Spina, Osiele şi Vîrtejulu. -

106. Părţile Morei sunte: Pietrele, Rotele, Vertejulu, Coşurile. -

107 Meşteşugurile cunoscute la Noi sunte: Fierăria, Rotăria, Dulgheria şi Zidăria. -

108. Uneltele de dulgheria sunte: Mestria şi Ciocanulu şi [illegible] Cărămida Tesla, rendeua, Toporulu şi fierăstrăulu şi [illegible] Cuiŭri şi Cremne. -

109 Uneltele de fierărie sunte: nicovala, ciocanul și cleștele și alte unelte fierărești. -

110. Uneltele de tâmplărie sunte: meșterița și ciocanul și materialele de rămidă. -

111. Veșmintele țărănești sunte: pieptarul, șorțele, pânzeturile și altele.

112. Uneltele de tors pe aici de nimenea: furca și fusul și de țesut războiul, vătale, ițe, spata și altele. -

113.

114. Armele săteniloru sunte: pușca și revolverul. -

115.

116

117 Pe aici tot acela și cuvântu de vrea să zică când mănâncă unu omu și unu lobitoc ori altele. -

118. Hainele bărbătești sunte: pantaloni, ismene, cămașă și flanela sau cojocu, ghiba și altele și la femei: cămașa, rochia, fustanulu sau poleca și altele. -

119. Podobele femeiești sunte: salba, inelele, brâul, mărgelele, mărgenulu și brățara. -

120 Numirile mâncăriloru sunte: ciorba, rasolulu, friptura, plachia și plăcinta. -

121 Numirile băuturiloru sunte: vinu, rachiu și bere. -

122 Cuvintele rudire sunte: părinți, frați, cumnați, veri, nepoți, unchi, nepoți și fini și fii adoptivi. -

123.

124 Jurămintele poporului sunte: pe dumnezeu prin jurea sau prin lepădarea de lucrurile sfinte și altele.

125. Obările poporului sunte: spurcoiul sufletului, plesnirea ochilor, mâhnirea și altele. -

126. Jocurile copilărești sunte: mincea petreacă, mijoc și altele. -

---

127 Numele vasolor pentru gătirea bucatelor sunte: Caldarea, tuțiriș, oala, vasa și vasa, eșă pentru punerea pe masă. strachina și fasa. 128 pentru lucrul în câmpu: ureciomlu. -

129 Cuvintele cu privire la gătirea bucatelor sunte: fasoea de mâncare și altele.

130 Numirile cântecelor sunte: Cântecul lui Corbea, cântecul de dameneu și altele. -

131 Jocurile cunoscute pe aici sunte: brâulu, Corba voinișa, stânga și altele. -

132 Instrumentele de muzică pe aici sunte: Vioara cu arcanul, cordile și cobza cu cordile de pana. -

133 Cuvintele privitoare la mormântare sunte despărțirea de vecinătate. -

134 Poporulu de aici nu face nici o deosebire între defunctele de om și de lobitoc. -

135 Nu este nici unu cuvântu deosebitu aici când se vorbește despre mortea de om și mortea de lobitoc. -

136 Credințele poporului despre ființele sunte: ca în capelu urieșilor, în minte bunătatea și în gândire mijlocul de a face bine și nu rău. -

137 Ceea frumosu de înțeleptu tot ce este mai bunu și lucrulu cu este mai frumosu este bunătatea. -

138 Credințe despre stele voiu ca și ele sunte niște corpuri ceresci ca și soarele ete și sunte de foc, feluri mișcătore și ne mișcătore ce mișcatore să zice ca arată impulsu noptii și altele. -

139 deosebitele stele de nimenea: Carulu, Vlașca, Luceferi ete care se zice tot ca arată impulsu noptii. -

140 Partea cea albicioasă a cerului de nimenea tote calea lui Traian și tot ca de nimenea aste fele despre ca latorie ce a făcutu Traian cu oaș. -

119. Unelte de ţesătură sunt: Mioara, Ciocanul şi Cuţitul şi Ţesătoarea ţesului. -

120. Unelte de lucrare sunt: Mistrica şi Ciocanul şi materialele ramida. -

121. Veşmintele ţăraneşti sunt: Pieliţele, Scurtele, pănzeturile şi Ţesăturile, Vatale, ite, Spata şi altele. -

122. Unelte de lucru pe aici de numesc: furcă şi fuşor şi de ăoute

123.

124. Armele Sătenilor sunt: Puşca şi Revolverul. -

125.

126.

127. Pe aici tot acela şi cuvîntu de zice şi când mănâncă unu om şi unu lobitocu şi altele. -

128. Hainele bărbăteşti sunt: pantaloni, ismene, cămaşă şi flanela sau cojoc, ţeşba şi altele şi la femei: Cămaşa Rochia Poalonul sau polcă şi altele. -

129. Podoabele femeeşti sunt: salba, inelele, Brosul, mărgelele mărgeanul şi brătara. -

130. Numirile Mâncărilor sunt: Ciorba, rasolul, friptura plachia şi plăcinte. -

131. Numirile băuturilor sunt: Vinu, Rachiu şi Bere. -

132. Cuvintele înrudire sunt: părinţi, fraţi, cumnaţi, veri, nepoţi unchi nepoţi şi fini şi fii adoptivi. -

133.

134. Jurămintele poporului sunt: pe Dumnezeu prin Sfânta Scriptură lepădarea de lucrurile sfinte şi altele.

135. Ocările poporului sunt: spurcarea sufletului, plesnirea ochilor, înebunirea şi altele. -

136. Jocurile copilăreşti sunt: mincea petrecutu, mişcu şi altele. -

137. Uneltele casnice pentru gătirea bucatelor sunt: Caldarea Ţuţuroiu şi Ţava; erâ şi altu pumnu pe mâsă: strachina şi faţa.

138. Cuvintele cu privire la gătirea bucatelor sunt: facerea de mancare şi altele.

139. Numirile Cântecelor sunte: Cântecul lui Corbea, Cântecul lui Dumnezeu şi altele. -

140. Sunetele cunoscute pe aici sunt: Brâulu, Corba, Sohiopa, Surla, Stinga şi altele. -

141. Instrumentele de muzică pe aici sunt: Vioara cu arcuşul cordele şi Cobza cu cordele şi pana. -

142. Cuvintele privitore la înmormântare sunte despărţirea de acestu lume. -

143. Poporulu de aici nu face nici o deosebire între defunctulu de ome şi de lobitocu. -

144. Nu este nici unu cuvîntu deosebitu aici când se vorbesce despre mórtea de ome şi mórtea de lobitocu. -

145. Credinţele poporului despre cinste sunte: ca să fie cineva cinstitu, să mînte bunătatea şi să gândtre mijloculu de a face bine cu nu reu. -

146. Prin frumosu se înţelege tot ce este mai bunu şi lucrulu ce este mai frumosu este sănătatea. -

147. Credinţa despre stele este că şi ele sunte nisce corpuri ceresci ca şi Soarele ete şi sunte de soare feluri micatore şi ne micatore cele micatore şi zice ca arată timpulu nopţii şi altele. -

148. Deosebitele stele de numescu: Carulu Ploscea Luceferi etc care se zice tot că arată timpulu nopţii. -

149. Cartea cea albicioasă a cerului o numescu tot calea lui Trajan şi zice că se numesce asta fiindu supusu Galatoriu ce a făcutu Trajan cu Noi. -

141. Poporul de aici dice că de face întunerec atât dice că ăo fin cauto ca Vercolacii ei mănîncă co luna. -
142 Le dice ca Vercolacii sunte nioce ființe. -
143. Le dice că Rochiul este nă turere de casă împrecună cu vechiu proveniță din mirarea unei persone de altă. -
144.
145.
146. Poporulu de aici nu cunosce pe Dna Filma
147. Nu cântă poporulu de aici la Sunți despre Lada și Mona.
148 Poporulu de aici nu dice nimicu despre Drăgaica. -
149 Aici se dice că Strigoii sunte nioce duhuri cari se prefac în ființele morte peste cari pînă la înmormîntare Dracu ake ființe peste dînsele și Hlafiele Hlafiele tote asemenea nioce duhuri prefacute din ființele a cărora mestură s'a pusu în dîsuri
150 Poporulu de aici dice despre Dracu ca este nnu duhu rău care în tote deauna voiesce răulu omului. -
151 Le aici se dice că urditele sunte nioce ființe ființe care a treia nópte după nascerea unui copilu vin de lă-urosece.
152 Le aici Lelele se dice că sunte nioce duhuri cari prin în câte unele locuri și că călcând cine va în acelu locu se ogârcesce. -
153
154
155 Paparuda este nă serbatore însoțită cu obiceiurile de usatu pe alții. -
156 La este unu duhu pe care lu dobândesce unele ființe din ani și din grîu și care duhu în timpulu nostru se dice că chinuesce pe acele ființe.
157 Poporulu de aici nu cunosce nici unu obiceiu numitu: Turca
158 Nu scie poporulu de aici ce este Brezaica

159 Le dice că Zmeii au fostu unu felu de cântece ce le cântă flăcăii pe la Crăciunu
160 Le dice că Zmeii au fostu unu felu de cai cu aripi și Balauri nisce
161 Poporulu de aici dice că Vrăjile ghicesce norocul. -
162
163 Pricina frigurilor se dice ca este mâncarea Zarzavaturilor crăpte și altele
164 Le aici se dice că Sântulu Petru este celu ce mprejoce de lupi. -
165 Le dice că Sântulu Ilie ambla în cerul că: Trăsnetele, Tunetulu și fulgerele sunte provocate de densulu. -
166 Poporulu împărtesce diua în conace și nópte în cantatul: cocoloșu și altele. -
167
168 Bolitócele mai plăcute lui Dumnedeu se dice că sunte oile și din caderi postumbeiu. -
169
170 Nu sunte pe aici ape, păduri etc să se privésca ca Sânte. -
171 Poporulu de aici nu privesce ființi în Sâre și luna. -
172 Poporulu de aici dice că Dorile este unu duhu ce se arăta în Maini lor și Murgilor asemenea unu duhu necuratu ce se arăta în murgulu Serei. -
173
174 Le dice că Vêntulu este mișcarea aerului. -

141. Poporul de aici dice că de face întunerec atâtă timp cât ţine luna
ca în cazul ca Vêrcolacii să mănânce pe luna. –
142 Le dice ca Vêrcolacii sunte nisce fiinţe. –
143. Le dice că bochinul este uă turere de capu împreună cu ochii
proveniţă din mirarea unei persone de alta. –
144.
145.
146. Poporulu de aici nu cunósce pe Sfinta Filma
147. Ne cântă poporulu de aici la Sunţi despre Lada şi Mana.
148 Poporulu de aici nu dice nimicu despre Drăgaica. –
149 Aici se dice că Strigoii sunte nisce duhuri cari se prefacu în
fiinţele mórte peste cari pieră la îmormêntare. Trecu apoi fiinţele
peste dînsele şi Slăficle Slăficle cele asemenea nisce duhuri
prefacute din fiinţele a cărora mêsură s'a pusu în sîdiri.
150 Poporulu de aici dice despre Dracu ca este nisce duhu rêu
care în tote deauna voieşce rêulu omului. –
151 Ne aici se dice că urditele sunte nisce fiinţe sfinte care
a treia nópte dupe nascerea unui copilu vin de li-arsesce.
152 Ne aici Zelele se dice că sunte nisce duhuri cari joca
în câte unele locuri şi că călcând cine va în acelu locu
se ogârcesce. –
153
154
155 Paparuda este uă serbatore înnoptită cu obiceiurile de usatu
pe alţi. –
156 La este unu duhu pe care îl dobândesce unele fiinţe din an
şi în grică şi care duhu în timpulu nostru se dice că s'ar chinui
pe acele fiinţe.
157 Poporulu de aici nu cunósce nici unu obiceiu numitu: Turca
158 Ne dice poporulu de aici ca este Brezaica

Calusdele sunte unu felu de cântece ce le cântă flăcăii pe la Crăciunu

Le dice că Zmeii au fostu unu felu de cai cu aripi şi Balauri nisce
şepi mari. –

Poporulu de aici dice că Vrăjile ghicesce norocul. –

Pricina frigurilor se dice ca este mâncarea Zarzavaturilor
ciupte şi altele

Ne aici se dice că Sântulu Petru este celu ce îngrigesce de lupi. –
Le dice că Sântulu Ilie ambla în ceru că trăsnetele, tunetulu
şi fulgerele sunte provocate de densulu. –

Poporulu împărtesce diua în cinci şi nópte în cantaluri coco-
şilor şi altele. –

Sobitócele mai plăcute lui Dumnedeu se dice că sunt Vinerea şi Du-
minecile postite. –

Ne sunte pe aici ape, păduri etc să se privésca ca Sânte. –
Poporulu de aici nu privesce ofintii în Sóre şi Luna. –
Poporulu de aici dice că Dorulu este unu duhu ce se arăta în
orile cu şi Murgilo asemenea unu duhu necurat ce se arăta
în murgulu Serei. –
149
150 Le dice că Vêntulu este mişcarea aerului. –

181. Statuile pe aici se numesc: Sfinții, Austru, Ballarete și Muntenii.
182 Poporul de aici nu cunosce alte rugăciuni de cele Bisericești. -
183 Se tice că căderea stelelor însemnă pieirea sufletelor. -
184. Prin punerea cuțitului și lancea Argintului aici se înțelege nisce boale
provenite din partea unirii persone ce se dice că a pus cuțitul
sau a bate argintu altora. -
185
186 Mama Pădurei se tice că este una dintre necurate
187.
188
189
190
191
192
193 Aretarea curcubeilor pe cer este încetarea ploiei. -
194
195
196
197 Ila-érba care o cunosc numai aici și care servă la descuerea ferelor
198 Beuturi și Colăcerii nisce persone ce servesc în munte. -
199
200 Raiul este locuința veșnică a Sfinților și Locuința păcătoșilor
201 Prin cel-l. altă țărîmu se înțelege o altă lume unde locuesc morții
202
203 Soirea cu plinu însemnează bine și cu deca rău. -
204
205
206 Vremea de apoi însemnă sfîrșitul lumii. - -

431

N. 2.

Școla Comuni Lupșoni-Mănăst. Rada
Balta județul Brăila

Văzut de sor la jucerea
de mâine până la astă-zi 24 NOE. 1907
Fălticeanu

De răspunsurile făcute la întrebările din programă, formate de d-lui B. P. Hasdeu, pentru adunarea elementelor de limbă, privitoare la limba Românească. Din Com. Slobozia Mândrești, Plasa Dorobanțu, jud. Brăila.

N

1 Ţăicu poporul rostește curat și măiaru, cor nu maiaru

2 —

3 Sonul ă se aude mai bine în cuvintele următoare: lână, cânta, frământa, scrântitu, cuscăr, nepțân —

4 Ă face curat fată, masă, ect.

5 Ă ăicu poporul rostește atâtu pe o până pe e. Ă face și dormim și dormim —

6 Ă face umblu, unghiu, unchiu, umbrelă, ect.

7 Nu sunt cuvinte mcare ni sau mucat on i. Ă rostește curat ca Straiu, caleâu —

8 Nu sunt cuvinte mcare lă sau mucatin ă, ă face tau, puiu ect

9 —

10 Nu se întâmplă, ei rostește, om, foc, lac, mac, foc, spun ect

11 Nu se rostește i înbrege și la începutul cuvintelor și omni, face, —

12 Ă face cuvinte, minte, momânte, vine mine, bine în loc de cuvintele

13 Aude amândouă vocalele a rea și o și a două ă. Ă. boală, nală, rac. vală, coastă, case ect.

14 Aude mai bine diftongu ea și a două ia în următoarele vorbe: carnă, varbă, easca, copil, cadă, în loc în următoarele ect

15 Nu sunt cuvinte în care poporul ă rostească ă și ea în locul de ă. placere, lege, merge în locu de placere.

16 Nu sunt ă semănă cuvinte, ci se rostește curat ă ese, vrea în loc de ă ese

17 —

18 Ă cunoște numai sonul ă. ă. Zeu, dumnezeu, face, face, fabale ect

19 Z. în Zeu se rostește ca Z. în prăznicu

20 —

21 Nu dosbește pe ă vitoriu de ă mâle.

22 Ă se aude mai bine în vorbele: cort, coarță ect.

23 Prefăce pe g în h în următoarele vorbe: hiur, hiarbe, herăstrău, huere, hlu mieu în loc de fir, fiu meu ect —

24 Nu sunt ă semănă cuvinte —

25 Idem Idem —

26 U. se prefăce în h. în următoarele vorbe: hulpe, hiață, huet, hiuroi ect

27 —

28 Rostește d opritivă fără disbire sonurile ce și hie —

29 Prefăce pe v în g. în următoarele cuvinte: Ghiean, ghiseu, ghiuse, ghespe, ghiers, ghiorcon, ghioră, ghespezi, ghin ect.

30 Nu ă rostește —

31 Ă pardă în următoarele vorbe: ino, in, ect.

32 Nu aude ea la mieu nu vorbă —

52. Asistesce forte bine pe f. de gl.
34. Asistesce pe ghiu. Acest de bi. în nmitórile vorbe: ghiu, cerghi, cergh.
ghiula, ghiutura, maghiu.
35. Asistesce pe chi în lagu de pi. în vorbele următóre: chiept, chicionu,
chilica, chilă, chiptene, chiptar, chersu ca, chiere.
36. Ghiorsu asistesce în locu de picior, car eu pi în loc de peptu nu;
37. Pieptul de la Lupă și de la Capă și asistesc în limbă și Lupachi, Bep,
peabă și popchi.
38. Che și chilla de asistesce cu a tăsiă.
39. Asistesce în cuvintele: cheptu meu nou și mie pentru mine).
40. Asistesce și în cuvintele vocale în r.
41. Sunt Sieu Sieu.
42. Nu amestecu pe eu s.
43. Sem Sempe s eu z.
44. Sum Sempe c eu gl.
45.
46. Asistesce fluerat, mâncător, ajutor, cupitor, lupitător, cântător
alergător, vorbitor, chemitor, mângâitor, umblător ect.
47. Asistesce cu a t dăm văzut i am dat, ne am întâlnit, ne am
dus.
48. Asistesce în amendouă însemnările arcu: omem merge și omem mergi,
cepi dorme și cepi dormi, omem vorbesce și omem vorbesci ect.
49. Asistesce numai în sensul acesta: mânile, cânile, ect.
50.
51. Pracu sun în vorbele următóre: numiri prioritóre la positiunea locului
mare, porcu, piu, părău, munte, movila, măguru, centru, pământ,
despre, stâncă, vale, rezâmă, groapă și vrâtună.
52.
53.
54. Metaforile luate de popor sun în următórile: Grâul când și face
bun și este lăimuit bine asemnă cu a unui și ca soarele; porumbu
bun asemnă cu a stihuri și ca și ușcă și ca fieru.
55.
56. Numirile celi mai nebăgate sun în: stejar sau bușă; fagu, ulmu,
mesteacănu, arinu, brad, molidă, tisă, plopu, frasin, alun, răchită
jugastru, sângeru, cornu, tisă, măcesu ect.
57. Numirile celi mai nebăgate ale arborilor roditori sun în: măru,
părău, prun, cireșu, vișin, nucu, persicu, caisu, fârfăr, Gutuiu.
58. Diferitile numiri de struguri sun în: struguri albi, negri, coarnă
tămâioși și struguri cu mărunți; — struguri tămâioși sun în cunoscuți
pe acei ca cei mai buni și coarnă.
59. Nu sun în vii pe aici și prin împrejurime nu cunoștem.
60. Numirile viilor sun în următórile: Vin albu, negru, prăfiru,
pelinu. — la gust cei mai preferabili și în nebăgate sun în mai mulți vinu
albu și pelinu, car la băuturi vinul negru sau roșu, care se conser-
vă mai bine vara, și causa căldurilor și a beciului rilor.

61. Numirea grâmilor sun în: grâu, orțe, secară, porumbu, orezu, meiu
fasole.
62. Numirea legumilor sun în: bobu, mazăre, linte, fasole, cartofi. —
63.
64. Numirea pământilor buruieni sun în: iarbă, pomu, curtană, mișalcă,
turbă, ciulinu, cânepă, coprină; numirea arburilor sun în: stejaru,
grăușor, ghiușdeu, frasău, voltaru, nalbă; cea a florilor sun în:
floarea soarelui, muscatel, gărofițe, ismă, busuiocu, muscată, și mirosu
ghiocei, crăsnișă, cheiul Cocoșului, brândușe, ismă, brâncu, crinu
bujori.
65. Metaforile luate de popor în limnă vegetală sun în: când și în timpul
de mâne vrun flăcău voinicu, a tinerel și face pacat, dau mulți căci
era voinicu ca un brad; — și face asemnă la ver un flăcău sau
la ver o fată, frumușică ca un bujor, sau pară cu rușă și gărofiță;
când cineva este mult și subțirel, și face pară cu o ceută
mâre nici cu o vlăstică inelă.
66. Numirile fiarilor și dobitoce sun în: lupu, urs, vulpe, cal
bou, vacă, oe, capră măgar ect.
67. Calulețile rupe fișa lor cu lemn și folositor, cu pite și a rică folosu până
la etatea de 15 ani când îl vinde, este de deosebite culori a rică negru,
murg, murg închisu, șargu, roșu, cu bălță în frunte, cu brâncă pi-
ciorogu, bălan, și crede că cei bălani sun mai tari mai voinici, a rică
nu slăbesc așa cu vârâ și cu sete ca cei bălți și foi oda și ca și mai robuști.
68. Boii și vacile sun în dobitoce de casă, și asemnă folositoare pentru sânși,
când este micu se chiamă viței, Tupe un an se chiamă mânzați,
la doi ani se chiamă Gonitori, la trei ani în jug un viței, la 4 ani în doi viței
și mai în colo; — asemnă și la vacă tot așa și asemnă în privința
vârstei; ei sun în dobitoce colori în R. albi negri mărgi cu albi, roșii,
bălțați, vinețiu.
69. Cuvintele privitóre la berbeci și oae sun în ca ele sun în cele mai blagoslo
vite pentru omu; fiin în stare a face casă omului cu tote trebuințele; vâr-
stă lor se cunosce după gură ca și la boi și la cai, când este micu se
numește miel, după un an se face cârlan sau cârlană, la doi ani se
face berbece și mioară, la trei ani se face oae în mieli și la berbeci
asemnă, și fiu așa și în urmă face la fiecare an câte mai adaogă câte
un miel; ei sun în albe și negri și au trei feluri de lâmuri: rară, ori
țigăi, turcane, sârbești și bucălăi; — oile țigăi au lâna mărun-
tă și sun mai sensată la țesut, oile turcane au lâna mai lungă și groasă
și oile sârbești cu lâna cam roșie.
70. Cuvintele privitóre la porcu sun în: ca și lincă este un dobitoc folositor
pentru sânși, care împle casa de grăsime, de aceea când omu la crăcănă
se face „Cracănu sătulă“ în privința vârstei se face: când este micu
porcel, după un an porcu în un an și doi ani, el este de diferite culori
în R. albu, negru, bălțat, [illegible]

A

71. Cuvintele în privinţa căinilor sunt: ele este cu deosebire de folos pentru ca să poţi şti ce casă şi locuinţă are vrednicul, mare preţ are şi lupul după glasul lui de câine. Şi câinii de casă: câinele de vânat, ogar, copoi, câine-pârleu, câine-mieţ, pentru că este mult de îngrijit, câtel la pământeni, câine-lup, câine-ursar, câine-bătăuş, bun de luptă, de stârpit şoareci, şobolani, şoareci de casă, şoareci de câmp, şoareci de pădure, şoareci de apă, şoareci de stejar, şoareci de alun, şoareci de fag, şoareci de pin, şoareci de brad, şoareci de mesteacăn, şoareci de salcie, şoareci de plop, şoareci de tei, şoareci de măr, şoareci de păr, şoareci de prun, şoareci de cireş, şoareci de vişin, şoareci de nuc, şoareci de alun, şoareci de castan, şoareci de stejar

A

101 —
102. Cel bun de nu mai de parte, mi-l lăsăte, ci cu
cel mai bun de nu mai de lăsa în casă, ci cu
103. Soțul, jug, rachiu, bicu, bou
104. Rățele, cuiu, grindeu, fum, lingo, fus, lăță, bârnă, chiu, roată, plug, le
cu mană
105. Rotesau, oase, ca inimă, cracă, coită, lambă, buești, școarțe, inimă,
spete, școică, școarțe, mieu, mieșele +
106. Pălărie, grindeu, gâtu, aripi, pârpălită, piuncle, postavă, lopețuș
copă, rotă, masă, lăcătuș, sală, ie
107. Rugină, ferare, rotare, ciobotă, ne, lemnare, cărăuie, măcărie,
108. Cărăuie, bârdea, dalță, șpedel sau șpetel, nicău, strungă, tesla, ferăs,
frâu, ic, cu de lemn, pilă, bardă, toporu, dalet, mătrușbrad, de gos
frâu, ic, cu de lemn, pilă, bardă, toporu, dalet, mătrușbrad, de gos
109. Nicovală, cu cap, cu nită, fole, deștu, pilă, vrăștură, cală, ic
cui, mi, ng, pină, masă, dalță, pilă, ciocan, de
110
111 școarțe, foi, te, sadea, penne, pestilcă, rochie, de lână, de casă, plep
mă, tolu, fată, de masă, pânză, fa, obele, ițari, de sagi, de mănătăie
abole, flanel, cămășoiu.
112 Turcă, pomistilcă, fus, o, risăbitor, de tăut resboiul, car, de cusut
acu, ace, de și de getar
113 —
114. Lusca, pistol revolver.
115 Ca lumea mai naintea era mult mai proastă, și ca cum de puteau
să fie ei ei, mai ales cu poseile cu cremene.
116. Porte, în oltesu, obor, bătătură, fereastră, vatră, tindă, bou, cuier
pat, pat, de aur, ne, oțe, lavită, mese, odă, cal, dare, tingire, sfrachină
cadă, albeare, ligură, jăcălețe, lavă, oglindă, barbacu, cană, putină,
hărdău, copăr, ciubăr, ciubică, galeată, bâtă. —
117 Toate, în acelaș, sunet, de ființe și mâncare de om și de vite, ocu. —
118. Cioc, ulă, pălănie, fabun, sau flanel, cămașoiu, bundă, cojoc, șalvar
sau pantaloni, ișmene, camașe, ișme, hilet, iumuțe, iobele, opinci
brâncă, sau cunca, gheba, carla, femei, cămașe, ișlic, mic, lubaș, bonu
țulpan, poleiță, pleș, șerpic, de, rochie, șentă, pistilcă, palton, barbă
cioroi, ghete, ghiler, papuci.
119 Salbă, inele, pumnă, floricele, cercei. —
120. carne, lapte, brânză, unde, ouă, varză, peste, fasole, linte, cuișpă, de
păstăile, borș, praz, ridichi, usăiu, măsline, iere, prune, cas
taveți, dovleci, pepeni, lobodă. —
121 Cânepă, fraș, soroc, veri, cusen, cumnați, nași, unchiu, cumetri,
al doilea și altuia, vecin, mătuși, și copiii, uați de suflet și considerați
ei rudenii. —

A 270

121. Vinu, rachiu, mastică, țuica, menta, rachiu de cișmă, țescovină
bere, boiriș, romu, rachiu de dogări, apă, braga.
122. Mai în șaiu te mele petiștan în portă, flăcăi, ul, pă nunți, fete, i, face
le place u, flăcău, pă nunți, lor, fete, i, tineri, între dânș, a ține, i, locmește
logodește, se, în mână, mo, multe ritșuri în mai în, locmește pă rțile, în, voc
el între dânș, mai întâi, după fișter, în mânându-se, acestă, se ca
după haine, le mirese, a, ici ca, ce, fel de haine de mireasă trebue
să i facă socrul cu flăcău, și, aceasta, terminată, se ca, la locmește la
ca, fel de haine, să se facă un șcenă la calul N. Socrul cel mare
a, ici cu flăcău trebue să facă la el cu fată, 2 cete de postavu, una
pentru de cișme, socrei, cu, cu, ca de postavu, ici mai au copii, la
cei de parte bărbătească ghete sau ghileri, cu, la cei de parte fe
mească basmale de lână sau mătăsoase, sau ghele, — acum vine să
ne la șcenă cu fată ca să i dea la cel cu flăcău: cămași de șcenă, de vară,
cămași, la mână și mână, 7, 8, șcenă, basmale de lână sau de rodă
după cât, ne dă au 4 barișuri pentru 4 stolnice; hăpă, a, lor,
cari umblă după oameni ca să i aducă la masă ca mare de vară
ească și să pună bucatele pe masă; tote acestea terminate, își
dau mâna socrii între dânși ca să mănânce, a, tunci
începe să pue masă, socrul cu fată să se mănânce și să bea cu plosca
cu vinu, urându-le la tineri trai bun și noroc; — după aceea
ginerică începe să sărute mâna socrilor și după aceea la cei, lalți
oameni, asemenea, il urmează fiși mireasă, cu rosibire ca la mireasă
când să sărută mâinele trebue să i dea bani mese și bani cari cel
ei la să de inimă. — După aceea pleacă la oraș pentru ferchueli și inele
când de pună mâna, socrul cu flăcău locmește lăutari ca ei, nuntași
pe cari îl privește, și îmbată de lângă nunta să facă bord, la mireasă
cheamă fetele și flăcăi ca să joace și femei, femeile de rând ca
lău cu găină cu pui, sau ce ce voește la mireasă, această de cheamă
ploconi după ce pune masă la de lăutari și mâncare, numă
ști mireasă la joacă, între această ginerică șade așa cum, locmește
pe sus și le vedere, și ară după trimete socru cu fată la cel cu
flăcău lăutari, mai în ță, el vede pe ginerică, în brațișa familie
începe să plângă, zicându-i ca și cum ar fi murit junicăi, terminându-se
răsu, o, cu, lăutari și joacă. A doua și duminecă de rând nuni
cu ginerică la mireasă, hăpă joacă, și ară, le pune masă mâncare
băutură și după acea dorușe cu acum când ca mireasă în casă de
zice ca joacă logodnă schimbă inele, școale în ță, nuna pe ginere
ică și la joacă, și după două în vârtuțuri în horă, școale și nuna mireasă
să, în vârtească cu toți de 3 ori în horă, pe când joacă nunul și nuna
pe tinere, 2 stolnice și 2 stolnițe se joacă pe mijloc, apoi, stolnițele
țină de nuna și mireasă, iar stolnele cu flăcăi, mână și țin

A

101 —
102. Cei buna de numele popii, mireasă, pomul bisericii, mălaiul, cu-
cul, luna, de numele lebedei, rândunica, crucea
103. Sângele, fuga, rachiu, biserică, cheu
104. Rădăcina, de grâu, secure, fereastră, la la biserică, chei, cornele, plugului
ermană
105. Roțile, car, oale, ca nimbu, ermeu, coroană, lampă, bucăți, scoarță, inimă,
pieptene, bâtă, scripete, cruce, cuiele
106. Pălărie, grâu, ciubăr, aripi, părăluță, pisanie, postavul, pieptene
copii, stă, masă, lopățele, sală, e
107. Vioară, grâne, roțile, ciobotarie, lemnarie, zăreuimărie
108. Cărți, bârnă, dalță, spiral, sau, spitelnicu, strungiu, teslă, ferăs,
109. Târnăcop, cuțit, ciocan, de lemn, pilă, bardă, topor, ciubăr, matură, brad, de, por-
tiță, ciocan, de lemn, pilă, bardă, topor, ciubăr, matură, brad, de, por-
Nicovala, ciocan, cuiul, de fier, pilă, vraștură, cală, cor
cum, mânghina, masă, dalta, pârâu, material, fier, și, oțel
110 —
111 scoarță, foale, dalta, penne, pieptene, roche, de, lână, de, casă, pleoș
mă, foale, față, de, masă, pânză, obele, șfară, de, sagi, de, mănăstire
abale, flanel, cămășoiu.
112 furcă, pământeană, fusă, rișchitor, de, tesut, resboiul, cor, de, cusut
acu, ață, și, vopsitoriu
113 —
114 Pușcă, pistol, revolver.
115 Calimica, mai, nainte, era, mult, mai, prostă, și, ca, cum, de, puteau
sloiește, mai, alese, cu, pușcile, cu, cremene.
116. Porți, în, sat, sau, obor, bătătură, grădină, vatră, tindă, bucăți, coșar
pentru, pat, de, aur, ușe, pe, lavită, mese, sobă, calorifer, lingire, sfrăchiță
ceaun, lingură, păcălețe, tavă, oglindă, barbacu, cană, putină,
hârdău, copăiță, ulcică, galeată, oală.
117 Totu, în, același, sunet, de, ființe, și, mâncare, de, om, și, de, dobitoace.
118. Cămeșă, pălănie, zăbun, sau, flanel, cămășoiu, bundă, cojoc, șalvar
sau, pantaloni, ițari, mene, cămașe, ițari, mene, hilet, cuțite, obele, opinci,
brâmete, sau, curea, gheba, iar, la, femei, cămașe, fotă, mică, bărnuț,
tulpan, pieptă, pleoș, de, ștergică, rochie, dințe, pistilică, palton, broboadă
cioroapi, ghete, filer, papuci.
119 Salba, inele, pumnea, floricele, cercei.
120. carne, lapte, brânză, unde, ouă, varză, peste, fasole, linte, ceapă, usturoi
pătlagele, borșu, praz, ridichi, sușaiu, măsline, iere, prune, cai
haveți, dropii, pepeni, bobură.
121 Câini, fraci, șoricei, cerc, cu, cuțer, carmanac, nasă, unchiu, cumetri,
el, frate, și, altuia, vecu, mătuși, și, copiii, una, și, de, copile, și, considerați
ca, rudenie. —

A 270

121. Vinu, rachiu, mastică, lincă, mendă, rachiu, de, cosmă, țescovină
bere, bomboane, rom, rachiu, de, drojdie, apă, braga.
122. Mai, întâiu, trebile, petitorului, parte, flăcăului, până, fetei, dacă
le, place, flăcău, până, la, fată, și, între, dânși, a, tunci, se, mesc, cu
flori, cu, jeleni, până, mai, multe, rânduri, în, amândouă, părțile, și, se, ocu-
pă, între, dânși, mai, întâi, de, regulă, terminându, se, acestea, de, cu
despre, haine, le, mirese, adecă, ce, o, fel, de, haine, de, mireasă, trebue
să, facă, socrul, cu, flăcău, și, când, asta, terminată, de, cu, la, toate, ale
ce, fel, de, haine, să, facă, un, șervet, la, altar, și, l. Socrul, cel, mare
adecă, cu, flăcău, trebue, să, facă, la, altar, în, față, 2, scaune, de, postavu, una
pereche, de, icsme, socru, cu, nevasta, de, postavu, dacă, mai, au, copii, la
cu, de, partea, bărbătească, a, lor, ghete, sau, ițari, cor, la, cei, de, partea, fe-
mească, basmale, de, lână, sau, mătase, sau, ghete, - acum, vine, tă-
rul, la, socru, cu, față, ca, și, de, la, altar, cu, flăcău; cămașe, de, socru, și, soră,
ca, mașa, la, mumă, și, mumă; 7, 8, scaune, basmale, de, lână, sau, cu, arnici, de
după, care, ațe, de, 4, bani, sau, de, 4, parale, pentru, 4, stolnice; brăți, la, soru,
bani, umblă, după, oameni, ca, să, aducă, la, masa, cea, mare, de, două
case, și, să, pună, bucatile, pe, masă; când, aceste, terminate, își
dau, mâna, socri, între, dânși, ca, semn, de, împăcăciune, atunci
începe, să, pue, masă, socru, cu, față, să, se, mănânce, și, să, bea, cu, plosele
cu, vinu, vrându, le, la, timeri, trăiți, bunu, și, norocu, - după, acea
ginerica, începe, să, sărute, mâna, socrilor, și, după, aceea, la, cei, la, alți
oameni, asemenea, și, urmează, și, mireasă, cu, rosibire, ca, la, mireasă
când, să, sărută, mâinele, trebue, să, dea, toți, mesenii, bani, cari, cât
ci, la, să, le, vină, - / după, aceea, plecu, la, casa, pentru, de, gheți, de, îmbrăcă
când, de, puna, mintă, socru, cu, flăcău, tocmește, lăutari, câți, vor, mai
pe, ăla, îl, privesc, și, îmbată, de, lângă, nuntă, și, face, bine, și, mireasă
chiamă, fetele, și, flăcăi, ca, să, joace, și, femei, femeile, de, rând, cu, mă-
lăcu, cu, lăină, cu, pui, sau, ce, ce, voesc, ele, mireasă, aceasta, se, chiamă
plocon, după, acea, le, pune, masă, le, dă, lăutarii, și, mâncare, numă
șede, mireasă, la, joc, între, aceasta, ginerica, șede, a, secundu, tocmai
pe, seară, se, la, vedere, seară, după, ce, au, trimete, socra, cu, față, la, cel, ca
flăcău, lăutaru, mai, întâiu, îl, rade, pe, ginerica, în, fața, a, familiei
începe, se, plângă, făcându, ca, și, cum, ar, fi, murit, cineva, la, ei, și, ter, minându, se
rasu, nici, pu, l, bea, vin, și, să, joace. Adecă, și, femeile, de, rând, cu, nuni
cu, ginerica, le, mireasă, să, joace, afară, le, pune, masă, mâncare, că
băuturi, și, după, acea, dă, ruesc, cu, acelu, când, era, mireasă, în, casă, se
face, ca, și, joacă, logodna, schimbă, inelele, șede, în, tâiu, una, pe, ginerică
ca, să, joace, și, după, două, învârtituri, în, horă, șede, și, mireasă, mire, ca
să, se, învârtească, cu, toți, de, 3, ori, în, horă, pe, când, joacă, numai, ei, nuni
pe, rând, 2, stolnice, și, 2, stolnice, se, joacă, pe, mijloc, apoi, stolnicele
sunt, de, nuna, și, mireasă, iar, stolnicele, cu, plosele, în, mână, și, bine

cuinaşu-n mână şi vinde, iară lupu şi ceilalţi în gură; şi pe acesta
şi-l bat în coate cătră Dzeu şi Dzeu le bisericeşte, pre ai cu mână, nu le vede.
Şi mi-au cătră şi cuinţi şi pânge un etac, şi-au pâine în capu şi
şi mi-au cătră şi cuinţi şi pânge un etac, şi-au pâine în capu şi
şi pe acea ai o mână în lupu şi le lumei, lumea şi-n grămădesc ca
şi pe acea ai o mână în lupu şi le lumei, lumea şi-n grămădesc ca
şi-l apuce şi mi-au pâine şi ca în de ca-i noroc şi-a, şi pe acea pun ei
şi-l apuce şi mi-au pâine şi ca în de ca-i noroc şi-a, şi pe acea pun ei
şi-l bisericeşte în obuz şi le pe ţi pe mi-n ară, şi pe ai şi pe ai mă

N

152.

153.

154.

155. Este un obicei, pentru ploi: ca să ție omenii în bătaia ploii, să facă niște pălmuțe. Sunt făcute în ziua de paparude. Fetele își fac mai multe pălmuțe. Sunt făcute din pământ galben, ca în chipul de copil, împodobindu-le cu bălți de ou roșu la coapse, îl încing și la mijloc cu ață de mătase, și le pun în cap câte o cunună de busuioc, și le încalță cu opinci de piele de viță. Și așa le duc de la o casă la alta, și le pun în fața ușii de la intrare, și le stropesc cu apă, și le ard tămâie. Și pe acea cunună de busuioc, și la urmă cu tot pământul, și pe acea o fac pomană. Mai târziu, și plăcinți, și bucate au mâncat unii pe la casa pomană, și au băut vin, ieșesc afară, și fac hora până seara.

156. Despre Sânziene se zice: când cine va este amorezat, și el nu este iubitul nici se zice că prin Sânziene, se mai zice că în acele nopți de Sânziene el lasă pe horna în casa acelui amorezat se face chipul acelia pe care el îl iubește, și nu este iubit, și tată nopte îl chinuește, și mintea îi se zice când se dezbracă că este tot va apă cum l-au mumit Sânzienile, și el nu este de plâns.

157.

158. Brezae, se zice când cineva își bracă la Sf. Vasile, își nește haine schimbate, cum bună oară cu pele de porc, își pune coame și mai multe panglici roșii și alte fețe, la față cu mască, așa că nu se cunoște, și face mai multe jucării, ca să capete bani și alte lucruri pentru hrana lui.

159.

160. Colindile se face la noi la Crăciun, și la Sf. Vasile, umblând flăcăii din casă în casă colindând, și în ajunele ani mulți. Și oamenii le dau bani sau de băut, asemenea umblă și copii. Însă la copii le dau nuci și mere, și colaci.

161. Nu se cunosc de când, numai numele lor.

162.

163.

164.

165. Frigure, lingoare (friguri) brânză, dalacu, oftică, orcapă (dropică) bătejale, pocitură, iele (paralizie) apleoate, apucat, tîntu (rade) tînchi, buba neagră, bosorogu, rudă rea, dureri de mumă (stomac)

166. Molimă (friguri) sau bâlă, splină, dureri de gură, de picioare, tălan răcală, tinea pesu, rîie, râpeinga.

167. Se zice că Dzeu este causa de sau bolnavi de friguri, epilepsii ect, că de nu voia Dânsul nu se bolnăvea.

168. Se zice că el ține cheile raiului; și că au umblat pe pământ cu Iisus.

169. Se zice că când luna și Soarele s-ș Ilie umblau cu car de foc pe cer, și trăsnește pe Iisus cu bicul.

170. Mai sociotit de către popor sunt s-ș Nicolae, pentru că l-a pută pe mulți oameni și nevoi; și în primejdie; pe s-ș Împărați Costandin și Elena pentru că au găsit crucea lui Hristos; pe s-ș Constantin și Elena pentru că au botezat pe Hristos; și pe s-ș Gheorghe, căci au fost voinic în bătae.

171. Ziua vai în pământeste în plângu, neamuri și noapte; cum noaptea în mungul serii, mijlocul nopții și despre ziua.

172. La 1 Ianuarie se zice sânt sobaie, la 1 Februarie se zice întâi faur, și la Sfântu întâi Mărțișoru, femeile și fetele bagă câte un ban cu ață și le pune la gât, numindul mărțișoru.

173. Fiile de poslea Mohenca și Vinerea le numesc fiile oprite; cum ale altele fiile slobode.

174. Vinerea multe femei nu cos, ficând că le pun o boale; joi și în marți le țin până după paște, ficând că sunt fiile primejdiose.

175. Furtunile și rândunelile.

176. Nu sunt.

177. Ei privesc, ca chiar când văd luna nouă se închină la dânsa.

178. Zorile fiilei și mungul serii.

179. Botată crucea, botate pendanica, hiroa și raculu și altele.

180. Îl privesc ca casa de Dzeu.

181. Chivetu, Austru, Băltoretu, muntianu și vrăncianu.

182. Nu cunosc.

183. Mortea acluca, acărui au fost stăpână căpetă.

184. Că acel care pune cuțitu și argintul vii este un draciu și are pe dracul în ajutor.

185. Se știe numai că se leagă ploile, și îs dezleagă, dar cum se face aceste nu cunosc.

186.

187.

188. În ajunul anului nou, oamenii umblă cu plugul pela casă mai

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ "CAROL I" CRAIOVA

A

eu prăin și urînd de mulți oameni la această capitală de 6 unte
de ordinară unii pe alții, toți pentru bănuri. Împrejurul de oraș în
pun lumile de peste ape în foi sau cupe de cârpă, să vadă cum dorm
lumile de peste ape în orașe. Pline de sucoteze — Fiarele și pietele
de mărfuri negustorii de vite cu vite de oi și pământ este ca
ce au pământ este bătrână sau bătrână așa zice ca ilu va
lua când se va mărita sau nu știu — În fiua de anu nou
fiecare plăcinte și pun untdelemn de soți ca: D. Ionescu Rotia
Rău plăcinte și pun untdelemn de soți ca: D. Ionescu Rotia
bătrână cu vărsăria, cel ce în sorțu ei pică așă spun că are stăpâne.
În ajunul Bobotezei mănâncă mulți oameni și femei post și nu mănâncă
până diseară, adecă nu face de ajutele ale mari, ca să dea ajutor
bărbați buni și cu minte; noptea se crede că se deschid cerurile
și vede pe ființe umblând pe cer, și acel care îl vede este bun
lui; fetele cu busuioc de la popa se culcă cu el și vaca: vitele
noptea, zice că au norocul — Iar la casatul ucenicul se adună
fiecare rudenie la un loc și se ospătează toată noptea, mâncând
și bând, făcând să mă crăi casele sau fată sau cuchinile
cel, sărutându-și toți odată mâna cel mai bătrân la cel mai
bătrânu. Ducând și ocloace, pe care trebuie să plătiți de la
bani 50 până la 100 ; cum cumătul să crăi că să mai ajuce pastul
cel mare în orășbiță — a doua zi vine și bâre cătimilor, a rea
ai dau în joc. —

189 Pace în lume.

190. —

191 —

192. —

193. Ariciul cu cubulu pe cer, crede că în curând va ploua. —

194 Este tote plandele, arborii și tote ce cresc din pământ.

195. —

196 —

197 Se crede că este un fel de carbă roșie, și de pote găsi numai în
cuibul arieului, cu acea carbă, pusă în degetul cel mic, pote
descuia orice inchietore de fier, și să crede că numai fulgerul o
poate. —

198. —

199. Când vr'un de prin pereți bătând, că în casă, se face că este
vr'un mort în casă, și se crede că unul din acea familie trebue să moră.

Nr

200 Rari este locuința plumea cu altă a acelora cari dau bani la
școle, și ar face bine în această lume; car cari locuința e lume
păcătoșe. —

201 Că după morte mai este altă lume.

202 —

203. Ființa cu plină, căi merge bine și la trebile lui, car cu deu căi merge
rău. —

204 —

205 —

206. Că va veni ua zi, când tota lumea va fi judecată; și fie-
care va lua fie-
care resplată după faptele sale. —

Indreptător I. Dariș.

Cu Părintele Sănbanu Damian, din comuna Slaniștea Albă, Plasa Bălți, județul Brăila, după publicarea mea prealabă, formându rezpun sul ce urmează întrebări, a să cuprinde în raportul de față cu Școala Normală Carol I Programa pentru admiterea Institutorilor primitivi în învățământ, în următoarea formă, după cum sunt însemnate după numărul fie cărei întrebări, cuprinse în următoarea ordine:

1 Graiul de la noi rostește curată pe e cel necentuat, fără a-l trece în â în cuvintele următoare: steă, geacă, faină, seară, și altele.

2 În interjecții de spăimântare: doilea! doilea! să întrebuințează mândoă semnele; iar în alte cazuri să întrebuințează semnul â de ă adică: âlo, âl baldă, înșă, însă și altele.

3 cuvintele unde să aude mai bine sunul î sunt: îndărăt, îndărătu, înșă, însă, încâlțe, încâlțat, încâlțată, încâlțați, încâlțate, înfrunte, încă mână, mângâiă, mâță, mâță, mâță, mângâi, sâcă, sârșie, sâlfă și altele.

4 La noi să zice seară, fată, mașă.

5 cuvinte în care graiul rostește curată pe e sunt: celău, cel cotoiu, cocoșatu, cobrec, bobocel, colofană, mojocă, cojocă și

6 La noi să zice umblu; iară nu îmblu, să mai zice cu cobe în mergu, trecându și alergu; să zice unghiă; iară nu ingâiă în ințeleasă să zice și colțiă.

7 și 8 Nu sunt cuvinte, în care consunele mi și li să mai în

9 Nu să aude în graiul popular nici vocalele u și o lungite.

10 Graiul la noi rostește pe a întreg la cuvintele formate cel precum: calu nostru, bou nostru, mărgea nu mea și altele

11 Pe scrie[ți] s întâlnește de asemenea cuvântul[e]

12 le noi ajută cuvinte, munte, mormânt, vine.

13 Diftongul se se restituie așa oral[ă], încât să audă o minune[a] vechi[e]
de dată [și] pildă carte, carne.

14 Diftongul se se restituie atât de dată în de pildă: vază, dată, vapă.

15 pe cuvinte, în care poporul se rostește pe ea în loc[ul] pe e.

16 pe cântă.

17 nascunță.

18 pe descalță poporul pe lângă pre[z] de Dz.

19 în verbe Dzeu să pronunță mai puțin mai, de Dz în verbe pre[z]
ieu, care să pătă rosti și ca d.

20 nu să aud cuvinte, în care să se audă Dz în loc[ul] z.

21 În mai poporul nu rostește pe x în două feluri.

22 pe cântă asemenea cuvinte.

23 Poporul de la noi prefac pe f în h în cuvintele următoare: hire
în loc[ul] de fire, hime în loc[ul] de fime, hiară în loc[ul] de fiară, hiarbe în loc[ul]
de fierbe, hiliară în loc[ul] de filiară, hiliș în loc[ul] de filiș, hiintă
în loc[ul] de ființă, hiară în loc[ul] de fiară.

24 cuvinte în care fie sau fi nu să prefac nici odată în hie
sau hi și anume: ficioară.

25 Pronumele fie sau fi nu să rostesc ca și sau ca ci.

26 Poporul de la noi prefac pe vă în h în cuvintele următoare: hulpe
în loc[ul] de vulpe, hiclean în loc[ul] de viclean, hidră în loc[ul] de vidră.

27 nu știu.

28 la noi Poporul rostește și simte Deosebirea de sunet
la fie și hie vulpe și hulpe; Dar sunte Deprinși cu așa cel

29 în cuvintele următoare: Ghiel în loc[ul] de ariel, Ghie în loc[ul]
de vie, Ghișami în loc[ul] de vișami, Ghegăle în loc[ul] de vegăle, Ghe
în loc[ul] de veferă, Gherșă în loc[ul] de verșă, Ghișă în loc[ul] de vișă, Ghe
în loc[ul] de vespe, Ghezicane în loc[ul] de vizicane.

30 nu să rostește.

31 a la începutul unor cuvinte pune cele dată și anume în loc[ul]
de vinu, ine în loc[ul] de ninge în loc[ul] de nineu în ceu, iar nă în loc[ul] de nesimă

32 nu să aude ua în loc[ul] o la nici un cuvânt.

33 la noi poporul Deosebește pe z De gi la toate cazurile.

34 rostește pe bi ca ghi de pildă: Ghine pentru bine, ceargă pentru
arbă, cerghi pentru cerbi, Ghivol pentru bivol, ghirună pentru
bivru, ghiguială pentru biguială vroghie pentru vrabie.

35 rostește pe pi ca chi de exemplu: Chiept în loc[ul] de piept
Chicoru în loc[ul] de picioru, chieptine în loc[ul] de piepteine, chi
în loc[ul] de pipiru, chicorange în loc[ul] de picioranje.

36 copii mici la noi rostesc cicoru în loc[ul] de picioru

37 Pluralul de la lupu se numește lupi, jigani și spurcăciuni
iar de la Popă se numește Popi, Preoți și Părinți.

38 Miel se rostește mnăel, mie se rostește mnie.

39 Poporul la noi rostește în ocaziși chipu prenumele mie cu ar
micarial mie de lui.

40 nu cunte cuvinte la noi, în care poporul să prefacă pe n în
ruscale în r.

41 nici pe x în n ași memia nâl prefac.

42 la noi poporul amestică pe z cu ș în cuvintele următoare:
primeșdie în loc[ul] de primejdie, urâșmașu în loc[ul] de vrăjmașu
Duș mani în loc[ul] de Duzmani.

43 amestică pe s cu z: adică: bazu în loc[ul] de bazu, cicumă în loc[ul] de
cizmă, isamene în loc[ul] de izmene, Esemplu în loc[ul] de exemplu

44 nu amestică pe ci cu gi.

48 Exemple de tot schimbarile de cuvinte ce pote vedea la mu-
De mai sus:
49 la noi propriu vorbindu: Limanoiu, minciunosu, agutoriu, cap
ce mare si altele.
50 Numirile Proprietatilor la noi sunt: Arborele crestu Din
pamentu, din care 30 ani radacinile, care traiu multi, puntru cosi
copaciuri; Din care esu cracele, ramurele si frunzile; Plantile sunt
mai 30 ani au radacinile in pamentu; Din care 30 formeaza pani si spicu.
51 Numirile Arborelor Superlativ obsignate la noi sunt: Stejaru sau Ro-
Fagu, ulmu, mesticanu, aninu, bradu, alunu, salcu, catinu, carpinu,
podocul, salcamu, plopu, maru salbaticu, dudu salbaticu.
52 Numirile Arborilor roditori sunt: maru, Peru, prunu, cireasiu, nuc,
Stejaru, chiscicu si gargaunu.
53 Numirile Struguriloru la noi sunt: struguru albu si negru, caru
negru si albu, Domnicescu si bagacesu.
54 la noi nu se lucreza nic.
55 Numirile semanaturiloru sunt: albu, negru, prahitiu, porumbu,
fasolea, Bulcegu, ovesu si amestecatu.
56 Numirile fructuriloru grene la noi sunt: grau De vara balanu, gra
rosu fara scapo sau ghimea; grau umbladoru si grau De Domna, orzu si
orzu au numai acolo numiri; Porumbu se numeste cucuruzu si popu
soiu, si are trei feluri De culiboia, galbenu, Porumbu si rosu, mai
este de doi feluri macucatu si galbenu.
57 Numirile legumeloru la noi sunt: linte, fasole, crapa cu doi
ingrosatu, lapteu, papadie, susaiu, cimpuru, castravetu, varza, carfi
ion ingerile De bolte sunt: capte bolondu De vaca, bruncu De vaca, capu
De soi, bruncu De soi si carne De pui De porcu De vaca, De oi.
58 nu cunoastemu decat numirile De arbori, De plante, De grene, De legu
si se intrebuinteza cu un altu intielesu pe aiurea intara.
59 Numirile diferitelor buruieni sunt: capsuna, lobodu, scaiu, mar
lazu, maturu, Lumanarica, susaiu, ricinu, mustiucu, mohu carcamelu, cobi
lo, cucuta, salbina, Porbacea mica dinelui, palamida, pelinu, pelinita, cu
lo, cucuta, salbina, Porbacea mica dinelui, palamida, pelinu, pelinita, cu
nalba mare, ciurlanu sau Porvalue, ochiu boului si macesiului, Polbere
cunoscute cu numele pe acei, dupa ca si acela, le adauga pentru fora
Aurarenu; numirile Arburilor pentru pasune sunt: Trocetu

curatu sau bun Lemnu Ars, domnesc si adamanu cu acrul, prin care
Silu curatu ca acrul, cand sunt mesti amenu amesti Ars in mantu si
Da necaguri ca coraga si namescu Ars ca Piatra.
Cuvintele Proprietatilor la asezatamentu sunt: Arborele crestu Din
pamentu, din care 30 ani radacinile, care traiu multi, puntru cosi
copaciuri; Din care esu cracele, ramurele si frunzile; Plantile sunt
mai 30 ani au radacinile in pamentu; Din care 30 formeaza pani si spicu.
Numirile Arborelor Superlativ obsignate la noi sunt: Stejaru sau Ro-
Fagu, ulmu, mesticanu, aninu, bradu, alunu, salcu, catinu, carpinu,
podocul, salcamu, plopu, maru salbaticu, dudu salbaticu.
Numirile Arborilor roditori sunt: maru, Peru, prunu, cireasiu, nuc,
Stejaru chiscicu si gargaunu.
Numirile Struguriloru la noi sunt: struguru albu si negru, caru
negru si albu, Domnicescu si bagacesu.
la noi nu se lucreza nic.
Numirile semanaturiloru sunt: albu, negru, prahitiu, porumbu,
fasolea, Bulcegu, ovesu si amestecatu.
Numirile fructuriloru grene la noi sunt: grau De vara balanu, gra
rosu fara scapo sau ghimea; grau umbladoru si grau De Domna, orzu si
orzu au numai acolo numiri; Porumbu se numeste cucuruzu si popu
soiu, si are trei feluri De culiboia, galbenu, Porumbu si rosu, mai
este de doi feluri macucatu si galbenu.
Numirile legumeloru la noi sunt: linte, fasole, crapa cu doi, trei
ingrosatu, lapteu, papadie, susaiu, cimpuru, castravetu, varza, carfi
ion ingerile De bolte sunt: capte bolondu De vaca, bruncu De vaca, capu
De soi, bruncu De soi si carne De pui De porcu De vaca, De oi.
nu cunoastemu decat numirile De arbori, De plante, De grene, De legu
si se intrebuinteza cu un altu intielesu pe aiurea intara.
Numirile diferitelor buruieni sunt: capsuna, lobodu, scaiu, mar
lazu, maturu, Lumanarica, susaiu, ricinu, mustiucu, mohu carcamelu, cobi
lo, cucuta, salbina, Porbacea mica dinelui, palamida, pelinu, pelinita, cu
nalba mare, ciurlanu sau Porvalue, ochiu boului si macesiului, Polbere
cunoscute cu numele pe acei, dupa ca si acela, le adauga pentru fora
Aurarenu; numirile Arburilor pentru pasune sunt: Trocetu

...pipti, grăsgori, ghigdan, mălăiaţă, mimoză, oraganiţă, pămpo...
...ţă, şi carbă de dăbiţă, în care se fac rădăcini de colibiţă; mumiriţă
...lăuri, lemn sandăl, basmacă, cruţă, crai, zgură. Frandalină.

68 Mobofarb figurile şi semnăturile le bate de preparaţă din lumea
vegetală sandăl, fumigă, cărbune, negrilă, din viniţă arsă, din fi-
ţă, fiarbe bine, rostesc plângând cuvintele următoare. Flăcăiţă mea
frumoasă mamă! bobocelul meu mic!, care toate să ridică cu le cel
mai mult mamă! bobocelul meu mic!, care toate să ridică cu le cel
cuvinte. Un amă care este în malbă, bălană, scurtă de faţă şi
acoperă la corp, oameni şi porcelăţi zicându-i calulă; pre albul
acoperă la corp, oameni şi porcelăţi zicându-i calulă; pre albul
zăcându-l le faţă rumenă cu trupul împlinită şi bine făcută şi
zică frumoasă ca un bradă.

66 Numiţă ale dobitoacelor fiare şi dobitoace sălbatice, ca mâ...
lei, cerbă, arsă, Elefant, bursă, căprioară, hidră, la noi cuvinte
lupă, boă, oaie, oi, porc, măgar, cabră, cârnă, vulpe, Dihor, neavând
pe înţeles.

67 Cuvintele împrejurinţă calului, după felul lui: trupul îl are cu
pătrat picioare, care ou copite, la copite se pot păcăi, pe grumaz
gâtului are păr lungă mărită cămă, între gât şi coapă are
urechi, pe care le ţine în sus, capul este lungă cabă, şi gura
cantă spre pământă, cu care paşte cerbă şi rumegă; câda este
acoperită cu păr lungă; pusti tot trupul, afară de cămă şi
coadă este acoperită cu păr mărunţă; după culoarea lui este: murgă,
negru, galbenă, bălană, sură, şi vinată; cenuşie, pintenegă, brează,
bălţată, ruzată; după mersă se numeşte în bocetru, trecătă, ornată,
după vinată se numeşte; mânză, nătărău; cal de unu ană. De doi
ani de trei şi, şi şase ani încolo, până la bătrâneţă. Dobă este negrul
se zice Armăsăiu.

68 Cuvintele împrejurinţă boului, după felul lui este mai gros
cu trupul ca calul, are patru picioare, cu câte două unghii, de şi
are la unele câte păr lungă, în capă are cârnă, ochi şi urechi, gura
cantă la pământă, cu care paşte cerbă, mugeşte şi sbiară, bălă
părţile trupului, afară de cârnă şi nări sunt tot acoperite cu păr
mărunţă; după culoare este: bălană, vinată, pleşuită, galbenă

roşă, sură şi şăţită, negru murgană, bălţată, bătută, la cui şi pricăjită.
După vinată până la un ană se zice viţel, de la un ană până la doi zice
ganetură, de la doi până la trei ani se zice Junc viţel, de aci înainte
întâlnă anul se adogă ană viţel zicând de doi ani viţel, de trei viţel şi
aşa mai mainte, asemenea în prejurinţă vaci după felul, culoare
şi vinată sunt şi cu boi înaintea la boi, transformându-se în
mânză.

69 Cuvintele în prejurinţă berbecului şi oaiei după felul şi culoare
sunt: bugetă, buzată, cornată, cornută, ligă, ligă, negru
negră, bicălău, bicălaie, sumă, sumă, după vinată până în
fiară şi şăţită mânză, de la fiară se zice berbă mită,
când împlineşte doi ani se zice de unu mânzel, de aci înainte
ană şi mânzelu se adogă.

70 Cuvintele prejurităre la capră, după fel este cu trupul acoperită
cu bună, care este mai aspră şi mai lăţită şi cade atârnă până
la genă are vinată, bălţată, albă, neagră, roşie, pestriţă, mascată
şi zice ţapă; când este mică se zice Dă lădă, altă mânză
ca şi la berbece şi oi.

Cuvintele prejurităre la porcă, după fel este cu trupul acoperită
cu păr, are şi spinare tămă de păr mai mare, şi îngroşată
cu produse şi rămă în pământă cu rât. culoarea are
roşie, albă, vinată, pestriţă, neagră, bălţată, după
când este mică se zice purcel, după ce înţărcă se zice go
pe urmă de unu ană de doi şi aşa mai încolo.

71 După felul lui cămile se zice: ogar, dromă, cămă, corcă,
păr pe trupă, ungii la picioare lor, cu care răli pă
După vinată lui se zice cătel, de unu ană, de doi ani şi
mai departe; după culoare lui se zice: bălană, vinată, negru, roşu
sură, şi galbenă

72 Oaia după felul ce este cu trupul acoperită cu păr mă
mâţă, şi nete de are ungii la picioare lor, cu care
are mestecă şi gură, având şiruri şi mărunţă, culoare are roşie
vinată, neagră, albă, şamă.

73 Rațe și anser le pârâu nimeți și rațe și cu coda lungă să numesc
mreștii; iar cei mici să numesc șoreci de apă.
74 Bivoi să numesc, vacă de carne, care să face din mușchi; vacă
de corăbă, care dumlă oarzi, vacă din bătrâni, care să zic cară vacă
de pomi, care să zice amiză.
75 Imacrile pe la noi să numesc: mască, albină, viespe, fluture,
furie, țânțar, țânar, gândac, arsură, purice, păduche, lindină,
furnică, buestă, broanzeu.
76 Cuvintele despre gâscă sunt: ca domnească, să oă, cloască,
să tobosească, și să strâmește de oameni, care când o chiamă la mâ
care îi zic: boci, boci, boci, și ea îndată vine cu boboci de mână
partea masculină să numește gâscău, iar rața ca domnească, c
să o și gâscă, îndată se ostrogă cu noarbele: ulău, ulău, ulău, și în
dată vine și mănâncă, pe gâscă o ostrogă pui, pui, pui, și în
dată vine cu pui la mâncare, colocul să deosibește de gâscă
cu cântatul, care dimpotrivă țăranului nostru în loc de cocoșel
altă voce, cită și cârnaț, bâlbâie să strâmește în bătăi, fluturește
cu pulberi.
77 La noi Albine nu să cresc.
78 Despre arsă proporul nu știe altă, decât, că vine ursarea cu
el, și îl găsește pe la casele omenilor, și capătă mâlaiu; lupul cu
trupul mai mic mai alb și mai lung de cât cinele, decât al cinelui
și cu coda lungă, vine noptea și cu cât o să mănâncă; vulpea
fură găini, rațe și le mănâncă, omeni îi zic că coate vicleană; carbu
cinte, capriță, hibră, ne vin mai dusă pe la noi, fiind câmpu, nu dau
cuvinte între omeni pentru dinsele, de cât și ingure numai
Epurile sălbatice să prăsesc în câmpu, și se vânează mai
mult cu ogari, de cât cu puști; când îl scarmănă omenii îi
zic: hiștă, hută, și îndată aleargă ogari după el, și îl gă
te, până îl sosește, după el pornde, ostrogată pe stăpâ
să îl ia.

79 Cuvintele pământene le vulturu sunt: el răpește mânc
mânc Stăcuță; calul, cornul fură pui de găină, găini și rațe pe
mâncare.
80 Cuvintele la bufniță și la cucuvea, care să strâmește cu șăr
sunt: ca și când cântă la vreo vară, poporul crede prevestire
unii nimerește.
81 Cuvintele privitore la vulturu și la coară sunt: că el stă
se mănâncă.
82 Cuvintele privitore la stăruță nu le cunoștem; din ouă că mu
pe la noi; iar cele privitore la vrăbii, rândunică, uraliu, cucu,
potârnichie sunt: că este cu cântecul lor cel plăcută ne prevestesc
frumoasă călduroă și primăvară.
83 Cuvintele privitore la vrabiu, bozgă, cocostârcu sunt: că cocostârcul se
strâmește cu semănătură, bozgă cu șopârle, gândac și broște
de găină și alte insecte, și cocostârcul să strâmește cu pește, și bozgă
84 Cuvintele privitore la broască și la arici sunt: că cântecul broș
prevestește timpu frumos; arcul, că în cuibul lui să găsesc
X fiare lovă după idea poporului; iar ouăle nu sunt pe la noi.
85 Cuvintele privitore la șopârlă și la șarpe sunt pe la noi
pe la noi este de două feluri, una numită gușteriță, și alta șopârlă
neagră, și la șarpe; că el este tot de două feluri pe la noi,
șarpe de apă și șarpe de câmpu; idea poporului este că toț
șarpi mușcă.
86 Cuvintele privitore la vrabiu, stăncă și lipitore sunt; că el
strâmește în apă și le vânează omeni pentru mâncare, afară
lipitore, care să întrebuințează pentru tăierea sângelui la
iar ele le pascangâne, omidă, fluture, țânțar, gruie sunt
unii le dinele vatămă pomi roditori, altele sunt superioare
iar furnica de exemplu bun bine și lor.
87 Animalele pădurene sunt pe la noi: urcă, stăncă, lină, veve
Semnă, veveriță, gâbonu, cosacu, nisetru, rață și șopârlă.
88 metaforele figurile și asemănările luate de popor din ce
animale sunt: când este un om nemulțămitor și prost
lui vreau lui omeni îi zic Dobitoacă; când este în tot lu

Numirea omeni îi zice ci numesc ca un leu, cînd voi lumea să
zică boul, cînd voi să zică oaia zic ca vulpe.

87 Somnul său zice Odihnirea, visu zic ca vaca, mănîncă
pînchează și bahuiește; ceea ce zic, mîgăiu zic, cînta la bă, cînta
și mîie, pisica miaulă, gîsca gîgîe, rața măcăi, găina cîcîe, cocoș
cînță, porcu grohoe

Cuvintele prin care le omenii sunt: părți, totu tutu nu le zic
lupu.

90 La noi nu sunt nimeni regulați.

91 Ochii de nimeni sunt ogari și cîini.

92 nu să numesc pește la noi

93 Cuvintele prin care le cobîne sunt: beadină și sacă pentru
bărbați; cuvintele de pogoi sunt: bătul său cumătul, calu, cleștele și
cuțitul; vorbe despre pîcare sunt: pornește năpîrta și gîi și
adăpatul, despre bîngiuire sunt: mulsu, închegatu, strînsu ca-
șului, Roschitu, fiertu și sărutu; feluri de bîngi sunt: bîngă, bălă
sărmară, tibimea și cașcaval.

95 numirile ce care Deosibește cobani sîle una de alta sunt: mîngăi
Sterpe și cîrbeni.

96 Cobani numesc pe cîini: hoșu, leu, corbu, bruegu, samurache și alți

97 Deosibirea ce face cobanul la cîini este, că unul este Deștept și
sare la lupu îndată, cînd îl da numirea de leu, adică sare cum leu, altul
de și sîrat, întîi să uțpide la cîndva și pișcă lupu, pe care îl numește
cobanu hoșu; altul este bărbatu și tace tăta năpîrta împre-
jurul stîlei, pe care îl numește cîinu de stîlă

98 Cobani împărtășesc ziă în prînzu, amiază și seară.

99 Asemănările le fecare de cobanu sunt: Fîncanu, cînd cîinele
este spînu, sîl cînd cîinele este bălanu, Capră cînd cîinele este
mîndrau.

100 Cobani au cuvinte, pe care nu le întrebuințează ci alți oameni
de poldă, mîni ișt loc de mîini, fiștecle în loc de frate, sălă în loc
de soare.

101 prin care se întrebuințează cuvintele auștia: arătură, cumătură, grapă
fură, grîu rău bun, rău, cu rîia.

102 Deosibitele feluri de cîmpu lucrate să numesc: presie, răpaseu,
mirăște și Porumbiște, iar ni lucrate să numesc: Pîrlîze, pășuște,
bălăștură și bălnă.

103 Deosibitele sorți de plugăre se numesc: tălpigi sau roșii, brazi, lă
gugeu, roșie, stăumînoare, bucău, oțîge, și potîngă.

104 Părțile plugului se numesc: grindeu, corme, bîrdă, cormană
plaz și fiare tălpă și lungă.

105 Părțile cîrnți să numesc: rîtă, osie, boci, drăcu, inimă, scău
spînă, cracă, lămbi, cruce, cucăie și oiște.

106 să numesc: coșu, piatră ologătoare și zăcătoare, prostană, fus
nel și mîsele.

107 mețișugurile de pe la țară să numesc: dîrăzi, lemnari, sau dulgheri
căsitori, rotări și timplării.

108 unelțile de dulgherie se numesc: Toslă, bardă, topară, bîrcoale
gealău, sfredeu, schițelnica, dalță și Tîrnăcop; materialul se
mîște: Jîle sau lemne lungi și groase, scînduri, dulapi, grinzi, mu
și cue de sîrmă.

109 Unelțile de fierărie să numesc: cocarnă, nicovalnă, clește, ma
minghină, pribeu, Tîlă, cușniță, cărbuni, calâ și brestură.

110 Unelțile la zidărie să numesc: Toslă, Targă, Fuică, mistrie și
materialul să numește: cărămidă, var și nisip.

111 Obiștile țesăturei țărănești să chiamă: scărță, velințe, ca
pecitaru, foițe, pături, obale, pîngă, șterg, cergă, cergă și mes
- Stricătoare sau fețe.

112 Unelțile de dosu să chiamă: furcă, pămîngale, cîrjă și fu
cele de țesutu: rărgăsău, stale, vatale, polonogi, ițe, screpți, gă
sarcă, lemnuș și leară; cele de cusutu: ață, Tălă și năpîrstoc

113 la noi să zic plugări, în alte părți pluță, la noi zic
opaceană în alte părți nicolă.

118 Numele ce are se referă la bărbați și anume: Porcă, porcel, mascul, cățel, mâncău, cățelă.

119 Cuvintele pentru Vrăjitorie sunt: Descântă, descântec, descântătură, descântătoare, descântătoriță, descântătoriță, descântătoriță

135 le mîi no să ştergeau oamenii cu ele cînd le gătiau de mîncare. Şi ele se uscau de
136 cînd le puneau pe ele cu împrejurul cuptiorului; aminti şi a gîndi cînd
ce îi să zîcă lui Dzeu să le dea cuptiorului bună; minte întreagă şi gîndire
bună, casă poată arăta după voia lui
137 Poporul întîlnă femeia pe două feluri; Sufletească, cînd un om are
cuptiorul bun şi poartă bună în lume, şi trupească, cînd cineva este
cu trupul bine făcut, albă, rumănă şi potrivită la faţă, care
se împle plăcere privitorilor lumii.
138 Porunca poporului împrejurul stîlpului este: că să sfîntă făcut.
De Dzeu, casă luminare nóptii.
139 Poporul numeşte pe amîndouă stelele: luceafăr de zi, care răsăre
luceafăr de nópte, care prevesteşte mîngîi nopţii; Stea cu coadă, care
prevesteşte întîmplări, rele sau bune, şi chiar.
140 Partea cea albicioasă a cerului de nóptea să chiamă: Drumul rece,
şi prevesteşte o frîgere mare ce va fi în timpul lui Traian.
141 Poporul prevesteşte întunecimea cerului şi a lumii, că să mănîncă
atîta soarele cît şi luna de nu se vede.
142 Vîrtelniţa după credinţa poporului sfîntă nişte fiinţe în aer duhuri,
care mănîncă lume şi sînge şi carne şi boale, să zicem şi pricini.
143 Poporul întîlneşte dischiuri; cînd cineva pricinuieşte cu mîna pe un
copil, şi să întîmplă de să bolnăveşte să zice că să dischiantă, adică
că să vătămă cu ochiu rău sau cu altă şi să bolnăvească.
144 Poporul prevesteşte despre gîne, că sînt nişte fiinţe pre o frumă
de şi înţeleptă de gîne.
145 mare prevesteşte nimica
146 nu cunoaşte.
147 nu să ştie.
148 nu prevesteşte nimica
149 Prevesteşte o moarte, adică ~~[illegible]~~ cînd sînt morţi
trece cîmi sau pisică peste ei să face strigoi ~~[illegible]~~ stafii, şi umblă
nóptea an fel de năluci.
Prevesteşte şi îl descrie aşa: e ca este Dzeu rău, urîcios şi al omului
şi să silească să îl omoare cu tot felul de năluciri şi vicleşuguri
spre a-l face lui Dzeu, şi zice că să arată nóptea în chipul de cîmi de ogar
gras, de mare şi cu satane, ca şi el cruce, despre de a lui locu.

151 Poporul prevesteşte despre urîte aşa: mîţa atrece şi; după
a scălda femeia bărbatu, gunoi pîine, sare şi bani pe masă, şi
aprinde aluminare, casă luminează tăte nópţile; sau ca şi
bărbatu să culce şi Dzeu şi cînd că vine urîtorile şi arată
înaintea prunculu născîndu; Diminuţa dacă aviază că vine pîi
cu tăţi bărbatu zice că prunculu are norocu; cu mîţa ca pîinea
sarea şi banii şi plăcea acasă.
152 Prevesteşte că ebe prunsu pe unu oamenu şi rămîn sfîşi
adică; unu ca gure strîmbă, altu cu picioarele mari, altu cu
trunchiul gumătate mare.
153 Prevesteşte, că copilu micu, care nu voiu să să bocie la furcă,
casă facă gumătate multe în unu, mărcă-o le spune, că
vinu gu mărîţa şi le descreţă cu gu le.
154 Femeile îngîi sfîntului Dzeu bucăţătoarea facă Dzeu
adică; să Dzeu cu plăcăme pe le bocie şi frunteşi, ochiu, la
cînd în schimbu sfîntu şi vedre de vinu, să adună cu
cu în căpşa mare şi facă petrecere, în acea zi nóu după boa
boli să le zică nimica despre cuvîntu că să nu
mare în bă şi adată pe anu.
155 cuvintile împrejurului bătăleu de vite sunt: bătă mal pe
bóre sau cu mo vitelor, şîngerată, cînd mănîncă boa
spînu, cînd să umflă, bardahanu şi armurariţă, că de
măre boa
156 în acea zi fetile face un chipu de pămîntă şi bană şi
împodobesu cu cîţi de să roşu, şi îngrăţă în tăm boa
atrecă şi îl desgrăpă şi arancă în tăm pustiu, casă şi boi, şi
urmă face şi boa.
157 nu prevesteşte nimica
158 nu cunoaşte
159 un omu legată cu prepusu la capu, şi îmbrăcat
de gălă prin care le zîc de azunu şi numeşte Lazu.
160 nu să ştie.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

160 Colindele se petrec pe la noi în chipul următor: la crăciun
şi la anul nou umblă feţii cu colindul din casă în casă, în care
colinde aruncă mulţi ani cu sănătate, şi oamenii le dăruesc de
bucate după cum le ispraveşte totă satul, şi adună la un loc, le mănâncă
şi beau împreună cu la străini.

161 Nâmu cunoştinţă poporul de obşte nu moi numele lor
162 le noi nâu nici o tradiţiune totă bazmele, ghicitorile şi colindele, descântecele
Duh cupe nişte fabule.

163 nu poruncăşte nimic.

164 nu cunoşte asemenea obiceiuri.

165 cunoştinţe împrejurinţe bălăbeu sântu: Dischiul, când să deschide
bruma, când să umflă din rărunchi; Dalacu, când mănâncă cu
de spălină, lingură, când joacă mulţi; Betegeli, când să umflă
boşi le, pocnală din ele, când rămâne cu vreo parte atrupului
mâle.

166 cunoştinţe împrejurinţe bălăbeu deosebite sântu: boală molipsitore
sau cumu vitelor, singeratul când mănâncă la cumu, spălări
când să umflă burdufanu, şi ar mai curăţă când mâne la cumu.

167 Descântece frigurile sângiu cu este aplicabile şi actualmente, cu
alte speciale şi grăiesc a bolnavi: calduru, a cumu sau strecătoare
au chiar vrăjitoare.

168 Poruncăşte că Sfântul Petru a umblat cu Dzeu pă pământu, şi
au chiar vrăjitoare.

169 Despre Sfântul obiceiu poruncăşte, că el umblă cu cazul de foc
pe care şi trăgnieşte pe necredinţoşi.

170 Sfinţi mai cinstiţi de către poporu sunt, Sf. Nicolae, pentru
că este mai bătrânu şi ajută pe oameni în primejdii; Sfinţi împăraţi
Constandinu şi Elena, pentru că ei au aflat crucea lui
Hristos; Sfinţi voscilesi şi Domu pentru că au, Semitrica rugăciuni şi
Domu botezătoriu, pentru că el a botezat pe Hristos; şi alţi.

171 Poporul împărtăşte ziă împrejurări, nu mergi şi seară; cu nopţile
nu se cazează, mi gul nopţi şi gerul.

172 ziă din toţi ai ce cerca la nu nu pârtă nici o amintire deosebită,
De al le Sf. vasile tăgiu sâmbăţi, la Sf. Gheorghe tăgiu şi în
toţi. De fapt, le mărţişoru, când leagă fimeile
le gâtu fetiţelor un bumbu de aramă sau de aur.

173 Poporul de la noi descântece ziă bile de groază despre moarte şi
animale le numeşte gâlcevi; cu colindele ziă le bolnavi.

174 Descântece despre sfinţi animale ziă cele rău de cunoscut şi le ştiu
nu de cât cu sâmbă, dracu, de acea unele femei nu cos în ziua
negoţi şi nici mărţişoru le fimeile după Paşti, adică nu le merge
nici giocând ca sântu primejdioase.

175 Poporul de la noi societăţile mai plăcute la Dzeu sacu şi porum
belul.

176 nu sântu asemenea locuri

177 nici pomeniţe.

178 Du pământu poporului gerile sântu gerile, mărţişoru mărţişoru
179 blăstămele la noi sunt: bubă cruci, bubă pandemica, Mircea
al cucilor, hiroşu al Dracului şi altele

180 sântul ziă privighi poporul legate de la Dzeu.

181 le noi sânturile să numesc: crăciuţu, Anastasu, Paştile
şi aşa mai departe.

182 nu cunoşte.

183 Poporul crede că amurgita omul al cărnica cu stăpânul

184 prin Paşti, punerea capitului şi dorul de argintă şi poporul
înţelege, că cine nu ştie arăgi şi are păcătuit pe Dzeu cu
tă de ofăce rău altora, prin Paşti, punerea capitului şi dau

185 Nâmu cunoştinţă.

186 nu să ştie

187 asemenea

188 le anu nou nu obiceiu amenii, de acea le biserică
ami, pe urmă să duc acasă şi mănâncă
nimu mai bătu le biserică, sau prin stâlpe
Strepuşte tăle vitele; la Paştile cu cului să duc
cruci crăciune, iar luni după Paştile cului dau
jucăi.

189 nu există.

190 nu să ştie.

191 asemenea

192 mania
193 Poporul crede că îndată ce s-a terminat cu cadavrul pe care mi-a mai plâns
194 rudele împreună cu toți oamenii cu toții împărtășesc animalele, copacii
cu toți împreună regretă și ceară cu toți împărtășesc minerale.
195 nu se știe
196 nu știe
197 Poporul zice că cu cât bocetele se fac mai tare cu atât mai bine, cu cât se fac
se întâmplă mai bogat, cu cât se trimite cât mai mult la
198 cimitir sfânta Sfințită cruce, cu cât se trimite cât mai mult la
mireasă și ungă, cu cât se bagă la frumoasă cât mai mult
199 nu se știe
200 Credința Poporului despre rai și iad este: raiul locuința
Drepților după moarte, și iadul locuința păcătoșilor după moarte
201 Poporul crede că biblia Părinți înțelege cu mai este altă lume
202 Schimbare Semnalați bucuria nebunului
203 Crede că cu cât poporul este mai, cu atât merge bine, cu cât se
de se că zice că merge rău.
204 nu se știe
205 Nimeni
206 Poporul crede despre oamenii de apoi, că va veni azi, cu cât se va
Cu toți oamenii, și va fi cu respectă după cum a făcut, cu
cu bunul rând, cel cu rău cadul.

Specialele, cu cât găsi atât în scrisă, cât și în vorbire, c
vechi atribuiri materiale, în care mă mai noi Rușii de
comunele rurale, cei cu tem cât a întâmplat împul m
multe la mare împulsă, spre ajutor întâmplare familiile
Târbac, de cât pentru cultura intelectuală.

Preotul Gârbanu Dumitru

De sale
Semnalat G. Petrescu - Hasdeu. Bucureşti

BIBLIOTECA

Visat de noi la facerea
inventarului astă-zi 21. NOE. 1907
Judecător

443

292

435 Nr. 6.

Regatul României

Școla Comunei Stăncuța Stan. ca Plasa Balta Jud. Brăila

Tactu:

De respunsurile asupra datelor prieze. itore la limba Română dupe Programa de B. P. Hasdeu. 1884 Dech 31/12

Învățător. D. Păisiu

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Visat de noi la facerea
inventarului astă-zi 21 NOE. 1907
Judecător

1, Se rostesce de popor a cu accentŭ d. e. I. mălaiŭ, mâncaiŭ, mărŭ, manŭ, mare, mărunt, ccA. —

2. – Se rostesce astfel că la a puinoŭ accentul se numeşte â, si circonflex se numeste â, de cei cŭ ştiinţă de carte, iară de cei laici se rostesc dupe cum sânt obişnuiţi. —

3. ———

4, Se zice; masă, fată, mamă, tată, ccA. —

5, – Se rostesce, rumân, pentr român, durmim pentr dormim,

6. – Idem unghiŭ, umblŭ, unchiŭ, unsŭ, ursŭ, · ——

7. – " " Căleaŭ, cuiŭ, straiŭ, striaŭ,

8. – " toiŭ, puiŭ, epure, ureche. —

9. Aicea în com. Stârcuţa, nu se rostesc asemenea cuvinte

10 – Se rostesce de popor, întreg vocala u dela sfârşitul cuvintelor d. e. I; facu, macu, mâncu, cumu, plecu, plecaiu, veniu, · —

11, Idem se rostesce şi vocala i întreg dela sfârşitul cuvintelor, d. e I, Vacii, omenii, caii, oameniĭ, macii, · —

12 – Idem se rostesce numai cuvântul mormente, —

13. – Diftongul ua, se rostesce întreg. ——

14 – Idem ea Idem Idem · —

15 – Asemenea cuvinte se rostesc de un fel de mestecaŭ

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Care se mănâncă, însarnă, cîi vin pe aicea numai vara, și pronunță astfel că mergem, leage, plecare,
16- Vocala e singură nu se rostește. —
17- Nu se dosibește pînă dulă lui d.
18. —
19 Tot asemenea se rostește în toate cuvintele unde vere trebuința așa. —
20. —
21. - nu-se rostește. —
22- Nu rostește prepusul cuvinte unde să se audă în: 77
23- Se rostește cuvintele, hie în loc de fie, her în loc de fer, herbe în locu de ferbe, here pentr fere, —
24.- Nu se rostește de cât forte puține cuvinte cu fe ci numai cu he. —
25- Nu se rostește. —
26- Se rostește cuvintele, hie pentr rie, hin în loc de rînă răhnire, pentru rarnire, : —
27, hie în loc de rie, hine pentr rine, hinu pentr rînă. —
28. Nu dosibește. —
29. —
30- Nu se rostește
31- Idem. —

32- Nu se rostește. —
33- Aceste cuvinte se pronunță de țigani, d.e.s. - dicu; jinu pentru gimere, ginuri în locu de jurie, gecu pentr fecu, jeamă pentru geamă, geratecă pentru fărateeă. —
34. - Se rostește, însă mai cu seamă de femei când vorăsti copiii, die, sâl mănânce cerghi pentr corbi, ghine în locu de bine. —
35- Se rostește cuvintele, peorî pentru cheorî, chicoriă în locu de picoriă, împide pentru închide, înpină, în-locu de închină. —
36- Idem adică, în locu de peptu die cheptu, pică pentr chică, pilă pentru chilă, pirie pentr chirie, pin pen-tru chină; —
37. - Idem lucrii pentru lupi, pocrii pentru popi. —
38. - Idem, nie pentru mie, niel pentru miel, . —
39. Idem tot în sensul de mie, dică; meadat, mearată, mea duce o nie de leii. —
40- Nu se rostește. —
41- - Idem. —
42. - Idem. —
43. — Il rostește d.e.s. cahăr pentr hahăr, cercevat pentr hărdevat, ser pentr gerii, sină pentr gină

45. —
44. – Nu amestecă. —
46. – Se rostesc, fluerar, mâncător. —
47. – Nu se rostesc pe aici cuvinte cu pronumele reflex.
48. – Edem Edem. —
49. – Se rostesc ast-fel, mâinele, pâinele, câinele,
50. – Edem, hăduf, năduşală, linsoe pentru nimăre
51. —
52. —
53, Se rostesc bolovan, peatră, aur, argint, ferŭ plumbŭ. —
54. Din aur se face, cercei, brăţări, medalion, broşe, inelŭ, – asemenea şi din argint, din ferŭ fiare la plugŭ, toporŭ, bardă, teslă, cârlig, potcoave, necovală pe cuare lucrează ferarŭ, cleşti, cocoane, –
55. –
56. – Saleâm, mărăcine, saleiu, agud, stejarŭ, plopŭ, visin, măcieş, gherghin, —
57, – Părŭ, mărŭ, prunŭ, cireş, vişin. —
58. – Negrŭ, albŭ, şi azurită. —
59. – Vie; Vie se numeşte totu locul unde este săditŭ viţă; viţa se arăcneşte, se îngroapă, se curaţă

de buruenĭ, strugurŭ îi numesc corchinĭ, boştină ei îl taie cu un fel de briceag fie care corchine, îşi adună în coşuliţ. dupe care îi pun în tinu vasŭ mai mare unde vasŭ este găurit în fundŭ, îi stropesc, şi apa curge în alt vas mai mare –
60. – Se rostesc vin albŭ, roşŭ şi proşir toate ou vin cel roşŭ. —
61, Grâu, grâu, Orz, rapiţă, meiŭ, ovăzŭ, ghircă,
62 " bob, fasole, mădăre, linte, —
63 Nu sântu. —
64 Se numesc buruenĭ, acelea care sânt zhimposi – ~~ţa~~ ciurelui, umbra ciurelui, mot, curcanului, mughia găi, mădărichi, ciorc, sulfină, lipici, lipiani, dracilă. – Urbeni, ghiocei pinŭ, lobodă, mohorŭ, iarbă grasă. —
65. —
66. – Se rostesc caĭ, când se naşte se numeşte mândă, când a trecut un an îl numeşte mânzŭ ei sânt albi, roibi, vineţi, surĭ, negrĭ, murgĭ, pistinogĭ, bricĭ, —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

67.– Dobitóce, boĭ, vacĭ, caĭ, mŏtenĭ, mânjĭ, mânzați, bŭ, capre, țapĭ, edĭ,

68.– Se rostește, boĭ, vacĭ, colórică ca și la caĭ, boul când se naște se numește vițel, când este de un an ăl numesc gher, mândat, de doi, genitorĭ, și de trei de anĭ vițel, apoi câți ani trăește de atâția viței este, lă mândauă gemnile așa le numesc pe aicĭ. —

69.– Se rostește oi, când fată se numește miel, micĭă, când a trecut un anŭ ăl numește cârlanŭ cârlanĭă, și le trei mioră berbecŭ, sânt negrĭ și bălănĭĭ. —

70.– Capre nŭ sânt.– Se rostește porcĭ când sânt micĭ se numescŭ purcĭ, când a trecutŭ un an, grăsunĭ, de doi gotinaci, apoi porcĭ.

71.– Sânt copaĭ care se ținŭ de vânătorĭ spre a isgoni (scorni) vânat după locurile pe unde nŭ umblo vânătorĭ, stând apoi numai pela porțĭ

Ogari, care prind sporĭ, Câinĭ care se ținŭ pela case și târle pentru apărarea vitelor de fiare sălbatice și făcători de rele, ĕĭ sânt albĭ, vinețĭ, roșĭ, bălțați negrĭ. —

72.– Se rostește pisică și alt nimica. —

73.– Sânt șoarecĭ micĭ, mari care se numesc gherlanĭ. —

74.– Sânt trei feluri de vermĭ, I se numește mușcă care se face la rănĭ de muște când este tare cald, II vermi verdĭ care se face pela semănături, III sânt un fel de vermi care se numesc pisica proști ea se găsește pe burueni, pe aicea se rostește hermi pentru vermĭ. —

75.– Sânt, fluturĭ, muște, grauriĭ, gaiițe, gârgăriță liliac. —

76.– Lăscă, rață, lebădă, găină, cocoș, puiĭ ăl numesc când este micĭ,

77.– Albinele se nasc casi cele lalte insecte, însă ele după ce se înmulțesc își aleg una dintre albine

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Se esă afară, acea albină este mumna tuturor care se numește matcă, și după ce le pune în celle matca nu ese afară de fel și ea numai așa lucru ce aduce cele laute albine, mai sânt un fel de albine care se numesce hântri acelea nu lucrează nimica ci numai mănâncă, când se înmulțesc atunci albenele casă scapă de ei și duc[ă] forte de parte prin bâlți și se lasă prin stufiș, și apoi pac în tote chipurile cari plec înnainte de hântori, și așa se perd, cari dânșii nu știu se mai vină de unde a plecat. ——

78.– Se rostesce, lupu, ursu, căpriora reverito.–
79. ——
80.– Se dice de omeni că buf[n]iță unde va cânta, acea casă va pustiu, sau âi va mori stă pânul. ——
81.– Se dice Corbii, ghaiț, Stăncuț, ——
82.– Idem, Petrânache, vrabie, mierlă, cocârlie,

Rândunică, cucu, despre cucu se mai dice de omenii că acela cari âl va audi I cântând și va în numera de câte ori va cânta, atâția ani trăiește. ——
83.– Se dice de omenii că când vede barda pe susu atunci va fi vara sănătos, iară când nă va vedea pe jos, va fi bolnav, și când văd corbii, dicu că apropie vara și că vor gătarea unelte de plugărie. ——
84.– Se rostesce broște ele sânt de trei feluri, I broscuțe, II turbose III broscuțe mici, ele se nasc din ouă cași cele laute pasării, când sânt mici se numesc mormoloci. ——
85.– Idem sopârle, sânt trei feluri I gușter II șopârlă de apă, și III năpârcă. ——
86.– Idem, melci, scoici, raci. ——
87.– Sânt crapi, ceg, morani, salău, ghibani, lini, zvoroa, caracuda, albișoa, știuci, tiponi. —
88. ——

89.- Boul mugește, vacă sbeară, oca sbeară, rața măcăește, gasca gâgâe, cocosul cântă, găina cârcâe, lupul urlă, calul nichează, câinele latră, șinica mierlăe. ——

90.- Se numesce cu pușca, geanta, cartușier, iar-bă alice, ploe, .—

91. Prin cuerat căci ei cunosceu pe stăpân prin acest semnu. ——

92.- Ogarii, Copaii, Câvoi. ——

93.- Nevod, tiganu, setea, mincioș, cârlionți, plasă, costiță, undiță, .—

94- Se chiamă Stână, găleata în care mulge laptele cupă, hârdău, stheurătore, merge cu oile pe rând la iarbă, face brânză, urdă, cașu, la lapte ăi pune cheag de se prinde, și apoi al cuerează cu roește. ——

95, Oii, mioi, cârlani, berbeci, batalii, parcu,

96.- Paiunii Corbănești. ——

97.- Nu li să dă alt nume afară de câinii. —

98. Nuă în parte întrei, la prâng pelaviile 8. a.m. la nameți pelaviile i dupe nameți, și seara pelaviile saoc P. M. ——

99.- La fie guare luer ei între ei, ăi cunoscu numirea, care numai de dăși cîte cunoscuta,

100 Au, în locu de pâine dice pâne, muica în locu de mamă, crăsmă pentru cârciumă. ——

101.-

102.- Celu lucrat ăl numește țatină adică tote semănăturile, iară le numește restaoriu, celu nelucrat ăl numește isladiu unde pascu vitele, și fânățâ unde lasă locu pentru a se face fânu. —

103, Pluz, grapă care se face din mărăcini, de astupă semănța ce nă semănână. ——

BIBLIOTECA ACADEMIEI

104.- Pluzul este formatu din plas care merge pe

Pământ, grindeiu care este deasupra plaosului, bârta și come a lega plaosul cu grindeiu, Rămâne care întorce pământul des trasdă, în capul plaosului este ferul cel lat ce tae pământul, și îndreptul ferului cel lat, este pusu în grindeiu și ferul cel lungu ce servește a ține direptie cât trebue afară pământ ferul cel lat, trasdă mai înguștă sau mai lată, în capul grindeiului este potângul ce leagă plugul de osia roteloru, și pe osie este pusă un lemnu ce se numește broscă unde șade capătul grindeiului, mai se ține de róte și ochiu pătura ce servește afară trasdă după puterea boilor, ca se pune în cuiu pe lemnul ce trage roțile și în capătul acestui lemnu se pune cangaua ce se numește stearpă, ca servește numai la plugu, de ea se leagă nă altă cangală prin legătura ce fum ce se numește cârcie. ——

105,— Bóte, oiu care se pune róțile, inimă ce leagă osile, de asupra lor se pune scaunele, apoi se pune dricu, la osia dinnainte se pune craciu pe ciu se pune cruce, între craci se pune

BIBLIOTECA ACADEMIEI

Oiștea, și de cruce se leagă crucea cu trag caiu, în capul fie căruii este lisca, mai este și șplina ce ține oiștea însusă punendusa pe craciu, la drie se pune scânțe, ca să nu cadă ce se pune în căruța. —

106, Aici sânt morii de vânt, ca este făcută ca și casa, însă este așezată pe niște lemne ca se lucrează ca un fel de rusă și se numește talpă, în mijlocu este în grapăt un lemnu ce se numește baba, care este puterea morii, ia are numai să rotă înnaunteu, este făcută pe un lemn ce se numește grindeiu, și pe la margine are niște lemnișoare băgate care se numesc mâsle care servesc a învârti piatra prin un fieru ce este pus în grindeiu și în mijlocul petrii, și afară în căpătâneul grindeiului sânt băgate două lemne lungi și pe acele lemne se pun niște scânduri ce se numesc aripi, care când bate vântul se învârtesce ca se pote întorce după vânt. ——

107,— Plugară, fierari, rotari, croitor, cismar, pescar, didau, tâmplar, dulgher, și vânători. —

108. — Toporu, bardă, teslă, Bîndea, frăsthău, sfredel, șpiteluce, tîzghea pe unde lucrează, cei se așează tîn regula când se apucă de lucr sânt învestuți de mai marele lor, la cea hotărâtă, la începutul săptămâni nu lucrează și tuși de bezeli. —

109. - Nicovală, ciocan, foale care suflă, pilă, apucătorile casi dulgherii; —

110. - Mistrie, cumpănă, dreptarul, Rocanul, drușca, găleata, Cdem casi dulgherii și ferari, —

111 - Pânză, flanelă, foiță, macatu, velințele se numesc acelea care le alege în rosboiu cu deferte colori și le pun pe perete după gramusețe. —

112. - La torsu, furcă, cânepă, pămândală, cau bagă caeru, și fusu, - La țesut, Războiu vatale care bate pânda, Spata cau se bagă firele, scripti ce schimbă ițele, cubeica care pune trama cu sârt și bagă pă între fire, Cîse cu acu lucr mai ușpin și mai grosu cu undrimă. —

113. — Podu, lunter, dubă, cinu, unelte sânt, căuna

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

0 Opăcinu, adecă este uă spără lungă ce servește a trage vasu în sus și apoi. —

114, Pusci, pistole, revolve, și hâtul numesc bâtă. -

115. - Au drept amenire arcu, ca ținere de minte dela strămoși noștri cei din trecut. —

116. Gardă, perete, împrejmuire, obor, vrania, pe unde intră în curte dis obor, strachin, talige, mese, scaune. —

117, Totu așa se pronunță. —

118. Năbun, flanelă, duche, cămașă, cămășoiu, izmene, pantaloni, ciorci, dulvări, căciulă, pălărie, cisme, opinci, obele, ciorapi, rochii, scurteici, andrace, ghete, pantofi, papuci, broboade, bane, basma, —

119 - Brățări, inele, cercei, salbă, de bani, de mărgini, de cuisoare, pramantate caramfile, medalione brocii. —

120. - Vardă, usturoiu, ridichi, arodeiu, fasole mai obișnuită, prad, pieperu, speclă, lubinită, fisbanter

Pare se mănâncă cu mămaliga. ——

121, Vinu, Rachiu, tuica, tescovina, mastica, vinu, basamac care e mai obisnuit. ——

122.- Mesu, mielu, bunica, cumnat, cuscru, cumătru bătica se dice de copii, la mama părintilor. —

123.- Se începe de Joi si tine până mercuri, Joi se adună mainerele, face pâine si se cinstesc diua de începirea muncii, Vineri se adună flăcăii cu fetele le la ca 10 ora ziău merge la răsnita si âl macină mare care âi dice bulgeru si face mâncare înloc de ored, însă merg cu lăutari chiuind prin sat, Sâmbătă ca si (duminică, vineri se adună ca un brad un tânăr merg la mireasă si face Jocu, seara se adună la ginere âl rade si când pune briciu I, începe lăutarii a cânta si tote neamurile din partea ginerelui începe a plânge ca pe un mort, dicând că âsi ca mila dela părinti- duminică facu joc tineri, seara se adună nuncii care âi chiamă, le pune masa si petrec până la ora 12 P.M. si mesenii plătesc având tocsă recunoscută, bani trimite rachiu socrul celui tânăr la mireasă, a tâi doi înce stau

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

sa gâsiț, Marti face placinte, mercuri se adună amândouă părțile se cinstesc pe la câscunii împreună cu tineri, dicându sâi vadă lumea cât.

124, Dumedeu, cruce, lumânare, tămâe, vanghele, Pasce, grijanie, crăciunu, —

125.- Se pronunță de femei cași barbați: ——

126.- Drignce, un bât mie âl loveste cu alt bât si altu se ține ca sâl prindă, si dacă âl prinde atuncea acelu âl bate si cel lantu sa ține si tot așa unmeșă, Popic, purcilă, căciulită, minee. ——

127, Păldau, tingire, ôle, tigae, tava, strachina, parfuri, talire, pustinciu. ——

128,- Perisoare, colcașă, pilafu, sarmale, caesu, stufat, mai obisnuit, borbă. ——

129.- Foe verde sălcioră, foe verde măcacine, foe verde alioră, si apoi când se înbată nu le mai înțelege nimeni. ——

130.- Pă acela care cere de banu, pe alți die că are norocu la cărți si înmulțește a mai face

131. — Mână dreaptă, stânga, sârbă, porcelană, greacească, mână în două părți. —

132. — Vioară, Ceteră, Cimpoiu, clarinet, mai obicinuit vioara. —

133. — Îi plâng toate mamuile, și toți poartă la umeri câte un sevet până în groapă, apoi îi ține șaptămâna întâiu de toate zilele și plâng de pe mormânt, și dându-i ceva de pomană în acea săptămână, apoi îi face pomeni de pomenii de șeapte ori, și pe urmă îl pun la uitare. —

134 Nu face

135, Tot așa fiu la dobitoc ca și la om. —

136. —

137. — Omul care ore ce trăi, îi die că acela este cel mai bun și frumos. —

138 — Zice că câte stele sânt pe cer atâta lume este pe fața pământului, și dacă vede vre una stea că pică die că îi more stăpânul. —

139. Stele, Ciosca cu pui, Mână, carul mic carul mare, luceafăr de seara de dimă al nimica

140 Nu povestește nimica —

141, Zice că, este om drumbel sau mórte în dobitoc sau în omenii. —

142 — Nu au nici nă idee despre aceasta. —

143. — Zice că acela care diochie este om rău, înțeleg diochiu când d.e.s se uită cineva la altu, și acela la care sa uitat ce l-Dumnezeț, dice ceă la diocheat, mai obicinuit la copii. —

144. — Nu cunosc. —

145. — Nu povestește nimica. —

146. — Nu cunoște. —

147. — Nu se cântă pe aicea. —

148 — Strigoiu, se dice de omenii că când doi frați se nasc tot în acea lună, și se întâmplă ca, un se moră, și nui bagă pe amândoi, cel mort cu el viu, atunci cel viu, dice că se face strigoiu zice și pucel viu, sau câl bagă pe cel viu în groapă de trei ori care io face morților, și atunci când este adus și mort Stafie, când se face case de țid sau biserici, die, că. țidarii ea măsuri la umbra vre unui om sau animal, și acele măsuri le bagă în țid ca se nu se dărâme, și omul acela more după 40 dile, și se face stafie. —

148. Drăgaică este un dar bucuriană ce crește pe pe câmp, ia se deosibește de cele lalte prin colóre și mirisă, ia se cunóște pe la 15 Iunie, și dic și dic că, când este pe câmp multă, atúnci este anu roditor pentru tote semănaturile. —

150. — Dic că Dzeu se dă în lăturĭ din naintea lui, și de acea cred în acelea care se prefacu că sânt fermecătore, și'au dic pe dracu. —

151. — Țidem că un copil când se naște, a treia seră dela naștere, pun pe uă masă, pâine vin și cevă banĭ, și dic că nóptea vine niște femeĭ în trăsenuțe și vădend acele lucruri, âl ursește pe copil bine, să ajungă bocru sau cu cevă mare, acele femeĭ le numesc ursitóre. însă tótă nóptea nu stinge lumânarea. —

152. — Când se întâmplă de ologește cineva omu sau orĭ ce atunci dic că acel cal în locu pocit Dzeu a l Elenuĭ, alt nu mai știu. —

153 Nu se rostește. —

154 Acea cu numele de Anuță, fac copacĭ dis pre

și cumpără, vinu, și le duce la biserică, apoi după ce esu din biserică, da la vinu pe la cei lalțĭ inemĭ și face mare chilmeș. —

155. — Dĭu ua dĭ destinată în luna lui Maiu în care Dzeu se udă cu apă, și fetele fac uă asemănare de omu din pământ, și âl îngroapă care țin trei dile, adecă mari âl îngroapă și apoi âl desgroapă, apoi âl duce și âl dă pe apă, și pe urmă se adună toți cu tote la un loc elĭ fac mâncare și flăcăi aduc vinu și apoi petrec tótă dĭua, dicend colocanu și dinu colocanuluĭ acesta se face ci dic spre ade apoi spre ce face semănaturile. —

156. — Nu protestează nimica. —

157 Nu cunóște. —

158 În dĭua de ajunu al Sf. Vasile, flăcăiĭ, fac un alt de ai lorŭ ast-fel âl bueste pe față negru âl îmbracă în niște haine femeiești sau alt-fel, umbla cu el prin sat făcând fel de fel de istorii dupe cum e obiceiul, și acesta ofer cu scop de adunat banĭ de pe

la ómă spre a avea de băut. —

159.- Nu ştie nimica. ——

160.- In seara de ajun a nasteri Dlui plecă umblă prin sat, şi colindă pe la ferestre pe toţi copii şi copilele ce ave omu, diminceata îmbrăcă cu hăinuţe vîrs iară pe la toţi şi le plătesce, pe urmă se adună toţi într o casă şi bea ce a adunat. ——

161 Nu protestează nimica

162 Nu au nici o însemnătate

163 Nu privesc nimica. ——

164.- Zice că acele tigance ce se joacă ăst, au pe dracu şi ştie tot, şi ursi dea n'ciu spre ast viitorul ce are de ise întâmple, multe şi multe ăsi fiind avera cu asemenea eceaturi

165.- Figuri, întâlnij, speriat, buba negră, dalac, splină, gălcii. ——

166.- Sângerat, însplinat, de gură de pieru dumn

167, Zice că dacă cinera mănâncă peste măsură sau că nui place atunci ca frigări. ——

168, Zice dacă, la Sf. (constantin) Petru, nu sânt înşpicate semănăturile, nu e rod bunu. ——

169.- Cuparte mere, cu bucuroc unu pe la alţi ducând şi la biserici. ——

170 Zice că, Sf. Ioniu punte că dela elu se trage botezu, de sânt creştini, şi face parte din Biserica Răsăritului. ——

171- Ziua în trei cornache, la prând, la namedi, şi seara, nóptea când cântă cocoşii I-este jumătate

172 Luna lui Martie ăi mai dice şi Mărtiţa femeile la I ăi pun pe la copile boni pela mâini adică ăi gâmeste dicendu martiţa acesta cei mai bogaţi, iară cei săraci le pune câte unu feru roşu cu albu. ——

Rêu dela Sudiu, Rivarăți cel dela Nordu, Mun[illegible]
cel dela Vestu. —

182 - Nu cunoște

183 - Vieu căi mere Măjărimul

184 - Dacă doi oameni se cearță, și unul din ei se bolnă-
năvește, femei, fete, dice că ea făcut femeei, ea
pusă ceaiu, când ăl tine vre un junghiu, sau dacă
se întâmplă ca cei certați să se împace după cum
e obicenul se duc la cărciumă să se cinstească,
și se întâmplă ca unul sau una că mórâ adun
și dice că ea pus în băutură arginț viu, și de
aceea a murit. —

185 - Se vorbește că: acela care face cărămidă, spre
a nu ploua în timpul cât va lucra la cărămidă,
ea un borduf ăl umple cu apă, ăl leagă bine
și ăl bagă în pământ, și deasupra face focul
și nu plouă cât va ține lucru lui, și după ce
isprăvește lucr definitiv, atunci ăl scate din
pământ, și dacă ar vărsa tăte apa din borduf
se vorbește că s-ar înnecă tăta lumea, dar ăl în-
țapă cu un pirun, și așa cargă apa, este mă

173 - Face descântece. —

174 Sunt Multi dinte familie nu mănâncă
carne dicând să albă parte de dobitoce,
Marți femeile nu lucrează seara, că dice
că vine niște furnici și le scote ochi, ași pu-
tură din bătrâni. —

175 Pe sâmbătă, că ele dice că când se culcă ăși
face cu piciorul cruce. —

176 - Nu cânt —

177 Nu le privește, însă ei cred că soarele se
învârtește împrejurul pământului. —

178 - Nu se vorbește. —

179 Este, batăte cruce, batăte Stăpânu, pe
al dracului. —

180 - Nu se vorbește. —

181 - Bâlțăreț cel dela vest, Căsinar, și aust

Vicĕu cu legarea si deslegarea Ploi. – însă se
mai vorbeste că tot acesti cărămidari când
se apucă de lucru casă nu plouă plătesc la
uă femee si uă pune se cloccasca (adună) ouă,
si nu plouă cât va cloci acea femee oule, si
dupe ce isprăveste lucrŭ, atunci ridică pe
acesta după ploua, si dacă leau sparge pe toate
sau înnecă toată lumea, dar le sparge pe rând, –

186. – Spun că, în timpurile trecute se arăta prin
păduri uă femee forte grosnică, si pe care ăi
apuca ăi mânca, si uă numeă mama pădurei

187. – Acesta este uă di care uă serbează femei-
le, astfel că nici zmeiul din casă nu
dă, dicând că, daca nar tinea leai mânca
vitele sălbaticele seare, întâmploandu-se să mă-
nânce la cineva vreuă vită dic că na ţinut
cinica sau chilip. ——

188. – La anul nouă umblă pela cei mai bogaţi cu
plocuri spre ale da vin de băut, asemenea si pe

la acela care ăi chiamă Vasile, asemenea si la
bobotează, la lăsatul secului, cei tineri se ducŭ
la cei bătrâni împreună cu una pâine 2-3 oca vin
pâinea uă dă drept plocon, si acela cui io dă io
plătesce, si pictre totă noptea, însă când tinerii nu
se duc cei Bătrâni se supără, si dic că sa jodoliy

189. De Dreptu am audit că se scot vechi la spinti-
ianĕ de creştini nĕi,
190. Nu stiu. ——
191. – Când bate vântul tare ăi dic că e turbat. –
192. Nu stiu nimica. ——
193. Vicĕu că nu mai ploua. ——
194. – Pruncul, Ursul, Ovĕdul si celelante. ——
195. – Nu stiu nimica. ——
196. Idem. ——
197. Este un fir forte subtire, care dic că atingându
orce fieră se sfărâmă, si că numai aiciŭ ăl
poate găsi
198. – Tânărul când se însoră ca pate făcăi călări
de chiue facŭ zgomot ect, până ajungu la
mireasă, si ei începe munta, pe aceste ăi numesc. –

199.– Este femeia

200.– Vie că în rai trăesc bine, iară în iadă sânt
niște draci cari îi chinuesc. ——

201–Că sa dus după astă lume. ——

202 Nu înțeleg nimica. ——

203 Pînă ai merge bine, cu sec ai merge
rău la orce treabă. ——

204.–Nu știu nimica. ——

205 Idem. ——

206.– Știu că acela cari face bine va dobândi
împărăția cerului; însă die că acela cari ține
postul. ——

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

92

TEXTU

PENTRU

Adunarea datelor

din/com.

Surdila-Greci

1. Tarpen, scaun, pat, farfurie, pahar, candelă itu.
2. Tăruță, mătură, mărăcine, pâne, mână, dână.
3. Vânt, cânt, cârpă, cărdiță, câne, gâscă.
4. Seră, fată, mâsă,
5. Lânt;
6. Umblu, unghia
7. Nu lunt
8. Nu lunt
9. Te aude
10. Se întâmplă
11. Se rastesce
12. Nu se dice
13. Se rastesce dér se aude mai mult a
14. Se aude mai mult ia
15. Nu lânt
16. Nu lunt
17.
18. Deosebesce
19. Tot
20

Văzut ... la facerea
Invent... dinaintea ... 21. NOE 1907
Judecător

BIBLIOTECA

21.
22.
23. Repaos
24. Repaos Sunt
25. Nu
26. Vulpe, hulitor, huet.
27. Varme, Vin. vine, vinata
28. Nu rastoarna
29. Viorbine
30. Se rastoarna
31. Poare
32. Nu se unde
33. Deasubsuse
34. Rastoarna
35. Rastoarna
36. Nu se rostoarna
37. Papu si pakti, bujoi si bujoki
38. Nu multi
39. In acelasi chipo
40.

41.
42. Nu amasteca
43.
44.
45.
46. Fluerar mancator, ajutar, cuptior
47. N'are, dice numai l'am vedut, i am dat, ne amintatur
48. N'are
49. Manile
50.
51.
52.
53.
54. Bronzul cu aurul, nichelul cu argintul
55. Trunchiul, ramurile, ramurele, mugure si frunde
56. Ulmul, fagul, fraxinul, arinul, artarul, carpenul, paltinul
57. Mar, par, visin, nuc, persic, cais, prun, dardar, gutuiu
58. Varateca, crucana, cirma, lata-si,
59. Desgropand o, se haracuede, sapa, culege, cu raletele si ingropa
60. Alb, rasu, dulce, dulceg, inasprit, acru, prafs.

61. Jsău, secară, orz, ovăsu, meiu, rapiță, porumb, c
62. Bob mazere, fasole, linte
63
64. Cucuta, măsălărița, cicóre, haleră, lipani, sulfină, drăgaică
65.
66. Lul, Tigru, Ursul, Lupul
67. Alb, murg, rar, negru, pintenag, [illegible] mând, nóten, cal.
68. Balan, cuidalb, murg, viței, vițea, mândat, buhaiu.
69. Batali, bucălăi, albe, negre, fumure, miei, berbeci, mioa
70. Albi, negri, roșii, edi, țapi, / purcei, codinaci, vier, purc
71. Negri, baltați roșii, galbeni, căței, cățelandri, câni
72. Pisică négră, albă, bălțată, pisici, cotoi.
73. Șoreci mici și mari, șobolani
74. Viermi de porumb, de matase etc.
75. Muște, furnici, greeri, lăcuste, fluturi
76. Că sunt paseri ce locuesc mai mult pe lângo
77. Că sunt animale ce ne pot face mari folóse aprópe ca
78. Acestea sunt animale ce trăesc mai mult pe câm
79. Că sunt paseri răpitóre trăesc în locuri depărtat
80. Că nu vede bine ziua și nu umblă decât nóptea

81. Sunt paseri ce trăesc pe câmp și coturi fiindu-ne vătămăto
82. Sunt paseri ce trăesc în locuri depărtate, parte vin și pleacă
83. Că sunt paseri călătóre prevestesc începutul primăverei
84. Sunt animale ce trăesc în apă, pământ, și câmp.
85. Că trăesc mai mult în câmp de mai multe colori
86. Unele trăesc în câmp, altele în apă, princase în apă
86. Crapi, țipari, șalăi, percaiași, știucă, caracudă
88. Gâsca cu lebăda, rața aprópe cu liția.
89. Rața măcăiește, găina cotcodăcesce, șarpele șuieră
90. Ho, ha, ho.
91. U, na, hăitu, so.
92. Ca și la cei de casă osebit de ogari
93. Ho, ha, ho,
94. Jlugă, bâta, amnar, cremene, iască, zăleți, stană
95. Bucălăi, bârsane, bâte, ócheșe.
96. Dulăi, lupu.
97. Dupe forma lor.
98. Trând, nameți și chindie
99.
100 Ai

BIBLIOTECA

101. Arat, semănat, grăpat, casit, legat, cărat, trecerat.
102. Sfredel, lingă, teslină, bastană,
103. Plug, seceră, furcă, grebla, furcaiu, car
104. Grindeiu, hârtă, carmană, cărme, fer berg, lat, catigi, plas
105. Rote, osii, ținină, oraș, leoci, lămbi, cruce, crucioe, scaune, oiș
106. Masă, babană, protap, ursi, stăvili, petre, fus, părpărită, aripi ek
107. Rotărie, dulgherie, căscumari, fierari, cojocari, ciubotari
108. Topor, barda, teslă, burghiu, sfredele, compas, rindele, sfoară
109. Ciocane, nicovală, praștură, cleste, priboi, pile, fâle
110. Mistria, ciocanele, dreptarul și unelte de măsurat.
111. Covăre, scărțe, peritare, fundar, velințe, foițe, țâle, polage, curu
112. Furcă, cânfău, pomunzalcă, fus, reșbaiu, ițe, potnoș, scripți, tinde
113. Luntre, plută, arabie, vapor.
114. Puști, pistâle, ciamege.
115. Arc, sageată,
116. Cucuvae,
117. Ce întreținteză
118. Căciulă, flanea, pantalani, șalvari, rochii, pestelcă, maram
119. Calla, frâțări, inele, cercei
120. Friptură, pelacinta, pirași, malamgâște, pelachie
121. Rachiu, tescavina, cognac, jamaică.
122. Frați, veri, nepoți, unchi, mătuși, nași, fini
123. Cetirea legilor de peceț, cununia, danțurile
124. Prin invocarea lucrurilor dumnedeești
125. Prin blasfemarea lucrurilor sfinte, trupele și confesiu
126.
127. Căldare, ală, tingire, pirostrae, mesciră, urcior, tingă
128. A observa să fie bine facute, a nu se afuma, arde, pripi
129.
130. Concina, fante
131. Hora de la Frivița, hora lui Carol, brâul, hora în doa părți
132. Tobă, gârme.
133. Ființa, vecinica pomenire, cetirea cuvântului, dasc
134. Nu face
135. Ai este
136. Că sunt daruri Dumnedeești
137. Omul înțelept și cu calități morale
138. Că se arată numai nopteo, firmânul mai multe numi precum cloșca, fiind la un loc mai multe stele se orientădă ca ziua după soare.

139. Lucefar, carul.
140. Calea robilor
141. Că a mănâncă vârcolacii
142. Că sunt niște închipuiri în cer cu pentere asupra lum
143. Că unii oameni aŭ privire cu dușmănie
144. Ileana Cosânzana și altele din basme
145.
146. Nu cunâște
147. Nu se cântă
148. Că este c di de târg
149. Oameni rei murind se fac strigoi peste nópte ș
din mormînte; stafii se fac luând măsura după umbră
a unei femei sau om și acela va fi pus în zid fă. —
150. Că sunt îngeri cei rei, surgumiți, cu mai multă închipu
151. Acestea se chiemuesc spre la nașterea copiilor
152. Sunt spirite rele
153. O vorbire spre aști stăpâna copiii din plans de
154. Că a fost un om ce a bătedat pe Christos
155. O di în care paparul începe a se uda cu áre car
credințe de plóe și creșcerea grânelor. —

156.
157. Cunâște
158. O asemănare de carnită cu cornele înpodobită
159. Certurile, bătăi. —
160. Pe la ferestre și prin case
161. Că sunt niște pasere mici
162. Că a fost în óre care timpuri
163. Povestesce căi merge reŭ cuiva dimineața înainte
un om reŭ. —
164. A lega frigurile, descânta
165. A se preca, aburi, aplicare de blasturi.
166. A se descânta, a se descânti de cele cânatóre
167. Schimbarea timpului, bătaea vântului, mancarea
neplăcută, abaseala.
168. Că a fost unul din cei 12 apostoli a lui Christos
169. Că umbla prin cer cu cai și caruța de fac
170. Sf. Dimitrie, sf. Nicolae și alții pentru fap-
tele lor cele minunate. —
171. Prând, amédă, apeus. —
172. Nu pórta

317r.

173. Că sunt dile deosebite între nume. de post și dulce
174. că sunt dile de ogum.
175. Cîte și porumbei
176. Paică nu sunt
177. Nu privesce
178. Nume atribuite dobitoacelor ce vin în lume în zorile și mugurul dilei
179. Nu este
180.
181. Crinăț, austru, munten și despre răsărit. de la baltă.
182.
183. Că toți ce sunt pe pământ și ate o stea pe cer, și stingêndu-se
steua trebue să moră (
184. Fermecători spere a ecspune viața cui va
185. La facerea cărămidei se arunca câte una în peuț și în zorile
și încep ploile,
186.
187. Niște dile mainte de sf. Ilie.
188. Începutul anului, ~~nașterea sf. Ioa~~ Botezul Dlui Iisus, încep. postului
189.
191. Astrul al mai aprópe de cer unde ajungênd câte o prasere

turbeadă de ocala peicând pos, more apoi mâncând o câne
turbeadă etc.
190
192. Un sunet ca de tăcă tar fi audind în néptea de sf. Ilie
193. Tremdu-se după ploe va înceta plecarea
194. O plantă așa dicênd ce se găsesce în munți cu mai multe feluri
de plante ce provedesce despre răcele ce aă ace face în acel an
precum: cerd, porumb. viță etc.
195.
196. In néptea de sf. Dimitrie băeți aprind focul și încep
a strigă hai la focul Sfîntu Dumitru
197. Se dice că e o plantă ce se găsesce numai de haiduci bine
cunoscători pusă în degete cu care atingênd ori ce lucru de fer
se strică (eróre)
198. Flăcăi călări mergênd cu nunta la biserică spre cununie ei se
întorc mainte ca preveștitori narând arațiele obicinuite.
199. Verme ce se găsesc în lemn, se aude pe când rode lemn
lând casa în paianță ca un ciasornic.
200. Răsplata ce va căpăta fie-care după morte făcând
bine sau rău.

318 v.

201. Sf lumea ca ața.

202. Un prinț venit rău numit rău în țara lor

203. Lucrea cu plin, îi merge bine găsești ceva, cu ac merge rău în călătorie.

204. Spirite rele.

205 Peșți de mare jumătate om; oameni sălbatici cu mănâncă carne de cal prinzând de prin păduri.

206. Vremea în care se va sfârși lumea, adică toți cei vii vor muri și cei morți vor învia.

TEC... BIBLIOTECA ...

ACADEMIA ROMÂNĂ DIN BUCUREȘCI.

439

No. 10.

322

Învățătorul Școlei Comunei

Sulțești

Plasia Vadeni Jud. Brăila

Respuns.

/ la.

Programa pentru adunarea datelor privitore la

Limba Română

Venit de noi ~~la facerea~~
înregistrării astă-zi 21. NOE. 1907
Cu stimă
Învățător

1.– Poporul de aici rostește pe a accentat tremândul în ă în cuvintele vătrăiu mălaiu ect.–

2.– – – –

/.

7. – Se aude nĕ muiat în ĕ pe cum cuie, întuie, struie, căleăie etc

8. – Se aud cuvinte în care iĕ sau muiat în ĕ pe cum. toiu, pe iu, iepure, urechie et. –

9. – Nu se aude vocale lungĭ.

10. – Pronunță om, foc et

11. – Rostește ómenĭ, focĭ et.

12. – Se dice cuvinte, minte, mo minte, vine, mine et. –

13. – Se aude deosebitŭ o a. ă.

14. – Se aude maĭ mult ea în

15. – Se aude numaĭ e pe cum plăcere, lege, merge et. –

16. – Se aude, vrea sau vré sise

17 . . . . . .

18. Cunóște numaĭ pe Z. –

19 Z. Se rostește în cuvîntul Dum nedeu ca și în Praznic. –

20. – nu cunt. –

21. – Rostește pe z cunat. –

22 – Nu cunt. –

BIBLIOTECA ACADEMIEI

23. - Trebue pe f. în loc pronunț
când. hie, her, herbe, hire,
24. - Tot dauna trebue pe fie s. fi
fie sau hi. -
25 - Nu -
26 - Pronunță Vulpe, Vărnire. -
27 Nu. -
28 - Nu. -
29. - În cuvintele, ghiu, pentru
viu, ghie pentru vie, ghie pen
viu pronunciând pe gh moale
cam (aproape) aspirat. -
30. - Nu. -

31. - Nu. -
32. - Nu, se dice cunat, stéua, diua &c.
33. - Pronunță, ginere, jur. adică
dosibește. -
34. - Rostește ghine, cenghi, congi. -
35. - Pronunță, Kiept, Kicior. Kiron.
37. Face plurarul. Luki, Poki. -
38. - În cuvintele Miel. mie pronunță
pe gniel
39. - Da. -
40. - Nici o data, rostind tot d'auna
până. -

41. — Șede și pe n. și pe z. și pronunță. faînă°

42. — Nu. —

43. — Nu. —

44. — Nu

45. — . . . . .

46 — Rostește fluerar, mâncător, cuptor, ajutor. Ecl. —

47. — Nu ci pronunță, i-am vădu i-am dată, ne-am întâlnit

48 — Dice ómeni, merge, dormi Ec

49 — Dice mânile. —

50. — . . . . . .

51. — Se dice, mare, râu, gârlă, munte movila, pădure, stână, lespede, stâncă, vale, Ecl. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

52. — Nau altă numiri nu știu. —

53. — Nu sunt altă numire de minerale și metale de cât cele adevărate. —

54. — . . . . . .

55 — La arbori deosibește numai, trunchiu ramurile și frundile. La plante asemenea.

56. — Se dice stejar, faz, ulm. Ecl. —

57. — Nu au altă numire.

58 — Nu sunt vii. nu știe de cât numile generale. deosibind. 2 varietăți struguri, și cârnă. —

1.

59. - Nu sunt viĕ. -

60. -

61 - - Graul pe aicĭ se împarte în grau de
toamnă ce se sémănă toamna, şi în
grâu de varâ ce se sémănă primă-
véra - apoĭ maĭ e ghirca ce se semănă
primavera. -

62. - N'au altĕ numire. -

63. - Nu sunt. -

64. - Buruenile au numire. Scaĭ, lipan,
cucute, Ciurlanĭ, pălămidă, floră
sunt cunoscute. Ghioceĭ, viorele, oaşnĭ
acestea sunt floĭ de câmp altĕle nu
cunosc. Nu se cultivă florile pe aicĭ

65. - . . . . .

66. . . . . .

67. - Catul în privinţa vârstei se numeşte
mânz de la naştere până la un an, nă-
ter dela un an până la treĭ, şi apoĭ
cal de aicĭ înainte, în privinţa culo-
rei este, murg, negru, roib, galben,
alb, sur, castanie. -

68. - Boul de la naştere până la un
an se numeşte Vitel, de la un
an până la doĭ se dice mândal
dela doĭ până la treĭ se dice
Gonitor dela treĭ în sus se dice Bou
la culóre se dice bălan, galben,
plavan, porumb, vêches, murgoiu,
Vaca are aceaşi numire dar femininŭ. -

69. - Berbecul se numeşte. miel până la 1 anŭ
cârlon până la doĭ, şi Batal dela 2 anĭ în
sus. oia se dice mia cârlanŭ şi oe.

327v

70.- Nu ştiu

71.- Nu sunt cuvinte deosebite.

72.- Idem.-

73.- Le deosebescu doi feluri de sóreci Lobolani sau grivani ai sóreci mici. —

74 Nu ştiu

75 Nu se prea ocupă poporul cu deosebi
lor. —

76 Nu sunt cuvinte deosibite

77.- Nu se ocupă poporul cu stupi. -

78 - Nu sunt cuvinte deosibite. -

79 - Idem. —

80- Nu sunt cuvinte deosibite

81.- Idem.

82.- Idem.

83.- Idem.

84.- Idem. —

85.- Idem - nu cunóste poporul multe feluri de cât doi şopârle verde ai negre. -

86.- Nu ceiu. —

87.- Le cunóste. Crap. Stiuci, plătici, Somn, Cegă, Caracudă, Lin, Cosac Oblet, Roşióră, Et.

88.- Nu se ştie. —

89.- Boul mugeşte, Capra, sbiră, óia behaeşte, porcul grohăeşte, lupul urlă, Rata măcăeşte, Gasca gâgâe, Găina cătcădăeşte, cuca cucuieşte.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

90. — In privinta vânatôrei nu cunosem nici un cuvînt particular.

91. — Au un simplu strigât hâp. hâp. — Cani se chiamô pe nume sau i chiamô la unu vânatului avatundulu ici, ici, —

92 — Le numescu, Niamțu, Dudoș, Diana, Cupitu, Cilibache. și altu asemenia nume. —

93. — Nu stiu nici unul Rescrii. —

94 Nici unu nu se ocupô locuitori cu pâstoria. —

95. Le——

96. Le——

97 Le——

98 Le——

99. Le——

100 Le——

1.

101 — Nu știu

102 Campul lucrat se numește miriște iar care a stat unu sau doi ani ne lucrat se numește pârloagă iar cel care nu s'au lucrat de fel. se dice țelină. —

103. — Este plugul și grapa de mâncatu. —

104. — Este întâiu Grindeiul in care sunt fiesate tote cele alte fesse. Grindeiul este agotât prin trunu cercu de lemn ce se numește Potângu de doi vîte ce se numescu Cotigi. prima pesô-i care e fiecat in grindeiu și in alt lemu de despt- te ce se chiamô Plâxii este Bârta âu urmô vine un altul ce se dice Câleâu apoi vine Cornana fiesata in bâr- tâ. — In corpul plasului este fiecat fetul cel lat. in'aintia lui vine fecul cel lung. — —

105. Cantu are întâiu Drieul Compus din Carâmbi din care unul jos și altul sus

1.

în amîndouă cărămbi vîi fixate niște șuvițe
de lemn ce se numesc Speteze. - acestă cărămb
sunt puse pe doi lemne ce se numesc stea
care acestia în'apoi sunt fixate pe osie ca
din'ainte sunt tinute de un cuiu ast-fel că
că rotele se pot scoate. în capul fie carui
osii este câte o Cioacă ce se ține cu cărămb
prin niște legături ce se numesc Vânci
Sub casul căruței este inima un lem
nu ce leagă rotele de din'apoi cu cele de din'a
te, apoi la partea din'ainte sunt doi ce pornu
în formă de unghiu care se împreună în oiște în
tre rotele iar în'apoi pe sub inimă este o
speteză de lemn ce leagă cele doi extremită
ale unghiului și care face se țină oiștea
în loc și care se numește Șplină. mai în'ap
de șplină, pe inimă căruței este un lemn
cioplit bine ce se ține scară de care este
mitați sunt în nivel cu capetele osii din'a
și de care se leagă cărmbi cînd capul
osii cu capul scării. - la partea din'ainte
este Cruce de care atarnă cuciălele pen
tras cai. capetele scării sunt legate de ol

osiă prin cărmbi ionoși. —

106. - Nu sunt morî. -

107. — Sunt. Dulgheri, ferari, rotari.

108. Dulgherul are, Rindea, Barda, Topor.
Cuțitoae, Gialaău, Daltă. Pilă.
Ferastrau, Șpredel. -

109. - Ferarul are, Ciocan, nicovală,
burghiu, daltă

110 . - Zidarul are, Mistrie și Ciocan, Cîrbu
și Drujbar. -

111. - Le numesc, scîrțe, Velințe, cartenu
turi. țol, pânză. -

112. - Fusul, Furca. iar la cusut acul.

113 - Nu știu . . . . -

330r

114. - - Puscă, Pistol, Revolver, sabie,

115. - Nu știu . - - -

116. -

117 - Tot acelaș cuvinte

118. - Cacilă și Palarie, Camașă, iamă
Zabun, Șiari, sau Pantaloni, Ghe
Chileș, Ciorapi. la barbat -
La femei sunt. Marama, ciumb
sau Testemel, baiș, Camașă, and
sau Justă de lână sau de stambă s
Chileș. apoi Poleă, șă Șurtiță.

119. Ca ornament au cercei, salbă, inel
și bratari. —

120. Nu au numiri deosibite.

121 - Știu Vinul, Țuica și Șaramacul, ap
menta, mastica și Țescavina. —

331

122. - Sunt părinții, frați și surori, Veri, cum
nați, cumeri, fini, nași, cunetni ș.a.

123. - - Mai întâiu e trimite din partea flăcăului
la fata e voește a lua, un ném, sau
un preten, décă voește fata. atunci se
duce parintele flacaului cu flacaul și Vo
vedă. intre ziuă la parintii fetei aici
ete prima visita ce se numește. Bărgat
ți casă. Dupe aceea vin lăsodna
sau ciaidul care ete ast-fel. flăcăul
vine cu parintii și alte niamuri de
aprópe, parintii fetei strange nemuri
și amici. - Pe peretă și ți tienemi
sunt espuse lucrurile de casă ale fetei
aci se cintesu cu Vin, racbiu, sau țuică
și se hotarește Zestria a amandoror fam.
Dupe aciasta din partia fetei se duc niamuri
spre a cerută despre posicinnia și conduita flă-
cailui. acești omeni sau sunt 2-3 ce me-
mesen Cătători sau dupe ce cercetează

f.

si le convine apoi se duce la talal flacaul
unde le dă o masă cu mai multe peteri
Dupe aceea. în joca aproape de nunta sau
în saptamana nuntei se adună la fata
fete si flăcăi, unde joacă, si doi fete si
doi flăcăi cos un asternut. care se pune
la tinerii pe patul nunțial. acesta
peteare se dice la Velinți, dupe aceea
Vinerea ~~Sâmbata~~ siara ~~cu apusul soarelui~~ se adună
la flacai (mire), flăcăii si fete si gata
bradul aninandui pamblici de pantece
Inferite colori si crestate in mauta di
vite flori si flacai si fetele joacă. —
adoua di sâmbata se trimite acas
Brad. la miriasă prin trimis tanar
Incând legat la capu cu petiala cu o
pune mireasă. care Brad si petiala
le lasă la miriasă, Brad se pune
pe varful casei la miriasă iar pe
tiala o pune pe capul ei. deminia

— acea sâmbătă spre siara se adună la
miriasă tăi flacai si fetele di, cat si se
face horă pe bătătura aici se duce si
mirele. acolo. îi sco'te nunul si nuna
pe amândoi si i prinde pe tinerii in
horă lângă ei (între ei) iar din'apoia
mirelui si mireasei joacă un om cu o ploscă
cu vin pe mâna dreptă si cu un bat in
acia mână având în varfu batului legat
un servet. la stanga lui e o femee.
acestea părta numele de Stolnici si fiind
rude de aproape cu ginerele. — dupe ce da
cate-vra rôte de horă in mijlocul carora
in acest timp cât sunt ei horă miri cu
nuni un om cu o ploscă cu vin si un
pahar séde in mijlocul horei si toarnă
câte un pahar de vin si dă să bea oameni
mai batrani din tre privitori. acest om
se dice iar stolnic. —

A doua di se duce nunul cu nuna si cu
ginerele la miriasă. de unde cam-
fete si flacăi o joacă, acii este iarăși un
joc nunul si nuna pe genunchi si miriasă si
iara ca in ziua precedente joacă in'apoi lor acii
Stolnicii. un flacau da Bradul josu dupe
casa mireasă si se pune in'aintea lor cu hora
cu dansul. jucandul. cu mână dupe ce
au varteste hora de trei ori. apoi intra tot
si nunii in casă unde tatal si nuna fetei
stau pe scaune. iar tinerii ingenuche in'aintea
lor. (unul din ospeti pronunta o oratie)
nu o stiu. dupe aceia se duce la Boseri
si se cununa si de acii se duce la casa
mirelui. cu toti la masă unde se adun
cantori si petrec, a doua di iarăși
masă. si a trei di iarăși - a doua
zi se trimite Rachiu la parintii fetei
si dăe un fost Virginu i se aduce

de Stolnicii rachiu rosu avand acel Stolnic
si in varful unei prajini un steag rosu
iar dăe nu i duce rachiu alb, avand
in varful prajinei steag. alb, acii e
cea mai mare rusine pentru tatal fetei si mama
remân forte descurajati. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

A doua di de mantă se adun femei
din sat si face Gatitele miresei ca femei
foc. masă si se duce cu nunu la cununie
tote mesele se termină decandu se tot
la cărciumă si petrec. —

124. — Le dracuesce

125 — ânjuraturi, de lucruri afinte

126. — Nu stiu

127 — Óle, Stuchină, ciaon, tunjie Caldou. Ed.

128. — Nu stiu

129. Castelul la Corbia, a lui Mihai.
130. Nu se poate ceti. —
131 - Nu știu
132. - Le cunoaște numai Vidra și Cobia
133 - Nu e nici un cuvânt particular
134. - Nu știu
135 - — — —
136. Nu știu
137. - Nu știu
138. - Idem
139. Nu știu numele lor. nu cunosc de cât Closca cu puiu. Luciafaurel de zi și Rațitele. —
140. - Ei îi zic Drumul Robilor
141 - Zic că-l au mânăcă Vârcolacii
142 - Nu știu

143. - Spun că e deochiat de cine-va adică cu vitat cu ochiu rău. —
144. - Nu știu.
145 Idem
146. - Nu. -
147. Idem
148 - Nimic
149. - De Strigoi spun că când au fost în Viața un om rău după moarte se face Strigoiu iar despre Stafie spun ca când se face o Cladire mare, ca cât nu se dărâmă maistrul în măsura umbrei ca o spărie a unui animal sau om. și o dirâme în dă. după cât-va timpu omul mâre slabind și se face Stafie.
150. - Spun că e un duh necurat. -
151 Zic că de ucisu după trei zile de la moarte vârtosul Capitelui - —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

152.- Nu știu

153 - Idem

154 - Idem

155. - Paparuda au obiceiul a se face țigani nomadi în timp de secetă înbracă o Virgină cu o cdrănță însire în pregurul mijlocului boabe și se duce din casă în casă jucând în bătătură și cantând un cant ce nu 'l știu, femeile și copii torn apă pe ea. —

156 Sburator dice că capata fetele am vedate. —

157. - Nu

158 Nu știu

159 Idem

160 Umblă din casă în casă copii și flacă

în ajunul Crăciunului și cântând cantec ce nu le știu. —

161 - Nu știu

162 - Nu știu

163. - Nu -

164 Nu știu

165. - Nu știu

166. - Idem

167 Idem

168. - Ninie

169. - Idem

170. - Nu știu

171 - În prund. amiază și ședea, și noaptea în mezul nopții le cantarie colindele

172. - Nu. —

173. - Despotivă afară de Vinerea ce e mai stimată. —

174. — Nimic
175. — Nu știu
176. — Nu sunt.
177. — Nu.
178. — Nu știu
179. — Nu este
180. Nu știu
181. — Le dic Crivat. cel de nord. austru cel de sud. Răsărit cel de Est, și Muntian cel de Vest. —
182. — Nu mai cele Dicerieșth
183. — Când cade o stian Spun că au murit un ~~cuplet de~~ om.
184. Nu știu. —
185 Idem
186. — Nu știe

187. — Nu știe
188 — Idem
189. — Nu ce scot.
190. — Nu știe
191 — Nu știe
192. — Idem
193. — Nu știu
194. — Idem.
195. — Idem.
196. — Idem.
197. — Le dice că e o planta cu care atingând ori ce ameștecă se dissoc în dată. —
198. — Nu știu
199. Idem —
200 — Spun că Naiboste după moarte e locul vecinic a celor drepți iar Dadul.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

ca locaș a celor rei, unde spiretele
rele. (Diavolii) i muncesc. -

201. - Înțeleg în lumia ceailaltă. —

202. - Nu știu. —

203. - Când îi ese cu plin dice că merge
bine, iar când îi ese cu deșert
dice că îi merge rău. —

204. - Nu știu

205. - Înțeleg un alt soiu de oameni, care nu
mănâncă oameni. —

206. - Crede așa cum au auzit de la Părinți. —

Învățător Ch. Haisenbusch

1885 Ianuarie 1

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ACADEMIEI POPULARE ORTODOXE

Proc. Nr. 11

440

BIBLIOTECA ACADEMIEI

... de noi la facere
... astă-zi 21. NOE. 1907

Deosebite obiceiuri, credinte, numiri, de
lucri si altele din limbagiulu locuitoriloru din
com. Tătăni, pl. Balta, jud. Braila, culese de
invetatorulu respectivu, Albu Eufrosie
1884 Decembrie
Tătăni.

1. Se observa, ca a se rostesce curatu fără d la
trei in a unde trebue numai in dialectulu ia-
niloru.
2.
3.
4. Se dice: véra, fata, masa; iar nu vara, féta, méza.
5. O in cuvintele: dormu, dormire etc se rostesce
curatu ca o; iar in cuvintele: Rumanu, Rumani-
ca, Rumanesci se pronunta ca u
6. Se dice: umblu, unghiu etc.
7. Nu suntu cuvinte in cari ni ca nu fie inmuiatu
in i.
8. Nu suntu cuvinte in care li ca nu fie inmui-
iatu in i.
9. Se intampla in exclamare ca o cuv. a ca fie
rostita lunga. ca: oo bolnlu! omu. a maiorîtatu

10. Nu cunoscu cuvinte în care poporulu d'a-
ici, ca rostească întregu pe e dela sfârşitulu
cuvintelorŭ.
11. Nu cunoscu cuvinte în care poporulu d'
aici, ca rostească pe i întregu dela sfârşitu.
12. Nu cunoscu dice, mentel, cuvente etc; ci min-
te cuvinte etc.
13. Diftongulu ea se rostesce curatu.
14. Diftongulu ea se aşa ca se aude bine e-a.
15. În Hiecinlu vorbirei poporului d'aici, nu
cunoscu cuvinte în care é sau ea, că se
pune în locului lui e curatu.- Se întâm-
plă însă, ca é sau ea ca se pune în locului
lui e curatu, cum merge etc dar acesta
numai în dialectulu omeniloru din Crasovu-
nia sau Banatulu oltenescu, adecă pe
aici din depărtare împrejurări.
16. Idem.

18. Poporulu d'aici cunosce numai pe z; iar nu s dz.
19. z în cuvêntulu Dzice se rostesce curatu z; iar
în cuvêntulu prasnicu se rostesce ca ţ.
20.
21
22.
23. Poporulu d'aici prefuce pe f. în h în multe
cuvinte D.e. hera, here, hicatu, hi-te-ami de capu
etc. şi se prefuce iarasi în h D.e. mê hecheu în
loc de me ejiceu. s.a.
24. Sunţu multe cuvinte unde f. nu se prefuce
nici-o-data în h. D.e. felinaru, felnicu s.a.e.
25. Nu cunoscu cuvinte unde fie cumu fi, da se con-
tesce ca, i sau ci.
26. În nici unu cuvêntu l nu se prefuce în h.
27.
28. Poporulu d'aici nu cunoscu nici o deosebire de

comun când pronunță hie sau fie.

29. Ŋ nică unu cuventu r nu se preface în ț. (pe nică)

30 în boi de viŏ nu se rostesc jiŭ când (jiŭ)
din înțelesulu lui r dela viŏ se aude un
ŏ și acestu cunoscu limba romana ca
ŏ sau spre a lui arata.

în precedenta întrebare în
: vinŏ, viișoră, verdeŭ etc se rostesce
cunoscu pentru care limba ro-
sunetu spre a lui arata.

de ua nu se întrebuințeză
cuvintele: o reu etc.

33. j de gi pe a distinge bine și nu
se întrebuințeza una în locu alteia.

34. hi se rostesc în cuvinte ca ghi
De. ghine, ghetulu omuĭ etc.

35. Pi se rostesc în multe cuvinte ca chi

De. chiciór în loc de piciór, Chica în locu de pica etc.

36. Nu se rostesc coptu: ciciorŭ, și chepŭ: chiŏnu.

37. Plurulu dela lupŭ: popŭ se rostesc: lupĭ, lupĭ, lupĭ: popĭ, popĭ, popĭ.

38. Mie: mielu se mai rostescu: gnie: gnelu

39. Mie (1000) și mie pentru mine se rostescu în asemănare.

40. N nu se preface în nică unu cuventu în r.

41. Idemu r în n.

42 } Din tóte cele dise în aceste întrebări
43 } nu se uneza nică una pe alta ci se în-
44 } trebuințeza tóte dupe limba lite-
45 } rară de vorbi.
46 }
47 } unu.

48. Omenŭ fără cunoscința de grămatică, cu-
nuesce în generalu și dice: omeni ~~mej~~ merge, ma-
sile tace etc. ½.

cauiu cand pronunță hie cau pie.

29. Ly nici unu cuvântu ⸗ nu se prefacu în ⸗ pe nici

30. Le boi de viă nu se rostescu pin cau gi; dar inlocuiala lui ⸗ dela viă se aude un cunetu și acestu cunetu limba romana nu are semnulu său spre a'lu arata.

31. I. și aici cade în precedenta întrebare în cuvintele: vinu, vitioru, verdu etc se rostesce într'una cunetu pentru care limba romăna nu are semnu spre a'lu arata.

32. Ia în locu de ia nu se întrebuințeză în cuvintele: steua, reua etc.

33. I de gi pe aici se distinge bine și nu se întrebuințeză una în loculu alteia.

34. Ki se rostesca în ⸗ olte cuvinte ca ghi

De ghine, ghetulu omu!

35. Ki se rostesca în mulțe cuvinte ca chi

De chelcior în loc de picior, chien în locu de pica etc.

36. Nu se rostesca ceptu ⸗ cicioru, și cheptu ⸗ chiomu.

37. Pluralulu dela lupu ⸗ popu se rostesce: lupi, luchi, lupchi ⸗ popi ⸗ pochi.

38. Mie și mielu se mai rostescu: gnie ⸗ gnelu

39. Mie (1000) ⸗ mie pentru minte se rostescu în asemănare.

40. N nu se prefacu în nici unu cuventu în r.

41. Idemu r în n.

42 } Din tote cele dise în aceste întrebări
43 } nu se vede nici una pe aici ce se în-
44 } trebuințeza tote dupe limba lite-
45 } rara de unde.
46 }
47 } unu.

48. Omenii fără cunoscința de grammatica, obs-
nuesce în generalu a dice: omenii ~~mei~~ merge, ma-
erile face etc. ⸗/.

49. Numirea dela vorba mănă se cîpre-
mă ascultată și mănă și mănele.

50.

51. Cuvintele: mare, rău, pădure, munte, mo-
rile rău, mașină, codru, pădure, stănică, vi-
șină și lăspezi se întrebuințeză și locmai as-
așa și pe aici; - cuvintele: noianu se mai
dice țeriană și mulțime, (ceiă se mai dice
putere, vale se mai dice virtej și adău-
cine, groapă se mai dice gaură; iar expre-
dilmile dalma, grui, rodiă, stanu, căr-
dice și rașuna nu cuntă cunoscute pe
aici.

52. Despre numirile locale se știu aceste,
că fie care și are nascerea dela o întâmpla-
re și cuntă multe D.e Com. Năsăud se dice
ca i s'a datu numele dupe un turcu numi-
tu Năsăud, cacului Tătarului ideme du-

pe numele unui țăranu, moșia mireșa dupe
numele unei mireșe care amuntia dicu din
timplare pe cănd trecea cu nunta mele a și
soțiă înpropiată și altele, între numirile co-
mune cuntă: respăntele cau mănăstirea drumu-
rilor, despre care se crede, ca de ore ce este locu
intre drumuri, dicu țăranii este pericolu de
a trece noptea pe acolo, cuci și idi mân-
te și se pote chinui, se mai crede ca acesta lo-
calitate are proprietate de a face bola din vrte ală
țăranii cand le more ne o vita și la piciorele
și capu și le duce de le înpropa la respante
Crezend ca bola o să ratăcească pe altu om
nu și astu-felu cele multe rele capă de nă-
te în fine multe superstiții au satenii
înșelăciuni respăntilor.

53.

54.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

56.

57.

58. Pământele numiri de oameni pe unii
munți: poma neagră, poma albă; din aceștia
ari varietățile următoare: corna, Cumădiora
și rujachia.

59. De ore-ce pe unii nu munți vii nu
cunoșc nici cumuțe prințișoare la lucrarea ei:

60. Numirile vinurilor munte: vinu de
Cotnari, de deal mare, de Balloniesci etc
adică dupe localitatea care l'produce i
ce da și numele; in privința culorei este
vinu albu, vinu roșiu, vinu negru și vinu po-
șiu adică amestecatu cu albu și roșiu; în
ceea ce privesce gustulu este: vinu băutoru,
care are unu gustu dulcegiu, vinu acru care
are un gustu cațicatu, vinu mănșpentu și

vinu dulce; în privința tăriei munte: vinuri
ce pustoe sau spirtose, slabe sau care nu facu
efectu decât în cantitate mare, bonluve sau care
se facu din poma abonta de brumă

61. Berzulu are o singură numire, oveziulu se
numesce: oveiu sălbaticu care are culorea
negră și se dice, că crește din pamentu fără a
lui semănă și oveiu albu sau domesticu; me-
iulu cași oveziulu se împarte în sălbaticu
și domesticu; grâulu în grâu de vară care se
semănă primăvara și grâu de toamnă care se
semănă toamna adică spirica, arnautu și
secara; porumbulu se împarte: în porum
bu roșiu și porumbu comunu

62. Cânepa și mălaiua munte cunoscute cu
acestă singură numire, fasolea se împarte
în fasole de hârcovi, fasole albă, fasole gră-
dinii, ochiță, albă, galbină etc

63.

64. Buruienile ce se găsesc pe acea cuntă sunt: coada, bozia, mămăliuca, cuna-cuna, obuza, pălagnida, cicórea, meedica, umbra epurelui, cucuta, poma câinelui, laurulu, măselarita, holera, măturica, ciulinu, colți babei, luminărica, oda epurelui, Drașu, iarba lui Satanu, dovrai, stupi, țipirigu, papura, nalba, ceapa ciorei, iarba dulce, brandușele, sulfina, urzaica, coada vacei, coada melului, mătu curcanului, alionela, unghiu, papadia etc. Erburi: grăușoru, ovișoru, talpa gâscei, trocălău, negara, ghindeiu, iarba popei, caprița, stiru, iarba grasă, holbura, murhoru, chisu, etc. Flori: ochiulu boului, muscata, rochia rândunicei, crucile, telig rațului, iarba

bucniogu, calțunei, cimbru, oregnita, grâu popii verbina, viorele, stânjunei, talele, micsunele indrudaima, dulcu vrancii, lemnu domnului (mucata etc.

65.

66. Notenu pe acea se înțelege calulu mâu după celu întâiu masa și până la doi ani, iar în alte părți se înțelege mielulu după ce lu întâiu mată și până toama și viei-vea.

67. Felurile cailoru sunt: cai de munte de forma mănica și sprinteni, cai de rușia, mai mari mai groși și domoli, și cai de localitate de ața sura mediocra; în provinția vrastei sunt: mânji de când se nasc și până la unu ani, notenu până la doi ani, jugunu până la cinci ani, armasaru neștiut dacă este neșegunit iar dacă nu se numește Calu, partea femenină se numește mandra, nătăna, telina și iepe ia pă, în provinția Oltenii

murgiu, ciuru, deréu care are părulu murgiu și în-
cheiatu au albu, negru, bălțatu, roibu, cărpu,
vănatu și bălanu; — apoi brezu, steiu și pentru
68. Împrivirea boului și a vaccei sunt: boi de
munte, boi mocanesc și boi comunu. Vaetra
dela nascere și până la un anu se numesce
vitelu, până la doi ani mumfatu, până la
trei ani jonicu, după aceea dacă se jugă-
nesce încă se mutorce se numesce boiu de un
vitelu, de doi etc. adică după numerulu
anilor începându vitelulu întâi cu anulu
alu 4-lea; iar dacă este nejugănitu se nu-
mesce tauru sau buşdiu de un vitelu, de
doi etc: Vaca cându boulu cu deosebire
de tauru. Culorea: balanu, porumbu
sau vănatu, plăvanu, galbenu, prienu,
bălțatu sau tintatu, brezu, și murgiu, sau
cum ceia vinetiu. Cornele: plecatori
căpoeti, lacu, cerauiu, și inlăturu.

69. Curintele impriviinta oiei și a berbecelui sunt
figu, otopire și turcane. Vaetra: se numesce mie-
lu de când lu fatu maica și până lu înțerca,
cărlanu de când și până la un anu și ½ apoi mio-
ra și țesturu până la doi ani și mpine oe de un
mielu de doi ete; iar bărbatu se numesce berbecu
daca nu este înbotu; iar daca este atunci
se numesce batalu. Impriviinta culorei: se
numesce alba, negra, sudrie, galbenata, griva,
ochesa daca are pe fata pete mari negre și
albe, daca aceste pete sunt forte mici
atunci se numesce bucsata, apoi bucalae, be-
le, rusca, roșie, etc. Particularitati: cornuta,
daca are corne, ciuta, daca n'are, ciuta, daca a-
re urechi mici, stirpa, daca nu face mai; iar
când face și rămâne câte un anu de mi face
atunci se numesce stârpa, groza, când este
aprope, sa nasca și mpine borsa după
ce înbătrânesce.

70. Capra, când este mică, se numește cadă, apoi are același număr cași: oiș, partea bărbătească, când este mică se numește edu, după aceea până la 1½ ani se numește bă-ținuș și înșine, după aceea țarcuș. Culoarea, cași: oile. Porculu când este mică se numește purceluș cu purcea, după ce se mai mărește până la 2 ani se numește godinaci cu godinacă, apoi ecăa parte femenină și por-că parte bărbătească dacă este prejănită, iar dacă nu atunci se numește vierș. Culoarea: albu, negru, sivu, pestriț. Felu: porcă comună de statură mai mică, cu părul crescutu în ceafă pe cărnă spinare, numită cămărașă, și porci blegi, mai mari fără cernă și cu urechi foarte mari și lăsate pe ochi.

71. Câinș cuntu: câinș de casă, câinș cu-bancă, copoi, zăvoi, prepelicari, ogari, oței și bocși. Vădra: cățelu când este

micu și câine când este mare. Culorea: negru, albu, vănătu, grivu, roșu, brezoiu și cubalbu.

72. Șoricile se numesc toți într un felu și când cuntu mari și când cuntu mici. Culoile cuntu cași la câinș, felulu este același.

73. Coreci cuntu: coreci mici, monarești, chiț-cani cu grivani, dihori, nevăstuici și popoinci.

74.

75. Numele insecteloru cunoscute pe aici, cuntu aceleași cu cele cunoscute în țeară.

76. Șoșile cuntu simple și cațoșe, care au nișe șulgi pe spinare lungi, noi și despicați adelca în doue. Culorea: vineți, albe și gri-ve. Vădra: boboci și apoi gâște și gâscani. Rața, porumbelulu, turturica și șoșia. Culorea li ca la după felul șulgiloru încolo mai nimic nu se dice.

77

78

79.

80 Despre bufnită se crede, că dacă cântă pe casa unui omu este reu

81.

82

83.

84. Broscă ş arcanlu se dice, că e pacatu, că le omoră pentru că ii au urzitu pamentului; este un felu de broscă pe care o numimu broscoiu se crede ca purtată la gatu de un bonlanu lu lasă fripturile.

85. Copârla este coparla vănătă ş copăr. la verde sau turcesca. Carşi cantă pu. tinu cunoscute pe dicu.

86.

87 Numirile pescilorŭ sunt: stiuca, somu, morănu, ceja, caracuda, linu, tiparu, alghiuba, ş pibanu, crapu, scrum. bile, platica ş calau.

88.

89. Glasulu animalelorŭ se numesce:

la bou, vacă ş măgaru, ebera, oracăe ş măgosci, la cai, nechezu, rănchaita ş mihoe; la lupi; caini, urla, latra ş schiuesci; ş chelaelle; rata, macae, gasca gaiţe, guina carcae, cântă ş clon canesce ş; cătălăcasc ş; cocosulu cantă ş chemă, oia ebera ş behae; porcum belu grunţa; carca chiorcae; carcanulu chiorcae ş bolborosesc; porculu guită ş grohoe.

90.

91. Tipetele impreoiuta vanatorilorŭ sunt, ş ratulu, chiuitulu, horitulu, ocolu ş te.

92. Numele cainilorŭ de vanatu sunt: ogari, copoi ş prepelicari.

93.

94. Locuinţa ciobanilorŭ este impreuna cu oilor ş cu ostenire glugi; au intr'a casa ce se numesce curtă ş uneori bordeiu insa pen. tru alte trebuinţi nu pentru a locui in ea; uneltele sunt: bâta sau băţu, baltagiulu, biciulu, cuţa, cuţitulu, clestele, ammanulu,

sulanului, acum; despre pastune: pomesca cinepa; despre branpeturi: telemea, cascavalu, urda, branza de burduse, branza de putina.

95. Casa se diosebesca o oe de alta ciobani le numesc: cuibia, turcana, stoguc, etc adica dupe cum s'a aratat la N: 69.

96. Caini ciobanesci se mai numesc si caini de oi si de numesc, brepoiu, cruciu, lupeiu, cazacu, lupu, rodu, corbu, carangiu, dragaiu si altele.

97.

98. Ciobani impartu diua in conace si le numesc: la prangu, la sa mezi si la Sfindu.

99.

100

101

102. Diosebitele seleuri de campuri cunt:

selina, paiscanta ne lucrata domnita, prodie, silisce, parloga si mirisca.

103. Diosebitele unelte de plugarie cunt: plugulu, rarita, grapa si boruna.

104. Diosebitele parti ale plugului cunt: cornele, grindeiulu, plazulu, cormanu, barla, jemulu lungu, jemulu latu, potangu, capitaiu, rotele, oiia, cohimbatorea, carligu si tampla cu tot.

105. Partile carutei cunt: dricelu, fundatorea, chilna, inima, oietea, crucea, crucele, cruc, lamba, chilna, spilna, roile, rotele, lo-cile, rancile, scaunu, greia, carligu si furculitele

106. Afara nu cunt in acest catu

107. Mestesugurile cunoscute pe aici cunt: rotaria, ferareia, cojocaria, croitoria, tesaturile, cucuduvile, tornulu etc.

108. Unelitele de dulgheri cunt: barda, toporulu, teola, ferastraulu, dalta, cuti-

foia, rândeaua, opredenelu, prestanelu, de-
cuse.

109. Unelele de ferărie cumu: masa, în-
care se coprinde instrumentele de gaurită
fierului, foaia, foile, nicovala, ciocă-
nelu cu barbatelu, minghina, cleștile,
praftuiu, chirpidesiu, și rașpitorea.

110. Unelele de zidanie cumu: Galeta,
drâsca, mistria, drepțarelu, ferăstrau,
cocanelu, țesla etc.

111 Diosebitele feluri de țesături cumu:
așternuturi, tolluri, foițe, velinte, plapu-
me, pânzeturi, ecrită, cuvrlaturi, fețe de
perne, rrchii, cioldaură etc.

112. Deosebitele unele de torsu cumu:
fusulu, furca, druga, rasucitorea, dura,
cuiu cheptinei. De țesutu: resboiulu,
suiele, speteza, zăvorulu, spata, vătuiele,
itele, tureica, polnoje, ceripte, vârtenita,
cucala, cicărigu, întinzătorea și țețele.

De cusutu: acului, undrâna, mașina
și cuiu.

113. Turmtele privitore la plutire cumu apoi
pe necunoscute de ore ce acestu satu este departe
de apre navigabile.

114. Armele cu care se servescu sătenii pentru
cumu: pusca, pistolulu, tiuvrenlu, cuțitul
și comagiu.

115. Turintele care se mai pustresc despre
armele din trecutu cumu: pusca și pistolul
cu cremene și tatagamulu.

116

117

118. Numirile hainilor ca cătene cumu: la
barbati, cuciula, pulura, legatura, cuiușa ce-
veta, zabuna, ilicu, flaneau, coțoc, bunda cu
chesitarelu, camasoiu, oprestorelu, gheba, cu-
mana, mănicaru, darica, manistiu, gheșa, mu-
nisile, brâulu, pantalonu, ilari, șoture cu dol
vari, ciorici, nadragi, cimenile, camasa, ciorap
oghele, ochina, nojate, ciobote, papuce, cimpe-

papuce, nabragheți, pete, cuba; la femei,
pe lângă cele mai sus amintite mai
sunt: rochia, pestelca, fusta, bonjorul, polcuța,
polca, baltonaș, baltoni, ciumberu, barieu, ba-
ma, năframa, șeu, cercu, clergana, testimelu,
ciurica și mănicuțile, obrenitorea, șorțu etc.
119. Podobele femei sunt: cabba, mărgele,
brățările, inelele, cercișorele, marjedama,
cercei, bolduri, spilce, etc.
120. Numirile mâncărilor sunt: mămă-
liga, murături, varza, ciaja, neturcu, ciulpere,
borșu, ciorba, turlo, cu azima, colac, chi-
rosc, placinta, turtișoare, nalangate, degetele,
galole, brandaspiu, găldabău, fripturi, ciu-
lama, ouă prăjite, ouă fierte, coleșa, rasolu
121. Numirile băuturilor sunt: vinu,
rachiu, rumu, bere, țuica etc.
122. Cuvintele privitore la rudenie sunt:
tata, tatăl, mama, fiu, fiica, ginere, nora,

cucoș, cucoșă, nepotu, nepotă, cumnatu,
cumnată, finu, fină, rudă, nașă, varu, vară,
cumătru, cumătră, socru, soacră, unchiu, mătușă,
123. Cuvintele privitore la casatorie sunt: cătă,
tocmela, ceiu, catalon de casă, rachiu,
bradu, lotodna, legătorea, rachiu și plăcintele.
124. Jurămintele mai obicinuite ce se sunt: zău,
să n'am parte în lume, ca-ți fie a lui dracului,
pe cohotea mea etc.
125. Blestemele mai obicinuite de popor pe aiș sunt:
bate-te-ar Dzeu, ghiavol a lui dracului, trăsnitu
ar Sfântu, li-te-ar de capu, plesnurai, crăpurai, n'ai mai apuca să mai ghii, durară dra-
cu în tine, cariberă ochi, pocăte-ar Dzeu, duci-
teai învărtindu, ca ciocârlia, mâncarai ori beară
joca dau para, nu te aiu mai vedea apoi
batjocurarea celoru esimte.
126. Jocurile copilaresci sunt: piapuacele, cămă-
șica, driehea, petrecu, mânca, gâmja, pocheș,

bordeiu, bocănașu, ulicioru și lumănărica, care toate
au de scopu îndeletnicirea copiilorū; d'a pănă-
tului ghetata și d'a mamii gaia care deștep-
tă pă copilu de amorulu datie apoi propie-
tatea sa; d'a gnipa și d'a baba orba care
au de scopu d'a deștepta debaciă copiului.
127. Vasele pentru gătirea bucatelorū sunt:
caldarea, ingotia, cazana, ola, tigaia, tavaua
mașolca, ciaunu; pentru spalarea portului: cră-
china, sarsiura, balgeru și ū generală bidiu;
pentru ducerea la cāmpu, ulcica și traista,
gluga, copieru, hardau, budurișca, și chichita.
128.
129. Diferitele feluri de cāntece pe lāngă cele
de dragoste sunt: Ghita Catanuta, Corbea
Doina, Chira Chiralina, Lina Ghinzulena. etc.
130. Cuvintele privitore la jocurile de cārți
sunt: stoss, drumu de fieru, concina mare
31.66, punte, copaș și maca.
131. Jocurile pe aiă sunt: carba, hora
rotunde, hora grecească, brāulu, cerdăcălu,

hora ū dou pași, Tropca, rața, floricica, pol-
ghiru, etc
132. Instrumentele muzicale sunt: fluieru,
compusu din, vrana, gaură, Țeava și dopu; Cobza,
tamboura, chitara, vióra și Cruca (flueru fara dop).
133. Cuvintele privitore la vinmantarea sunt: nuntă
Sparca și apoi pomenile
134. Intre cuflete de omu și cuflete de dobitoce,
nici o diferentie nu se face pe aicĭ.
135. Intre morte de omu și de animale nu este nici
unu cuvintu prin care, să se diferențieze.
136.
137. Frumosulu se intelege totu ce place ochilor,
cele mai frumose lucruri dupe satenii sunt: hol-
le cārdle sunt bune, campiile cānd sunt im-
brăcate cu iarbă a bondanta și animalele cānd
le merge bine.
138. Satenii nu au nici o parere in privința ceteloru.
139. Diferitele numiri ce se dau celeloru sunt:
corele, lana, lucrișuri porcelanu, lucrișuri de sticla, lu-
crișuri gorilorū, clasca cu puii, ouale, oue, fata

ca cobilița, Ianula, Comora, Sfredelița, Crucea, Stea cu puncei, Tola

140. Partea albiciță a cerului se numește drumul robilor

141. Soponda privesc întunecimea de luna și zic ca o mănîe a lui Dzeu și crede ca luna și stelele le mănîanca cîrcele lăi în preajma cînd cînecă.

142. Despre curcubeu cu credința cumcă: nisce fețe calbatice ale cerului celți deau, ca cumcă, nisce omeni despe pămînțiu, care dîndu-se de trei ori peste capu ese sufletulu din elu; corpu rămîne morțu pe pămîntu, iar sufletulu se urcă la luna ori la zore de la mănîanca și dupe aceea se întorce și ia iarăși corpul lăsatu transformîndu-se în ceea ce a fostu din viață.

143. Diochiulu este o bolă, provenită din 2 cause 1) din curiositatea cu care se uită unu om la o ființă și 2) frumusețea unei fețe

atrăgîndu plăcerea de a se uita și ochii dușmanului, acesta dușmănie provocă bola, numită diochiu; - se povestesce ca daca fiinta portă unu fieru de rodiu, nu se pote diochea.

144. Zînele cumcate pe alți cumtu: Mănăstra, Oblena, Obrăzsana, Obira Obiralina, Iana Chiuzulena și Fata Sfîntului.

145. Despre Elena Comănzena se povestesce ca a fost o fata de carciumara forte frumoșa și a furat'o unu arabu.

146.

147.

148.

149. Despre strigoi se povestesc, ca cumcă morții pe sub cîrnie cînd mai nainte de a ei înșiopa trece ori ce o ființă; iar strigoiele se crede, ca cumcă tote morți, nisa mai înainte de a muri li ca mancă umbra și de o pune înfrîuri Joia, cînd ședea mesciri.

150. Despre draci, se povestesce, ca este o ființă

352 r

pustoniei, care are o înfățișare, numită
cioclu și înfățișează sufletele omenilor ce
Dzeu; adică sufletele care au urmată bivolele
morții lui Dzeu; iar cei laș la dracu; se
crede că ei se pot transforma în feliu de feliu
feluri și când un om face o faptă rea se crede
că este poruncită de dracul, se mai crede, că
când omul este expus la o ispitire, dacă
i se arată dracul, or i se face vreun semn rău
care prăvește apropierea dracului prin semne
cruci se pot goni.

157 Despre astute se crede, că sunt pisce trimise a lui Dzeu, care prăvește în forma de
Colonna vitelonia corfidelom la fel ele despre
nascere.

158 Despre ele se povestește că sunt pruncă
și furnică, că sunt apropie de drac și de-
mentori joacă pe pământ și dacul în
întâmplă să vorbească cine-va în boscumde
a judecă ele i se întâmplă cevă rău.

159 Despre joimarița și marți cerea
și dzic că mecheine au fost nisce

353

joimărițe în forma de femei care în vechime casa
și chiar omorâ oameni și mai ales femei când
lucrau marți sâmbătă sau când rămâneau
câmpii ne lucrâ iuma.

160 Despre ziua Sf. Gheorghe credu
că este ziua în care s-a botezat Christos.

161 Sâmbăta este o sărbătoare când se crede că
oameni unul pe altul; apoi se mai împodobesc
unii cu feliu de feliu de buricuri și unele din
casă în casă de joacă și stă până când stă până
când cântă cocoșii și dorm. este o apă de apă în capii
Este această se face credând că prin ele se atrage
bunătatea lui Dzeu casa plină la timpuri

162 Curatorii se crede că este o boală pro-
venită din amori.

163 Cu numele de lucreț se numesc unii poci
cunoscuți sub numele de dricke.

164 Brejaia este unii omi nascuți, cu o mâncă
în mână și care împreună cu alți nomizi
caută morți pe la casele oamenilor în cărbă-
torile Crăciunului de joacă.

165.

160. Eliu dele pe aici se petrecu cum adu-jelă
faină ca facu cele compuse din cate trei, patru,
cinci cu cate placi una, și în apunlu cruciu-
lui ca St. Vasile merșu din casa în casa
de cinci.
161. Strigoica se crede ca au fostu în vechime
unele oameni cu coada care mancă pe ceilalți.
162. Despre zmei și balauri nu se potu lamuri
cateva cum, ce a fostu se dice nimic ca au fostu
unele cumpi petromice.
163.
164. Deliciurile în privirea vrajatoru cuntu:
ca îi face de dragoste, ca îi gaceasca norocului,
ca îi face de dragoste, ca îi gaceasca norocului,
ca fermece pe altulu, ca îi face de urata ete.
165. Bolele de omu cuntu: junghiu, diochiu, tes-
pe, friguri, gala, galbinare, vatamatura,
frica, tuse, ulcia, varicata, pojaru, cosu,
rie, ciuma, holera, peri-rei, bube-dulci,
zambile ete.
166. Bolele de vite cuntu: armurarmita, bola,
splina, talamba, tamaseala, galbinara, jaba,
rapanga, rita, diochiu, cangerasula, ete.

167. După părerea poporului de aici proveniu, frigurile,
a holerei, acciumei ete. este voia lui D-zeu.
168.
169. Despre St. Ilie se povestesce ca D-deu i a trimes
taiuru de lu a cercatu în cerū
170. Sfinții cocotiți pe aici cuntu toți sfinții des-
pre care vorbesca popa înaintea poporului.
171. Poporulu împarte diua în zonace, iar nu după
după diferitele semne ale ceasului: de după mesăriu
clocei, a rotei, a luceferului ete.
172. Diua întâiu a lunei nu potu nici o munce fe-
meiască
173. Între dilele săptămâni se cocotesce: luneia ca
buna pentru începerea unei lucrari, marțea din contra
și vinerea o cer beja multe femei cu cari cuntu,
că le apara de unele bole; luneia și postesce de mu-
ți omeni.
174. Și miercuri, vineri ete se cuntidera de mai fri-
tate poporului ca sfinte sfinte.
175. Pasările mai placute lui D-deu pe aici cuntu: co-
cocolu albu dându-se chiar de pomana la bi-
serica în diua de pasce.
176.

BIBLIOTECA

177. Cercle ~ luna se formează ca şoimi de peşte în.
Chiamându-se mulţi oameni la ele, când răsare sau apune
~ când luna e rede pentru ploaie sau după înălţimea parale.
178. Ploaia este lacrămile Mântuitorului şi mucegaiu al cerei.
179. Blestemu în pomenirea Domnului înseamnă mâţ omului.
180.
181. Proverbele ~~vechiului~~ spaiţ-zic: Cuvântului, aus-
tău, numitemi ~~Caldare~~ înţelepciune.
182. Rugăciune afară de cele bisericeşti nu cunoscu.
183.
184. Prin faptă se înţelege un femeiu; prin femei-
ru cuvântului o boală venită de la mână de om;
prin putere cuvântului; prin dare de arginţi viu se
înţelege mercuru; diseară, care se dă unui om spre
a se curăţa de la o boală sau a se vindeca; după cum
adecă arginţul va fi curăţu.
185. Prin legătură ploaie a înţelege ca este oprită
de a cădea pe pământu ~ se face prin descântece.
186. Spuma pădurii este boală cu mărţi cărr.
187. Luarea este o sărbătoare. ce cade vara.
188. Împrejmuita omului nou, a boboteaza, a casa
tului de seară nu este nici o credinţă.

189. Peaiţ nu se obicinuesa de babe spre a scote vechi
spinteloru.
190. Peaiţ nu se pomenesc de paşte cu cercului de foc.
191. Vânătu turbatu se înţelege un vânt puternicu, se
mai dice omacelu turbatu timpul rău când este foarte cald.
192. Deşa cuvântului ~~de~~ loca din cerr se mâne bun leşi
un blestemu pe bate-le ar loca din cerr, cu tote aceste
cătenu nu scie ce o fi aia.
193. Despre curcubeu se crede ca când se arată e semnu,
ca nu mai ploua
194. Prin rodelu pământului înţelege totu ce creşte
din pământu.
195.
196.
197. Prin iarba fiilor se înţelege o buruiană, care are
proprietate de a descinta căcate, broşte etc.
198. Prin colăcari se înţelege flăcăi, care îndoiesc pe
mire (ginerică) când se duce ca să îa mireasa.
199. Prin cătomiu calei se înţelege bătaia cailoru, când
rode ~~cai~~ ceva.
200. Despre mine ~ iadu se crede, ca după ce vor
muri oamenii D-deu i duce într-altă lume după

Japtele bune și dacă acelo va fi bine considera
va-i este minte; iar contrariu considera-i dă-
va-i este minte. 201. Când se dice pe cel-alță parte e minte-
lege minte ori iaste, urâ: despre ce va mus-
lege minte ori iaste, urâ: despre ce va mus-
202.
203. Cărea ca plăcu-i o explică poporulu, ca
cumu bună pentru iubânți, iar cărea ca
ceea contrariu.
204.
205. Prin capcăni se înțelege, că era nisce
oameni în vechime ș'stare aproape calba-
nească care mâncea pe cei-alți.
Acea care mănâncă pe cei-alți.
206. Despre vremea de apoi, se înțelege
giudecății lumei când va fi judecată
pe care despre Japtele dale

ACADEMIA
BIBLIOTECA POPULARĂ ARDEALĂ

438

No. 9.

358

Reg. Roman.

Adunarea datătorilor

din

Comuna Tichileşti pt. Vădanie

BIBLIOTECA JUDEȚ. BRĂILA

Brăila

Început de noi la facere 21 NOE. 1907

Sfîrşit astăzi

Judecător

1, Poporulu rostesce cuvintele molacu, molacă, maldoru balauru,
2. Moimăligă, miatură pătură etc. -
3 Fări, ăcări scobărî et.
4 Le dice bară masă pată etc
5
6 Le dice umblu unghiu
7 . . . . .
8 . . .
9, Poporulu rostesce oca, loca, dora pora etc.
10 Poporulu rostesce ne articulate annu, colu, bou, pomu etc.
11. Nu se rostesce i întregu.
12 Poporulu rostesce mindre, moimîntă, vine, spine, mine etc. -
13 Diftongulu oa se rostesce ouatu. -
14 Diftongulu ea asemenea. -
15 Nu sunt cuvinte postite de poporu, placere, ci plăcea, lege, merge etc. -
16 Nu sunt cuvinte în care se întrebuinţă fără simplulu ci face sése, sépte etc.
17 Nu sunt particularităţi în privinţa vocaliloru
18 Poporulu amorce sonulu Ţ. fără al deosebi etc.

19 Ț se rostește bine de poporu.-
20 Poporulu nu rostește cuvinte cu dz.-
21 Poporulu nu rostește pe r în două feluri.-
22 Nu știu cuvinte în care să se audă doi r r.
23 Poporulu prefface pe f. în h la următórele cuvinte: hier, hiarbă, hiu, și hir.
24 Poporulu prefface pe pie la ki la următórele cuvinte, kină, kină kineau kineaște etc.
25 Lamurile pic dau și nu se rostescu ca ț.
26 Poporulu prefface pe v în h la următórele cuvinte, hulpe, hulpoi hidră hidroi etc.-
27
28 Poporulu nu are cunoștință de sonuri nici vorbește hulpe și alți pulpe.-
29 Poporulu prefface pe v în g la următórele cuvinte, giu, ghiu, ghină etc.-
30 Poporulu nu rostește jiu.
31 Dela începutu nu pere ea să se audă în.
32 Nu se aude va
33 Poporulu deosebesce pe j de gi.
34 Poporulu rostește mai multu ghine cerghi, corghi.
35 Poporulu rostește pe pi ca ki kiepi kiciaue kieptene etc.-

36 Nu rostește ceptiu tou cicioiu.
37 Ruralulu dela lupi și popi rostește pochi și luchi.-
38 Miție și mielu se rostescu bine.-
39 Poporulu rostește bine 1,000 și mie pentru mine.-
40 Poporulu nu prefface pe n în r.-
41 Poporulu nu prefface pe r în n.-
42 Poporulu nu amestecă pe j. cu ț.-
43 Nu amestecă pe l cu ț.-
44 Nu amestecă pe ci cu gi.-
45 Despărțiri de cuvinte face numai la chieptene etc.-
46 Poporulu rostește fluerându, mâncătoriu ajutoriu.-
47 Nu are poporulu obiceiu de zică Dau piedutului.-
48 Nu zice poporulu dumniu merge, ci merge dorgoniu tacie.
49 Poporulu întrebuințează mai multu mâniile.-
50 . . . .
51 . . . .
52 . . . .
53 . . .
54 Poporulu ațenănățește cu aunulu grâneli lumii, cu ken fenulu lemnulu de cornu, cu argintulu nu ațenănățește nimicu.-

55 . . . .
56 . . . .
57 . . . .
58 Pe lîngă vii în coprinsulu acestei comune. -
59 . . . .
60 Vinu albu, negru, roşiatic, proşiu, dulce, şi acru. - -
61 Grâu de tomnă, de vară, secară, orzu, ovesu de primavara
62 . . . .
63 . . . .
64. Cucuruzu mutatu, erbi, mohoru, cotrocina, pinişiu, scaiosi, flori oraşinţă, macu şi verdeţuri boulue. -
65 . . . .
66 . . . .
67. Cuvintele în privinţa calului sunt: el merge ca gândulu omului, e mândru şi mai vioiu din tote animalele trăeşte până la vrâsta de 20 a. când e micu se ţice mânzu de un anu, nolenu şi în fine mare, calulu e albu, negru, brediu, pintenogu, roibu, vânetu etc.

68 Cuvintele în privinţa boului sunt: trage la pugiu, carru, plugu şi la tote greutăţile mari. Poporulu ţice că cine mai puternicu dintre tote dobitoacele jelnice lui sunt micu de mijloc şi mare. când e micu se chiamă vitelu de un anu mânzatu şi de doi gomotoiu şi de trei bugeu. - Colorea plăvanu, negru, calu, murgiu, vânetu, roşu, galbenu, bălanu etc. - Vaca o privesce bine poporulu căci fată şi îi dă lapte brânzu şi altele vrâsta le cunoscte ca şi la boue, când e micu se chiamă viţea de un anu mânzată de doi gomotoe, şi de 3 mare. Colorea este asemenea ca şi la boi. -
69 Berbecele e bunu de rudă şi prăsilă se găsesce berbeci mari şi mici, vrâsta se cunosce când micu se ţice mielu de un anu târcu şi în fine mare, el este negru vânetu, albu, ţigaiu şi creţu. - Oiu fată dă lapte lână brânză şi unsore şi este bine îngrijitu de popor. vrâsta şi colorea este ca şi la berbece. -

70 Capra mută iar cuvinte împrivința rămătorului
bună el e cel mai prăsitari dintre dobitoacele cresc
mai cu ușurință, rămâ și și caută mâncarea
singuri și stă de mare folos, când le mici
le chiamă purcelă, de 7 luni grăsumi și
de un an godinaci, ele țintați negre
bună, bălani bine roșcovate. –

71 Câinele e slugă cea mai credincioasă, păzește
casa de șoarele și hoții, și face turi de
noapte, bună câini mari de ghioace și mici
mici se zice cățeli, de 8 luni cățelandru
și după aceia mare el e grivă, lătoși, blegi
negri, vânăți și bălani. –

72 Pisica stârpește șoreci din casă. –

73 Deosebitele feluri de șoreci sunt șoreci mici
șoboli Chițcani și Gheorlani. –

74 Cari râpi etc –

75 Deosebitele feluri de insecte, țânțari, tâmni
cândaci și bumbari. –

76 Cuvintele despre găscă, ouă, scoate boboci
sboră înnoată și de afundă în apă. –

Rața ouă tâmna și primăvara ouăle de rață le pun
la găscă ca să scoată boboci de rață. –
Le bădă face ouă mari, trăește mai multi de 100 ani
și când mănâncă foarte grumosi. –
Porumbeli grungunește sboră foarte tus, face
pui în sborul lor și scoate pești de mai mul-
te ori pe lună. –

77 Cocoșii cântă noptea deștăptă pe oameni la
lucru, când cântă în braguli nopței zice ca le
vine ver o veste, și cel care cântă întâiu
noptea aude toca din ceriu. –
Găina ouă Cloceste scoate pui și răcâie pă-
mântului ca să caute mâncare pentru pui –
Alte cuvinte nu se mai întrebuințăză
de poporu. – – – – – – –

77 Albinele se înmultesc vara adună în-
tâiu cera fac cătute lasă tămâință
în ele și matca o Cloceste, și ies albine
sboritore

78 Poporul zice urzului joacă răcnește are
labele ca de ursu, cocoșă în spinare
mormoaște și zice că este nărăvit de Popă

Cupeli răpesce bl pleacă de vite, cel e fiara
cea mai rea. —
Vulpea când răte găste curcani și alte păsări
ea e hăță cătină și dincolo. —
De cerbi nu pavete propunli alt de cât
Zice că vreste lui se cunoște după cârne. —
Vidra șede în apă și hrănește cu pește
și când înșuță apa face cop că se oprâ
de rece și atunci vânătorii prindu-
se purcle ușor fare, carnea lui e bună
și usdră la mancare. — Alte vorbe nu
voi te de poporul de aceste fiare. —

89 Cuvintele privitore la vulturu ului Coroiu
și cainii lui. Ei păsesc păsări
domestice și sălbatice cu deosebire că
cainulu este mai inde. — — —

80 Cuvintele privitore la bufnița lui. ea șede
ascunsă în de fiecă hăbălonu ci vede
nu mai nóptea. —
Cucuveaua este o pasăre tristă șede prin tur-
bele cimiteriloru și când trece cântându
pre d'asupra vérunei case prebue se
moră cine va din casă. —

81. Oposumi sunt de mărimea dupe corbi e fără unde
de blană și de acea lăță pui se hrănesc
cu a lor mumă până când ei sunt mici
când sunt mari mumă le aduna multe
facă pumi în buzunarii și alunci eată ca se
duce pe ea. —

82 De mierlă nu știu nici o cântătoare când cântă
primăvara arată ca se face bine și bine
când cântă arată că se face rău și rău
Când vine vândurea arată că se apropie ploa
ia și ține până când cere pun cântă
arată că la facutu vară de frică ne mi or bere

83. Cuvintele privitore la corcane sunt la mine negri
întocmite căldurăce sunt că ce propie lamă
car barză tot atâtea un deosebire că unde face
cuibulu aduce mușchi. — — —

84

85 Cuvintele privitore la turpi sunt ei au pe mâini
când mușcă vite și oameni mănâncă turpi
negri le gătesc prin ape și calbenipe
uscată la câmpiu. —

86 Melcii se târăsc pre pământ și scot
pe ei o corne, carea le ține în loc și ei o lasă
și când mănâncă se deschide. —

Ele mănâncă carne de animale morte
și de oameni merge câte o dată cu capul
îndoit și unii oameni cânde câinele
zice că merge ca racul îndoit.
Paiașenii, este vânătoriști se ațin de
cel rău. Anuda grâele și lupii ne
lăng vânătoare, iar furnicile le bat
bala la lucru, altmintrelea nu se mai roade nimic.

87. Numirile peștilor sunt: crap, știucă, cega, vidră, cumbre, lini, nisetre
marmură, calău, roșioară, plătică, cosacă
și țipaș. — —

88 Ce ațin de vite bou cu boi, cal cu
cal și vacă cu vacă etc. — —

89 Numirile ce se dau dobitoacelor sunt: boul
mugește, berăș boncăie, vaca oftează
calul nechează sforăie și țipă, oia behăe și
behăește, râșnitorului zice, și grohăește,
câinele latră, urlă, mârâie și schiaunește
pisica miorlăie, moroește, miaună,
zgârie și muscă. — —

câinu câinăie și cucudăiește cucoșul boleroș-
tește și chioroie, cucă oftează, lătoș măcă-
esce, — — —

90. cuvintele privitore la venați sunt hauhești astăzi
cu pulcile cu ogari și cu copoi se împușcă
iepuri, găsce și rațe sălbatice. — — — —

91. Unele obiceiuri de vânători sunt: hăidă
hăidă șpeo ne lăsa prindeli prindeli.

92 Ogari și copoi. —

93 A începutu a se betage apa se mergemu
ca se batemu pari, le dăcemu materialele
se facemu cocina ca să fie gata pentru
ca toi nu se scăpămu peștele. — — — —

94 Felurile de locuință sunt: perdea, stână, și cășine.
uneltile sunt gălețe, cupă, știucătore, lăculeți,
năgârnă, crintă și hârdăi. — — — — —

95 Numele date de ciobani, bucălaia, bărsana,
bela, dăpeța și cornuto — — —

96 Numele date câinilor, corbea, urdă, grivei
roșca lupei și dulăi etc. —

97 Ciobanilla dulăi fiu bine și sila mâncă
ne limpitoare. — — —

98 Ţăranii împărtăşesc ţina în comace la prinţăi
nameţăi şi sără. - - - -

99
100 Ţăranii au cuvinte pe cari nu le întrebuin-
ţează ţăranii, împrumutate de Dumnezeu, biserică,
liturghie, altele. - - - - - -

101
102 La compulu lucrătoriţăi ţarină arată şi
la cel ne lucrată pământ şi ţelinişti. - -
103 Uneltile de plugărie sunt: coţile, oticii
rotile, grapa, tăngeoaia şi polăngii. -
104 Părţile plugului sunt: grindeiu, bârtă, cor-
mană, plaţăi, cârnu, pene latăi şi ţiglenu
lungu. - - - -
105 Părţile căruţei le numesc róte, oţăi,
laitre, speţăze, scaunu, gretie, inimă,
protapu, codârlă loci şi lanţuba. - - -
106 Părţile morei de vânt sunt: mată, lanţe
bábă, cătnită, orcolile, grindeulu, aripile
rota, fusulu, pétra, ţăculu, pârpăriţă şi
postavă. - -
107 Meşteşugurile sunt: Cojocarii, blănarii, croitorii,
dulgherii, ciobotarii, ţidarii şi căldărarii -

108 Uneltile de dulgherie se numesc: secure, bardă
toporu, ţerăstrău, cuţitóie, burghiu, sfredelu
deşchetoru, rândea, teslă daltă şi cuţitóie. -
meşteriolului: leanduri, dulapi, tinichea, şi vra-
ţitori se huomu tóte sculele ce merg-emu
ca se ciopleimu bilo, to ceuţămu şi ese pa-
reţii şcânduri din trăsnu. - - - - -
109
110
111 Deosebitele feluri de ţesături se chiamă:
covóre foite, scórţe, velinţe, dimie, ţăreci
toli, ţăraţi pânza şi flanele. - - - - -
112 Uneltile de torsu lucru şi ţesutu, de ţesutu
sulu, vătale, spată, tindechie, ţeripţi,
potnogi, suveică şi răsboiu. - - - - -
113 Cuvintile privitóre sunt: lumire, cinu,
ranită, vadu, opăcini, edecu, erchemu
şi ilpotu. - - - - - - - -
114 Armele se chiamă puscă şi pistolu. - - -
115 Cuvintile părtrate întrecute a arcu şi ţăgeţă.
116
117 Poiata de ţice mâncare de omu şi dobitocu.
118 Pelaiă, stricatore sorţu, poiecă păsunu, iliţă, cămeşă
marama, cămeşeu batistă, pantaloni, dulamă,
flanea, mâniceu, cojocu caporamu şi lumdă.

119 Sobolele femeiei, brâțeri, zgarde, lefți, talbă, mărgele, și mărunțiș. - -

120 Numirile mâncărilor: chimie, ciorbă, friptură, prăjitură, cimlama, și plăcinte. -

121 Numi bucății și tunică. - -

122 . . . . . .

123 Cum cu pieli, merge și la cel cu fata, de tocmeală. ca când cătă vestre are țări deoa, în urma tocmeli fata arata la femei tote lucrurile făcute de dânsa, după acea dă mancare, și băuturi la femei, și le mănâncă ceai, tatăl miresei, tocmește cu plăcinți și cu al miresei merge la Pr. mănie, pentru facerea sorocelor, târguește dela oraș tote lucrurile carile trebuie, cârnbăță face brade, Duminică mută și unii plăcintele.

124 Le fie al dracului. - -

125 Le în pură de mamă, mască, dumnezeu crucă lupteți și de zăo ză. - - -

126 Mânca, drichea, Chiocu cu mucă și porcu

127 Tingire, oală, căldare, ulcică, blidă, la câmpuri tavă pentru pe masă, strachină, farfurie, ceașcă, blidă, la câmpuri fedeleșcă cofă bută borcană și ceaună. -

128 . . . . . .

129 . . . . . .

130 . . . . . .

131 Cântecului lui Petrină bogatului în ură fiica d'un ficioră, d'un ficior pe Răducană, dar - fata pa cui o ia, pa lui Petrină bogatu, ca de lege le zădată, mâncau vinerea și mercurea dulce și tocmeau pela câmpetru și ajungea până la Sânedru de. - - - - - -

Cântecului lui Dicină bolnavu. - - -

La acel tată mare târbedă pământată Românească nemerita popolită, un deliă împărătească mare domne, cu grozavă, pe ală în capă ca talere, dinți îngură ca tasla alte ziduli ca uleiu, piciore ca pustineiu, mânile tăngelile, degetili lecerile și călmoa ca pelin căli rotila plugului ete. - - -

Cântecului lui Corbea - - -

La cea lemnită de pătră în pământă vinde tă Zecmi vere Zecmi dragă face Corbea în lemnicioară, nu mi și face cum le face și mi și face rotocoli

3697

Republica-n fața lui cu mâinile dalbe-ncrucișate
Cătră-mpărăția-nțeleptului și la pământeștile
Cătră-mpărăția lui Radiță.
Numbla turcă dela turcă, dela turcă prin
plaiuri tot întrebându și răspândindu-se
de Radiță Cărciumaru; dina mie Cârciumaru
cinmarii și nopțica mie măcelaru
măcelarii turbilonu; trupeții orcilonu la
întrebați cinmia afla, la cofă a-ne
merită pe Radilela vedea, dar turcu
ce mi zicea? Radilelă tu Jumolo
este Radiță în față ții să ești, dă e în vie
dii să nie este —
Cadiucului la Rușii de vede —
Do papiile verde la ceaiu mică pământ
mică e de nimică cu cinci deci de usi
e lună de lumi vemuli ce mă vinde
cana Chiuzelina din cara Chiuzeină
vinuli cinelui ceea? tot catapet pieni,
piciași de boeri este. — — —

132 Chitară țără și arcuță. — —
133
134 Nu face nici o deosebire.
135 Nu e nici un cuvânt. —
136 . . . . .
137
138 Poporul rostește cuvintele, literile sunt
făcute de Dumnezeu ca să lumineze noptea. —
139 Lucrează ființă de ziuă, de țără, cânele, cloșca cu
pui și rațița. — — —
140 Le chiamă calea robilonu, ca o arătat o ome
nilonu robiți de păgânica se vie la locuin
țele lorii. —
141 Poporul prevede că pe lună și luna e înmânușă
Hercolacii. — —
142 Când nasce dumnezeu în copilașul mic. —
143 . . . . .
144 . . . . .
145
146
147
148 Numele de drăgăică a ființei dela cel rău
adică dela Dracu, el a făcut ca să le deose
bească la un loc și să rămână ca-

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ

149 Când mórte omuli ori trece pette el vre un animali ne curati se face strigoiu, ce din mormentu se duce la familie si o omóra.

150 Ploie se face tot din anni, când ori o fi ea mótutà pe unu bòu si o Jidovésce in Jidi pette 40 dile móre si se arata unu bou pe laingà dioli in tinutulu nostru.

151 Dracului se face in tóte chipurile de animali sperie aburi nóptea si are catadicsii de berie pe amenii cari facu reu siu ea el ii primire, iar dupe ce mori é si é pune la munci. — — — —

152 . . . . .

153 . . . . .

154 Poporulu povestesce despre joimarica si marti séra, cà când sedea femeile la torsu venea la gemu ori se arata in podulu casei, ele fugeau, in urma le lua fusele si furcile si le punea focu. — — —

155 Poporulu crede cà Ap. când a fostu diosiu Apostolii al lui Christ. care la botezatu in apa Iordanului si in dina de Ap. când multi se afundà in apà, dicà unii cà se fii botezatu in cursulu anului. — — —

156 Curatanulu se face din dragoste când o fatà dorésce multu de un flacàu sau un flacàu de o fatà, el se face in chipulu serpelui, se latà pre coti in coda, se face omu si éli facu placerea unulu catre altulu fàrà se stinta si in revartatulu de Zori ele ofaroà. — — — — —

157 . . . . .

158 . . . . .

159 . . . . .

160. Colindulu lui Dumnedieu. — — —

Intrebà si intrebà Spiridipre Dumnedieu diu ce el Ion Joptu viniu si minuli, nimenulu greu, atunci Dumnedieu a disu, dar voi Spiridi marunti si ne priceputi, dar voi bine stiti ce mi ati spusu, ce intocmai am jost sul la Ruselimu, si dalbe am pà Jidi prin silisti vechi, vechi si jidovesti caini de jidovi de vette a prinsu Jori dalbe ca intinsu tari ca mia coprinsu, pe mine mi a prinsu jos mi a rastignitu, jos ca jidu in sus crucisu cu cuie Jidu ele. — — — —

371/r

Colindeli unei fete care le cântă în ajunu de Crăciunu pruncate - - -

Dot mi-ntrebă și mi-ntrebă mari boeri, boeri domne, dot mi-ntrebă pre cutare ca de unde ș'a dobândită da ș'a câștigă mândre înbrenațe, gene le ș'prâncenele, gâtuliță cu mărgelice etc. —

Acestu colindu se cântă tot în ajunu de Crăciunu și se chiamă cel mare — — — —

Cești la vârfu la nouă meri, ardice nouă le mănări, tus' mi arde gos' mi pică, pică turna cea picătură rumânită soptumită rându de mire și altulu de mire și altulu de apă curată, dar amăndoi cine se va alege, se alegă se bucură Dumnezeu etc. — —

Acestu Colindu se cântă sera la șezătoare. — Domnele ieșea în ceate curți și în ceate domnii tuturi tot cale, multe nalte mimănate la mijlocu de colo tânăr tot mese întinse fățelii dalbe aprinse etc. — — —

Acest Colindu se cântă tot în ajunu de Crăciunu. — Astropelu de mare spre sore răsare cu mare mia strălucire, opt mia de bor țăcărați o opt mii de dopchedei mulți muntenești etc. —

Acestu colindu se cântă tot în ajunu de Crăciunu pentru fete. —

Crescutu-mi-a răsutu-mi-a d'un verde dar bunu, d'un verde colinu, cus e frunza de sos josu e umbra grosă, josu la rădăcina, la verdea tulpină, flăcăiță de măndre, în flăcăiță cine ște de roșa de chipiță negri etc. —

Acestu colindu se cântă prin case la Crăciunu pentru flăcăi. — — — —

Dai leadi, leroi domne, fericiți domne fericiți, fericiți d'acestu omu bunu, ca el are un fătu frumosu, fătu frumosu jupânu tatu, bun cal că ș'a răsetă, mai bun ca lulu, mai bun oșanu etc. —

Acestu Colindu se cântă în sera de Sf. Vasile. —

Se sculară Dumnu nutru Sf. joi cu plugu cu 12 boi, le are joile roșie și cânepulu cu florile, brazdă negru ca tărâna, grâu roșu pe vârfu, grâu roșu în mănunchiu, în dobitu cu arșiunu ca ș'e face la vacile. Dot la Sf. Vasile. Bucurați-vă creștinu și Zadă, pre cum gă bucurați Adam și Sandra împărații. — — —

372r

Diminéța da tendatiŭ pe oc̦și negri da
ș̦ălatiŭ, la icónă da inchinatse la Dum-
neżeŭ da rugatiŭ etc. — — —

161. Coponulŭi povestește de pricoliciŭ coi o fată
mare care da gretiŭ ai un flăcĕŭ a făcutŭ
tot fată acela da măritatŭ si da gretică si
dată a făcutŭ tot fată, dupoi ce da
măritatŭ da gretiŭ si a treia si a făcutŭ
si ea un copilŭ si acela da făcutŭ
pricolici. — — — — — —

162. . . . . .

163. . . . . .

164. . . . . .

165. Luvintele au privinta bólelorŭ de omĭnatiŭ
va bŭnăvitŭ de frigurĭ, de holerà, de răcĕ-
lă, de a buboi, de durere de capŭ de picóre de

166. Da bólnăvitŭ de durere de picóre, de gură
de bólă, de talazŭ, de răie, de vărdatiŭ
de armurăță si de sîngeratiŭ — —

167. . . . . .

168. Șăntul Petru este cu cheile raiulŭi
el deșeue portile de intrà supletele
dreptilorŭ — — —

373

169. Șelie porta norilŭ si plouie, el trăsnește
fulgerà si tunà, iar dăzĕta o trimite dupe
oraci ca să i omóre. — —

170. Șăntulŭi Nicolae, Ș. Vasilie, Ș. George Ș.
Dimitrie Ș. Eftimie Gurie da Patarschevo
si Cuv. Parascheva, acestia pint mai tocotŭ
de poporŭ, pentrucă a tuturorŭ marĕ pămîntŭ
pentru credintă in Christosŭ, iar Șfintŭ
Arhanghelŭ Michailŭ si Gavrilŭ, tuturorŭ mai
mari peste tóte cetĕle ingerescĕ. — —

171. Vopsirea ințoarce dina in corace, prentru
oameni ca ĭerà si ne tulbură nopțile. — — —

172. . . . . .

173. Pace deotebire. —

174. Luneа si mineа dinț mai mari, cănduri un
om păcătuesce Preotulŭ ĕi ĭice de pos-
tĕscă ca să se curete de păcate, iar Dumi-
neo este mai mare de cătŭ tóte, pentru
odihnă si rugăciune. — — — — —

175. Da ĭerĭ plăcute dinț: găina, găscadica,
vaca, curca, porumbelulŭ, sturiculŭ —

176. . . . . .

176 Poporul proverbește pe bâre și bună ca ființa
177 Țiitoi este jăul, și murgulo murgulu bercu
178 ...
179 ...
180 Când bate vîntul scobe place, și se face
timpul rău. — —
181 Cîrbățului, Baltăgului Sbuttului, și muntenu
182 ...
183 Că a pentii ver un împărotii. — —
184 ...
185 ...
186 ...
187 ...
188 Poporul crede că a trecut anul și viața
altului mai bună, în dina de anul nou
face plăcinte punîn întăiuțele bețe și
bilete, file de numere deosebite, de nouă
bucățele și tăiecile ele. și vădi cu ver
bobolo mare când găsesc biletile în
gură când mănîncă plăcintele. —
189 ...
190 ...
191 ...
192 Poporul înțelege prin tăcă din cerul că își
dușmanul lui pământesc ca și preotii pre
pământeș. —

și cine din omeni unde bâea din ochi este cel
mai credincios după pământeș. — —
193 Poporul înțelege prin arătarea curcubeului că se
face timpului bun. — —
194 Codrul pământului este Curcuiana care are pă-
dinda pomi bun, grâu, orz, ovăs secară și alte
195
196
197
198 Cocândăi bine polonicăi cu mujic cu ginc-
rele și cu mumbu la mireță și cântă pre
lângă dinți ipa, ipa le trăeți mine
mare, bună dimineța mine mare
și colăceni le mumbi mi atți plăcinți cari
spune oraților la mireță. — — —
199
200 Credința poporului despre rău vrăjește cine
face și pe bune, dă milostenii la săraci
și nu judecăți merge în rai cu sfinții
și cei drepți, iar în iad merg făcătorii
de rele căci chiar tatăl ceresc le dice
merg ei făcători de rele în iad și în
mănâncă cele veșnice. — — —

BIBLIOTECA

201 Poporulu înțelege prin cel-l-altu tărêmu
viéța vecinică a lui Dzeu. — — —
202 Cu Craiu nóu se înțelege cà are se facà
bine poporului u'tórei. —
203 Poporulu explica còcându i'ese cu plinu
èsi îndeplinesce dorința ce are adecà i'è
mersu bine si'i este cu vecì are
sà i se întâmple vre un necasu. —
204 Poporulu dice cà spiridutulu este draculu
ti unu din omenì, lu tienu chiamà
in casà pentru ca sà faca pecì mari
si cà se jàtesce si de vìnzare pelu
nocaiu din Transilvania. — — —
205 Làpcamiile se mai chiamà si uri-
dzi si cà ei mànea copii fripti,
ai Românilorù — —
206 Despre vremea dupoi poporulu crede
cà are sà se înnóue. Ceea lumea se trà-
escà pèn, se nu mai cunóscà pre Dzeu
nescì, pre tatà, mamà frati ce-
si cà ape se vàrsà si tumà si se
pàltanù. — — — —

Tote porbele ieste în acestu coetu
tintì luate din gura poporului si
mai cu sémà de la bàtrêni, si
bàtrêne. — — — — —

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

311

Vezi de cât la facerea inventarului până-ci- Judecător

32

378

CAETU

pentru

Răspunsuri la intrebările programeĭ pentrŭ Adunarea datelorŭ privitóre la Limba Română de Dnul. B.P. Hasdeu, adunate din gura poporuluĭ din Com. Viziru, Pla. Balta, Jud. Braila.

de

I. Demetrescŭ Invĕtător gradiu.

VIZIRU

Răspunsuri

Întrel 1 Poporul rostesce pe aei pe ă fără al trece în a d.e. Mălaiu, mămăliyă, mătușă, mătură, mărăcine etc. —

" 2 Deosebirea între sonurile ă și î sau â este că pe ă îl pronunță curat ca mai sus, însă pe î îl întrebuințează în vorbele: mânjit mânjălat,

" 3 Cuvintele în care se aude mai bine â sunt: crânt trântit, cârnu, brâu etc.

" 4 Le zici seară, față, masă casă și altele. —

" 5 Sînt cuvinte în care trece pe e ne accentuat în ea este în loc de Român zicu Rumân și în loc de Surmim zic dormim. —

" 6 Se zice umblu, unghiu, umplu, etc

" 7 Nu este nici un cuvânt în care se schimbe pe ni în i se zice căledău, cuiu. —

" 8 Nu sînt cuvinte în care li și se mâe în i se zice: faiu, puiu, iepure, ureche. —

" 9 Nu se aud vocale lungi de cât în mirări d.e. a ... și în vpriere d.e. o. ... —

" 10 Se zice omu meu nu e acasă, iar Tatăl face se zice fac. —

Întrebă Nu se rostesce de cât astfel: omenĭ mery la
câmpŭ, facĭ line etc. —

» 12 Nu se ţine de câte: cuvinte, morminte, minte
vine, mine et.

» 13 Diftongul ea se rostesce curat d.e. vaca,
ploae etc. —

14 Diftongul ea se aude une-ori curat ca la capa, casă
iar în cuvintele ciapa ciaşca se aude ia

15 Sunt cuvinte în care rostesce poporul pe i
de ex. légăn, ştrénguĭ, et.; iar cele lalte, se
pronunţă plăcere, lege etc. —

» 16 Nu sunt cuvinte în care poporul să rostească
pe e în loc de é.

17

» 18 Poporul pe acĭ cunósce numai pe ţ, şi
îl pronunţă curatŭ fără a se auzi şi
d lângă el. —

» 19 Z în Dumnezeŭ se rostoşte tot ca în
cuvîntul praznic. —

Întreb. 20 Nu sunt pe acĭ cuvinte în care, să se
audă dz in loc de z. —

21 Pe acĭ nu se aude pronunţăndune rr
de cât r. —

22 În nici un cuvînt pe dublu r nu îl
pronunţă. —

23 Pe acĭ prefac pe f în h în cuvintele:
hin, her, hieră sălbatică hie, herbe. —

24 Nu sunt cuvinte în care fie sau fi se
nu se prefacă în hie sau hi de.ex. în loc
de fie cum o ~~fi~~ fie hie cum o hi

25 Cuvintele fie sau fi nu se rostesc ca
ţ şi ca eĭ. —

» 27 Nu sunt cuvinte, în care h să se prefacă în v.

28 Poporul pe acĭ rostesc fără deosebire sonu
rile fie şi hie dar îl întrebuinţează mai
multŭ pe hie. —

29 Poporuli prefac pe ve în g în cuvintele:
ghin în loc de vin, ghiie în loc de vie, ghine
în loc de vine, tot ghiske se maĭ aude şi în
loc de viske şi ghie în loc de viuă. —

30 Nu rostesc pe ţiĭ şi pe giĭ. —

Întreb. 31 V de la începutul unor cuvinte ca viĭ lăpuşei după cum am arătat la dif. (întreb) 29

„ 32 În cuvintele sténa, ţina, réua, nu se aude va pentru ua. —

„ 33 Poporul de aici deosibeşte bine pe ĭ de gi rostesc cĭ ĭeşĭ iar nu gieşĭ ĭut iar nu giut ĭinere iar nu ginere etc. —

„ 34 Poporul pe aci rostesce pe ghi ca ki în loc de kiase zic ghine, cerghi în loc de cerchi cerghis în loc de cerchi etc. —

35 Poporul pe aci rostesce pe ki în loc de gi de ex. kiept în loc de giept, kicior în loc de giciorĭ

36 Nu rostesc ciept sau ciciar în loc de giepturĭ şi giciorĭ. —

37 Pluralul dela lupĭ şi dela popă, se rostesc lupki în loc de lupĭ, popki în loc de popĭ. —

38 Mie şi mieĭ se rostesc gnie şi gneĭ.

39 Poporul rostesce în acelaşi chip mnie (mnoo) şi mie (pentru mine) de ex. gniov Sat gnie o gnie de ĭei. —

Întreb 40 Nu am audit cuvinte pe aci în care poporul să prefacă pe n în r. —

41 Idem. —

42 Nu cunosc nici un cuvînt în care poporul să amestece pe ĭ cu ţ afară de în loc de ţarlă (la câini) îi mai zic şi ĭarlă. —

43 Pe s cu ş al amestecă în cuvintele: başmă în loc de basmă (hârtiuţă) caşmă în loc de casmă (hârlaţ) etc. —

44 Nu cunosc pe aci nici un cuvînt în care se schimbe pe ei în gi şi vice-versa decât în loc de ciorapĭ îi mai zic giorapĭ. —

45

46 Poporul nu rostesc pe aci de cătă fluerar, măcător, ajutor ciuptior în loc de cuptor. —

47 Poporul pe aici zice, l'am văduit, te am liatut, i-am Sott ne-am întâlnit etc. —

48 Poporul are de obiceiu de a zice: vinem merge, muerile taci, copiĭ dórme. —

49 Poporul pe aicea zice la mâni mâinile. —

Întrebări

57

58 Numirea struguriloru pe aci e: Țepuróică, sciná, crăcană, țâța vacii și tămâioei. —

59 Cuvintele privitóre la lucrarea ei sunt: desgropat, hărăcitu, prașit, cules, deshărăcula, tăcatulă și îngropatul. —

60 Numirile feluritelor vinuri privitóre la colóre sunt Albu, Roșu, profir (care e amestecat din alb și roșu); iar la gust ăi mai dic aeru dulcaț ă și mâspritu și la tărie: tare móle potrivit. —

61 Numirile feluritelor grâne sânt grau, ghircă, orzu, oriou, sicară, meiu. —

62 Nu sânt

63 —

64 Numirile buruienilor sunt: cicóre, scaeți, sunaiu, papadiă, mierea ursului, țâța vacii, codu mielului, iarba broscei, sorâcei, pelinița, pelin, curcută, umbra iepurelui, ureu iepurelui, căpriță, lobodă, stir, motu curcanului, lipici etc. — Terburi: grâușor ghiocei (viocei) corovatie, troscot, talpa gâscei, alior (lapticu-culuí), roșos, șiovar etc. — flori: busuioc, iarbă calonfir, crai, craițe, gălbinele, mac, nemuritóre, căltunași etc. —

65

66

67 Cuvintele în privința calului; fel: gras, slab, fugan. telegar, vârsta: când e mic ăi zic mânzu când e de un an ăi zic noten până la trei, iar de la trei ani în sus ăi zic cal; iar la partea femenină ăi zic capă. - colórea: negru, murgu, curoiu, alb, siaru, sioricelu, deres, gălbin, —

382r

Întreb 68 Cuvintele în privința boului sunt: felul: frumos (graoș) căjut (slab) asemenea și pentru vacă. Vârsta: când e mie ăi die vițel (de 1 an), manzat (în al II an), (gonitor (în al III an) apoi bou de un vițel de 5 ori ete. - culórea: bălami, porumb, murg ui, galben, roșu, și negru, prican. Poporul ăi bótia fă după ziua în care sa născut ca: Duminică, Duman, Mărtin, Mierean, Joan ete. ——

69 Cuvintele în privința berbecului și a oii sunt: ţpaónel, țureane țigăi. — Vârsta: miel, cărlan. culórea albe și negre. ——

70 Cuvintele în privința colorii capilor sunt: albe, roșii pestriță vânătă - vârsta: când e mie ăi se numesc iadă după ce se mărește ăi zic capră iar la partea bărbătească iedu și pe urmă Ţapii iar la pore ăi zic când cântu mici jăupei și dela 6 luni în sus ăi zic yrăsuni și godinoei apoi pe urmă porei. —— iar partea bărbătească care o lasă de samănța (prăsilă) ăi zic vier. -

71 Cuvintele în privința căinilor: felul: căine de casă, căine de oi, căini de vânat în care numese copoi, prepeliceari, oyari. — Vârsta: când e mie ai zic căţel, cățelandru și caine la partea femenină ai zic cățea. ——

culorile: negru, albe, bălțat, gras. ——

Întreb 72 Cuvintele în privința pisicei sunt: când ă sunt mici le zic pisoi apoi pisici și la sexul bărbătesc Cotoiu. —

73 Șoricei se numesc: moráresei (cei mari) grivani și sórecei mici. ——

74 Șoții se aseamănă cu vermine le dă alta nu mire de cât vierni ai unde sar găsi. —

75 Felurile insectelor se numesc: muște, țânțari muștă, căcuste, tăuni, viespe, albine, fluturi omizi, găinuși, gândaci puturoși, boi-bâlți, pă canjeni ete. ——

76 Cuvintele despre gâscă sunt: când sunt mici le zic bobe apoi găscoi și ganaceu: la rață: bobe de rață, rață, rățoiu asemenea și la lebădă. - la porumbel: puiu de porumbel poporul le mai dice și porumbel porumbiță și porumbel, la turturică ai mai zic și turturea, cocoș găină, cureă, curcan, bâlbâică, bâlbâoiu. ——

77 Cuvintele în privința albinelor sunt: alpină trântor, mateă, roiu stupului îi zic roiu mieria ăl numese faguri când ene storeă iar storsă ăi zic miere (gniere)

Întreb. 77 La urs ăi zic tot ursu, ursoica, vulpe
curbu curboica iepure iepuroica și la pui
de iepure le zic vătui. —
79 La vultur ai zic cloncan, la ulii ai zic
părete sau hulubegii. —
80 La bufniță ai zic bufniță; iar la cucu
vau îi zic cucuma despre aceasta se crede
că unde cântă-ea móre cineva. —
81 Corbului ăi zic corbu ciórei ăi zic cióra
și ciorolii
82 Poporul numiesce: mierlă, mierloiu, ciocăr-
lie, ciocârlan: —
83 Poporul când vadă cocori zic ăi vestesc
primăvara semenea și borza. —
84 Bróscele se numesc: bróscea țestósă, bróscă
de apă, bróscă de pământ, și bróscă de
iarbă care ăi mai zic și brotăcei. — la
arcii tot arcii. —
85 Șopârlele le mai numesc guster (șopârla
verde) și șopârlă la cele pestrite: la șarpe
ai zic șarpe de apă care este rosie, și
pe cei lați șerpi ai numesc pe toți șerpi.

Întreb. 86 Poporul numesce meleu, zevoică, rae, paeian-
jen, omidă, fluture, lăcustă, greiere, furnică,
lipitore et. ———
87 Numirile feluritilor pesci sunt: Crap, morău,
cieșa, viză, albișóră, știucă, rosióra, ghiban,
somnu (șticău) caracudă, scalau, linu, ști-
par etc. —
88 Poporul asamănă pe om cu maimuțoi,
pe lup cu cainile de vi, pe pisică cu tigru,
89 Sonul sevo de animalii salbatici; urlă, latră,
sbiară: boul sbiara rața măcaesce, gasca
gâgâe, cocoșul cântă, gaina cârcae și
cătecădăcesce. ——
90
91 Vânători când chiamă câini fluera și când
vestesc pe ogari ase apropia zic ocol ocol.
92 Numirea câinilor de vânat sunt: prepeli cari
și ogari. —
93 Cel care se ocupă cu pescăria se numesce pe-
tier în loc de pescar, la grardu de pesci ai zic
cotetu. —

Întreb 94 Locuința ciobanilor: pentru iarnă se numesce pe-
dea, pentru vară stână locul unde mulg
oile se zice strungă, vasele în care le mul-
ge se numesc găleți având și alte vase mici
numite cupe, unde ol închagă pe lapte
se numesce închegătóre, unde stórce cașu
se numesce zăgărnă. - brânza se face din
fălci de eas sărat și din coș dospit. —

95 Numirea ce să dă cioban la viele deosebi; una
de alta sunt: lucrălac, lele, luzoată, ócher
zai. —

96 Numirile ce se dă câinilor ciobănesei sunt: a
lupu, Sulan, jenin, haiduen, hoțu, gro
zea etc. —

97.

98

99

100 Pe aci nu sunt cuvinte pe care le rostesc
ciobani și sătenii nu. -

Întreb. 101

101 câmpu se numesce: locul arat se numesce
țarnă iar cel ne arătu islaze. —

103 Uneltile de plugărie se numesc: pluga,
grapă semănătóre bordnă. —

104 Părțile din care se compune plugul se
numesc, cotiga, grindeiu, córne, ploza,
bârtă cormană, fieru lungu, fieru latu
potâsnyu, schimbătóre cârligu și pene.

105 Părțile carutei se numesc; drâeu, care e
compus din spițeze și caramâi vârteju
gresie, mădulari, seaun, seară, cruci
cruciór, viște, liori, roinea, osii și rótele
care se compun din lute, spiță (schita)
obiadă, chilnă carutî de dinainte și co-
șîrla care e la spate. lișite, craci și oplina. —

106 Părțile din care se compune móra sunt: ciarsae
Cosu, Pietre, rótă, grindeiu, aripile, fusu
, frâneln. ——

107 Mestesugurile la țară le zic mestesuguri
iar persónelor le mai zic dulghier, fieran
olar, ciobotar cruitor etc. ——

Întreb 108 Uneltele de sulgherie se numesc: rindea ferăstău, deslă, compas, echer, burghiu, spreder, schiftelnițe și când se pun la lucru Zic Dămne ajută. —

„ 109 Uneltele de ferărie se numesc: ciocan, nicovală, clește, foi, prilovie etc. —

110 Uneltile de zidărie se numesc: Mistrie, ciocanul, drisea, găleata, cumpăna, dreptarul etc. —

111 Felurile de țesături se numesc: foi te, ve, linte, ștofă, dușce, pânză de in, pânză de cânepă, pânză de bumbac, șteryare (prosóape) seórțe: —

112 Uneltile de tors sunt. Furca, fusu ziochitor, zavelcă (pamazalcă).

113 de țesut sunt: răsboiu, suveică (suvelniță) tindeche, sulii, vatale, spată, scripți, ite potnogi și zavor și fuseci. - la Cusut: ață, ac, undrele năparstoc (degetar) forfeci. —

Întreb 113 Cuvintele privitore la plutire sunt: luntre, dubă, plută, a pacină cârmă

114 Armele cu care se serveau sătenii sunt: puscă, pistolu și bâtu. —

115 Cuvintele ce care se serveau sătenii despre armele din trecut la români sunt: puscă cu cremene puscă cu capsă de aștăzi și puscă cu ac. —

116 Cuvintele întrebuințate la ale casei sunt: perete, înveliș, ușă, fereastră, ogradă curte (obor) puțu, pat, scaun, laviță, a ședare pun vasele cu apă și sac cu producte, masă, coșă, bardacu sobă, horn, hogiac (blidar) tepsan. —

117 Pentru vorbele de mâncare se întrebuințează, totu un fel or cine ar mânca, d.ex. mănâncă ómeni, manancă boi. —

118 Numirile hainelor bărbătesci sunt: căciulă, pălărie, cămașă, cămășoiu, flanel, itari, poturi, turcei, brâu, obiele, opinci, ciome și hilerei altimai Zic și galoni; la femei batistă, fesu, cămașă, șilic, mărecar (zalon) rochie, brâu, bracile, botine. —

Intreb 119 Numirile podóbelor femeesci sunt: salba, bratiu
ințele, cercei, colan, ogarsoi de bani. —

120 Numirile mâncarilor sunt, ciorba, friptura,
chilafu, plachii, coleașcă, ghizmanoi, placinta
prajitura de carne, . —

121 Numirile deosibite ale băuturilor sunt: rasa
mac (rachiu) ghin, țuica, mastica etc. —

122 Cuvintele privitórela înrudiri sûnt: soeru sócra
tata, mama, nenea, lelea, dada, cumetra, varu
cumătrii. —

123 Cuvintele privitórela căsătorie sunt: la logodnă
ăi zic foemialâ, nunta începe de Miercuri:
Miercuri cerne făina, joi cóce pâine și colaci
muri; Vineri vin lăutari duce la num rachiu, Sâm
bătă duce bradu la mireasă unde jócă până
seara totu sâmbătă seara rade pe ginerica
Cântându lăutari și plângând rudele, însă
ginerica nu rade sâmbătă bradu; Duminică
pleacă nunta la mireasă dupe ce ajunge
jócă găleata și ovarsă de trei ori mireasa
cu un flacău apoi intră în casa toata
nunta; pune masa chiama ómeni la

rachiu, sâ face horâ de fete și flacăi
se scóla ómenii de la masâ se due și vin
cu nevestile la logodnâ unde vine și
ginerile cu mireasa; ăi pune în genu
che și le dâ ertaciune de cununie, dupe
aceia scote pe ginerica și mireasa afară
la horâ unde jócă și bradu aceia horâ
se numesce nuneasca pe urmâ ăi
bagâ în casâ începe rudele sê plangâ
pe mireasâ iar stolnicei ginerelui ăi
care petiere în căruțe, pe urmâ stol
nici ginerelui lasâ o vadrâ de vin la
stolnici mirești apoi pleacâ cu nunta
la Biserică, ăi cunună, vin acasa și
soeru și nasu se jun jos afară și
le tórnâ mireasa apâ pe mâni; iar
stolnici aruncâ mălaiu și cumâ cocâ
umple Stergarele care le scote mireasa
din sân și le dâ nunelui și socerului
de sâ ștery pe mâni, apoi da cu vin
unu de la altu câte 3 pahare de vin
unu, nunu, soeru ginerica și mireasa

387v

ioar sŏcra aceaptă pe mireasă în prag cu
usa gătită și cu frâu de la cal în mână
îi pune frâu după capă și mireasa pune
mânile în pragu de sus; iar ginerica
crucișează cu cuțitu în patru părți la usă
apoi sŏcra ea pe mireasă în brațe și o
duce în casă și pune pe mireasă de
face cruce cu miere sau untu în
cei patru pereți ai casei; după aceia
pune pe ginerica cu mireasa la masă
mâncă amândoi o nucă, un ou ogâină
și o pâine după aceia duce pe nuni
acasă, iar la socri faci horă afară
și etoliei dă cu vin la bătrâni după mar-
ginea horei. - Ziua face masă mare
unde se adunaă ómeni chemați, bărbați
în casă și femeile în alta, fac dar apoi
după masă pleacă la cărciumă unde
bia și joacă până a II zi. Luni muma
leagă mireasa la capu. Marți sunt plă-
cintele Mercuri ridichili și să termină iar
la săptămâna se duc tinerii cu colaci

la socri nevestei, ca și ăștia aceleași
și la nunu. —

Întreb. 124 Jurămintele poporului sunt ziău pe legea mea.

" 125 Acarile întrebuințate pe aici sunt: trasmitear
foc, firai al Dracului, bătaia crucei,
arderea focii etc. —

" 126 Jocurile cunoscute pe aici sunt: drichia,
cuciulcin, purcana, mireca, călugarul,
petrecă, potică. — vorbe nu au. —

" 127 Vasile pentru gătirea bucatelor sunt: oala,
tingirea, óla, ciaunu, tavaua, le pune
în strachin, tălere, le duc la câmpu în
dile, covățele etc. —

" 128

129

130 cuvintele privitore la focul de cărți sunt:
cuneina, sante, trei-zeci și una. —

Întreb 131 Dănțuri sunt: cărlia, mocăneșta, poarelașu, cul tănisca, hătrăniasca, chindia, hora în 2 părți; jo părlanul, staing a, la aceasta sunt cuvintele: la horă te mîndești, te mîndești; în orgea nu scii că ții; Vinde tată pe bălan, pe bălan capul din ham, și îmi ea roche și colan și o oca de culiman că eo mâine lăcrivan sa mia ley d'un căpitan . . ——

132 Instrumentele de musică sunt: cimpoiul, drâmbă, fluerii, cavalu, vidra, și colza. —

133 Cuvintele privitore sunt: Dzeu să'l erte, Dzeu să primească, și să'i fie țărana ușoră.

134 Între cuflitul de vm și Solitoc nu face nici o deosebire. —

135 Nu este nici un cuvânt de oribil. —

136

137

138 În privința stelilor credința poporului este că: pentru fie care om e ostea. —

Întreb 139 Porul numesce unele stele; fata cu coliță cloșca cu pui, luceafarii diznă și luceafă ru de searoi, carul cu boi. —

140 Partea cea albicioasă a cerului îi maizice calea laptelui sau drumu roților se zice că acea parte albicioasă se formate ca să vadă roții drumu de ase duce la boeri lor. ——

141 Poporul eclipsele de soare și de luna le numes cu ast-fel: că 'lă mănâncă șvărcolaci

142 Șvărcolaci sunt un fel de vgari cu aripi și muscă sau Sin soare sau alti luna. —

143 Diochiul înțelege că să uitat cine-va cu ochi răi și individul atins de acest diochiu móre de nu 'l va descânta. —

144

145

146

147

Zlab 148

149 Despre Strigoi povestesce că se fac (din) din cela ce trece peste mort și că mortu chiamă pe tóte rudele sale pe lumea cea-ialtă. —
Stafia ce zice că e umbrăole vin forte negróptóre. -

150 Povestesce despre draculu poporul că e celu mai mare rău facătoriu și spun că e negru cu córne și cu viare mari. -

151 Poporul povestesce despre Urste ce sunt 3 fete și că vine la furtuna casei a 3 zi dupe nasterea unui copil și cate fiele ăl ursesce și cum zice cea de la urmă așa rămâne. —

152 Poporul vorbesce despre Zele că sunt tot 3 fete una din ele cântă și celi lalte jócă unde jócă ele rămâne locul părlitu în forma unui cerc și cine trece într'un peste acel loc se bolnăvesce din Zele care bólă este întocmai Damblia. -

153 Joimărița crede poporul că șede în Turnul bisericei și că sperie femeile cu dacă nu termină de tors cănepa până la joca

mare din săptămâna patimilor le părlesce cu ea. —

154 Poporul crede că în Joi de Sfântu Jóne Botezătorul sa facut lumea. —
Femeile în Joi de Sf. Jóm joc Jordanu adică mănânca și bea câte 11-12 la un loc. —

155 Păpăruda este o zi în care ómeni se uda cu apoi ca sa se joca cerealile. —

156 Despre Sburător se povestesce că se face din dragoste. -

157 Poporul numesce un zmeu cu numele de Turcă (cucuieleu)

158 Brezaia e un om îmbracat cu o piele de caprăi și cu un bot făcut din 2 lemne care le disfă de din o ață care o are sub mască. —

159

160 În ajunu crăciunului și a Sf. Vasile umblă flăcăii și copii din casă în casă cu colinde.

161

162 Zmei și Balauri se înțeleg ce de popor că sunt împărați din vechime. —

Întreb 163.

164

165

166

167 Friguriile provin din causa vestenelei. Epilepsia (lovitura) din ficeă, holera se face; ca provine din mâncarea fructelor multe în timpul verei. ——— cinma nu se scie. —

168 Poporul povestesce despre sf Petru că el este stăpanul lupilor și cine nu serbiază pe Sf. Petru, ăi mănâncă lupi vitele și poate și pe el. —

169 Despre Sf. Ilie poporul de aici povestesce că: când tuna umblă sfântu Ilie în car cu cărută și cai de foc asemenea și când trăsnesce. -

Întreb nr. 170 Sfântu Neculaiu e cocotit de popor că mărită fetele, sfant. Spiridon că e facător de minuni, Sf Ilelian ca să trăiască copiii Sf Arhanghéli Mihail pentru că are cheile raiului și Gavriil pentru că ține cinma de păr. —

171 Poporul împărțesce ziŏ în 3 părți numite cenaci, prânzu nameți chindie sau seara cenaci, prânzu nameți chindie sau seara noptea o împarte în de seara până la mie nóptea o împarte în de seara până la mie nóptea de la mijlocul nopței până la cocoși. Jul nopței de la mijlocul nopței până la cocoși. cocoși I cocoși II la cocoși al III de la cocoși până la zori. —

172 Ziŏ întâiu a lunelor nu au altă numire de cât la I Ianuarii ție cânvăsse lui Ianuare (calendar) și întâiu martie (mărțișor) —

173 Poporul ocotesce ca mai mari zile Sf Duminica Sf. Mercuri și Sf. Vineri. ——

174

175 Poporul povestesce, că ŏia e cea mai plăcută lui Dzeu

Întreb. 176 Nu sînt lucruri sfinte. —

177 Poporul priveşte pe Dóre şi luni ca sfinte
zice: sf. Dóre şi sf. luni. —

178 Poporul de aici zice că a răsărit zorilă adică
se arată zorile cînd se ridică ceva lucea ziua
de ziuă şi murgilă cînd se arată murgul
serei adică cînd văd luceafărul de seară.

179 Blestem cu Dunărea nu este de cât cînd
blestemă lualar Dunarea

180 Poporul de aici zice cînd bate vîntu că: vîntu
e într'un vasu (lutoiu) mare şi la fundu lutoiu
lui e un moşu chior şi cînd se supără pe
lume scóte ceşu (dupe alţi somoiogu) şi
de aceea bate vîntu, fiind că nu înmereasă
moşu să pună ceşu. —

181 Vînturile le numesc poporul pe cei: Crivăţu
austru, băltăreţu, vrânceanu şi munteanu. —

182 Rugăciune a şapte de cele bisericesci sunt cu
cuvintele acestea: Cruce în casă cruce, în masă
cruce în patru colţuri de casă. Sfinte îngere
păzeşemă pre mine şi toţă lumia. —

Întreb. 183 Căderea stelelor crede poporul ca: cînd şi
că o stea a murit un omu. —

184 Poporul crede că: cînd sune cuţitul cui-va
acela more şi zice că e mort de cuţitu, iar
prin darea argintului viu ăi face celui dată
tot o luba pe corpu. —

185

186 Mama pădurii se crede de popor că este
o femee îmbrăcată în alb şi fórte mare
aşa că are ochi cât sita. —

187 Cuvica este o sărbătóre păgânească —

188

189

190 Pasările ca cocul de foc poporul zice că
arend aşi şi Propietari. —

Întrebările 191 Vântul turbat crede poporul asprimea aerului din în nălțimea cea mai mare și dacă se ua
191 o pară până acolo cade for și o mănâncă câinii și turbează

193 Despre curcubeiu crede poporul că va ster
plóia. —

194 Rodu Pământului dă zic poporul la o plan
ta care are pe ea închipuite tóte producți
unile care plantă arată care din producți
uni nu se fac și care se fac din destulu
așa de ex. are pe ea butuci cu vin, orzu grâu etc.

195

196

197 Iarba fiarelor e un fel de iarbă care o găsesc
arieii când le încongóră pui cu gard și pune
un lacăt la ușă, care lacăt se descue de
arieii numai atingându-l cu acea iarbă
iar pe urmă o că acela care a încungurat
puiii de arieni și se servesce cu ea la or
ce descuere așă crede popoporul pe arieni.-

Întrebările 198

BIBLIOTECA ACADEMIEI

199 Poporul crede că: cari că'rod lemnul din în
grădirea caselor și că'l aude țăcănindu-se că
și ciasornicul casei. —

200 Poporul crede pe alei că: în rai merg sufle
tele morților ne păcătoși și că trăesc fór
te bine; iar despre Iadu cred că acolo merg
sufletele celor păcătoși, acolo dăi că'l arunc că în focu ete. —

201 Poporul crede că după ce móre omul, sufletul
se duce pe lumea cea'laltă sau pe Taramu
cel laltu. —

202

203 Poporul ași espli că eșirea cu plin adecă: când
plóia că unde-va și dă ese cu plin zic că isbă
tesce; iar când le ese cu sec zic că le merge
rău. —

204

393v

Întrebări Căpeteni crede poporul că sunt mâncători de oameni. —

206 Poporul crede despre vremea de apoi că: Va veni Iisus Hristos să judece vii și morți, să aleagă pe cei drepți să-i recompenseze și pe cei păcătoși să-i pedepsească. —

Fine

Învețător grad. Iu I. Demetrescu

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

+ Zlele
+ Dorkoh de sus
+ Lacu Sarat
+ Negreu
+ Dman
+ Valea Lungei
+ Lacu cu Rom
+ Slatioara
+ Valeni

Braila Act No. 4. 400

433

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

Cartu

de

Respunsuri la întrebările făcute în cartea numită Adunarea Datelor.

Vănut de noi la facerea
împământenirului astă-zi 21. NOE. 1907

Le Judecător

N. Păltinescu

1. În cuvintele: maiu, magazie, mașină
4. Se zice: fetiu, seară, masă.
23. Prefacere D. l. hie, here, hine, herastrău.
27. În ghiu în loc de iu: ghie în loc de ie
33. Deosebește dicând: ginere, gin, jurnal,
jăfuĭ, jalbă, judecată.-
34. Rostește dicând: ghine, coroghi, coroghii
coroghie, porunghel, murghie.
35. Rostește dicând: chept, chicior, în loc
de piept, picior.
37. Se rostește cast-fel: buchi, proshi, vrul
chi,
46. Se rostește: fluerar, cumpuxător
vînzător, mănîncător, ajutor, iarnă
nu fluerariu, cumpuxătoriu, eț.-
47 Dică numai: l'am văzut, l'am bătut
i-am dat, ne-am întîlnit.
56. Numirile pieții pieții întrebuințate
sunt: Lemnel Bănescu, salbă mole.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

57. Numirile pomilor sodiloru fațăn ăste
bunătate sunt: ungiș, coțuș.

58. Sunt un fel de struguri ce se chiamă
țâța vacei ale căruĭ boabe sămănă
foarte mult cu țâța vacei. —

Alte varietăți sunt: struguri varatici ce
se coc ĭnaĭnte de toți struguri.
Trămăiosu care când se coce are un miros
al tămâĭei.

Ardelenul care conținând mult must în
el se înbeșugează pentru a se face bucu
dine. — Apoĭ struguĭ negri care sunt
de două varietăți, și ie numele: negru vă
tos ce se coaseară foarte mult pentru conse
mulțimea de cimiș fiind-că nu pier
și rămâĭ boabe când must puțin în ei,
și negru mole care conținând must mult
se înbeșugează pentru a face din ei vin.

60. Sunt două feluri de cimiș: albi și roșiĭ.

61. Șiru de tomnă și de primavară.

62. În privința feșicei se vorbește că, dă
sar este crăsmasă omului și ĭi că va
să moară **stă** până sâĭ și în cămâna nu
mai o babă chiorâ la care sâĭ ia din
mână mâncarea. —

63. Despre șoricei când ĭi sunt mulți în uni
uni se vorbește că se vor face sau vre o bătălie
sau vre un an de lipsă sau vre o moarte mare.

64. Despre albinăe se povestește că, dăcă sa o
ceart voe la Dzeu că
pe cine-va să moară ocoloa și Dzeu ie pe
cel mai bine să vădă când va muscă pe cine
va. —

65. Despre melițe se povestește cum că, când
nu înbătrânește nici o dată, pentru că când
este aproape a înbătrâni atunci se duce la
râul Iordan în care se scaldă și se face tă
înerește. —

80. Despre cucurez se zice de către pro-
por că când dănsa cântă pe casă sau
împrejurul ei unul îi ore este semnu că
vine cine-va din acelă casă.
81. Se vorbește de proporă că, cănet cioile
unelui în cele mari ale unui trebuie să
dea ne o vreme rece, de va fi vară este
semnu de ploe mare cu furtună, de va
fi Toamnă sau Iarnă este semnu de vi-
for.
83. Despre <u>barză</u> se povestește că când ea vi-
ne pentru prima oră Primăvara de va fi
cuul albă atunci este semnu că se face
vară prodnetele bune, iar de va fi mai
murdară atunci ați semnu că nu se va
face prodnetele bune.
Și când vine Dănsa pentru prima oră de
o vădeau cuul pe nori în ziua atunci e unul
la toți cătă sunt pe lumpe Dănsul și sunte

veseli crezând că în tot timpul anei vor fi
sănătoși; iar de o va vedea-o pe jos atunci
în acel moment ai sunt mâhnițe în sine
de ele ce cred că vor fi bolnavi în timpul
Vărei fiind-că au văzut barza jos. —
86. Despre mare se povestește că dănsul a fu-
rat cuele când Evrei au resticnit pe Dă
nostru Isus Christos, și că Maica Dăei pentru
aceasta i-a blestemat să nu aibă post ei;
și se mănâncă în tot de a unea.
Despre păianjen se povestește că, când ei
ne-ar vrea morți ne cunul Dzeu îi ne este
zăpte păcate. —
87 Crep, șfinică, cosac, somn, pulice, bibin, albișoră
mecerică, cegă, mormă, țipan.
91. Thigatile ce obișnuesc omenii sunt: toco, toco
când sunt de thiș la pământ unii în unii
ce și zgârcesc vrăjmășul și se fugă în mână
unele stau cei cu pușcile. —

Însă când mort de sângiu în oşmă sînge
spălată de de pârâu de
95. Părinţi, ghiocuri, pământ, negură sunătoare.
mayie scrimă
96. Hemoptie, cubită, bătaie, bejenie, hoţie,
bâtă, Dalbă.
97. Tu hoţ pâcură şi o mumă: pământ, cenuşă şi
viteă.
102. Se deosebeşte despre semănătoare ce stă
în acea parte a câmpului. De va fi pământ
ş-apoi pământoşte de va fi grâu, grâne sat.
ieni. De va fi ne hrănit cânepă sau doi ani se
numeşte pârloagă, iar de va fi de mai multe
ani se numeşte ţelină.
103. Popor, oltică, bunjâlă, cânepă, neşte, jug, bute
fân.
104. Scândură, casă, bâtă plug, carmană, fem
bung, şi jugul bat, roată, osie, scândurătoare şi
Drăptar.

105. Roată, osie, bâtă, rânză, Drâng, sau cânepă,
mardalău, sumă, grâie, ingină, spălătoare
şte, fundătoare, nisetă şi cordăla.
106. Plugărie, bunătăţi, fânărie, Dulgherie, ţă:
dărie.
108. Popor, teslă, fundătură, spreche, dalbă,
sindrilă, musă, cufătă.
109. Bivoliţă, oblesă, nicovală, foi, cutătă.
110. Mătăluţă, teslă, călţă, ospăţ, cântă mătă
răsăţ. etc.
111. Pânză, scoţă, foaie.
112. Frasă, fusă, răsboiu, spată, oretală, ţe.
pebuogi, scripţă, surdubiţă. Acăs, mesină
114. Puscă, pistol, revorvel.
118. Pălăn, vestă pantalone, pâtură, căciulă,
pălăţă. — Bocche, pastă, haină, bot[illegible]
sarică, desbăţă, haină, bâtă.
119. Sabă, bruturi, iută, coasă, hoţ [illegible]
ne de pâr.

120. Cerbă, prejitură, tocmeală, cărbune
pîiștă supă. -
121. Vin, vacheiă, țuică, rom, bere, mustiă.
122. Tată, mamă, soră, frate, văr, vară, fiu,
nas, nasă, cumnat, cumătră, cuscru, un
chiă, tușă.
124. Dumnezeu, mucar preoții, de grijanie,
cruce, cinsă, praște, crucium, lege Biserică,
sfânt, evlavie, mămă, tată, suflet, sânge.
123. Să fie al dracului, să bată Dzeu, să-l
bâsnească Sf. Stie.
126. Inteleșă, boș, bumărăcie, fulbecie, min-
gea, foiță, fopiță, bonă, -
127. Pentru gătire: căldare, tingire, tigaie, teavă,
pentru ducere la masă, tashon, strachină,
furculiță, pentru mâncare tingirei, furculiță,
cuțit pentru Duceree le cumpără în Lotiță.
130 Cartofoie

132. Cimpoe, Vioră, cobză, clarinet, fluer,
caval,
139 Cloșcă cu pui, cocoșul cel mare, bine care
pârâie doi frați dicendu-și cel mic a mu-
cât pe cel mare și cel mic îl pârâie pe cel
mare în spinare și îi ține căldurica lor
mai fiind că îi curge sânge
140. Drumul robilor.
143. Un cuget curat sfințitor, adecă: când
cine-va se uită la o ființă cu un cuget cât e
de curat frumoasă și din acea uitătură se pro-
duce un fel de venire în trupul acelei ființe fru-
moase și aceia se bolnăvește. -
149. Strigoiu se face morți cari nu sunt bine
păziți, așa fel că să nu treacă până ce se
îngroapă peste mort, mai un fel de animal
că, ce animal va trece peste mort așa se va
face D. l. De va trece pisică mortul se întoarce
pe urmă pisică și acolo se schimbă strigoiu.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ "CAROL I"

Stafie se face atunci, când se face un zid mare, sau mișună la umbra unui om sau mue cu numele Opreu sau Stan. Opreu sau Stanu Stanu zicând că Opreu oprește și Stan sau Stanu stă: și acea mișună o puneți în 6 septămâni după ce ați bătut mișuna la umbră până când fierbe și se face stafie.

131. Ursitorile se zice de popor, că sunt trei femei ce nu se văd, ele vin la trei zile după nășterea unui copil de ele urăsc și ce îi dau ca unii ele să poată în viață sau așa ca fiarele.

132. Ele sunt niște ființe ne văzute ce umblă prin văzduh și străbun ori pe cine ne vrea ele, om sau dobitoc, și aceștia nu și găsesc bine loc la lucrări sfinte ci prin descântece. —

134. Se rădună femeile la ea când este destinată și face bobă. —

135. Pegre sunt este o femeie gătită cu bozin și joacă pe la casele proprietarii și când joacă sosește, de nu și înțelenește se în prejur, stăpânul casei ese cu apă și o udă zicând: cum curge apa din acel ves așa să curgă și plânsu cu să se facă bucatele. —

136. Sburătorul este un fel de boală provenită din dragoste ce o au doi tineri ce nu se pot unul pe altul din cie care în prejurări. —

138. Este omul muscat în chipul capului cu corne ca capra la care poartă chipoței. —

160. Colinzile se petrec între toți tinerii la Crăciun și la anul nou.

162. Bubuieni se zice că sunt niște ființe cu aripi. —

165. Dalace, frigări, jungheie, inimă. —

166. Talan, gușter, armeneiță, spălat, sterpat. —

167. Feţişurile vin doi ostenealâ, din mân
cări rele.—
Ipiplepsia vine din o veste prea rea sau
bucurie prea mare.
169. Sfântul Ilie se zice de către popori că
umblă cu tunetul.
171. O împarte în trei părţi pe care le nu-
mesc cumătre, şi le numesc: cumătra de peatră
de nainezi şi de seară.—
172. Ziua întâia a lui Martie
173. Deosebeşte pe Mercurie şi Vinerea zi-
când Sf. Mercuri şi Sf. Vineri.—
175. Şoşca, găina, doar şi melul.
177. Priveşte ziuna: Sf. Soare şi mulţi se închi-
nă când el resare şi apune.— Şi la
lună asemenia când este luna nouă.
178 Zorile se zice când se naşte cel di-
minaţă şi amurgul asemenia când
se ingeşte cel seară.—

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

181. Cel de la Nord-Est se chiamă Crivăţ, cel de la Nord-Vest se chiamă Alm-
veţ, cel de la Vest Austru şi cel de la
Sud-Est Bălteţ.
183 Când cade vre o stea atunci poporul
zice că a murit vre un om.
188 Se strâng mulţi lăutori la uă ca-
să destinată şi petrec cu mâncări şi
băuturi la anul nou.—
193. Când se pune cerbul pe cei întâi
zice că este semnul că în curând de a
mai ploua.—
198. Colăceri sunt ţineri cărbuni cei pe jos
şi focul vesteşte la nuntaşi şi la gâlcea ca-
muntelor nunţi.—
199. Cocoşul.—
200. Raiul este un loc luminat unde
merg toţi cei buni în lumea ce-
cească. Iară Iadul este un loc întune-

cât unde se mănâncă către dinaintea lăţi
cei care a făcut rău în lumea aceasta.
201. După ce moare omul se zice că merge
în lumea cea bună-bă sau pe cel altă
lăutură.—
202 Ce e nou Sânpetrule.
203 Când ne vine-ne cu gând de omul ce
voeşte să facă un lucru ce care altmin
zice că nu merge bine iară, dacă va ză
ce-va-ţă zice că nu va merge bine.—
204. Despre cioporâmi se povesteşte că sunt
nişte oameni mari cu două guri cu cari
la cumpără pe care sorte oaie, şi unu e fată
pe care bagă bucate, şi cu cu un ochiu
în frunte.—
205. Când va fi jinteacătă cu de pe cumă.

No. 3. 410

Brăila

TEXTU

pentru

Răspunsuri la adunarea datelor

aparținându

~~lui~~

Învățătorului D. Hinky

LIBRARIA UNIREA
D. JONESCU
Brăila.

... a când
... e spărma libreria mai multor fiinte,

1. Poporulu de aici in cuvintele, Maria, Parascheiva,
Elastare, mașoni, Sordu, Castraveți s.o. rostește
2. curat pe (a). Visul de noi la facerea
împământului astă-zi 21. NOE. 1907
Fabricător

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

3. In cuvintele. Cânteni, Câini, Cânepă, Cărliță, Sâmbătă s.o
4. Se obicinuește mai bine séră, fată, masă, s.a.
5. Sunt cuvintele dormimu, România, Gropeni,
Colbóia, Rogoșu, foc, Cioropu, Codru, Bordeiu s.o
6. Se dice ma multe umblu, unghie, Colțu
7. Nu sunt pe aici vulgulu obicinuește a dice
ast-felu: întâiu, Cuiu, Arau, Căldăiu s.a. —
8, Nu sunt, se obicinuește ast dice, puiu, Cpure,
urechu, etc
9. Nu se au —
10. Nu se întâmplă. —
11. Se obicinuește dér nu în Dot-deauna, numai când
dicu D.E. când Omeni sunt în câmpu, Omeni se
duce la plugu s.a. pentru verbulu faci se obicinu
ște când dicu faci ci mulțe lucruri ele aceia când
se esprimă lucrarea mai multor feințe.

12. Se dice numai atît-felu: cuvinte, morminte, minte, vinu, mîne etc.
13. Se aude destulu de desluşitu diftongulu (oa) în Românaşe, oale, boale, deşi unele din aceste cuvinte fac la singularu şi altele la pluralu, în o curată ca: vorba oameni, la sing, face omu, oae, la plur face, oii. s.a.
14. Se aude mai bine (ia) de cât (ea) ciara, schiarà, piarà, fiora, deşi contra gramatici.
15. Pe aici se întîlnescu omeni a dice placere, legere, culege, eră nu placére, s.c.a
16. Cuntu, se dice, séde, vrea bea, şi altele.
17.

18. Cunóste afară de (ş) propriu, mai cunóste şi pe (d) derivat din (d) mai puţin în locu de (ş) propriu şi (d) derivat, şi pe (ş) care dupe cum şi mi între două vocale se citéşte ca (z) ş. Casaunu, magasinu, şi altele.
19. Nu aici în verbo summeltu se póte zice şi cu (d) ş. latinescu (dens) pe când prin unu nu se mai póte întîlni altu felu.

20. Cuntu cuvintele: cărămidi, oglindi, verdi, ale căroru rădăcini a acestoru cuvinte, facu: Cărămidă, oglindă şi cu-lalte.
21. Poporulu de aici nu obicinuesce pe (z) dublu în nici unu cuvântu.
22. Nu e nici unu cuvantu în care să se audă (zz)
23. Poporulu de aicea înlocuesce cuvintele (hie) în locu de fie, şi (hieru) în locu de fieru, hierbe, în locu de fierbe şi altele.
24. Este supusulu acestui verbu care nu se póte dice altu-felu de cât, fostu.
25. Nu se rostesce altu felu de cât aşa ş. fieru, fiertu, fiertura şi altele.
26. In cuvintele, huetu (vuetu) hulpe (vulpe) hulturu (vulturu) şi altele.
27. In acelea enumerate la numeru (26)
28. Da, de óre ce în pronuntie unele şi altele, adica; ori hie, ori fie nu însemnă, nici o greutate.
29. In cuvintele mai cu sémă, ghiu (niu) ghiniu (niniu) etc.
30. Nu poporulu de aici pronunţă curat cuvintele niu, nie, etc
31. Nu esclude în nici unu din cuvinte pe (v) şi să rostéscă vorba cu restulu celor lalte litere, ca pentru cuvintele, vinu, fă dicà în şi altele. (illegible) nici.

33. Poporulu confundă adesu acste două cuvinte, obicinuindu-se a pune pe (g) în locu de (j) D.: giuca, ginere, ginji (ginsamea) ginsăniță. și altele.

32. Nu întrebuințeză poporulu asemenea schimbări obicinuite a dice regula D. stena, țioa, reua și altele.

34. Rostește, dicând, (cerghi) în locu de cerbi, (ghine) bine, (corghi) corbi. (vraghie) vrabie și altele.

35. Rostește, dicênd, în locu de (pieptu) chieptu, (chiciorn) în locu de piciorn și altele.

36 Nu, se pronunță, curat, chieptu, chiciorn, în locu de pieptu și piciorn.

37. Poporulu de aici când vrea să arate mai mulți porci și mai mulți lupi, dice, porchi, și lupi

38 Poporulu obicinuește a dice, și gnelu, gnie, în locu de miu și mielu, —

39. Rostește, deosebindu-se numerabili (mie) de pronume (mieu (mie) pin aceea că înaintea numerabilului se obicinuește a se pune (unu) o litera (o) pe când înaintea pronumelui nu se pune.

40 Exemplulu facu acésta se vinde cu o pâne pe (r) în locu de (n) între vocale cum la dulce. de regulă pronumi pe n iară nu pe (r).

41. Poporulu de aici în nici unu din cuvinte nu obicinuește a pune pe (r) în locu de (n) dice curatu fâină eră nu fărină. —

42. Nu amestecă nici unu, întrebuințeză pe (g) la locu lui D. Sarpe, șorgu, șapte și altele și pe (j) la locu lui D. Jopu, jelește, jone, și altele.

43. Amestecă mai de sémă în cuvintele, Smeda în locu de Zmeda, Cosorma în locu de Lazorma.

44. Nu amestecă:

45

46 Costește Sburatoriu eră nu Sburatoriu, mancă tosu eră nu mancatoriu, ajutoriu eră nu ajutoriu.

47 Le este în totulu străine aceste cuvinte, căci l'am vădutu, le-am întrebatu i am datu, nu-am înțelesu, le-am arătat și altele. —

48. Nu obicinuesce a dice: omeni merge, le omeni merg, copii dorme în locu de copii dorme femeile tale, în locu de femeile tale, și altele.

49. Poporulu dice adevĕrat mainele erā mĕnule, sau manurile. —

50 Omenĭ pentru cele patru anotimpuri nu fac nicĭ o abatere, le numescu tot astfelu nestimă în cându se trimină si cându se mapesu core din ele, uni. Tapegi i mai dicu si omătu, Sheti i dicu tot asemenea, Poleniliu i mai dicu; polniu si Chicioră; Arsitei Sorelui, i mai dicu Tăduşu, Tăpunu sau mesulu verei.

51, Sunte următórele: mŏrci i mai dicu tot morcovu (balta) toiu (vopsiu) rĭnu pĭsău nu dicu nisce, munte (dealu) moriló, măgură nu scie este, dălmă nu se usitéză, grunii asemenea. codru tot codru, pădure Idem, rĕdiu nu scie Sti ce însemnéză. —

52,

53, Sunte: Pétră (pet Chétră) Coloranu (Colorenu) Cotrónță nu se Sti, auru, argintu, fieru în locu de fieru, cositoru, plumbu, ţĕmă.

54, Sunte acestea: aceea core au o cŏlóre galbină mĕchisă Stărluitóre se dice că este aurie. aceea core au o cŏlóre albă cam mĕchisă se dice argintiu, aceea core are cŏlórea cenusie dischisă se dice în cŏlórea fieului, si altele. —

55, Sunte acestea usitate se poporu: Părţile pomului le numescu: ca din pămîntu, rădăcina ca deasupra pămîntului până unde începu craciile o numescu trunchiu si portiga deasupra a trunchiului crăci. La plantile ce producu cerialele numescu partea din pămîntu tot rădăcină, parte deasupra pamentului până la frunză paiu si partea din capu paiului spicu, la legumĭóse dicu părtei din pămîntu tot rădăcină si părtei din afară frunze. —

56, Sunte tot aceea pe core le enumerăți în articulu acestui numescu. —

57. Tote astfelu le numescu de numirile de si poporulu de aici. —

58. Sunte aestea: cea négră care are b
rotundă și roră o numește orăcană
și celei albe ca care are ochiștile lung
'rte o numește cort cornă, cea care
căstelu sau mai bine fiștu mes
o numește tănăiță, cu unii ca
și cornu și mai dicu și rădăchie.

59. Sunte: unde este tăiată numai
se dice vie pentru cuvintele prividăre
lucrarea și culesulu ei nu știu a
de ore ce nu știmescu oameni a
vie.

60. Numescu uvele dupe numele locali
H. de odobiște, colnovi, și cele lalte
dupe culóre le numescu: albu, p
roșie, negru, ulatesiu la tărie
zăle, căluțosu, dulceagu, ca spirtu

61. Sunte: grău de tomnă, de vara car
i, mai dice și chirică: orzu, ovăgu

62. Sunte tot aestea ca, lobu, magere, fo

63.

64. Sunte animalele obicinuite de țesposu:
căpriță, lobădă, bolbolă, nalbă, umbro spurcu
păsări, muntă, șipică, luridă și altele.
Lo buriloșu: storă na cau ise primavara mai
mătău pe tomnă sau pe iarnă mănâncă cu plugu
broscă, păpadie, talpagăști, melcorelu,
viermi roșchiță rădăcinăci, și alte ce buri
Florile sunte: florile de sunătore, de nalbă
florile arboriloșu, ca mănu, păru, prunile
florile de grădină, ca, Zorăță, vraiță, gă
lemeliță de ofrenu, macu și altele.

65.

66. Toporulu obicinuește a die în locu de lupu și
spurcaciune, pâgănie, ca mu latte animale și
țese le numește așa cum fie care le
numește

67. Sunte animalele: că cai sunte, murgi
negri, sivi, sargi, deschi, roibi, castanii

68. vrăsta o cunoște până la cinci ani după
coltulu din fodu de ai incolo nu mai
poate cunoște de cât aproximativ

68. Sunte acestea: adat în privinta boalei de
vaci că sunte boi și vaci românești
aceia mai mici, ungurești cei mai
și neamu de unite roșii, aceia sivit
Ohér cei roșii neamu și cei cenuș
și ca cei românești așa numite și neam
Celoru roșii sunte cei mai bun
vorsta, boilor și a vacilor, o cunoșc
atfelu, cand boulu este de unu an
are două tesle, de toți se ajunge toți
dinți cu cele două tesle și mai
mainte, de trei dupe dinți din urmă
care sunte mai mici de căzut
cei lalți, de patru sunte toți ajunși
și albi de alii în colo aprecimativ
asemenea mai cunoște și dupe
inele dela corne.
în privinta culori lor sunte: lalani,
murgi, galbini și caramani acei care
sunte negri curat.

69. Sunte acestea: că oili și berbecii în privin
ta lânilui lor sunte, țigai, turcani,

vorsta o cunosc de cași la boii și vaci
culorea, sunte: albe, negre.

70. Caprele în privinta felurilor lor sunte:
cei care au tâțele mici se numesc Zamale
cei care au tâțele mari, tâțoșe, vorsta
capre o cunoște cași la oie și vaci.
~~Culorile~~ Culorile lor sunte: albe, cenușii, negre, roșii
bătate de

Porcii sunte de mai multe nemuri
românești care au păru moale, blegi care
au urechile mari și păru mic sunte
mai lungi și mai mari de cât ei
din țări, arăbești, mici, grași cu pu-
țin păru pe ei. Vorsta nu o cunoște, de mai multe culori.

71. Omeni cunosc mai multe feluri de
câini, de casă, copoi (prepelicari) ogari, boci
cu nasu crăpat, și uni care au păru
ca și astrogani dupe mici.
Vrâsta nu o cunoște,
culorile sunte: și ei albi, roșii, negri
grivi, cenușii ete.

BIBLIOTECA ACADEMIEI

72, Ființa este unică animalu pe care îl
Iubiți omenii este de a sburà
de omeni, fiindu de mai multe
culori cași cele de mai sus.
73. Omenii cunoscu două feluri de sburà
de cada unii, și moararesti mai
core fiindu cii mai sfârșitori.
74, Omenii cunoscu, și numiri ce se facu
în rănile animalelorau, vermi de lemnu
numiți și casi, vermi cari mănâncà o
vrau lorumbului.
75. Poporulu cunoște următorele feluri
de insecte: Musca, țântaru, musița
și altele. —
76. Gasca, Rata, Lebada, porumbelulu, Cocosiu și găina
77 fiindu păseri ce se mănâncà altà cunoștu
și am putut căpăta din gura poporului
77,
78

BIBLIOTECA ACADEMIEI

79.

80, Poporulu crede despre lunà ca ființà
că dacà ea va cantà deosupra unei
case, trebue să mòrà unulu din
di casa. —
81. Poporulu vàzând corbulu și aude
din urma mai puținà siguranță, pro=
jorulu fatului i și închipue că trebue
ca să fie cevà morta și de aceea a
venit elu, căci crede că dintr ori ce
stàrue până nu este mupit de corbu
altà pasere nu incepe a ciupi din ea
82. Despre mierlà, sturză, vrabie, poporulu
nu are nici o pàrere, cià despre cuc, fiindu
dunicà, potrivitu, ciocarlanu dice: că venind
cucului vestește că ne venirea lui numai
este raulà ci caldurà, și că cantând elu
ghinește ~~vro~~ câți ani ore să mai trăiască
omulu acela care ~~se~~ l'ar inchipui ca
să cântà ~~fiindu~~ numai de câte ori
candu și dice că

82. despre potârnichi crede că venindu potârnichia potârnichea prin prejurulu satului vestiste ómnă grea.
Despre ciocârlii, crede că ivindusecă ciorlia a trecut ómna și a venitu primă-veră lucrându-se câmpu cumu de dradt. -
Despre Rundunică adumena crede că tómna cu plecarea rundunii vremea de rachiță, și primăvora cu venirea ei vremea de mealdiță

83.

84. Sunte: Pentru broscă că ca a facutu punte mariu Dlui de a trecut o punte și de acuma nu se imputie, și este pacat de omoră cumóste patru feluri de bróste: testóse de case, de apă, și de erbă care sunte verdi. - despre aricu și vedere nu cumóste altu de cât pé cle insusi.

85. Poporulu cumóste unu nrugurn necamu Lupăle și arsume pe acelea care sen le cunosc și lupu cu foarte mecu

86. sufletu, lungă ca de 14. centimetri. Ce, pii cunoste mai multe feluri: Lupii mici, mări cari le mai dicu și balauri și năparci pe acei care au trupulu grosu și scurtu. -

87. Poporulu cunoste mai multe feluri de peste și anume: crapuri soldi mari, stiucă cu soldi mici copalu ca la rate. Somnu fără soldi gura mare, barbă, salău, roșioră, obletu, platică, gălbanu morănu, sordéua și alți. -

88.

89. Poporulu astfelu numește graiulu sau glasulu diferitelor animale: lupu-urla, maimuta chitue, leulu, mugește, vaca sbiră, calulu nechiță, cainele latră

epurile mercăiește, vulpea se vaită
urdelu mormăește, căpra behăește.
90 Când ese cine-va la epuri să zănăge
și mâhnește lumea că nu trebue să
vază mânieni și de aceea trebue să
se facă diuă pe câmpu.
Mai credă ca nu pubea acea ce i-a
fi fusu în diua de paște pasc mia
nu putea să deschidă și chiar să
nelge bine. —
91. Vânători de epuri, când le sevorbesc
strigă: hăidio hăidio, și atunci epurii
știu că este urmăriți și cânele sau
ogarii ca a sevoritu epurile.
Pentru ale latte vânaturi nu știu
nimeni nici unu semnalu.
92. Oleonu cu care prinde epuri i numesc
ogari și copoi, ogari celor cari i prind
și copoi celor care le sevorește
Tot acestor copoi care sunte însă
a prinde pițpelițe i mai numesc
și prepeliceri sau Zăbroi. —

93.

94. Localitățile unde sunte stabiliți ciobani se
numesu: târle ciobănești
unele sunte; cata cu care prinde oile
unu felu de strunanare sau nuca cu unu
cârligu la sârfu și bâtu core i mai
dicu și bâtă. ulei în care mulgu, și hârdău
sau ciubeonu în care mehegă laptele, cazan
cu în core ferbe lumu, crintă în core storce
coșulu și Zăgarnă în care le pune când
le' siote din urbâm
De spre pășune ei numesu locule pe
unde pasu oile câmpu:
Brânzeturile se importe în casiu, brânză
cașcaualu, tlemea, lapte acrit. etc —
Cașulu se face punându chiagu sau bardă
hâmu de mielu în lapte și facemu coșu
dupe aceea le pune în sâculețu de se storce
apoi le pune în crintă pune petrecu peste
ele de i esă tot terciu din ele.

?

după ace dică vrea să facă
ălu ta lucăți mii era ace vrea
să facă brânză lu lasă să se
dospească vro două dile și apoi
mepe a lu frământa, făcând brân-
ză, de vrea să facă cașcavalu ferbe
cașiu până când se descompune
după ace lu pune în tipare. —
Laptele acesu se face dându chiagu
când lu mulgi și obține în vermă
lapte acru. —

95, Ciobani ca să deosibească oile una
de altă le numește: pe ele cu
bote negru, bucălăi, pe ele cu
bote albu, bălă, pe ele cu bote negru
și albu, bunzate, pe ele cu bote
castaniu închisu sau deschisu
roșiu, ulor care au cornite, cornute

96, Ciobani numesc ostfelu câini:
Dulău, neantu, bretoni, ciucuri

97.

98, Ei o împartă astfelu, când pornesc
cu oile sau când le mulg ace
de dimineță, după ce le duc la
pășune și le aduce erăși la
opă dice ca este la mânedi
ți când înserează dice seră. —

99.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE

100, Au: Ai ei dicu pe câmpu când
sunțu cu oile, ai-ia, omeni
nu aicu și când dicu, înțelegu
pe ciobani și alte vorbe prin-
vitóre la oi, pe când știeni
oleismenesu le dicu alte vorbe
privitore la boi și caii lor

101,

102, Plugori, numesu locurile unde ară
olei de cum telina dică le

ară odată i diie prodie, de aici
în colo se numește mirișt de
a fost semănat semințe albe și
pe rumbiște deca a fostu pămînt
mălăiște dică a fostu meiu
pepeniște deca a fostu pusi
pepeni ără locului lăsătu
ed ește îmbunătățe sau ameliorează
spre a putea produce și bine
în urmă să diie pălogă
locului de pășune și slogu
103, celu cu care ară se numește
plugu, celu de care fragu bii
tăngeli, celu dooi rotile cu
latte aparate ale locu să
diie tilegi, celu cu care
rade plugulu se diie oțiu. -
104. Partea acea care 'ine cornile
se chiamă Grindeiu, acea care
tine fieru celu mare se numește
plaiu, Sîrcle sunt dooi celu
care fac brazdă cu elu se

diie fieru mare, celu care este pusu
cu capu în pamantu și legatu
de grindeiu și numește fieru lungu
celu care tiă plugulu ca se 'lu dai
în mică sau în mare de diie
cărne, acelu fieru îndoitu care
leagă capu Grindeiului cu tilegi-
le și numește potingea. coa parte
a tilegelor în care sede rotele se diie
osie, partea curbă care ferră spre
o da plugulu în more sau în
mică se diie schimbătore ără
partea care leagă sau de care se
acată tanjela boilor dela rotă
se 'diie cățigu.
105, Pădule din care este formată cămașa
sunt: cinci dintre fragu cații
cotiu în care se pună cu ce vrei
să transporteză, cotiu este formată
din corambi cei lungi de josu și
de susu, acela care sunt 'legate
cu unu capu în corambu de

de sute de ani un altulu în carâmbu
de josu de numesen spetze pe
fundâturile de dinainte si dindarâtu
se dau chilne, acelu bucatu de
de lemnu care sunte puse pe diu
până unde vine bulbu rodii de
chemâ poduri, era cele deasu
pra lor seaune, acelu lemnu
care vine rotile din nainte
si pe cele de din daratu se
numesce inimâ, acea care
si pusâ dea curmeziusi inimi
si care serve câ sa pue pi-
croiu când vrei sa te duci
câruta se dice scara, ca care
léga cruciole de care trage cai
si dice crucea, acelu curbu care
se stâlnesce deasupra inimi
de numesen éra crucile se
numesen acelu doue bucati
de lemnu care sunte frecuti
pentru podu si seaunu dinf.

BIBLIOTECA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÂNE

inainte, acea bucata de lemnu care
impreuna cracii sub câpetâ se dice
spâna, capetele cracilor unde bagâ
osiâ se numesce urechi.
rotele si osiile sunte cunoscute

106, 107. Cismari care lucrézâ cusme si
ghete papuci etc, plugari, care
lucrezâ pâmântulu cu plugulu
furcari care pâzesce porci
racanu care pâzesce rotile
si altele.

108, 109, 110,

111, Se numesen asteliu: Dóvóre ulu care le pune
pe pereti care se mai numesen si sórte
asternuturi ulu care le asterne pe podea
velintâ ceo cu care se invelesce in loc de
plapumâ, mode unu felu de tesâturi in
lucrate numai in flori ori patrate
din care face fetele la plapami si perne
si altele.

112, Fancheturi, pânză de cămesi, pânză
pentru ştergare, fete de mese, fe
112, Femeile numesc astfelu: fusca, cămeşi
şi fusu pe ele de torsu, basmale,
năframele, ite, potnoci, scripti, cule şi
schimbătorele pentru fesutu, ace, ma
şina pentru cusut. —

113

114, Asma săteanului pentru ase apăra
contra inamicilui este băţulu şi
întrebuinţează şi pusci sau revolvere
115. Poporulu spune că ei vechi se ser-
vean cu pusci core le dau foc
cu cremene şi cu oreu! —
116, Sunetu ustnalorelu, peretu, înveliş
portă şi vomită sau vrunghită, feris
tră, vătră, ţeeni corte obor, putu
patu, seaunu, lăviţă unde punu
cofile, mese şi ole. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

117, Omenii nu facu x nici o deosebire intre
a mânca omu, boi si lupu. —
118, Numirile hainilor la satenii sentiu; Imbrăcămin
ta capului o numescu căciulă, la femei
batistă, broboadă, ca imbrăcăminte dela gâtu
si până la mijlocu o numescu flanea
mintiane pe cari core le cumpera
dela brasoveni, ale femeesti se numes
cu: poleute, baltonase et.
Imbracamintea bărb, dela mijlocu si
până la glesne se numesc: salvari
sau pantaloni, la picioare ciorăi
sau ghondrăcăţe.
119, Sunetu: salba ~~omoi~~ numesu pe cea de
argintu dupe cum se obisnuesce la noi
in portia bătăi pe malulu dunarei
era stabilită de autoru le numesu altfelu
in locu să dică core salba la gât dice
core ore boni la gât. Sunetu mută unde
monede pe core le punu fetele la
gât de 30 lei si le numesce bănuţi
cele core le pun in urechi se nu=

mâna cruci, cele core le pune mână bratoleta și cele core le pun
în degit, inele. —

120, Numirile mai deosebite ale mân-
carilor sunte: borșiu sau corbă, ciorba
ciulama, friptură și plăcintă

121, Sunte: pâine, rachiu, vomu, lehioare,
tuiga și albele. —

122, Sunte: copilulu ce se naște din tata
și mamă, se numește fecior sau
fiiu, sau fiia, femeea ce or luă'o în
fișu, o numește mirosa, și cele core
lu ea ce fată le numește nepoți
copiii părinților feciorului acum și ce
ai fetei se numește cumătri. —
feciori și ai fecioriului și ai fetei
copiii se numescu nepoți părinților și
între dinși veri sau verișore
dică cele core nu sórâ sau moșa
dică mai are copii cu cei noi
omeni se nu dicu cumnați —
Fratele unui părinte feciorilor lui și

BIBLIOTECA ACADEMIEI

mâne unchiu sau tiu, mosie și
tătâne lu tata lor lemnu sa lăte
aste numire se potrivesc și la partea
femeiască. —

123, Sunte: I logodna, bradulu în opremu
nunți, nunta, duminica, luni rachiulu,
morți plăcintele. —

124, Când vrea sa adăgiure cu urlătudire
pe cine-va dice: sa fii al draculu
de nu este asia, sa mora, pe ochii
lui, sa n'apuce sa faca nemic
și altele. —

125, Portia bărbatesca e bicmuste asfelu
de ocaruri: sutuți mâna ta sau
lui, cruci, idoi, icóne, biserici cum
sunte de bpadati de lege.
Portia femeiesca; cacuma în gura
lui sau fierșu al draculu și alte
batjocure. —

126,

127, Vasile pentru gatit bucatile se
numescu ôle, lingire, pentru pus

pe mască Arachnia, farfurii și
Castrum, cianam.
Pește dusu la campu orb
olă, cojită ete.

128, ~~Du~~

129. Sunte cantecle lui codreanu
Ghită căsănuță, cucuțu, și
alte cantece dilnice sau lunare

130, ~~Pof~~

131, Poporulu cunóște, braulu moca-
nescu cu vinturile, hi ha nite osea
hai prevalu. — și altile ore
cu sunte însoliți de vorbe.

132, Poporulu cunóște urmatorele
instrumente de musică, fluere,
covalu, cucuiume, flaute, tiéra
cu arcusiu ei și cobza. —

133, Sunte D-zeu văl'orte și hocotulu
din portiu cuiumei sau cudeniloru
raposatului, făcând adorata bio-
grofie cum mortu prin planetele
lore. —

BIBLIOTECA ACADEMIEI

334, Nu face nici o deosebire intre
sufletulu omului și dobitocu

135, Poporulu obicinuește a dice și
pentru omu și pentru dobitocu
ca unu,

136, Poporulu crede că când face cine-
va cevа bunu mai cu semă dicu
că D-zeu ca datu n ~~nu~~ gându-

137, Poporulu numește Dumnezeu tot
ce'i place lui' mă nu știe core
omu numește tot acelu lucru
ca o trunioru, lucrurile pe
care le crede ei ca sunte frumó-
sunte ale lore sunte mai stră-
lucitóre cum sunte mai cu
sémă stănturile și alte lucruri

138, omeni crédu că acele stele ce să
vădu pe cer sunte niste femei
albe și sunte osea de mulți dup
cum le vedu ~~despre~~ ei închipuescu
că le face D-zeu deopotrivă cu
cunoscu ei. —

139, Ei cunosen vre'o cate-va din
br'ínsele, q closca, cari sau
vrea alta numita, cobilita
cu trei stele si calea robilor
numite calia lactei. —

140.
141, Cînd se întunica luna poporu
lu dice cà o manancà broș-
colàci
142, Nu stiu cà si'i esplice ce însem
scà Colaci. —
143, Diochiulu ómeni'lu intelege
cà omulu mîstîndusi 'adupra
unui dobitocu fiumosu sau
la pasu lui, la mersu lui sau
cà e groasu mirandusi de
cu'lu diochiu. Atunci cà
mîntinau-se si la omu'lu diochi
si pe elu. —

144,
145.
146,

147.
148,

149. Despre strigoi poporulu crede cà omu
lu cu'a peste córe va fiere o pisica
sau altu animalu peste elu cànd
este mortu se face strigoiu si
facandu-se vine nopte si chinuesce
pe toti cari i face parte din
'acea familii. —
Despre Stafii crede cà Zidoriu-
înd umbra unui omu cu o matu-
nà óre care si acea matura pu-
ind'o în diche'n omulu acela móre
si elu atunci rémàne ca Stafii
'n acelu diche în care a fostu
puchu. —
150, Despre draci omeni si închipuescu
cà e cev Naturalu în forma unui
dobitocu, unii copitu sau cu corn vrea cà se
se prefacà mantia celui care vrea cà se

BIBLIOTECA ACADEMIEI

/. orate, mai vrêndu cineva
să și procure și pôte procura
ajutându-se cu ăle la tote trebile
casei în modulu cum ar vrea
ellu ce ălu ar. —

151. Poporulu despre urîtu și nefiipu-
este că copiluli a fostu și după nostîm
nime noptea nsta și i potărește stea
pentru care fasu una camasa și oo-
mană și o pune pe masa cadă mă-
nîncă nsta, pe care afumă atîr-
nă și o la moșa (asta i despu
moșei). —

152. Despre Ele poporulu povestește ca
elile suntu niste fantome care vinu
în ete mori vara cu trâmbiță și cu
timpoi și unde o fuca ele locu rămâ-
ne părăsitu și peste ănii v da ălu
lu poiestî. —

153. Poporulu crede că în noptea o Boteju-
lui Ilei draci fugu de ascunsu să
nu cunoască să i boteje și ca draciii

/. locu nu le fricu în ana noptea fiind
fugiți de minniu de cât de lupi cari
îl mananca. —

153. despre faimoritâ (faimonica) poporulu
crede ca ca vine Mosi sera spre mer-
curi în formă de fumice și ca peste
anu orfi dorm Duminica și pe unde
chiar le omora bătându-le cu lu-
cru locu în capu. —

155 Popanda o fatu poporulu în scopulu
de a plouă, ca este nsotită de
obicinuite urmatore: în tota trei
Mosi la 1 la trei săptămâni din
paste fetele fasu colocanu în atrea
săptamana ălu în grâpă în grâne
și în fasa acelui săptămâni ălu desgro-
pă și ălu aduce de ălu bagă în puțu
apoi îi fasu pomana și după ce mă-
nîncă în cepu ase unda. —

156. despre Sburator mai cu semă femeile
crede ca cine-va dîn ele, iubitu pe
vre-unu bărbatu asea de tare încât

7. nu te gândeste la altii în lume
de cât la tine în cât chiar în
adorâ si că acelu barbat nu
că Stie, si despre unu singur
acelu biorbatu pe care îl iubesti
vine noptea în visu mai cu
sémă pe horne si o mumes-
te pînă în zori ósea că la
nu Stii, de cât că o doua di
se vede ostenită.

157, 158, Brezaia este: că se face unu plăcău
în apunsu Sf. Vasile mascatu si um-
blă cu plugurelu cu cei lalti
tovarisi alsei, poporulu credea
de acelu ce sa făcut brezaia nu
se apropie ingetulu (40) dile. —

160 Colindele se petrecu astfelu:
în apunsu craciunului umblă flăcăi
cu Colindulu si în apunsu Sf. Vasile
cu plugurelu si în noptea de Sf. Vasile
cu Sorcova,

159,
161,
162,
163, Poporulu crede că omeni rosii sunte
cei mai tari dintre toti.
164, Omeni (poporulu) orând ore care po-
te dice că nu sunte dela D-deu si că
leu făcut, alérga la cărturorile
dele disfac, dandule cu cărtile
si că acelia core sunte cărturorile
se numesc vrajitori, asemenea mo-
ri vrajesc si de dragoste. —
165) Poporulu bănuindu-se cumu omu
de mijloc sau de spite dice că i
cuibu, junghiu, din vântu a calcat
vîntrecumu cu rău si altele. —
166, In privinta bolilor de vite sunte:
De talamu dice că este bonlavu cumu
calu când se frunteste pentru core
i bagă spangu la peptu, de mutrice
când se frunteste, si altele. —

167 Poporulu crede ca ſoiciurile vinu
la omu in unu ubiu ostenitu
mari ſi din mormari abusive. —
Epilepſia crede ca vinu din foia,
ſi ca holera ſi Ciuma ddii ca vinu
dela Dieu. —

168, Poporulu crede ca cheile raiului
suntu in mana Sf.lui Petru

169, ~~Se~~ Despre Sf. Ilie crede ca cand
tuna Sf. Ilie umbla cu corutia
ſi de aceea ploue, ſi ca cand
trăsnesce se crede ca Sf. Ilie ossor-
le acele sagetii de focu asupra dra-
cilului dupe pamentu.

170,
171, O insparte ast-felu, dioa, diminetia
namiedia ſi sera, noptea, mierculi
sera, mierculi noptea sau cantarea
cocosilor ſi Joriile.

172 Dintre tote limile poporulu
numai lunea lui Martie adica
dilei Iie i dice mortisoru.

7.

Legand la gatu unui felu de sgarda din
albu ſi rosiu ſi cu siese porale pe core
lucriri le deslega la mosii

173, Poporulu face deosebire ádat cu mancarea
postindu vinerea ſi mercurea, cát ſi ge-
mile cu lucru, tinu de ame lucru, Mercurea
ſi vinerea socotindule ca Sf. dile,

174,
175,
176, Poporulu socoteste ca Sf. cate unu locu
core ca intamplat ca sai fie cui-va mai-
for la vro cola, asemena socoteste ca
Sfinte unile locuri core la core ducan-
dude cu copii boulori dumineca dim
neta sau in altu di dupe cum se
intampla ca au avut loca le socoteste
ca Sfinte.

177, Sa parinte, Sf. Sore, Sf. luna,
178 Cei vechi mai cu sema numea mier-
sorei, mierculi ſi vinerea tatalui Joriloo
Joriloi,

179, Obișnuesc mai cu Sînă Sînziene
a blestema cu acestu cuvântu
pe cine mai cu Sînă are mare
necazu unile chiș și pe copii
180, Poporulu dice că vântulu bate dup
cum porăncește Dzeu
181, In portia locului unde mă oflu po=
porulu numește astfelu vânturile
Crivățu pe celu care bate dela nordu
Austru ——— M. di apusu
Baltazaru dela Răsăritu
și muntcanu pe celu care bate dela
munte sau Apusu ———
182, Nu cunoște mai multe de cât
pe cele biblicești,
183, Crede că cădînd o stea a mu-
rit un omu din lume.
184, poporulu prin fapti (faust), crede
că având cineva nevoia pe cineva
i face un cutitelu descântandulu pe
numele celui cumca arce de'lu pu
Arginte viu 'lu descântă în borni lor

/. babești și 'lu pune în e pôle mai cu
inlesnire ca să 'lu bea, nemcare, bem=
tură ete. ——
185, Poporulu crede că cand nu dă mai
multu timpu ploe că a legată
cărămidori, cade pôtă face căro=
mizi cum face nu se știe.
186,
187,
188,
189,
190,
191 Poporulu crede că la distanță ca mai mare
susu în atmosferă, este vântulu turbat
și dică s'aru sui o pesere până acolo
cade Jesu mórtă și dera or mân=
cacă bruu cădînd acea pesire, turbă=
ță. ——
192, Poporulu crede ostfelu, că ~~în~~ ioin dude
~~în~~ brâu pe cerru nu mai plouă.
193,

194, Radulu pomanitului poporulu mu-
meste lucatiu de ~~ce~~ vor creste
pe campu si cher erba,
195, Cerantulu inaintea poporului
intrebuintiedia, candu vrea sa dica
ca am mai ~~intardiatu~~ ruptu sau
afundatu in nopte de am mai
lucrat.

196,
197, Poporulu crede:ca, gasindu o ori-
cioica ~~gatata~~ si facandu-i im-
prejmuire pusilor ei pusindu si la-
cat la acea imprejmuire, oricinea
canta erba pusilor de dischide
lacatu si dicai tar dusei acelu
ce ca inchidu pusi are sa gasesca
ca acea erba dedesubtu lacatu-
lui, cu care se pote servi in
deschiderea si ~~gatarmarea~~ a ori
carui lucru de josu. —

198, Colaceri dantu flacai care
merge in munta calare catra

adduca mireasa mirelui, carora, cand
ajunge la mireso de duce unu dintrinsi
si ~~x~~ restesce venirea nuntei le da
basmale facandu si ore care vrori ala
turea la mire sau juneresa, dupe acesta
pleca era impreuna alti si vreo mireasa
ca sai puse din parlei si instinpina
nuntea apoi impreuna cu nunta vinia
erasi la mireasa. —
Poeandei dantu copii cari petrecu
nuntea pana la unu locu si se intor-
cu inapoi. —

199,
200, Poporulu crede ca facand fapte bune
se vor intra in Raiu si facand rele
vor intra in Iadu, crede ca cei care vorbesca
fericirea sa intre in raiu vor petrece
impreuna cu toti fericitii si cei
care vor fi dusi in Iadu nor fi
muncitii amar. —

201. La Raiu sau Iadu, mutandu. —

202, Poporulu are bucurie de venirea unui crai nou, crédind ca le va înbunatati sórta. —

203, Crede ca când unu-i cine-va cu plinu cui-va când vrea sâ-lu duca pe vro cale, dice ca îi merge bine, ér cu dracu contra. —

204, Dracului ațio crede poporulu

205, Căpcauni crod ca suntu niste ființi de ómeni care mâncă ómeni. —

206, Crede ca odata are sa prăpădésca pe lumea in totulu

Imitator [signature] 1885 Ianuarie 8.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

CHARTA ROMANIEĬ

Cal ferate in circulatie.

in proectare.

TRANSILVANIA

BASARABIA

MAREA NEAGRA

Cernaut
Seret
Botosiani
Suceva
Falticeni
Pascani
Neamni
Iassi
Piatra
Roman
Vaslui
Bacau
Ocna
Adjusu nou
Berlad
Sculjani
Temelene
Ungheni
Kisineu
Bender
Tiraspoli
Anajow
Paslova
Odessa
Akerman
Bolgrad
Màrasceti
Tecuci
Foscianu
Rimnic
Galati
Braila
Ismail
Chilia
Reni
Isacsa
Tulcea
Buzeu
Mizil
Ploesci
Urziceni
Slobosia
BUCURESCI
Cernavoda
Clustendje
Oltenita
Turtucia
Silistria
Rusciuk
Varna
Giurgin
Alexandria
Turnu Magurele
Zimnicea
Nicopoli
Sistov
Rachova
Craiova
Vidin
Calafat
Caracai
Rusi de Vede
Filias
Slatina
Turnu Severin
Orsova
Verciorova
Pitesci
Curt de Argesu
Campalung
Sinaia
Comarnicu
Câmpina
Predal
Brasovu
Sibiu
Medias
Alba Julia
Vulcan
Karansebes

A. 15.916
I 10169 98/01
194

DOTAȚIUNEA CAROLŬ I.

PROGRAMA

PENTRU

ADUNAREA DATELORŬ

PRIVITÓRE LA

LIMBA ROMÂNĂ

DE

B. P. HASDEŬ.

Ediţiunea Academiei Române.

661

BUCUREȘCI
TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE, (LABORATORIĬ ROMÂNĬ)
Nr. 26. — STRADA ACADEMIEI, — Nr. 26.
1884

DOTAȚIUNEA CAROLŬ I.

PROGRAMA

PENTRU

ADUNAREA DATELORŬ

PRIVITÓRE LA

LIMBA ROMĂNĂ

DE

B. P. HASDEŬ.

Ediţiunea Academieĭ Române.

ACADEMIA
BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

BUCUREȘCÍ
TIPOGRAFIA ACADEMIEĬ ROMÂNE, (LABORATORIĬ ROMÂNÍ)
Nr. 26. — STRADA ACADEMIEĬ, — Nr. 26.
1884

Nr. 89879
2496

în privința cărora corespondentulŭ e în deplină cunoscință de causă;

2º. A arĕta totŭ-d'a-una cu precisiune localitatea în care se întrebuințézĕ cuvîntulŭ;

3º. A însoți fie-care vorbă de câte-va frase în carĭ ea figurézĕ, pentru a se puté înțelege astŭ-felŭ mai bine sensulŭ cuvîntului saŭ deosebitele lui sensurĭ în gura poporului;

4º. A transcrie vorbele și frasele câtŭ se póte mai foneticeŭ, adecă întocmai așa cumŭ le rostesce poporulŭ;

5º. Rĕspunsurile să se adreseze: D-lui *B. P. Hasdeŭ la Bucuresci.*

---

1. In ce cuvinte anume poporulŭ de acolo rostesce curatŭ pe *a* celŭ neaccentatŭ, fără a'lŭ trece în *ă*, bună óră *malaĭu*, iar nu *mălaĭu* și altele?

2. In ce se cuprinde pe acolo, în chipulŭ de a rosti alŭ poporuluĭ, deosebirea între sonurile *ă* (ъ) și *î* saŭ *â* (ѫ)?

3. Carĭ sînt cuvintele unde se aude maĭ bine sonulŭ ѫ?

4. Se ḑice óre: *sară*, *fată*, *masă* etc., orĭ *séră*, *fétă*, *mésă* și altele?

5. Sunt óre cuvinte, în carĭ poporulŭ rostesce curatŭ pe *o* celŭ neaccentatŭ, fără a'lŭ trece în *u*, bună óră *dormimŭ* pentru *durmimŭ*, *Românŭ* pentru *Rumânŭ* etc.?

6. Se ḑice óre *umblu* orĭ *înblu? unghĭu* orĭ *înghĭu?* saŭ cum altŭ-felŭ se ḑice?

7. Sunt óre cuvinte, în carĭ *nĭ* nu s'a muĭatŭ în *ĭ*, precum *întânĭu* pentru *întaĭu*, *cunĭu* pentru *cuĭu*, *stranĭu* pentru *straĭu*, *călcânĭu* pentru *călcâĭu* etc.?

8. Sunt óre cuvinte, în carĭ *lĭ* nu s'a muĭatŭ în *ĭ*, precum *talĭu* pentru *taĭu*, *pulĭu* pentru *puĭu*, *lĭepure* pentru *ĭepure*, *urecl̆e* pentru *urechĭe* și altele?

9. Se audŭ óre pe acolo în chipulŭ de a rosti alŭ poporuluĭ vocale lungĭ, adecă *a* lungitŭ ca *aa*, *o* ca *oo*, etc.?

10. Se întîmplă óre, ca poporulŭ să rostéscă întregŭ pe *u* dela sfîrșitulŭ unuĭ cuvîntŭ fără articolŭ, precum *omu* în locŭ de *om*, saŭ la verburĭ ca *facu* în locŭ de *facŭ* etc.?

11. Nu cumva se rostesce câte o dată întregŭ *i* dela sfîrșitulŭ cuvîntuluĭ, bună-óră *ómeni* pentru *ómenĭ*, *faci* pentru *facĭ* etc.?

12. Se ḑice óre *cuvente*, *mente*, *mormente*, *vene*, *mene*, etc. în locŭ de *cuvinte*, *minte*, *morminte*, *vine*, *mine*?

13. Diftongulŭ *oa* se rostesce elŭ curatŭ, adecă aşa ca să se auḑă de o potrivă *o* şi *a*, orĭ se aude maĭ multŭ numaĭ una din ele şi care anume?

14. Diftongulŭ *ea* se rostesce elŭ aşa ca să se auḑă bine *e* şi *a*, orĭ se aude maĭ multŭ ca *ĭa*?

15. Sunt óre cuvinte, în carĭ poporulŭ rostesce *é* saŭ *ea* acolo unde limba nóstră literară de astăḑĭ pune pe simplulŭ *e*, de ex. *plăcére* pentru *plăcere*, *lége* pentru *lege*, *mérge* pentru *merge* etc.?

16. Sunt óre cuvinte, în carĭ se rostesce simplulŭ *e* acolo unde limba nóstră literară de astăḑĭ pune pe *é*, de ex. *şese* pentru *şése*, *vre* (voesce) pentru *vrea*, şi altele?

17. Ce alte particularităţĭ, străine limbeĭ nóstre literare de astăḑĭ, se observă în privinţa vocalelorŭ în graĭulŭ poporuluĭ de acolo?

18. Poporulŭ de acolo cunósce elŭ numaĭ sonulŭ *z*? orĭ că deosebesce pe *z* de *dz*?

19. *Z* în *Dumnezeŭ* se rostesce elŭ totŭ aşa ca *z* în *praznicŭ*, orĭ altŭ-felŭ cumva?

20. Carĭ sunt anume cuvinte, unde se aude *dz* în locŭ de *z*?

21. Poporulŭ de acolo rostesce elŭ óre pe *r* în douĕ feluriĭ, deosebindŭ adecă pe un *r* vîrtosŭ, ceva ca *rr*, de unŭ *r* móle?

22. In carĭ cuvinte anume se aude *rr*?

23. Poporulŭ de acolo preface elŭ óre pe *f* în *h*, de exemplu *hie* pentru *fie*, *hĭer* pentru *fĭer*, *hĭerbe* pentru *fĭerbe* etc.?

24. Sunt óre cuvinte, în carĭ *fie* saŭ *fi* nu se preface nicĭ o dată în *hie* saŭ *hi*?

25. Sonurile *fie* saŭ *fi* nu se rostescŭ óre ca *ş* saŭ chĭarŭ ca *cĭ*, bună-óră *şerŭ* saŭ *cerŭ* pentru *fĭerŭ*?

26. In ce cuvinte preface poporulŭ de acolo pe *v* în *h*, de ex. *hulpe* pentru *vulpe*, *răhnire* pentru *răvnire* etc.?

27. Sciţĭ óre cuviute, în carĭ *h* se preface în *v*?

28. Poporulŭ de acolo nu rostesce elŭ óre de o potrivă, fără a simţi deosebirea de sonurĭ, *fie* şi *hie* saŭ *vulpe* şi *hulpe*?

29. In ce cuvinte poporulŭ preface pe *v* în *g*, de ex. *ghiu* în locŭ de *viŭ*, *ghie* pentru *vie* etc.?

30. Nu se rostesce óre *jiŭ* saŭ chĭar *giŭ* pentru *viŭ*, şi altele de asemenea?

31. Unŭ *v* la începutulŭ cuvîntuluĭ nu pere elŭ óre câte o dată, rostindu-se bună-óră *in* în locŭ de *vinŭ*?

32. In cuvintele *stéua*, *ḑiua*, *réua* etc. nu se aude óre *va* pentru *ua*, adecă *stéva*, *ḑiva* şi altele?

33. Deosebesce óre bine poporulŭ de acolo pe *j* (ж) de *gĭ* ұ, orĭ că le pune pe una în locŭ de alta, ḑicêndŭ de exemplu *gĭurŭ* pentru *jurŭ* saŭ *jinere* pentru *ginere*?

34. Poporulŭ de acolo rostesce elŭ óre pe *bi* *ca ghi*, de pildă *ghine* pentru *bine*, *cerghĭ* pentru *cerbĭ*, *corghĭ* pentru *corbĭ* etc.?

35. Poporulŭ de acolo rostesce elŭ pe *pi* ca *ki*, de ex. *kĭept* în locŭ de *pĭeptŭ*, *kicĭor* în locŭ de *picĭorŭ*, şi altele?

36. Nu cumva se rostesce chĭar *cept* saŭ *cicĭor* în locŭ de *pĭeptŭ* şi *picĭorŭ*?

37. Cum se rostesce pluralulŭ dela *lupŭ* şi dela *popă*, adecă: *lupĭ*, *lukĭ*, *lupki*, *lupcĭ* saŭ cum altŭ-felŭ?

38. *Mie* şi *mĭelŭ* cum óre se rostescŭ, adecă: *nie*, *nĭelŭ*, orĭ *mnie*, *mnielŭ*, saŭ cum altŭ-felŭ?

39. Poporulŭ de acolo rostesce elŭ în acelaşĭ chipŭ *mie* (1000) şi *mie* (pentru mine) în frasa: «mĭ-a datŭ mie o mie de leĭ»?

40. In ce cuvinte poporulŭ de acolo preface pe *n* între vocale în *r*, bună-óră *pîră* în locŭ de *pînă* şi altele?

41. In ce cuvinte poporulŭ de acolo preface pe *r* în *n*, bună-óră *fănină* pentru *fărină* etc.?

42. Poporulŭ de acolo nu amestecă óre pe *j* cu *ş*, întrebuinţândŭ pe una în locŭ de alta?

43. Nu amestecă óre pe *s* cu *z*?

44. Nu amestecă óre pe *cĭ* cu *gĭ*?

45. Carĭ sunt exemple de tóte aceste schimbărĭ de consóne în gura poporuluĭ, şi de alte schimbărĭ de aceĭaşĭ fire ce se maĭ observă pe acolo?

46. Rostesce poporulŭ pe acolo *fluerarĭu* orĭ *fluerar*, *mâncătorĭu* orĭ *mâncător*, *ajutorĭu* orĭ *ajutor*, *cuptorĭu* orĭ *cuptorŭ*, şi alte vorbe de acestŭ felŭ?

47. Are poporulŭ pe acolo obiceiulŭ de a ḑice: *l'amŭ vĕḑutu-lu, te*-aŭ bĕtutu-*te*, *i*-amŭ datu-*i*, *ne*-amŭ întâlnitu-*ne*, *le*-aŭ arătalu-*le*,— cu pronumele repeţitŭ? orĭ ḑice numaĭ: *l'amŭ vĕḑutŭ, ĭ-amŭ datŭ, ne-amŭ întâlnitŭ* etc.?

48. Are poporulŭ pe acolo obiceiulŭ de a ḑice: ómeniĭ *merge*, copiiĭ *dórme*, muĭerile *tace*, în locŭ de: ómeniĭ *mergŭ*, copiiĭ *dórmŭ*, muĭerile *tacŭ?*

49. Ḑice poporulŭ pe acolo *mânile*, *mânule*, *mânurile*, orĭ într'altŭ-felŭ? se întrebuinţézĕ numaĭ o formă? şi care? orĭ se întrebuinţézĕ maĭ multe şi anume carĭ?

50. Carĭ sunt cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la climă, adecă la ĭarnă, primăvară, vară, tómnă, zăpadă, ghĭaţă, poleĭu, arşiţă etc.?

51. Carĭ sunt cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la posiţiunea locurilorŭ, bună óră la:

mare, noĭanŭ, toĭu, rĭŭ, pârĭŭ etc.?
munte, movilă, măgură, dălmă, gruĭu etc.?
codru, pădure, redĭu etc.?
stanŭ, lespede, stîncă, cărşiă etc.?
vale, văgăună, grópă, vizuină etc.?

52. Carĭ sunt pe acolo numirile locale cele maĭ neobicĭnuite pe aĭurĭ, şi cum îşĭ explică saŭ cum tălmăcesce poporulŭ acele numirĭ?

53. Carĭ sunt cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la minerale, adecă: pétră, bolovanŭ, cotrónţă, aurŭ, argintŭ, ferŭ, cositorŭ, plumbŭ, păcură, etc.?

54. Carĭ sunt metaforele, figurele saŭ aseméndrile luate de porŏrŭ din lumea minerală, adecă: ce felŭ de lucrurĭ saŭ de însuşirĭ se asemenézĕ cu aurulŭ, ce felŭ cu argintulŭ, cu ferulŭ etc. şi cu ce cuvinte anume?

55. Carĭ sunt cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la vegetaţiune, adecă părţile arboruluĭ saŭ planteĭ una câte una, crescerea planteĭ etc.?

56. Carĭ sunt numirile cele maĭ neobicĭnuite pe aĭurĭ ale arborilorŭ sĕlbaticĭ: stejarŭ, fagŭ, ulmŭ, mestécănŭ, aninŭ, bradŭ, etc.?

57. Carĭ sunt numirile cele maĭ neobicĭnuite pe aĭurĭ ale arborilorŭ roditorĭ: părŭ, mărŭ, prunŭ şi altele?

58. Carĭ sunt pe acolo diferitele numirĭ de strugurĭ, cu descrierea pe câtŭ se póte maĭ pe largŭ a fie-cărĭĭ varietăţĭ?

59. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la viĭă şi la lucrarea eĭ saŭ la culesŭ?

60. Carĭ sunt pe acolo numirile feluritelorŭ vinurĭ şi cele privitóre la culórea vinuluĭ, la gustulŭ luĭ, la tăria etc.?

51. Carĭ sunt pe acolo numirile feluritelorŭ grâne: grâŭ, orzŭ, ovăsŭ, etc. şi dacă sunt vre-unele numirĭ neobicĭnuite pe aĭurĭ?

62. Carĭ sunt pe acolo numirile, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, ale legumelorŭ: bobŭ, mazere, fasole etc.?

63. Sunt óre pe acolo numirĭ de arborĭ, de plante, de grâne saŭ de legume, carĭ se întrebuinţézĕ şi pe aĭurĭ în ţéră, dar cu unŭ altŭ înţelesŭ?

64. Carĭ sunt pe acolo, într'unŭ numĕrŭ pe câtŭ se póte maĭ mare şi cu o descriere pe câtŭ se póte maĭ lămurită, numirile diferitelorŭ buruenĭ, ĭerburĭ şi florĭ?

65. Carĭ sunt metaforele, figurele saŭ aseméndrile luate de porŏrŭ din lumea vegetală, adecă: ce felŭ de lucrurĭ saŭ însuşirĭ se aseméndză cu arborulŭ cutare, cu flórea cutare, cu buruiana cutare etc.?

66. Carĭ sunt pe acolo numirile, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, ale feluritelorŭ fĭare şi dobitóce?

67. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa caluluĭ: felurile luĭ, vrîsta luĭ, culórea şi altele?

68. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa boului şi vaceĭ: felurile, vrîsta, culórea şi altele?

69. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa berbeculuĭ şi oieĭ: felurile, vrîsta, culórea şi altele?

70. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa capreĭ şi a porculuĭ: felurile lorŭ, vrîsta, culórea şi altele?

71. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa câĭneluĭ: felurile, vrîsta, culórea şi altele?

72. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa pisiceĭ?

73. Cum se numescŭ pe acolo deosebitele felurĭ de şórecĭ?

74. Cum se numescŭ pe acolo deosebite felurĭ de vermĭ?

75. Cum se numescŭ pe acolo deosebitele felurĭ de insecte?

76. Carĭ sunt pe acolo cuvintele despre gâscă, raţă, lebedă, porumbelŭ saŭ turturică, cocoşŭ şi găină şi altele?

77. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la albină şi la creşterea albinelorŭ?

78. Carĭ sunt pe acolo cuvintele despre ursŭ, lupŭ, vulpe, cerbŭ saŭ cĭută şi căprióră, vidră, ĭepure, veveriţă, etc.?

79. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la vulturŭ, uliŭ, coroiŭ, şoĭmŭ şi alte păserĭ răpitóre de acestŭ felŭ?

80. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la bufniţă saŭ cucuvae?

81. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la corbŭ şi cĭóră?

82. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la mĭerlă, sturdŭ, cĭocărlia, rândunică, vrabiă, cucŭ, pătărniche etc.?

83. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la cocorŭ şi la barză saŭ cocostârcŭ?

84. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la bróscă şi felurile eĭ, la aricĭu, la vĭezure etc.?

85. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la şopârlă cu felurile eĭ, şi la şerpĭ cu felurile lorŭ?

86. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la melcŭ saŭ culbecŭ, la scoĭcă, la racŭ, la paĭanjenŭ, la omidă, fluturŭ, lăcustă, grierŭ, furnică, lipitóre etc.?

87. Carĭ sunt pe acolo numirile feluriţilorŭ pescĭ?

88. Carĭ sunt metaforele, figurele saŭ asemĕnările luate de poporŭ din lumea animală, adecă: ce felŭ de lucrurĭ saŭ însuşirĭ se asemĕnéză cu fĭara cutare saŭ cu dobitoculŭ cutare?

89. Cum se chĭamă pe acolo sonulŭ saŭ glasulŭ ce scotŭ feluritele fĭare saŭ dobitóce, bună-óră boulŭ muge, raţa măcăesce şi aşa maĭ încolo pentru tóte animalele, în privinţa cărora se află în poporŭ câte o vorbă deosebită?

90. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la vînătóre?

91. Carĭ sunt ţipetele saŭ strigătele ce obicĭnuescŭ vînătoriĭ, fiă în privinţa vînatuluĭ, fie în a câĭnilorŭ de vînatŭ?

92. Ce felŭ de numĭ se dă pe acolo câĭnilorŭ de vînatŭ?

93. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa pescărieĭ?

94. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la cĭobăniă, bună-óră felurile de locuinţă cĭobănéscă, uneltele obicĭnuite de cătră cĭobanĭ,

vorbe despre păşĭune, despre brînzeturĭ şi lăpturĭ cu felurile lorŭ şi cu chipulŭ de a le face etc.?

95. Ce felŭ de numĭ daŭ cĭobanĭĭ viteloră ca să deosebéscă pe una de alta?

96. Ce felŭ de numirĭ se dă pe acolo câĭnilorŭ cĭobănescĭ?

97. Ce deosebire facŭ cĭobanĭĭ între unŭ dulâŭ, unŭ mosocŭ saŭ unŭ altŭ-felŭ de câĭne de stână?

98. Cum împărţescŭ cĭobanĭĭ ḑiua şi cum se chĭamă la eĭ fiecare parte a ḑileĭ?

99. Carĭ sunt metaforele, figurele saŭ asemĕnările întrebuinţate de cătră cĭobanĭ în privinţa deosebitelorŭ lucrurĭ saŭ însuşirĭ?

100. Aŭ óre cĭobanĭĭ cuvinte, pe carĭ nu le întrebuinţéză ceĭl'alţĭ sătenĭ?

101. Carĭ sunt pe acolo cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la plugărĭă?

102. Cum se numescŭ deosebitele felurĭ de câmpŭ, lucratŭ şi nelucratŭ?

103. Cum se numescŭ deosebitele unelte saŭ scule de plugărĭă?

104. Cum se numescŭ, una câte una, deosebitele părţĭ ale pluguluĭ?

105. Cum se numescŭ, una câte una, deosebitele părţĭ ale căruţeĭ?

106. Cum se numescŭ, una câte una, deosebitele părţĭ ale móreĭ?

107. Cum se numescŭ deosebitele meşteşugurĭ saŭ meserie cunoscute pe la ţĕră?

108. Cum se numescŭ uneltele de dulgherĭă, materialulŭ şi apucăturile la lucru ale dulgherilorŭ?

109. Cum se numescŭ uneltele de ferărĭă, materialulŭ şi apucăturile la lucru ale feraruluĭ?

110. Cum se numescŭ uneltele de zidărĭă, materialulŭ şi apucăturile la lucru ale zidaruluĭ?

111. Cum se chĭamă deosebitele felurĭ de ţesăturĭ ţĕrănescĭ, covóre, pânzeturĭ etc.?

112. Cum se chĭamă deosebitele unelte de torsŭ, ţesutŭ şi cusutŭ?

113. Carĭ sunt pe acolo cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la plutire, precum luntre, vîslă etc.?

114. Cum se chĭamă deosebitele arme, cu carĭ se servescŭ sătenĭĭ?

115. Ce felŭ de cuvinte s'aŭ păstratŭ printre sătenĭ despre armele obicĭnuite la Românĭ în trecutŭ?

116. Carĭ sunt pe acolo cuvintele, puţinŭ întrebuinţate pe aĭurĭ saŭ necunoscute, privitóre la ale caseĭ, precum la: zidŭ, acoperişŭ, pórtă, ferestre, vatră, becĭu, curte saŭ ogradă, puţŭ, patŭ, scaune saŭ laviţe, mese, óle etc.?

117. Óre se întrebuinţézĕ acelaşĭ cuvîntŭ, cândŭ este vorba că mănâncă unŭ omŭ şi cândŭ este vorba că mănâncă o fĭară saŭ unŭ dobitocŭ, orĭ că altŭ-felŭ se numesce mâncarea de omŭ şi altŭ-felŭ mâncarea de animalŭ?

118. Carĭ sunt pe acolo, una câte una, numirile haĭnelorŭ la sătenĭ, fie bărbătescĭ, fie femeiescĭ?

119. Carĭ sunt pe acolo numirile podóbelorŭ femeiescĭ, precum: salbă, brăţărĭ, inele etc.?

120. Carĭ sunt pe acolo numirile maĭ deosebite ale mâncărilorŭ?

121. Carĭ sunt pe acolo numirile deosebite ale bĕuturilorŭ?

122. Carĭ sunt cuvintele privitóre la înrudire, adecă despre părinţĭ, fraţĭ, verĭ şi alte rude, trupescĭ şi sufletescĭ?

123. Carĭ sunt cuvintele privitóre la căsătoriă, începêndŭ dela logodnă pînă la săvîrşirea nunteĭ?

124. Ce felŭ de jurăminte întrebuinţézĕ poporulŭ de acolo?

125. Ce felŭ de ocărĭ întrebuinţézĕ poporulŭ de acolo?

126. Ce felŭ de jocurĭ copilărescĭ, cu cuvintele privitóre la ele, cunósce poporulŭ pe acolo?

127. Cum se numescŭ vasele pentru gătirea bucatelorŭ, pentru punerea lorŭ pe masă şi pentru ducerea lorŭ în câmpŭ?

128. Carĭ sunt pe acolo cuvintele cu privire la gătirea bucatelorŭ şi la totŭ ce se ţine de acésta?

129. Cum se numescŭ deosebitele felurĭ de cântece ce le cântă poporulŭ pe acolo?

130. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la joculŭ de cărţĭ?

131. Ce felŭ de danţurĭ, cu cuvintele privitore la ele, cunósce poporulŭ de acolo?

132. Cum se numescŭ pe acolo deosebitele instrumente de musică, cu părţile fie-căruĭa?

133. Carĭ sunt pe acolo cuvintele privitóre la înmormîntare?

134. Face poporulŭ vre-o deosebire între sufletŭ de omŭ şi sufletŭ de dobitocŭ, şi cum se numesce a-parte fie-care din ele?

135. Este óre vre-unŭ cuvîntŭ deosebitŭ cândŭ se vorbesce despre mórte de omŭ şi unŭ cuvîntŭ deosebitŭ cândŭ se vorbesce despre mórte de dobitocŭ, bună óră: omulŭ móre şi dobitocŭlŭ cicnesce?

136. Carĭ sunt credinţele poporuluĭ în privinţa cugetuluĭ, a minţiĭ, a gândirĭĭ etc.?

137. Cum înţelege poporulŭ frumosulŭ, şi carĭ sunt, după părerea luĭ, lucrurile cele maĭ frumóse în lume?

138. Care este părerea poporuluĭ în privinţa stelelorŭ, despre natura lorŭ, scopulŭ etc.?

139. Cum se chĭamă la poporŭ, una câte una, deosebitele stele, şi ce se ḑice despre fie-care din ele?

140. Cum se chĭamă partea cea albicĭósă a ceruluĭ de nópte, pe care unĭĭ o numescŭ calea luĭ Troĭanŭ, şi ce se povestesce despre ea?

141. Cum privesce poporulŭ eclipsa orĭ întunecarea sóreluĭ saŭ a luneĭ, şi ce povestesce despre acestea?

142. Ce sunt vîrcolacĭĭ după credinţa poporuluĭ şi cum se maĭ chĭamă?

143. Cum înţelege poporulŭ aşa numitulŭ *diochĭu* şi ce povestesce în acéstă privinţă?

144. Ce felŭ de ḑinĭ şi ḑine cunósce poporulŭ, cum îĭ numesce pe toţĭ unulŭ câte unulŭ şi ce povestesce despre eĭ?

145. Ce se povestesce despre ḑina Cosânḑana saŭ Sânḑana şi ce altŭ nume i se maĭ dă?

146. Cunósce óre poporulŭ vre-o ḑină cu numele de «Filma»?

147. La nunţĭ saŭ în alte întâmplărĭ se cântă óre despre «Lada» şi «Mana», şi ce sunt acestea?

148. Ce povestesce poporulŭ despre Drăgaĭca?

149. Ce povestesce poporulŭ despre Strigoĭ saŭ Strigóie şi despre Stafie, şi prin ce se deosebescŭ aceste fiinţe unele de altele?

150. Ce povestesce poporulŭ despre draculŭ şi cum îlŭ descrie?

151. Ce povestesce poporulŭ despre Ursite şi cum le maĭ numesce?

152. Ce povestesce poporulŭ despre Ĭele saŭ Dînsele şi despre Ĭezme şi cum le maĭ numesce?

153. Ce povestesce poporulŭ despre Joĭmarica şi cum o maĭ numesce?

154. Ce credinţe şi obiceĭurĭ are poporulŭ în privinţa ḑileĭ sântuluĭ Ion Botezătorulŭ?

155. Ce este Papaluga saŭ Paparuda şi cu ce felŭ de obiceĭurĭ e însoţită?

156. Ce povestesce poporulŭ despre Sburătorŭ şi cum îlŭ maĭ numesce?

157. Cunósce óre poporulŭ de acolo vre-unŭ obiceĭu saŭ vre-o credinţă cu numele de Turcă saŭ Ţurcă?

158. Ce este Brezaia?

159. Ce sunt Borbósele?

160. Cum se petrecŭ pe acolo Colindele?

161. Ce povestesce poporulŭ despre Pricoliciu saŭ Tricoliciu şi cum îlŭ maĭ numesce?

162. Ce însemnătate aŭ în basmele şi credinţele de acolo Zmeiĭ şi Balauriĭ şi cum sunt descrişĭ de cătră poporŭ?

163. Poporulŭ de acolo povestesce elŭ ceva despre «Ómeniĭ roşiĭ», şi ce anume?

164. Ce obiceĭurĭ sunt pe acolo în privinţa vrăjilorŭ?

165. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa bólelorŭ de omŭ?

166. Carĭ sunt pe acolo cuvintele în privinţa bólelorŭ de vite?

167. Care este, după părerea poporuluĭ de acolo, pricina friguriloră, a epilepsieĭ, a holereĭ, a cĭumeĭ etc.?

168. Cum povestesce poporulŭ de acolo despre sântulŭ Petru?

169. Cum povestesce poporulŭ de acolo despre sântulŭ Ilie?

170. Ce alţĭ sfinţĭ sunt maĭ socotiţĭ de cătră poporŭ şi pentru ce anume sunt maĭ socotiţĭ?

171. Cum împărţesce poporulŭ ḑiua şi nóptea, necunoscêndŭ împărţirea precisă în ore saŭ césurĭ?

172. Dacă pe acolo ḑioa d'întâiŭ a fie-cărĭĭ lune nu pórtă o numire deosebită, bună-óră: *Sânvăsia luĭ Faur, a luĭ Mărţişor* etc.?

173. Ce ḑice poporulŭ despre fie-care ḑi a sĕptĕmâneĭ, adecă le socotesce pe tóte de o potrivă, orĭ face între ele vre-o deosebire?

174. Ce povestesce poporulŭ despre Sânta Mĭercurĭ, Sânta Joĭ, Sânta Vineri, Sânta Duminică etc.?

175. Ce felŭ de dobitóce saŭ păsĕrĭ socotesce poporulŭ de acolo ca maĭ plăcute luĭ Dumneḑeŭ?

176. Sunt óre locurĭ, ape, păduri, movile saŭ altŭ ceva, pe carĭ poporulŭ le privesce ca sfinte?

177. Poporulŭ privesce elŭ óre ca sfinţĭ pe Sórele şi pe Luna?

178. Ce sunt, după părerea poporului de acolo, Zorilă şi Murgilă?

179. Este óre pe acolo vre-unŭ blăstemŭ cu pomenirea Dunărĭĭ bună-óră: bată-te Dunărea! saŭ altŭ-felŭ cum-va?

180. Carĭ sunt prejudecăţile poporuluĭ de acolo în privinţa vînturuluĭ?

181. Cum se numescŭ pe acolo deosebitele vînturĭ?

182. Cunósce óre poporulŭ de acolo nescaĭva rugăciunĭ afară de cele bisericescĭ?

183. Cum îşĭ explică poporulŭ căderea stelelorŭ?

184. Ce înţelege poporulŭ prin *fapţĭ*,—*punerea cuţituluĭ* şi *darea de argintŭ viŭ*?

185. Ce este şi cum se face *legarea* saŭ *deslegarea ploeĭ*?

186. Ce este *Mama pădurĭĭ*?

187. Ce este *Ciurica* şi ce sunt *Circoviĭ*?

188. Ce credinţe şi obiceiurĭ are poporulŭ asupra *anuluĭ noŭ*, a *bobotezii*, a *lăsatuluĭ de secŭ*?

189. De ce scotŭ babele ochiĭ la sfinţiĭ zugrăviţĭ pe biserică?

190. Ce sunt *pasĕrile cu cĭoculŭ de focŭ*?

191. Ce este *vîntulŭ turbatŭ*?

192. Ce înţelege poporulŭ prin *tóca din cerŭ*?

193. Ce crede poporulŭ despre curcubeŭ?

194. Ce este *rodulŭ pămîntuluĭ*?

195. Ce e *mânicătórea*?

196. Ce e *foculŭ luĭ Sân-Medru*?

197. Ce e *iarba férelorŭ*?

198. Ce sunt *pocîndeiĭ* şi *colăceriĭ*?

199. Ce e *césorniculŭ caseĭ*?

200. Ce credință are poporulŭ despre Raiŭ și despre Iadŭ ?

201. Ce înțelege poporulŭ cândŭ dice : «pe cel-alt tĕrîmŭ»?

202. Ce se înțelege cu *Craiŭ-noŭ?*

203. Cum își explică poporulŭ *eșirea cu plinŭ, — eșirea cu secŭ?*

204. Ce este *Spiridușulŭ?*

205. Ce sunt *căpcăunii* saŭ *cătcăunii* și cum altŭ-felŭ se maĭ chĭamă ?

206. Ce crede poporulŭ despre *Vremea d'apoĭ?*

BIBLIOTECA